॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯೇ

ನಿದಾನವಗ್ಗ-ಅಟ್ಠಕಥಾ

೧. ನಿದಾನಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಬುದ್ಧವಗ್ಗೋ

೧. ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ - ನಿದಾನವಗ್ಗೇ ಪಠಮಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ - **ತತ್ರ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ, ಏತ್ಥ **ತತ್ರಾ**ತಿ ದೇಸಕಾಲಪರಿದೀಪನಂ। ತಞ್ಹಿ "ಯಂ ಸಮಯಂ ವಿಹರತಿ, ತತ್ರ ಸಮಯೇ, ಯಸ್ಮಿಞ್ಚ ಜೇತವನೇ ವಿಹರತಿ, ತತ್ರ ಜೇತವನೇ"ತಿ ದೀಪೇತಿ। ಭಾಸಿತಬ್ಬಯುತ್ತೇ ವಾ ದೇಸಕಾಲೇ ದೀಪೇತಿ। ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಅಯುತ್ತೇ ದೇಸೇ ಕಾಲೇ ಚ ಧಮ್ಮಂ ಭಾಸತಿ। "ಅಕಾಲೋ ಖೋ ತಾವ ಬಾಹಿಯಾ"ತಿಆದಿ (ಉದಾ॰ ೧೦) ಚೇತ್ಥ ಸಾಧಕಂ। **ಖೋ**ತಿ ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ, ಅವಧಾರಣೇ ಆದಿಕಾಲತ್ಥೇ ವಾ ನಿಪಾತೋ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಲೋಕಗರುದೀಪನಂ। **ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಕಥಾಸವನಯುತ್ತಪುಗ್ಗಲವಚನಂ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ "ಭಿಕ್ಖಕೋತಿ ಭಿಕ್ಖು, ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಂ ಅಜ್ಝುಪಗತೋತಿ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೪೫; ವಿಭ॰ ೫೧೦) ನಯೇನ ವಚನತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಆಲಪಿ, ಅಭಾಸಿ, ಸಮ್ಬೋಧೇಸಿ, ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಅಞ್ಞತ್ರ ಪನ ಞಾಪನೇಪಿ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ - "ಆಮನ್ತಯಾಮಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿವೇದಯಾಮಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ। ಪಕ್ಕೋಸನೇಪಿ। ಯಥಾಹ - "ಏಹಿ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖು, ಮಮ ವಚನೇನ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಆಮನ್ತೇಹೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೧೧)। **ಭಿಕ್ಖವೋ**ತಿ ಆಮನ್ತನಾಕಾರದೀಪನಂ। ತಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖನಸೀಲತಾದಿಗುಣಯೋಗಸಿದ್ಧತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಭಿಕ್ಖನಸೀಲತಾಗುಣಯುತ್ತೋಪಿ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು, ಭಿಕ್ಖನಧಮ್ಮತಾಗುಣಯುತ್ತೋಪಿ ಭಿಕ್ಖನೇ ಸಾಧುಕಾರಿತಾಗುಣಯುತ್ತೋಪೀತಿ ಸದ್ದವಿದೂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। ತೇನ ಚ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖನಸೀಲತಾದಿಗುಣಯೋಗಸಿದ್ಧೇನ ವಚನೇನ ಹೀನಾಧಿಕಜನಸೇವಿತವುತ್ತಿಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಉದ್ಧತದೀನಭಾವನಿಗ್ಗಹಂ ಕರೋತಿ। "ಭಿಕ್ಖವೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಚ ಕರುಣಾವಿಪ್ಫಾರಸೋಮ್ಮಹದಯನಯನನಿಪಾತಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೇನ ವಚನೇನ ತೇ ಅತ್ತನೋ ಅಭಿಮುಖೇ ಕರೋನ್ತೋ ತೇನೇವ ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾದೀಪಕೇನ ನೇಸಂ ವಚನೇನ ಸೋತುಕಮ್ಯತಂ ಜನೇತಿ, ತೇನೇವ ಚ ಸಮ್ಬೋಧನತ್ಥೇನ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿಕಾರೇಪಿ ನಿಯೋಜೇತಿ। ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿಕಾರಾಯತ್ತಾ ಹಿ ಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತಿ।

ಅಪರೇಸುಪಿ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ಕಸ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖೂಯೇವ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ ಚೇ? ಜೇಟ್ಠಸೇಟ್ಠಾಸನ್ನಸದಾಸನ್ನಿಹಿತಭಾವತೋ। ಸಬ್ಬಪರಿಸಸಾಧಾರಣಾ ಹಿ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ, ಪರಿಸಾಯ ಜೇಟ್ಠಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ, ಸೇಟ್ಠಾ ಅನಗಾರಿಯಭಾವಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ಥುಚರಿಯಾನುವಿಧಾಯಕತ್ತಾ ಸಕಲಸಾಸನಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತ್ತಾ ಚ, ಆಸನ್ನಾ ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನೇಸು ಸತ್ಥುಸನ್ತಿಕತ್ತಾ, ಸದಾಸನ್ನಿಹಿತಾ ಸತ್ಥುಸನ್ತಿಕಾವಚರತ್ತಾತಿ। ಅಪಿಚ ತೇ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಭಾಜನಂ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಸಬ್ಭಾವತೋ। ವಿಸೇಸತೋ ಚ ಏಕಚ್ಚೇ ಭಿಕ್ಖೂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ಅಯಂ ದೇಸನಾಪೀತಿ ಏವಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ಕಿಮತ್ಥಂ ಪನ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಪಠಮಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ, ನ ಧಮ್ಮಮೇವ ದೇಸೇಸೀತಿ? ಸತಿಜನನತ್ಥಂ। ಭಿಕ್ಖೂ ಅಞ್ಞಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತಾಪಿ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಾಪಿ ಧಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಾಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಾಪಿ ನಿಸಿನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ

ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇ ದೇಸಿಯಮಾನೇ “ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಕಿಂನಿದಾನಾ ಕಿಂಪಚ್ಚಯಾ ಕತಮಾಯ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ದೇಸಿತಾ”ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ದುಗ್ಗಹಿತಂ ವಾ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯುಂ, ನ ವಾ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯುಂ, ತೇನ ನೇಸಂ ಸತಿಜನನತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಪಠಮಂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ।

ಭದನ್ತೇತಿ ಗಾರವವಚನಮೇತಂ, ಸತ್ಥುನೋ ಪಟಿವಚನದಾನಂ ವಾ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ “ಭಿಕ್ಖವೋ”ತಿ ವದಮಾನೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಲಪತಿ। “ಭದನ್ತೇ”ತಿ ವದಮಾನಾ ತೇ ಭಗವನ್ತಂ ಪಚ್ಚಾಲಪನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ “ಭಿಕ್ಖವೋ”ತಿ ಭಗವಾ ಆಭಾಸತಿ, “ಭದನ್ತೇ”ತಿ ಪಚ್ಚಾಭಾಸನ್ತಿ। “ಭಿಕ್ಖವೋ”ತಿ ಪಟಿವಚನಂ ದಾಪೇತಿ, “ಭದನ್ತೇ”ತಿ ಪಟಿವಚನಂ ದೇನ್ತಿ। **ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಯೇ ಭಗವಾ ಆಮನ್ತೇಸಿ, ತೇ। **ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುನ್ತಿ** ಭಗವತೋ ಆಮನ್ತನಂ ಪತಿಅಸ್ಸೋಸುಂ, ಅಭಿಮುಖಾ ಹುತ್ವಾ ಸುಣಿಂಸು ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಗವಾ ಏತದವೋಚಾ**ತಿ, ಭಗವಾ ಏತಂ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಕಲಸುತ್ತಂ ಅವೋಚ। ಏತ್ತಾವತಾ ಯಂ ಆಯಸ್ಮತಾ ಆನನ್ದೇನ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಬುದ್ಧಾನಂ ದೇಸನಾಞಾಣಗಮ್ಭೀರಭಾವಸಂಸೂಚಕಸ್ಸ ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಸುಖಾವಗಾಹಣತ್ಥಂ ಕಾಲದೇಸದೇಸಕಪರಿಸಾಪದೇಸಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ನಿದಾನಂ ಭಾಸಿತಂ, ತಸ್ಸ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ಇದಾನಿ **ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ವೋ**ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಭಗವತಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಸಂವಣ್ಣನಾಯ ಓಕಾಸೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ಯಸ್ಮಾ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪಂ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪಂ ತಾವ ವಿಚಾರೇಸ್ಸಾಮ। ಚತ್ತಾರೋ ಹಿ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪಾ - ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ, ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ, ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ, ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಾನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ಭಗವಾ ಪರೇಹಿ ಅನಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನೇವ ಕಥೇತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ದಸಬಲಸುತ್ತನ್ತಹಾರಕೋ ಚನ್ದೋಪಮ-ವೀಣೋಪಮ-ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನ-ಇದ್ಧಿಪಾದ-ಇನ್ದ್ರಿಯಬಲ-ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಮಗ್ಗಙ್ಗ-ಸುತ್ತನ್ತಹಾರಕೋತಿ ಏವಮಾದೀನಿ, ತೇಸಂ **ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ** ನಿಕ್ಖೇಪೋ।

ಯಾನಿ ಪನ “ಪರಿಪಕ್ಕಾ ಖೋ ರಾಹುಲಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ। ಯಂನೂನಾಹಂ ರಾಹುಲಂ ಉತ್ತರಿಂ ಆಸವಾನಂ ಖಯೇ ವಿನೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೧೨೧; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೪೧೬) ಏವಂ ಪರೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಖನ್ತಿಂ ನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖಮಂ ಮನಂ ಅಭಿನೀಹಾರಂ ಬುಜ್ಝನಭಾವಞ್ಚ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪರಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಕಥಿತಾನಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಚೂಳರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತಂ, ಮಹಾರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತಂ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಂ, ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಸುತ್ತಂ, ಆಸೀವಿಸೋಪಮಸುತ್ತಂ, ಧಾತುವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತನ್ತಿ, ಏವಮಾದೀನಿ, ತೇಸಂ **ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ** ನಿಕ್ಖೇಪೋ।

ಭಗವನ್ತಂ ಪನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ಚತ್ತಾರೋ ವಣ್ಣಾ ನಾಗಾ ಸುಪಣ್ಣಾ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ ಅಸುರಾ ಯಕ್ಖಾ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ತಾವತಿಂಸಾದಯೋ ದೇವಾ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಏವಮಾದಯೋ “ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾತಿ, ಭನ್ತೇ, ವುಚ್ಚನ್ತಿ - (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೦೨) ನೀವರಣಾ ನೀವರಣಾತಿ, ಭನ್ತೇ, ವುಚ್ಚನ್ತಿ - ಇಮೇ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ, ಕಿಂಸೂಧ ವಿತ್ತಂ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠ”ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೬; ಸು॰ ನಿ॰ ೧೮೩) ನಯೇನ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಏವಂ ಪುಟ್ಠೇನ ಭಗವತಾ ಯಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಂಯುತ್ತಾದೀನಿ, ಯಾನಿ ವಾ ಪನಞ್ಞಾನಿಪಿ ದೇವತಾಸಂಯುತ್ತ, ಮಾರಸಂಯುತ್ತ, ಬ್ರಹ್ಮಸಂಯುತ್ತ, ಸಕ್ಕಪಞ್ಹ, ಚೂಳವೇದಲ್ಲ, ಮಹಾವೇದಲ್ಲ, ಸಾಮಞ್ಞಫಲಆಳವಕ, ಸೂಚಿಲೋಮ, ಖರಲೋಮಸುತ್ತಾದೀನಿ, ತೇಸಂ **ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ** ನಿಕ್ಖೇಪೋ।

ಯಾನಿ ಪನ ತಾನಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಥಿತಾನಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಧಮ್ಮದಾಯಾದಂ। ಚೂಳಸೀಹನಾದಸುತ್ತಂ ಪುತ್ತಮಂಸೂಪಮಂ ದಾರುಕ್ಖನ್ಧೂಪಮಂ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೂಪಮಂ ಫೇಣಪಿಣ್ಡೂಪಮಂ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೂಪಮನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ, ತೇಸಂ **ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ** ನಿಕ್ಖೇಪೋ।

ಏವಮೇತೇಸು ಚತೂಸು ನಿಕ್ಖೇಪೇಸು ಇಮಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸುತ್ತಸ್ಸ ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ ನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಪರಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಹಿದಂ ಭಗವತಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। ಕತಮೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನಾತಿ? ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂನಂ।

ಚತ್ತಾರೋ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಾ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ ನೇಯ್ಯೋ ಪದಪರಮೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಹ ಉದಾಹಟವೇಲಾಯ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ**। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅತ್ಥೇ ವಿಭಜಿಯಮಾನೇ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ**। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸತೋ ಪರಿಪುಚ್ಛತೋ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವತೋ, ಭಜತೋ, ಪಯಿರುಪಾಸತೋ, ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ನೇಯ್ಯೋ**। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಬಹುಮ್ಪಿ ಸುಣತೋ, ಬಹುಮ್ಪಿ ಧಾರಯತೋ, ಬಹುಮ್ಪಿ ವಾಚಯತೋ ನ ತಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಪದಪರಮೋ**। ಇತಿ ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ।

ತದಾ ಕಿರ ಪಞ್ಚಸತಾ ಜನಪದವಾಸಿಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಬ್ಬೇವ ಏಕಚರಾ ದ್ವಿಚರಾ ತಿಚರಾ ಚತುಚರಾ ಪಞ್ಚಚರಾ ಸಭಾಗವುತ್ತಿನೋ ಧುತಙ್ಗಧರಾ ಆರದ್ಧವೀರಿಯಾ ಯುತ್ತಯೋಗಾ ವಿಪಸ್ಸಕಾ ಸಣ್ಹಂ ಸುಖುಮಂ ಸುಞ್ಞತಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರದೇಸನಂ ಪತ್ಥಯಮಾನಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, ವನ್ದಿತ್ವಾ, ರತ್ತಕಮ್ಬಲಸಾಣಿಯಾ ಪರಿಕ್ಖಿಪಮಾನಾ ವಿಯ ದೇಸನಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಮಾನಾ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ತೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಭಗವಾ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಆರಭಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಛೇಕೋ ಚಿತ್ತಕಾರೋ ಅಪರಿಕಮ್ಮಕತಭಿತ್ತಿಂ ಲಭಿತ್ವಾ, ನ ಆದಿತೋವ ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ಮಹಾಮತ್ತಿಕಲೇಪಾದೀಹಿ ಪನ ಭಿತ್ತಿಪರಿಕಮ್ಮಂ ತಾವ ಕತ್ವಾ , ಕತಪರಿಕಮ್ಮಾಯ ಭಿತ್ತಿಯಾ ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ, ಕತಪರಿಕಮ್ಮಂ ಪನ ಭಿತ್ತಿಂ ಲಭಿತ್ವಾ, ಭಿತ್ತಿಪರಿಕಮ್ಮಬ್ಯಾಪಾರಂ ಅಕತ್ವಾ, ರಙ್ಗಜಾತಾನಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ, ವಟ್ಟಿಕಂ ವಾ ತೂಲಿಕಂ ವಾ ಆದಾಯ ರೂಪಮೇವ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ, ಏವಮೇವ ಭಗವಾ ಅಕತಾಭಿನಿವೇಸಂ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಕುಲಪುತ್ತಂ ಲಭಿತ್ವಾ ನಾಸ್ಸ ಆದಿತೋವ ಅರಹತ್ತಪದಟ್ಠಾನಂ ಸಣ್ಹಂ ಸುಖುಮಂ ಸುಞ್ಞತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಲಕ್ಖಣಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ, ಸೀಲಸಮಾಧಿಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾಯ ಪನ ಯೋಜೇನ್ತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಂ ತಾವ ಆಚಿಕ್ಖತಿ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ –

> ‘‘ತಸ್ಮಾತಿಹ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖು, ಆದಿಮೇವ ವಿಸೋಧೇಹಿ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಕೋ ಚಾದಿ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ? ಸೀಲಞ್ಚ ಸುವಿಸುದ್ಧಂ ದಿಟ್ಠಿ ಚ ಉಜುಕಾ। ಯತೋ ಖೋ ತೇ, ಭಿಕ್ಖು, ಸೀಲಞ್ಚ ಸುವಿಸುದ್ಧಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ದಿಟ್ಠಿ ಚ ಉಜುಕಾ। ತತೋ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖು, ಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ತಿವಿಧೇನ ಭಾವೇಯ್ಯಾಸಿ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಇಧ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖು, ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರಾಹಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ। ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಕಾಯೇ…ಪೇ॰… ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಕಾಯೇ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರಾಹಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ। ಯತೋ ಖೋ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖು, ಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಏವಂ ತಿವಿಧೇನ ಭಾವೇಸ್ಸಸಿ, ತತೋ ತುಯ್ಹಂ, ಭಿಕ್ಖು, ಯಾ ರತ್ತಿ ವಾ ದಿವಸೋ ವಾ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ, ವುದ್ಧಿಯೇವ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ನೋ ಪರಿಹಾನೀ’’ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೬೯)।

ಏವಂ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಸೀಲಕಥಾಯ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕಥೇತ್ವಾ, ಅರಹತ್ತಪದಟ್ಠಾನಂ ಸಣ್ಹಂ ಸುಖುಮಂ ಸುಞ್ಞತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಲಕ್ಖಣಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ।

ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಂ ಪನ ಆರದ್ಧವೀರಿಯಂ ಯುತ್ತಯೋಗಂ ವಿಪಸ್ಸಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ, ನಾಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ, ಉಜುಕಮೇವ ಪನ ಅರಹತ್ತಪದಟ್ಠಾನಂ ಸಣ್ಹಂ ಸುಖುಮಂ ಸುಞ್ಞತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಲಕ್ಖಣಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ। ಇಮೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಂ ಪರಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ಸುಧನ್ತಸುವಣ್ಣಸದಿಸಾ ಸುಪರಿಮಜ್ಜಿತಮಣಿಕ್ಖನ್ಧಸನ್ನಿಭಾ, ಏಕೋ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋವ ನೇಸಂ ಅನಾಗತೋ। ಇತಿ ತಸ್ಸಾಗಮನತ್ಥಾಯ ಸತ್ಥಾ ತೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಅಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಆರಭಿ।

ತತ್ಥ **ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದನ್ತಿ** ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ। ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಹಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗತೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ವೋತಿ ಅಯಂ ವೋ-ಸದ್ದೋ ಪಚ್ಚತ್ತ-ಉಪಯೋಗಕರಣ-ಸಮ್ಪದಾನ-ಸಾಮಿವಚನ-ಪದಪೂರಣೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। "ಕಚ್ಚಿ ಪನ ವೋ ಅನುರುದ್ಧಾ ಸಮಗ್ಗಾ ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೨೬; ಮಹಾವ॰ ೪೬೬) ಹಿ ಪಚ್ಚತ್ತೇ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಗಚ್ಛಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಣಾಮೇಮಿ ವೋ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೭) ಉಪಯೋಗೇ। "ನ ವೋ ಮಮ ಸನ್ತಿಕೇ ವತ್ಥಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೭) ಕರಣೇ। "ವನಪತ್ಥಪರಿಯಾಯಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೦) ಸಮ್ಪದಾನೇ। "ಸಬ್ಬೇಸಂ ವೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸುಭಾಸಿತ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೪೫) ಸಾಮಿವಚನೇ। "ಯೇ ಹಿ ವೋ ಅರಿಯಾ ಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೫) ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ। ಇಧ ಪನಾಯಂ ಸಮ್ಪದಾನೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಭಿಕ್ಖವೇತಿ** ಪತಿಸ್ಸವೇನ ಅಭಿಮುಖೀಭೂತಾನಂ ಪುನ ಆಲಪನಂ। **ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ** ದೇಸನಾಪಟಿಜಾನನಂ। **ತಂ ಸುಣಾಥಾತಿ** ತಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ತಂ ದೇಸನಂ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಸುಣಾಥ।

ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಸಾಧುಕಂ ಸಾಧೂತಿ ಏಕತ್ಥಮೇತಂ। ಅಯಞ್ಚ ಸಾಧುಸದ್ದೋ ಆಯಾಚನ-ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ-ಸಮ್ಪಹಂಸನ-ಸುನ್ದರ-ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। "ಸಾಧು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೂ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೫೭; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೬೫; ೫.೩೮೧) ಹಿ ಆಯಾಚನೇ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಸಾಧು, ಭನ್ತೇತಿ ಖೋ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೮೬) ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇ। "ಸಾಧು ಸಾಧು, ಸಾರಿಪುತ್ತಾ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೯) ಸಮ್ಪಹಂಸನೇ।

> "ಸಾಧು ಧಮ್ಮರುಚೀ ರಾಜಾ, ಸಾಧು ಪಞ್ಞಾಣವಾ ನರೋ।
> ಸಾಧು ಮಿತ್ತಾನಮದ್ದುಬ್ಭೋ, ಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣಂ ಸುಖ"ನ್ತಿ॥ –

ಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೨.೧೮.೧೦೧) ಸುನ್ದರೇ। "ತೇನ ಹಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸಾಧುಕಂ ಸುಣಾಹೀ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೯೨) ಸಾಧುಕಸದ್ದೋಯೇವ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮೇ ಆಣತ್ತಿಯನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಧ ಪನಾಯಂ ಏತ್ಥೇವ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮೇ ಆಣತ್ತಿಯಾ ಚ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಸುನ್ದರತ್ಥೇಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ದಳ್ಹೀಕರಣತ್ಥೇನ ಹಿ "ದಳ್ಹಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾಥ, ಸುಗ್ಗಹಿತಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾ", ಆಣತ್ತಿಅತ್ಥೇನ "ಮಮ ಆಣತ್ತಿಯಾ ಸುಣಾಥ" ಸುನ್ದರತ್ಥೇನ "ಸುನ್ದರಮಿಮಂ ಭದ್ದಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾಥಾ"ತಿ ಏತಂ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ। **ಮನಸಿ ಕರೋಥಾತಿ** ಆವಜ್ಜೇಥ। ಸಮನ್ನಾಹರಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಸಾಮೇಥ, ಚಿತ್ತೇ ಕರೋಥಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಇದಾನೇತ್ಥ **ತಂ ಸುಣಾಥಾತಿ** ಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯವಿಕ್ಖೇಪನಿವಾರಣಮೇತಂ। **ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥಾತಿ** ಮನಸಿಕಾರೇ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮನಿಯೋಜನೇನ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯವಿಕ್ಖೇಪನಿವಾರಣಂ। ಪುರಿಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಬ್ಯಞ್ಜನವಿಪಲ್ಲಾಸಗಾಹನಿವಾರಣಂ, ಪಚ್ಛಿಮಂ ಅತ್ಥವಿಪಲ್ಲಾಸಗಾಹನಿವಾರಣಂ। ಪುರಿಮೇನ ಚ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇ ನಿಯೋಜೇತಿ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಸುತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಧಾರಣೂಪಪರಿಕ್ಖಾಸು। ಪುರಿಮೇನ ಚ "ಸಬ್ಯಞ್ಜನೋ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ತಸ್ಮಾ ಸವನೀಯೋ"ತಿ ದೀಪೇತಿ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ "ಸಾತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ ಮನಸಿ ಕಾತಬ್ಬೋ"ತಿ। ಸಾಧುಕಪದಂ ವಾ ಉಭಯಪದೇಹಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ, "ಯಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರೋ ಚ ದೇಸನಾಗಮ್ಭೀರೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಸುಣಾಥ ಸಾಧುಕಂ। ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ಥಗಮ್ಭೀರೋ ಚ ಪಟಿವೇಧಗಮ್ಭೀರೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ** ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ। "ತಂ ಸುಣಾಥಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪಟಿಞ್ಞಾತಂ ದೇಸನಂ ಸಂಖಿತ್ತತೋವ ನ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ವಿತ್ಥಾರತೋಪಿ ನಂ ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಙ್ಖೇಪವಿತ್ಥಾರವಾಚಕಾನಿ ಹಿ ಏತಾನಿ ಪದಾನಿ। ಯಥಾಹ ವಙ್ಗೀಸತ್ಥೇರೋ –

> "ಸಂಖಿತ್ತೇನಪಿ ದೇಸೇತಿ, ವಿತ್ಥಾರೇನಪಿ ಭಾಸತಿ।

ಸಾಳಿಕಾಯಿವ ನಿಗ್ಘೋಸೋ, ಪಟಿಭಾನಂ ಉದೀರಯೀ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೪; ಥೇರಗಾ॰ ೧೨೩೨)।

ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತಾ ಹುತ್ವಾ **ಏವಂ, ಭನ್ತೇತಿ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ** ಸತ್ಥು ವಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು, ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಥ ನೇಸಂ **ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ** - ಏತಂ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ "ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ"ತಿಆದಿಂ ಸಕಲಂ ಸುತ್ತಂ ಅವೋಚ। ತತ್ಥ **ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋತಿ** ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾಪುಚ್ಛಾ। ಪಞ್ಚವಿಧಾ ಹಿ ಪುಚ್ಛಾ ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾಪುಚ್ಛಾ ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾಪುಚ್ಛಾ ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾಪುಚ್ಛಾ ಅನುಮತಿಪುಚ್ಛಾ ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾಪುಚ್ಛಾತಿ, ತಾಸಂ ಇದಂ ನಾನತ್ತಂ -

ಕತಮಾ **ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾ ಪುಚ್ಛಾ** (ಮಹಾನಿ॰ ೧೫೦; ಚೂಳನಿ॰ ಪುಣ್ಣಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೧೨)? ಪಕತಿಯಾ ಲಕ್ಖಣಂ ಅಞ್ಞಾತಂ ಹೋತಿ ಅದಿಟ್ಠಂ ಅತುಲಿತಂ ಅತೀರಿತಂ ಅವಿಭೂತಂ ಅವಿಭಾವಿತಂ। ತಸ್ಸ ಞಾಣಾಯ ದಸ್ಸನಾಯ ತುಲನಾಯ ತೀರಣಾಯ ವಿಭೂತಾಯ ವಿಭಾವನತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಯಂ ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾಪುಚ್ಛಾ।

ಕತಮಾ **ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾಪುಚ್ಛಾ**? ಪಕತಿಯಾ ಲಕ್ಖಣಂ ಞಾತಂ ಹೋತಿ ದಿಟ್ಠಂ ತುಲಿತಂ ತೀರಿತಂ ವಿಭೂತಂ ವಿಭಾವಿತಂ। ಸೋ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸನ್ದನತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾಪುಚ್ಛಾ।

ಕತಮಾ **ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾಪುಚ್ಛಾ**? ಪಕತಿಯಾ ಸಂಸಯಪಕ್ಖನ್ದೋ ಹೋತಿ ವಿಮತಿಪಕ್ಖನ್ದೋ ದ್ವೇಳ್ಹಕಜಾತೋ - "ಏವಂ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋ, ಕಥಂ ನು ಖೋ"ತಿ, ಸೋ ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾಪುಚ್ಛಾ।

ಕತಮಾ **ಅನುಮತಿಪುಚ್ಛಾ**? ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅನುಮತಿಯಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ - "ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರೂಪಂ ನಿಚ್ಚಂ ವಾ ಅನಿಚ್ಚಂ ವಾ"ತಿ, ಅನಿಚ್ಚಂ, ಭನ್ತೇ। ಯಂ ಪನಾನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ತಂ ಸುಖಂ ವಾತಿ, ದುಕ್ಖಂ, ಭನ್ತೇ। ಯಂ ಪನಾನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಂ, ಕಲ್ಲಂ ನು ತಂ ಸಮನುಪಸ್ಸಿತುಂ - "ಏತಂ ಮಮ ಏಸೋಹಮಸ್ಮಿ ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ"ತಿ, ನೋ ಹೇತಂ ಭನ್ತೇತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೭೯)। ಅಯಂ ಅನುಮತಿಪುಚ್ಛಾ।

ಕತಮಾ **ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾಪುಚ್ಛಾ**? ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾಯ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ - "ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ"ತಿ? ಅಯಂ ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾಪುಚ್ಛಾತಿ।

ತತ್ಥ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪುರಿಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ ನತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ತೀಸು ಅದ್ಧಾಸು ಕಿಞ್ಚಿ ಸಙ್ಖತಂ ಅದ್ಧಾವಿಮುತ್ತಂ ವಾ ಅಸಙ್ಖತಂ ಅದಿಟ್ಠಂ ಅಜೋತಿತಂ ಅತುಲಿತಂ ಅತೀರಿತಂ ಅವಿಭೂತಂ ಅವಿಭಾವಿತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತೇನ ನೇಸಂ ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾಪುಚ್ಛಾ ನತ್ಥಿ। ಯಂ ಪನ ಭಗವತಾ ಅತ್ತನೋ ಞಾಣೇನ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ, ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇನ ಸಮಣೇನ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಾ ದೇವೇನ ವಾ ಮಾರೇನ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸನ್ದನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ತೇನಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾಪುಚ್ಛಾ ನತ್ಥಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇಸ ಅಕಥಂಕಥೀ ತಿಣ್ಣವಿಚಿಕಿಚ್ಛೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ವಿಹತಸಂಸಯೋ। ತೇನಸ್ಸ ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾಪುಚ್ಛಾ ನತ್ಥಿ। ಇತರಾ ಪನ ದ್ವೇ ಪುಚ್ಛಾ ಭಗವತೋ ಅತ್ಥಿ। ತಾಸು ಅಯಂ ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾ ಪುಚ್ಛಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಇದಾನಿ ತಾಯ ಪುಚ್ಛಾಯ ಪುಟ್ಠಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ವಿಭಜನ್ತೋ **ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಥಾ ನಾಮ "ಪಿತರಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆರದ್ಧೋ "ತಿಸ್ಸಸ್ಸ ಪಿತಾ ಸೋಣಸ್ಸ ಪಿತಾ"ತಿ ಪಠಮತರಂ ಪುತ್ತಮ್ಪಿ ಕಥೇತಿ, ಏವಮೇವ ಭಗವಾ ಪಚ್ಚಯಂ ಕಥೇತುಂ ಆರದ್ಧೋ "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯೇ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಧಮ್ಮೇ ಕಥೇನ್ತೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ಕಥೇಸಿ। ಆಹಾರವಗ್ಗಸ್ಸ ಪನ ಪರಿಯೋಸಾನೇ "ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಞ್ಚ ವೋ,

ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦) ಉಭಯಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಕಥೇಸಿ। ಇದಾನಿ **ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿಆದೀಸು ಪನ ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ ಸಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಚಾತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಸಮ್ಭವನ್ತೀತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪನ ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ ಅನುಲೋಮಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕಥಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಕಥಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ತತ್ಥ ಕಥಿತವಸೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಾ।

ಪಟಿಲೋಮಕಥಾಯಂ ಪನ **ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತ್ವೇವಾ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತು ಏವ। **ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ**ತಿ ವಿರಾಗಸಙ್ಖಾತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಅಸೇಸನಿರೋಧಾ। **ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೋ ಹೋತಿ। ಏವಂನಿರೋಧಾನಂ ಪನ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ನಿರೋಧಾ ವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಞ್ಚ ನಿರೋಧಾ ನಾಮರೂಪಾದೀನಿ ನಿರುದ್ಧಾನಿಯೇವ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೋ**ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ, **ಏವಮೇತಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಕೇವಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಕಲಸ್ಸ, ಸುದ್ಧಸ್ಸ ವಾ, ಸತ್ತವಿರಹಿತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸಾ**ತಿ ದುಕ್ಖರಾಸಿಸ್ಸ। **ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಅನುಲೋಮತೋ ದ್ವಾದಸಹಿ ಪದೇಹಿ ವಟ್ಟಕಥಂ ಕಥೇತ್ವಾ ತಮೇವ ವಟ್ಟಂ ವಿನಿವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಪಟಿಲೋಮತೋ ದ್ವಾದಸಹಿ ಪದೇಹಿ ವಿವಟ್ಟಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಅರಹತ್ತೇನ ದೇಸನಾಯ ಕೂಟಂ ಗಣ್ಹಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ತೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಾ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂಪುಗ್ಗಲಾ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಸಮ್ಫುಟ್ಠಾನಿ ಪರಿಪಾಕಗತಾನಿ ಪದುಮಾನಿ ವಿಯ ಸಹ್ಬಾನಿ ಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು।

ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾತಿ ಇದಂ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟವಸೇನ ಸಕಲಸುತ್ತಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ। **ಅತ್ತಮನಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ತುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ ತೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಖೀಣಾಸವಾ ಭಿಕ್ಖೂ। **ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದು**ನ್ತಿ ಕರವೀಕರುತಮಞ್ಜುನಾ ಕಣ್ಣಸುಖೇನ ಪಣ್ಡಿತಜನಹದಯಾನಂ ಅಮತಾಭಿಸೇಕಸದಿಸೇನ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೇನ ಭಾಸತೋ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಅಭಿನನ್ದಿಂಸು, ಅನುಮೋದಿಂಸು ಚೇವ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ಸುಭಾಸಿತಂ ಸುಲಪಿತಂ, ಸಾಧು ಸಾಧೂತಿ ತಾದಿನೋ।
ಅನುಮೋದಮಾನಾ ಸಿರಸಾ, ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು ಭಿಕ್ಖವೋ"ತಿ॥

ಪಠಮಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨. ದುತಿಯೇಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ಪಠಮಂ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವಸೇನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ದಸ್ಸಿತಂ, ಇದಂ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂನಂ ವಸೇನ ವಿತ್ಥಾರತೋತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಚತಸ್ಸೋ ವಲ್ಲಿಹಾರಕಪುರಿಸೂಪಮಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ತಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಾ ಏವ। ಯಥಾ ಹಿ ವಲ್ಲಿಹಾರಕೋ ಪುರಿಸೋ ವಲ್ಲಿಯಾ ಅಗ್ಗಂ ದಿಸ್ವಾ, ತದನುಸಾರೇನ ಮೂಲಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ವಲ್ಲಿಂ ಮೂಲೇ ಛೇತ್ವಾ ಆದಾಯ ಕಮ್ಮೇ ಉಪನೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಭಗವಾ ವಿತ್ಥಾರದೇಸನಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಅಗ್ಗಭೂತಾ ಜರಾಮರಣಾ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಮೂಲಭೂತಂ ಅವಿಜ್ಜಾಪದಂ, ತಾವ ದೇಸನಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಪುನ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ನಿಟ್ಠಪೇಸಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಜರಾಮರಣಾದೀನಂ ವಿತ್ಥಾರದೇಸನಾಯ ಅತ್ಥನಿಚ್ಛಯೋ - ಜರಾಮರಣನಿದ್ದೇಸೇ ತಾವ **ತೇಸಂ ತೇಸ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅನೇಕೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಾಧಾರಣನಿದ್ದೇಸೋತಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ। ಯಾ ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ಜರಾ, ಯಾ ಸೋಮದತ್ತಸ್ಸಾತಿ ಏವಞ್ಹಿ ದಿವಸಮ್ಪಿ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ನೇವ ಸತ್ತಾ ಪರಿಯಾದಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ನ ಕೋಚಿ ಸತ್ತೋ ಅಪರಿಯಾದಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, "ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅನೇಕೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಾಧಾರಣನಿದ್ದೇಸೋ"ತಿ। **ತಮ್ಹಿ**

ತಸ್ಮಿಂತಿ ಅಯಂ ಗತಿಜಾತಿವಸೇನ ಅನೇಕೇಸಂ ಸತ್ತನಿಕಾಯಾನಂ ಸಾಧಾರಣನಿದ್ದೇಸೋ। **ಸತ್ತನಿಕಾಯೇ**ತಿ ಸಾಧಾರಣನಿದ್ದೇಸೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಸರೂಪನಿದಸ್ಸನಂ। **ಜರಾ ಜೀರಣತಾ**ತಿಆದೀಸು ಪನ **ಜರಾ**ತಿ ಸಭಾವನಿದ್ದೇಸೋ। **ಜೀರಣತಾ**ತಿ ಆಕಾರನಿದ್ದೇಸೋ। **ಖಣ್ಡಿಚ್ಚ**ನ್ತಿಆದಯೋ ತಯೋ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ ಕಿಚ್ಚನಿದ್ದೇಸಾ, ಪಚ್ಛಿಮಾ ದ್ವೇ ಪಕತಿನಿದ್ದೇಸಾ। ಅಯಞ್ಹಿ **ಜರಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಸಭಾವತೋ ದೀಪಿತಾ, ತೇನಸ್ಸಾಯಂ ಸಭಾವನಿದ್ದೇಸೋ । **ಜೀರಣತಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಆಕಾರತೋ, ತೇನಸ್ಸಾಯಂ ಆಕಾರನಿದ್ದೇಸೋ। **ಖಣ್ಡಿಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ ದನ್ತನಖಾನಂ ಖಣ್ಡಿತಭಾವಕರಣಕಿಚ್ಚತೋ। **ಪಾಲಿಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಕೇಸಲೋಮಾನಂ ಪಲಿತಭಾವಕರಣಕಿಚ್ಚತೋ। **ವಲಿತ್ತಚತಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಮಂಸಂ ಮಿಲಾಪೇತ್ವಾ ತಚವಲಿಭಾವಕರಣಕಿಚ್ಚತೋ ದೀಪಿತಾ। ತೇನಸ್ಸಾ ಇಮೇ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚನ್ತಿಆದಯೋ ತಯೋ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ ಕಿಚ್ಚನಿದ್ದೇಸಾ। ತೇಹಿ ಇಮೇಸಂ ವಿಕಾರಾನಂ ದಸ್ಸನವಸೇನ ಪಾಕಟೀಭೂತಾ ಪಾಕಟಜರಾ ದಸ್ಸಿತಾ। ಯಥೇವ ಹಿ ಉದಕಸ್ಸ ವಾ ವಾತಸ್ಸ ವಾ ಅಗ್ಗಿನೋ ವಾ ತಿಣರುಕ್ಖಾದೀನಂ ಸಂಭಗ್ಗಪಲಿಭಗ್ಗತಾಯ ವಾ ಝಾಮತಾಯ ವಾ ಗತಮಗ್ಗೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ಸೋ ಗತಮಗ್ಗೋ ತಾನೇವ ಉದಕಾದೀನಿ, ಏವಮೇವ ಜರಾಯ ದನ್ತಾದೀಸು ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಗತಮಗ್ಗೋ ಪಾಕಟೋ, ಚಕ್ಖುಂ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾಪಿ ಗಯ್ಹತಿ ನ ಚ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದೀನೇವ ಜರಾ। ನ ಹಿ ಜರಾ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಹೋತಿ।

ಆಯುನೋ ಸಂಹಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಿಪಾಕೋತಿ ಇಮೇಹಿ ಪನ ಪದೇಹಿ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇಯೇವ ಅಭಿಬ್ಯತ್ತಾಯ ಆಯುಕ್ಖಯ-ಚಕ್ಖಾದಿಇನ್ದ್ರಿಯ-ಪರಿಪಾಕಸಞ್ಞಿತಾಯ ಪಕತಿಯಾ ದೀಪಿತಾ। ತೇನಸ್ಸಿಮೇ ಪಚ್ಛಿಮಾ ದ್ವೇ ಪಕತಿನಿದ್ದೇಸಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಜರಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಆಯು ಹಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಜರಾ "ಆಯುನೋ ಸಂಹಾನೀ"ತಿ ಫಲೂಪಚಾರೇನ ವುತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ದಹರಕಾಲೇ ಸುಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ ಸುಖುಮಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯಂ ಸುಖೇನೇವ ಗಣ್ಹನಸಮತ್ಥಾನಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಜರಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಪಕ್ಕಾನಿ ಆಲುಳಿತಾನಿ ಅವಿಸದಾನಿ, ಓಳಾರಿಕಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯಂ ಗಹೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಿಪಾಕೋ"ತಿ ಫಲೂಪಚಾರೇನೇವ ವುತ್ತಾ।

ಸಾ ಪನಾಯಂ ಏವಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಜರಾ ಪಾಕಟಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾತಿ ದುವಿಧಾ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ದನ್ತಾದೀಸು ಖಣ್ಡಾದಿಭಾವದಸ್ಸನತೋ ರೂಪಧಮ್ಮೇಸು ಜರಾ **ಪಾಕಟಜರಾ** ನಾಮ, ಅರೂಪಧಮ್ಮೇಸು ಪನ ಜರಾ ತಾದಿಸಸ್ಸ ವಿಕಾರಸ್ಸ ಅದಸ್ಸನತೋ **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಜರಾ** ನಾಮ। ತತ್ಥ ಯ್ವಾಯಂ ಖಣ್ಡಾದಿಭಾವೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ತಾದಿಸಾನಂ ದನ್ತಾದೀನಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ ವಣ್ಣೋಯೇವ, ತಂ ಚಕ್ಖುನಾ ದಿಸ್ವಾ ಮನೋದ್ವಾರೇನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "ಇಮೇ ದನ್ತಾ ಜರಾಯ ಪಹಟಾ"ತಿ ಜರಂ ಜಾನಾತಿ ಉದಕಟ್ಠಾನೇ ಬದ್ಧಾನಿ ಗೋಸೀಸಾದೀನಿ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಉದಕಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಜಾನನಂ ವಿಯ। ಪುನ ಅವೀಚಿ ಸವೀಚೀತಿ ಏವಮ್ಪಿ ದುವಿಧಾ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಮಣಿ-ಕನಕ-ರಜತ-ಪವಾಳಚನ್ದಸೂರಿಯಾದೀನಂ ವಿಯ ಮನ್ದದಸಕಾದೀಸು ಪಾಣೀನಂ ವಿಯ ಚ ಪುಪ್ಫಫಲಪಲ್ಲವಾದೀಸು ಚ ಅಪಾಣೀನಂ ವಿಯ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ವಣ್ಣವಿಸೇಸಾದೀನಂ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ ಜರಾ **ಅವೀಚಿಜರಾ** ನಾಮ, ನಿರನ್ತರಜರಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಪನ ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ಅನ್ತರನ್ತರಾ ವಣ್ಣವಿಸೇಸಾದೀನಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ ಜರಾ **ಸವೀಚಿಜರಾ** ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಇತೋ ಪರಂ **ತೇಸಂ ತೇಸ**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಚುತಿ ಚವನತಾ**ತಿಆದೀಸು ಪನ **ಚುತೀ**ತಿ ಚವನಕವಸೇನ ವುಚ್ಚತಿ, ಏಕಚತುಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಸಾಮಞ್ಞವಚನಮೇತಂ। **ಚವನತಾ**ತಿ ಭಾವವಚನೇನ ಲಕ್ಖಣನಿದಸ್ಸನಂ । **ಭೇದೋ**ತಿ ಚುತಿಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಭಙ್ಗುಪ್ಪತ್ತಿಪರಿದೀಪನಂ। **ಅನ್ತರಧಾನ**ನ್ತಿ ಘಟಸ್ಸೇವ ಭಿನ್ನಸ್ಸ ಭಿನ್ನಾನಂ ಚುತಿಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಠಾನಾಭಾವಪರಿದೀಪನಂ। **ಮಚ್ಚು ಮರಣ**ನ್ತಿ ಮಚ್ಚುಸಙ್ಖಾತಂ ಮರಣಂ, ತೇನ ಸಮುಚ್ಛೇದಮರಣಾದೀನಿ ನಿಸೇಧೇತಿ। ಕಾಲೋ ನಾಮ ಅನ್ತಕೋ, ತಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾ **ಕಾಲಕಿರಿಯಾ**। ಏವಂ ತೇನ ಲೋಕಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಮರಣಂ ದೀಪೇತಿ।

ಇದಾನಿ ಪರಮತ್ಥೇನ ದೀಪೇತುಂ **ಖನ್ಧಾನಂ ಭೇದೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಪರಮತ್ಥೇನ ಹಿ ಖನ್ಧಾಯೇವ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ಸತ್ತೋ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಮರತಿ। ಖನ್ಧೇಸು ಪನ ಭಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ಸತ್ತೋ ಮರತಿ, ಭಿನ್ನೇಸು ಮತೋತಿ ವೋಹಾರೋ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ

ಚತುಪಞ್ಚವೋಕಾರವಸೇನ ಖನ್ಧಾನಂ ಭೇದೋ, ಏಕವೋಕಾರವಸೇನ ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಚತುವೋಕಾರವಸೇನ ಚ ಖನ್ಧಾನಂ ಭೇದೋ, ಸೇಸದ್ವಯವಸೇನ ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಭವದ್ವಯೇಪಿ ರೂಪಕಾಯಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಕಳೇವರಸ್ಸ ಸಬ್ಭಾವತೋ। ಅಥ ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾದೀಸು ಖನ್ಧಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತೇವ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ವಸೇನ ಖನ್ಧಾನಂ ಭೇದೋ, ಮನುಸ್ಸಾದೀಸು ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪಕಾರಣತೋ ಮರಣಂ "ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಇತಿ ಅಯಞ್ಚ ಜರಾ ಇದಞ್ಚ ಮರಣಂ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಇದಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಜರಾಮರಣನ್ತಿ ಕಥೀಯತಿ।

ಜಾತಿನಿದ್ದೇಸೇ **ಜಾತಿ ಸಞ್ಜಾತೀ**ತಿಆದೀಸು ಜಾಯನಟ್ಠೇನ **ಜಾತಿ,** ಸಾ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾಯತನವಸೇನ ಯುತ್ತಾ। ಸಞ್ಜಾಯನಟ್ಠೇನ **ಸಞ್ಜಾತಿ,** ಸಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಾಯತನವಸೇನ ಯುತ್ತಾ। ಓಕ್ಕಮನಟ್ಠೇನ **ಓಕ್ಕನ್ತಿ,** ಸಾ ಅಣ್ಡಜಜಲಾಬುಜವಸೇನ ಯುತ್ತಾ। ತೇ ಹಿ ಅಣ್ಡಕೋಸಞ್ಚ ವತ್ಥಿಕೋಸಞ್ಚ ಓಕ್ಕಮನ್ತಾ ಪವಿಸನ್ತಾ ವಿಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತನಟ್ಠೇನ **ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ,** ಸಾ ಸಂಸೇದಜಓಪಪಾತಿಕವಸೇನ ಯುತ್ತಾ। ತೇ ಹಿ ಪಾಕಟಾಯೇವ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಅಯಂ ತಾವ ವೋಹಾರದೇಸನಾ।

ಇದಾನಿ ಪರಮತ್ಥದೇಸನಾ ಹೋತಿ। ಖನ್ಧಾಯೇವ ಹಿ ಪರಮತ್ಥತೋ ಪಾತುಭವನ್ತಿ, ನ ಸತ್ತೋ। ತತ್ಥ ಚ **ಖನ್ಧಾನ**ನ್ತಿ ಏಕವೋಕಾರಭವೇ ಏಕಸ್ಸ, ಚತುವೋಕಾರಭವೇ ಚತುನ್ನಂ, ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೇ ಪಞ್ಚನ್ನಮ್ಪಿ ಗಹಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಪಾತುಭಾವೋ**ತಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। **ಆಯತನಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ತತ್ರ ತತ್ರ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾಯತನವಸೇನ ಸಙ್ಗಹೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪಟಿಲಾಭೋ**ತಿ ಸನ್ತತಿಯಂ ಪಾತುಭಾವೋಯೇವ। ಪಾತುಭವನ್ತಾನೇವ ಹಿ ತಾನಿ ಪಟಿಲದ್ಧಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜಾತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ವೋಹಾರತೋ ಪರಮತ್ಥತೋ ಚ ದೇಸಿತಾಯ ಜಾತಿಯಾ ನಿಗಮನಂ ಕರೋತೀತಿ।

ಭವನಿದ್ದೇಸೇ **ಕಾಮಭವೋ**ತಿ ಕಮ್ಮಭವೋ ಚ ಉಪಪತ್ತಿಭವೋ ಚ। ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಭವೋ ನಾಮ ಕಾಮಭವೂಪಗಕಮ್ಮಮೇವ। ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ ಉಪಪತ್ತಿಭವಸ್ಸ ಕಾರಣತ್ತಾ "ಸುಖೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೋ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೯೪) ದುಕ್ಖೋ ಪಾಪಸ್ಸ ಉಚ್ಚಯೋ"ತಿಆದೀನಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೧೭) ವಿಯ ಫಲವೋಹಾರೇನ ಭವೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಉಪಪತ್ತಿಭವೋ ನಾಮ ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕ್ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ। ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ ಭವತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಭವೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಇದಂ ಕಮ್ಮಞ್ಚ ಉಪಪತ್ತಿಞ್ಚ ಉಭಯಮ್ಪೇತಮಿಧ "ಕಾಮಭವೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏಸ ನಯೋ ರೂಪಾರೂಪಭವೇಸೂತಿ।

ಉಪಾದಾನನಿದ್ದೇಸೇ **ಕಾಮುಪಾದಾನ**ನ್ತಿಆದೀಸು ವತ್ಥುಕಾಮಂ ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ಏತೇನ, ಸಯಂ ವಾ ತಂ ಉಪಾದಿಯತೀತಿ **ಕಾಮುಪಾದಾನಂ,** ಕಾಮೋ ಚ ಸೋ ಉಪಾದಾನಞ್ಚಾತಿ ಕಾಮುಪಾದಾನಂ। **ಉಪಾದಾನ**ನ್ತಿ ದಳ್ಹಗ್ಗಹಣಂ ವುಚ್ಚತಿ। ದಳ್ಹತ್ಥೋ ಹಿ ಏತ್ಥ ಉಪಸದ್ದೋ ಉಪಾಯಾಸಉಪಕಟ್ಠಾದೀಸು ವಿಯ। ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕರಾಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇತಂ, "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಕಾಮುಪಾದಾನಂ? ಯೋ ಕಾಮೇಸು ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೨೨೦; ವಿಭ॰ ೯೩೮) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತಥಾ ದಿಟ್ಠಿ ಚ ಸಾ ಉಪಾದಾನಞ್ಚಾತಿ **ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ**। ಅಥ ವಾ ದಿಟ್ಠಿಂ ಉಪಾದಿಯತಿ, ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ವಾ ಏತೇನ ದಿಟ್ಠಿನ್ತಿ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ। ಉಪಾದಿಯತಿ ಹಿ ಪುರಿಮದಿಟ್ಠಿಂ ಉತ್ತರದಿಟ್ಠಿ, ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ಚ ತಾಯ ದಿಟ್ಠಿಂ। ಯಥಾಹ - "ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ"ನ್ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೭)। ಸೀಲಬ್ಬತುಪಾದಾನಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನವಜ್ಜಸ್ಸ ಸಬ್ಬದಿಟ್ಠಿಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇತಂ, "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ? ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೨೨೧) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತಥಾ ಸೀಲಬ್ಬತಮುಪಾದಿಯನ್ತಿ ಏತೇನ, ಸಯಂ ವಾ ತಂ ಉಪಾದಿಯತಿ, ಸೀಲಬ್ಬತಞ್ಚ ತಂ ಉಪಾದಾನಞ್ಚಾತಿ ವಾ **ಸೀಲಬ್ಬತುಪಾದಾನಂ**। ಗೋಸೀಲಗೋವತಾದೀನಿ ಹಿ "ಏವಂ ಸುದ್ಧೀ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೨೨೨; ವಿಭ॰ ೯೩೮) ಅಭಿನಿವೇಸತೋ

ಸಯಮೇವ ಉಪಾದಾನಾನೀತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇತಂ, "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸೀಲಬ್ಬತುಪಾದಾನಂ? ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಸೀಲೇನ ಸುದ್ಧೀ"ತಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇದಾನಿ ವದನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಾದೋ, ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಉಪಾದಾನಂ, ಕಿಂ ವದನ್ತಿ ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ವಾ? ಅತ್ತಾನಂ। ಅತ್ತನೋ ವಾದುಪಾದಾನಂ **ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಂ**। ಅತ್ತವಾದಮತ್ತಮೇವ ವಾ ಅತ್ತಾತಿ ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಂ। ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಾಯ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇತಂ, "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಂ? ಇಧ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವೀ"ತಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತಣ್ಹಾನಿದ್ದೇಸೇ **ರೂಪತಣ್ಹಾ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ**ತಿ ಏತಂ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಾದೀಸು ಜವನವೀಥಿಯಾ ಪವತ್ತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ "ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪುತ್ತೋ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಪಿತಿತೋ ನಾಮಂ ವಿಯ ಪಿತಿಸದಿಸಾರಮ್ಮಣತೋ ನಾಮಂ। ಏತ್ಥ ಚ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾ ತಣ್ಹಾ, ರೂಪೇ ತಣ್ಹಾತಿ **ರೂಪತಣ್ಹಾ**। ಸಾ ಕಾಮರಾಗಭಾವೇನ ರೂಪಂ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೀ ಪವತ್ತಮಾನಾ **ಕಾಮತಣ್ಹಾ,** ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಸಹಗತರಾಗಭಾವೇನ "ರೂಪಂ ನಿಚ್ಚಂ ಧುವಂ ಸಸ್ಸತ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೀ ಪವತ್ತಮಾನಾ **ಭವತಣ್ಹಾ,** ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಸಹಗತರಾಗಭಾವೇನ "ರೂಪಂ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ ವಿನಸ್ಸತಿ ಪೇಚ್ಚ ನ ಭವತೀ"ತಿ ಏವಂ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೀ ಪವತ್ತಮಾನಾ **ವಿಭವತಣ್ಹಾ**ತಿ ರೂಪತಣ್ಹಾ ಏವಂ ತಿವಿಧಾ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಚ ರೂಪತಣ್ಹಾ, ತಥಾ ಸದ್ದತಣ್ಹಾದಯೋಪೀತಿ ಏವಂ ತಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಾನಿ ಅಜ್ಝತ್ತರೂಪಾದೀಸು ಅಟ್ಠಾರಸ, ಬಹಿದ್ಧಾರೂಪಾದೀಸು ಅಟ್ಠಾರಸಾತಿ ಛತ್ತಿಂಸ। ಇತಿ ಅತೀತಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸ, ಅನಾಗತಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸಾತಿ ಏವಂ ಅಟ್ಠಸತಂ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। "ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಸ್ಸ ಉಪಾದಾಯ ಅಸ್ಮೀತಿ ಹೋತಿ, ಇತ್ಥಸ್ಮೀತಿ ಹೋತೀ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೯೭೩) ವಾ ಏವಮಾದೀನಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕರೂಪಾದಿನಿಸ್ಸಿತಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸ, "ಬಾಹಿರಸ್ಸ ಉಪಾದಾಯ ಇಮಿನಾ ಅಸ್ಮೀತಿ ಹೋತಿ, ಇಮಿನಾ ಇತ್ಥಸ್ಮೀತಿ ಹೋತೀ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೯೭೪) ವಾ ಏವಮಾದೀನಿ ಬಾಹಿರರೂಪಾದಿನಿಸ್ಸಿತಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸಾತಿ ಛತ್ತಿಂಸ, ಇತಿ ಅತೀತಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸ, ಅನಾಗತಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸಾತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಅಟ್ಠಸತಂ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಪುನ ಸಙ್ಗಹೇ ಕರಿಯಮಾನೇ ರೂಪಾದೀಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಛಳೇವ ತಣ್ಹಾಕಾಯಾ ತಿಸ್ಸೋಯೇವ ಕಾಮತಣ್ಹಾದಯೋ ಹೋನ್ತೀತಿ। ಏವಂ –

"ನಿದ್ದೇಸತ್ಥೇನ ನಿದ್ದೇಸ, ವಿತ್ಥಾರಾ ವಿತ್ಥಾರಸ್ಸ ಚ।
ಪುನ ಸಙ್ಗಹತೋ ತಣ್ಹಾ, ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಾ ವಿಭಾವಿನಾ"ತಿ॥

ವೇದನಾನಿದ್ದೇಸೇ **ವೇದನಾಕಾಯಾ**ತಿ ವೇದನಾಸಮೂಹಾ। **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ...ಪೇ॰... ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾವೇದನಾ**ತಿ ಏತಂ "ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾವೇದನಾ ಅತ್ಥಿ ಕುಸಲಾ, ಅತ್ಥಿ ಅಕುಸಲಾ, ಅತ್ಥಿ ಅಬ್ಯಾಕತಾ"ತಿ ಏವಂ ವಿಭಙ್ಗೇ (ವಿಭ॰ ೩೪) ಆಗತತ್ತಾ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಾದೀಸು ಪವತ್ತಾನಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತವೇದನಾನಂ "ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತೋ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಮಾತಿತೋ ನಾಮಂ ವಿಯ ಮಾತಿಸದಿಸತೋ ವತ್ಥುತೋ ನಾಮಂ। ವಚನತ್ಥೋ ಪನೇತ್ಥ – ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಹೇತು ಜಾತಾ ವೇದನಾ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾತಿ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಅಯಂ ತಾವೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಾ ಕಥಾ। ವಿಪಾಕವಸೇನ ಪನ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ದ್ವೇ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ, ದ್ವೇ ಮನೋಧಾತುಯೋ, ತಿಸ್ಸೋ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಯೋತಿ ಏತಾಹಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತವಸೇನ ವೇದನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸೋತದ್ವಾರಾದೀಸು। ಮನೋದ್ವಾರೇ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ।

ಫಸ್ಸನಿದ್ದೇಸೇ **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಸಮ್ಫಸ್ಸೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ...ಪೇ॰... ಕಾಯಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಕುಸಲಾಕುಸಲವಿಪಾಕಾ ಪಞ್ಚವತ್ಥುಕಾ ದಸ ಫಸ್ಸಾ ವುತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ

ಸೇಸಬಾವೀಸತಿಲೋಕಿಯವಿಪಾಕಮನಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಫಸ್ಸಾ।

ಸಳಾಯತನನಿದ್ದೇಸೇ **ಚಕ್ಖಾಯತನ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಖನ್ಧನಿದ್ದೇಸೇ ಚೇವ ಆಯತನನಿದ್ದೇಸೇ ಚ ವುತ್ತಮೇವ।

ನಾಮರೂಪನಿದ್ದೇಸೇ ನಮನಲಕ್ಖಣಂ **ನಾಮಂ**। ರುಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಂ **ರೂಪಂ**। ವಿಭಜನೇ ಪನಸ್ಸ **ವೇದನಾ**ತಿ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ, **ಸಞ್ಞಾ**ತಿ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ, **ಚೇತನಾ ಫಸ್ಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಾಮಞ್ಚ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಗಹಿತಾ ಧಮ್ಮಾ ಸನ್ತಿ, ಇಮೇ ಪನ ತಯೋ ಸಬ್ಬದುಬ್ಬಲೇಸುಪಿ ಚಿತ್ತೇಸು ಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏತೇಸಂಯೇವ ವಸೇನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ ದಸ್ಸಿತೋ। **ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಮಹಾಭೂತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಚತ್ತಾರೋ**ತಿ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ। **ಮಹಾಭೂತಾ**ತಿ ಪಥವೀಆಪತೇಜವಾಯಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಯೇನ ಪನ ಕಾರಣೇನ ತಾನಿ ಮಹಾಭೂತಾನೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಯೋ ಚೇತ್ಥ ಅಞ್ಞೋ ವಿನಿಚ್ಛಯನಯೋ, ಸೋ ಸಬ್ಬೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತೋ। **ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ಚತುನ್ನ**ನ್ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾಭೂತಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಉಪಾದಾಯಾ**ತಿ ಉಪಾದಿಯಿತ್ವಾ, ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿಸ್ಸಾಯಾತಿಪಿ ಏಕೇ। "ವತ್ತಮಾನ"ನ್ತಿ ಅಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಪಾಠಸೇಸೋ। ಸಮೂಹತ್ಥೇ ವಾ ಏತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಸಮೂಹಂ ಉಪಾದಾಯ ವತ್ತಮಾನಂ ರೂಪನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಯಾನಿ ಚ ಚತ್ತಾರಿ ಪಥವೀಆದೀನಿ ಮಹಾಭೂತಾನಿ, ಯಞ್ಚ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ವತ್ತಮಾನಂ ಚಕ್ಖಾಯತನಾದಿಭೇದೇನ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಾಳಿಯಮೇವ ವುತ್ತಂ ತೇವೀಸತಿವಿಧಂ ರೂಪಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ರೂಪನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವಿಞ್ಞಾಣನಿದ್ದೇಸೇ **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಚಕ್ಖುತೋ ವಾ ಜಾತಂ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ**। ಏವಂ ಸೋತಘಾನಜಿವ್ಹಾಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ। ಇತರಂ ಪನ ಮನೋಯೇವ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ **ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಂ**। ದ್ವಿಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣವಜ್ಜಿತತೇಭೂಮಕವಿಪಾಕಚಿತ್ತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ।

ಸಙ್ಖಾರನಿದ್ದೇಸೇ ಅಭಿಸಙ್ಖರಣಲಕ್ಖಣೋ **ಸಙ್ಖಾರೋ**। ವಿಭಜನೇ ಪನಸ್ಸ **ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ**ತಿ ಕಾಯತೋ ಪವತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ। ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಚೋಪನವಸೇನ ಪವತ್ತಾನಂ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲತೋ ಅಟ್ಠನ್ನಂ, ಅಕುಸಲತೋ ದ್ವಾದಸನ್ನನ್ತಿ ವೀಸತಿಯಾ ಕಾಯಸಞ್ಚೇತನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋ**ತಿ ವಚನತೋ ಪವತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ, ವಚೀದ್ವಾರೇ ವಚನಭೇದವಸೇನ ಪವತ್ತಾನಂ ವೀಸತಿಯಾ ಏವ ವಚೀಸಞ್ಚೇತನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ**ತಿ ಚಿತ್ತತೋ ಪವತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ, ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರೇ ಚೋಪನಂ ಅಕತ್ವಾ ರಹೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಾನಂ ಲೋಕಿಯಕುಸಲಾಕುಸಲವಸೇನ ಏಕೂನತಿಂಸಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ।

ಅವಿಜ್ಜಾನಿದ್ದೇಸೇ **ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ, ಮೋಹಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಏಸ ನಯೋ **ದುಕ್ಖಸಮುದಯೇ ಅಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿಆದೀಸು। ತತ್ಥ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ಅನ್ತೋಗಧತೋ ವತ್ಥುತೋ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಪಟಿಚ್ಛಾದನತೋ ಚ। ತಥಾ ಹಿ ತಂ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ದುಕ್ಖೇ ಅನ್ತೋಗಧಂ, ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಞ್ಚಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ವತ್ಥು, ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಆರಮ್ಮಣಂ, ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಏತಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ ತಸ್ಸ ಯಾಥಾವಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧನಿವಾರಣೇನ ಞಾಣಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಚೇತ್ಥ ಅಪ್ಪದಾನೇನ।

ದುಕ್ಖಸಮುದಯೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ ತೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ವತ್ಥುತೋ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಪಟಿಚ್ಛಾದನತೋ ಚ। ನಿರೋಧೇ ಪಟಿಪದಾಯ ಚ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಏಕೇನೇವ ಕಾರಣೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದನತೋ। ನಿರೋಧಪಟಿಪದಾನಞ್ಹಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದಕಮೇವ ಅಞ್ಞಾಣಂ ತೇಸಂ ಯಾಥಾವಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧನಿವಾರಣೇನ ತೇಸು ಚ ಞಾಣಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಅಪ್ಪದಾನೇನ। ನ ಪನ ತಂ ತತ್ಥ ಅನ್ತೋಗಧಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಚ್ಚದ್ವಯೇ ಅಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ, ನ ತಸ್ಸ ತಂ ಸಚ್ಚದ್ವಯಂ ವತ್ಥು ಅಸಹಜಾತತ್ತಾ, ನಾರಮ್ಮಣಂ, ತದಾರಬ್ಭ

ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ। ಪಚ್ಛಿಮಞ್ಹಿ ಸಚ್ಚದ್ವಯಂ ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ ದುದ್ದಸಂ, ನ ತತ್ಥ ಅನ್ಧಭೂತಂ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ। ಪುರಿಮಂ ಪನ ವಚನೀಯತ್ತೇನ ಸಭಾವಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ದುದ್ದಸತ್ತಾ ಗಮ್ಭೀರಂ, ತತ್ಥ ವಿಪಲ್ಲಾಸಗಾಹವಸೇನ ಪವತ್ತತಿ।

ಅಪಿಚ "ದುಕ್ಖೇ"ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಸಙ್ಗಹತೋ ವತ್ಥುತೋ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಕಿಚ್ಚತೋ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾ ದೀಪಿತಾ। "ದುಕ್ಖಸಮುದಯೇ"ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ವತ್ಥುತೋ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಕಿಚ್ಚತೋ ಚ। "ದುಕ್ಖನಿರೋಧೇ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಟಿಪದಾಯಾ"ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಕಿಚ್ಚತೋ। ಅವಿಸೇಸತೋ ಪನ "ಅಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಸಭಾವತೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾತಿ ಞಾತಬ್ಬಾ।

ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ। **ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ತೇಹಿ ನಿರೋಧಪದೇಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ದೇಸಿತಂ। ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಹಿ ಆಗಮ್ಮ ತೇ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ನಿರೋಧೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ದ್ವಾದಸಹಿ ಪದೇಹಿ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸೂತಿ।

ವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತಂ ದುತಿಯಂ।

೩. ಪಟಿಪದಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩. ತತಿಯೇ **ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ತಾವ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಪಟಿಪದಾ। ನನು ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋಪಿ ಅತ್ಥಿ ಆನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋಪಿ, ಸೋ ಕಥಂ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದಾ ಹೋತೀತಿ। ವಟ್ಟಸೀಸತ್ತಾ। ಯಞ್ಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಭವತ್ತಯಸಙ್ಖಾತಂ ವಟ್ಟಂ ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತಂ, ಅನ್ತಮಸೋ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾ ಅಟ್ಠ ವಾ ಪನ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ವಟ್ಟಪಕ್ಖಿಯಂ ವಟ್ಟಸೀಸನ್ತಿ ವಟ್ಟಸೀಸತ್ತಾ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದಾವ ಹೋತಿ। ಯಂ ಪನ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿವಟ್ಟಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತಂ, ಅನ್ತಮಸೋ ಉಳುಙ್ಕಯಾಗುಮತ್ತದಾನಮ್ಪಿ ಪಣ್ಣಮುಟ್ಠಿದಾನಮತ್ತಮ್ಪಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ವಿವಟ್ಟಪಕ್ಖಿಯಂ ವಿವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಂ, ವಿವಟ್ಟಪಕ್ಖಿಕತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾವ ಹೋತಿ। ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಹಿ ಪಣ್ಣಮುಟ್ಠಿಮತ್ತದಾನಕುಸಲಂ ವಾ ಹೋತು ಮಹನ್ತಂ ವೇಲಾಮದಾನಾದಿಕುಸಲಂ ವಾ, ಸಚೇ ವಟ್ಟಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತವಸೇನ ಮಿಚ್ಛಾ ಠಪಿತಂ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟಮೇವ ಆಹರಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನೋ ವಿವಟ್ಟಂ। "ಇದಂ ಮೇ ದಾನಂ ಆಸವಕ್ಖಯಾವಹಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಏವಂ ಪನ ವಿವಟ್ಟಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೇನ ವಿವಟ್ಟವಸೇನ ಸಮ್ಮಾ ಠಪಿತಂ ಅರಹತ್ತಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿಯೇವ, ನ ಅರಹತ್ತಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಇತಿ ಅನುಲೋಮವಸೇನ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದಾ, ಪಟಿಲೋಮವಸೇನ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾ ದೇಸಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ನನು ಚೇತ್ಥ ಪಟಿಪದಾ ಪುಚ್ಛಿತಾ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಭಾಜಿತಂ, ನಿಯ್ಯಾತನೇಪಿ ಪಟಿಪದಾವ ನಿಯ್ಯಾತಿತಾ। ನ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪಟಿಪದಾತಿ ನಾಮಂ, ಸವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಪನ ಚತುನ್ನಂ ಮಗ್ಗಾನಮೇತಂ ನಾಮಂ, ತಸ್ಮಾ ಪುಚ್ಛಾನಿಯ್ಯಾತನೇಹಿ ಪದಭಾಜನಂ ನ ಸಮೇತೀತಿ। ನೋ ನ ಸಮೇತಿ, ಕಸ್ಮಾ? ಫಲೇನ ಪಟಿಪದಾಯ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ। ಫಲೇನ ಹೇತ್ಥ ಪಟಿಪದಾ ದಸ್ಸಿತಾ। "ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತ್ವೇವ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ"ತಿ ಏತಂ ನಿರೋಧಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಯಸ್ಸಾ ಪಟಿಪದಾಯ ಫಲಂ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಅತ್ಥೇ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾತಿ ಏತ್ಥ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ, ಅಸೇಸವಿರಾಗಾ ಅಸೇಸನಿರೋಧಾತಿ ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯೇನ ವಾ ವಿರಾಗಸಙ್ಖಾತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಅಸೇಸನಿರೋಧೋ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಏತಂ ಪದಭಾಜನಂ ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಸತಿ ಸಾನುಭಾವಾ ಪಟಿಪದಾ ವಿಭತ್ತಾ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸುತ್ತೇ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಮೇವ ಕಥಿತನ್ತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ವಿಪಸ್ಸೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪. ಚತುತ್ಥೇ **ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾತಿ** ತಸ್ಸ ಕಿರ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಯಥಾ ಲೋಕಿಯಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಪರಿತ್ತಕಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಜಪಸಾದಸ್ಸ ದುಬ್ಬಲತ್ತಾ ಅಕ್ಖೀನಿ ವಿಪ್ಫನ್ದನ್ತಿ , ನ ಏವಂ ವಿಪ್ಫನ್ದಿಂಸು। ಬಲವಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಕಮ್ಮಜಪಸಾದಸ್ಸ ಬಲವತ್ತಾ ಅವಿಪ್ಫನ್ದನ್ತೇಹಿ ಅನಿಮಿಸೇಹಿ ಏವ ಅಕ್ಖೀಹಿ ಪಸ್ಸಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ತಾವತಿಂಸಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅನಿಮಿಸನ್ತೋ ಕುಮಾರೋ ಪೇಕ್ಖತೀತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಕುಮಾರಸ್ಸ 'ವಿಪಸ್ಸೀ ವಿಪಸ್ಸೀ'ತ್ವೇವ ಸಮಞ್ಞಾ ಉದಪಾದೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೪೦)। ಅಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಅನ್ತರನ್ತರಾ ನಿಮಿಸಜನಿತನ್ಧಕಾರವಿರಹೇನ ವಿಸುದ್ಧಂ ಪಸ್ಸತಿ, ವಿವಟೇಹಿ ವಾ ಅಕ್ಖೀಹಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ **ವಿಪಸ್ಸೀ**। ಏತ್ಥ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಚ್ಛಿಮಭವಿಕಾನಂ ಸಬ್ಬಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಬಲವಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಜಪಸಾದಸ್ಸ ಬಲವತ್ತಾ ಅಕ್ಖೀನಿ ನ ವಿಪ್ಫನ್ದನ್ತಿ, ಸೋ ಪನ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಏತೇನೇವ ನಾಮಂ ಲಭಿ।

ಅಪಿಚ ವಿಚೇಯ್ಯ ವಿಚೇಯ್ಯ ಪಸ್ಸತೀತಿ **ವಿಪಸ್ಸೀ,** ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕದಿವಸಂ ಕಿರ ವಿನಿಚ್ಛಯಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅತ್ಥೇ ಅನುಸಾಸನ್ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತಂ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಅಙ್ಕೇ ಠಪಯಿಂಸು। ತಸ್ಸ ತಂ ಅಙ್ಕೇ ಕತ್ವಾ ಪಲಾಳಯಮಾನಸ್ಸೇವ ಅಮಚ್ಚಾ ಸಾಮಿಕಂ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಂ ಅಕಂಸು। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಅನತ್ತಮನಸದ್ದಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ। ರಾಜಾ "ಕಿಮೇತಂ ಉಪಧಾರೇಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಉಪಧಾರಯಮಾನಾ ಅಞ್ಞಂ ಅದಿಸ್ವಾ "ಅಟ್ಟಸ್ಸ ದುಬ್ಬಿನಿಚ್ಛಿತತ್ತಾ ಏವಂ ಕತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪುನ ಸಾಮಿಕಮೇವ ಸಾಮಿಕಂ ಕತ್ವಾ "ಞತ್ವಾ ನು ಖೋ ಕುಮಾರೋ ಏವಂ ಕರೋತೀ"ತಿ? ವೀಮಂಸನ್ತಾ ಪುನ ಸಾಮಿಕಂ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಮಕಂಸು। ಪುನ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ತಥೇವ ಸದ್ದಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ। ಅಥ ರಾಜಾ "ಜಾನಾತಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋ"ತಿ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ವಿಚೇಯ್ಯ ವಿಚೇಯ್ಯ ಕುಮಾರೋ ಅತ್ಥೇ ಪನಾಯತಿ ಞಾಯೇನಾತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ 'ವಿಪಸ್ಸೀ ವಿಪಸ್ಸೀ'ತ್ವೇವ ಸಮಞ್ಞಾ ಉದಪಾದೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೪೧)।

ಭಗವತೋತಿ ಭಾಗ್ಯಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ। **ಅರಹತೋತಿ** ರಾಗಾದಿಅರೀನಂ ಹತತ್ತಾ, ಸಂಸಾರಚಕ್ಕಸ್ಸ ವಾ ಅರಾನಂ ಹತತ್ತಾ, ಪಚ್ಚಯಾನಂ ವಾ ಅರಹತ್ತಾ ಅರಹಾತಿ ಏವಂ ಗುಣತೋ ಉಪ್ಪನ್ನನಾಮಧೇಯ್ಯಸ್ಸ। **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸಾತಿ** ಸಮ್ಮಾ ನಯೇನ ಹೇತುನಾ ಸಾಮಂ ಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ। **ಪುಬ್ಬೇವ ಸಮ್ಬೋಧಾತಿ** ಸಮ್ಬೋಧೋ ವುಚ್ಚತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣಂ, ತತೋ ಪುಬ್ಬೇವ। **ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸೇವ ಸತೋತಿ** ಏತ್ಥ **ಬೋಧೀತಿ** ಞಾಣಂ, ಬೋಧಿಮಾ ಸತ್ತೋ **ಬೋಧಿಸತ್ತೋ,** ಞಾಣವಾ ಪಞ್ಞವಾ ಪಣ್ಡಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪುರಿಮಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಪಾದಮೂಲೇ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಣ್ಡಿತೋವ ಸೋ ಸತ್ತೋ, ನ ಅನ್ಧಬಾಲೋತಿ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ। ಯಥಾ ವಾ ಉದಕತೋ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಠಿತಂ ಪರಿಪಾಕಗತಂ ಪದುಮಂ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ಅವಸ್ಸಂ ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸತೀತಿ ಬುಜ್ಝನಕಪದುಮನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಬ್ಯಾಕರಣಸ್ಸ ಲದ್ಧತ್ತಾ ಅವಸ್ಸಂ ಅನನ್ತರಾಯೇನ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸತೀತಿ ಬುಜ್ಝನಕಸತ್ತೋತಿಪಿ **ಬೋಧಿಸತ್ತೋ**। ಯಾ ಚ ಏಸಾ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಸಙ್ಖಾತಾ ಬೋಧಿ, ತಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ಪವತ್ತತೀತಿ ಬೋಧಿಯಂ ಸತ್ತೋ ಆಸತ್ತೋತಿಪಿ **ಬೋಧಿಸತ್ತೋ**। ಏವಂ ಗುಣತೋ ಉಪ್ಪನ್ನನಾಮವಸೇನ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸೇವ ಸತೋ। **ಕಿಚ್ಛನ್ತಿ** ದುಕ್ಖಂ। **ಆಪನ್ನೋತಿ** ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಅಹೋ ಅಯಂ ಸತ್ತಲೋಕೋ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋತಿ। **ಚವತಿ ಚ ಉಪಪಜ್ಜತಿ ಚಾತಿ** ಇದಂ ಅಪರಾಪರಂ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಞ್ಹಿ ಜರಾಮರಣದುಕ್ಖತೋ ನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾತಿ** ಕತರಸ್ಮಿಂ ನು ಖೋ ಕಾಲೇ।

ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಾತಿ ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರೇನ ಪಥಮನಸಿಕಾರೇನ। **ಅಹು ಪಞ್ಞಾಯ ಅಭಿಸಮಯೋತಿ** ಪಞ್ಞಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಜರಾಮರಣಕಾರಣಸ್ಸ ಅಭಿಸಮಯೋ ಸಮವಾಯೋ ಸಮಾಯೋಗೋ ಅಹೋಸಿ, "ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣ"ನ್ತಿ ಇದಂ ತೇನ ದಿಟ್ಠನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಾ ಅಹು ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೇನ ಚ ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹು। "ಜಾತಿಯಾ ಖೋ ಸತಿ ಜರಾಮರಣ"ನ್ತಿ, ಏವಂ ಜರಾಮರಣಕಾರಣಸ್ಸ ಪಟಿವೇಧೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ಇತಿ ಹಿದನ್ತಿ ಏವಮಿದಂ। **ಸಮುದಯೋ ಸಮುದಯೋತಿ** ಏಕಾದಸಸು ಠಾನೇಸು ಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಸಮುದಯಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ನಿದ್ದಿಸತಿ। **ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸೂತಿ** "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ। ಏವಂ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಚತೂಸು ವಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇಸು। **ಚಕ್ಖು**ನ್ತಿಆದೀನಿ ಞಾಣವೇವಚನಾನೇವ। ಞಾಣಮೇವ ಹೇತ್ಥ ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ **ಚಕ್ಖು,** ಞಾತಟ್ಠೇನ **ಞಾಣಂ,** ಪಜಾನನಟ್ಠೇನ **ಪಞ್ಞಾ,** ಪಟಿವೇಧನಟ್ಠೇನ **ವಿಜ್ಜಾ,** ಓಭಾಸನಟ್ಠೇನ **ಆಲೋಕೋತಿ** ವುತ್ತಂ। ತಂ ಪನೇತಂ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ನಿರೋಧವಾರೇಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫-೧೦. ಸಿಖೀಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೫-೧೦. ಪಞ್ಚಮಾದೀಸು **ಸಿಖಿಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದೀನಂ ಪದಾನಂ "ಸಿಖಿಸ್ಸಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ ನ ಏವಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಏಕಾಸನೇ ಅದೇಸಿತತ್ತಾ। ನಾನಾಠಾನೇಸು ಹಿ ಏತಾನಿ ದೇಸಿತಾನಿ, ಅತ್ಥೋ ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸದಿಸೋಯೇವ। ಸಬ್ಬಬೋಧಿಸತ್ತಾನಞ್ಹಿ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ನ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ದೇವೋ ವಾ ಮಾರೋ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ ಆಚಿಕ್ಖತಿ - "ಅತೀತೇ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾ ಜಾತಾ"ತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಪಠಮಕಪ್ಪಿಕಕಾಲೇ ದೇವೇ ವುಟ್ಠೇ ಉದಕಸ್ಸ ಗತಮಗ್ಗೇನೇವ ಅಪರಾಪರಂ ವುಟ್ಠಿಉದಕಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಪುರಿಮಬುದ್ಧೇಹಿ ಗತಮಗ್ಗೇನೇವ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಹಿ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೇ ಞಾಣಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ತಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತಸು ಸುತ್ತೇಸು ಬುದ್ಧವಿಪಸ್ಸನಾ ನಾಮ ಕಥಿತಾತಿ।

ಬುದ್ಧವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ಆಹಾರವಗ್ಗೋ

೧. ಆಹಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧. ಆಹಾರವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಆಹಾರಾ**ತಿ ಪಚ್ಚಯಾ। ಪಚ್ಚಯಾ ಹಿ ಆಹರನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಫಲಂ, ತಸ್ಮಾ ಆಹಾರಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಭೂತಾನಂ ವಾ ಸತ್ತಾನ**ನ್ತಿಆದೀಸು **ಭೂತಾ**ತಿ ಜಾತಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। **ಸಮ್ಭವೇಸಿನೋ**ತಿ ಯೇ ಸಮ್ಭವಂ ಜಾತಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ ಏಸನ್ತಿ ಗವೇಸನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಚತೂಸು ಯೋನೀಸು ಅಣ್ಡಜಜಲಾಬುಜಾ ಸತ್ತಾ ಯಾವ ಅಣ್ಡಕೋಸಂ ವತ್ಥಿಕೋಸಞ್ಚ ನ ಭಿನ್ದನ್ತಿ, ತಾವ ಸಮ್ಭವೇಸಿನೋ ನಾಮ, ಅಣ್ಡಕೋಸಂ ವತ್ಥಿಕೋಸಞ್ಚ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ ಭೂತಾ ನಾಮ। ಸಂಸೇದಜಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ ಚ ಪಠಮಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ಸಮ್ಭವೇಸಿನೋ ನಾಮ, ದುತಿಯಚಿತ್ತಕ್ಖಣತೋ ಪಭುತಿ ಭೂತಾ ನಾಮ। ಯೇನ ವಾ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ಜಾಯನ್ತಿ, ಯಾವ ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ನ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ತಾವ ಸಮ್ಭವೇಸಿನೋ ನಾಮ, ತತೋ ಪರಂ ಭೂತಾ ನಾಮ। ಅಥ ವಾ **ಭೂತಾ**ತಿ ಜಾತಾ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ಯೇ ಭೂತಾ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾಯೇವ, ನ ಪುನ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸಮ್ಭವಮೇಸನ್ತೀತಿ **ಸಮ್ಭವೇಸಿನೋ**। ಅಪ್ಪಹೀನಭವಸಂಯೋಜನತ್ತಾ ಆಯತಿಮ್ಪಿ ಸಮ್ಭವಂ ಏಸನ್ತಾನಂ ಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಇಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇ ಪರಿಯಾದಿಯತಿ। **ವಾಸದ್ದೋ** ಚೇತ್ಥ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ ಭೂತಾನಞ್ಚ ಸಮ್ಭವೇಸೀನಞ್ಚಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಠಿತಿಯಾತಿ ಠಿತತ್ಥಂ। **ಅನುಗ್ಗಹಾಯಾ**ತಿ ಅನುಗ್ಗಹತ್ಥಂ। ವಚನಭೇದೋಯೇವ ಚೇಸ, ಅತ್ಥೋ ಪನ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಪದಾನಂ ಏಕೋಯೇವ। ಅಥ ವಾ **ಠಿತಿಯಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪಬನ್ಧವಸೇನ ಅವಿಚ್ಛೇದಾಯ। **ಅನುಗ್ಗಹಾಯಾ**ತಿ

ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಾಯ। ಉಭೋಪಿ ಚೇತಾನಿ "ಭೂತಾನಂ ವಾ ಠಿತಿಯಾ ಚೇವ ಅನುಗ್ಗಹಾಯ ಚ, ಸಮ್ಭವೇಸೀನಂ ವಾ ಠಿತಿಯಾ ಚೇವ ಅನುಗ್ಗಹಾಯ ಚಾ"ತಿ ಏವಂ ಉಭಯತ್ಥ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನೀತಿ।

ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋತಿ ಕಬಳಂ ಕತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋಹರಿತಬ್ಬಕೋ ಆಹಾರೋ, ಓದನಕುಮ್ಮಾಸಾದಿವತ್ಥುಕಾಯ ಓಜಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಓಳಾರಿಕೋ ವಾ ಸುಖುಮೋ ವಾ**ತಿ ವತ್ಥುಓಳಾರಿಕತಾಯ ಓಳಾರಿಕೋ, ಸುಖುಮತಾಯ ಸುಖುಮೋ। ಸಭಾವೇನ ಪನ ಸುಖುಮರೂಪಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋವ ಹೋತಿ। ಸಾಪಿ ಚಸ್ಸ ವತ್ಥುತೋ ಓಳಾರಿಕತಾ ಸುಖುಮತಾ ಚ ಉಪಾದಾಯುಪಾದಾಯ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಕುಮ್ಭೀಲಾನಞ್ಹಿ ಆಹಾರಂ ಉಪಾದಾಯ ಮೋರಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ಕುಮ್ಭೀಲಾ ಕಿರ ಪಾಸಾಣೇ ಗಿಲನ್ತಿ, ತೇ ಚ ನೇಸಂ ಕುಚ್ಛಿಪ್ಪತ್ತಾ ವಿಲೀಯನ್ತಿ। ಮೋರಾ ಸಪ್ಪವಿಚ್ಛಿಕಾದಿಪಾಣೇ ಖಾದನ್ತಿ। ಮೋರಾನಂ ಪನ ಆಹಾರಂ ಉಪಾದಾಯ ತರಚ್ಛಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ತೇ ಕಿರ ತಿವಸ್ಸಛಡ್ಡಿತಾನಿ ವಿಸಾಣಾನಿ ಚೇವ ಅಟ್ಠೀನಿ ಚ ಖಾದನ್ತಿ, ತಾನಿ ಚ ನೇಸಂ ಖೇಳೇನ ತೇಮಿತಮತ್ತಾನೇವ ಕನ್ದಮೂಲಂ ವಿಯ ಮುದುಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತರಚ್ಛಾನಂ ಆಹಾರಂ ಉಪಾದಾಯ ಹತ್ಥೀನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ತೇ ಹಿ ನಾನಾರುಕ್ಖಸಾಖಾದಯೋ ಖಾದನ್ತಿ। ಹತ್ಥೀನಂ ಆಹಾರತೋ ಗವಯಗೋಕಣ್ಣಮಿಗಾದೀನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ತೇ ಕಿರ ನಿಸ್ಸಾರಾನಿ ನಾನಾರುಕ್ಖಪಣ್ಣಾದೀನಿ ಖಾದನ್ತಿ। ತೇಸಮ್ಪಿ ಆಹಾರತೋ ಗುನ್ನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ತೇ ಅಲ್ಲಸುಕ್ಖತಿಣಾನಿ ಖಾದನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಆಹಾರತೋ ಸಸಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ಸಸಾನಂ ಆಹಾರತೋ ಸಕುಣಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ಸಕುಣಾನಂ ಆಹಾರತೋ ಪಚ್ಚನ್ತವಾಸೀನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ಪಚ್ಚನ್ತವಾಸೀನಂ ಆಹಾರತೋ ಗಾಮಭೋಜಕಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ಗಾಮಭೋಜಕಾನಂ ಆಹಾರತೋ ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ತೇಸಮ್ಪಿ ಆಹಾರತೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಆಹಾರತೋ ಭುಮ್ಮಾನಂ ದೇವಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ। ಭುಮ್ಮಾನಂ ದೇವಾನಂ ಆಹಾರತೋ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾನಂ। ಏವಂ ಯಾವ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀನಂ ಆಹಾರಾ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಾ। ತೇಸಂ ಪನಾಹಾರೋ ಸುಖುಮೋತ್ವೇವ ನಿಟ್ಠಂ ಪತ್ತೋ।

ಏತ್ಥ ಚ ಓಳಾರಿಕೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಓಜಾ ಪರಿತ್ತಾ ಹೋತಿ ದುಬ್ಬಲಾ, ಸುಖುಮೇ ಬಲವತೀ। ತಥಾ ಹಿ ಏಕಪತ್ತಪೂರಮ್ಪಿ ಯಾಗುಂ ಪೀತೋ ಮುಹುತ್ತೇನೇವ ಜಿಘಚ್ಛಿತೋ ಹೋತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಖಾದಿತುಕಾಮೋ, ಸಪ್ಪಿಂ ಪನ ಪಸತಮತ್ತಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ದಿವಸಂ ಅಭೋತ್ತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ವತ್ಥು ಕಮ್ಮಜತೇಜಸಙ್ಖಾತಂ ಪರಿಸ್ಸಯಂ ವಿನೋದೇತಿ, ನ ಪನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಪಾಲೇತುಂ। ಓಜಾ ಪನ ಪಾಲೇತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಪರಿಸ್ಸಯಂ ವಿನೋದೇತುಂ। ದ್ವೇ ಪನ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ಪರಿಸ್ಸಯಞ್ಚೇವ ವಿನೋದೇನ್ತಿ ಪಾಲೇನ್ತಿ ಚಾತಿ।

ಫಸ್ಸೋ ದುತಿಯೋತಿ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಿ ಛಬ್ಬಿಧೋಪಿ ಫಸ್ಸೋ ಏತೇಸು ಚತೂಸು ಆಹಾರೇಸು ದುತಿಯೋ ಆಹಾರೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ದೇಸನಾನಯೋ ಏವ ಚೇಸ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಿನಾ ನಾಮ ಕಾರಣೇನ ದುತಿಯೋ ತತಿಯೋ ಚಾತಿ ಇದಮೇತ್ಥ ನ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಂ। **ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ**ತಿ ಚೇತನಾವ ವುಚ್ಚತಿ। **ವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಅನುಪಾದಿಣ್ಣಕವಸೇನ ಏಕರಾಸಿಂ ಕತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರೇ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ಹಿ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕೋಪಿ ಅತ್ಥಿ ಅನುಪಾದಿಣ್ಣಕೋಪಿ, ತಥಾ ಫಸ್ಸಾದಯೋ। ತತ್ಥ ಸಪ್ಪಾದೀಹಿ ಗಿಲಿತಾನಂ ಮಣ್ಡೂಕಾದೀನಂ ವಸೇನ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಮಣ್ಡೂಕಾದಯೋ ಹಿ ಸಪ್ಪಾದೀಹಿ ಗಿಲಿತಾ ಅನ್ತೋಕುಚ್ಛಿಗತಾಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಜೀವನ್ತಿಯೇವ। ತೇ ಯಾವ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಪಕ್ಖೇ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ತಾವ ಆಹಾರತ್ಥಂ ನ ಸಾಧೇನ್ತಿ । ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪನ ಅನುಪಾದಿಣ್ಣಕಪಕ್ಖೇ ಠಿತಾ ಸಾಧೇನ್ತಿ। ತದಾಪಿ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಾಹಾರೋತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ। ಇದಂ ಪನ ಆಚರಿಯಾನಂ ನ ರುಚ್ಚತೀತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಇದಂ ವುತ್ತಂ - ಇಮೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಖಾದನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಅಖಾದನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಭುಞ್ಜನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಅಭುಞ್ಜನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತೇನೇವ ಸಹಜಾತಾ ಕಮ್ಮಜಾ ಓಜಾ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಸಾ ಯಾವಪಿ ಸತ್ತಮಾ ದಿವಸಾ ಪಾಲೇತಿ, ಅಯಮೇವ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇಭೂಮಕವಿಪಾಕವಸೇನ ಪನ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಫಸ್ಸಾದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ತೇಭೂಮಕಕುಸಲಾಕುಸಲಕಿರಿಯವಸೇನ ಅನುಪಾದಿಣ್ಣಕಾ। ಲೋಕುತ್ತರಾ ಪನ ರುಳ್ಹೀವಸೇನ ಕಥಿತಾತಿ।

ಏತ್ಥಾಹ - "ಯದಿ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೋ ಆಹಾರಟ್ಠೋ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಸತ್ತಾನಂ ಪಚ್ಚಯೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ಇಮೇಯೇವ ಚತ್ತಾರೋ ವುತ್ತಾ"ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಸನ್ತತಿಯಾ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯತ್ತಾ। ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯೋ ಹಿ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಭಕ್ಖಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ, ನಾಮಕಾಯೇ ವೇದನಾಯ ಫಸ್ಸೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ, ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಯಥಾಹ - "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕೋ ಆಹಾರಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅನಾಹಾರೋ ನೋ ತಿಟ್ಠತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೮೩), ತಥಾ ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ, ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮರೂಪ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧; ವಿಭ॰ ೨೨೫)।

ಕೋ ಪನೇತ್ಥ ಆಹಾರೋ ಕಿಂ ಆಹರತೀತಿ? ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ಓಜಟ್ಠಮಕರೂಪಾನಿ ಆಹರತಿ ಫಸ್ಸಾಹಾರೋ ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ, ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೋ ತಯೋ ಭವೇ, ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿನಾಮರೂಪನ್ತಿ।

ಕಥಂ? ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ತಾವ ಮುಖೇ ಠಪಿತಮತ್ತೇಯೇವ ಅಟ್ಠ ರೂಪಾನಿ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ, ದನ್ತವಿಚುಣ್ಣಿತಂ ಪನ ಅಜ್ಝೋಹರಿಯಮಾನಂ ಏಕೇಕಂ ಸಿತ್ಥಂ ಅಟ್ಠಟ್ಠರೂಪಾನಿ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿಯೇವ। ಏವಂ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ಓಜಟ್ಠಮಕರೂಪಾನಿ ಆಹರತಿ। ಫಸ್ಸಾಹಾರೋ ಪನ ಸುಖವೇದನೀಯೋ ಫಸ್ಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋಯೇವ ಸುಖಂ ವೇದನಂ ಆಹರತಿ, ದುಕ್ಖವೇದನೀಯೋ ದುಕ್ಖಂ, ಅದುಕ್ಖಮಸುಖವೇದನೀಯೋ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖನ್ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಫಸ್ಸಾಹಾರೋ ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ ಆಹರತಿ।

ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೋ ಕಾಮಭವೂಪಗಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಾಮಭವಂ ಆಹರತಿ, ರೂಪಾರೂಪಭವೂಪಗಾನಿ ತಂ ತಂ ಭವಂ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೋ ತಯೋ ಭವೇ ಆಹರತಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೋ ಪನ ಯೇ ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಾ ತಯೋ ಖನ್ಧಾ, ಯಾನಿ ಚ ತಿಸನ್ತತಿವಸೇನ ತಿಂಸ ರೂಪಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಹಜಾತಾದಿಪಚ್ಚಯನಯೇನ ತಾನಿ ಆಹರತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿನಾಮರೂಪಂ ಆಹರತೀತಿ। ಏತ್ಥ ಚ "ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ ತಯೋ ಭವೇ ಆಹರತೀ"ತಿ ಸಾಸವಕುಸಲಾಕುಸಲಚೇತನಾವ ವುತ್ತಾ। "ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿನಾಮರೂಪಂ ಆಹರತೀ"ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಮೇವ ವುತ್ತಂ। ಅವಿಸೇಸೇನ ಪನ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತತಂಸಮುಟ್ಠಾನಧಮ್ಮಾನಂ ಆಹರಣತೋಪೇತೇ "ಆಹಾರಾ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏತೇಸು ಚತೂಸು ಆಹಾರೇಸು ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇನ್ತೋ ಆಹಾರಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತಿ, ಫಸ್ಸೋ ಫುಸನ್ತೋಯೇವ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ ಆಯೂಹಮಾನಾವ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಜಾನನ್ತಮೇವ। ಕಥಂ? ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ಹಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇನ್ತೋಯೇವ ಕಾಯಟ್ಠಪನೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ಹೋತಿ। ಕಮ್ಮಜನಿತೋಪಿ ಹಿ ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೇನ ಉಪತ್ಥದ್ಧೋ ದಸಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ ವಸ್ಸಸತಮ್ಪಿ ಯಾವ ಆಯುಪರಿಮಾಣಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ಯಥಾ ಕಿಂ ? ಯಥಾ ಮಾತುಯಾ ಜನಿತೋಪಿ ದಾರಕೋ ಧಾತಿಯಾ ಥಞ್ಞಾದೀನಿ ಪಾಯೇತ್ವಾ ಪೋಸಿಯಮಾನೋ ಚಿರಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ಯಥಾ ಚ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇನ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿತಂ ಗೇಹಂ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

> "ಯಥಾ, ಮಹಾರಾಜ, ಗೇಹೇ ಪಪತನ್ತೇ ಅಞ್ಞೇನ ದಾರುನಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿತಂ ಸನ್ತಂ ಏವ ತಂ ಗೇಹಂ ನ ಪತತಿ। ಏವಮೇವ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕೋ ಆಹಾರಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ।

ಏವಂ ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇನ್ತೋ ಆಹಾರಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತಿ।

ಏವಂ ಸಾಧೇನ್ತೋಪಿ ಚ ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ರೂಪಸನ್ತತೀನಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಆಹಾರಸಮುಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಚ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಸ್ಸ ಚ। ಕಮ್ಮಜಾನಂ ಅನುಪಾಲಕೋ ಹುತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಆಹಾರಸಮುಟ್ಠಾನಾನಂ ಜನಕೋ ಹುತ್ವಾತಿ। ಫಸ್ಸೋ ಪನ ಸುಖಾದಿವತ್ಥುಭೂತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಫುಸನ್ತೋಯೇವ ಸುಖಾದಿವೇದನಾಪವತ್ತನೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ಹೋತಿ।

ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮವಸೇನ ಆಯೂಹಮಾನಾಯೇವ ಭವಮೂಲನಿಪ್ಫಾದನತೋ ಸತ್ತಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ಹೋತಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಜಾನನ್ತಮೇವ ನಾಮರೂಪಪ್ಪವತ್ತನೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ಹೋತೀತಿ।

ಏವಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಾದಿವಸೇನ ಆಹಾರಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನೇಸು ಪನೇತೇಸು ಚತ್ತಾರಿ ಭಯಾನಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೇ ನಿಕನ್ತಿಯೇವ ಭಯಂ, ಫಸ್ಸೇ ಉಪಗಮನಮೇವ, ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಯ ಆಯೂಹನಮೇವ, ವಿಞ್ಞಾಣೇ ಅಭಿನಿಪಾತೋಯೇವ ಭಯನ್ತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೇ ಹಿ ನಿಕನ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ಸೀತಾದೀನಂ ಪುರಕ್ಖತಾ ಸತ್ತಾ ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಮುದ್ದಾಗಣನಾದಿಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋನ್ತಾ ಅನಪ್ಪಕಂ ದುಕ್ಖಂ ನಿಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾಪಿ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಾದಿಕಾಯ ಅನೇಸನಾಯ ಆಹಾರಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಾ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಗಾರಯ್ಹಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸಮ್ಪರಾಯೇಪಿ, "ತಸ್ಸ ಸಙ್ಘಾಟಿಪಿ ಆದಿತ್ತಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಾ"ತಿಆದಿನಾ ಲಕ್ಖಣಸಂಯುತ್ತೇ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೮) ವುತ್ತನಯೇನ ಸಮಣಪೇತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇಮಿನಾ ತಾವ ಕಾರಣೇನ ಕಬಳೀಕಾರೇ ಆಹಾರೇ ನಿಕನ್ತಿ ಏವ ಭಯನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಫಸ್ಸಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ ಫಸ್ಸಸ್ಸಾದಿನೋ ಪರೇಸಂ ರಕ್ಖಿತಗೋಪಿತೇಸು ದಾರಾದೀಸು ಭಣ್ಡೇಸು ಅಪರಜ್ಝನ್ತಿ, ತೇ ಸಹ ಭಣ್ಡೇನ ಭಣ್ಡಸಾಮಿಕಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಿಕಂ ವಾ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟೇ ಛಡ್ಡೇನ್ತಿ , ರಞ್ಞೋ ವಾ ನಿಯ್ಯಾದೇನ್ತಿ। ತತೋ ತೇ ರಾಜಾ ವಿವಿಧಾ ಕಮ್ಮಕಾರಣಾ ಕಾರಾಪೇತಿ। ಕಾಯಸ್ಸ ಚ ಭೇದಾ ದುಗ್ಗತಿ ತೇಸಂ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಫಸ್ಸಸ್ಸಾದಮೂಲಕಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಮ್ಪಿ ಭಯಂ ಸಬ್ಬಮಾಗತಮೇವ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಫಸ್ಸಾಹಾರೇ ಉಪಗಮನಮೇವ ಭಯನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಾಯೂಹನೇ ಪನ ತಮ್ಮೂಲಕಂ ತೀಸು ಭವೇಸು ಭಯಂ ಸಬ್ಬಂ ಆಗತಮೇವ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೇ ಆಯೂಹನಮೇವ ಭಯನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅಭಿನಿಪತತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿನಾಮರೂಪಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತೇ ಸಬ್ಬಭಯಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿಯೇವ ಹೋನ್ತಿ ತಮ್ಮೂಲಕತ್ತಾತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೇ ಅಭಿನಿಪಾತೋಯೇವ ಭಯನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ।

ಕಿಂನಿದಾನಾತಿಆದೀಸು ನಿದಾನಾದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನೇವ ಕಾರಣವೇವಚನಾನಿ। ಕಾರಣಞ್ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ಫಲಂ ನಿದೇತಿ, "ಹನ್ದ ನಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಅಪ್ಪೇತಿ ವಿಯ, ತಸ್ಮಾ **ನಿದಾನ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಮಾ ತಂ ತತೋ ಸಮುದೇತಿ ಜಾಯತಿ ಪಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಸಮುದಯೋ ಜಾತಿ ಪಭವೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಪದತ್ಥೋ - ಕಿಂನಿದಾನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಿಂನಿದಾನಾ**। ಕೋ ಸಮುದಯೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಿಂಸಮುದಯಾ**। ಕಾ ಜಾತಿ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಿಂಜಾತಿಕಾ**। ಕೋ ಪಭವೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಿಂಪಭವಾ**। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತೇಸಂ ತಣ್ಹಾ ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಅತ್ಥೇನ ನಿದಾನಞ್ಚೇವ ಸಮುದಯೋ ಚ ಜಾತಿ ಚ ಪಭವೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ "ತಣ್ಹಾನಿದಾನಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏತ್ಥ ಚ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾ ತಣ್ಹಾನಿದಾನಾತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ತಭಾವಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಆಹಾರಾನಂ ಪುರಿಮತಣ್ಹಾನಂ ವಸೇನ ನಿದಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಥಂ? ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ತಾವ ಪರಿಪುಣ್ಣಾಯತನಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸತ್ತಸನ್ತತಿವಸೇನ, ಸೇಸಾನಂ ತತೋ ಊನಊನಸನ್ತತಿವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನರೂಪಬ್ಭನ್ತರಂ ಜಾತಾ ಓಜಾ ಅತ್ಥಿ, ಅಯಂ ತಣ್ಹಾನಿದಾನೋ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಪನ ಫಸ್ಸಚೇತನಾ ಸಯಞ್ಚ ಚಿತ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಇಮೇ ತಣ್ಹಾನಿದಾನಾ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕ-ಫಸ್ಸಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ-ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರಾತಿ ಏವಂ ತಾವ ಪುರಿಮತಣ್ಹಾನಿದಾನಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾ ಆಹಾರಾ। ಯಥಾ ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾ, ಏವಂ ತತೋ ಪರಂ ಪಠಮಭವಙ್ಗಚಿತ್ತಕ್ಖಣಾದಿನಿಬ್ಬತ್ತಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ನ ಕೇವಲಂ ಆಹಾರಾನಮೇವ ನಿದಾನಂ ಜಾನಾತಿ, ಆಹಾರನಿದಾನಭೂತಾಯ ತಣ್ಹಾಯಪಿ, ತಣ್ಹಾಯ ನಿದಾನಾನಂ ವೇದನಾದೀನಮ್ಪಿ ನಿದಾನಂ ಜಾನಾತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ **ತಣ್ಹಾ ಚಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಿಂನಿದಾನಾ**ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪನ ಠಾನೇ ಭಗವಾ ಅತೀತಾಭಿಮುಖಂ ದೇಸನಂ ಕತ್ವಾ ಅತೀತೇನ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಥಂ? ಆಹಾರವಸೇನ ಹಿ ಅಯಂ ಅತ್ತಭಾವೋ ಗಹಿತೋ।

ತಣ್ಹಾತಿ ಇಮಸ್ಸತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಜನಕಂ ಕಮ್ಮಂ, ವೇದನಾಫಸ್ಸಸಳಾಯತನನಾಮರೂಪವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಠತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಆಯೂಹಿತಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಾನಿ, ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಾ ತಸ್ಸತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಜನಕಂ ಕಮ್ಮಂ। ಇತಿ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಅತ್ತಭಾವೋ, ದ್ವೀಸು ತಸ್ಸ ಜನಕಂ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಕಮ್ಮಞ್ಚೇವ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಞ್ಚಾತಿ, ದ್ವೇಪಿ ಧಮ್ಮೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ ಅತೀತಾಭಿಮುಖಂ ದೇಸನಂ ಕತ್ವಾ ಅತೀತೇನ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸಿತಂ।

ತತ್ರಾಯಂ ದೇಸನಾ ಅನಾಗತಸ್ಸ ಅದಸ್ಸಿತತ್ತಾ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾತಿ ನ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ನಯತೋ ಪನ ಪರಿಪುಣ್ಣಾತ್ವೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ಉದಕಪಿಟ್ಠೇ ನಿಪನ್ನಂ ಸುಂಸುಮಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪರಭಾಗಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಗೀವಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಓರತೋ ಪಿಟ್ಠಿಂ, ಪರಿಯೋಸಾನೇ ನಙ್ಗುಟ್ಠಮೂಲಂ, ಹೇಟ್ಠಾ ಕುಚ್ಛಿಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಪನ ಉದಕಗತಂ ಅಗ್ಗನಙ್ಗುಟ್ಠಞ್ಚೇವ ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಹತ್ಥಪಾದೇ ನ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಸೋ ನ ಏತ್ತಾವತಾ "ಅಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಸುಂಸುಮಾರೋ"ತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನಯತೋ ಪನ ಪರಿಪುಣ್ಣೋತ್ವೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಉದಕಪಿಟ್ಠೇ ನಿಪನ್ನಸುಂಸುಮಾರೋ ವಿಯ ಹಿ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಂ। ತೀರೇ ಠಿತೋ ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ। ತೇನ ಪುರಿಸೇನ ಉದಕಪಿಟ್ಠೇ ಸುಂಸುಮಾರಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ ವಿಯ ಯೋಗಿನಾ ಆಹಾರವಸೇನ ಇಮಸ್ಸತ್ತಭಾವಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ। ಪರತೋ ಗೀವಾಯ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಜನಿಕಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ। ಪಿಟ್ಠಿಯಾ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ ವಿಯ ಯಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ, ವೇದನಾದಿವಸೇನ ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ। ನಙ್ಗುಟ್ಠಮೂಲಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ ವಿಯ ತಸ್ಸತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಜನಕಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಾನಂ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ। ಹೇಟ್ಠಾ ಕುಚ್ಛಿಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಅಗ್ಗನಙ್ಗುಟ್ಠಞ್ಚೇವ ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಅದಿಸ್ವಾಪಿ "ಅಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಸುಂಸುಮಾರೋ"ತಿ ಅಗಹೇತ್ವಾ ನಯತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋತ್ವೇವ ಗಹಣಂ ವಿಯ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಪಚ್ಚಯವಟ್ಟಂ ಪಾಳಿಯಂ ನ ಆಗತಂ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ "ದೇಸನಾ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾ"ತಿ ಅಗಹೇತ್ವಾ ನಯತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಾತ್ವೇವ ಗಹಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಚ ಆಹಾರತಣ್ಹಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋ ಸನ್ಧಿ, ತಣ್ಹಾವೇದನಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋತಿ ಏವಂ ತಿಸನ್ಧಿಚತುಸಙ್ಖೇಪಮೇವ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸಿತನ್ತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಮೋಳಿಯಫಗ್ಗುನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨. ದುತಿಯೇ **ಸಮ್ಭವೇಸೀನಂ ವಾ ಅನುಗ್ಗಹಾಯಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇ ಭಗವಾ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಕಸ್ಮಾ? ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನತ್ತಾ। ತಸ್ಸಞ್ಹಿ ಪರಿಸತಿ ಮೋಳಿಯಫಗ್ಗುನೋ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖು ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ನಿಸಿನ್ನೋ। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ಅಥಸ್ಸಾಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಾಯ ಓಕಾಸದಾನತ್ಥಂ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। **ಮೋಳಿಯಫಗ್ಗುನೋ**ತಿ ಮೋಳೀತಿ ಚೂಳಾ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ -

"ಛೇತ್ವಾನ ಮೋಳಿಂ ವರಗನ್ಧವಾಸಿತಂ
ವೇಹಾಯಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿ ಸಕ್ಯಪುಙ್ಗವೋ।
ರತನಚಙ್ಕೋಟವರೇನ ವಾಸವೋ,
ಸಹಸ್ಸನೇತ್ತೋ ಸಿರಸಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೀ"ತಿ॥

ಸಾ ತಸ್ಸ ಗಿಹಿಕಾಲೇ ಮಹನ್ತಾ ಅಹೋಸಿ। ತೇನಸ್ಸ “ಮೋಳಿಯಫಗ್ಗುನೋ”ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಾ ಉದಪಾದಿ। ಪಬ್ಬಜಿತಮ್ಪಿ ನಂ ತೇನೇವ ನಾಮೇನ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ। **ಏತದವೋಚಾತಿ** ದೇಸನಾನುಸನ್ಧಿಂ ಘಟೇನ್ತೋ ಏತಂ “ಕೋ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರಂ ಆಹಾರೇತೀ”ತಿ ವಚನಂ ಅವೋಚ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಭನ್ತೇ, ಕೋ ನಾಮ ಸೋ, ಯೋ ಏತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರಂ ಖಾದತಿ ವಾ ಭುಞ್ಜತಿ ವಾತಿ?

ಕಸ್ಮಾ ಪನಾಯಂ ಇತರೇ ತಯೋ ಆಹಾರೇ ಅಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಇಮಮೇವ ಪುಚ್ಛತೀತಿ? ಜಾನಾಮೀತಿ ಲದ್ಧಿಯಾ। ಸೋ ಹಿ ಮಹನ್ತೇ ಪಿಣ್ಡೇ ಕತ್ವಾವ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಂ ಭುಞ್ಜನ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ, ತೇನಸ್ಸ ತಂ ಜಾನಾಮೀತಿ ಲದ್ಧಿ। ತಿತ್ತಿರವಟ್ಟಕಮೋರಕುಕ್ಕುಟಾದಯೋ ಪನ ಮಾತುಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ಯಾಪೇನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ “ಏತೇ ಫಸ್ಸಾಹಾರೇನ ಯಾಪೇನ್ತೀ”ತಿ ತಸ್ಸ ಲದ್ಧಿ। ಕಚ್ಛಪಾ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಉತುಸಮಯೇ ಮಹಾಸಮುದ್ದತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಮುದ್ದತೀರೇ ವಾಲಿಕನ್ತರೇ ಅಣ್ಡಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ವಾಲಿಕಾಯ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಮೇವ ಓತರನ್ತಿ। ತಾನಿ ಮಾತುಅನುಸ್ಸರಣವಸೇನ ನ ಪೂತೀನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಾನಿ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೇನ ಯಾಪೇನ್ತೀತಿ ತಸ್ಸ ಲದ್ಧಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಥೇರಸ್ಸ ಅಯಂ ಲದ್ಧಿ, ನ ಪನ ಏತಾಯ ಲದ್ಧಿಯಾ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ । ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ಹಿ ಉಮ್ಮತ್ತಕಸದಿಸೋ। ಯಥಾ ಉಮ್ಮತ್ತಕೋ ಪಚ್ಛಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನ್ತರವೀಥಿಂ ಓತಿಣ್ಣೋ ಗೋಮಯಮ್ಪಿ ಪಾಸಾಣಮ್ಪಿ ಗೂಥಮ್ಪಿ ಖಜ್ಜಖಣ್ಡಮ್ಪಿ ತಂ ತಂ ಮನಾಪಮ್ಪಿ ಅಮನಾಪಮ್ಪಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಯಂ ಪಕ್ಖಿಪತಿ। ಏವಮೇವ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ಯುತ್ತಮ್ಪಿ ಅಯುತ್ತಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಸೋ “ಕಸ್ಮಾ ಇಮಂ ಪುಚ್ಛಸೀ”ತಿ ನ ನಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ, ಪುಚ್ಛಿತಪುಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನೇ ಪನ ಗಹಣಮೇವ ನಿಸೇಧೇತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವ ನಂ ಭಗವಾ “ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಪುಚ್ಛಸೀ”ತಿ ಅವತ್ವಾ ಗಹಿತಗಾಹಮೇವ ತಸ್ಸ ಮೋಚೇತುಂ **ನೋ ಕಲ್ಲೋ ಪಞ್ಹೋತಿ**ಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ನೋ ಕಲ್ಲೋತಿ** ಅಯುತ್ತೋ। **ಆಹಾರೇತೀತಿ ಅಹಂ ನ ವದಾಮೀತಿ** ಅಹಂ ಕೋಚಿ ಸತ್ತೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ಆಹಾರೇತೀತಿ ನ ವದಾಮಿ। **ಆಹಾರೇತೀತಿ ಚಾಹಂ ವದೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಯದಿ ಅಹಂ ಆಹಾರೇತೀತಿ ವದೇಯ್ಯಂ। **ತತ್ರಸ್ಸ ಕಲ್ಲೋ ಪಞ್ಹೋತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಮಯಾ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ಯುತ್ತೋ ಭವೇಯ್ಯ। **ಕಿಸ್ಸ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೋತಿ**, ಭನ್ತೇ, ಅಯಂ ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೋ ಕತಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ರ ಕಲ್ಲಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಏವಂ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಪಞ್ಹೇ ಇಮಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಯುತ್ತಂ “ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೋ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ”ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ **ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೋತಿ** ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತಂ। **ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೀತಿ** ತೇನೇವ ವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಸಹುಪ್ಪನ್ನನಾಮರೂಪಂ। **ತಸ್ಮಿಂ ಭೂತೇ ಸತಿ ಸಳಾಯತನ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೇ ನಾಮರೂಪೇ ಜಾತೇ ಸತಿ ಸಳಾಯತನಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಳಾಯತನಪಚ್ಚಯಾ ಫಸ್ಸೋತಿ ಇಧಾಪಿ ಭಗವಾ ಉತ್ತರಿ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಓಕಾಸಂ ದೇನ್ತೋ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ಹಿ ನವಪುಚ್ಛಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂಯೇವ ಪನ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಭಗವಾ ಓಕಾಸಂ ಅದಾಸಿ। ಅತ್ಥೋ ಪನಸ್ಸ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। “ಕೋ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಭವತೀ”ತಿ ಕಸ್ಮಾ ನ ಪುಚ್ಛತಿ? ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ ಹಿ ಸತ್ತೋ ನಾಮ ಭೂತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೋಯೇವಾತಿ ಲದ್ಧಿ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಲದ್ಧಿವಿರುದ್ಧಂ ಇದನ್ತಿ ನ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಪಿಚ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಇದಂ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಇದನ್ತಿ ಬಹೂಸು ಠಾನೇಸು ಕಥಿತತ್ತಾ ಸಞ್ಞತ್ತಿಂ ಉಪಗತೋ, ತೇನಾಪಿ ನ ಪುಚ್ಛತಿ। ಸತ್ಥಾಪಿ “ಇಮಸ್ಸ ಬಹುಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ತಿತ್ತಿ ನತ್ಥಿ, ತುಚ್ಛಪುಚ್ಛಮೇವ ಪುಚ್ಛತೀ”ತಿ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದೇಸನಂ ಏಕಾಬದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ದೇಸೇಸಿ। **ಛನ್ನಂ ತ್ವೇವಾತಿ** ಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದೇಸನಾರುಳ್ಹಂ, ತಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ದೇಸನಂ ವಿವಟ್ಟೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ವಿಞ್ಞಾಣನಾಮರೂಪಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋ ಸನ್ಧಿ, ವೇದನಾತಣ್ಹಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋ, ಭವಜಾತೀನಂ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩. ತತಿಯೇ **ಸಮಣಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾತಿ** ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ ಬಾಹಿರಕಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। **ಜರಾಮರಣಂ ನಪ್ಪಜಾನನ್ತೀತಿ**ಆದೀಸು ಜರಾಮರಣಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚವಸೇನ , ಜರಾಮರಣಸಮುದಯಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ ಸಹ ತಣ್ಹಾಯ ಜಾತಿ

ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಸಮುದಯೋತಿ ಸಮುದಯಸಚ್ಚವಸೇನ, ಜರಾಮರಣನಿರೋಧಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ ನಿರೋಧಸಚ್ಚವಸೇನ, ಪಟಿಪದಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚವಸೇನ। ಜಾತಿಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚವಸೇನ, ಜಾತಿಸಮುದಯಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ ಸಹ ತಣ್ಹಾಯ ಭವೋ ಜಾತಿಸಮುದಯೋತಿ ಸಮುದಯಸಚ್ಚವಸೇನ। ಏವಂ ಸಹ ತಣ್ಹಾಯ ಸಮುದಯಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥಂ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞತ್ಥಂ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಸಾಮಞ್ಞಞ್ಚೇವ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಞ್ಚ। ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಪನ ಅತ್ಥೋ ನಾಮ ಅರಿಯಫಲಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಏಕಾದಸಸು ಠಾನೇಸು ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಕಥೇಸೀತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ದುತಿಯಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇ ಕತಮೇ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಏತ್ತಕಂ ಪಪಞ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಕಥಿತಂ, ದೇಸನಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ **ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇ ನಪ್ಪಜಾನನ್ತೀ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಕಚ್ಚಾನಗೋತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಯಂ ಪಣ್ಡಿತಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಸಮ್ಮಾದಸ್ಸನಂ ವದನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಂ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛತಿ। **ದ್ವಯನಿಸ್ಸಿತೋ**ತಿ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ನಿಸ್ಸಿತೋ। **ಯೇಭುಯ್ಯೇನಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇಸಮಹಾಜನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅತ್ಥಿತ**ನ್ತಿ ಸಸ್ಸತಂ। **ನತ್ಥಿತ**ನ್ತಿ ಉಚ್ಛೇದಂ। **ಲೋಕಸಮುದಯ**ನ್ತಿ ಲೋಕೋ ನಾಮ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೋ, ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। **ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತೋ**ತಿ ಸಮ್ಮಾಪಞ್ಞಾ ನಾಮ ಸವಿಪಸ್ಸನಾ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ, ತಾಯ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಾ ಲೋಕೇ ನತ್ಥಿತಾ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಪಞ್ಞಾಯನ್ತೇಸ್ವೇವ ಯಾ ನತ್ಥೀತಿ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಸಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಲೋಕನಿರೋಧ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಭಙ್ಗಂ। **ಯಾ ಲೋಕೇ ಅತ್ಥಿತಾ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೇ ಭಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಪಞ್ಞಾಯನ್ತೇಸ್ವೇವ ಯಾ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ , ಸಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಪಿಚ **ಲೋಕಸಮುದಯ**ನ್ತಿ ಅನುಲೋಮಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ। **ಲೋಕನಿರೋಧ**ನ್ತಿ ಪಟಿಲೋಮಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ। ಲೋಕನಿಸ್ಸಯೇ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಹಿ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಅನುಚ್ಛೇದೇನ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛೇದಂ ಪಸ್ಸತೋ ಯಾ ನತ್ಥೀತಿ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಸಾ ನ ಹೋತಿ। ಪಚ್ಚಯನಿರೋಧಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಪಚ್ಚಯನಿರೋಧೇನ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನನಿರೋಧಂ ಪಸ್ಸತೋ ಯಾ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಸಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

ಉಪಯುಪಾದಾನಾಭಿನಿವೇಸವಿನಿಬನ್ಧೋತಿ ಉಪಯೇಹಿ ಚ ಉಪಾದಾನೇಹಿ ಚ ಅಭಿನಿವೇಸೇಹಿ ಚ ವಿನಿಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ **ಉಪಯಾ**ತಿ ದ್ವೇ ಉಪಯಾ ತಣ್ಹುಪಯೋ ಚ ದಿಟ್ಠುಪಯೋ ಚ। ಉಪಾದಾನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಯೋ ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ಅಹಂ ಮಮನ್ತಿಆದೀಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇ ಉಪೇನ್ತಿ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಯಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ಚೇವ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಿ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಾದಾನಾತಿ ಚ ಅಭಿನಿವೇಸಾತಿ ಚ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತಾಹಿ ಚಾಯಂ ಲೋಕೋ ವಿನಿಬನ್ಧೋ। ತೇನಾಹ "ಉಪಯುಪಾದಾನಾಭಿನಿವೇಸವಿನಿಬನ್ಧೋ"ತಿ।

ತಞ್ಚಾಯನ್ತಿ ತಞ್ಚ ಉಪಯುಪಾದಾನಂ ಅಯಂ ಅರಿಯಸಾವಕೋ। **ಚೇತಸೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ। **ಅಭಿನಿವೇಸಾನುಸಯ**ನ್ತಿ ಅಭಿನಿವೇಸಭೂತಞ್ಚ ಅನುಸಯಭೂತಞ್ಚ। ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಸು ಹಿ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ತಾ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಿ ಚೇವ ಅನುಸೇನ್ತಿ ಚ, ತಸ್ಮಾ ತದುಭಯಂ ಚೇತಸೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಅಭಿನಿವೇಸಾನುಸಯನ್ತಿ ಚ ಆಹ। **ನ ಉಪೇತೀ**ತಿ ನ ಉಪಗಚ್ಛತಿ। **ನ ಉಪಾದಿಯತೀ**ತಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ನಾಧಿಟ್ಠಾತೀ**ತಿ ನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ಕಿನ್ತಿ? **ಅತ್ತಾ ಮೇ**ತಿ। **ದುಕ್ಖಮೇವಾ**ತಿ

ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಮತ್ತಮೇವ। **ನ ಕಙ್ಖತೀತಿ** “ದುಕ್ಖಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ದುಕ್ಖಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ನ ಅಞ್ಞೋ ಏತ್ಥ ಸತ್ತೋ ನಾಮ ಅತ್ಥೀ”ತಿ ಕಙ್ಖಂ ನ ಕರೋತಿ। **ನ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತೀತಿ** ನ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ।

ಅಪರಪ್ಪಚ್ಚಯಾತಿ ನ ಪರಪ್ಪಚ್ಚಯೇನ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಪತ್ತಿಯಾಯೇತ್ವಾ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಞಾಣಮೇವಸ್ಸ ಏತ್ಥ ಹೋತೀತಿ। **ಏತ್ತಾವತಾ ಖೋ, ಕಚ್ಚಾನ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಹೋತೀತಿ** ಏವಂ ಸತ್ತಸಞ್ಞಾಯ ಪಹೀನತ್ತಾ ಏತ್ತಕೇನ ಸಮ್ಮಾದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಮಿಸ್ಸಕಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಆಹ। **ಅಯಮೇಕೋ ಅನ್ತೋತಿ** ಏಸ ಏಕೋ ನಿಕೂಟನ್ತೋ ಲಾಮಕನ್ತೋ ಪಠಮಕಂ ಸಸ್ಸತಂ। **ಅಯಂ ದುತಿಯೋತಿ** ಏಸ ದುತಿಯೋ ಸಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತೋ ನಿಕೂಟನ್ತೋ ಲಾಮಕನ್ತೋ ದುತಿಯಕೋ ಉಚ್ಛೇದೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬. ಛಟ್ಠೇ **ನಿಬ್ಬಿದಾಯಾತಿ** ನಿಬ್ಬಿನ್ದನತ್ಥಾಯ। **ವಿರಾಗಾಯಾತಿ** ವಿರಜ್ಜನತ್ಥಾಯ। **ನಿರೋಧಾಯಾತಿ** ನಿರುಜ್ಝನತ್ಥಾಯ। **ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಸೀಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಾ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ** ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಧಮ್ಮಭೂತಂ ಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ। **ಅನುಧಮ್ಮಭೂತನ್ತಿ** ಅನುರೂಪಸಭಾವಭೂತಂ। **ನಿಬ್ಬಿದಾ ವಿರಾಗಾ ನಿರೋಧಾತಿ** ನಿಬ್ಬಿದಾಯ ಚೇವ ವಿರಾಗೇನ ಚ ನಿರೋಧೇನ ಚ। **ಅನುಪಾದಾ ವಿಮುತ್ತೋತಿ** ಚತೂಹಿ ಉಪಾದಾನೇಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಅನುಪಾದಿಯಿತ್ವಾ ವಿಮುತ್ತೋ। **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತೋತಿ** ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತೋ। **ಅಲಂ ವಚನಾಯಾತಿ**, ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ, ಯುತ್ತೋ ಅನುಚ್ಛವಿಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ । ಏವಮೇತ್ಥ ಏಕೇನ ನಯೇನ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾ ಕಥಿತಾ, ದ್ವೀಹಿ ತಂ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಯೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಅಚೇಲಕಸ್ಸಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭. ಸತ್ತಮೇ **ಅಚೇಲೋ ಕಸ್ಸಪೋತಿ** ಲಿಙ್ಗೇನ ಅಚೇಲೋ ನಿಚ್ಚೇಲೋ, ನಾಮೇನ ಕಸ್ಸಪೋ। **ದೂರತೋವಾತಿ** ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಪರಿವುತಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ದೂರತೋ ಏವ ಅದ್ದಸ। **ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ದೇಸನ್ತಿ** ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಕಾರಣಂ। **ಓಕಾಸನ್ತಿ** ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಸ್ಸ ಖಣಂ ಕಾಲಂ। **ಅನ್ತರಘರನ್ತಿ** “ನ ಪಲ್ಲತ್ಥಿಕಾಯ ಅನ್ತರಘರೇ ನಿಸೀದಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ಅನ್ತೋನಿವೇಸನಂ ಅನ್ತರಘರಂ। “ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ಅನ್ತರಘರೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ಇನ್ದಖೀಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನ್ತೋಗಾಮೋ। ಇಧಾಪಿ ಅಯಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಯದಾಕಙ್ಖಸೀತಿ** ಯಂ ಇಚ್ಛಸಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಕಥೇತುಕಾಮೋ ಯಾವತತಿಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪೀತಿ? ಗಾರವಜನನತ್ಥಂ। ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ ಹಿ ಖಿಪ್ಪಂ ಕಥಿಯಮಾನೇ ಗಾರವಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ, “ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛಿತುಮ್ಪಿ ಸುಕರಂ, ಪುಚ್ಛಿತಮತ್ತೇಯೇವ ಕಥೇತೀ”ತಿ ವಚನಮ್ಪಿ ನ ಸದ್ದಹನ್ತಿ। ದ್ವೇ ತಯೋ ವಾರೇ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಪನ ಗಾರವಂ ಕರೋನ್ತಿ, “ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಮ್ಪಿ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತುಮ್ಪಿ ದುಕ್ಕರ”ನ್ತಿ ಯಾವತತಿಯಂ ಯಾಚಿತೇ ಕಥಿಯಮಾನಂ ಸುಸ್ಸೂಸನ್ತಿ ಸದ್ದಹನ್ತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ “ಅಯಂ ಸುಸ್ಸೂಸಿಸ್ಸತಿ ಸದ್ದಹಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಯಾವತತಿಯಂ ಯಾಚಾಪೇತ್ವಾ ಕಥೇಸಿ। ಅಪಿಚ ಯಥಾ ಭಿಸಕ್ಕೋ ತೇಲಂ ವಾ ಫಾಣಿತಂ ವಾ ಪಚನ್ತೋ ಮುದುಪಾಕಖರಪಾಕಾನಂ ಪಾಕಕಾಲಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ ಪಾಕಕಾಲಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾವ ಓತಾರೇತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಸತ್ತಾನಂ ಞಾಣಪರಿಪಾಕಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ “ಏತ್ತಕೇನ ಕಾಲೇನ ಇಮಸ್ಸ ಞಾಣಂ ಪರಿಪಾಕಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಞತ್ವಾವ ಯಾವತತಿಯಂ ಯಾಚಾಪೇಸಿ।

ಮಾ ಹೇವಂ, ಕಸ್ಸಪಾತಿ, ಕಸ್ಸಪ, ಮಾ ಏವಂ ಭಣಿ। **ಸಯಂಕತಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ** ಹಿ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಕೋಚಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಕಾರಕೋ ನತ್ಥೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಪರತೋಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ** ಅಕಾರಣೇನ ಯದಿಚ್ಛಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಂ। **ಇತಿ ಪುಟ್ಠೋ**

ಸಮಾನೋತಿ ಕಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ? ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ – "ಅಯಂ 'ಸಯಂಕತಂ ದುಕ್ಖ'ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪುಟ್ಠೋ 'ಮಾ ಹೇವ'ನ್ತಿ ವದತಿ, 'ನತ್ಥೀ'ತಿ ಪುಟ್ಠೋ 'ಅತ್ಥೀ'ತಿ ವದತಿ। 'ಭವಂ ಗೋತಮೋ ದುಕ್ಖಂ ನ ಜಾನಾತಿ ನ ಪಸ್ಸತೀ'ತಿ ಪುಟ್ಠೋ 'ಜಾನಾಮಿ ಖ್ವಾಹ'ನ್ತಿ ವದತಿ। ಕಿಞ್ಚಿ ನು ಖೋ ಮಯಾ ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತೋ"ತಿ ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅತ್ತನೋ ಪುಚ್ಛಮೇವ ಸೋಧೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಆಚಿಕ್ಖತು ಚ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾತಿ** ಇಧ ಸತ್ಥರಿ ಸಞ್ಜಾತಗಾರವೋ "ಭವ"ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಭಗವಾ"ತಿ ವದತಿ।

ಸೋ ಕರೋತೀತಿಆದಿ, "ಸಯಂಕತಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧಿಯಾ ಪಟಿಸೇಧನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ಸತೋತಿ** ಇದಂ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ – ಸೋ ಕರೋತಿ ಸೋ ಪಟಿಸಂವೇದಯತೀತಿ ಖೋ, ಕಸ್ಸಪ, ಆದಿಮ್ಹಿಯೇವ ಏವಂ ಸತಿ ಪಚ್ಛಾ ಸಯಂಕತಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಅಯಂ ಲದ್ಧಿ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ **ದುಕ್ಖನ್ತಿ** ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಇತಿ ವದ**ನ್ತಿ ಏತಸ್ಸ ಪುರಿಮೇನ ಆದಿಸದ್ದೇನ ಅನನ್ತರೇನ ಚ ಸಸ್ಸತಸದ್ದೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಹೋತಿ। "ದೀಪೇತಿ ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಪಾರಸೇಸೋ। ಇದಞ್ಹಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ – ಇತಿ ಏವಂ ವದನ್ತೋ ಆದಿತೋವ ಸಸ್ಸತಂ ದೀಪೇತಿ, ಸಸ್ಸತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತಸ್ಸ ಹಿ ತಂ ದಸ್ಸನಂ ಏತಂ ಪರೇತಿ, ಕಾರಕಞ್ಚ ವೇದಕಞ್ಚ ಏಕಮೇವ ಗಣ್ಹನ್ತಂ ಏತಂ ಸಸ್ಸತಂ ಉಪಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಞ್ಞೋ ಕರೋತೀತಿಆದಿ ಪನ "ಪರಂಕತಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧಿಯಾ ಪಟಿಸೇಧನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। "ಆದಿತೋ ಸತೋ"ತಿ ಇದಂ ಪನ ಇಧಾಪಿ ಆಹರಿತಬ್ಬಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ – ಅಞ್ಞೋ ಕರೋತಿ ಅಞ್ಞೋ ಪಟಿಸಂವೇದಿಯತೀತಿ ಖೋ ಪನ, ಕಸ್ಸಪ, ಆದಿಮ್ಹಿಯೇವ ಏವಂ ಸತಿ, ಪಚ್ಛಾ "ಕಾರಕೋ ಇಧೇವ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ, ತೇನ ಕತಂ ಅಞ್ಞೋ ಪಟಿಸಂವೇದಿಯತೀ"ತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಯ ವೇದನಾಯ ಅಭಿತುನ್ನಸ್ಸ ವಿದ್ಧಸ್ಸ ಸತೋ "ಪರಂಕತಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಅಯಂ ಲದ್ಧಿ ಹೋತೀತಿ। **ಇತಿ ವದ**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಯೋಜನಾ – ಏವಞ್ಚ ವದನ್ತೋ ಆದಿತೋವ ಉಚ್ಛೇದಂ ದೀಪೇತಿ, ಉಚ್ಛೇದಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತಸ್ಸ ಹಿ ತಂ ದಸ್ಸನಂ ಏತಂ ಪರೇತಿ, ಏತಂ ಉಚ್ಛೇದಂ ಉಪಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತೇ ತೇತಿ ಯೇ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದಸಙ್ಖಾತೇ ಉಭೋ ಅನ್ತೇ (ಅನುಪಗಮ್ಮ ತಥಾಗತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಏತೇ ತೇ, ಕಸ್ಸಪ, ಉಭೋ ಅನ್ತೇ) ಅನುಪಗಮ್ಮ ಪಹಾಯ ಅನಲ್ಲೀಯಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝೇನ ತಥಾಗತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಠಿತೋ ದೇಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕತರಂ ಧಮ್ಮನ್ತಿ ಚೇ? ಯದಿದಂ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾತಿ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಕಾರಣತೋ ಫಲಂ, ಕಾರಣನಿರೋಧೇನ ಚಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ದೀಪಿತೋ, ನ ಕೋಚಿ ಕಾರಕೋ ವಾ ವೇದಕೋ ವಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸೇಸಪಞ್ಹಾ ಪಟಿಸೇಧಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಉಭೋ ಅನ್ತೇ ಅನುಪಗಮ್ಮಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಹಿ ತತಿಯಪಞ್ಹೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। **ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನತಾ ಚೇವ ಅಜಾನನಞ್ಚ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಲಭೇಯ್ಯನ್ತಿ ಇದಂ ಸೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ಆಹ। ಅಥ ಭಗವಾ ಯೋನೇನ ಖನ್ಧಕೇ ತಿತ್ಥಿಯಪರಿವಾಸೋ (ಮಹಾವ॰ ೮೬) ಪಞ್ಞತ್ತೋ, ಯಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋ ಸಾಮಣೇರಭೂಮಿಯಂ ಠಿತೋ "ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಆಕಙ್ಖಾಮಿ ಉಪಸಮ್ಪದಂ। ಸ್ವಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘಂ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ಪರಿವಾಸಂ ಯಾಚಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಪರಿವಸತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಯೋ ಖೋ, ಕಸ್ಸಪ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಬ್ಬಜ್ಜ**ನ್ತಿ ವಚನಸಿಲಿಟ್ಠತಾವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಅಪರಿವಸಿತ್ವಾಯೇವ ಹಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಲಭತಿ। ಉಪಸಮ್ಪದತ್ಥಿಕೇನ ಪನ ನಾತಿಕಾಲೇನ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಾದೀನಿ ಅಟ್ಠ ವತ್ತಾನಿ ಪೂರೇನ್ತೇನ ಪರಿವಸಿತಬ್ಬಂ। **ಆರದ್ಧಚಿತ್ತಾತಿ** ಅಟ್ಠವತ್ತಪೂರಣೇನ ತುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇಸ ತಿತ್ಥಿಯಪರಿವಾಸೋ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾಯಂ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೬) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಪಿಚ ಮಯಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಪಾಠೋ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪನ "ಅಪಿಚ ಮೇತ್ಥಾ"ತಿ। **ಪುಗ್ಗಲವೇಮತ್ತತಾ ವಿದಿತಾತಿ** ಪುಗ್ಗಲನಾನತ್ತಂ ವಿದಿತಂ। "ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಿವಾಸಾರಹೋ, ಅಯಂ ನ ಪರಿವಾಸಾರಹೋ"ತಿ ಇದಂ ಮಯ್ಹಂ ಪಾಕಟನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತೋ

ಕಸ್ಸಪೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – “ಅಹೋ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಬುದ್ಧಸಾಸನಂ, ಯತ್ಥ ಏವಂ ಘಂಸಿತ್ವಾ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಯುತ್ತಮೇವ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಅಯುತ್ತಂ ಛಡ್ಡೇನ್ತೀ”ತಿ। ತತೋ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಸಞ್ಜಾತುಸ್ಸಾಹೋ **ಸಚೇ, ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಥ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದತಂ ವಿದಿತ್ವಾ “ನ ಕಸ್ಸಪೋ ಪರಿವಾಸಂ ಅರಹತೀ”ತಿ ಅಞ್ಞತರಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ – “ಗಚ್ಛ, ಭಿಕ್ಖು, ಕಸ್ಸಪಂ ನಹಾಪೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಆನೇಹೀ”ತಿ। ಸೋ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ತಂ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಭಗವಾ ಗಣೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಲತ್ಥ ಖೋ ಅಚೇಲೋ ಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ, ಅಲತ್ಥ ಉಪಸಮ್ಪದನ್ತಿ**। **ಅಚಿರೂಪಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿಆದಿ ಸೇಸಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂಯುತ್ತೇ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೭) ವುತ್ತಮೇವಾತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ತಿಮ್ಬರುಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಸಾ ವೇದನಾ**ತಿಆದಿ “ಸಯಂಕತಂ ಸುಖದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ಲದ್ಧಿಯಾ ನಿಸೇಧನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥಾಪಿ **ಸತೋ**ತಿ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇಯೇವ ಸಾಮಿವಚನಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಅತ್ಥದೀಪನಾ – “ಸಾ ವೇದನಾ, ಸೋ ವೇದಿಯತೀ”ತಿ ಖೋ, ತಿಮ್ಬರುಕ, ಆದಿಮ್ಹಿಯೇವ ಏವಂ ಸತಿ “ಸಯಂಕತಂ ಸುಖದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ಅಯಂ ಲದ್ಧಿ ಹೋತಿ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ವೇದನಾಯ ಏವ ವೇದನಾ ಕತಾ ಹೋತಿ। ಏವಞ್ಚ ವದನ್ತೋ ಇಮಿಸ್ಸಾ ವೇದನಾಯ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಅತ್ಥಿತಂ ಅನುಜಾನಾತಿ, ಸಸ್ಸತಂ ದೀಪೇತಿ ಸಸ್ಸತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತಸ್ಸ ಹಿ ತಂ ದಸ್ಸನಂ ಏತಂ ಪರೇತಿ, ಏತಂ ಸಸ್ಸತಂ ಉಪಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪುರಿಮಞ್ಚ ಅತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯೇವೇತಂ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ತಂ ಯೋಜೇತ್ವಾವಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ದೀಪಿತೋ। **ಏವಮ್ಪಾಹಂ ನ ವದಾಮೀ**ತಿ ಅಹಂ “ಸಾ ವೇದನಾ, ಸೋ ವೇದಿಯತೀ”ತಿ ಏವಮ್ಪಿ ನ ವದಾಮಿ। “ಸಯಂಕತಂ ಸುಖದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ಏವಮ್ಪಿ ನ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಞ್ಞಾ ವೇದನಾತಿಆದಿ “ಪರಂಕತಂ ಸುಖದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ಲದ್ಧಿಯಾ ಪಟಿಸೇಧನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಇಧಾಪಿ ಅಯಂ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ –“ಅಞ್ಞಾ ವೇದನಾ ಅಞ್ಞೋ ವೇದಿಯತೀ”ತಿ ಖೋ, ತಿಮ್ಬರುಕ, ಆದಿಮ್ಹಿಯೇವ ಏವಂ ಸತಿ ಪಚ್ಛಾ ಯಾ ಪುರಿಮಪಕ್ಖೇ ಕಾರಕವೇದನಾ, ಸಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಾ। ತಾಯ ಪನ ಕತಂ ಅಞ್ಞೋ ವೇದಿಯತೀತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಯ ವೇದನಾಯ ಅಭಿತುನ್ನಸ್ಸ ಸತೋ “ಪರಂಕತಂ ಸುಖದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ಅಯಂ ಲದ್ಧಿ ಹೋತಿ। ಏವಞ್ಚ ವದನ್ತೋ ಕಾರಕೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನೋ, ಅಞ್ಞೋನ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಗಹಿತಾತಿ ಉಚ್ಛೇದಂ ದೀಪೇತಿ, ಉಚ್ಛೇದಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತಸ್ಸ ಹಿ ತಂ ದಸ್ಸನಂ ಏತಂ ಪರೇತಿ, ಏತಂ ಉಚ್ಛೇದಂ ಉಪಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಧಾಪಿ ಹಿ ಇಮಾನಿ ಪದಾನಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಯೋಜಿತಾನೇವ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವೇದನಾಸುಖದುಕ್ಖಂ ಕಥಿತಂ। ತಞ್ಚ ಖೋ ವಿಪಾಕಸುಖದುಕ್ಖಮೇವ ವಟ್ಟತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಬಾಲಪಣ್ಡಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯. ನವಮೇ **ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಸ್ಸಾ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವಾರಿತಸ್ಸ। **ಏವಮಯಂ ಕಾಯೋ ಸಮುದಾಗತೋ**ತಿ ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವಾರಿತತ್ತಾ ತಣ್ಹಾಯ ಚ ಸಮ್ಪಯುತ್ತತ್ತಾಯೇವ ಅಯಂ ಕಾಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। **ಅಯಞ್ಚೇವ ಕಾಯೋ**ತಿ ಅಯಞ್ಚಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕೋ ಕಾಯೋ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ನಾಮರೂಪ**ನ್ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಪರೇಸಂ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕೋ ಕಾಯೋ। ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಚಹಿ ಖನ್ಧೇಹಿ ಛಹಿ ಆಯತನೇಹಿ ಚಾಪಿ ಅಯಂ ಅತ್ಥೋ ದೀಪೇತಬ್ಬೋವ। **ಇತ್ಥೇತಂ ದ್ವಯ**ನ್ತಿ ಏವಮೇತಂ ದ್ವಯಂ। **ದ್ವಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಚಕ್ಖುರೂಪಾದೀನಿ ದ್ವಯಾನಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಯೋ ವುತ್ತಾ, ಇಧ ಪನ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾನಿ ಆಯತನಾನಿ। ಮಹಾದ್ವಯಂ ನಾಮ ಕಿರೇತಂ। **ಸಳೇವಾಯತನಾನೀ**ತಿ ಸಳೇವ ಫಸ್ಸಾಯತನಾನಿ ಫಸ್ಸಕಾರಣಾನಿ। **ಯೇಹಿ ಫುಟ್ಠೋ**ತಿ ಯೇಹಿ ಕಾರಣಭೂತೇಹಿ ಆಯತನೇಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಫಸ್ಸೇನ ಫುಟ್ಠೋ। **ಅಞ್ಞತರೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪರಿಪುಣ್ಣವಸೇನ ಅಞ್ಞತರತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ತತ್ರಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಬಾಲಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಕಾಯನಿಬ್ಬತ್ತನಾದಿಮ್ಹಿ। **ಕೋ ಅಧಿಪ್ಪಯಾಸೋ**ತಿ ಕೋ ಅಧಿಕಪಯೋಗೋ।

ಭಗವಂಮೂಲಕಾತಿ ಭಗವಾ ಮೂಲಂ ಏತೇಸನ್ತಿ ಭಗವಂಮೂಲಕಾ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಇಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧಮ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೇ ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಉಪ್ಪಾದಿತಾ, ತಸ್ಮಿಂ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಂ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ, ಭಗವತಾ ಪನ ನೋ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಾದಿತಾ। ಭಗವನ್ತಞ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಯಂ ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇ ಆಜಾನಾಮ ಪಟಿವಿಜ್ಝಾಮಾತಿ ಏವಂ ಭಗವಂಮೂಲಕಾ ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮಾತಿ। **ಭಗವಂನೇತ್ತಿಕಾತಿ** ಭಗವಾ ಹಿ ಧಮ್ಮಾನಂ ನೇತಾ ವಿನೇತಾ ಅನುನೇತಾ, ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ನಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಾತಿ ಧಮ್ಮಾ ಭಗವಂನೇತ್ತಿಕಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। **ಭಗವಂಪಟಿಸರಣಾತಿ** ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛಮಾನಾ ಭಗವತಿ ಪಟಿಸರನ್ತಿ ನಾಮಾತಿ ಭಗವಂಪಟಿಸರಣಾ। **ಪಟಿಸರನ್ತೀತಿ** ಸಮೋಸರನ್ತಿ। ಅಪಿಚ ಮಹಾಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಟಿವೇಧವಸೇನ ಫಸ್ಸೋ ಆಗಚ್ಛತಿ "ಅಹಂ ಭಗವಾ ಕಿನ್ನಾಮೋ"ತಿ? ತ್ವಂ ಫುಸನಟ್ಠೇನ ಫಸ್ಸೋ ನಾಮ। ವೇದನಾ, ಸಞ್ಞಾ, ಸಙ್ಖಾರಾ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಆಗಚ್ಛತಿ "ಅಹಂ ಭಗವಾ ಕಿನ್ನಾಮ"ನ್ತಿ, ತ್ವಂ ವಿಜಾನನಟ್ಠೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮಾತಿ ಏವಂ ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಾನಂ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ನಾಮಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮೇ ಪಟಿಸರತೀತಿ ಭಗವಂಪಟಿಸರಣಾ। **ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ಪಟಿಭಾತೂತಿ** ಭಗವತೋವ ಏತಸ್ಸ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಉಪಟ್ಠಾತು, ತುಮ್ಹೇಯೇವ ನೋ ಕಥೇತ್ವಾ ದೇಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಾ ಚೇವ ಅವಿಜ್ಜಾತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ ತಣ್ಹಾ ಚ ಕಮ್ಮಂ ಜವಾಪೇತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ನಿರುದ್ಧಾ, ಯಥಾ ಪನ ಅಜ್ಜಾಪಿ ಯಂ ಹಿಯ್ಯೋ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಪೀತಂ, ತದೇವ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಾತಿ ಸರಿಕ್ಖಕತ್ತೇನ ತದೇವಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಮಿಧಾಪಿ ಸಾ ಚೇವ ಅವಿಜ್ಜಾ ಸಾ ಚ ತಣ್ಹಾತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಸರಿಕ್ಖಕತ್ತೇನ ವುತ್ತಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ** ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। **ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯಾತಿ** ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಖಯತ್ಥಾಯ। **ಕಾಯೂಪಗೋ ಹೋತೀತಿ** ಅಞ್ಞಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾಯಂ ಉಪಗನ್ತಾ ಹೋತಿ। **ಯದಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋತಿ** ಯೋ ಅಯಂ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ, ಅಯಂ ಬಾಲತೋ ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ ವಿಸೇಸೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಸಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ "ಬಾಲೋ"ತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ಖೀಣಾಸವೋ "ಪಣ್ಡಿತೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿಅನಾಗಾಮಿನೋ ಪನ "ಪಣ್ಡಿತಾ"ತಿ ವಾ "ಬಾಲಾ"ತಿ ವಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ಭಜಮಾನಾ ಪನ ಪಣ್ಡಿತಪಕ್ಖಂ ಭಜನ್ತಿ। ನವಮಂ।

೧೦. ಪಚ್ಚಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦. ದಸಮೇ **ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಞ್ಚ ವೋ ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನೇ ಚ ಧಮ್ಮೇತಿ** ಸತ್ಥಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಚ ಪಚ್ಚಯನಿಬ್ಬತ್ತೇ ಚ ಸಭಾವಧಮ್ಮೇ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಉಭಯಂ ಆರಭಿ। **ಉಪ್ಪಾದಾ ವಾ ತಥಾಗತಾನನ್ತಿ** ತಥಾಗತಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇಪಿ, ಬುದ್ಧೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಅನುಪ್ಪನ್ನೇಸುಪಿ ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣಂ, ಜಾತಿಯೇವ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ। **ಠಿತಾವ ಸಾ ಧಾತೂತಿ** ಠಿತೋವ ಸೋ ಪಚ್ಚಯಸಭಾವೋ, ನ ಕದಾಚಿ ಜಾತಿ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ನ ಹೋತಿ। **ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತತಾ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮತಾತಿ** ಇಮೇಹಿಪಿ ದ್ವೀಹಿ ಪಚ್ಚಯಮೇವ ಕಥೇತಿ। ಪಚ್ಚಯೇನ ಹಿ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಾ ಧಮ್ಮಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚಯೋವ "ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತತಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಚ್ಚಯೋ ಧಮ್ಮೇ ನಿಯಮೇತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಧಮ್ಮನಿಯಾಮತಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾತಿ** ಇಮೇಸಂ ಜರಾಮರಣಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ, ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾವ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ। **ತನ್ತಿ** ತಂ ಪಚ್ಚಯಂ। **ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತೀತಿ** ಞಾಣೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ। **ಅಭಿಸಮೇತೀತಿ** ಞಾಣೇನ ಅಭಿಸಮಾಗಚ್ಛತಿ। **ಆಚಿಕ್ಖತೀತಿ** ಕಥೇತಿ। **ದೇಸೇತೀತಿ** ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪಞ್ಞಾಪೇತೀತಿ** ಜಾನಾಪೇತಿ। **ಪಟ್ಠಪೇತೀತಿ** ಞಾಣಮುಖೇ ಠಪೇತಿ। **ವಿವರತೀತಿ** ವಿವರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। **ವಿಭಜತೀತಿ** ವಿಭಾಗತೋ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಉತ್ತಾನೀಕರೋತೀತಿ** ಪಾಕಟಂ ಕರೋತಿ। **ಪಸ್ಸಥಾತಿ ಚಾಹಾತಿ** ಪಸ್ಸಥ ಇತಿ ಚ ವದತಿ। ಕಿನ್ತಿ? **ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜರಾಮರಣನ್ತಿ**ಆದಿ।

ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ। **ಯಾ ತತ್ರಾ**ತಿ ಯಾ ತೇಸು “ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣ”ನ್ತಿಆದೀಸು। **ತಥತಾ**ತಿಆದೀನಿ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಾನಿ। ಸೋ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಅನೂನಾಧಿಕೇಹೇವ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ **ತಥತಾ**ತಿ, ಸಾಮಗ್ಗಿಂ ಉಪಗತೇಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಮುಹುತ್ತಮ್ಪಿ ತತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಸಮ್ಭವಾಭಾವತೋ **ಅವಿತಥತಾ**ತಿ, ಅಞ್ಞಧಮ್ಮಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಅಞ್ಞಧಮ್ಮಾನುಪ್ಪತ್ತಿತೋ **ಅನಞ್ಞಥತಾ**ತಿ, ಜರಾಮರಣಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯತೋ ವಾ ಪಚ್ಚಯಸಮೂಹತೋ ವಾ **ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ**ತಿ ವುತ್ತೋ। ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ - ಇಮೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ, ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಏವ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ, ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾನಂ ವಾ ಸಮೂಹೋ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ। ಲಕ್ಖಣಂ ಪನೇತ್ಥ ಸದ್ದಸತ್ಥತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಟ್ಠೇನ ಅನಿಚ್ಚಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ನ ಜರಾಮರಣಂ ಅನಿಚ್ಚಂ, ಅನಿಚ್ಚಸಭಾವಾನಂ ಪನ ಖನ್ಧಾನಂ ಜರಾಮರಣತ್ತಾ ಅನಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ಜಾತಂ। **ಸಙ್ಖತಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ಸಙ್ಖತ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಕತಂ। **ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಂ। **ಖಯಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಖಯಸಭಾವಂ। **ವಯಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ವಿಗಚ್ಛನಕಸಭಾವಂ। **ವಿರಾಗಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ವಿರಜ್ಜನಕಸಭಾವಂ। **ನಿರೋಧಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ನಿರುಜ್ಝನಕಸಭಾವಂ। ಜಾತಿಯಾಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅನಿಚ್ಚತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಜನಕಪಚ್ಚಯಾನಂ ವಾ ಕಿಚ್ಚಾನುಭಾವಕ್ಖಣೇ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನೇತ್ಥ ಅನಿಚ್ಚಾತಿಆದೀನಿ ಯುಜ್ಜನ್ತಿಯೇವ। ಭವಾದಯೋ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸಭಾವಾಯೇವ।

ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ ಸವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ। **ಪುಬ್ಬನ್ತ**ನ್ತಿ ಪುರಿಮಂ ಅತೀತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ**ತಿಆದೀಸು “ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ ನನು ಖೋ”ತಿ ಸಸ್ಸತಾಕಾರಞ್ಚ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪತ್ತಿಆಕಾರಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅತೀತೇ ಅತ್ತನೋ ವಿಜ್ಜಮಾನತಞ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತಞ್ಚ ಕಙ್ಖತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಉಮ್ಮತ್ತಕೋ ವಿಯ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನೋ ಯಥಾ ವಾ ತಥಾ ವಾ ಪವತ್ತತಿ। **ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿ**ನ್ತಿ ಜಾತಿಲಿಙ್ಗುಪಪತ್ತಿಯೋ ನಿಸ್ಸಾಯ “ಖತ್ತಿಯೋ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಸ್ಸಸುದ್ದಗಹಟ್ಠಪಬ್ಬಜಿತದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಞ್ಞತರೋ”ತಿ ಕಙ್ಖತಿ। **ಕಥಂ ನು ಖೋ**ತಿ ಸಣ್ಠಾನಾಕಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ “ದೀಘೋ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿಂ ರಸ್ಸಓದಾತಕಣ್ಹಪಮಾಣಿಕಅಪ್ಪಮಾಣಿಕಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರೋ”ತಿ ಕಙ್ಖತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ “ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಾದೀನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ‘ಕೇನ ನು ಖೋ ಕಾರಣೇನ ಅಹೋಸಿ’ನ್ತಿ ಹೇತುತೋ ಕಙ್ಖತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಕಿಂ ಹುತ್ವಾ ಕಿಂ ಅಹೋಸಿ**ನ್ತಿ ಜಾತಿಆದೀನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ “ಖತ್ತಿಯೋ ಹುತ್ವಾ ನು ಖೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಹೋಸಿಂ...ಪೇ॰... ದೇವೋ ಹುತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸೋ”ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಮ್ಪರಂ ಕಙ್ಖತಿ। ಸಬ್ಬತ್ಥೇವ ಪನ **ಅದ್ಧಾನ**ನ್ತಿ ಕಾಲಾಧಿವಚನಮೇತಂ। **ಅಪರನ್ತ**ನ್ತಿ ಅನಾಗತಂ ಅನ್ತಂ। **ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ನು ಖೋ ನನು ಖೋ**ತಿ ಸಸ್ಸತಾಕಾರಞ್ಚ ಉಚ್ಛೇದಾಕಾರಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅನಾಗತೇ ಅತ್ತನೋ ವಿಜ್ಜಮಾನತಞ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತಞ್ಚ ಕಙ್ಖತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಏತರಹಿ ವಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅದ್ಧಾನನ್ತಿ ಇದಾನಿ ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಮಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ಚುತಿಪರಿಯನ್ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ವತ್ತಮಾನಕಾಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಕಥಂಕಥೀ ಭವಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಖನ್ಧೇಸು ವಿಚಿಕಿಚ್ಛೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಅಹಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಕಙ್ಖತಿ। ಯುತ್ತಂ ಪನೇತನ್ತಿ? ಯುತ್ತಂ ಅಯುತ್ತನ್ತಿ ಕಾ ಏತ್ಥ ಚಿನ್ತಾ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಇದಂ ವತ್ಥುಮ್ಪಿ ಉದಾಹರನ್ತಿ - ಚೂಳಮಾತಾಯ ಕಿರ ಪುತ್ತೋ ಮುಣ್ಡೋ, ಮಹಾಮಾತಾಯ ಪುತ್ತೋ ಅಮುಣ್ಡೋ, ತಂ ಪುತ್ತಂ ಮುಣ್ಡೇಸುಂ, ಸೋ ಉಟ್ಠಾಯ “ಅಹಂ ನು ಖೋ ಚೂಳಮಾತಾಯ ಪುತ್ತೋ”ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಏವಂ ಅಹಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀತಿ ಕಙ್ಖಾ ಹೋತಿ। **ನೋ ನು ಖೋಸ್ಮೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ನತ್ಥಿಭಾವಂ ಕಙ್ಖತಿ। ತತ್ರಾಪಿ ಇದಂ ವತ್ಥು - ಏಕೋ ಕಿರ ಮಚ್ಛೇ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಉದಕೇ ಚಿರಟ್ಠಾನೇನ ಸೀತಿಭೂತಂ ಅತ್ತನೋ ಊರುಂ ಮಚ್ಛೋತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪಹರಿ। ಅಪರೋ ಸುಸಾನಪಸ್ಸೇ ಖೇತ್ತಂ ರಕ್ಖನ್ತೋ ಭೀತೋ ಸಙ್ಕುಟಿತೋ ಸಯಿ, ಸೋ ಪಟಿಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಜಣ್ಣುಕಾನಿ ದ್ವೇ ಯಕ್ಖಾತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪಹರಿ। ಏವಂ ನೋ ನು ಖೋಸ್ಮೀತಿ ಕಙ್ಖತಿ।

ಕಿಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀತಿ ಖತ್ತಿಯೋವ ಸಮಾನೋ ಅತ್ತನೋ ಖತ್ತಿಯಭಾವಂ ಕಙ್ಖತಿ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ದೇವೋ ಪನ ಸಮಾನೋ ದೇವಭಾವಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಸೋಪಿ ಪನ "ಅಹಂ ರೂಪೀ ನು ಖೋ ಅರೂಪೀ ನು ಖೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಕಙ್ಖತಿ। ಖತ್ತಿಯಾದಯೋ ಕಸ್ಮಾ ನ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಚೇ? ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾ ತೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಕುಲೇ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ಗಹಟ್ಠಾಪಿ ಚ ಪೋತ್ಥಲಿಕಾದಯೋ ಪಬ್ಬಜಿತಸಞ್ಞಿನೋ, ಪಬ್ಬಜಿತಾಪಿ "ಕುಪ್ಪಂ ನು ಖೋ ಮೇ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಗಹಟ್ಠಸಞ್ಞಿನೋ। ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಚ ರಾಜಾನೋ ವಿಯ ಅತ್ತನಿ ದೇವಸಞ್ಞಿನೋ ಹೋನ್ತಿ। **ಕಥಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀ**ತಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕೇವಲಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಜೀವೋ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸಣ್ಠಾನಾಕಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ "ದೀಘೋ ನು ಖೋಸ್ಮಿ ರಸ್ಸಚತುರಸ್ಸಛಳಂಸಅಟ್ಠಂಸಸೋಳಸಂಸಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಪ್ಪಕಾರೋ"ತಿ ಕಙ್ಖನ್ತೋ ಕಥಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀತಿ? ಕಙ್ಖತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸರೀರಸಣ್ಠಾನಂ ಪನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। **ಕುತೋ ಆಗತೋ ಸೋ ಕುಹಿಂ ಗಾಮೀ ಭವಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಆಗತಿಗತಿಟ್ಠಾನಂ ಕಙ್ಖನ್ತೋ ಏವಂ ಕಙ್ಖತಿ। **ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಇಧ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಇತರೇಪಿ ಪನ ತಯೋ ಅವಾರಿತಾಯೇವಾತಿ। ದಸಮಂ।

ಆಹಾರವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ದಸಬಲವಗ್ಗೋ

೧. ದಸಬಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧. ದಸಬಲವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮಂ ದುತಿಯಸ್ಸೇವ ಸಙ್ಖೇಪೋ।

೨. ದುತಿಯದಸಬಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨. ದುತಿಯಂ ಭಗವತಾ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ದಸಬಲಸಮನ್ನಾಗತೋ**ತಿ ದಸಹಿ ಬಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಬಲಞ್ಚ ನಾಮೇತಂ ದುವಿಧಂ ಕಾಯಬಲಞ್ಚ ಞಾಣಬಲಞ್ಚ। ತೇಸು ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯಬಲಂ ಹತ್ಥಿಕುಲಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಪೋರಾಣೇಹಿ –

"ಕಾಳಾವಕಞ್ಚ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಂ, ಪಣ್ಡರಂ ತಮ್ಬಪಿಙ್ಗಲಂ।
ಗನ್ಧಮಙ್ಗಲಹೇಮಞ್ಚ, ಉಪೋಸಥಛದ್ದನ್ತಿಮೇ ದಸಾ"ತಿ॥(ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೪೮; ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೬೦)। –

ಇಮಾನಿ ದಸ ಹತ್ಥಿಕುಲಾನಿ। ತತ್ಥ **ಕಾಳಾವಕ**ನ್ತಿ ಪಕತಿಹತ್ಥಿಕುಲಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಾನಂ ಕಾಯಬಲಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಕಾಳಾವಕಸ್ಸ ಹತ್ಥಿನೋ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಕಾಳಾವಕಾನಂ ಬಲಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಪಣ್ಡರಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಪಣ್ಡರಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ತಮ್ಬಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ತಮ್ಬಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಪಿಙ್ಗಲಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಪಿಙ್ಗಲಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಗನ್ಧಹತ್ಥಿನೋ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಗನ್ಧಹತ್ಥೀನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಮಙ್ಗಲಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಹೇಮವತಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಹೇಮವತಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಉಪೋಸಥಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಛದ್ದನ್ತಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಛದ್ದನ್ತಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ತಥಾಗತಸ್ಸ। ನಾರಾಯನಸಙ್ಘಾತಬಲನ್ತಿಪಿ ಇದಮೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ತದೇತಂ ಪಕತಿಹತ್ಥಿಗಣನಾಯ ಹತ್ಥೀನಂ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪುರಿಸಗಣನಾಯ ದಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಬಲಂ ಹೋತಿ। ಇದಂ ತಾವ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯಬಲಂ। "ದಸಬಲಸಮನ್ನಾಗತೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಏತಂ ಸಙ್ಗಹಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಏತಞ್ಹಿ ಬಾಹಿರಕಂ ಲಾಮಕಂ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನಂ ಸೀಹಾದೀನಮ್ಪಿ ಹೋತಿ। ಏತಞ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ದುಕ್ಖಪರಿಞ್ಞಾ ವಾ ಸಮುದಯಪ್ಪಹಾನಂ ವಾ

ಮಗ್ಗಭಾವನಾ ವಾ ಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ ವಾ ನತ್ಥಿ। ಅಞ್ಞಂ ಪನ ದಸಸು ಠಾನೇಸು ಅಕಮ್ಪನಟ್ಠೇನ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಟ್ಠೇನ ಚ ದಸವಿಧಂ ಞಾಣಬಲಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ ''ದಸಬಲಸಮನ್ನಾಗತೋ''ತಿ।

ಕತಮಂ ಪನ ತನ್ತಿ? ಠಾನಾಟ್ಠಾನಾದೀನಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಜಾನನಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಠಾನಞ್ಚ ಠಾನತೋ ಅಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಟ್ಠಾನತೋ ಜಾನನಂ ಏಕಂ, ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾನಂ ಠಾನಸೋ ಹೇತುಸೋ ಯಥಾಭೂತಂ ವಿಪಾಕಜಾನನಂ ಏಕಂ, ಸಬ್ಬತ್ಥಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾಜಾನನಂ ಏಕಂ, ಅನೇಕಧಾತುನಾನಾಧಾತುಲೋಕಜಾನನಂ ಏಕಂ, ಪರಸತ್ತಾನಂ ಪರಪುಗ್ಗಲಾನಂ ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕತಾಜಾನನಂ ಏಕಂ, ತೇಸಂಯೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಜಾನನಂ ಏಕಂ, ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಸಮಾಧಿಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಸಂಕಿಲೇಸವೋದಾನವುಟ್ಠಾನಜಾನನಂ ಏಕಂ, ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಜಾನನಂ ಏಕಂ, ಸತ್ತಾನಂ ಚುತೂಪಪಾತಜಾನನಂ ಏಕಂ, ಆಸವಕ್ಖಯಜಾನನಂ ಏಕನ್ತಿ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪನ -

> ''ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಠಾನಞ್ಚ ಠಾನತೋ ಅಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಟ್ಠಾನತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಯಮ್ಪಿ ತಥಾಗತೋ ಠಾನಞ್ಚ ಠಾನತೋ ಅಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಟ್ಠಾನತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಇದಮ್ಪಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಬಲಂ ಹೋತಿ, ಯಂ ಬಲಂ ಆಗಮ್ಮ ತಥಾಗತೋ ಆಸಭಂ ಠಾನಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ , ಪರಿಸಾಸು ಸೀಹನಾದಂ ನದತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತೀ''ತಿ।

ಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೭೬೦) ನಯೇನ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಆಗತಾನೇವ। ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಪಿ ನೇಸಂ ವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚೇವ (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೬೦) ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಚ ಮಜ್ಝಿಮಟ್ಠಕಥಾಯ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೪೮) ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವುತ್ತಾ। ಸಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಾ।

ಚತೂಹಿ ಚ ವೇಸಾರಜ್ಜೇಹೀತಿ ಏತ್ಥ ಸಾರಜ್ಜಪಟಿಪಕ್ಖಂ ವೇಸಾರಜ್ಜಂ, ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ವೇಸಾರಜ್ಜಭಾವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಸೋಮನಸ್ಸಮಯಞಾಣಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ಕತಮೇಸು ಚತೂಸು? ''ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ತೇ ಪಟಿಜಾನತೋ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ''ತಿಆದೀಸು ಚೋದನಾವತ್ಥೂಸು। ತತ್ರಾಯಂ ಪಾಳಿ -

> ''ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ವೇಸಾರಜ್ಜಾನಿ...ಪೇ॰...। ಕತಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ? 'ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ತೇ ಪಟಿಜಾನತೋ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ'ತಿ ತತ್ರ ವತ ಮಂ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ದೇವೋ ವಾ ಮಾರೋ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ ಕೋಚಿ ವಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಸಹ ಧಮ್ಮೇನ ಪಟಿಚೋದೇಸ್ಸತೀತಿ ನಿಮಿತ್ತಮೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ। ಏತಮಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ಖೇಮಪ್ಪತ್ತೋ ಅಭಯಪ್ಪತ್ತೋ ವೇಸಾರಜ್ಜಪ್ಪತ್ತೋ ವಿಹರಾಮಿ। 'ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ತೇ ಪಟಿಜಾನತೋ ಇಮೇ ಆಸವಾ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣಾ'ತಿ ತತ್ರ ವತ ಮಂ...ಪೇ॰... 'ಯೇ ಖೋ ಪನ ತೇ ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ ವುತ್ತಾ, ತೇ ಪಟಿಸೇವತೋ ನಾಲಂ ಅನ್ತರಾಯಾಯಾ'ತಿ ತತ್ರ ವತ ಮಂ...ಪೇ॰... 'ಯಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ತೇ ಅತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ, ಸೋ ನ ನಿಯ್ಯಾತಿ ತಕ್ಕರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯಾ'ತಿ ತತ್ರ ವತ ಮಂ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ...ಪೇ॰... ವೇಸಾರಜ್ಜಪ್ಪತ್ತೋ ವಿಹರಾಮೀ''ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೮)।

ಆಸಭಂ ಠಾನನ್ತಿ ಸೇಟ್ಠಟ್ಠಾನಂ ಉತ್ತಮಟ್ಠಾನಂ। ಆಸಭಾ ವಾ ಪುಬ್ಬಬುದ್ಧಾ, ತೇಸಂ ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪಿಚ ಗವಸತಜೇಟ್ಠಕೋ ಉಸಭೋ, ಗವಸಹಸ್ಸಜೇಟ್ಠಕೋ ವಸಭೋ, ವಜಸತಜೇಟ್ಠಕೋ ವಾ ಉಸಭೋ, ವಜಸಹಸ್ಸಜೇಟ್ಠಕೋ ವಸಭೋ, ಸಬ್ಬಗವಸೇಟ್ಠೋ ಸಬ್ಬಪರಿಸ್ಸಯಸಹೋ ಸೇತೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ ಮಹಾಭಾರವಹೋ ಅಸನಿಸತಸದ್ದೇಹಿಪಿ ಅಸಮ್ಪಕಮ್ಪಿಯೋ ನಿಸಭೋ, ಸೋ ಇಧ ಉಸಭೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಇದಮ್ಪಿ ಹಿ ತಸ್ಸ ಪರಿಯಾಯವಚನಂ। ಉಸಭಸ್ಸ ಇದನ್ತಿ **ಆಸಭಂ। ಠಾನ**ನ್ತಿ ಚತೂಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಪಥವಿಂ ಉಪ್ಪೀಳೇತ್ವಾ ಅವಟ್ಠಾನಂ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೦)। ಇದಂ ಪನ ಆಸಭಂ ವಿಯಾತಿ **ಆಸಭಂ।** ಯಥೇವ ಹಿ ನಿಸಭಸಙ್ಖಾತೋ ಉಸಭೋ ಉಸಭಬಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚತೂಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಪಥವಿಂ ಉಪ್ಪೀಳೇತ್ವಾ

ಅಚಲಟ್ಠಾನೇನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಂ ತಥಾಗತೋಪಿ ದಸಹಿ ತಥಾಗತಬಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚತೂಹಿ ವೇಸಾರಜ್ಜಪಾದೇಹಿ ಅಟ್ಠಪರಿಸಪಥವಿಂ ಉಪ್ಪೀಳೇತ್ವಾ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಕೇನಚಿ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇನ ಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತೇನ ಅಕಮ್ಪಿಯೋ ಅಚಲಟ್ಠಾನೇನ ತಿಟ್ಠತಿ। ಏವಂ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಚ ತಂ ಆಸಭಂ ಠಾನಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ ಉಪಗಚ್ಛತಿ ನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಿ, ಅತ್ತನಿ ಆರೋಪೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಆಸಭಂ ಠಾನಂ ಪಟಿಜಾನಾತೀ"ತಿ।

ಪರಿಸಾಸೂತಿ "ಅಟ್ಠ ಖೋ ಇಮಾ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಪರಿಸಾ। ಕತಮಾ ಅಟ್ಠ? ಖತ್ತಿಯಪರಿಸಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಸಾ ಗಹಪತಿಪರಿಸಾ ಸಮಣಪರಿಸಾ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಪರಿಸಾ ತಾವತಿಂಸಪರಿಸಾ ಮಾರಪರಿಸಾ ಬ್ರಹ್ಮಪರಿಸಾ"ತಿ, ಇಮಾಸು ಅಟ್ಠಸು ಪರಿಸಾಸು। **ಸೀಹನಾದಂ ನದತೀ**ತಿ ಸೇಟ್ಠನಾದಂ ಅಭೀತನಾದಂ ನದತಿ, ಸೀಹನಾದಸದಿಸಂ ವಾ ನಾದಂ ನದತಿ। ಅಯಮತ್ಥೋ ಸೀಹನಾದಸುತ್ತೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। ಯಥಾ ವಾ ಸೀಹೋ ಸಹನತೋ ಚೇವ ಹನನತೋ ಚ ಸೀಹೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ತಥಾಗತೋ ಲೋಕಧಮ್ಮಾನಂ ಸಹನತೋ ಪರಪ್ಪವಾದಾನಞ್ಚ ಹನನತೋ ಸೀಹೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತಸ್ಸ ಸೀಹಸ್ಸ ನಾದಂ ಸೀಹನಾದಂ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಸೀಹೋ ಸೀಹಬಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಸಾರದೋ ವಿಗತಲೋಮಹಂಸೋ ಸೀಹನಾದಂ ನದತಿ, ಏವಂ ತಥಾಗತಸೀಹೋಪಿ ತಥಾಗತಬಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅಟ್ಠಸು ಪರಿಸಾಸು ವಿಸಾರದೋ ವಿಗತಲೋಮಹಂಸೋ, "ಇತಿ ರೂಪ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ನಾನಾವಿಧದೇಸನಾವಿಲಾಸಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪರಿಸಾಸು ಸೀಹನಾದಂ ನದತೀ"ತಿ।

ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಏತ್ಥ **ಬ್ರಹ್ಮ**ನ್ತಿ ಸೇಟ್ಠಂ ಉತ್ತಮಂ, ವಿಸುದ್ಧಸ್ಸ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಂ ಪನ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ದುವಿಧಂ ಹೋತಿ ಪಟಿವೇಧಞಾಣಞ್ಚ ದೇಸನಾಞಾಣಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಪಭಾವಿತಂ ಅತ್ತನೋ ಅರಿಯಫಲಾವಹಂ ಪಟಿವೇಧಞಾಣಂ, ಕರುಣಾಪಭಾವಿತಂ ಸಾವಕಾನಂ ಅರಿಯಫಲಾವಹಂ ದೇಸನಾಞಾಣಂ। ತತ್ಥ ಪಟಿವೇಧಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ ದುವಿಧಂ। ತಞ್ಹಿ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮ। ತುಸಿತಭವನತೋ ವಾ ಯಾವ ಮಹಾಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮ। ದೀಪಙ್ಕರತೋ ವಾ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ , ಫಲಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮ। ದೇಸನಾಞಾಣಮ್ಪಿ ಪವತ್ತಮಾನಂ ಪವತ್ತನ್ತಿ ದುವಿಧಂ। ತಞ್ಹಿ ಯಾವ ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಾ ಪವತ್ತಮಾನಂ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ಪವತ್ತಂ ನಾಮ। ತೇಸು ಪಟಿವೇಧಞಾಣಂ ಲೋಕುತ್ತರಂ, ದೇಸನಾಞಾಣಂ ಲೋಕಿಯಂ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ಪನೇತಂ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಬುದ್ಧಾನಂಯೇವ ಓರಸಞಾಣಂ।

ಇದಾನಿ ಯಂ ಇಮಿನಾ ಞಾಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸೀಹನಾದಂ ನದತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಇತಿ ರೂಪ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಇತಿ ರೂಪ**ನ್ತಿ ಇದಂ ರೂಪಂ ಏತ್ತಕಂ ರೂಪಂ, ಇತೋ ಉದ್ಧಂ ರೂಪಂ ನತ್ಥೀತಿ ರುಪ್ಪನಸಭಾವಞ್ಚೇವ ಭೂತುಪಾದಾಯಭೇದಞ್ಚ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಲಕ್ಖಣರಸಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಪದಟ್ಠಾನವಸೇನ ಅನವಸೇಸರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ ವುತ್ತೋ। **ಇತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಏವಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಸ್ಸ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ವುತ್ತೋ। ತತ್ಥ **ಇತೀ**ತಿ ಏವಂ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೋ "ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ರೂಪಸಮುದಯೋ ತಣ್ಹಾಸಮುದಯಾ, ಕಮ್ಮಸಮುದಯಾ ಆಹಾರಸಮುದಯಾ ರೂಪಸಮುದಯೋತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಉದಯಂ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೫೦) ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅತ್ಥಙ್ಗಮೇಪಿ "ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ರೂಪನಿರೋಧೋ...ಪೇ॰... ವಿಪರಿಣಾಮಲಕ್ಖಣಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧಂ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅಯಂ ವಿತ್ಥಾರೋ।

ಇತಿ ವೇದನಾತಿಆದೀಸುಪಿ ಅಯಂ ವೇದನಾ ಏತ್ತಕಾ ವೇದನಾ, ಇತೋ ಉದ್ಧಂ ವೇದನಾ ನತ್ಥಿ, ಅಯಂ ಸಞ್ಞಾ, ಇಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ, ಇದಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಏತ್ತಕಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ , ಇತೋ ಉದ್ಧಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನತ್ಥೀತಿ ವೇದಯಿತಸಞ್ಜಾನನಅಭಿಸಙ್ಖರಣವಿಜಾನನಸಭಾವಞ್ಚೇವ ಸುಖಾದಿರೂಪಸಞ್ಞಾದಿಫಸ್ಸಾದಿಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದಿಭೇದಞ್ಚ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ

ಲಕ್ಖಣರಸಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಪದಟ್ಠಾನವಸೇನ ಅನವಸೇಸವೇದನಾಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಪರಿಗ್ಗಹೋ ವುತ್ತೋ। **ಇತಿ ವೇದನಾಯ ಸಮುದಯೋ**ತಿಆದೀಹಿ ಪನ ಏವಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾನಂ ವೇದನಾಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ಸಮುದಯೋ ವುತ್ತೋ। ತತ್ರಾಪಿ **ಇತೀ**ತಿ ಏವಂ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇಸಮ್ಪಿ ವಿತ್ಥಾರೋ "ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ವೇದನಾಸಮುದಯೋ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೫೦) ರೂಪೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ತೀಸು ಖನ್ಧೇಸು "ಆಹಾರಸಮುದಯಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಫಸ್ಸಸಮುದಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೇ "ನಾಮರೂಪಸಮುದಯಾ"ತಿ। ಅತ್ಥಙ್ಗಮಪದಮ್ಪಿ ತೇಸಂಯೇವ ವಸೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಉದಯಬ್ಬಯವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತೋ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇದಂ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಅಪರೋ ಸೀಹನಾದೋ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿ ಇದಂ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಂ ಫಲಂ ಹೋತಿ। **ಇಮಸ್ಸುಪ್ಪಾದಾ ಇದಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾ ಇದಂ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಂ ಫಲಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಇದಂ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಅಸತಿ ಇದಂ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಂ ಫಲಂ ನ ಹೋತಿ। **ಇಮಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ಇದಂ ನಿರುಜ್ಝತೀ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ಇದಂ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಂ ಫಲಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ। ಇದಾನಿ ಯಥಾ ತಂ ಹೋತಿ ಚೇವ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಚ, ತಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಯದಿದಂ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಏವಂ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧವಿಭಜನಾದಿವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ಅಕ್ಖಾತೋ ಕಥಿತೋ। **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಪಚ್ಚಯಾಕಾರಧಮ್ಮೋ। **ಉತ್ತಾನೋ**ತಿ ಅನಿಕುಜ್ಜಿತೋ। **ವಿವಟೋ**ತಿ ವಿವರಿತ್ವಾ ಠಪಿತೋ। **ಪಕಾಸಿತೋ**ತಿ ದೀಪಿತೋ ಜೋತಿತೋ। **ಛಿನ್ನಪಿಲೋತಿಕೋ**ತಿ ಪಿಲೋತಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ ಛಿನ್ನಂ ಭಿನ್ನಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಿಬ್ಬಿತಗಣ್ಠಿತಂ ಜಿಣ್ಣವತ್ಥಂ, ತಂ ಯಸ್ಸ ನತ್ಥೀತಿ ಅಟ್ಠಹತ್ಥಂ ನವಹತ್ಥಂ ವಾ ಅಹತಸಾಟಕಂ ನಿವತ್ಥೋ, ಸೋ ಛಿನ್ನಪಿಲೋತಿಕೋ ನಾಮ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ತಾದಿಸೋ। ನ ಹೇತ್ಥ ಕೋಹಞ್ಞಾದಿವಸೇನ ಛಿನ್ನಭಿನ್ನಸಿಬ್ಬಿತಗಣ್ಠಿತಭಾವೋ ಅತ್ಥಿ। ಅಪಿಚ ಖುದ್ದಕಸಾಟಕೋಪಿ ಪಿಲೋತಿಕಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸಾ ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ, ಅಟ್ಠನವಹತ್ಥೋ ಮಹಾಪಟೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋಪಿ ಛಿನ್ನಪಿಲೋತಿಕೋ, ಅಪಗತಪಿಲೋತಿಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಾದಿಸೋ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಚತುಹತ್ಥಂ ಸಾಟಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಗ್ಗಹಣಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಅಞ್ಛನ್ತೋ ಕಿಲಮತಿ, ಏವಂ ಬಾಹಿರಕಸಮಯೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಅತ್ತನೋ ಪರಿತ್ತಕಂ ಧಮ್ಮಂ "ಏವಂ ಸತಿ ಏವಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ವಡ್ಢೇನ್ತಾ ಕಿಲಮನ್ತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಅಟ್ಠಹತ್ಥನವಹತ್ಥೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಣಂ ಕರೋನ್ತೋ ಯಥಾರುಚಿ ಪಾರುಪತಿ ನ ಕಿಲಮತಿ, ನತ್ಥಿ ತತ್ಥ ಅಞ್ಛಿತ್ವಾ ವಡ್ಢನಕಿಚ್ಚಂ; ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೇ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ವಿಭಜನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಮಯಾವ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಸುವಿಭತ್ತೋ ಸುವಿತ್ಥಾರಿತೋತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಸನ್ಧಾಯ "ಛಿನ್ನಪಿಲೋತಿಕೋ"ತಿ ಆಹ। ಅಪಿಚ ಕಚವರೋಪಿ ಪಿಲೋತಿಕಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಾಸನೇ ಸಮಣಕಚವರಂ ನಾಮ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ಲಭತಿ। ತೇನೇವಾಹ -

> "ಕಾರಣ್ಡವಂ ನಿದ್ಧಮಥ, ಕಸಮ್ಬುಂ ಅಪಕಸ್ಸಥ।
> ತತೋ ಪಲಾಪೇ ವಾಹೇಥ, ಅಸ್ಸಮಣೇ ಸಮಣಮಾನಿನೇ॥
>
> "ನಿದ್ಧಮಿತ್ವಾನ ಪಾಪಿಚ್ಛೇ, ಪಾಪಆಚಾರಗೋಚರೇ।
> ಸುದ್ಧಾ ಸುದ್ಧೇಹಿ ಸಂವಾಸಂ, ಕಪ್ಪಯವ್ಹೋ ಪತಿಸ್ಸತಾ।
> ತತೋ ಸಮಗ್ಗಾ ನಿಪಕಾ, ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸಥಾ"ತಿ॥ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೧೦)।

ಇತಿ ಸಮಣಕಚವರಸ್ಸ ಛಿನ್ನತ್ತಾಪಿ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಛಿನ್ನಪಿಲೋತಿಕೋ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಅಲಮೇವಾತಿ ಯುತ್ತಮೇವ। **ಸದ್ಧಾಪಬ್ಬಜಿತೇನಾತಿ** ಸದ್ಧಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತೇನ। **ಕುಲಪುತ್ತೇನಾತಿ** ದ್ವೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಆಚಾರಕುಲಪುತ್ತೋ ಜಾತಿಕುಲಪುತ್ತೋ ಚ। ತತ್ಥ ಯೋ ಯತೋ ಕುತೋಚಿ ಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸೀಲಾದಯೋ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧೇ ಪೂರೇತಿ, ಅಯಂ **ಆಚಾರಕುಲಪುತ್ತೋ** ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ಯಸಕುಲಪುತ್ತಾದಯೋ ವಿಯ ಜಾತಿಸಮ್ಪನ್ನಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಅಯಂ **ಜಾತಿಕುಲಪುತ್ತೋ** ನಾಮ। ತೇಸು ಇಧ ಆಚಾರಕುಲಪುತ್ತೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸಚೇ ಪನ ಜಾತಿಕುಲಪುತ್ತೋ ಆಚಾರವಾ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಉತ್ತಮೋಯೇವ। ಏವರೂಪೇನ ಕುಲಪುತ್ತೇನ। **ವೀರಿಯಂ ಆರಭಿತು**ನ್ತಿ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ವೀರಿಯಂ ಕಾತುಂ। ಇದಾನಿಸ್ಸ ಚತುರಙ್ಗಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಕಾಮಂ ತಚೋ ಚಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏತ್ಥ ಹಿ ತಚೋ ಏಕಂ ಅಙ್ಗಂ, ನ್ಹಾರು ಏಕಂ, ಅಟ್ಠಿ ಏಕಂ, ಮಂಸಲೋಹಿತಂ ಏಕನ್ತಿ। ಇದಞ್ಚ ಪನ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಹನ್ತೇನ ನವಸು ಠಾನೇಸು ಸಮಾಧಾತಬ್ಬಂ ಪುರೇಭತ್ತೇ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇ ಪುರಿಮಯಾಮೇ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಗಮನೇ ಠಾನೇ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಸಯನೇತಿ।

ದುಕ್ಖಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಸೀತೋ ವಿಹರತೀತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಯೋ ಕುಸೀತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಸೋ ದುಕ್ಖಂ ವಿಹರತಿ। ಬಾಹಿರಸಮಯೇ ಪನ ಯೋ ಕುಸೀತೋ, ಸೋ ಸುಖಂ ವಿಹರತಿ। **ವೋಕಿಣ್ಣೋ**ತಿ ಮಿಸ್ಸೀಭೂತೋ। **ಸದತ್ಥ**ನ್ತಿ ಸೋಭನಂ ವಾ ಅತ್ಥಂ ಸಕಂ ವಾ ಅತ್ಥಂ, ಉಭಯೇನಾಪಿ ಅರಹತ್ತಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಪರಿಹಾಪೇತೀ**ತಿ ಹಾಪೇತಿ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಕುಸೀತಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಹಿ ಛ ದ್ವಾರಾನಿ ಅಗುತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತೀಣಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾನಿ, ಆಜೀವಟ್ಠಮಕಂ ಸೀಲಂ ಅಪರಿಯೋದಾತಂ, ಭಿನ್ನಾಜೀವೋ ಕುಲೂಪಕೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಅಕ್ಖಿಮ್ಹಿ ಪತಿತರಜಂ ವಿಯ ಉಪಘಾತಕರೋ ಹುತ್ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಿಹರತಿ, ಪೀಠಮದ್ದನೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ಲಣ್ಡಪೂರಕೋ ಚ, ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ದುಲ್ಲಭಂ ಖಣಂ ವಿರಾಧೇತಿ, ತೇನ ಭುತ್ತೋ ರಟ್ಠಪಿಣ್ಡೋಪಿ ನ ಮಹಪ್ಫಲೋ ಹೋತಿ।

ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಾಸನೇ ಸುಖಂ ವಿಹರತಿ। ಬಾಹಿರಸಮಯೇ ಪನ ಯೋ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ, ಸೋ ದುಕ್ಖಂ ವಿಹರತಿ। **ಪವಿವಿತ್ತೋ**ತಿ ವಿವಿತ್ತೋ ವಿಯುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ। **ಸದತ್ಥಂ ಪರಿಪೂರೇತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಆರದ್ಧವೀರಿಯಸ್ಸ ಹಿ ಛ ದ್ವಾರಾನಿ ಸುಗುತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತೀಣಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಪರಿಸುದ್ಧಾನಿ, ಆಜೀವಟ್ಠಮಕಂ ಸೀಲಂ ಪರಿಯೋದಾತಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಅಕ್ಖಿಮ್ಹಿ ಸುಸೀತಲಞ್ಜನಂ ವಿಯ ಧಾತುಗತಚನ್ದನಂ ವಿಯ ಚ ಮನಾಪೋ ಹುತ್ವಾ ಸುಖಂ ವಿಹರತಿ, ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಗಹೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಸತ್ಥಾ ಹಿ –

"ಚಿರಂ ಜೀವ ಮಹಾವೀರ, ಕಪ್ಪಂ ತಿಟ್ಠ ಮಹಾಮುನೀ"ತಿ –

ಏವಂ ಗೋತಮಿಯಾ ವನ್ದಿತೋ, "ನ ಖೋ, ಗೋತಮಿ, ತಥಾಗತಾ ಏವಂ ವನ್ದಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಾಯ ಯಾಚಿತೋ ವನ್ದಿತಬ್ಬಾಕಾರಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ ಏವಮಾಹ –

"ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇ ಪಹಿತತ್ತೇ, ನಿಚ್ಚಂ ದಳ್ಹಪರಕ್ಕಮೇ।
ಸಮಗ್ಗೇ ಸಾವಕೇ ಪಸ್ಸ, ಏಸಾ ಬುದ್ಧಾನ ವನ್ದನಾ"ತಿ॥ (ಅಪ॰ ಥೇರೀ ೨.೨.೧೭೧)।

ಏವಂ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಗಹೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ದುಲ್ಲಭಂ ಖಣಂ ನ ವಿರಾಧೇತಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಸಪ್ಪುಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ ಸಫಲಾ ಹೋತಿ ಸಉದ್ರಯಾ, ರಟ್ಠಪಿಣ್ಡೋಪಿ ತೇನ ಭುತ್ತೋ ಮಹಪ್ಫಲೋ ಹೋತಿ।

ಹೀನೇನ ಅಗ್ಗಸ್ಸಾತಿ ಹೀನಾಯ ಸದ್ಧಾಯ ಹೀನೇನ ವೀರಿಯೇನ ಹೀನಾಯ ಸತಿಯಾ ಹೀನೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಹೀನಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। **ಅಗ್ಗೇನ ಚ ಖೋ**ತಿ ಅಗ್ಗೇಹಿ ಸದ್ಧಾದೀಹಿ ಅಗ್ಗಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿ ಹೋತಿ। **ಮಣ್ಡಪೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಪಸನ್ನಟ್ಠೇನ ಮಣ್ಡಂ, ಪಾತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಪೇಯ್ಯಂ। ಯಞ್ಹಿ ಪಿವಿತ್ವಾ ಅನ್ತರವೀಥಿಯಂ ಪತಿತೋ ವಿಸಞ್ಞೀ

ಅತ್ತನೋ ಸಾಟಕಾದೀನಮ್ಪಿ ಅಸ್ಸಾಮಿಕೋ ಹೋತಿ, ತಂ ಪಸನ್ನಮ್ಪಿ ನ ಪಾತಬ್ಬಂ, ಮಯ್ಹಂ ಪನ ಸಾಸನಂ ಏವಂ ಪಸನ್ನಞ್ಚ ಪಾತಬ್ಬಞ್ಚಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಮಣ್ಡಪೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಆಹ।

ತತ್ಥ ತಿವಿಧೋ ಮಣ್ಡೋ - ದೇಸನಾಮಣ್ಡೋ, ಪಟಿಗ್ಗಹಮಣ್ಡೋ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಮಣ್ಡೋತಿ। ಕತಮೋ ದೇಸನಾಮಣ್ಡೋ? ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ಆಚಿಕ್ಖನಾ ದೇಸನಾ ಪಞ್ಞಾಪನಾ ಪಟ್ಠಪನಾ ವಿವರಣಾ ವಿಭಜನಾ ಉತ್ತಾನೀಕಮ್ಮಂ, ಚತುನ್ನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಂ...ಪೇ॰... ಅರಿಯಸ್ಸ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನಾ...ಪೇ॰... ಉತ್ತಾನೀಕಮ್ಮಂ, ಅಯಂ **ದೇಸನಾಮಣ್ಡೋ**। ಕತಮೋ ಪಟಿಗ್ಗಹಮಣ್ಡೋ? ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಉಪಾಸಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯೋ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಯೇ ವಾ ಪನಞ್ಞೇಪಿ ಕೇಚಿ ವಿಞ್ಞಾತಾರೋ, ಅಯಂ **ಪಟಿಗ್ಗಹಮಣ್ಡೋ**। ಕತಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಮಣ್ಡೋ? ಅಯಮೇವ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ, ಅಯಂ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಮಣ್ಡೋ**। ಅಪಿಚ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಮಣ್ಡೋ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಂ ಕಸಟೋ, ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಂ ಕಸಟಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಮಣ್ಡಂ ಪಿವತೀತಿ ಮಣ್ಡಪೇಯ್ಯನ್ತಿಆದಿನಾಪಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೨೩೮) ನಯೇನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸತ್ಥಾ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೋ**ತಿ ಇದಮೇತ್ಥ ಕಾರಣವಚನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಸತ್ಥಾ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೋ, ತಸ್ಮಾ ವೀರಿಯಸಮ್ಪಯೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಪಿವಥ ಏತಂ ಮಣ್ಡಂ। ಬಾಹಿರಕಞ್ಹಿ ಭೇಸಜ್ಜಮಣ್ಡಮ್ಪಿ ವೇಜ್ಜಸ್ಸ ಅಸಮ್ಮುಖಾ ಪಿವನ್ತಾನಂ ಪಮಾಣಂ ವಾ ಉಗ್ಗಮನಂ ವಾ ನಿಗ್ಗಮನಂ ವಾ ನ ಜಾನಾಮಾತಿ ಆಸಙ್ಕಾ ಹೋತಿ। ವೇಜ್ಜಸಮ್ಮುಖಾ ಪನ "ವೇಜ್ಜೋ ಜಾನಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ನಿರಾಸಙ್ಕಾ ಪಿವನ್ತಿ। ಏವಮೇವ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾಮಿ ಸತ್ಥಾ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೋತಿ ವೀರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಪಿವಥಾತಿ ಮಣ್ಡಪಾನೇ ನೇಸಂ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ **ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಫಲಾ**ತಿ ಸಾನಿಸಂಸಾ। **ಸಉದ್ರಯಾ**ತಿ ಸವಡ್ಢಿ। ಇದಾನಿ ನಿಯೋಜನಾನುರೂಪಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬತಂ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ **ಅತ್ತತ್ಥಂ ವಾ ಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅತ್ತತ್ಥ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಭೂತಂ ಅರಹತ್ತಂ। **ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಸಮ್ಪಾದೇತು**ನ್ತಿ ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಕಾತುಂ। **ಪರತ್ಥ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯದಾಯಕಾನಂ ಮಹಪ್ಫಲಾನಿಸಂಸಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಉಪನಿಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩. ತತಿಯೇ "ಜಾನತೋ ಅಹ"ನ್ತಿಆದೀಸು **ಜಾನತೋ**ತಿ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ। **ಪಸ್ಸತೋ**ತಿ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ। ದ್ವೇಪಿ ಪದಾನಿ ಏಕತ್ಥಾನಿ, ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವ ನಾನಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ "ಜಾನತೋ"ತಿ ಞಾಣಲಕ್ಖಣಂ ಉಪಾದಾಯ ಪುಗ್ಗಲಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ। ಜಾನನಲಕ್ಖಣಞ್ಹಿ ಞಾಣಂ। "ಪಸ್ಸತೋ"ತಿ ಞಾಣಪ್ಪಭಾವಂ ಉಪಾದಾಯ। ಪಸ್ಸನಪ್ಪಭಾವಞ್ಹಿ ಞಾಣಂ, ಞಾಣಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲೋ ಚಕ್ಖುಮಾ ವಿಯ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಾನಿ , ಞಾಣೇನ ವಿವಟೇ ಧಮ್ಮೇ ಪಸ್ಸತಿ। **ಆಸವಾನಂ ಖಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಆಸವಾನಂ ಪಹಾನಂ ಅಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಖೀಣಾಕಾರೋ ನತ್ಥಿಭಾವೋತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಆಸವಕ್ಖಯೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಙ್ಗೋಪಿ ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಿಪಿ। "ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೩೮; ವಿಭ॰ ೮೩೧) ಹಿ ಖೀಣಾಕಾರೋ ಆಸವಕ್ಖಯೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಯೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ ವಯೋ ಭೇದೋ ಪರಿಭೇದೋ ಅನಿಚ್ಚತಾ ಅನ್ತರಧಾನ"ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೩೫೪) ಏತ್ಥ ಭಙ್ಗೋ।

"ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಮಾನಸ್ಸ, ಉಜುಮಗ್ಗಾನುಸಾರಿನೋ।
ಖಯಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಂ ಞಾಣಂ, ತತೋ ಅಞ್ಞಾ ಅನನ್ತರಾ"ತಿ॥ (ಇತಿವು॰ ೬೨)। -

ಏತ್ಥ ಮಗ್ಗೋ। ಸೋ ಹಿ ಆಸವೇ ಖೇಪೇನ್ತೋ ವೂಪಸಮೇನ್ತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಸವಾನಂ ಖಯೋತಿ ವುತ್ತೋ। "ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಸಮಣೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಫಲಂ। ತಞ್ಹಿ ಆಸವಾನಂ ಖೀಣನ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಸವಾನಂ ಖಯೋತಿ ವುತ್ತಂ।

"ಆಸವಾ ತಸ್ಸ ವಡ್ಢನ್ತಿ, ಆರಾ ಸೋ ಆಸವಕ್ಖಯಾ"ತಿ। (ಧ॰ ಪ॰ ೨೫೩) -

ಏತ್ಥ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಞ್ಹಿ ಆಗಮ್ಮ ಆಸವಾ ಖೀಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಸವಾನಂ ಖಯೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಧ ಪನ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾನಿ। **ನೋ ಅಜಾನತೋ ನೋ ಅಪಸ್ಸತೋ**ತಿ ಯೋ ಪನ ನ ಜಾನಾತಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ನೋ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಯೇ

ಅಜಾನತೋ ಅಪಸ್ಸತೋಪಿ ಸಂಸಾರಾದೀಹಿಯೇವ ಸುದ್ಧಿಂ ವದನ್ತಿ, ತೇ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಪುರಿಮೇನ ಪದದ್ವಯೇನ ಉಪಾಯೋ ವುತ್ತೋ, ಇಮಿನಾ ಅನುಪಾಯಂ ಪಟಿಸೇಧೇತಿ।

ಇದಾನಿ ಯಂ ಜಾನತೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ **ಕಿಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜಾನತೋ**ತಿ ಪುಚ್ಛಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ ಜಾನನಾ ಬಹುವಿಧಾ। ದಬ್ಬಜಾತಿಕೋ ಏವ ಹಿ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಛತ್ತಂ ಕಾತುಂ ಜಾನಾತಿ, ಕೋಚಿ ಚೀವರಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಂ, ತಸ್ಸ ಈದಿಸಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ವತ್ತಸೀಸೇ ಠತ್ವಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಸಾ ಜಾನನಾ ಸಗ್ಗಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ನ ಹೋತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಯೋ ಪನ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಕಾತುಂ ಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಸೇವಂ ಜಾನತೋ ಆಸವಾ ವಡ್ಢನ್ತಿಯೇವ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ ಚ ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ ಹೋತಿ, ತದೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಇತಿ ರೂಪ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜಾನತೋ**ತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಉದಯಬ್ಬಯಂ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ। **ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಆಸವಾನಂ ಖಯನ್ತೇ ಜಾತತ್ತಾ "ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ಅರಹತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಏವಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಆಗಮನೀಯಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಯಮ್ಪಿಸ್ಸ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಖಯಸ್ಮಿಂ ಖಯೇಞಾಣ**ನ್ತಿ ಆಸವಕ್ಖಯಸಙ್ಖಾತೇ ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಪಟಿಲದ್ಧೇ ಸತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ। ತಞ್ಹಿ ಅರಹತ್ತಫಲಸಙ್ಖಾತೇ ಖಯಸ್ಮಿಂ ಪಠಮವಾರಂ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಖಯೇಞಾಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಉಪನಿಸ**ನ್ತಿ ಸಕಾರಣಂ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಂ। **ವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿ। ಸಾ ಹಿಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ ಲಬ್ಭಮಾನವಸೇನ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ವಿರಾಗೋತಿ ಮಗ್ಗೋ। ಸೋ ಹಿ ಕಿಲೇಸೇ ವಿರಾಜೇನ್ತೋ ಖೇಪೇನ್ತೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ವಿರಾಗೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ನಿಬ್ಬಿದಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಿದಾಞಾಣಂ। ಏತೇನ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾ**ತಿ ಭಯತೂಪಟ್ಠಾನೇ ಞಾಣಂ ಆದೀನವಾನುಪಸ್ಸನೇ ಞಾಣಂ ಮುಞ್ಚಿತುಕಮ್ಯತಾಞಾಣಂ ಸಙ್ಖಾರುಪೇಕ್ಖಾಞಾಣನ್ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಞಾಣಾನಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಯಥಾಭೂತಞಾಣದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಯಥಾಸಭಾವಜಾನನಸಙ್ಖಾತಂ ದಸ್ಸನಂ। ಏತೇನ ತರುಣವಿಪಸ್ಸನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತರುಣವಿಪಸ್ಸನಾ ಹಿ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ತರುಣವಿಪಸ್ಸನಾ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಞಾಣಂ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣೇ ಞಾಣಂ ಸಮ್ಮಸನೇ ಞಾಣಂ ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗೇ ಞಾಣನ್ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಞಾಣಾನಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸಮಾಧೀ**ತಿ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿ। ಸೋ ಹಿ ತರುಣವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ಸುಖ**ನ್ತಿ ಅಪ್ಪನಾಯ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸುಖಂ। ತಞ್ಹಿ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ಪಸ್ಸದ್ಧೀ**ತಿ ದರಥಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿ। ಸಾ ಹಿ ಅಪ್ಪನಾಪುಬ್ಬಭಾಗಸ್ಸ ಸುಖಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ಪೀತೀ**ತಿ ಬಲವಪೀತಿ। ಸಾ ಹಿ ದರಥಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ಪಾಮೋಜ್ಜ**ನ್ತಿ ದುಬ್ಬಲಪೀತಿ। ಸಾ ಹಿ ಬಲವಪೀತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ಸದ್ಧಾ**ತಿ ಅಪರಾಪರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಸದ್ಧಾ। ಸಾ ಹಿ ದುಬ್ಬಲಪೀತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ। ತಞ್ಹಿ ಅಪರಾಪರಸದ್ಧಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ಜಾತೀ**ತಿ ಸವಿಕಾರಾ ಖನ್ಧಜಾತಿ । ಸಾ ಹಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ಭವೋ**ತಿ ಕಮ್ಮಭವೋ। (ಸೋ ಹಿ ಸವಿಕಾರಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।) ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಸೇಸಪದಾನಿಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಥುಲ್ಲಫುಸಿತಕೇತಿ ಮಹಾಫುಸಿತಕೇ। **ಪಬ್ಬತಕನ್ದರಪದರಸಾಖಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಕನ್ದರಂ** ನಾಮ 'ಕ'ನ್ತಿಲದ್ಧನಾಮೇನ ಉದಕೇನ ದಾರಿತೋ ಉದಕಭಿನ್ನೋ ಪಬ್ಬತಪದೇಸೋ, ಯೋ "ನಿತಮ್ಬೋ"ತಿಪಿ "ನದೀಕುಞ್ಜೋ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪದರಂ** ನಾಮ ಅಟ್ಠಮಾಸೇ ದೇವೇ ಅವಸ್ಸನ್ತೇ ಫಲಿತೋ ಭೂಮಿಪ್ಪದೇಸೋ। **ಸಾಖಾ**ತಿ ಕುಸುಮ್ಭಗಾಮಿನಿಯೋ ಖುದ್ದಕಮಾತಿಕಾಯೋ। **ಕುಸೋಬ್ಭಾ**ತಿ ಖುದ್ದಕಆವಾಟಾ। **ಮಹಾಸೋಬ್ಭಾ**ತಿ ಮಹಾಆವಾಟಾ। **ಕುನ್ನದಿಯೋ**ತಿ ಖುದ್ದಕನದಿಯೋ। **ಮಹಾನದಿಯೋ**ತಿ ಗಙ್ಗಾಯಮುನಾದಿಕಾ ಮಹಾಸರಿತಾ। **ಏವಮೇವ ಖೋ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅವಿಜ್ಜೂಪನಿಸಾ ಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿಆದೀಸು ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಬ್ಬತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಮೇಘೋತಿ, ವಿಞ್ಞಾಣಾದಿವಟ್ಟಂ ಕನ್ದರಾದಯೋತಿ, ವಿಮುತ್ತಿ ಸಾಗರೋತಿ।

ಯಥಾ ಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕೇ ದೇವೋ ವಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬತಕನ್ದರಾದೀನಿ ಪೂರೇನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಸಾಗರಂ ಪೂರೇತಿ, ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜಾಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕೇ ತಾವ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಮೇಘಸ್ಸ ವಸ್ಸನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಸ್ಸುತವಾ ಹಿ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಞ್ಞಾಣೀ ಹುತ್ವಾ ತಣ್ಹಾಯ ಅಭಿಲಾಸಂ ಕತ್ವಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಆಯೂಹತಿ, ತಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಿ ನಾಮರೂಪಾದೀನಂ। ಇತಿ ಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕೇ ವುಟ್ಠದೇವಸ್ಸ ಕನ್ದರಾದಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಅವಿಜ್ಜಾಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕೇ ವುಟ್ಠಸ್ಸ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಮೇಘಸ್ಸ ಪರಮ್ಪರಪಚ್ಚಯತಾಯ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಾದಿವಟ್ಟಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತಕಾಲೋ। ಬುದ್ಧವಚನಂ ಪನ ಪಾಳಿಯಂ ಅಗಹಿತಮ್ಪಿ "ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜತೀ"ತಿ ಇಮಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ವಸೇನ ಗಹಿತಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಾ ಹಿ ತಸ್ಸ ಕುಲಗೇಹೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ಸಾ ಕಮ್ಮಭವಪಚ್ಚಯಾ ಸವಿಕಾರಾ ಜಾತಿ ನಾಮ। ಸೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ವಾ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ವಾ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗಮ್ಮ ವಟ್ಟದೋಸದೀಪಕಂ ಲಕ್ಖಣಾಹಟಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ವಟ್ಟವಸೇನ ಪೀಳಿತೋ ಹೋತಿ, ಏವಮಸ್ಸ ಸವಿಕಾರಾ ಖನ್ಧಜಾತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ವಟ್ಟದುಕ್ಖೇನ ಪೀಳಿತೋ ಅಪರಾಪರಂ ಸದ್ಧಂ ಜನೇತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಏವಮಸ್ಸ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಅಪರಾಪರಸದ್ಧಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಮತ್ತೇನೇವ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಊನಪಞ್ಚವಸ್ಸಕಾಲೇ ನಿಸ್ಸಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ದ್ವೇಮಾತಿಕಾ ಪಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ಕಮ್ಮಾಕಮ್ಮಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ನಿಜ್ಜಟಂ ಕತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞೇ ವಸನ್ತೋ ಪಥವೀಕಸಿಣಾದೀಸು ಕಮ್ಮಂ ಆರಭತಿ, ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ದುಬ್ಬಲಪೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತದಸ್ಸ ಸದ್ಧೂಪನಿಸಂ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ, ತಂ ಬಲವಪೀತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಬಲವಪೀತಿ ದರಥಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ, ಸಾ ಅಪ್ಪನಾಪುಬ್ಬಭಾಗಸುಖಸ್ಸ, ತಂ ಸುಖಂ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿಸ್ಸ। ಸೋ ಸಮಾಧಿನಾ ಚಿತ್ತಕಲ್ಲತಂ ಜನೇತ್ವಾ ತರುಣವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ಇಚ್ಚಸ್ಸ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿ ತರುಣವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ತರುಣವಿಪಸ್ಸನಾ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾಯ, ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ, ಮಗ್ಗೋ ಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ, ಫಲವಿಮುತ್ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಸ್ಸಾತಿ । ಏವಂ ದೇವಸ್ಸ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಾಗರಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಿಸಾಗರಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಪಾವಿಸೀತಿ** ಪವಿಟ್ಠೋ। ಸೋ ಚ ನ ತಾವ ಪವಿಟ್ಠೋ, "ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ ಪನ ಏವಂ ವುತ್ತೋ। ಯಥಾ ಕಿಂ? ಯಥಾ "ಗಾಮಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಪುರಿಸೋ ತಂ ಗಾಮಂ ಅಪ್ಪತ್ತೋಪಿ "ಕಹಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಗಾಮಂ ಗತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ। **ಅತಿಪ್ಪಗೋತಿ** ತದಾ ಕಿರ ಥೇರಸ್ಸ ಅತಿಪ್ಪಗೋಯೇವ ನಿಕ್ಖನ್ತದಿವಸೋ ಅಹೋಸಿ, ಅತಿಪ್ಪಗೋಯೇವ ನಿಕ್ಖನ್ತಭಿಕ್ಖೂ ಬೋಧಿಯಙ್ಗಣೇ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣೇ ನಿವಾಸನಪಾರುಪನಟ್ಠಾನೇತಿ ಇಮೇಸು ಠಾನೇಸು ಯಾವ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಾ ಹೋತಿ, ತಾವ ಪಪಞ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಪನ "ಯಾವ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಾ ಹೋತಿ, ತಾವ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕದ್ವೇಕಥಾವಾರೇ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತಯತೋ **ಯಂನೂನಾಹನ್ತಿ** ಏತದಹೋಸಿ। **ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಆರಾಮೋತಿ** ಸೋ ಕಿರ ಆರಾಮೋ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರಸ್ಸ ಚ ವೇಳುವನಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರಾ ಅಹೋಸಿ। **ಇಧಾತಿ** ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ವಾದೇಸು। **ಕಿಂವಾದೀ ಕಿಮಕ್ಖಾಯೀತಿ** ಕಿಂ ವದತಿ ಕಿಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ, ಕಿಂ ಏತ್ಥ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ದಸ್ಸನನ್ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚಾನುಧಮ್ಮಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯಾಮಾತಿ**, ಭೋತಾ ಗೋತಮೇನ ಯಂ ವುತ್ತಂ ಕಾರಣಂ, ತಸ್ಸ ಅನುಕಾರಣಂ ಕಥೇಯ್ಯಾಮ। **ಸಹಧಮ್ಮಿಕೋ ವಾದಾನುಪಾತೋತಿ** ಪರೇಹಿ ವುತ್ತಕಾರಣೇನ ಸಕಾರಣೋ ಹುತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಾದಾನುಪಾತೋ ವಾದಪ್ಪವತ್ತಿ ವಿಞ್ಞೂಹಿ ಗರಹಿತಬ್ಬಂ ಕಾರಣಂ ಕೋಚಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋಪಿ ಕಥಂ ನಾಗಚ್ಛೇಯ್ಯ? ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಕಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನಪಿ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಾದೇ ಗಾರಯ್ಹಂ ಕಾರಣಂ ನ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ?

ಇತಿ ವದನ್ತಿ ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಏವಂ ವದನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ರಾತಿ** ತೇಸು ಚತೂಸು ವಾದೇಸು। **ತೇ ವತ ಅಞ್ಞತ್ರ ಫಸ್ಸಾತಿ** ಇದಂ "ತದಪಿ ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಸಾಧಕವಚನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಹಿ ನ ವಿನಾ ಫಸ್ಸೇನ ದುಕ್ಖಪಟಿಸಂವೇದನಾ ಅತ್ಥಿ,

ತಸ್ಮಾ ಜಾನಿತಬ್ಬಮೇತಂ ಯಥಾ "ತದಪಿ ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ"ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಸಾಧು , **ಸಾಧು, ಆನನ್ದಾ**ತಿ ಅಯಂ ಸಾಧುಕಾರೋ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ದಿನ್ನೋ, ಆನನ್ದತ್ಥೇರೇನ ಪನ ಸದ್ಧಿಂ ಭಗವಾ ಆಮನ್ತೇಸಿ। **ಏಕಮಿದಾಹ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಇಧಾ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ಏಕಂ ಸಮಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ವಚನಂ "ನ ಕೇವಲಂ ಸಾರಿಪುತ್ತೋವ ರಾಜಗಹಂ ಪವಿಟ್ಠೋ, ಅಹಮ್ಪಿ ಪಾವಿಸಿಂ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ತಸ್ಸೇವಾಯಂ ವಿತಕ್ಕೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ತಸ್ಸೇವ ಸಾ ತಿತ್ಥಿಯೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥಾ ಜಾತಾ, ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಜಾತಪುಬ್ಬಾ"ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ।

ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಅಬ್ಭುತನ್ತಿ ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ವಿಮ್ಹಯದೀಪನಮೇವ। ವಚನತ್ಥೋ ಪನೇತ್ಥ ಅಚ್ಛರಂ ಪಹರಿತುಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಂ। ಅಭೂತಪುಬ್ಬಂ ಭೂತನ್ತಿ ಅಬ್ಭುತಂ। **ಏಕೇನ ಪದೇನಾ**ತಿ "ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಏಕೇನ ಪದೇನ। ಏತೇನ ಹಿ ಸಬ್ಬವಾದಾನಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ಏಸೇವತ್ಥೋ**ತಿ ಏಸೋಯೇವ ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದತ್ಥೋ। **ತಞ್ಞೇವೇತ್ಥ ಪಟಿಭಾತೂ**ತಿ ತಞ್ಞೇವೇತ್ಥ ಉಪಟ್ಠಾತು। ಇದಾನಿ ಥೇರೋ ಜರಾಮರಣಾದಿಕಾಯ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕಥಾಯ ತಂ ಅತ್ಥಗಮ್ಭೀರಞ್ಚೇವ ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸಞ್ಚ ಕರೋನ್ತೋ **ಸಚೇ ಮಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿಂ ವತ್ವಾ ಯಂಮೂಲಕಾ ಕಥಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ತದೇವ ಪದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಛನ್ನಂತ್ವೇವಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಭೂಮಿಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫-೨೬. ಪಞ್ಚಮೇ **ಭೂಮಿಜೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಸೇಸಮಿಧಾಪಿ ಪುರಿಮಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ಯಸ್ಮಾ ಇದಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ ನ ಕೇವಲಂ ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಕಾಯೇನಪಿ ಕರಿಯಮಾನಂ ಕರೀಯತಿ, ವಾಚಾಯಪಿ ಮನಸಾಪಿ, ಅತ್ತನಾಪಿ ಕರಿಯಮಾನಂ ಕರೀಯತಿ, ಪರೇನಪಿ ಕರಿಯಮಾನಂ ಕರೀಯತಿ, ಸಮ್ಪಜಾನೇನಪಿ ಕರಿಯಮಾನಂ ಕರೀಯತಿ, ಅಸಮ್ಪಜಾನೇನಪಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಅಪರಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಕಾಯೇ ವಾ ಹಾನನ್ದ, ಸತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಕಾಯಸಞ್ಚೇತನಾಹೇತೂ**ತಿ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಚೇತನಾಹೇತು।
ವಚೀಸಞ್ಚೇತನಾಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಾಕುಸಲವಸೇನ ವೀಸತಿ ಚೇತನಾ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ತಥಾ ವಚೀದ್ವಾರೇ। ಮನೋದ್ವಾರೇ ನವಹಿ ರೂಪಾರೂಪಚೇತನಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕೂನತಿಂಸಾತಿ ತೀಸು ದ್ವಾರೇಸು ಏಕೂನಸತ್ತತಿ ಚೇತನಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ವಿಪಾಕಸುಖದುಕ್ಖಂ ದಸ್ಸಿತಂ। **ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಚಾ**ತಿ ಇದಂ ತಾಪಿ ಚೇತನಾ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಂ ಯಥಾವುತ್ತಚೇತನಾಭೇದಂ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಞ್ಚೇವ ವಚೀಸಙ್ಖಾರಞ್ಚ ಮನೋಸಙ್ಖಾರಞ್ಚ ಪರೇಹಿ ಅನುಸ್ಸಾಹಿತೋ ಸಾಮಂ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕಚಿತ್ತೇನ ಕರೋತಿ, ಪರೇಹಿ ಕಾರಿಯಮಾನೋ ಸಸಙ್ಖಾರಿಕಚಿತ್ತೇನಾಪಿ ಕರೋತಿ, "ಇದಂ ನಾಮ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ಏವರೂಪೋ ನಾಮ ವಿಪಾಕೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ, ಏವಂ ಕಮ್ಮಞ್ಚ ವಿಪಾಕಞ್ಚ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ಕರೋತಿ, ಮಾತಾಪಿತೂಸು ಚೇತಿಯವನ್ದನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತೇಸು ಅನುಕರೋನ್ತಾ ದಾರಕಾ ವಿಯ ಕೇವಲಂ ಕಮ್ಮಮೇವ ಜಾನನ್ತೋ "ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅಯಂ ವಿಪಾಕೋ"ತಿ ವಿಪಾಕಂ ಅಜಾನನ್ತೋಪಿ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸಾಮಂ ವಾ ತಂ, ಆನನ್ದ, ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತೀ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಇಮೇಸು, ಆನನ್ದ, ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ ಯೇ ಇಮೇ "ಸಾಮಂ ವಾ ತಂ, ಆನನ್ದ, ಕಾಯಸಙ್ಖಾರ"ನ್ತಿಆದೀಸು ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ವುತ್ತಾ ಛಸತ್ತತಿ ದ್ವೇಸತಾ ಚೇತನಾಧಮ್ಮಾ, ಇಮೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅವಿಜ್ಜಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾ ಅನುಪತಿತಾ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಹಿ ತೇ "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿ ಏತ್ಥೇವ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಇದಾನಿ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತ್ವೇವಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಸೋ ಕಾಯೋ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಸತಿ ಕಾಯಸಞ್ಚೇತನಾಪಚ್ಚಯಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಕಾಯೋ ನ ಹೋತಿ। ವಾಚಾಮನೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಪಿಚ ಕಾಯೋತಿ ಚೇತನಾಕಾಯೋ, ವಾಚಾಪಿ ಚೇತನಾವಾಚಾ, ಮನೋಪಿ ಕಮ್ಮಮನೋಯೇವ। ದ್ವಾರಕಾಯೋ ವಾ ಕಾಯೋ। ವಾಚಾಮನೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಖೀಣಾಸವೋ ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದತಿ,

ಧಮ್ಮಂ ಭಣತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಕಥಮಸ್ಸ ಕಾಯಾದಯೋ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ? ಅವಿಪಾಕತ್ತಾ। ಖೀಣಾಸವೇನ ಹಿ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ನೇವ ಕುಸಲಂ ಹೋತಿ ನಾಕುಸಲಂ। ಅವಿಪಾಕಂ ಹುತ್ವಾ ಕಿರಿಯಾಮತ್ತೇ ತಿಟ್ಠತಿ, ತೇನಸ್ಸ ತೇ ಕಾಯಾದಯೋ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ।

ಖೇತ್ತಂ ತಂ ನ ಹೋತೀತಿಆದೀಸುಪಿ ವಿರುಹನಟ್ಠೇನ ತಂ ಖೇತ್ತಂ ನ ಹೋತಿ, ಪತಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ವತ್ಥು ನ ಹೋತಿ, ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೇನ ಆಯತನಂ ನ ಹೋತಿ, ಕಾರಣಟ್ಠೇನ ಅಧಿಕರಣಂ ನ ಹೋತಿ। ಸಞ್ಚೇತನಾಮೂಲಕಞ್ಹಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಸಾ ಸಞ್ಚೇತನಾ ಏತೇಸಂ ವಿರುಹನಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾನಂ ಅಭಾವೇನ ತಸ್ಸ ಸುಖದುಕ್ಖಸ್ಸ ನೇವ ಖೇತ್ತಂ, ನ ವತ್ಥು ನ ಆಯತನಂ, ನ ಅಧಿಕರಣಂ ಹೋತೀತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವೇದನಾದೀಸು ಸುಖದುಕ್ಖಮೇವ ಕಥಿತಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ವಿಪಾಕಮೇವಾತಿ। ಪಞ್ಚಮಂ।

ಛಟ್ಠಂ ಉಪವಾಣಸುತ್ತಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಏತ್ಥ ಪನ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಮೇವ ಕಥಿತನ್ತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಪಚ್ಚಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೭-೨೮. ಸತ್ತಮೇ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವುತ್ತೇಸು ಪರಿಯೋಸಾನಪದಂ ಗಹೇತ್ವಾ **ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜರಾಮರಣ**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏವಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಏವಂ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚವಸೇನ ಪಚ್ಚಯಂ ಜಾನಾತಿ। ಪಚ್ಚಯಸಮುದಯಾದಯೋಪಿ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಾದೀನಂಯೇವ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಮಗ್ಗದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಆಗತೋ ಇಮಂ ಸದ್ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಆಗತೋ। **ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಮಗ್ಗಸದ್ಧಮ್ಮಮೇವ ಪಸ್ಸತಿ। **ಸೇಕ್ಖೇನ ಞಾಣೇನಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಞಾಣೇನೇವ। **ಸೇಕ್ಖಾಯ ವಿಜ್ಜಾಯಾ**ತಿ ಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಾಯ ಏವ। **ಧಮ್ಮಸೋತಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ**ತಿ ಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಮೇವ ಧಮ್ಮಸೋತಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ। **ಅರಿಯೋ**ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಭೂಮಿಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ। **ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಅಮತದ್ವಾರಂ ಆಹಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತೀ**ತಿ ಅಮತಂ ನಾಮ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಸ್ಸ ದ್ವಾರಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಆಹಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತೀತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಸತ್ತಮಅಟ್ಠಮಾನಿ।

೯. ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೯-೩೦. ನವಮಂ ಅಕ್ಖರಭಾಣಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಂ। ತೇ ಹಿ **ಪರೀ**ತಿ ಉಪಸಗ್ಗಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ನವಮಂ।

ದಸಮೇ ಸಬ್ಬಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು ಸುತ್ತೇಸು ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧೋವ ಕಥಿತೋ। ದಸಮಂ।

ದಸಬಲವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

೪. ಕಳಾರಖತ್ತಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಭೂತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧. ಕಳಾರಖತ್ತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅಜಿತಪಞ್ಹೇ**ತಿ ಅಜಿತಮಾಣವೇನ ಪುಚ್ಛಿತಪಞ್ಹೇ। **ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾಸೇ**ತಿ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಞಾತಧಮ್ಮಾ ತುಲಿತಧಮ್ಮಾ ತೀರಿತಧಮ್ಮಾ। **ಸೇಕ್ಖಾ**ತಿ ಸತ್ತ ಸೇಕ್ಖಾ। **ಪುಥೂ**ತಿ ತೇಯೇವ ಸತ್ತ ಜನೇ ಸನ್ಧಾಯ ಪುಥೂತಿ ವುತ್ತಂ। **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ। **ನಿಪಕೋ**ತಿ ನೇಪಕ್ಕಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ, ತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ನಿಪಕೋ, ತ್ವಂ ಪಣ್ಡಿತೋ ಪಬ್ರೂಹೀತಿ ಯಾಚತಿ। **ಇರಿಯ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಿಂ ಆಚಾರಂ ಗೋಚರಂ ವಿಹಾರಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ। **ಮಾರಿಸಾ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ

ಆಲಪತಿ। ಸೇಕ್ಖಾನಞ್ಚ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ ಖೀಣಾಸವಾನಞ್ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಮಯಾ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಪಣ್ಡಿತ, ಮಾರಿಸ, ಮಯ್ಹಂ ಕಥೇಹೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ।

ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಯಾವ ತತಿಯಂ ಪುಟ್ಠೋ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ? ಕಿಂ ಪಞ್ಹಂ ಕಙ್ಖತಿ, ಉದಾಹು ಅಜ್ಝಾಸಯೇತಿ? ಅಜ್ಝಾಸಯೇ ಕಙ್ಖತಿ, ನೋ ಪಞ್ಹೇ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ – "ಸತ್ಥಾ ಮಂ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಾನಂ ಆಗಮನೀಯಪಟಿಪದಂ ಕಥಾಪೇತುಕಾಮೋ; ಸಾ ಚ ಖನ್ಧವಸೇನ ಧಾತುವಸೇನ ಆಯತನವಸೇನ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರವಸೇನಾತಿ ಬಹೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಕಥೇತುಂ। ಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೋ ನು ಖೋ ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ? ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಠಪೇತ್ವಾ ಮಂ ಅಞ್ಞೋ ಪತ್ತಂ ಆದಾಯ ಚರನ್ತೋ ಸಾವಕೋ ನಾಮ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಾರಿಪುತ್ತಸಮೋ ನತ್ಥಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಮಯಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಯಾವ ತತಿಯಂ ತುಣ್ಹೀ ಏವ। ಪಞ್ಹೇ ನು ಖೋ ಕಙ್ಖತಿ, ಉದಾಹು ಅಜ್ಝಾಸಯೇ"ತಿ। ಅಥ "ಅಜ್ಝಾಸಯೇ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಪಞ್ಹಕಥನತ್ಥಾಯ ನಯಂ ದದಮಾನೋ **ಭೂತಮಿದನ್ತಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಪಸ್ಸಸೀ**ತಿ ಆಹ।

ತತ್ಥ **ಭೂತ**ನ್ತಿ ಜಾತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ, ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ಇತಿ ಸತ್ಥಾ "ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧವಸೇನ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಕಥೇಹೀ"ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ನಯಂ ದೇತಿ। ಸಹನಯದಾನೇನ ಪನ ಥೇರಸ್ಸ ತೀರೇ ಠಿತಪುರಿಸಸ್ಸ ವಿವಟೋ ಏಕಙ್ಗಣೋ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ವಿಯ ನಯಸತೇನ ನಯಸಹಸ್ಸೇನ ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಂ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ನಂ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೋ **ಭೂತಮಿದನ್ತಿ, ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಭೂತಮಿದ**ನ್ತಿ ಇದಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ। **ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಮಾ ಪಸ್ಸತಿ। **ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಸೀಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಾ ನಿಬ್ಬಿದಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। **ತದಾಹಾರಸಮ್ಭವ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರಭಿ? ಏತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಆಹಾರಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಠಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಆಹಾರಸಮ್ಭವಂ ನಾಮ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇದಂ ಆರಭಿ। ಇತಿ ಇಮಿನಾಪಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಸೇಕ್ಖಪಟಿಪದಾ ಕಥಿತಾ ಹೋತಿ। **ತದಾಹಾರನಿರೋಧಾ**ತಿ ತೇಸಂ ಆಹಾರಾನಂ ನಿರೋಧೇನ। ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರಭಿ? ತಞ್ಹಿ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಆಹಾರನಿರೋಧಾ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಆಹಾರನಿರೋಧಸಮ್ಭವಂ ನಾಮ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇದಂ ಆರಭಿ। ಇತಿ ಇಮಿನಾಪಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಸೇಕ್ಖಸ್ಸೇವ ಪಟಿಪದಾ ಕಥಿತಾ। **ನಿಬ್ಬಿದಾ**ತಿ ಆದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಕಾರಣವಚನಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಅನುಪಾದಾ ವಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಉಪಾದಾನೇಹಿ ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಅಗಹೇತ್ವಾ ವಿಮುತ್ತೋ। **ಸಾಧು ಸಾಧೂ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಥೇರಸ್ಸ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಸಮ್ಪಹಂಸೇತ್ವಾ ಸಯಮ್ಪಿ ತಥೇವ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೋ ಪುನ "ಭೂತಮಿದ"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹಾತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಕಳಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೨. ದುತಿಯೇ **ಕಳಾರಖತ್ತಿಯೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ। ದನ್ತಾ ಪನಸ್ಸ ಕಳಾರಾ ವಿಸಮಸಣ್ಠಾನಾ, ತಸ್ಮಾ "ಕಳಾರೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಹೀನಾಯಾವತ್ತೋ**ತಿ ಹೀನಸ್ಸ ಗಿಹಿಭಾವಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ನಿವತ್ತೋ। **ಅಸ್ಸಾಸಮಲತ್ಥಾ**ತಿ ಅಸ್ಸಾಸಂ ಅವಸ್ಸಯಂ ಪತಿಟ್ಠಂ ನ ಹಿ ನೂನ ಅಲತ್ಥ, ತಯೋ ಮಗ್ಗೇ ತೀಣಿ ಚ ಫಲಾನಿ ನೂನ ನಾಲತ್ಥಾತಿ ದೀಪೇತಿ। ಯದಿ ಹಿ ತಾನಿ ಲಭೇಯ್ಯ, ನ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಹೀನಾಯಾವತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ ಅಯಂ ಥೇರಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನ ಖ್ವಾಹಂ, ಆವುಸೋ**ತಿ ಅಹಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, "ಅಸ್ಸಾಸಂ ಪತ್ತೋ, ನ ಪತ್ತೋ"ತಿ ನ ಕಙ್ಖಾಮಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಹಿ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ ಅವಸ್ಸಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ನ ಕಙ್ಖತಿ। **ಆಯತಿಂ ಪನಾವುಸೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ "ಆಯತಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಉಗ್ಘಾಟಿತಾ, ನ ಉಗ್ಘಾಟಿತಾ"ತಿ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ। **ನ ಖ್ವಾಹಂ, ಆವುಸೋ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಮೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಥೇರೋ ತತ್ಥ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ।

ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ "ಇಮಂ ಸುತಕಾರಣಂ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ಅಞ್ಞಾ ಬ್ಯಾಕತಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಂ ಬ್ಯಾಕತಂ। **ಖೀಣಾ ಜಾತೀ**ತಿ ನ ಥೇರೇನ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕತಾ, ಅಯಂ ಪನ ಥೇರೋ ತುಟ್ಠೋ ಪಸನ್ನೋ ಏವಂ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಆಹ। **ಅಞ್ಞತರಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸತ್ಥಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಧೀರೋ

ಗಮ್ಭೀರೋ। ನ ಸೋ ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸತಿ। ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಪನ ಪಞ್ಹೋ ಬ್ಯಾಕತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ನಂ ಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕರಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಞ್ಞತರಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ಸಚೇ ತಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಾತಿ ಇದಂ ಭಗವಾ "ನ ಏಸ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಅಞ್ಞಂ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸತಿ, ಪಞ್ಹಮೇತಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ, ತಂ ಕಥೇನ್ತೋವ ಅಞ್ಞಂ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಬ್ಯಾಕರಾಪೇತುಂ ಏವಂ ಪುಚ್ಛಿ। **ಯಂನಿದಾನಾವುಸೋ, ಜಾತೀ**ತಿ, ಆವುಸೋ, ಅಯಂ ಜಾತಿ ನಾಮ ಯಂಪಚ್ಚಯಾ, ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಖಯಾ ಖೀಣಸ್ಮಿಂ ಜಾತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೇ ಜಾತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಫಲಂ ಖೀಣನ್ತಿ ವಿದಿತಂ। ಇಧಾಪಿ ಚ ಥೇರೋ ಪಞ್ಹೇ ಅಕಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝಾಸಯೇ ಕಚ್ಛತಿ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - "ಅಞ್ಞಾ ನಾಮ ತಣ್ಹಾ ಖೀಣಾ, ಉಪಾದಾನಂ ಖೀಣಂ, ಭವೋ ಖೀಣೋ, ಪಚ್ಚಯೋ ಖೀಣೋ, ಕಿಲೇಸಾ ಖೀಣಾತಿಆದೀಹಿ ಬಹೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಬ್ಯಾಕಾತುಂ, ಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಪನ ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಗಹೇತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ।

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏವಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇ ಕಚ್ಛತಿ, ಪಞ್ಹಂ ಪನ ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾವ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರವಸೇನ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ಸತ್ಥಾಪಿ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರವಸೇನೇವ ಬ್ಯಾಕರಾಪೇತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಮಾ ಏಸ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೋವ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಗಣ್ಹಿ। ತಾವದೇವ "ಗಹಿತೋ ಮೇ ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯೋ"ತಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ನಯಸತೇನ ನಯಸಹಸ್ಸೇನ ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಂ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಉತ್ತರಿ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇನ ತಂ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಅನುಮೋದಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಕಥಂ ಜಾನತೋ ಪನ ತೇತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರಭಿ? ಸವಿಸಯೇ ಸೀಹನಾದಂ ನದಾಪೇತುಂ। ಥೇರೋ ಕಿರ ಸೂಕರನಿಖಾತಲೇಣದ್ವಾರೇ ದೀಘನಖಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ವೇದನಾಪರಿಗ್ಗಹಸುತ್ತೇ ಕಥಿಯಮಾನೇ ತಾಲವಣ್ಟಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಬೀಜಯಮಾನೋ ಠಿತೋ ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ ಅಧಿಗತೋ, ಅಯಮಸ್ಸ ಸವಿಸಯೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸವಿಸಯೇ ಠಿತೋ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿಸ್ಸತೀತಿ ನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಸತ್ಥಾ ಇದಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। **ಅನಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಟ್ಠೇನ ಅನಿಚ್ಚಾ। **ಯದನಿಚ್ಚಂ ತಂ ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸುಖಾ ವೇದನಾ ಠಿತಿಸುಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಾ, ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ಠಿತಿದುಕ್ಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮಸುಖಾ, ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ಞಾಣಸುಖಾ ಅಞ್ಞಾಣದುಕ್ಖಾ, ವಿಪರಿಣಾಮಕೋಟಿಯಾ ಪನ ಸಬ್ಬಾವ ದುಕ್ಖಾ ನಾಮ ಜಾತಾ। **ವಿದಿತ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ವೇದನಾತ್ತಯಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವಿದಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಯಾ ತತ್ಥ ತಣ್ಹಾ, ಸಾ ನ ಉಪಟ್ಠಾಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಸಾಧು ಸಾಧೂತಿ ಥೇರಸ್ಸ ವೇದನಾಪರಿಚ್ಛೇದಜಾನನೇ ಸಮ್ಪಹಂಸನಂ। ಥೇರೋ ಹಿ ವೇದನಾ ಏಕಾತಿ ವಾ ದ್ವೇ ತಿಸ್ಸೋ ಚತಸ್ಸೋತಿ ವಾ ಅವುತ್ತೇಪಿ ವುತ್ತನಯೇನ ತಾಸಂ ತಿಸ್ಸೋತಿ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ತೇನ ತಂ ಭಗವಾ ಸಮ್ಪಹಂಸನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ದುಕ್ಖಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಭಗವಾ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಆಹ - "ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಯಂ ತಯಾ 'ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ವೇದನಾಸು ತಣ್ಹಾ ನ ಉಪಟ್ಠಾಸೀ'ತಿ ಬ್ಯಾಕತಂ, ತಂ ಸುಬ್ಯಾಕತಂ। 'ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ'ತಿ ವಿಭಜನ್ತೇನ ಪನ ತೇ ಅತಿಪ್ಪಪಞ್ಚೋ ಕತೋ, ತಂ 'ದುಕ್ಖಸ್ಮಿ'ನ್ತಿ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೇನಪಿ ಹಿ ತೇ ಸುಬ್ಯಾಕತಮೇವ ಭವೇಯ್ಯ। ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ವೇದಯಿತಂ, ತಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಞಾತಮತ್ತೇಪಿ ಹಿ ವೇದನಾಸು ತಣ್ಹಾ ನ ತಿಟ್ಠತಿ"।

ಕಥಂ ವಿಮೋಕ್ಖಾತಿ ಕತರಾ ವಿಮೋಕ್ಖಾ, ಕತರೇನ ವಿಮೋಕ್ಖೇನ ತಯಾ ಅಞ್ಞಾ ಬ್ಯಾಕತಾತಿ ಅತ್ಥೋ? **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಿಮೋಕ್ಖಾ**ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತವಿಮೋಕ್ಖೇನ, ಅಜ್ಝತ್ತಸಙ್ಖಾರೇ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪತ್ತಅರಹತ್ತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಚತುಕ್ಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವುಟ್ಠಾನಂ, ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ವುಟ್ಠಾನಂ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ವುಟ್ಠಾನಂ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವುಟ್ಠಾನನ್ತಿ। ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಹಿ ಅಭಿನಿವೇಸಿತ್ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾಧಮ್ಮಾಪಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾಯೇವ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಅಭಿನಿವೇಸಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಧಮ್ಮಾಪಿ। ತಸ್ಮಾ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಞಾಣಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ತೇ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ಓತಾರೇತಿ, ಬಹಿದ್ಧಾಪಿ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪುನ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಓತಾರೇತಿ, ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝತ್ತ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನಕಾಲೇ ಮಗ್ಗವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವುಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ। ಕೋಚಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಞಾಣಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ತೇ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ

ಬಹಿದ್ಧಾ ಓತಾರೇತಿ, ತಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನಕಾಲೇ ಮಗ್ಗವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ವುಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ। ಕೋಚಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಞಾಣಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ, ತೇ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಓತಾರೇತಿ, ಅಜ್ಝತ್ತಮ್ಪಿ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪುನ ಬಹಿದ್ಧಾ ಓತಾರೇತಿ, ತಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನಕಾಲೇ ಮಗ್ಗವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ವುಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ। ಕೋಚಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಞಾಣಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ತೇ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಓತಾರೇತಿ, ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝತ್ತಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನಕಾಲೇ ಮಗ್ಗವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವುಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ। ತತ್ರ ಥೇರೋ "ಅಜ್ಝತ್ತಸಙ್ಖಾರೇ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ವವತ್ಥಾನಕಾಲೇ ಮಗ್ಗವುಟ್ಠಾನೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋಸ್ಮೀ"ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಿಮೋಕ್ಖಾ ಖ್ವಾಹಂ, ಆವುಸೋ**ತಿ ಆಹ।

ಸಬ್ಬುಪಾದಾನಕ್ಖಯಾತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಉಪಾದಾನಾನಂ ಖಯೇನ। **ತಥಾ ಸತೋ ವಿಹರಾಮೀ**ತಿ ತೇನಾಕಾರೇನ ಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ವಿಹರಾಮಿ। **ಯಥಾ ಸತಂ ವಿಹರನ್ತ**ನ್ತಿ ಯೇನಾಕಾರೇನ ಮಂ ಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ವಿಹರನ್ತಂ। **ಆಸವಾ ನಾನುಸ್ಸವನ್ತೀ**ತಿ ಚಕ್ಖುತೋ ರೂಪೇ ಸವನ್ತಿ ಆಸವನ್ತಿ ಸನ್ದನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಛಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಛಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಸವನಧಮ್ಮಾ ಕಾಮಾಸವಾದಯೋ ಆಸವಾ ನಾನುಸ್ಸವನ್ತಿ ನಾನುಪ್ಪವಡ್ಢನ್ತಿ, ಯಥಾ ಮೇ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ತಾನಞ್ಚ ನಾವಜಾನಾಮೀ**ತಿ ಅತ್ತಾನಞ್ಚ ನ ಅವಜಾನಾಮಿ। ಇಮಿನಾ ಓಮಾನಪಹಾನಂ ಕಥಿತಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಸತಿ ಪಜಾನನಾ ಪಸನ್ನಾ ಹೋತಿ।

ಸಮಣೇನಾತಿ ಬುದ್ಧಸಮಣೇನ। **ತೇಸ್ವಾಹಂ ನ ಕಙ್ಖಾಮೀ**ತಿ ತೇಸು ಅಹಂ "ಕತರೋ ಕಾಮಾಸವೋ, ಕತರೋ ಭವಾಸವೋ, ಕತರೋ ದಿಟ್ಠಾಸವೋ, ಕತರೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ"ತಿ ಏವಂ ಸರೂಪಭೇದತೋಪಿ, "ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ"ತಿ ಏವಂ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದತೋಪಿ ನ ಕಙ್ಖಾಮಿ। **ತೇ ಮೇ ಪಹೀನಾತಿ ನ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಮೀ**ತಿ ತೇ ಮಯ್ಹಂ ಪಹೀನಾತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇಮಿ। ಇದಂ ಭಗವಾ "ಏವಂ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೇನಪಿ ತಯಾ ಸುಬ್ಯಾಕತಂ ಭವೇಯ್ಯ 'ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಿಮೋಕ್ಖಾ ಖ್ವಾಹಂ, ಆವುಸೋ'ತಿಆದೀನಿ ಪನ ತೇ ವದನ್ತೇನ ಅತಿಪ್ಪಪಞ್ಚೋ ಕತೋ"ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ।

ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸೀತಿ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನತೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಅನ್ತೋಮಹಾಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪಾವಿಸಿ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾಯ ಏವ ಪರಿಸಾಯ। ಕಸ್ಮಾ? ಬುದ್ಧಾ ಹಿ ಅನಿಟ್ಠಿತಾಯ ದೇಸನಾಯ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಸನ್ತಾ ಪುಗ್ಗಲಥೋಮನತ್ಥಂ ವಾ ಪವಿಸನ್ತಿ ಧಮ್ಮಥೋಮನತ್ಥಂ ವಾ। ತತ್ಥ ಪುಗ್ಗಲಥೋಮನತ್ಥಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ಸತ್ಥಾ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಇಮಂ ಮಯಾ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಉದ್ದೇಸಂ ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಚ ಅವಿಭತ್ತಂ ಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಆನನ್ದಂ ವಾ ಕಚ್ಚಾಯನಂ ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇ ಮಯ್ಹಂ ಞಾಣೇನ ಸಂಸನ್ದೇತ್ವಾ ಕಥೇಸ್ಸನ್ತಿ, ತತೋಪಿ ಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಪುನ ಮಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತೇಸಮಹಂ 'ಸುಕಥಿತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆನನ್ದೇನ, ಸುಕಥಿತಂ ಕಚ್ಚಾಯನೇನ, ಮಂ ಚೇಪಿ ತುಮ್ಹೇ ಏತಮತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾಥ, ಅಹಮ್ಪಿ ನಂ ಏವಮೇವ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯ'ನ್ತಿ ಏವಂ ತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಥೋಮೇಸ್ಸಾಮಿ। ತತೋ ತೇಸು ಗಾರವಂ ಜನೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ಥೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ ಚ ನಿಯೋಜೇಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇ ತೇಹಿ ನಿಯೋಜಿತಾ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಪರಿಪೂರೇತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ।

ಅಥ ವಾ ಪನಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - "ಏಸ ಮಯಿ ಪಕ್ಕನ್ತೇ ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಅಥ ನಂ ಅಹಮ್ಪಿ ತಥೇವ ಥೋಮೇಸ್ಸಾಮಿ, ತಂ ಮಮ ಥೋಮನಂ ಸುತ್ವಾ ಗಾರವಜಾತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಇಮಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ, ವಚನಞ್ಚಸ್ಸ ಸೋತಬ್ಬಂ ಸದ್ಧಾತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾ"ತಿ ಧಮ್ಮಥೋಮನತ್ಥಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ ಯಥಾ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಸುತ್ತೇ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತತ್ರ ಹಿಸ್ಸ ಏವಂ ಅಹೋಸಿ - "ಮಯಿ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಟ್ಠೇ ಆಮಿಸದಾಯಾದಂ ಗರಹನ್ತೋ ಧಮ್ಮದಾಯಾದಞ್ಚ ಥೋಮೇನ್ತೋ ಇಮಿಸ್ಸಂಯೇವ ಪರಿಸತಿ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏಕಜ್ಝಾಸಯಾಯ ಮತಿಯಾ ದೇಸಿತಾ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಅಗ್ಗಾ ಚ ಗರುಕಾ ಚ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಪಾಸಾಣಚ್ಛತ್ತಸದಿಸಾ"ತಿ।

ಇಧ ಪನ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಉಕ್ಕಂಸೇತ್ವಾ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಠಪೇತುಕಾಮೋ ಪುಗ್ಗಲಥೋಮನತ್ಥಂ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸಿ। ಈದಿಸೇಸು ಠಾನೇಸು ಭಗವಾ ನಿಸಿನ್ನಾಸನೇಯೇವ ಅನ್ತರಹಿತೋ ಚಿತ್ತಗತಿಯಾ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯದಿ ಹಿ ಕಾಯಗತಿಯಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಸಬ್ಬಾ ಪರಿಸಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಸಾ ಏಕವಾರಂ ಭಿನ್ನಾ ಪುನ ದುಸ್ಸನ್ನಿಪಾತಾ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಭಗವಾ ಅದಿಸ್ಸಮಾನೇನ ಕಾಯೇನ ಚಿತ್ತಗತಿಯಾ ಏವ ಪಾವಿಸಿ।

ಏವಂ ಪವಿಟ್ಠೇ ಪನ ಭಗವತಿ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಾನುರೂಪಮೇವ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತುಕಾಮೋ **ತತ್ರ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಅಪ್ಪಟಿಸಂವಿದಿತ**ನ್ತಿ ಇದಂ ನಾಮ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತೀತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಮಯಾ ಅವಿದಿತಂ ಅಞ್ಞಾತಂ। **ಪಠಮಂ ಪಞ್ಹ**ನ್ತಿ, "ಸಚೇ ತಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಏವಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ ಕಥಂ ಜಾನತಾ ಪನ ತಯಾ, ಆವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಕಥಂ ಪಸ್ಸತಾ ಅಞ್ಞಾ ಬ್ಯಾಕತಾ ಖೀಣಾ ಜಾತೀ"ತಿ ಇಮಂ ಪಠಮಂ ಪಞ್ಹಂ। **ದನ್ಧಾಯಿತತ್ತ**ನ್ತಿ ಸತ್ಥು ಆಸಯಜಾನನತ್ಥಂ ದನ್ಧಭಾವೋ ಅಸೀಘತಾ। **ಪಠಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಅನುಮೋದೀ**ತಿ, "ಜಾತಿ ಪನಾವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಕಿಂನಿದಾನಾ"ತಿ ಇಮಂ ದುತಿಯಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ, "ಯಂನಿದಾನಾವುಸೋ, ಜಾತೀ"ತಿ ಏವಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ ಪಠಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಅನುಮೋದಿ।

ಏತದಹೋಸೀತಿ ಭಗವತಾ ಅನುಮೋದಿತೇ ನಯಸತೇನ ನಯಸಹಸ್ಸೇನ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಏಕಙ್ಗಣಿಕಭಾವೇನ ಪಾಕಟೀಭೂತತ್ತಾ ಏತಂ ಅಹೋಸಿ। **ದಿವಸಮ್ಪಾಹಂ ಭಗವತೋ ಏತಮತ್ಥಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಸಕಲದಿವಸಮ್ಪಿ ಅಹಂ ಭಗವತೋ ಏತಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದತ್ಥಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಕಲದಿವಸಮ್ಪಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೇಹಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯಂ। **ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ – "ಥೇರೋ ಉಳಾರಸೀಹನಾದಂ ನದತಿ, ಸುಕಾರಣಂ ಏತಂ, ದಸಬಲಸ್ಸ ನಂ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಸಾ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಧಾತೂತಿ ಏತ್ಥ ಧಮ್ಮಧಾತೂತಿ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಸ್ಸ ವಿವಟಭಾವದಸ್ಸನಸಮತ್ಥಂ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ। ಸಾವಕಾನಞ್ಹಿ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಗತಿಕಮೇವ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಥೇರಸ್ಸ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸಾವಕಞಾಣಸ್ಸ ಗೋಚರಧಮ್ಮೇ ಜಾನಾತೀತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಞಾಣವತ್ಥುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೩. ತತಿಯೇ **ತಂ ಸುಣಾಥಾ**ತಿ ತಂ ಞಾಣವತ್ಥುದೇಸನಂ ಸುಣಾಥ। **ಞಾಣವತ್ಥೂನೀ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ಞಾಣಮೇವ ಞಾಣವತ್ಥೂತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಜರಾಮರಣೇ ಞಾಣ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಚತೂಸು ಪಠಮಂ ಸವನಮಯಞಾಣಂ ಸಮ್ಮಸನಞಾಣಂ ಪಟಿವೇಧಞಾಣಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣನ್ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ವಟ್ಟತಿ, ತಥಾ ದುತಿಯಂ। ತತಿಯಂ ಪನ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸನಞಾಣಂ ತಿವಿಧಮೇವ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಚತುತ್ಥಂ। ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇಸು ಹಿ ಸಮ್ಮಸನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। **ಜಾತಿಯಾ ಞಾಣ**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಇಮಿನಾ ಧಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇನ ವಾ ಮಗ್ಗಞಾಣಧಮ್ಮೇನ ವಾ।

ದಿಟ್ಠೇನಾತಿಆದೀಸು **ದಿಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಞಾಣಚಕ್ಖುನಾ ದಿಟ್ಠೇನ। **ವಿದಿತೇನಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿದಿತೇನ। **ಅಕಾಲಿಕೇನಾ**ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಟಿವೇಧಾನನ್ತರಂಯೇವ ಫಲದಾಯಕೇನ। **ಪತ್ತೇನಾ**ತಿ ಅಧಿಗತೇನ। **ಪರಿಯೋಗಾಳ್ಹೇನಾ**ತಿ ಪರಿಯೋಗಾಹಿತೇನ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಪವಿಟ್ಠೇನ। **ಅತೀತಾನಾಗತೇ ನಯಂ ನೇತೀ**ತಿ "ಯೇ ಖೋ ಕೇಚೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅತೀತೇ ಚ ಅನಾಗತೇ ಚ ನಯಂ ನೇತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ನ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇನ ವಾ ಮಗ್ಗಞಾಣಧಮ್ಮೇನ ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಅತೀತಾನಾಗತೇ ನಯಂ ನೇತುಂ, ಚತುಸಚ್ಚೇ ಪನ ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಪಟಿವಿದ್ಧೇ ಪರತೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನ ನಯಂ ನೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಅಬ್ಭಞ್ಞಂಸೂ**ತಿ ಅಭಿಅಞ್ಞಂಸು ಜಾನಿಂಸು। **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಾಹಂ, ಏತರಹೀ**ತಿ ಯಥಾ ಅಹಂ ಏತರಹಿ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಜಾನಾಮಿ। **ಅನ್ವಯೇ ಞಾಣ**ನ್ತಿ

ಅನುಲಯೇ ಞಾಣಂ, ಧಮ್ಮಞಾಣಸ್ಸ ಅನುಗಮನೇ ಞಾಣಂ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। **ಧಮ್ಮೇ ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಸೇಕ್ಖಭೂಮಿ ಕಥಿತಾ ಹೋತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ದುತಿಯಞಾಣವತ್ಥುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಸತ್ತಸತ್ತರೀ**ತಿ ಸತ್ತ ಚ ಸತ್ತರಿ ಚ। ಬ್ಯಞ್ಜನಭಾಣಕಾ ಕಿರ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ, ಬಹುಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ವುತ್ತಂ। **ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೇ ಞಾಣಂ। ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಹಿ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಿತಿಕಾರಣತ್ತಾ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏತ್ಥ ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣಂ, ಏತಸ್ಸೇವ ಛಬ್ಬಿಧಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಖಯಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಖಯಗಮನಸಭಾವಂ। **ವಯಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ವಯಗಮನಸಭಾವಂ। **ವಿರಾಗಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ವಿರಜ್ಜನಸಭಾವಂ। **ನಿರೋಧಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ನಿರುಜ್ಝನಸಭಾವಂ। **ಸತ್ತಸತ್ತರೀ**ತಿ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತ ಸತ್ತ ಕತ್ವಾ ಏಕಾದಸಸು ಪದೇಸು ಸತ್ತಸತ್ತರಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಸತ್ಥಾ ಇಧೇವ ದೇಸನಂ ಓಸಾಪೇಸಿ। ಕಿಂಕಾರಣಾತಿ? ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ ಓಕಾಸದಾನತ್ಥಂ। ತಸ್ಸಞ್ಹಿ ಪರಿಸತಿ ಉಪಾರಮ್ಭಚಿತ್ತೋ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ಅಥಸ್ಸಾಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ತಸ್ಸ ಓಕಾಸದಾನತ್ಥಂ ದೇಸನಂ ಓಸಾಪೇಸಿ। **ನೋ ಕಲ್ಲೋ ಪಞ್ಹೋ**ತಿ ಅಯುತ್ತೋ ಪಞ್ಹೋ। ದುಪ್ಪಞ್ಹೋ ಏಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ನನು ಚ "ಕತಮಂ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಜರಾಮರಣ"ನ್ತಿ? ಇದಂ ಸುಪುಚ್ಛಿತನ್ತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸುಪುಚ್ಛಿತಂ, ಯಥಾ ಪನ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕೇ ಸುವಣ್ಣಥಾಲೇ ವಡ್ಢಿತಸ್ಸ ಸುಭೋಜನಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಆಮಲಕಮತ್ತೇಪಿ ಗೂಥಪಿಣ್ಡೇ ಠಪಿತೇ ಸಬ್ಬಂ ಭೋಜನಂ ದುಬ್ಭೋಜನಂ ಹೋತಿ ಛಡ್ಡೇತಬ್ಬಂ, ಏವಮೇವ "ಕಸ್ಸ ಚ ಪನಿದಂ ಜರಾಮರಣ"ನ್ತಿ? ಇಮಿನಾ ಸತ್ತೂಪಲದ್ಧಿವಾದಪದೇನ ಗೂಥಪಿಣ್ಡೇನ ತಂ ಭೋಜನಂ ದುಬ್ಭೋಜನಂ ವಿಯ ಅಯಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬೋ ದುಪ್ಪಞ್ಹೋವ ಜಾತೋತಿ।

ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗವಾಸೋ। **ತಂ ಜೀವಂ ತಂ ಸರೀರ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಹಿ ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿ, ಸೋ "ಜೀವೇ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜಮಾನೇ ಸರೀರಂ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ, ಸರೀರೇ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತೇ ಜೀವಿತಂ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತೀ"ತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏವಂ ಗಣ್ಹತೋ ಸಾ ದಿಟ್ಠಿ "ಸತ್ತೋ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತೀ"ತಿ ಗಹಿತತ್ತಾ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ ನಾಮ ಹೋತಿ । ಸಚೇ ಪನ ಸಙ್ಖಾರಾವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಚೇವ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ಚಾತಿ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ಸಾಸನಾವಚರಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ನಾಮ ಭವೇಯ್ಯ। ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಚ ನಾಮೇಸೋ ವಟ್ಟಂ ನಿರೋಧೇನ್ತೋ ವಟ್ಟಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ , ತದೇವ ತಂ ವಟ್ಟಂ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ ಗಹಿತಾಕಾರಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೇ ಸತಿ ವಿನಾವ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ನಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಮಗ್ಗಭಾವನಾ ನಿರತ್ಥಕಾ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ ನ ಹೋತೀ"ತಿ।

ದುತಿಯನಯೇ **ಅಞ್ಞಂ ಜೀವಂ ಅಞ್ಞಂ ಸರೀರ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿ, ಸೋ "ಸರೀರಂ ಇಧೇವ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ, ನ ಜೀವಿತಂ, ಜೀವಿತಂ ಪನ ಪಞ್ಜರತೋ ಸಕುಣೋ ವಿಯ ಯಥಾಸುಖಂ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏವಂ ಗಣ್ಹತೋ ಸಾ ದಿಟ್ಠಿ "ಇಮಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ ಜೀವಿತಂ ಪರಲೋಕಂ ಗತ"ನ್ತಿ ಗಹಿತತ್ತಾ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಂ ವಿವಟ್ಟೇನ್ತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಏಕಸಙ್ಖಾರೇಪಿ ನಿಚ್ಚೇ ಧುವೇ ಸಸ್ಸತೇ ಸತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋಪಿ ವಟ್ಟಂ ವಿವಟ್ಟೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಮಗ್ಗಭಾವನಾ ನಿರತ್ಥಕಾ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಞ್ಞಂ ಜೀವಂ ಅಞ್ಞಂ ಸರೀರನ್ತಿ ವಾ ಭಿಕ್ಖು ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ ನ ಹೋತೀ"ತಿ।

ವಿಸೂಕಾಯಿಕಾನೀತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿವೇವಚನಮೇವ। ಸಾ ಹಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಿನಿವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ವಿಸೂಕಮಿವ ಅತ್ತಾನಂ ಆವರಣತೋ **ವಿಸೂಕಾಯಿಕಂ,** ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಅನನುವತ್ತಿತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ವಿರೋಧೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ವಿಸೇವಿತಂ,** ಕದಾಚಿ ಉಚ್ಛೇದಸ್ಸ ಕದಾಚಿ ಸಸ್ಸತಸ್ಸ ಗಹಣತೋ ವಿರೂಪಂ ಫನ್ದಿತಂ **ವಿಪ್ಫನ್ದಿತ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾನೀ**ತಿ ತಾಲವತ್ಥು ವಿಯ

ಕತಾನಿ, ಪುನ ಅವಿರುಹಣಟ್ಠೇನ ಮತ್ಥಕಚ್ಛಿನ್ನತಾಲೋ ವಿಯ ಸಮೂಲಂ ತಾಲಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಿತಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ಚ ಕತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಭಾವಂಕತಾನೀ**ತಿ ಅನುಅಭಾವಂ ಕತಾನೀತಿ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ದುತಿಯಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬. ಛಟ್ಠೇ **ಇತಿ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯೋ ವದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತಸ್ಸಂ ಪರಿಸತಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತುಕಾಮೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಪನ ಅವಿಸಾರದಧಾತುಕೋ ಉಟ್ಠಾಯ ದಸಬಲಂ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಸಯಮೇವ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಸತ್ಥಾ ಏವಮಾಹ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ನತುಮ್ಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೭. ಸತ್ತಮೇ **ನ ತುಮ್ಹಾಕ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನಿ ಹಿ ಸತಿ ಅತ್ತನಿಯಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅತ್ತಾಯೇವ ಚ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ''ನ ತುಮ್ಹಾಕ''ನ್ತಿ ಆಹ। **ನಪಿ ಅಞ್ಞೇಸ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞೋ ನಾಮ ಪರೇಸಂ ಅತ್ತಾ, ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ನಾಮ ಸಿಯಾ, ಸೋಪಿ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ''ನಪಿ ಅಞ್ಞೇಸ''ನ್ತಿ ಆಹ। **ಪುರಾಣಮಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ನಯಿದಂ ಪುರಾಣಕಮ್ಮಮೇವ, ಪುರಾಣಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಪನೇಸ ಕಾಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚಯವೋಹಾರೇನ ಏವಂ ವುತ್ತೋ। **ಅಭಿಸಙ್ಖತ**ನ್ತಿಆದಿ ಕಮ್ಮವೋಹಾರಸ್ಸೇವ ವಸೇನ ಪುರಿಮಲಿಙ್ಗಸಭಾಗತಾಯ ವುತ್ತಂ, ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - **ಅಭಿಸಙ್ಖತ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಕತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಅಭಿಸಞ್ಚೇತಯಿತ**ನ್ತಿ ಚೇತನಾವತ್ಥುಕೋ ಚೇತನಾಮೂಲಕೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ವೇದನಿಯ**ನ್ತಿ ವೇದನಿಯವತ್ಥೂತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಚೇತನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಯಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚೇತೇತೀ**ತಿ ಯಂ ಚೇತನಂ ಚೇತೇತಿ, ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಞ್ಚ ಪಕಪ್ಪೇತೀ**ತಿ ಯಂ ಪಕಪ್ಪನಂ ಪಕಪ್ಪೇತಿ, ಪವತ್ತೇತಿಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ। **ಯಞ್ಚ ಅನುಸೇತೀ**ತಿ ಯಞ್ಚ ಅನುಸಯಂ ಅನುಸೇತಿ, ಪವತ್ತೇತಿಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ಚೇತೇತೀ**ತಿ ತೇಭೂಮಕಕುಸಲಾಕುಸಲಚೇತನಾ ಗಹಿತಾ, **ಪಕಪ್ಪೇತೀ**ತಿ ಅಟ್ಠಸು ಲೋಭಸಹಗತಚಿತ್ತೇಸು ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಕಪ್ಪಾ ಗಹಿತಾ, **ಅನುಸೇತೀ**ತಿ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಚೇತನಾನಂ ಸಹಜಾತಕೋಟಿಯಾ ಚೇವ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾ ಚ ಅನುಸಯೋ ಗಹಿತೋ। **ಆರಮ್ಮಣಮೇತಂ ಹೋತೀ**ತಿ (ಚೇತನಾದಿಧಮ್ಮಜಾತೇ ಸತಿ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅವಾರಿತತ್ತಾ) ಏತಂ ಚೇತನಾದಿಧಮ್ಮಜಾತಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಪಚ್ಚಯೋ ಹಿ ಇಧ ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಠಿತಿಯಾ**ತಿ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಠಿತತ್ಥಂ। **ಆರಮ್ಮಣೇ ಸತೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿ। **ಪತಿಟ್ಠಾ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಹೋತೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾ ಹೋತಿ। **ತಸ್ಮಿಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೇ ವಿಞ್ಞಾಣೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೇ। **ವಿರೂಳ್ಹೇ**ತಿ ಕಮ್ಮಂ ಜವಾಪೇತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಆಕಡ್ಢನಸಮತ್ಥತಾಯ ನಿಬ್ಬತ್ತಮೂಲೇ ಜಾತೇ। **ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೀ**ತಿ ಪುನಬ್ಭವಸಙ್ಖಾತಾ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ।

ನೋ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚೇತೇತೀತಿ ಇಮಿನಾ ತೇಭೂಮಕಚೇತನಾಯ ಅಪ್ಪವತ್ತನಕ್ಖಣೋ ವುತ್ತೋ। **ನೋ ಚೇ ಪಕಪ್ಪೇತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಕಪ್ಪಾನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತನಕ್ಖಣೋ। **ಅಥ ಚೇ ಅನುಸೇತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ತೇಭೂಮಕವಿಪಾಕೇಸು ಪರಿತ್ತಕಿರಿಯಾಸು ರೂಪೇತಿ ಏತ್ಥ ಅಪ್ಪಹೀನಕೋಟಿಯಾ ಅನುಸಯೋ ಗಹಿತೋ। **ಆರಮ್ಮಣಮೇತಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಅನುಸಯೇ ಸತಿ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅವಾರಿತತ್ತಾ ಏತಂ ಅನುಸಯಜಾತಂ ಪಚ್ಚಯೋವ ಹೋತಿ।

ನೋ ಚೇವ ಚೇತೇತೀತಿಆದೀಸು ಪಠಮಪದೇ ತೇಭೂಮಕಕುಸಲಾಕುಸಲಚೇತನಾ ನಿವತ್ತಾ, ದುತಿಯಪದೇ ಅಟ್ಠಸು ಚಿತ್ತೇಸು ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಯೋ, ತತಿಯಪದೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಯೋ ಅಪ್ಪಹೀನಕೋಟಿಯಾ ಅನುಸಯಿತೋ ಅನುಸಯೋ, ಸೋ ನಿವತ್ತೋ।

ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹತ್ಥಂ ಚೇತೇತಿ ಪಕಪ್ಪೇತಿ ಅನುಸೇತಿ, ಚೇತೇತಿ ನ ಪಕಪ್ಪೇತಿ ಅನುಸೇತಿ, ನ ಚೇತೇತಿ ನ ಪಕಪ್ಪೇತಿ ಅನುಸೇತಿ, ನ ಚೇತೇತಿ ನ ಪಕಪ್ಪೇತಿ ನ ಅನುಸೇತೀತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಚತುಕ್ಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಪಠಮನಯೇ ಧಮ್ಮಪರಿಚ್ಛೇದೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ದುತಿಯನಯೇ **ಚೇತೇತೀತಿ** ತೇಭೂಮಕಕುಸಲಚೇತನಾ ಚೇವ ಚತಸ್ಸೋ ಚ ಅಕುಸಲಚೇತನಾ ಗಹಿತಾ। **ನ ಪಕಪ್ಪೇತೀತಿ** ಅಟ್ಠಸು ಚಿತ್ತೇಸು ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಯೋ ನಿವತ್ತಾ। **ಅನುಸೇತೀತಿ** ತೇಭೂಮಕಕುಸಲೇ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾ, ಚತೂಸು ಅಕುಸಲಚೇತನಾಸು ಸಹಜಾತಕೋಟಿಯಾ ಚೇವ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾ ಚ ಅನುಸಯೋ ಗಹಿತೋ। ತತಿಯನಯೇ **ನ ಚೇತೇತೀತಿ** ತೇಭೂಮಕಕುಸಲಾಕುಸಲಂ ನಿವತ್ತಂ, **ನ ಪಕಪ್ಪೇತೀತಿ** ಅಟ್ಠಸು ಚಿತ್ತೇಸು ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಯೋ ನಿವತ್ತಾ, **ಅನುಸೇತೀತಿ** ಸುತ್ತೇ ಆಗತಂ ವಾರೇತ್ವಾ ತೇಭೂಮಕಕುಸಲಾಕುಸಲವಿಪಾಕಕಿರಿಯಾರೂಪೇಸು ಅಪ್ಪಹೀನಕೋಟಿಯಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಗಹಿತೋ। ಚತುತ್ಥನಯೋ ಪುರಿಮಸದಿಸೋವ।

ತದಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೇತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೇ। **ಅವಿರೂಳ್ಹೇತಿ** ಕಮ್ಮಂ ಜವಾಪೇತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಆಕಡ್ಢನಸಮತ್ಥತಾಯ ಅನಿಬ್ಬತ್ತಮೂಲೇ। ಏತ್ಥ ಪನ ಕಿಂ ಕಥಿತನ್ತಿ? ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಕರಣನ್ತಿಪಿ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಚೇವ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋ ಸನ್ಧಿ, ವೇದನಾತಣ್ಹಾನಮನ್ತರೇ ಏಕೋ, ಭವಜಾತೀನಮನ್ತರೇ ಏಕೋತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ದುತಿಯಚೇತನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೯. ನವಮೇ ವಿಞ್ಞಾಣನಾಮರೂಪಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋ ಸನ್ಧಿ, ವೇದನಾತಣ್ಹಾನಮನ್ತರೇ ಏಕೋ, ಭವಜಾತೀನಮನ್ತರೇ ಏಕೋತಿ। ನವಮಂ।

೧೦. ತತಿಯಚೇತನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೦. ದಸಮೇ **ನತೀತಿ** ತಣ್ಹಾ। ಸಾ ಹಿ ಪಿಯರೂಪೇಸು ರೂಪಾದೀಸು ನಮನಟ್ಠೇನ "ನತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಆಗತಿ ಗತಿ ಹೋತೀತಿ** ಆಗತಿಮ್ಹಿ ಗತಿ ಹೋತಿ, ಆಗತೇ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೇ ಕಮ್ಮೇ ವಾ ಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತೇ ವಾ ಗಹಿನಿಮಿತ್ತೇ ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಗತಿ ಹೋತಿ। **ಚುತೂಪಪಾತೋತಿ** ಏವಂ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಆಗತೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಸಯೇ ಗತಿಯಾ ಸತಿ ಇತೋ ಚವನಸಙ್ಖಾತಾ ಚುತಿ, ತತ್ಥೂಪಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೋ ಉಪಪಾತೋತಿ ಅಯಂ ಚುತೂಪಪಾತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ನತಿಯಾ ಚ ಆಗತಿಗತಿಯಾ ಚ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋವ ಸನ್ಧಿ ಕಥಿತೋತಿ। ದಸಮಂ।

ಕಳಾರಖತ್ತಿಯವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

೫. ಗಹಪತಿವಗ್ಗೋ

೧. ಪಞ್ಚವೇರಭಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧. ಗಹಪತಿವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಯತೋತಿ** ಯದಾ। **ಭಯಾನಿ ವೇರಾನೀತಿ** ಭಯವೇರಚೇತನಾಯೋ। **ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗೇಹೀತಿ** ದುವಿಧಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗಂ, (ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಅಙ್ಗಂ,) ಯಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, "ಸಪ್ಪುರಿಸಸಂಸೇವೋ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪತ್ತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೧೧) ಏವಂ ಆಗತಂ, ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣಸ್ಸ ಚ ಸೋತಾಪತ್ತಿಂ ಪತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಅಙ್ಗಂ, ಯಂ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಅಙ್ಗನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದಾದೀನಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಇದಮಿಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಅರಿಯೋತಿ** ನಿದ್ದೋಸೋ ನಿರುಪಾರಮ್ಭೋ। **ಞಾಯೋತಿ** ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ ಞತ್ವಾ ಠಿತಞಾಣಮ್ಪಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋಪಿ। ಯಥಾಹ -

“ಞಾಯೋ ವುಚ್ಚತಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ, ಅರಿಯೋಪಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಞಾಯೋ”ತಿ। **ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಅಪರಾಪರಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ। **ಸುದಿಟ್ಠೋ ಹೋತೀತಿ** ಅಪರಾಪರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ದಿಟ್ಠೋ।

ಖೀಣನಿರಯೋತಿಆದೀಸು ಆಯತಿಂ ತತ್ಥ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನತಾಯ ಖೀಣೋ ನಿರಯೋ ಮಯ್ಹನ್ತಿ ಸೋ ಅಹಂ ಖೀಣನಿರಯೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಸೋತಾಪನ್ನೋತಿ** ಮಗ್ಗಸೋತಂ ಆಪನ್ನೋ। **ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋತಿ** ನ ವಿನಿಪಾತಸಭಾವೋ । **ನಿಯತೋತಿ** ಪಠಮಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತೇನ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮೇನ ನಿಯತೋ। **ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯನೋತಿ** ಉತ್ತರಿಮಗ್ಗತ್ತಯಸಙ್ಖಾತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿ ಪರಂ ಅಯನಂ ಮಯ್ಹನ್ತಿ ಸೋಹಂ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯನೋ, ತಂ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅವಸ್ಸಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝನಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಾಣಾತಿಪಾತಪಚ್ಚಯಾತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಕಮ್ಮಕಾರಣಾ। **ಭಯಂ ವೇರನ್ತಿ** ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ। ವೇರಞ್ಚ ನಾಮೇತಂ ದುವಿಧಂ ಹೋತಿ ಬಾಹಿರಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕನ್ತಿ। ಏಕೇನ ಹಿ ಏಕಸ್ಸ ಪಿತಾ ಮಾರಿತೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ “ಏತೇನ ಕಿರ ಮೇ ಪಿತಾ ಮಾರಿತೋ, ಅಹಮ್ಪಿ ತಂಯೇವ ಮಾರೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ನಿಸಿತಂ ಸತ್ಥಂ ಆದಾಯ ಚರತಿ। ಯಾ ತಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಉಪ್ಪನ್ನವೇರಚೇತನಾ, ಇದಂ ಬಾಹಿರಂ ವೇರಂ ನಾಮ। ಯಾ ಪನ ಇತರಸ್ಸ “ಅಯಂ ಕಿರ ಮಂ ಮಾರೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚರತಿ, ಅಹಮೇವ ನಂ ಪಠಮತರಂ ಮಾರೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಚೇತನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಇದಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ವೇರಂ ನಾಮ। ಇದಂ ತಾವ ಉಭಯಮ್ಪಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಮೇವ। ಯಾ ಪನ ತಂ ನಿರಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ “ಏತಂ ಪಹರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಜಲಿತಂ ಅಯಮುಗ್ಗರಂ ಗಣ್ಹತೋ ನಿರಯಪಾಲಸ್ಸ ಚೇತನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಇದಮಸ್ಸ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಂ ಬಾಹಿರವೇರಂ। ಯಾ ಚಸ್ಸ “ಅಯಂ ನಿದ್ದೋಸಂ ಮಂ ಪಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಅಹಮೇವ ನಂ ಪಠಮತರಂ ಪಹರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಚೇತನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಇದಮಸ್ಸ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಂ ಅಜ್ಝತ್ತವೇರಂ। ಯಂ ಪನೇತಂ ಬಾಹಿರವೇರಂ, ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ “ಪುಗ್ಗಲವೇರ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ** ಅತ್ಥತೋ ಏಕಮೇವ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ “ಇಮಿನಾ ಮಮ ಭಣ್ಡಂ ಹಟಂ , ಮಯ್ಹಂ ದಾರೇಸು ಚಾರಿತ್ತಂ ಆಪನ್ನಂ, ಮುಸಾ ವತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ಭಗ್ಗೋ, ಸುರಾಮದಮತ್ತೇನ ಇದಂ ನಾಮ ಕತ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವೇರುಪ್ಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನಾತಿ** ಅಧಿಗತೇನ ಅಚಲಪ್ಪಸಾದೇನ। **ಅರಿಯಕನ್ತೇಹೀತಿ** ಪಞ್ಚಹಿ ಸೀಲೇಹಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಅರಿಯಾನಂ ಕನ್ತಾನಿ ಪಿಯಾನಿ। ಭವನ್ತರಗತಾಪಿ ಅರಿಯಾ ತಾನಿ ನ ವಿಜಹನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಅರಿಯಕನ್ತಾನೀ”ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಅನುಸ್ಸತಿನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತಮೇವ। ಪಠಮಂ।

೨. ದುತಿಯಪಞ್ಚವೇರಭಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೨. ದುತಿಯೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಥಿತಭಾವಮತ್ತಮೇವ ವಿಸೇಸೋ। ದುತಿಯಂ।

೩. ದುಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೩. ತತಿಯೇ **ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ** ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ। **ಸಮುದಯನ್ತಿ** ದ್ವೇ ಸಮುದಯಾ ಖಣಿಕಸಮುದಯೋ ಚ ಪಚ್ಚಯಸಮುದಯೋ ಚ। ಪಚ್ಚಯಸಮುದಯಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಖಣಿಕಸಮುದಯಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಖಣಿಕಸಮುದಯಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ಪಚ್ಚಯಸಮುದಯಂ ಪಸ್ಸತಿ। ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋಪಿ ಅಚ್ಚನ್ತತ್ಥಙ್ಗಮೋ ಭೇದತ್ಥಙ್ಗಮೋತಿ ದುವಿಧೋ। ಅಚ್ಚನ್ತತ್ಥಙ್ಗಮಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ಭೇದತ್ಥಙ್ಗಮಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಭೇದತ್ಥಙ್ಗಮಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ಅಚ್ಚನ್ತತ್ಥಙ್ಗಮಂ ಪಸ್ಸತಿ। **ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಇದಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮುದಯಅತ್ಥಙ್ಗಮಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಭೇದಂ ನಾಮ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ತಂ ಸುಣಾಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ** ನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಚೇವ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಚ ಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾ। **ತಿಣ್ಣಂ ಸಙ್ಗತಿ ಫಸ್ಸೋತಿ** ತಿಣ್ಣಂ ಸಙ್ಗತಿಯಾ ಫಸ್ಸೋ। **ಅಯಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮುದಯೋತಿ** ಅಯಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ನಾಮ। **ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋತಿ** ಭೇದೋ। ಏವಞ್ಹಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಭಿನ್ನಂ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ। ತತಿಯಂ।

೪. ಲೋಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಲೋಕಸ್ಸಾತಿ** ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಸ್ಸ। ಅಯಮೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಞಾತಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಞಾತಿಕೇತಿ** ದ್ವಿನ್ನಂ ಞಾತಕಾನಂ ಗಾಮೇ। **ಗಿಞ್ಜಕಾವಸಥೇತಿ** ಇಟ್ಠಕಾಹಿ ಕತೇ ಮಹಾಪಾಸಾದೇ। **ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಕಾರಣಂ। **ಉಪಸ್ಸುತೀತಿ** ಉಪಸ್ಸುತಿಟ್ಠಾನಂ, ಯಂ ಠಾನಂ ಉಪಗತೇನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಭಗವತೋ ಸದ್ದಂ ಸೋತುಂ, ತತ್ಥ ಠಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಕಿರ ಗನ್ಧಕುಟಿಪರಿವೇಣಸಮ್ಮಜ್ಜನತ್ಥಂ ಆಗತೋ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಂ ಪಹಾಯ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಘೋಸಂ ಸುಣನ್ತೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। **ಅದ್ದಸಾತಿ** ತದಾ ಕಿರ ಭಗವತೋ ಆದಿತೋವ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸ "ಇದಂ ಇಮಿನಾ ಪಚ್ಚಯೇನ ಹೋತಿ, ಇದಂ ಇಮಿನಾ"ತಿ ಆವಜ್ಜತೋ ಯಾವ ಭವಗ್ಗಾ ಏಕಙ್ಗಣಂ ಅಹೋಸಿ, ಸತ್ಥಾ ಮನಸಿಕಾರಂ ಪಹಾಯ ವಚಸಾ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ, "ಅಪಿ ನು ಖೋ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಂ ಕೋಚಿ ಅಸ್ಸೋಸೀ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಮದ್ದಸ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ಭಗವಾ"ತಿ।

ಅಸ್ಸೋಸಿ ನೋತಿ ಅಸ್ಸೋಸಿ ನು। ಅಥ ವಾ **ಅಸ್ಸೋಸಿ ನೋತಿ** ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಾಸನ್ತಾನಂ ಅಸ್ಸೋಸೀತಿ। **ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಹೀ**ತಿಆದೀಸು ಸುತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋವ ಪಗುಣಂ ಕರೋನ್ತೋ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ನಾಮ। ಪದಾನುಪದಂ ಘಟೇತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ಪರಿಚಿತಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪರಿಯಾಪುಣಾತಿ ನಾಮ। ಉಭಯಥಾಪಿ ಪಗುಣಂ ಆಧಾರಪ್ಪತ್ತಂ ಕರೋನ್ತೋ ಧಾರೇತಿ ನಾಮ। **ಅತ್ಥಸಂಹಿತೋತಿ** ಕಾರಣನಿಸ್ಸಿತೋ। **ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕೋತಿ** ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಆದಿ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತೋ। ಇತಿ ತೀಸುಪಿ ಇಮೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಮೇವ ಕಥಿತಂ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಅಞ್ಞತರಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೬. ಛಟ್ಠೇ **ಅಞ್ಞತರೋತಿ** ನಾಮವಸೇನ ಅಪಾಕಟೋ ಅಞ್ಞತರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಜಾಣುಸ್ಸೋಣಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೭. ಸತ್ತಮೇ **ಜಾಣುಸ್ಸೋಣೀತಿ** ಠಾನನ್ತರವಸೇನ ಏವಂಲದ್ಧನಾಮೋ ಅಸೀತಿಕೋಟಿವಿಭವೋ ಮಹಾಪುರೋಹಿತೋ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಲೋಕಾಯತಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಲೋಕಾಯತಿಕೋತಿ** ವಿತಣ್ಡಸತ್ಥೇ ಲೋಕಾಯತೇ ಕತಪರಿಚಯೋ। **ಜೇಟ್ಠಮೇತಂ ಲೋಕಾಯತ**ನ್ತಿ ಪಠಮಂ ಲೋಕಾಯತಂ। **ಲೋಕಾಯತ**ನ್ತಿ ಚ ಲೋಕಸ್ಸೇವ ಆಯತಂ, ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನಲೋಕಸ್ಸ ಆಯತಂ, ಮಹನ್ತಂ ಗಮ್ಭೀರನ್ತಿ ಉಪಧಾರಿತಬ್ಬಂ ಪರಿತ್ತಂ ಭಾವಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ। **ಏಕತ್ತ**ನ್ತಿ ಏಕಸಭಾವಂ, ನಿಚ್ಚಸಭಾವಮೇವಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಪುಥುತ್ತ**ನ್ತಿ ಪುರಿಮಸಭಾವೇನ ನಾನಾಸಭಾವಂ, ದೇವಮನುಸ್ಸಾದಿಭಾವೇನ ಪಠಮಂ ಹುತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಉಚ್ಛೇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪುಚ್ಛತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ "ಸಬ್ಬಮತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬಮೇಕತ್ತ"ನ್ತಿ ಇಮಾ ದ್ವೇಪಿ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯೋ, "ಸಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬಂ ಪುಥುತ್ತ"ನ್ತಿ ಇಮಾ ದ್ವೇ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಅರಿಯಸಾವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೯. ನವಮೇ **ಕಿಂ ನು ಖೋತಿ** ಸಂಸಯುಪ್ಪತ್ತಿಆಕಾರದಸ್ಸನಂ। **ಸಮುದಯತೀತಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ನವಮಂ।

೧೦. ದುತಿಯಅರಿಯಸಾವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೦. ದಸಮೇ ದ್ವೇಪಿ ನಯಾ ಏಕತೋ ವುತ್ತಾ। ಇದಮೇವ ಪುರಿಮೇನ ನಾನತ್ತಂ, ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ। ದಸಮಂ।

ಗಹಪತಿವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

೬. ದುಕ್ಖವಗ್ಗೋ

೧. ಪರಿವೀಮಂಸನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೧. ದುಕ್ಖವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಪರಿವೀಮಂಸಮಾನೋ**ತಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖಮಾನೋ। **ಜರಾಮರಣ**ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಜರಾಮರಣಂ ಏಕಮೇವ "ಅನೇಕವಿಧಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಗಹಿತನ್ತಿ ಚೇ? ತಸ್ಮಿಂ ಗಹಿತೇ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಚೂಳಾಯ ಗಹಿತೇ ಪುರಿಸೇ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಗಹಿತೋವ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಜರಾಮರಣೇ ಗಹಿತೇ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಂ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಯಂ ಖೋ ಇದಂ ಅನೇಕವಿಧಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ದುಕ್ಖಂ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ನ್ಥತ್ವಾ ಠಿತಂ ಪುರಿಸಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಂ ಚೂಳಾಯ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಿಯ ಜರಾಮರಣಂ ಗಣ್ಹಿ।

ಜರಾಮರಣನಿರೋಧಸಾರುಪ್ಪಗಾಮಿನೀತಿ ಜರಾಮರಣನಿರೋಧಸ್ಸ ಸಾರುಪ್ಪಭಾವೇನ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸತಾಯ ಪರಿಸುದ್ಧತಾಯ ಸದಿಸಾವ ಹುತ್ವಾ ಗಾಮಿನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಥಾ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಥಾ ತಂ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। **ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಂ ಅನುಗತಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಧಮ್ಮಂ ಚರತಿ, ಪೂರೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ**ತಿ ಸೀಲಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಜರಾಮರಣದುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿರೋಧತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ। **ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾಯಾ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿರೋಧತ್ಥಾಯ। ಏತ್ತಾವತಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ದೇಸನಾ ಕಥಿತಾ।

ಇದಾನಿ ಅರಹತ್ತಫಲಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಂ ಸತತವಿಹಾರಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ದೇಸನಾ ನಿವತ್ತೇತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾ, ತಥಾ ಅಕತ್ವಾ **ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋ**ತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ? ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತವಟ್ಟದುಕ್ಖದಸ್ಸನತ್ಥಂ । ಅಪಿಚ ಪುನ ವಟ್ಟಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ವಿವಟ್ಟೇ ಕಥಿಯಮಾನೇ ಬುಜ್ಝನಕಸತ್ತೋ ಚೇತ್ಥ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನಾಪಿ ಇದಂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ **ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಗತೋ ಉಪಗತೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ**ತಿ ಪುರಿಸೋಯೇವ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಉಭಯೇನಾಪಿ ಸಮ್ಮುತಿಕಥಂ ಕಥೇತಿ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಸಮ್ಮುತಿಕಥಾ ಪರಮತ್ಥಕಥಾತಿ ದ್ವೇ ಕಥಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ "ಸತ್ತೋ ನರೋ ಪುರಿಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಸ್ಸೋ ನಾಗೋ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಸಮ್ಮುತಿಕಥಾ ನಾಮ। "ಖನ್ಧಾ ಧಾತುಯೋ ಆಯತನಾನೀ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಪರಮತ್ಥಕಥಾ ನಾಮ। ಪರಮತ್ಥಂ ಕಥೇನ್ತಾಪಿ ಸಮ್ಮುತಿಂ ಅಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಕಥೇನ್ತಿ। ತೇ ಸಮ್ಮುತಿಂ ಕಥೇನ್ತಾಪಿ ಪರಮತ್ಥಂ ಕಥೇನ್ತಾಪಿ ಸಚ್ಚಮೇವ ಕಥೇನ್ತಿ। ತೇನೇವ ವುತ್ತಂ –

"ದುವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಕ್ಖಾಸಿ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವದತಂ ವರೋ।
ಸಮ್ಮುತಿಂ ಪರಮತ್ಥಞ್ಚ, ತತಿಯಂ ನೂಪಲಬ್ಭತಿ।
ಸಙ್ಕೇತವಚನಂ ಸಚ್ಚಂ, ಲೋಕಸಮ್ಮುತಿಕಾರಣಂ।
ಪರಮತ್ಥವಚನಂ ಸಚ್ಚಂ, ಧಮ್ಮಾನಂ ಭೂತಲಕ್ಖಣ"ನ್ತಿ॥

ಪುಞ್ಞಂ ಚೇ ಸಙ್ಖಾರನ್ತಿ ತೇರಸಚೇತನಾಭೇದಂ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಂ। **ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತೀ**ತಿ ಕರೋತಿ। **ಪುಞ್ಞೂಪಗಂ ಹೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ ಕಮ್ಮಪುಞ್ಞೇನ ಉಪಗತಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಪಾಕಪುಞ್ಞೇನ। **ಅಪುಞ್ಞಂ ಚೇ ಸಙ್ಖಾರ**ನ್ತಿ ದ್ವಾದಸಚೇತನಾಭೇದಂ ಅಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ। **ಆನೇಞ್ಜಂ ಚೇ ಸಙ್ಖಾರ**ನ್ತಿ ಚತುಚೇತನಾಭೇದಂ

ಆನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರಂ। **ಆನೇಞ್ಜೂಪಗಂ ಹೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಾನೇಞ್ಜೇನ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ, ವಿಪಾಕಾನೇಞ್ಜೇನ ವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪಗತಂ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ತಿವಿಧಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ ದ್ವಾದಸಪದಿಕೋ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಗಹಿತೋವ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸಿತಂ।

ಇದಾನಿ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಯತೋ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅವಿಜ್ಜಾ**ತಿ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಂ। **ವಿಜ್ಜಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮಮೇವ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಹೀನಾಯ ವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಚತುರಙ್ಗೇಪಿ ತಮೇ ರತ್ತಿಂ ಪದೀಪುಜ್ಜಲೇನ ಅನ್ಧಕಾರೋ ಪಹೀಯತಿ, ಏವಂ ವಿಜ್ಜುಪ್ಪಾದಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಹಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ ಉಪಾದಿಯತೀ**ತಿ ಲೋಕೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ ನ ಪರಾಮಸತಿ। **ಅನುಪಾದಿಯಂ ನ ಪರಿತಸ್ಸತೀ**ತಿ ಅನುಪಾದಿಯನ್ತೋ ಅಗಣ್ಹನ್ತೋ ನೇವ ತಣ್ಹಾಪರಿತಸ್ಸನಾಯ, ನ ಭಯಪರಿತಸ್ಸನಾಯ ಪರಿತಸ್ಸತಿ, ನ ತಣ್ಹಾಯತಿ ನ ಭಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಚ್ಚತ್ತಞ್ಞೇವಾ**ತಿ ಸಯಮೇವ ಅತ್ತನಾವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ।

ಸೋ ಸುಖಂ ಚೇ ವೇದನನ್ತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರಭಿ? ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸತತವಿಹಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆರಭಿ। **ಅನಜ್ಝೋಸಿತಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಯ ಗಿಲಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅಗಹಿತಾ। ಅಥ ದುಕ್ಖವೇದನಾ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಾ, ಕಿಂ ತಮ್ಪಿ ಅಭಿನನ್ದನ್ತೋ ಅತ್ಥೀತಿ? ಆಮ ಅತ್ಥಿ। ಸುಖಂ ಅಭಿನನ್ದನ್ತೋಯೇವ ಹಿ ದುಕ್ಖಂ ಅಭಿನನ್ದತಿ ನಾಮ ದುಕ್ಖಂ ಪತ್ವಾ ಸುಖಂ ಪತ್ಥನತೋ ಸುಖಸ್ಸ ಚ ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖತೋತಿ। **ಕಾಯಪರಿಯನ್ತಿಕ**ನ್ತಿ ಕಾಯಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ, ಯಾವ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಕಾಯೋ ಪವತ್ತತಿ, ತಾವ ಪವತ್ತಂ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕವೇದನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಜೀವಿತಪರಿಯನ್ತಿಕ**ನ್ತಿ ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ । ಯಾವ ಜೀವಿತಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಾವ ಪವತ್ತಂ ಮನೋದ್ವಾರಿಕವೇದನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತ್ಥ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕವೇದನಾ ಪಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಠಮಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ಮನೋದ್ವಾರಿಕವೇದನಾ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ನಿರುಜ್ಝತಿ। ಸಾ ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ವತ್ಥುರೂಪಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಾ ಪವತ್ತೇ ಪಞ್ಚದ್ವಾರವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನಾ ಪಠಮವಯೇ ವೀಸತಿವಸ್ಸಕಾಲೇ ರಜ್ಜನದುಸ್ಸನಮುಯ್ಹನವಸೇನ ಅಧಿಮತ್ತಾ ಬಲವತೀ ಹೋತಿ, ಪಣ್ಣಾಸವಸ್ಸಕಾಲೇ ಠಿತಾ ಹೋತಿ, ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾ ಅಸೀತಿನವುತಿವಸ್ಸಕಾಲೇ ಮನ್ದಾ ಹೋತಿ। ತದಾ ಹಿ ಸತ್ತಾ "ಚಿರರತ್ತಂ ಏಕತೋ ನಿಸೀದಿಮ್ಹಾ ನಿಪಜ್ಜಿಮ್ಹಾ"ತಿ ವದನ್ತೇಪಿ "ನ ಸಞ್ಜಾನಾಮಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಧಿಮತ್ತಾನಿಪಿ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಾನಿ "ನ ಪಸ್ಸಾಮ ನ ಸುಣಾಮ", "ಸುಗನ್ಧಂ ದುಗ್ಗನ್ಧಂ ವಾ ಸಾದುಂ ಅಸಾದುಂ ವಾ ಥದ್ಧಂ ಮುದುಕನ್ತಿ ವಾ ನ ಜಾನಾಮಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಇತಿ ನೇಸಂ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕವೇದನಾ ಭಗ್ಗಾ ಹೋತಿ, ಮನೋದ್ವಾರಿಕಾವ ಪವತ್ತತಿ। ಸಾಪಿ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾ ಮರಣಸಮಯೇ ಹದಯಕೋಟಿಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತತಿ। ಯಾವ ಪನೇಸಾ ಪವತ್ತತಿ, ತಾವ ಸತ್ತೋ ಜೀವತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯದಾ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ, ತದಾ ಮತೋ ನಿರುದ್ಧೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ವಾಪಿಯಾ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ -

ಯಥಾ ಹಿ ಪುರಿಸೋ ಪಞ್ಚಉದಕಮಗ್ಗಸಮ್ಪನ್ನಂ ವಾಪಿಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಪಠಮಂ ದೇವೇ ವುಟ್ಠೇ ಪಞ್ಚಹಿ ಉದಕಮಗ್ಗೇಹಿ ಉದಕಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋವಾಪಿಯಂ ಆವಾಟೇ ಪೂರೇಯ್ಯ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇ ಉದಕಮಗ್ಗೇ ಪೂರೇತ್ವಾ ಗಾವುತಡ್ಢಯೋಜನಮತ್ತಂ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ಉದಕಂ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ತತೋ ತತೋ ವಿಸ್ಸನ್ದಮಾನಂ, ಅಥ ನಿದ್ಧಮನತುಮ್ಬೇ ವಿವರಿತ್ವಾ ಖೇತ್ತೇಸು ಕಮ್ಮೇ ಕರಿಯಮಾನೇ ಉದಕಂ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಂ, ಸಸ್ಸಪಾಕಕಾಲೇ (ಉದಕಂ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಂ,) ಉದಕಂ ಪರಿಹೀನಂ "ಮಚ್ಛೇ ಗಣ್ಹಾಮಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತತೋ ಕತಿಪಾಹೇನ ಆವಾಟೇಸುಯೇವ ಉದಕಂ ಸಣ್ಠಹೇಯ್ಯ। ಯಾವ ಪನ ತಂ ಆವಾಟೇಸು ಹೋತಿ, ತಾವ "ಮಹಾವಾಪಿಯಂ ಉದಕಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಯದಾ ಪನ ತತ್ಥ ಛಿಜ್ಜತಿ, ತದಾ "ವಾಪಿಯಂ ಉದಕಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಠಮಂ ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇ ಪಞ್ಚಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಉದಕೇ ಪವಿಸನ್ತೇ ಆವಾಟಾನಂ ಪೂರಣಕಾಲೋ ವಿಯ ಹಿ ಪಠಮಮೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ಮನೋದ್ವಾರಿಕವೇದನಾಯ ವತ್ಥುರೂಪೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಕಾಲೋ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ಪೂರಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಪವತ್ತೇ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕವೇದನಾಯ ಪವತ್ತಿಕಾಲೋ, ಗಾವುತಡ್ಢಯೋಜನಮತ್ತಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಣಂ ವಿಯ ಪಠಮವಯೇ ವೀಸತಿವಸ್ಸಕಾಲೇ ರಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ತಸ್ಸಾ ಅಧಿಮತ್ತಬಲವಭಾವೋ, ಯಾವ ವಾಪಿತೋ ಉದಕಂ ನ ನಿಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ತಾವ ಪೂರಾಯ ವಾಪಿಯಾ ಠಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಪಞ್ಞಾಸವಸ್ಸಕಾಲೇ ತಸ್ಸಾ ಠಿತಕಾಲೋ, ನಿದ್ಧಮನತುಮ್ಬೇಸು ವಿವಟೇಸು ಕಮ್ಮನ್ತೇ ಕರಿಯಮಾನೇ ಉದಕಸ್ಸ ನಿಕ್ಖಮನಕಾಲೋ ವಿಯ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಸ್ಸಾ ಪರಿಹಾನಿ, ಉದಕೇ ಭಟ್ಠೇ ಉದಕಮಗ್ಗೇಸು ಪರಿತ್ತೋದಕಸ್ಸ ಠಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಅಸೀತಿನವುತಿವಸ್ಸಕಾಲೇ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕವೇದನಾಯ ಮನ್ದಕಾಲೋ, ಆವಾಟೇಸುಯೇವ ಉದಕಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾನಕಾಲೋ ವಿಯ ಹದಯವತ್ಥುಕೋಟಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮನೋದ್ವಾರಿಕವೇದನಾಯ ಪವತ್ತಿಕಾಲೋ, ಆವಾಟೇಸು ಪರಿತ್ತೇಪಿ ಉದಕೇ ಸತಿ "ವಾಪಿಯಂ ಉದಕಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಕಾಲೋ ವಿಯ ಯಾವ ಸಾ ಪವತ್ತತಿ, ತಾವ "ಸತ್ತೋ ಜೀವತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಆವಾಟೇಸು ಉದಕೇ ಛಿನ್ನೇ "ನತ್ಥಿ ವಾಪಿಯಂ ಉದಕ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಮನೋದ್ವಾರಿಕವೇದನಾಯ ಅಪ್ಪವತ್ತಮಾನಾಯ "ಸತ್ತೋ ಮತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಮಂ ವೇದನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಜೀವಿತಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ವೇದನಂ ವೇದಿಯಮಾನೋ"ತಿ।

ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾತಿ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದೇನ। **ಜೀವಿತಪರಿಯಾದಾನಾ ಉದ್ಧ**ನ್ತಿ ಜೀವಿತಕ್ಖಯತೋ ಉದ್ಧಂ। **ಇಧೇವಾ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಪರತೋ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಇಧೇವ। **ಸೀತೀಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಪವತ್ತಿವಿಪ್ಫನ್ದದರಥರಹಿತಾನಿ ಸೀತಾನಿ ಅಪ್ಪವತ್ತನಧಮ್ಮಾನಿ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಸರೀರಾನೀ**ತಿ ಧಾತುಸರೀರಾನಿ। **ಅವಸಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಅವಸಿಟ್ಠಾನಿ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ।

ಕುಮ್ಭಕಾರಪಾಕಾತಿ ಕುಮ್ಭಕಾರಸ್ಸ ಭಾಜನಪಚನಟ್ಠಾನತೋ। **ಪಟಿಸಿಸ್ಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಠಪೇಯ್ಯ। **ಕಪಲ್ಲಾನೀ**ತಿ ಸಹ ಮುಖವಟ್ಟಿಯಾ ಏಕಾಬದ್ಧಾನಿ ಕುಮ್ಭಕಪಲ್ಲಾನಿ। **ಅವಸಿಸ್ಸೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯುಂ। **ಏವಮೇವ ಖೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಆದಿತ್ತಕುಮ್ಭಕಾರಪಾಕೋ ವಿಯ ಹಿ ತಯೋ ಭವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ಕುಮ್ಭಕಾರೋ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ, ಪಾಕತೋ ಕುಮ್ಭಕಾರಭಾಜನಾನಂ ನೀಹರಣದಣ್ಡಕೋ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ, ಸಮೋ ಭೂಮಿಭಾಗೋ ವಿಯ ಅಸಙ್ಖತಂ ನಿಬ್ಬಾನತಲಂ, ದಣ್ಡಕೇನ ಉಣ್ಹಕುಮ್ಭಂ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಸಮೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಕುಮ್ಭಸ್ಸ ಠಪಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ರೂಪಸತ್ತಕಂ ಅರೂಪಸತ್ತಕಂ ವಿಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಚ ಪಗುಣೇ ವಿಭೂತೇ ಉಪಟ್ಠಹಮಾನೇ ತಥಾರೂಪಂ ಉತುಸಪ್ಪಾಯಾದಿಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಏಕಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಫಲಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ಅಪಾಯೇಹಿ ಅತ್ತಭಾವಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ಅಸಙ್ಖತೇ ನಿಬ್ಬಾನತಲೇ ಠಿತಕಾಲೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಖೀಣಾಸವೋ ಪನ ಉಣ್ಹಕುಮ್ಭೋ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತದಿವಸೇಯೇವ ನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ, ಸಾಸನಪ್ಪವೇಣಿಂ ಪನ ಘಟಯಮಾನೋ ಪಣ್ಣಾಸಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಾನಿ ಠತ್ವಾ ಚರಿಮಕಚಿತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಕ್ಖನ್ಧಭೇದಾ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಕುಮ್ಭಸ್ಸ ವಿಯ ಕಪಲ್ಲಾನಿ ಅನುಪಾದಿಣ್ಣಕಸರೀರಾನೇವ ಅವಸಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ। **ಸರೀರಾನಿ ಅವಸಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಇದಂ ಪನ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಅನುಯೋಗಾರೋಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ।

ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಞ್ಞಾಯೇಥಾತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಞ್ಞಾಯೇಥ। **ಸಾಧು ಸಾಧೂ**ತಿ ಥೇರಾನಂ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಸಮ್ಪಹಂಸತಿ। **ಏವಮೇತ**ನ್ತಿ ಯದೇತಂ ತಿವಿಧೇ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೇ ಅಸತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಅಪ್ಪಞ್ಞಾಣನ್ತಿಆದಿ, ಏವಮೇವ ಏತಂ। **ಅಧಿಮುಚ್ಚಥಾ**ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಟಿಲಭಥ। **ಏಸೇವನ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಯಮೇವ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಅಯಂ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಯದಿದಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಉಪಾದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೨. ದುತಿಯೇ **ಉಪಾದಾನಿಯೇಸೂತಿ** ಚತುನ್ನಂ ಉಪಾದಾನಾನಂ ಪಚ್ಚಯೇಸು ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇಸು। **ಅಸ್ಸಾದಾನುಪಸ್ಸಿನೋತಿ** ಅಸ್ಸಾದಂ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ। **ತತ್ರಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೇ। **ತದಾಹಾರೋತಿ** ತಂಪಚ್ಚಯೋ। **ತದುಪಾದಾನೋತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಏವಮೇವ ಖೋತಿ** ಏತ್ಥ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ಹಿ ತಯೋ ಭವಾ, ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟನ್ತಿಪಿ ಏತದೇವ, ಅಗ್ಗಿಜಗ್ಗಕಪುರಿಸೋ ವಿಯ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತೋ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನೋ, ಸುಕ್ಖತಿಣಗೋಮಯಾದಿಪಕ್ಖಿಪನಂ ವಿಯ ಅಸ್ಸಾದಾನುಪಸ್ಸಿನೋ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ತಣ್ಹಾದಿವಸೇನ ಛಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಕರಣಂ। ತಿಣಗೋಮಯಾದೀಸು ಖೀಣೇಸು ಪುನಪ್ಪುನಂ ತೇಸಂ ಪಕ್ಖಿಪನೇನ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ವಡ್ಢನಂ ವಿಯ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಉಟ್ಠಾಯ ಸಮುಟ್ಠಾಯ ಯಥಾವುತ್ತಕಮ್ಮಾಯೂಹನೇನ ಅಪರಾಪರಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖನಿಬ್ಬತ್ತನಂ।

ನ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಸುಕ್ಖಾನಿ ಚೇವ ತಿಣಾನಿ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯಾತಿ ತಞ್ಹಿ ಕೋಚಿ ಅತ್ಥಕಾಮೋ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ – "ಭೋ ಕಸ್ಮಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಸಮುಟ್ಠಾಯ ಕಲಾಪೇ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸುಕ್ಖತಿಣಕಟ್ಠಾನಂ ಪಚ್ಛಿಯಞ್ಚ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸುಕ್ಖಗೋಮಯಾನಿ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಏತಂ ಅಗ್ಗಿಂ ಜಾಲೇಸಿ? ಅಪಿ ನು ತೇ ಅತ್ಥಿ ಇತೋನಿದಾನಂ ಕಾಚಿ ವಡ್ಢೀತಿ? ವಂಸಾಗತಮೇತಂ ಭೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ, ಇತೋನಿದಾನಂ ಪನ ಮೇ ಅವಡ್ಢಿಯೇವ, ಕುತೋ ವಡ್ಢಿ? ಅಹಞ್ಹಿ ಇಮಂ ಅಗ್ಗಿಂ ಜಗ್ಗನ್ತೋ ನೇವ ನ್ಹಾಯಿತುಂ ನ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ನಿಪಜ್ಜಿತುಂ ಲಭಾಮೀತಿ। ತೇನ ಹಿ ಭೋ ಕಿಂ ತೇ ಇಮಿನಾ ನಿರತ್ಥಕೇನ ಅಗ್ಗಿಜಾಲನೇನ? ಏಹಿ ತ್ವಂ ಏತಾನಿ ಆಭತಾನಿ ತಿಣಾದೀನಿ ಏತ್ಥ ನಿಕ್ಖಿಪ, ತಾನಿ ಸಯಮೇವ ಝಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತ್ವಂ ಪನ ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸೀತೋದಕಾ ಪೋಕ್ಖರಣೀ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ನ್ಹತ್ವಾ, ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನೇಹಿ ಅತ್ತಾನಂ ಮಣ್ಡೇತ್ವಾ ಸುನಿವತ್ಥೋ ಸುಪಾರುತೋವ ಪಾದುಕಾಹಿ ನಗರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದವರಮಾರುಯ್ಹ ವಾತಪಾನಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಮಹಾವೀಥಿಯಂ ವಿರೋಚಮಾನೋ ನಿಸೀದ ಏಕಗ್ಗೋ ಸುಖಸಮಪ್ಪಿತೋ ಹುತ್ವಾ, ತತ್ಥ ತೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ತಿಣಾದೀನಂ ಖಯೇನ ಸಯಮೇವ ಅಯಂ ಅಗ್ಗಿ ಅಪ್ಪಣ್ಣತ್ತಿಭಾವಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಸೋ ತಥಾ ಕರೇಯ್ಯ। ತಥೇವ ಚ ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಸೋ ಅಗ್ಗಿ ಉಪಾದಾನಕ್ಖಯೇನ ಅಪ್ಪಣ್ಣತ್ತಿಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ "ನ ಕಾಲೇನ ಕಾಲ"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ – ಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಕಟ್ಠವಾಹಾನಂ ಜಲಮಾನೋ ಮಹಾಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ಹಿ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಅಗ್ಗಿಜಗ್ಗನಕಪುರಿಸೋ ವಿಯ ವಟ್ಟಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಕೋ ಯೋಗಾವಚರೋ, ಅತ್ಥಕಾಮೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತೇನ ಪುರಿಸೇನ ತಸ್ಸ ದಿನ್ನಓವಾದೋ ವಿಯ ತಥಾಗತೇನ "ಏಹಿ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖು, ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇಸು ನಿಬ್ಬಿನ್ದ, ಏವಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಾ ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ತಸ್ಸ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇಸು ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಕಥಿತಕಾಲೋ, ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದೇ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲೋ ವಿಯ ಯೋಗಿನೋ ಸುಗತೋವಾದಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ಪವಿಟ್ಠಸ್ಸ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇಸು ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಯಥಾನುರೂಪಂ ಆಹಾರಸಪ್ಪಾಯಾದಿಂ ಲಭಿತ್ವಾ, ಏಕಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಕಾಲೋ, ತಸ್ಸ ನ್ಹಾನವಿಲೇಪನಾದೀಹಿ ಸುಧೋತಮಣ್ಡಿತಕಾಯತ್ತಾ ತಸ್ಮಿಂ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಏಕಗ್ಗಸುಖಸಮಪ್ಪಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಯೋಗಿನೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಪೋಕ್ಖರಣಿಯಂ ಮಗ್ಗಞಾಣೋದಕೇನ ಸುನ್ಹಾತಸುಧೋತಕಿಲೇಸಮಲಸ್ಸ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಸಾಟಕೇ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಸೀಲವಿಲೇಪನಾನುಲಿತ್ತಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಣ್ಡನೇನ ಅತ್ತಭಾವಂ ಮಣ್ಡೇತ್ವಾ ವಿಮುತ್ತಿಪುಪ್ಫದಾಮಂ ಪಿಳನ್ಧಿತ್ವಾ ಇದ್ಧಿಪಾದಪಾದುಕಾ ಆರುಯ್ಹ ನಿಬ್ಬಾನನಗರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಪಾಸಾದಂ ಆರುಯ್ಹ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಹಾವೀಥಿಯಂ ವಿರೋಚಮಾನಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ಪುರಿಸಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ತಿಣಾದೀನಂ ಖಯೇನ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಅಪ್ಪಣ್ಣತ್ತಿಗಮನಕಾಲೋ ವಿಯ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಕ್ಖನ್ಧಭೇದೇನ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸ ಮಹಾವಟ್ಟವೂಪಸಮೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಸಂಯೋಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೩. ತತಿಯೇ **ಸಂಯೋಜನಿಯೇಸೂತಿ** ದಸನ್ನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪಚ್ಚಯೇಸು। **ಝಾಯೇಯ್ಯಾತಿ** ಜಲೇಯ್ಯ। **ತೇಲಂ ಆಸಿಞ್ಚೇಯ್ಯ ವಟ್ಟಿಂ ಉಪಸಂಹರೇಯ್ಯಾತಿ** ದೀಪಪಟಿಜಗ್ಗನತ್ಥಂ ತೇಲಭಾಜನಞ್ಚ ಮಹನ್ತಞ್ಚ ವಟ್ಟಿಕಪಾಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಮೀಪೇ ನಿಚ್ಚಂ ಠಿತೋವ ತೇಲೇ ಖೀಣೇ ತೇಲಂ ಆಸಿಞ್ಚೇಯ್ಯ, ವಟ್ಟಿಯಾ ಖೀಣಾಯ ವಟ್ಟಿಂ ಉಪಸಂಹರೇಯ್ಯ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸದ್ಧಿಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನೇನ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತಿಯಂ।

೪. ದುತಿಯಸಂಯೋಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೪. ಚತುತ್ಥೇ ಉಪಮಂ ಪಠಮಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಮಹಾರುಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಉದ್ಧಂ ಓಜಂ ಅಭಿಹರನ್ತೀತಿ** ಪಥವೀರಸಞ್ಚ ಆಪೋರಸಞ್ಚ ಉಪರಿ ಆರೋಪೇನ್ತಿ। ಓಜಾಯ ಆರೋಪಿತತ್ತಾ ಹತ್ಥಸತುಬ್ಬೇಧಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಙ್ಕುರಗ್ಗೇಸು ಬಿನ್ದುಬಿನ್ದೂನಿ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಸಿನೇಹೋ ತಿಟ್ಠತಿ। ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಮಹಾರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಹಿ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಂ, ಮೂಲಾನಿ ವಿಯ ಆಯತನಾನಿ, ಮೂಲೇಹಿ ಓಜಾಯ ಆರೋಹನಂ ವಿಯ ಛಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಕಮ್ಮಾರೋಹನಂ, ಓಜಾಯ ಅಭಿರುಳ್ಹತ್ತಾ ಮಹಾರುಕ್ಖಸ್ಸ ಯಾವಕಪ್ಪಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಛಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಆಯೂಹನ್ತಸ್ಸ ಅಪರಾಪರಂ ವಟ್ಟಸ್ಸ ವಡ್ಢನವಸೇನ ದೀಘರತ್ತಂ ಠಾನಂ।

ಕುದ್ದಾಲಪಿಟಕನ್ತಿ ಕುದ್ದಾಲಞ್ಚೇವ ಪಚ್ಛಿಭಾಜನಞ್ಚ। **ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಿಕಂ ಛಿನ್ದೇಯ್ಯಾತಿ** ಖುದ್ದಕಮಹನ್ತಾನಿ ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಾನಿ ಕರೋನ್ತೋ ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ। ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಇಧಾಪಿ ಹಿ ಮಹಾರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಂ, ರುಕ್ಖಂ ನಾಸೇತುಕಾಮೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ, ಕುದ್ದಾಲೋ ವಿಯ ಞಾಣಂ, ಪಚ್ಛಿ ವಿಯ ಸಮಾಧಿ, ರುಕ್ಖಚ್ಛೇದನಫರಸು ವಿಯ ಞಾಣಂ, ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲೇ ಛಿನ್ನಕಾಲೋ ವಿಯ ಯೋಗಿನೋ ಆಚರಿಯಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ, ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಿಕಂ ಛಿನ್ದನಕಾಲೋ ವಿಯ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಮನಸಿಕಾರೋ, ಫಾಲನಂ ವಿಯ ದ್ವೇಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ವಿತ್ಥಾರಮನಸಿಕಾರೋ, ಸಕಲಿಕಂ ಸಕಲಿಕಂ ಕರಣಕಾಲೋ ವಿಯ ಉಪಾದಾರೂಪಸ್ಸ ಚೇವ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಚಾತಿ ಇಮೇಸಂ ವಸೇನ ನಾಮರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ, ಮೂಲಾನಂ ಉಪಚ್ಛೇದನಂ ವಿಯ ತಸ್ಸೇವ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಪರಿಯೇಸನಂ, ವಾತಾತಪೇ ವಿಸೋಸೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿನಾ ಡಹನಕಾಲೋ ವಿಯ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ವಿಭೂತೇ ಉಪಟ್ಠಹಮಾನೇ ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಅಗ್ಗಫಲಪ್ಪತ್ತಿ, ಮಸಿಕರಣಂ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತದಿವಸೇಯೇವ ಅಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಸ್ಸ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠಿತ ಕಾಲೋ, ಮಹಾವಾತೇ ಓಫುನನಂ ನದಿಯಾ ಪವಾಹನಂ ವಿಯ ಚ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಕ್ಖನ್ಧಭೇದೇನ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸ ವಟ್ಟವೂಪಸಮೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ದುತಿಯಮಹಾರುಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೬. ಛಟ್ಠೇಪಿ ಉಪಮಂ ಪಠಮಂ ವತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ, ಇದಮೇವ ನಾನತ್ತಂ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ತರುಣರುಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೭-೫೮. ಸತ್ತಮೇ **ತರುಣೋತಿ** ಅಜಾತಫಲೋ। **ಪಲಿಮಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ** ಸೋಧೇಯ್ಯ। **ಪಂಸುಂ ದದೇಯ್ಯಾತಿ** ಥದ್ಧಫರುಸಪಂಸುಂ ಹರಿತ್ವಾ ಮುದುಗೋಮಯಚುಣ್ಣಮಿಸ್ಸಂ ಮಧುರಪಂಸುಂ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ। **ವುದ್ಧಿನ್ತಿ** ವುದ್ಧಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುಪ್ಫೂಪಗೋ ಪುಪ್ಫಂ, ಫಲೂಪಗೋ ಫಲಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ। ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ತರುಣರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಹಿ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಂ,

ರುಕ್ಖಜಗ್ಗಕೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ, ಮೂಲಫಲಸನ್ತಾನಾದೀನಿ ವಿಯ ತೀಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಾಯೂಹನಂ, ರುಕ್ಖಸ್ಸ ವುಡ್ಢಿಆಪಜ್ಜನಂ ವಿಯ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ತೀಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಆಯೂಹತೋ ಅಪರಾಪರಂ ವಟ್ಟಪ್ಪವತ್ತಿ। ವಿವಟ್ಟಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಟ್ಠಮನವಮಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ। ಸತ್ತಮಾದೀನಿ।

೧೦. ನಿದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೦. ದಸಮೇ **ಕುರೂಸು ವಿಹರತೀ**ತಿ ಕುರೂತಿ ಏವಂ ಬಹುವಚನವಸೇನ ಲದ್ಧವೋಹಾರೇ ಜನಪದೇ ವಿಹರತಿ। **ಕಮ್ಮಾಸಧಮ್ಮಂ ನಾಮ ಕುರೂನಂ ನಿಗಮೋ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೋ ಕುರೂನಂ ನಿಗಮೋ, ತಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಯಸ್ಮಾ**ತಿ ಪಿಯವಚನಮೇತಂ ಗರುವಚನಮೇತಂ। **ಆನನ್ದೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದೀ**ತಿ ಛ ನಿಸಜ್ಜದೋಸೇ ವಿವಜ್ಜೇನ್ತೋ ದಕ್ಖಿಣಜಾಣುಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಅಭಿಮುಖಟ್ಠಾನೇ ಛಬ್ಬಣ್ಣಾನಂ ಬುದ್ಧರಸ್ಮೀನಂ ಅನ್ತೋ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಸನ್ನಲಾಖಾರಸಂ ವಿಗಾಹನ್ತೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಪಟಂ ಪಾರುಪನ್ತೋ ವಿಯ ರತ್ತಕಮ್ಬಲವಿತಾನಮಜ್ಝಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ವಿಯ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ನಿಸೀದಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದೀ"ತಿ।

ಕಾಯ ಪನ ವೇಲಾಯ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋತಿ? ಸಾಯನ್ಹವೇಲಾಯ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನಕಾರಣೇನ। ತಂ ದಿವಸಂ ಕಿರ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ ಕುಲಸಙ್ಗಹತ್ಥಾಯ ಘರದ್ವಾರೇ ಘರದ್ವಾರೇ ಸಹಸ್ಸಭಣ್ಡಿಕಂ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ ಕಮ್ಮಾಸಧಮ್ಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಸತ್ಥು ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸತ್ಥರಿ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಟ್ಠೇ ಸತ್ಥಾರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇಸು ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇಸು ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಪಟಿಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚಮ್ಮಕ್ಖಣ್ಡಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಉದಕತುಮ್ಬತೋ ಉದಕೇನ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಸೀತಲಂ ಕತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ। ಅಥ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲವಸೇನ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೇ ಞಾಣಂ ಓತಾರೇಸಿ। ಸೋ "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನ್ತಂ, ಅನ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆದಿಂ, ಉಭಯನ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಜ್ಝಂ, ಮಜ್ಝತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಭೋ ಅನ್ತೇ ಪಾಪೇನ್ತೋ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ದ್ವಾದಸಪದಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಸಮ್ಮಸಿ। ತಸ್ಸೇವಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ವಿಭೂತೋ ಹುತ್ವಾ ಉತ್ತಾನಕುತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ತತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧೇಹಿ ಗಮ್ಭೀರೋ ಚೇವ ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸೋ ಚಾತಿ ಕಥಿತೋ, ಮಯ್ಹಂ ಖೋ ಪನ ಪದೇಸಞಾಣೇ ಠಿತಸ್ಸ ಸಾವಕಸ್ಸ ಸತೋ ಉತ್ತಾನೋ ವಿಯ ವಿಭೂತೋ ಪಾಕಟೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಮಯ್ಹಂಯೇವ ನು ಖೋ ಏಸ ಉತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪೀತಿ ಅತ್ತನೋ ಉಪಟ್ಠಾನಕಾರಣಂ ಸತ್ಥು ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಚಮ್ಮಕ್ಖಣ್ಡಂ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಆದಾಯ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಸಾಯನ್ಹವೇಲಾಯಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನಕಾರಣೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ"ತಿ।

ಯಾವ ಗಮ್ಭೀರೋತಿ ಏತ್ಥ **ಯಾವ**ಸದ್ದೋ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕಮೇ। ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಪಮಾಣಂ ಗಮ್ಭೀರೋ, ಅತಿಗಮ್ಭೀರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸೋ**ತಿ ಗಮ್ಭೀರೋವ ಹುತ್ವಾ ಅವಭಾಸತಿ, ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಞ್ಹಿ ಉತ್ತಾನಮೇವ ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸಂ ಹೋತಿ ಪೂತಿಪಣ್ಣರಸವಸೇನ ಕಾಳವಣ್ಣಂ ಪುರಾಣಉದಕಂ ವಿಯ। ತಞ್ಹಿ ಜಾಣುಪ್ಪಮಾಣಮ್ಪಿ ಸತಪೋರಿಸಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ಏಕಂ ಗಮ್ಭೀರಂ ಉತ್ತಾನಾವಭಾಸಂ ಹೋತಿ ಮಣಿಭಾಸಂ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಉದಕಂ ವಿಯ। ತಞ್ಹಿ ಸತಪೋರಿಸಮ್ಪಿ ಜಾಣುಪ್ಪಮಾಣಂ ವಿಯ ಖಾಯತಿ। ಏಕಂ ಉತ್ತಾನಂ ಉತ್ತಾನಾವಭಾಸಂ ಹೋತಿ ಪಾತಿಆದೀಸು ಉದಕಂ ವಿಯ। ಏಕಂ ಗಮ್ಭೀರಂ ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸಂ ಹೋತಿ ಸಿನೇರುಪಾದಕಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಉದಕಂ ವಿಯ। ಏವಂ ಉದಕಮೇವ ಚತ್ತಾರಿ ನಾಮಾನಿ ಲಭತಿ। ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇ ಪನೇತಂ ನತ್ಥಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಗಮ್ಭೀರೋ ಚ ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸೋ ಚಾತಿ ಏಕಮೇವ ನಾಮಂ ಲಭತಿ । ಏವರೂಪೋ ಸಮಾನೋಪಿ ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ಉತ್ತಾನಕುತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಖಾಯತಿ, ತದಿದಂ ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಬ್ಭುತಂ, ಭನ್ತೇತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ವಿಮ್ಹಯಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ನಿಸೀದಿ।

ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ "ಆನನ್ದೋ ಭವಗ್ಗಗಹಣಾಯ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಸಿನೇರುಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಮಿಞ್ಜಂ ನೀಹರಿತುಂ ವಾಯಮಮಾನೋ ವಿಯ ವಿನಾ ನಾವಾಯ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ತರಿತುಕಾಮೋ ವಿಯ ಪಥವಿಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪಥವೋಜಂ ಗಹೇತುಂ ವಾಯಮಮಾನೋ ವಿಯ ಬುದ್ಧವಿಸಯಂ ಪಞ್ಹಂ ಅತ್ತನೋ ಉತ್ತಾನುತ್ತಾನನ್ತಿ ವದತಿ, ಹನ್ದಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರಭಾವಂ ಆಚಿಕ್ಖಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ **ಮಾ ಹೇವನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಮಾ ಹೇವನ್ತಿ ಹ**-ಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ಏವಂ ಮಾ ಭಣೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಮಾ ಹೇವ"ನ್ತಿ ಚ ಇದಂ ವಚನಂ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಉಸ್ಸಾದೇನ್ತೋಪಿ ಭಣತಿ ಅಪಸಾದೇನ್ತೋಪಿ। ತತ್ಥ ಉಸ್ಸಾದೇನ್ತೋಪೀತಿ, ಆನನ್ದ, ತ್ವಂ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ವಿಸದಞಾಣೋ, ತೇನ ತೇ ಗಮ್ಭೀರೋಪಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಖಾಯತಿ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪನೇಸ ಉತ್ತಾನಕೋತಿ ನ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಬ್ಬೋ, ಗಮ್ಭೀರೋಯೇವ ಚ ಸೋ ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸೋ ಚ।

ತತ್ಥ ಚತಸ್ಸೋ ಉಪಮಾ ವದನ್ತಿ - ಛ ಮಾಸೇ ಸುಭೋಜನರಸಪುಟ್ಠಸ್ಸ ಕಿರ ಕತಯೋಗಸ್ಸ ಮಹಾಮಲ್ಲಸ್ಸ ಸಮಜ್ಜಸಮಯೇ ಕತಮಲ್ಲಪಾಸಾಣಪರಿಚಯಸ್ಸ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತರಾ ಮಲ್ಲಪಾಸಾಣಂ ದಸ್ಸೇಸುಂ। ಸೋ "ಕಿಂ ಏತ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಮಲ್ಲಪಾಸಾಣೋತಿ। ಆಹರಥ ನನ್ತಿ। "ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಸಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಕುಹಿಂ ಇಮಸ್ಸ ಭಾರಿಯಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ದ್ವೀಹಿ ಹತ್ಥೇಹಿ ದ್ವೇ ಪಾಸಾಣೇ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕೀಳಾಗುಳೇ ವಿಯ ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಮಲ್ಲಸ್ಸ ಮಲ್ಲಪಾಸಾಣೋ ಲಹುಕೋತಿ ನ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಲಹುಕೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಛ ಮಾಸೇ ಸುಭೋಜನರಸಪುಟ್ಠೋ ಮಲ್ಲೋ ವಿಯ ಹಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ। ಯಥಾ ಮಲ್ಲಸ್ಸ ಮಹಾಬಲತಾಯ ಮಲ್ಲಪಾಸಾಣೋ ಲಹುಕೋ, ಏವಂ ಥೇರಸ್ಸ ಮಹಾಪಞ್ಞತಾಯ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಉತ್ತಾನೋತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ।

ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಚ ತಿಮಿ ನಾಮ ಮಹಾಮಚ್ಛೋ ದ್ವಿಯೋಜನಸತಿಕೋ, ತಿಮಿಙ್ಗಲೋ ತಿಯೋಜನಸತಿಕೋ, ತಿಮಿರಪಿಙ್ಗಲೋ ಪಞ್ಚಯೋಜನಸತಿಕೋ, ಆನನ್ದೋ ತಿಮಿನನ್ದೋ ಅಜ್ಝಾರೋಹೋ ಮಹಾತಿಮೀತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಯೋಜನಸಹಸ್ಸಿಕಾ। ತತ್ಥ ತಿಮಿರಪಿಙ್ಗಲೇನೇವ ದೀಪೇನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ದಕ್ಖಿಣಕಣ್ಣಂ ಚಾಲೇನ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಚಯೋಜನಸತೇ ಪದೇಸೇ ಉದಕಂ ಚಲತಿ, ತಥಾ ವಾಮಕಣ್ಣಂ, ತಥಾ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ, ತಥಾ ಸೀಸಂ। ದ್ವೇ ಪನ ಕಣ್ಣೇ ಚಾಲೇತ್ವಾ ನಙ್ಗುಟ್ಠೇನ ಪಹರಿತ್ವಾ ಸೀಸಂ ಅಪರಾಪರಂ ಕತ್ವಾ ಕೀಳಿತುಂ ಆರದ್ಧಸ್ಸ ಸತ್ತಟ್ಠಯೋಜನಸತೇ ಠಾನೇ ಭಾಜನೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉದ್ಧನೇ ಆರೋಪಿತಂ ವಿಯ ಉದಕಂ ಪಕ್ಕುಥತಿ। ಯೋಜನಸತಮತ್ತೇ ಪದೇಸೇ ಉದಕಂ ಪಿಟ್ಠಿಂ ಛಾದೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಸೋ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - "ಅಯಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಗಮ್ಭೀರೋತಿ ವದನ್ತಿ, ಕುತಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರತಾ, ಮಯಂ ಪಿಟ್ಠಿಮತ್ತಚ್ಛಾದನಮ್ಪಿ ಉದಕಂ ನ ಲಭಾಮಾ"ತಿ। ತತ್ಥ ಕಾಯೂಪಪನ್ನಸ್ಸ ತಿಮಿರಪಿಙ್ಗಲಸ್ಸ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಉತ್ತಾನೋತಿ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಖುದ್ದಕಮಚ್ಛಾನಂ ಉತ್ತಾನೋತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಏವಮೇವ ಞಾಣೂಪಪನ್ನಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನೋತಿ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಉತ್ತಾನೋತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಸುಪಣ್ಣರಾಜಾ ಚ ದಿಯಡ್ಢಯೋಜನಸತಿಕೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಪಕ್ಖೋ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಿಕೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ವಾಮಪಕ್ಖೋ, ಪಿಞ್ಛವಟ್ಟಿ ಚ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಿಕಾ, ಗೀವಾ ತಿಂಸಯೋಜನಿಕಾ, ಮುಖಂ ನವಯೋಜನಂ, ಪಾದಾ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಿಕಾ, ತಸ್ಮಿಂ ಸುಪಣ್ಣವಾತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆರದ್ಧೇ ಸತ್ತಟ್ಠಯೋಜನಸತಂ ಠಾನಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ। ಸೋ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - "ಅಯಂ ಆಕಾಸೋ ಅನನ್ತೋತಿ ವದನ್ತಿ, ಕುತಸ್ಸ ಅನನ್ತತಾ, ಮಯಂ ಪಕ್ಖವಾತಪ್ಪತ್ಥರಣೋಕಾಸಮ್ಪಿ ನ ಲಭಾಮಾ"ತಿ। ತತ್ಥ ಕಾಯೂಪಪನ್ನಸ್ಸ ಸುಪಣ್ಣರಞ್ಞೋ ಆಕಾಸೋ ಪರಿತ್ತೋತಿ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಖುದ್ದಕಪಕ್ಖೀನಂ ಪರಿತ್ತೋತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಏವಮೇವ ಞಾಣೂಪಪನ್ನಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನೋತಿ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಉತ್ತಾನೋತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ।

ರಾಹು ಅಸುರಿನ್ದೋ ಪನ ಪಾದನ್ತತೋ ಯಾವ ಕೇಸನ್ತಾ ಯೋಜನಾನಂ ಚತ್ತಾರಿ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಟ್ಠ ಚ ಸತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ದ್ವಿನ್ನಂ ಬಾಹಾನಂ ಅನ್ತರೇ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಸತಿಕಂ, ಬಹಲತ್ತೇನ ಛಯೋಜನಸತಿಕಂ, ಹತ್ಥಪಾದತಲಾನಿ ತಿಯೋಜನಸತಿಕಾನಿ, ತಥಾ ಮುಖಂ, ಏಕಙ್ಗುಲಿಪಬ್ಬಂ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಂ, ತಥಾ ಭಮುಕನ್ತರಂ, ನಲಾಟಂ ತಿಯೋಜನಸತಿಕಂ, ಸೀಸಂ

ನವಯೋಜನಸತಿಕಂ। ತಸ್ಸ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಓತಿಣ್ಣಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರಂ ಉದಕಂ ಜಾಣುಪ್ಪಮಾಣಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - "ಅಯಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಗಮ್ಭೀರೋತಿ ವದನ್ತಿ। ಕುತಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರತಾ? ಮಯಂ ಜಾಣುಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಉದಕಂ ನ ಲಭಾಮಾ"ತಿ। ತತ್ಥ ಕಾಯೂಪಪನ್ನಸ್ಸ ರಾಹುನೋ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಉತ್ತಾನೋತಿ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಉತ್ತಾನೋತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಏವಮೇವ ಞಾಣೂಪಪನ್ನಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನೋತಿ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಉತ್ತಾನೋತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಏತಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವಾ **ಮಾ ಹೇವಂ, ಆನನ್ದ, ಮಾ ಹೇವಂ, ಆನನ್ದಾ**ತಿ ಆಹ।

ಥೇರಸ್ಸ ಹಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಗಮ್ಭೀರೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನೋತಿ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ಕತಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ? ಪುಬ್ಬೂಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ತಿತ್ಥವಾಸೇನ ಸೋತಾಪನ್ನತಾಯ ಬಹುಸ್ಸುತಭಾವೇನಾತಿ।

ಇತೋ ಕಿರ ಸತಸಹಸ್ಸಿಮೇ ಕಪ್ಪೇ ಪದುಮುತ್ತರೋ ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ತಸ್ಸ ಹಂಸವತೀ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ, ಆನನ್ದೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ, ಸುಮೇಧಾ ನಾಮ ದೇವೀ ಮಾತಾ, ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಉತ್ತರಕುಮಾರೋ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಜಾತದಿವಸೇ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪಧಾನಮನುಯುತ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ವಾ, "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರ"ನ್ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ "ಪಥವಿಯಂ ಪಾದಂ ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಾದಂ ಅಭಿನೀಹರಿ। ಅಥ ಪಥವಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಮಹನ್ತಂ ಪದುಮಂ ಉಟ್ಠಾಸಿ। ತಸ್ಸ ಧುರಪತ್ತಾನಿ ನವುತಿಹತ್ಥಾನಿ, ಕೇಸರಂ ತಿಂಸಹತ್ಥಂ, ಕಣ್ಣಿಕಾ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಾ, ನವಘಟಪ್ಪಮಾಣಾ ರೇಣು ಅಹೋಸಿ।

ಸತ್ಥಾ ಪನ ಉಬ್ಬೇಧತೋ ಅಟ್ಠಪಞ್ಞಾಸಹತ್ಥೋ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಸ ಉಭಿನ್ನಂ ಬಾಹಾನಮನ್ತರಂ ಅಟ್ಠಾರಸಹತ್ಥಂ, ನಲಾಟಂ ಪಞ್ಚಹತ್ಥಂ, ಹತ್ಥಪಾದಾ ಏಕಾದಸಹತ್ಥಾ। ತಸ್ಸ ಏಕಾದಸಹತ್ಥೇನ ಪಾದೇನ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಾಯ ಕಣ್ಣಿಕಾಯ ಅಕ್ಕನ್ತಮತ್ತಾಯ ನವಘಟಪ್ಪಮಾಣಾ ರೇಣು ಉಟ್ಠಾಯ ಅಟ್ಠಪಞ್ಞಾಸಹತ್ಥಂ ಪದೇಸಂ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಓಕಿಣ್ಣಮನೋಸಿಲಾಚುಣ್ಣಂ ವಿಯ ಪಚ್ಚೋಕಿಣ್ಣಂ। ತದುಪಾದಾಯ ಭಗವಾ "ಪದುಮುತ್ತರೋ"ತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ತಸ್ಸ ದೇವಿಲೋ ಚ ಸುಜಾತೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಅಹೇಸುಂ, ಅಮಿತಾ ಚ ಅಸಮಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಸುಮನೋ ನಾಮ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ। ಪದುಮುತ್ತರೋ ಭಗವಾ ಪಿತುಸಙ್ಗಹಂ ಕುರುಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರೋ ಹಂಸವತಿಯಾ ರಾಜಧಾನಿಯಾ ವಸತಿ।

ಕನಿಟ್ಠಭಾತಾ ಪನಸ್ಸ ಸುಮನಕುಮಾರೋ ನಾಮ। ತಸ್ಸ ರಾಜಾ ಹಂಸವತಿತೋ ವೀಸಯೋಜನಸತೇ ಭೋಗಂ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ಕದಾಚಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪಿತರಞ್ಚ ಸತ್ಥಾರಞ್ಚ ಪಸ್ಸತಿ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಪಚ್ಚನ್ತೋ ಕುಪಿತೋ। ಸುಮನೋ ರಞ್ಞೋ ಸಾಸನಂ ಪೇಸೇಸಿ। ರಾಜಾ "ತ್ವಂ ಮಯಾ, ತಾತ, ಕಸ್ಮಾ ಠಪಿತೋ"ತಿ ಪಟಿಪೇಸೇಸಿ। ಸೋ ಚೋರೇ ವೂಪಸಮೇತ್ವಾ "ಉಪಸನ್ತೋ, ದೇವ, ಜನಪದೋ"ತಿ ರಞ್ಞೋ ಪೇಸೇಸಿ। ರಾಜಾ ತುಟ್ಠೋ "ಸೀಘಂ ಮಮ ಪುತ್ತೋ ಆಗಚ್ಛತೂ"ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಸ ಸಹಸ್ಸಮತ್ತಾ ಅಮಚ್ಚಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸೋ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಮನ್ತೇಸಿ - "ಮಯ್ಹಂ ಪಿತಾ ತುಟ್ಠೋ ಸಚೇ ಮೇ ವರಂ ದೇತಿ, ಕಿಂ ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ? ಅಥ ನಂ ಏಕಚ್ಚೇ "ಹತ್ಥಿಂ ಗಣ್ಹಥ, ಅಸ್ಸಂ ಗಣ್ಹಥ, ಜನಪದಂ ಗಣ್ಹಥ, ಸತ್ತರತನಾನಿ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಅಪರೇ "ತುಮ್ಹೇ ಪಥವಿಸ್ಸರಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ, ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಧನಂ ದುಲ್ಲಭಂ, ಲದ್ಧಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಸಬ್ಬಂ ಪಹಾಯ ಗಮನೀಯಂ, ಪುಞ್ಞಮೇವ ಏಕಂ ಆದಾಯ ಗಮನೀಯಂ, ತಸ್ಮಾ ದೇವೇ ವರಂ ದದಮಾನೇ ತೇಮಾಸಂ ಪದುಮುತ್ತರಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಾತುಂ ವರಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ। ಸೋ "ತುಮ್ಹೇ ಮಯ್ಹಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಾ ನಾಮ, ಮಮೇತಂ ಚಿತ್ತಂ ನತ್ಥಿ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ಪನ ಉಪ್ಪಾದಿತಂ, ಏವಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ, ಗನ್ತ್ವಾ ಪಿತರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಿತರಾ ಆಲಿಙ್ಗೇತ್ವಾ, ಮತ್ಥಕೇ ಚುಮ್ಬಿತ್ವಾ "ವರಂ ತೇ, ಪುತ್ತ, ದೇಮೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಇಚ್ಛಾಮಹಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಭಗವನ್ತಂ ತೇಮಾಸಂ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೋ ಜೀವಿತಂ ಅವಞ್ಝಂ ಕಾತುಂ, ಇದಂ ಮೇ ವರಂ ದೇಹೀ"ತಿ ಆಹ। ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಾತ, ಅಞ್ಞಂ ವರೇಹೀತಿ। ದೇವ, ಖತ್ತಿಯಾನಂ ನಾಮ ದ್ವೇಕಥಾ ನತ್ಥಿ, ಏತಮೇವ ಮೇ ದೇಹಿ, ನ ಮಮಞ್ಞೇನ ಅತ್ಥೋತಿ। ತಾತ, ಬುದ್ಧಾನಂ ನಾಮ ಚಿತ್ತಂ ದುಜ್ಜಾನಂ, ಸಚೇ ಭಗವಾ ನ ಇಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ಮಯಾ ದಿನ್ನಮ್ಪಿ ಕಿಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ? "ಸಾಧು, ದೇವ, ಅಹಂ ಭಗವತೋ ಚಿತ್ತಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಿಹಾರಂ ಗತೋ।

ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಭಗವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಮಣ್ಡಲಮಾಳೇ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇ ನಂ ಆಹಂಸು - "ರಾಜಪುತ್ತ ಕಸ್ಮಾ ಆಗತೋಸೀ"ತಿ? ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯ, ದಸ್ಸೇಥ ಮೇ ಭಗವನ್ತನ್ತಿ। "ನ ಮಯಂ, ರಾಜಪುತ್ತ, ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಸತ್ಥಾರಂ ದಟ್ಠುಂ ಲಭಾಮಾ"ತಿ। ಕೋ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಲಭತೀತಿ? ಸುಮನತ್ಥೇರೋ ನಾಮ ರಾಜಪುತ್ತಾತಿ। ಸೋ "ಕುಹಿಂ ಭನ್ತೇ ಥೇರೋ"ತಿ? ಥೇರಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ - "ಇಚ್ಛಾಮಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ, ದಸ್ಸೇಥ ಮೇ ಭಗವನ್ತ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ "ಏಹಿ, ರಾಜಪುತ್ತಾ"ತಿ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಪರಿವೇಣೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಆರುಹಿ। ಅಥ ನಂ ಭಗವಾ "ಸುಮನ, ಕಸ್ಮಾ ಆಗತೋಸೀ"ತಿ ಆಹ। ರಾಜಪುತ್ತೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಆಗತೋತಿ। ತೇನ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇಹೀತಿ। ಥೇರೋ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ। ನಿಸೀದಿ ಭಗವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ। ರಾಜಪುತ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಅಕಾಸಿ, "ಕದಾ ಆಗತೋಸಿ ರಾಜಪುತ್ತಾ"ತಿ? ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇಸು ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಟ್ಠೇಸು, ಭಿಕ್ಖೂ ಪನ "ನ ಮಯಂ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಭಗವನ್ತಂ ದಟ್ಠುಂ ಲಭಾಮಾ"ತಿ ಮಂ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಪಾಹೇಸುಂ, ಥೇರೋ ಪನ ಏಕವಚನೇನೇವ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಥೇರೋ, ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಾಸನೇ ವಲ್ಲಭೋ ಮಞ್ಞೇತಿ। ಆಮ, ರಾಜಕುಮಾರ, ವಲ್ಲಭೋ ಏಸ ಭಿಕ್ಖು ಮಯ್ಹಂ ಸಾಸನೇತಿ। ಭನ್ತೇ, ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನೇ ಕಿಂ ಕತ್ವಾ ವಲ್ಲಭೋ ಹೋತೀತಿ? ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ, ಕುಮಾರಾತಿ। ಭಗವಾ ಅಹಮ್ಪಿ ಥೇರೋ ವಿಯ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ವಲ್ಲಭೋ ಹೋತುಕಾಮೋ, ತೇಮಾಸಂ ಮೇ ವಸ್ಸಾವಾಸಂ ಅಧಿವಾಸೇಥಾತಿ। ಭಗವಾ, "ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಗತೇನ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ಅತ್ಥೀ"ತಿ ದಿಸ್ವಾ "ಸುಞ್ಞಾಗಾರೇ ಖೋ, ರಾಜಕುಮಾರ, ತಥಾಗತಾ ಅಭಿರಮನ್ತೀ"ತಿ ಆಹ। ಕುಮಾರೋ "ಅಞ್ಞಾತಂ ಭಗವಾ, ಅಞ್ಞಾತಂ ಸುಗತಾ"ತಿ ವತ್ವಾ - "ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಪುರಿಮತರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇಮಿ, ಮಯಾ ಪೇಸಿತೇ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗಚ್ಛಥಾ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಿತು ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ, "ದಿನ್ನಾ ಮೇ, ದೇವ, ಭಗವತಾ ಪಟಿಞ್ಞಾ, ಮಯಾ ಪಹಿತೇ ತುಮ್ಹೇ ಭಗವನ್ತಂ ಪೇಸೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ ಪಿತರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಯೋಜನೇ ಯೋಜನೇ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ವೀಸಯೋಜನಸತಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಗತೋ। ಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ನಗರೇ ವಿಹಾರಟ್ಠಾನಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಸೋಭನಸ್ಸ ನಾಮ ಕುಟುಮ್ಬಿಕಸ್ಸ ಉಯ್ಯಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಸತಸಹಸ್ಸೇನ ಕಿಣಿತ್ವಾ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇಸಿ। ತತ್ಥ ಭಗವತೋ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ, ಸೇಸಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನತ್ಥಾಯ ಕುಟಿಲೇಣಮಣ್ಡಪೇ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಪಾಕಾರಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಞ್ಚ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಪಿತು ಸನ್ತಿಕಂ ಪೇಸೇಸಿ "ನಿಟ್ಠಿತಂ ಮಯ್ಹಂ ಕಿಚ್ಚಂ, ಸತ್ಥಾರಂ ಪಹಿಣಥಾ"ತಿ।

ರಾಜಾ ಭಗವನ್ತಂ ಭೋಜೇತ್ವಾ "ಭಗವಾ ಸುಮನಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಆಗಮನಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತೀ"ತಿ। ಭಗವಾ ಸತಸಹಸ್ಸಭಿಕ್ಖುಪರಿವಾರೋ ಯೋಜನೇ ಯೋಜನೇ ವಿಹಾರೇಸು ವಸಮಾನೋ ಅಗಮಾಸಿ। ಕುಮಾರೋ "ಸತ್ಥಾ ಆಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಯೋಜನಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ಪೂಜಯಮಾನೋ ವಿಹಾರಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ -

"ಸತಸಹಸ್ಸೇನ ಮೇ ಕೀತಂ, ಸತಸಹಸ್ಸೇನ ಮಾಪಿತಂ।
ಸೋಭನಂ ನಾಮ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹ, ಮಹಾಮುನೀ"ತಿ॥ -

ವಿಹಾರಂ ನಿಯ್ಯಾತೇಸಿ। ಸೋ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕದಿವಸೇ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತದಾರೇ ಚ ಅಮಚ್ಚೇ ಚ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಆಹ -"ಸತ್ಥಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕಂ ದೂರತೋ ಆಗತೋ, ಬುದ್ಧಾ ಚ ನಾಮ ಧಮ್ಮಗರುನೋವ, ನಾಮಿಸಗರುಕಾ। ತಸ್ಮಾ ಅಹಂ ಇಮಂ ತೇಮಾಸಂ ದ್ವೇ ಸಾಟಕೇ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ದಸ ಸೀಲಾನಿ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಇಧೇವ ವಸಿಸ್ಸಾಮಿ, ತುಮ್ಹೇ ಖೀಣಾಸವಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಇಮಿನಾವ ನೀಹಾರೇನ ತೇಮಾಸಂ ದಾನಂ ದದೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ।

ಸೋ ಸುಮನತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಸನಟ್ಠಾನಸಭಾಗೇಯೇವ ಠಾನೇ ವಸನ್ತೋ ಯಂ ಥೇರೋ ಭಗವತೋ ವತ್ತಂ ಕರೋತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಏಕನ್ತವಲ್ಲಭೋ ಏಸ ಥೇರೋ, ಏತಸ್ಸೇವ ಠಾನನ್ತರಂ ಪತ್ಥೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ, ಉಪಕಟ್ಠಾಯ ಪವಾರಣಾಯ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಭಿಕ್ಖೂಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ತಿಚೀವರಂ

ಠಪೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ, “ಭನ್ತೇ, ಯದೇತಂ ಮಯಾ ಮಗ್ಗೇ ಯೋಜನನ್ತರಿಕವಿಹಾರಕಾರಾಪನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪುಞ್ಞಂ ಕತಂ, ತಂ ನೇವ ಸಕ್ಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ, ನ ಮಾರಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪತ್ಥಯನ್ತೇನ, ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪನ ಉಪಟ್ಠಾಕಭಾವಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೇನ ಕತಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಹಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಅನಾಗತೇ ಸುಮನತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಏಕಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಹೋಮೀ”ತಿ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ಪತಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಪನ್ನೋ। ಭಗವಾ “ಮಹನ್ತಂ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ, ಇಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ ನು ಖೋ, ನೋ”ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ , “ಅನಾಗತೇ ಇತೋ ಸತಸಹಸ್ಸಿಮೇ ಕಪ್ಪೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸೇವ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಞತ್ವಾ -

“ಇಚ್ಛಿತಂ ಪತ್ಥಿತಂ ತುಯ್ಹಂ, ಸಬ್ಬಮೇವ ಸಮಿಜ್ಝತು।
ಸಬ್ಬೇ ಪೂರೇನ್ತು ಸಙ್ಕಪ್ಪಾ, ಚನ್ದೋ ಪನ್ನರಸೋ ಯಥಾ”ತಿ॥ -

ಆಹ। ಕುಮಾರೋ ಸುತ್ವಾ “ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಅದ್ವೇಜ್ಝಕಥಾ ಹೋನ್ತೀ”ತಿ ದುತಿಯದಿವಸೇಯೇವ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧಕಾಲೇಪಿ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರತೋ ಥೇರಸ್ಸ ಪತ್ತಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಉತ್ತರಿಸಾಟಕಂ ದತ್ವಾ ಪೂಜಂ ಅಕಾಸಿ। ಪುನ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚುತೋ ಬಾರಾಣಸಿರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯೋ ಕಾರೇತ್ವಾ ಮಣಿಆಧಾರಕೇ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ದಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಅಕಾಸಿ। ಏತಾನಿ ಪಾಕಟಟ್ಠಾನಾನಿ।

ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ಪನ ದಾನಂ ದದಮಾನೋವ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚುತೋ ಅಮಿತೋದನಸಕ್ಕಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಕತಾಭಿನಿಕ್ಖಮನೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಪಠಮಗಮನೇನ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತತೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೇ ಭಗವತಿ ಭಗವತೋ ಪರಿವಾರತ್ಥಂ ರಾಜಕುಮಾರೇಸು ಪಬ್ಬಜನ್ತೇಸು ಭದ್ದಿಯಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಆಯಸ್ಮತೋ ಪುಣ್ಣಸ್ಸ ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿ। ಏವಮೇಸ ಆಯಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೂಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೋ, ತಸ್ಸಿಮಾಯ ಪುಬ್ಬೂಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಗಮ್ಭೀರೋಪಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ।

ತಿತ್ಥವಾಸೋತಿ ಪನ ಗರೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಗ್ಗಹಣಸವನಪರಿಪುಚ್ಛನಧಾರಣಾನಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಸೋ ಥೇರಸ್ಸ ಅತಿವಿಯ ಪರಿಸುದ್ಧೋ। ತೇನಾಪಿಸ್ಸಾಯಂ ಗಮ್ಭೀರೋಪಿ ಉತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋತಾಪನ್ನಾನಞ್ಚ ನಾಮ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಉತ್ತಾನಕೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಆಯಸ್ಮಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ। ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಚತುಹತ್ಥೇ ಓವರಕೇ ಪದೀಪೇ ಜಲಮಾನೇ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ವಿಯ ನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಆಯಸ್ಮಾ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಅಗ್ಗೋ। ಇತಿ **ಬಾಹುಸಚ್ಚಭಾವೇನ**ಪಿಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರೋಪಿ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಉತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಚತೂಹಿ ಗಮ್ಭೀರತಾಹಿ ಗಮ್ಭೀರೋ। ಸಾ ಪನಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರತಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾವ। ಸಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಥೇರಸ್ಸ ಉತ್ತಾನಕಾ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಉಸ್ಸಾದೇನ್ತೋ **ಮಾ ಹೇವ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಆನನ್ದ, ತ್ವಂ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ವಿಸದಞಾಣೋ, ತೇನ ತೇ ಗಮ್ಭೀರೋಪಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಖಾಯತಿ। ತಸ್ಮಾ “ಮಯ್ಹಮೇವ ನು ಖೋ ಏಸ ಉತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪೀ”ತಿ ಮಾ ಏವಂ ಅವಚ।

ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ “ಅಪಸಾದೇನ್ತೋ”ತಿ, ತತ್ಥಾಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಆನನ್ದ, “ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ಉತ್ತಾನಕುತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಖಾಯತೀ”ತಿ ಮಾ ಹೇವಂ ಅವಚ। ಯದಿ ಹಿ ತೇ ಏಸ ಉತ್ತಾನಕುತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಖಾಯತಿ, ಕಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ನಾಹೋಸಿ, ಮಯಾ ದಿನ್ನನಯೇ ಠತ್ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ? ಆನನ್ದ , ಇದಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಗಮ್ಭೀರಂ, ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಪನ ಉತ್ತಾನಕೋ ಜಾತೋ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಓಳಾರಿಕಂ ಕಾಮರಾಗಸಂಯೋಜನಂ ಪಟಿಘಸಂಯೋಜನಂ ಓಳಾರಿಕಂ ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯಂ ಪಟಿಘಾನುಸಯನ್ತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಕಿಲೇಸೇ ಸಮುಗ್ಘಾತೇತ್ವಾ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಂ ನ

ಸಚ್ಛಿಕರೋಸಿ, ತೇಯೇವ ಅಣುಸಹಗತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಕಿಲೇಸೇ ಸಮುಗ್ಘಾತೇತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ನ ಸಚ್ಛಿಕರೋಸಿ, ರೂಪರಾಗಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ ಸಂಯೋಜನಾನಿ, ಮಾನಾನುಸಯಂ ಭವರಾಗಾನುಸಯಂ ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯನ್ತಿ ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಕಿಲೇಸೇ ಸಮುಗ್ಘಾತೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ನ ಸಚ್ಛಿಕರೋಸಿ? ಕಸ್ಮಾ ವಾ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಂ ಏಕಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಪೂರಿತಪಾರಮಿನೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾ ವಿಯ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ ನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಸಿ, ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಾನಿ ದ್ವೇ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಪೂರಿತಪಾರಮಿನೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ವಿಯ ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಂ ನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಸಿ? ಯದಿ ವಾ ತೇ ಸಬ್ಬಥಾವ ಏಸ ಉತ್ತಾನಕೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಟ್ಠ ಸೋಳಸ ವಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಪೂರಿತಪಾರಮಿನೋ ಬುದ್ಧಾ ವಿಯ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ನ ಸಚ್ಛಿಕರೋಸಿ? ಕಿಂ ಅನತ್ಥಿಕೋಸಿ ಏತೇಹಿ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮೇಹಿ? ಪಸ್ಸ ಯಾವ ಚ ತೇ ಅಪರದ್ಧಂ, ತ್ವಂ ನಾಮ ಸಾವಕಪದೇಸಞಾಣೇ ಠಿತೋ ಅತಿಗಮ್ಭೀರಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ "ಉತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಮೇ ಉಪಟ್ಠಾತೀ"ತಿ ವದಸಿ। ತಸ್ಸ ತೇ ಇದಂ ವಚನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಥಾಯ ಪಚ್ಚನೀಕಂ ಹೋತಿ। ತಾದಿಸೇನ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಥಾಯ ಪಚ್ಚನೀಕಂ ಕಥೇತಬ್ಬನ್ತಿ ನ ಯುತ್ತಮೇತಂ। ನನು ಮಯ್ಹಂ, ಆನನ್ದ, ಇಮಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ವಾಯಮನ್ತಸ್ಸೇವ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾನಿ। ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಪಟಿವಿಜ್ಝನತ್ಥಾಯ ಚ ಪನ ಮೇ ಅದಿನ್ನದಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಪೂರಿತಪಾರಮೀ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। "ಅಜ್ಜ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪನ ಮೇ ನಿರುಸ್ಸಾಹಂ ವಿಯ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮನ್ತಸ್ಸ ಅಯಂ ಮಹಾಪಥವೀ ದ್ವಙ್ಗುಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ನಾಕಮ್ಪಿ, ತಥಾ ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ, ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸ। ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಪನ ಮೇ ಬಲವಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ, "ಅವಿಜ್ಜಾ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ನವಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ ದಿಟ್ಠಮತ್ತೇಯೇವ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಅಯದಣ್ಡೇನ ಆಕೋಟಿತಕಂಸಥಾಲೋ ವಿಯ ವಿರವಸತಂ ವಿರವಸಹಸ್ಸಂ ಮುಞ್ಚಮಾನಾ ವಾತಾಹತೇ ಪದುಮಿನಿಪಣ್ಣೇ ಉದಕಬಿನ್ದು ವಿಯ ಪಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಏವಂ ಗಮ್ಭೀರೋ ಚಾಯಂ, ಆನನ್ದ, ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸೋ ಚ, ಏತಸ್ಸ, ಆನನ್ದ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನನುಬೋಧಾ…ಪೇ॰… ನಾತಿವತ್ತತೀತಿ।

ಏತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ ಏತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಸ್ಸ। **ಅನನುಬೋಧಾತಿ** ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾವಸೇನ ಅನನುಬುಜ್ಝನಾ। **ಅಪ್ಪಟಿವೇಧಾತಿ** ತೀರಣಪ್ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾವಸೇನ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನಾ। **ತನ್ತಾಕುಲಕಜಾತಾತಿ** ತನ್ತಂ ವಿಯ ಆಕುಲಜಾತಾ। ಯಥಾ ನಾಮ ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಮೂಸಿಕಚ್ಛಿನ್ನಂ ಪೇಸಕಾರಾನಂ ತನ್ತಂ ತಹಿಂ ತಹಿಂ ಆಕುಲಂ ಹೋತಿ, "ಇದಂ ಅಗ್ಗಂ, ಇದಂ ಮೂಲ"ನ್ತಿ ಅಗ್ಗೇನ ವಾ ಅಗ್ಗಂ, ಮೂಲೇನ ವಾ ಮೂಲಂ ಸಮಾನೇತುಂ ದುಕ್ಕರಂ ಹೋತಿ। ಏವಮೇವ ಸತ್ತಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೇ ಖಲಿತಾ ಆಕುಲಾ ಬ್ಯಾಕುಲಾ ಹೋನ್ತಿ , ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ। ತತ್ಥ ತನ್ತಂ ಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರೇ ಠತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾಪಿ ಭವೇಯ್ಯ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ, ಠಪೇತ್ವಾ ಪನ ದ್ವೇ ಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಅಞ್ಞೋ ಸತ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯಥಾ ಪನ ಆಕುಲಂ ತನ್ತಂ ಕಞ್ಜಿಯಂ ದತ್ವಾ ಕೋಚ್ಛೇನ ಪಹಟಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗುಳಕಜಾತಂ ಹೋತಿ ಗಣ್ಠಿಬದ್ಧಂ, ಏವಮಿಮೇ ಸತ್ತಾ ಪಚ್ಚಯೇಸು ಪಕ್ಖಲಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯೇ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಗತವಸೇನ ಗುಳಕಜಾತಾ ಹೋನ್ತಿ ಗಣ್ಠಿಬದ್ಧಾ। ಯೇ ಹಿ ಕೇಚಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಪಚ್ಚಯಂ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾಯೇವ।

ಕುಲಾಗಣ್ಠಿಕಜಾತಾತಿ ಕುಲಾಗಣ್ಠಿಕಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪೇಸಕಾರಕಞ್ಜಿಯಸುತ್ತಂ। ಕುಲಾ ನಾಮ ಸಕುಣಿಕಾ, ತಸ್ಸಾ ಕುಲಾವಕೋತಿಪಿ ಏಕೇ। ಯಥಾ ಹಿ ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಆಕುಲಂ ಅಗ್ಗೇನ ವಾ ಅಗ್ಗಂ, ಮೂಲೇನ ವಾ ಮೂಲಂ ಸಮಾನೇತುಂ ದುಕ್ಕರನ್ತಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಮುಞ್ಜಪಬ್ಬಜಭೂತಾತಿ ಮುಞ್ಜತಿಣಂ ವಿಯ ಪಬ್ಬಜತಿಣಂ ವಿಯ ಚ ಭೂತಾ ತಾದಿಸಾ ಜಾತಾ। ಯಥಾ ಹಿ ತಾನಿ ತಿಣಾನಿ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಕತರಜ್ಜು ಜಿಣ್ಣಕಾಲೇ ಕತ್ಥಚಿ ಪತಿತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ತಿಣಾನಂ "ಇದಂ ಅಗ್ಗಂ, ಇದಂ ಮೂಲ"ನ್ತಿ ಅಗ್ಗೇನ ವಾ ಅಗ್ಗಂ, ಮೂಲೇನ ವಾ ಮೂಲಂ ಸಮಾನೇತುಂ ದುಕ್ಕರಂ, ತಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರೇ ಠತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಭವೇಯ್ಯ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ, ಠಪೇತ್ವಾ ಪನ ದ್ವೇ ಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಅಞ್ಞೋ ಸತ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ,

ಏವಮಯಂ ಪಜಾ ಪಚ್ಚಯಂ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀ ದಿಟ್ಠಿಗತವಸೇನ ಗಣ್ಠಿಕಜಾತಾ ಹುತ್ವಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ಸಂಸಾರಂ ನಾತಿವತ್ತತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಪಾಯೋ**ತಿ ನಿರಯತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಪೇತ್ತಿವಿಸಯಅಸುರಕಾಯಾ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಹಿ ತೇ ವಡ್ಢಿಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅಯಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ "ಅಪಾಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಗತಿಭಾವತೋ **ದುಗ್ಗತಿ,** ಸುಖಸಮುಸ್ಸಯತೋ ವಿನಿಪತಿತತ್ತಾ **ವಿನಿಪಾತೋ।** ಇತರೋ ಪನ -

"ಖನ್ಧಾನಞ್ಚ ಪಟಿಪಾಟಿ, ಧಾತುಆಯತನಾನ ಚ।
ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ವತ್ತಮಾನಾ, **ಸಂಸಾರೋ**ತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ"॥

ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ನಾತಿವತ್ತತಿ ನಾತಿಕ್ಕಮತಿ, ಅಥ ಖೋ ಚುತಿತೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ, ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಚುತಿನ್ತಿ ಏವಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿಯೋ ಗಣ್ಹಮಾನಾ ತೀಸು ಭವೇಸು ಚತೂಸು ಯೋನೀಸು ಪಞ್ಚಸು ಗತೀಸು ಸತ್ತಸು ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತೀಸು ನವಸು ಸತ್ತಾವಾಸೇಸು ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ವಾತಕ್ಖಿತ್ತಾ ನಾವಾ ವಿಯ ಯನ್ತೇ ಯುತ್ತಗೋಣೋ ವಿಯ ಚ ಪರಿಬ್ಭಮತಿಯೇವ। ಇತಿ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಅಪಸಾದೇನ್ತೋ ಆಹ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ। ದಸಮಂ।

ದುಕ್ಖವಗ್ಗೋ ಛಟ್ಠೋ।

೭. ಮಹಾವಗ್ಗೋ

೧. ಅಸ್ಸುತವಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೧. ಮಹಾವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅಸ್ಸುತವಾ**ತಿ ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಪಚ್ಚಯಾಕಾರಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಉಗ್ಗಹಪರಿಪುಚ್ಛಾವಿನಿಚ್ಛಯರಹಿತೋ। **ಪುಥುಜ್ಜನೋ**ತಿ ಪುಥೂನಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾನಂ ಕಿಲೇಸಾದೀನಂ ಜನನಾದಿಕಾರಣೇಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - "ಪುಥು ಕಿಲೇಸೇ ಜನೇನ್ತೀತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ। ಅಪಿಚ ಪುಥೂನಂ ಗಣನಪಥಮತೀತಾನಂ ಅರಿಯಧಮ್ಮಪರಮ್ಮುಖಾನಂ ನೀಚಧಮ್ಮಸಮಾಚಾರಾನಂ ಜನಾನಂ ಅನ್ತೋಗಧತ್ತಾಪಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ, ಪುಥು ವಾ ಅಯಂ ವಿಸುಂಯೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ, ವಿಸಂಸಟ್ಠೋ ಸೀಲಸುತಾದಿಗುಣಯುತ್ತೇಹಿ ಅರಿಯೇಹಿ ಜನೋತಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ। ಏವಮೇತೇಹಿ "ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ"ತಿ ದ್ವೀಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ಯೇ ತೇ -

"ದುವೇ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ವುತ್ತಾ, ಬುದ್ಧೇನಾದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಾ।
ಅನ್ಧೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಏಕೋ, ಕಲ್ಯಾಣೇಕೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ"ತಿ॥ (ಮಹಾನಿ॰ ೯೪)। -

ದ್ವೇ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ವುತ್ತಾ, ತೇಸು ಅನ್ಧಪುಥುಜ್ಜನೋ ಗಹಿತೋ। **ಇಮಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಪಚ್ಚಕ್ಖಕಾಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಚತುಮಹಾಭೂತಕಾಯೇ ಚತುಮಹಾಭೂತೇಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇ ಚತುಮಹಾಭೂತಮಯೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಬ್ಬಿನ್ದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಉಕ್ಕಣ್ಠೇಯ್ಯ। **ವಿರಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ನ ರಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ವಿಮುಚ್ಚೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮೋ ಭವೇಯ್ಯ। **ಆಚಯೋ**ತಿ ವುಡ್ಢಿ। **ಅಪಚಯೋ**ತಿ ಪರಿಹಾನಿ। **ಆದಾನ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। **ನಿಕ್ಖೇಪನ**ನ್ತಿ ಭೇದೋ।

ತಸ್ಮಾತಿ ಯಸ್ಮಾ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ವುಡ್ಢಿಹಾನಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಭೇದಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂಕಾರಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕೇ ಕಾಯೇ ರೂಪಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಅಯುತ್ತರೂಪಂ ಕತ್ವಾ ಅರೂಪಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಯುತ್ತರೂಪಂ ಕರೋತಿ।

ಕಸ್ಮಾ? ತೇಸಞ್ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ರೂಪಸ್ಮಿಂ ಗಾಹೋ ಬಲವಾ ಅಧಿಮತ್ತೋ, ತೇನ ತೇಸಂ ರೂಪೇ ಗಾಹಸ್ಸ ಪರಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬರೂಪತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢನ್ತೋ ಅರೂಪೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ ಏವಮಾಹ।

ಚಿತ್ತನ್ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ಮನಾಯತನಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ। ತಞ್ಹಿ ಚಿತ್ತವತ್ಥುತಾಯ ಚಿತ್ತಗೋಚರತಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಚಿತ್ತತಾಯ ಚ **ಚಿತ್ತಂ,** ಮನನಟ್ಠೇನ **ಮನೋ,** ವಿಜಾನನಟ್ಠೇನ **ವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ನಾಲ**ನ್ತಿ ನ ಸಮತ್ಥೋ। **ಅಜ್ಝೋಸಿತ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾಯ ಗಿಲಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಗಹಿತಂ। **ಮಮಾಯಿತ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾಮಮತ್ತೇನ ಮಮ ಇದನ್ತಿ ಗಹಿತಂ। **ಪರಾಮಟ್ಠ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪರಾಮಸಿತ್ವಾ ಗಹಿತಂ। **ಏತಂ ಮಮಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಗಾಹೋ, ತೇನ ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಂ ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ। **ಏಸೋಹಮಸ್ಮೀ**ತಿ ಮಾನಗಾಹೋ, ತೇನ ನವ ಮಾನಾ ಗಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಗಾಹೋ, ತೇನ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ಗಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಗಹಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ನಿಬ್ಬಿನ್ದಿತುಂ ನ ಸಮತ್ಥೋ।

ವರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆಹ? ಪಠಮಞ್ಹಿ ತೇನ ರೂಪಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಅಯುತ್ತರೂಪಂ ಕತಂ, ಅರೂಪಂ ಯುತ್ತರೂಪಂ, ಅಥ "ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ರೂಪತೋ ಗಾಹೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅರೂಪಂ ಗತೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ ತಂ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿತುಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಅತ್ತತೋ ಉಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅತ್ತಾತಿ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ। **ಭಿಯ್ಯೋಪೀ**ತಿ ವಸ್ಸಸತತೋ ಉದ್ಧಮ್ಪಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಏವಮಾಹ? ಕಿಂ ಅತಿರೇಕವಸ್ಸಸತಂ ತಿಟ್ಠಮಾನಂ ರೂಪಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ? ನನು ಪಠಮವಯೇ ಪವತ್ತಂ ರೂಪಂ ಮಜ್ಝಿಮವಯಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಮಜ್ಝಿಮವಯೇ ಪವತ್ತಂ ಪಚ್ಛಿಮವಯಂ, ಪುರೇಭತ್ತೇ ಪವತ್ತಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ, ಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇ ಪವತ್ತಂ ಪಠಮಯಾಮಂ, ಪಠಮಯಾಮೇ ಪವತ್ತಂ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಂ, ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ಪವತ್ತಂ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ? ತಥಾ ಗಮನೇ ಪವತ್ತಂ ಠಾನಂ, ಠಾನೇ ಪವತ್ತಂ ನಿಸಜ್ಜಂ, ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಪವತ್ತಂ ಸಯನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಏಕಇರಿಯಾಪಥೇಪಿ ಪಾದಸ್ಸ ಉದ್ಧರಣೇ ಪವತ್ತಂ ಅತಿಹರಣಂ, ಅತಿಹರಣೇ ಪವತ್ತಂ ವೀತಿಹರಣಂ, ವೀತಿಹರಣೇ ಪವತ್ತಂ ವೋಸ್ಸಜ್ಜನಂ, ವೋಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಪವತ್ತಂ ಸನ್ನಿಕ್ಖೇಪನಂ, ಸನ್ನಿಕ್ಖೇಪನೇ ಪವತ್ತಂ ಸನ್ನಿರುಜ್ಝನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಓಧಿ ಓಧಿ ಪಬ್ಬಂ ಪಬ್ಬಂ ಹುತ್ವಾ ತತ್ತಕಪಾಲೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತತಿಲಾ ವಿಯ ಪಟಪಟಾಯನ್ತಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತೀತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ। ಯಥಾ ಪನ ಪದೀಪಸ್ಸ ಜಲತೋ ಜಾತಾ ತಂ ತಂ ವಟ್ಟಿಪ್ಪದೇಸಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಅಥ ಚ ಪನ ಪವೇಣಿಸಮ್ಬನ್ಧವಸೇನ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಜಲಿತೋ ಪದೀಪೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಮಿಧಾಪಿ ಪವೇಣಿವಸೇನ ಅಯಮ್ಪಿ ಕಾಯೋ ಏವಂ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕೋ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತೋ।

ರತ್ತಿಯಾ ಚ ದಿವಸಸ್ಸ ಚಾತಿ ರತ್ತಿಮ್ಪಿ ಚ ದಿವಸೇ ಚ। ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಹೇತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಅಞ್ಞದೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಞ್ಞಂ ನಿರುಜ್ಝತೀ**ತಿ ಯಂ ರತ್ತಿಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಚ, ತತೋ ಅಞ್ಞದೇವ ದಿವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅನುಪ್ಪನ್ನಮೇವ ಅಞ್ಞಂ ನಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಏವಂ ಪನ ಅತ್ಥೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। "ರತ್ತಿಯಾ ಚ ದಿವಸಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಇದಂ ಪುರಿಮಪವೇಣಿತೋ ಪರಿತ್ತಕಂ ಪವೇಣಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪವೇಣಿವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ, ಏಕರತ್ತಿಂ ಪನ ಏಕದಿವಸಂ ವಾ ಏಕಮೇವ ಚಿತ್ತಂ ಠಾತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅಚ್ಛರಾಕ್ಖಣೇ ಅನೇಕಾನಿ ಚಿತ್ತಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಮಿಲಿನ್ದಪಞ್ಹೇ –

"ವಾಹಸತಂ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ , ವೀಹೀನಂ, ಅಡ್ಢಚೂಳಞ್ಚ ವಾಹಾ, ವೀಹಿಸತ್ತಮ್ಬಣಾನಿ, ದ್ವೇ ಚ ತುಮ್ಬಾ, ಏಕಚ್ಛರಾಕ್ಖಣೇ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಏತ್ತಕಾ ವೀಹೀ ಲಕ್ಖಂ ಠಪೀಯಮಾನಾ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಪರಿಯಾದಾನಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ।

ಪವನೇತಿ ಮಹಾವನೇ। **ತಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಗಣ್ಹಾತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ನ ಸೋ ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬಸಾಖಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಭೂಮಿಂ ಓತರತಿ। ಅಥ ಖೋ ತಸ್ಮಿಂ ಮಹಾವನೇ ವಿಚರನ್ತೋ ತಂ ತಂ ಸಾಖಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋಯೇವ ಚರತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಅರಞ್ಞಮಹಾವನಂ ವಿಯ ಹಿ ಆರಮ್ಮಣವನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಿಂ ವನೇ ವಿಚರಣಮಕ್ಕಟೋ ವಿಯ ಆರಮ್ಮಣವನೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಚಿತ್ತಂ। ಸಾಖಾಗಹಣಂ ವಿಯ ಆರಮ್ಮಣೇ ಲುಬ್ಭನಂ। ಯಥಾ ಸೋ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಚರನ್ತೋ ಮಕ್ಕಟೋ ತಂ ತಂ ಸಾಖಂ ಪಹಾಯ ತಂ ತಂ ಸಾಖಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಮಿದಂ ಆರಮ್ಮಣವನೇ ವಿಚರನ್ತಂ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಕದಾಚಿ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಕದಾಚಿ ಸದ್ದಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ, ಕದಾಚಿ ಅತೀತಂ, ಕದಾಚಿ ಅನಾಗತಂ ವಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ವಾ, ತಥಾ ಕದಾಚಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ, ಕದಾಚಿ ಬಾಹಿರಂ। ಯಥಾ ಚ ಸೋ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಚರನ್ತೋ ಮಕ್ಕಟೋ ಸಾಖಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಓರುಯ್ಹ ಭೂಮಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೋತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಏಕಂ ಪನ ಪಣ್ಣಸಾಖಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ನಿಸೀದತಿ, ಏವಮೇವ ಆರಮ್ಮಣವನೇ ವಿಚರನ್ತಂ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಏಕಂ ಓಲುಬ್ಭಾರಮ್ಮಣಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಏಕಜಾತಿಯಂ ಪನ ಆರಮ್ಮಣಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಪನ ಭಗವತಾ ರೂಪತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಅರೂಪೇ ಗಾಹೋ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತೋ, ಅರೂಪತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ರೂಪೇ।

ಇದಾನಿ ತಂ ಉಭಯತೋ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿತುಕಾಮೋ **ತತ್ರ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸುತವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ**ತಿ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ಅಯಂ ಪನತ್ಥೋ ಆಸೀವಿಸದಟ್ಠೂಪಮಾಯ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ - ಏಕೋ ಕಿರ ಪುರಿಸೋ ಆಸೀವಿಸೇನ ದಟ್ಠೋ, ಅಥಸ್ಸ ವಿಸಂ ಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಛೇಕೋ ಭಿಸಕ್ಕೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಮನಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಗರುಳೋ, ಉಪರಿ ನಾಗೋತಿ ಮನ್ತಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ವಿಸಂ ಉಪರಿ ಆರೋಪೇಸಿ। ಸೋ ಯಾವ ಅಕ್ಖಿಪ್ಪದೇಸಾ ಆರುಳ್ಹಭಾವಂ ಞತ್ವಾ "ಇತೋ ಪರಂ ಅಭಿರುಹಿತುಂ ನ ದಸ್ಸಾಮಿ, ದಟ್ಠಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಪರಿ ಗರುಳೋ, ಹೇಟ್ಠಾ ನಾಗೋತಿ ಮನ್ತಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಕಣ್ಣೇ ಧುಮೇತ್ವಾ ದಣ್ಡಕೇನ ಪಹರಿತ್ವಾ ವಿಸಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ದಟ್ಠಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಠಪೇಸಿ। ತತ್ರಸ್ಸ ಠಿತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಅಗದಲೇಪೇನ ವಿಸಂ ನಿಮ್ಮಥೇತ್ವಾ ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ "ಸುಖೀ ಹೋಹೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಯೇನಕಾಮಂ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ತತ್ಥ ಆಸೀವಿಸೇನ ದಟ್ಠಸ್ಸ ಕಾಯೇ ವಿಸಪತಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ಇಮೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ರೂಪೇ ಅಧಿಮತ್ತಗಾಹಕಾಲೋ, ಛೇಕೋ ಭಿಸಕ್ಕೋ ವಿಯ ತಥಾಗತೋ, ಮನ್ತಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ವಿಸಸ್ಸ ಆರೋಪಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ತಥಾಗತೇನ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ರೂಪತೋ ಗಾಹಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಅರೂಪೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತಕಾಲೋ, ಯಾವ ಅಕ್ಖಿಪ್ಪದೇಸಾ ಆರುಳ್ಹವಿಸಸ್ಸ ಉಪರಿ ಅಭಿರುಹಿತುಂ ಅದತ್ವಾ ಪುನ ಮನ್ತಬಲೇನ ಓತಾರೇತ್ವಾ ದಟ್ಠಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಠಪನಂ ವಿಯ ಸತ್ಥಾರಾ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅರೂಪತೋ ಗಾಹಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ರೂಪೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತಕಾಲೋ। ದಟ್ಠಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಸ್ಸ ವಿಸಸ್ಸ ಅಗದಲೇಪೇನ ನಿಮ್ಮಥನಂ ವಿಯ ಉಭಯತೋ ಗಾಹಂ ನೀಹರಣತ್ಥಾಯ ಇಮಿಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ ಆರದ್ಧಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ **ನಿಬ್ಬಿನ್ದಂ ವಿರಜ್ಜತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ, **ವಿರಾಗಾ ವಿಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಫಲಂ, **ವಿಮುತ್ತಸ್ಮಿ**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ। ಪಠಮಂ।

೨. ದುತಿಯಅಸ್ಸುತವಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೨. ದುತಿಯೇ **ಸುಖವೇದನಿಯ**ನ್ತಿ ಸುಖವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯಂ। **ಫಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಿಂ। ನನು ಚ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಸುಖವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ನ ಹೋತೀತಿ? ಸಹಜಾತಪಚ್ಚಯೇನ ನ ಹೋತಿ, ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯೇನ ಪನ ಜವನವೇದನಾಯ ಹೋತಿ , ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಸೋತಸಮ್ಫಸ್ಸಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ತಜ್ಜ**ನ್ತಿ ತಜ್ಜಾತಿಕಂ ತಸ್ಸಾರುಪ್ಪಂ, ತಸ್ಸ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಅನುರೂಪನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಕ್ಖವೇದನಿಯ**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸಙ್ಘಟ್ಟನಸಮೋಧಾನಾ**ತಿ ಸಙ್ಘಟ್ಟನೇನ ಚೇವ ಸಮೋಧಾನೇನ ಚ, ಸಙ್ಘಟ್ಟನಸಮ್ಪಿಣ್ಡನೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಸ್ಮಾ**ತಿ ಉಣ್ಹಾಕಾರೋ। **ತೇಜೋ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತತೀ**ತಿ ಅಗ್ಗಿಚುಣ್ಣೋ ನಿಕ್ಖಮತೀತಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಉಸ್ಮಾಕಾರಸ್ಸೇವ ಪನ ಏತಂ ವೇವಚನಂ। ತತ್ಥ **ದ್ವಿನ್ನಂ ಕಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅರಣೀನಂ। ತತ್ಥ ಅಧೋಅರಣೀ ವಿಯ ವತ್ಥು, ಉತ್ತರಾರಣೀ ವಿಯ ಆರಮ್ಮಣಂ, ಸಙ್ಘಟ್ಟನಂ ವಿಯ ಫಸ್ಸೋ, ಉಸ್ಮಾಧಾತು ವಿಯ ವೇದನಾ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಪುತ್ತಮಂಸೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೩. ತತಿಯೇ **ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಹಾರಾ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಯಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ನಿಕ್ಖೇಪೋ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾವೇತ್ಥ ಅನುಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। ಕತರಾಯ ಪನ ಇದಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತನ್ತಿ? ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೇನ। ಭಗವತೋ ಕಿರ ಮಹಾಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಯಥಾ ತಂ ಚತ್ತಾರೋ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇ ಪೂರಿತದಾನಪಾರಮೀಸಞ್ಚಯಸ್ಸ। ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಹಿಸ್ಸ ಯಮಕಮಹಾಮೇಘೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಮಹೋಘಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬಪಾರಮಿಯೋ "ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಿಪಾಕಂ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಾ ವಿಯ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಮಹೋಘಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಯಿಂಸು। ತತೋ ತತೋ ಅನ್ನಪಾನಯಾನವತ್ಥಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಾದಿಹತ್ಥಾ ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಯೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ, "ಕಹಂ ಬುದ್ಧೋ, ಕಹಂ ಭಗವಾ, ಕಹಂ ದೇವದೇವೋ ನರಾಸಭೋ ಪುರಿಸಸೀಹೋ"ತಿ? ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ। ಸಕಟಸತೇಹಿಪಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಆಹರಿತ್ವಾ ಓಕಾಸಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಸಮನ್ತಾ ಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣಮ್ಪಿ ಸಕಟಧುರೇನ ಸಕಟಧುರಂ ಆಹಚ್ಚ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಚೇವ ಅನುಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ ಚ ಅನ್ಧಕವಿನ್ದಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಯೋ ವಿಯ। ಸಬ್ಬಂ ಖನ್ಧಕೇ ತೇಸು ತೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ಚ ಆಗತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಯಥಾ ಭಗವತೋ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸಾಪಿ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ -

> "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಸಕ್ಕತೋ ಹೋತಿ ಗರುಕತೋ ಮಾನಿತೋ ಪೂಜಿತೋ ಅಪಚಿತೋ ಲಾಭೀ ಚೀವರ-ಪಿಣ್ಡಪಾತ-ಸೇನಾಸನ-ಗಿಲಾನ-ಪಚ್ಚಯ-ಭೇಸಜ್ಜ-ಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ। ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋಪಿ ಖೋ ಸಕ್ಕತೋ ಹೋತಿ... ಪೇ॰... ಪರಿಕ್ಖಾರಾನ"ನ್ತಿ (ಉದಾ॰ ೧೪; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೭೦)।

> ತಥಾ "ಯಾವತಾ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ಸಙ್ಘೋ ವಾ ಗಣೋ ವಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ನಾಹಂ, ಚುನ್ದ, ಅಞ್ಞಂ ಏಕಸಙ್ಘಮ್ಪಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ ಏವಂ ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪತ್ತಂ ಯಥರಿವಾಯಂ, ಚುನ್ದ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೭೬)।

ಸ್ವಾಯಂ ಭಗವತೋ ಚ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮಹಾನದೀನಂ ಉದಕಂ ವಿಯ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ರಹೋಗತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಮಹಾಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಅತೀತಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಏವರೂಪೋ ಅಹೋಸಿ, ಅನಾಗತಾನಮ್ಪಿ ಏವರೂಪೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ । ಕಿಂ ನು ಖೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಹಾರಪರಿಗ್ಗಾಹಕೇನ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಮಜ್ಝತ್ತಾ ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗಾ ಹುತ್ವಾ ಆಹಾರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀ"ತಿ?

ಸೋ ಅದ್ದಸ ಏಕಚ್ಚೇ ಅಧುನಾ ಪಬ್ಬಜಿತೇ ಕುಲಪುತ್ತೇ ಅಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಆಹಾರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಮಾನೇ। ದಿಸ್ವಾನಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - "ಮಯಾ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತೇನ ನ ಚೀವರಾದಿಹೇತು ಪೂರಿತಾ, ಉತ್ತಮಫಲಸ್ಸ ಪನ ಅರಹತ್ತಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಪೂರಿತಾ। ಇಮೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಮಮ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜನ್ತಾ ನ ಚೀವರಾದಿಹೇತು ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ಅರಹತ್ತಸ್ಸೇವ ಪನ ಅತ್ಥಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾ। ತೇ ಇದಾನಿ ಅಸಾರಮೇವ ಸಾರಂ ಅನತ್ಥಮೇವ ಚ ಅತ್ಥಂ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ ಏವಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸಂವೇಗೋ ಉದಪಾದಿ। ತತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಸಚೇ ಪಞ್ಚಮಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಞ್ಞಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಅಭವಿಸ್ಸ, ಅಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಾಹಾರಪರಿಭೋಗೋ ಪಞ್ಚಮಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಞಪೇತಬ್ಬೋ ಭವೇಯ್ಯ। ನ ಪನ ಸಕ್ಕಾ ಏವಂ ಕಾತುಂ, ಧುವಪಟಿಸೇವನಟ್ಠಾನಞ್ಹೇತಂ ಸತ್ತಾನಂ। ಯಥಾ ಪನ ಕಥಿತೇ ಪಞ್ಚಮಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ವಿಯ ನಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಏವಂ ಧಮ್ಮಾದಾಸಂ ಸಂವರಂ ಮರಿಯಾದಂ ಠಪೇಸ್ಸಾಮಿ, ಯಂ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅನಾಗತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಇಮಾಯ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಇಮಂ ಪುತ್ತಮಂಸೂಪಮಸುತ್ತನ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿ। ತತ್ಥ **ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಹಾರಾ**ತಿಆದಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ।

ಚತ್ತಾರೋ ಪನ ಆಹಾರೇ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಸು ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ? ತತ್ಥ **ಜಾಯಮ್ಪತಿಕಾ**ತಿ ಜಾಯಾ ಚೇವ ಪತಿ ಚ। **ಪರಿತ್ತಂ ಸಮ್ಬಲ**ನ್ತಿ ಪುಟಭತ್ತಸತ್ತುಮೋದಕಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಥೇಯ್ಯಂ। **ಕನ್ತಾರಮಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಕನ್ತಾರಭೂತಂ ಮಗ್ಗಂ, ಕನ್ತಾರೇ ವಾ ಮಗ್ಗಂ। **ಕನ್ತಾರ**ನ್ತಿ ಚೋರಕನ್ತಾರಂ ವಾಳಕನ್ತಾರಂ ಅಮನುಸ್ಸಕನ್ತಾರಂ ನಿರುದಕಕನ್ತಾರಂ ಅಪ್ಪಭಕ್ಖಕನ್ತಾರನ್ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಂ। ತೇಸು ಯತ್ಥ ಚೋರಭಯಂ ಅತ್ಥಿ , ತಂ ಚೋರಕನ್ತಾರಂ। ಯತ್ಥ ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದಯೋ ವಾಳಾ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ವಾಳಕನ್ತಾರಂ। ಯತ್ಥ ಬಲವಾಮುಖಯಕ್ಖಿನಿಆದೀನಂ ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಸೇನ ಭಯಂ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಅಮನುಸ್ಸಕನ್ತಾರಂ। ಯತ್ಥ ಪಾತುಂ ವಾ ನ್ಹಾಯಿತುಂ ವಾ ಉದಕಂ ನತ್ಥಿ, ತಂ ನಿರುದಕಕನ್ತಾರಂ। ಯತ್ಥ ಖಾದಿತಬ್ಬಂ ವಾ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಕನ್ದಮೂಲಾದಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ, ತಂ ಅಪ್ಪಭಕ್ಖಕನ್ತಾರಂ ನಾಮ। ಯತ್ಥ ಪನೇತಂ ಪಞ್ಚವಿಧಮ್ಪಿ ಭಯಂ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಕನ್ತಾರಮೇವ। ತಂ ಪನೇತಂ ಏಕಾಹದ್ವೀಹತೀಹಾದಿವಸೇನ ನಿತ್ಥರಿತಬ್ಬಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ, ನ ತಂ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಇಧ ಪನ ನಿರುದಕಂ ಅಪ್ಪಭಕ್ಖಂ ಯೋಜನಸತಿಕಕನ್ತಾರಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಏವರೂಪೇ ಕನ್ತಾರೇ ಮಗ್ಗಂ। **ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಛಾತಕಭಯೇನ ಚೇವ ರೋಗಭಯೇನ ಚ ರಾಜಭಯೇನ ಚ ಉಪದ್ದುತಾ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ "ಏತಂ ಕನ್ತಾರಂ ನಿತ್ಥರಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ನಿರುಪದ್ದವೇ ರಟ್ಠೇ ಸುಖಂ ವಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ।

ಏಕಪುತ್ತಕೋತಿ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗಹಿತೋ ಅನುಕಮ್ಪಿತಬ್ಬಯುತ್ತೋ ಅಧಿರಸರೀರೋ ಏಕಪುತ್ತಕೋ। **ವಲ್ಲೂರಞ್ಚ ಸೋಣ್ಡಿಕಞ್ಚಾ**ತಿ ಘನಘನಟ್ಠಾನತೋ ಗಹೇತ್ವಾ ವಲ್ಲೂರಂ, ಅಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಿತಸಿರಾನಿಸ್ಸಿತಟ್ಠಾನಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಸೂಲಮಂಸಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಪಿಸೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಪಹರೇಯ್ಯುಂ। **ಕಹಂ ಏಕಪುತ್ತಕಾ**ತಿ ಅಯಂ ತೇಸಂ ಪರಿದೇವನಾಕಾರೋ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಭೂತಮತ್ಥಂ ಕತ್ವಾ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ - ದ್ವೇ ಕಿರ ಜಾಯಮ್ಪತಿಕಾ ಪುತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿತ್ತೇನ ಪಾಥೇಯ್ಯೇನ ಯೋಜನಸತಿಕಂ ಕನ್ತಾರಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಂಸು। ತೇಸಂ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಾನಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಾಥೇಯ್ಯಂ ನಿಟ್ಠಾಸಿ, ತೇ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾತುರಾ ವಿರಳಚ್ಛಾಯಾಯಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ತತೋ ಪುರಿಸೋ ಭರಿಯಂ ಆಹ - "ಭದ್ದೇ ಇತೋ ಸಮನ್ತಾ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಾನಿ ಗಾಮೋ ವಾ ನಿಗಮೋ ವಾ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ತಂ ಪುರಿಸೇನ ಕಾತಬ್ಬಂ ಬಹುಮ್ಪಿ ಕಸಿಗೋರಕ್ಖಾದಿಕಮ್ಮಂ, ನ ದಾನಿ ಸಕ್ಕಾ ತಂ ಮಯಾ ಕಾತುಂ, ಏಹಿ ಮಂ ಮಾರೇತ್ವಾ ಉಪಡ್ಢಮಂಸಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಉಪಡ್ಢಂ ಪಾಥೇಯ್ಯಂ ಕತ್ವಾ ಪುತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕನ್ತಾರಂ ನಿತ್ಥರಾಹೀ"ತಿ। ಪುನ ಸಾಪಿ ತಂ ಆಹ - "ಸಾಮಿ ಮಯಾ ದಾನಿ ಯಂ ತಂ ಇತ್ಥಿಯಾ ಕಾತಬ್ಬಂ ಬಹುಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಕನ್ತನಾದಿಕಮ್ಮಂ, ತಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಏಹಿ ಮಂ ಮಾರೇತ್ವಾ ಉಪಡ್ಢಮಂಸಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಉಪಡ್ಢಂ ಪಾಥೇಯ್ಯಂ ಕತ್ವಾ ಪುತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕನ್ತಾರಂ ನಿತ್ಥರಾಹೀ"ತಿ। ಪುನ ಸೋಪಿ ತಂ ಆಹ - "ಭದ್ದೇ ಮಾತುಗಾಮಮರಣೇನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮರಣಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ । ನ ಹಿ ಮನ್ದೋ ಕುಮಾರೋ ಮಾತರಾ ವಿನಾ ಜೀವಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಯದಿ ಪನ ಮಯಂ ಜೀವಾಮ। ಪುನ ದಾರಕಂ ಲಭೇಯ್ಯಾಮ। ಹನ್ದ ದಾನಿ ಪುತ್ತಕಂ ಮಾರೇತ್ವಾ, ಮಂಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕನ್ತಾರಂ ನಿತ್ಥರಾಮಾ"ತಿ। ತತೋ ಮಾತಾ ಪುತ್ತಮಾಹ - "ತಾತ, ಪಿತುಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛಾ"ತಿ, ಸೋ ಅಗಮಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪಿತಾ, "ಮಯಾ 'ಪುತ್ತಕಂ ಪೋಸೇಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಕಸಿಗೋರಕ್ಖಾದೀಹಿ ಅನಪ್ಪಕಂ ದುಕ್ಖಮನುಭೂತಂ, ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ ಅಹಂ ಪುತ್ತಂ ಮಾರೇತುಂ, ತ್ವಂಯೇವ ತವ ಪುತ್ತಂ ಮಾರೇಹೀ"ತಿ ವತ್ವಾ, "ತಾತ ಮಾತುಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಅಗಮಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಮಾತಾಪಿ, "ಮಯಾ ಪುತ್ತಂ ಪತ್ಥೇನ್ತಿಯಾ ಗೋವತಕುಕ್ಕುರವತದೇವತಾಯಾಚನಾದೀಹಿಪಿ ತಾವ ಅನಪ್ಪಕಂ ದುಕ್ಖಮನುಭೂತಂ, ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಕುಚ್ಛಿನಾ ಪರಿಹರನ್ತಿಯಾ? ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ ಅಹಂ ಪುತ್ತಂ ಮಾರೇತು"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ "ತಾತ, ಪಿತುಸನ್ತಿಕಮೇವ ಗಚ್ಛಾ"ತಿ ಆಹ। ಏವಂ ಸೋ ದ್ವಿನ್ನಮನ್ತರಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋಯೇವ ಮತೋ। ತೇ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪರಿದೇವಿತ್ವಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಮಂಸಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಾದನ್ತಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು।

ತೇಸಂ ಸೋ ಪುತ್ತಮಂಸಾಹಾರೋ ನವಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪಟಿಕೂಲತ್ತಾ ನೇವ ದವಾಯ ಹೋತಿ, ನ ಮದಾಯ, ನ ಮಣ್ಡನಾಯ, ನ ವಿಭೂಸನಾಯ, ಕೇವಲಂ ಕನ್ತಾರನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯೇವ ಹೋತಿ। ಕತಮೇಹಿ ನವಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪಟಿಕೂಲೋತಿ ಚೇ? ಸಜಾತಿಮಂಸತಾಯ ಞಾತಿಮಂಸತಾಯ ಪುತ್ತಮಂಸತಾಯ ಪಿಯಪುತ್ತಮಂಸತಾಯ ತರುಣಮಂಸತಾಯ ಆಮಕಮಂಸತಾಯ ಅಭೋಗಮಂಸತಾಯ ಅಲೋಣತಾಯ ಅಧೂಪಿತತಾಯಾತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ತೇ ನವಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪಟಿಕೂಲಂ ತಂ ಪುತ್ತಮಂಸಂ

ಖಾದನ್ತಾ ನ ಸಾರತ್ತಾ ಗಿದ್ಧಮಾನಸಾ ಹುತ್ವಾ ಖಾದಿಂಸು, ಮಜ್ಝತ್ತಭಾವೇಯೇವ ಪನ ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗಪರಿಭೋಗೇ ಠಿತಾ ಖಾದಿಂಸು। ನ ಅಟ್ಠಿನ್ಹಾರುಚಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಟ್ಠಾನಾನಿ ಅಪನೇತ್ವಾ ಥೂಲಥೂಲಂ ವರಮಂಸಮೇವ ಖಾದಿಂಸು, ಹತ್ಥಸಮ್ಪತ್ತಂ ಮಂಸಮೇವ ಪನ ಖಾದಿಂಸು। ನ ಯಾವದತ್ಥಂ ಕಣ್ಠಪ್ಪಮಾಣಂ ಕತ್ವಾ ಖಾದಿಂಸು, ಥೋಕಂ ಥೋಕಂ ಪನ ಏಕದಿವಸಂ ಯಾಪನಮತ್ತಮೇವ ಖಾದಿಂಸು। ನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮಚ್ಛರಾಯನ್ತಾ ಖಾದಿಂಸು, ವಿಗತಮಚ್ಛೇರಮಲೇನ ಪನ ಪರಿಸುದ್ಧೇನೇವ ಚೇತಸಾ ಖಾದಿಂಸು। ನ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಮಿಗಮಂಸಂ ವಾ ಮೋರಮಂಸಾದೀನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಖಾದಾಮಾತಿ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹಾ ಖಾದಿಂಸು, ಪಿಯಪುತ್ತಮಂಸಭಾವಂ ಪನ ಜಾನನ್ತಾವ ಖಾದಿಂಸು। ನ "ಅಹೋ ವತ ಮಯಂ ಪುನಪಿ ಏವರೂಪಂ ಪುತ್ತಮಂಸಂ ಖಾದೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ ಖಾದಿಂಸು, ಪತ್ಥನಂ ಪನ ವೀತಿವತ್ತಾವ ಹುತ್ವಾ ಖಾದಿಂಸು। ನ "ಏತ್ತಕಂ ಕನ್ತಾರೇ ಖಾದಿತ್ವಾ ಅವಸಿಟ್ಠಂ ಕನ್ತಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಲೋಣಮ್ಬಿಲಾದೀಹಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಖಾದಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಅಕಂಸು, ಕನ್ತಾರಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪನ "ಪುರೇ ಮಹಾಜನೋ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ಭೂಮಿಯಂ ವಾ ನಿಖಣಿಂಸು, ಅಗ್ಗಿನಾ ವಾ ಝಾಪಯಿಂಸು। ನ "ಕೋಚಿ ಅಞ್ಞೋ ಅಮ್ಹೇ ವಿಯ ಏವರೂಪಂ ಪುತ್ತಮಂಸಂ ಖಾದಿತುಂ ನ ಲಭತೀ"ತಿ ಮಾನಂ ವಾ ದಪ್ಪಂ ವಾ ಅಕಂಸು, ನಿಹತಮಾನಾ ಪನ ನಿಹತದಪ್ಪಾ ಹುತ್ವಾ ಖಾದಿಂಸು। "ಕಿಂ ಇಮಿನಾ ಅಲೋಣೇನ ಅನಮ್ಬಿಲೇನ ಅಧೂಪಿತೇನ ದುಗ್ಗನ್ಧೇನಾ"ತಿ ನ ಹೀಳೇತ್ವಾ ಖಾದಿಂಸು, ಹೀಳನಂ ಪನ ವೀತಿವತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಖಾದಿಂಸು । ನ "ತುಯ್ಹಂ ಭಾಗೋ ಮಯ್ಹಂ ಭಾಗೋ ತವ ಪುತ್ತೋ ಮಮ ಪುತ್ತೋ"ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅತಿಮಞ್ಞಿಂಸು। ಸಮಗ್ಗಾ ಪನ ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ ಹುತ್ವಾ ಖಾದಿಂಸು। ಇಮಂ ನೇಸಂ ಏವರೂಪಂ ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗಾದಿಪರಿಭೋಗಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೋ ಸತ್ಥಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಮ್ಪಿ ತಂ ಕಾರಣಂ ಅನುಜಾನಾಪೇನ್ತೋ **ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಪಿ ನು ತೇ ದವಾಯ ವಾ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇಯ್ಯುನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ದವಾಯ ವಾ**ತಿಆದೀನಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೮) ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೇವ। **ಕನ್ತಾರಸ್ಸಾ**ತಿ ನಿತ್ತಿಣ್ಣಾವಸೇಸಸ್ಸ ಕನ್ತಾರಸ್ಸ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ನವನ್ನಂ ಪಾಟಿಕುಲ್ಯಾನಂ ವಸೇನ ಪಿಯಪುತ್ತಮಂಸಸದಿಸೋ ಕತ್ವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕತಮೇಸಂ ನವನ್ನಂ? ಗಮನಪಾಟಿಕುಲ್ಯತಾದೀನಂ। ಗಮನಪಾಟಿಕುಲ್ಯತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋಪಿ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಪರಿಯೇಸನಪಾಟಿಕುಲ್ಯತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋಪಿ, ಪರಿಭೋಗನಿಧಾನಆಸಯಪರಿಪಕ್ಕಾಪರಿಪಕ್ಕಸಮ್ಮಕ್ಖಣನಿಸ್ಸನ್ದಪಾಟಿಕುಲ್ಯತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋಪಿ, ತಾನಿ ಪನೇತಾನಿ ಗಮನಪಾಟಿಕುಲ್ಯತಾದೀನಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೨೯೪) ಆಹಾರಪಾಟಿಕುಲ್ಯತಾನಿದ್ದೇಸೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೇವ। ಇತಿ ಇಮೇಸಂ ನವನ್ನಂ ಪಾಟಿಕುಲ್ಯಾನಂ ವಸೇನ ಪುತ್ತಮಂಸೂಪಮಂ ಕತ್ವಾ ಆಹಾರೋ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ।

ಯಥಾ ತೇ ಜಾಯಮ್ಪತಿಕಾ ಪಾಟಿಕುಲ್ಯಂ ಪಿಯಪುತ್ತಮಂಸಂ ಖಾದನ್ತಾ ನ ಸಾರತ್ತಾ ಗಿದ್ಧಮಾನಸಾ ಹುತ್ವಾ ಖಾದಿಂಸು, ಮಜ್ಝತ್ತಭಾವೇಯೇವ ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗಪರಿಭೋಗೇ ಠಿತಾ ಖಾದಿಂಸು, ಏವಂ ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗಪರಿಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ। ಯಥಾ ಚ ತೇ ನ ಅಟ್ಠಿನ್ಹಾರುಚಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಥೂಲಥೂಲಂ ವರಮಂಸಮೇವ ಖಾದಿಂಸು, ಹತ್ಥಸಮ್ಪತ್ತಮೇವ ಪನ ಖಾದಿಂಸು, ಏವಂ ಸುಕ್ಖಭತ್ತಮನ್ದಬ್ಯಞ್ಜನಾದೀನಿ ಪಿಟ್ಠಿಹತ್ಥೇನ ಅಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಟ್ಟಕೇನ ವಿಯ ಕುಕ್ಕುಟೇನ ವಿಯ ಚ ಓಧಿಂ ಅದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತತೋ ತತೋ ಸಪ್ಪಿಮಂಸಾದಿಸಂಸಟ್ಠವರಭೋಜನಂಯೇವ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಅಭುಞ್ಜನ್ತೇನ ಸೀಹೇನ ವಿಯ ಸಪದಾನಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ।

ಯಥಾ ಚ ತೇ ನ ಯಾವದತ್ಥಂ ಕಣ್ಠಪ್ಪಮಾಣಂ ಖಾದಿಂಸು, ಥೋಕಂ ಥೋಕಂ ಪನ ಏಕೇಕದಿವಸಂ ಯಾಪನಮತ್ತಮೇವ ಖಾದಿಂಸು, ಏವಮೇವ ಆಹರಹತ್ಥಕಾದಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ವಿಯ ಯಾವದತ್ಥಂ ಉದರಾವದೇಹಕಂ ಅಭುಞ್ಜನ್ತೇನ ಚತುನ್ನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ವಾ ಆಲೋಪಾನಂ ಓಕಾಸಂ ಠಪೇತ್ವಾವ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನಾ ವಿಯ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಕಿರ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸ ವಸ್ಸಾನಿ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ "ಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇ ಅಮ್ಬಿಲುಗ್ಗಾರಸಮುಟ್ಠಾಪಕಂ ಕತ್ವಾ ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ಆಹಾರಂ ನ ಆಹಾರೇಸಿ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತೋ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ -

"ಚತ್ತಾರೋ ಪಞ್ಚ ಆಲೋಪೇ, ಅಭುತ್ವಾ ಉದಕಂ ಪಿವೇ।
ಅಲಂ ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯ, ಪಹಿತತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ"ತಿ॥ (ಥೇರಗಾ॰ ೯೮೩)।

ಯಥಾ ಚ ತೇ ನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮಚ್ಛರಾಯನ್ತಾ ಖಾದಿಂಸು, ವಿಗತಮಲಮಚ್ಛೇರೇನ ಪನ ಪರಿಸುದ್ಧೇನೇವ ಚೇತಸಾ ಖಾದಿಂಸು, ಏವಮೇವ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಅಮಚ್ಛರಾಯಿತ್ವಾ "ಇಮಂ ಸಬ್ಬಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಂ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಉಪಡ್ಢಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಉಪಡ್ಢಂ, ಸಚೇ ಗಹಿತಾವಸೇಸೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅತ್ತನಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೇ ಠಿತೇನೇವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ। ಯಥಾ ಚ ತೇ ನ "ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಮಯಂ ಮಿಗಮಂಸಂ ವಾ ಮೋರಮಂಸಾದೀನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಖಾದಾಮಾ"ತಿ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹಾ ಖಾದಿಂಸು, ಪಿಯಪುತ್ತಮಂಸಭಾವಂ ಪನ ಜಾನನ್ತಾವ ಖಾದಿಂಸು, ಏವಮೇವ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಲಭಿತ್ವಾ "ಅಹಂ ಖಾದಾಮಿ ಭುಞ್ಜಾಮೀ"ತಿ ಅತ್ತೂಪಲದ್ಧಿಸಮ್ಮೋಹಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ "ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ನ ಜಾನಾತಿ 'ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕಕಾಯಂ ವಡ್ಢೇಮೀ'ತಿ, ಕಾಯೋಪಿ ನ ಜಾನಾತಿ 'ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ಮಂ ವಡ್ಢೇತೀ'"ತಿ, ಏವಂ ಸಮ್ಮೋಹಂ ಪಹಾಯ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ। ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞವಸೇನಾಪಿ ಚೇಸ ಅಸಮ್ಮೂಳ್ಹೇನೇವ ಹುತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ।

ಯಥಾ ಚ ತೇ ನ "ಅಹೋ ವತ ಮಯಂ ಪುನಪಿ ಏವರೂಪಂ ಪುತ್ತಮಂಸಂ ಖಾದೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ ಖಾದಿಂಸು, ಪತ್ಥನಂ ಪನ ವೀತಿವತ್ತಾವ ಹುತ್ವಾ ಖಾದಿಂಸು, ಏವಮೇವ ಪಣೀತಭೋಜನಂ ಲದ್ಧಾ 'ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಸ್ವೇಪಿ ಪುನದಿವಸೇಪಿ ಏವರೂಪಂ ಲಭೇಯ್ಯಂ', ಲೂಖಂ ವಾ ಪನ ಲದ್ಧಾ "ಹಿಯ್ಯೋ ವಿಯ ಮೇ ಅಜ್ಜ ಪಣೀತಭೋಜನಂ ನ ಲದ್ಧ"ನ್ತಿ ಪತ್ಥನಂ ವಾ ಅನುಸೋಚನಂ ವಾ ಅಕತ್ವಾ ನಿತ್ತಣ್ಹೇನ -

"ಅತೀತಂ ನಾನುಸೋಚಾಮಿ, ನಪ್ಪಜಪ್ಪಾಮಿನಾಗತಂ।
ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇನ ಯಾಪೇಮಿ, ತೇನ ವಣ್ಣೋ ಪಸೀದತೀ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೧.೯೦) -

ಇಮಂ ಓವಾದಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೇನ "ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇನೇವ ಯಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ।

ಯಥಾ ಚ ತೇ ನ "ಏತ್ತಕಂ ಕನ್ತಾರೇ ಖಾದಿತ್ವಾ ಅವಸಿಟ್ಠಂ ಕನ್ತಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಲೋಣಮ್ಬಿಲಾದೀಹಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಖಾದಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಅಕಂಸು, ಕನ್ತಾರಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪನ "ಪುರೇ ಮಹಾಜನೋ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ಭೂಮಿಯಂ ವಾ ನಿಖಣಿಂಸು, ಅಗ್ಗಿನಾ ವಾ ಝಾಪಯಿಂಸು, ಏವಮೇವ -

"ಅನ್ನಾನಮಥೋ ಪಾನಾನಂ,
ಖಾದನೀಯಾನಂ ಅಥೋಪಿ ವತ್ಥಾನಂ।
ಲದ್ಧಾ ನ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕಯಿರಾ,
ನ ಚ ಪರಿತ್ತಸೇ ತಾನಿ ಅಲಭಮಾನೋ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೯೨೦)। -

ಇಮಂ ಓವಾದಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೇನ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಯಂ ಯಂ ಲಭತಿ, ತತೋ ತತೋ ಅತ್ತನೋ ಯಾಪನಮತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಸೇಸಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಪರಿವಜ್ಜನ್ತೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ। ಯಥಾ ಚ ತೇ ನ "ಕೋಚಿ ಅಞ್ಞೋ ಅಮ್ಹೇ ವಿಯ ಏವರೂಪಂ ಪುತ್ತಮಂಸಂ ಖಾದಿತುಂ ನ ಲಭತೀ"ತಿ ಮಾನಂ ವಾ ದಪ್ಪಂ ವಾ ಅಕಂಸು, ನಿಹತಮಾನಾ ಪನ ನಿಹತದಪ್ಪಾ ಹುತ್ವಾ ಖಾದಿಂಸು, ಏವಮೇವ ಪಣೀತಭೋಜನಂ ಲಭಿತ್ವಾ "ಅಹಮಸ್ಮಿ ಲಾಭೀ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀನ"ನ್ತಿ ನ ಮಾನೋ ವಾ ದಪ್ಪೋ ವಾ ಕಾತಬ್ಬೋ। "ನಾಯಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಚೀವರಾದಿಹೇತು, ಅರಹತ್ತಹೇತು ಪನಾಯಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ"ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ನಿಹತಮಾನದಪ್ಪೇನೇವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ।

ಯಥಾ ಚ ತೇ "ಕಿಂ ಇಮಿನಾ ಅಲೋಣೇನ ಅನಮ್ಬಿಲೇನ ಅಧೂಪಿತೇನ ದುಗ್ಗನ್ಧೇನಾ"ತಿ ಹೀಳೇತ್ವಾ ನ ಖಾದಿಂಸು, ಹೀಳನಂ ಪನ ವೀತಿವತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಖಾದಿಂಸು, ಏವಮೇವ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಲಭಿತ್ವಾ "ಕಿಂ ಇಮಿನಾ ಅಸ್ಸಗೋಣಭತ್ತಸದಿಸೇನ ಲೂಖೇನ

ನಿರಸೇನ, ಸುವಾನದೋಣಿಯಂ ತಂ ಪಕ್ಖಿಪಥಾ"ತಿ ಏವಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ವಾ "ಕೋ ಇಮಂ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ಕಾಕಸುನಖಾದೀನಂ ದೇಹೀ"ತಿ ಏವಂ ದಾಯಕಂ ವಾ ಅಹೀಳೇನ್ತೇನ -

"ಸ ಪತ್ತಪಾಣಿ ವಿಚರನ್ತೋ, ಅಮೂಗೋ ಮೂಗಸಮ್ಮತೋ।
ಅಪ್ಪಂ ದಾನಂ ನ ಹೀಳೇಯ್ಯ, ದಾತಾರಂ ನಾವಜಾನಿಯಾ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೭೧೮)। -

ಇಮಂ ಓವಾದಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ। ಯಥಾ ಚ ತೇ ನ "ತುಯ್ಹಂ ಭಾಗೋ, ಮಯ್ಹಂ ಭಾಗೋ, ತವ ಪುತ್ತೋ ಮಮ ಪುತ್ತೋ"ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅತಿಮಞ್ಞಿಂಸು, ಸಮಗ್ಗಾ ಪನ, ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ ಹುತ್ವಾ ಖಾದಿಂಸು, ಏವಮೇವಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಯಥಾ ಏಕಚ್ಚೋ "ಕೋ ತುಮ್ಹಾದಿಸಾನಂ ದಸ್ಸತಿ ನಿಕ್ಕಾರಣಾ ಉಮ್ಮಾರೇಸು ಪಕ್ಖಲನ್ತಾನಂ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತಾನಂ ವಿಜಾತಮಾತಾಪಿ ವೋ ದಾತಬ್ಬಂ ನ ಮಞ್ಞತಿ, ಮಯಂ ಪನ ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ಪಣೀತಾನಿ ಚೀವರಾದೀನಿ ಲಭಾಮಾ"ತಿ ಸೀಲವನ್ತೇ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಅತಿಮಞ್ಞತಿ, ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ -

"ಸೋ ತೇನ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿಣ್ಣಚಿತ್ತೋ ಅಞ್ಞೇ ಪೇಸಲೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತಿಮಞ್ಞತಿ। ತಞ್ಹಿ ತಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮೋಘಪುರಿಸಸ್ಸ ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೯೧)।

ಏವಂ ಕಞ್ಚಿ ಅನತಿಮಞ್ಞಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಗ್ಗೇನ ಸಮ್ಮೋದಮಾನೇನ ಹುತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ।

ಪರಿಞ್ಞಾತೇತಿ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾತಿ ಇಮಾಹಿ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾತೇ। ಕಥಂ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖು "ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ನಾಮ ಅಯಂ ಸವತ್ಥುಕವಸೇನ ಓಜಟ್ಠಮಕರೂಪಂ ಹೋತಿ, ಓಜಟ್ಠಮಕರೂಪಂ ಕತ್ಥ ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ? ಜಿವ್ಹಾಪಸಾದೇ, ಜಿವ್ಹಾಪಸಾದೋ ಕಿನ್ನಿಸ್ಸಿತೋ? ಚತುಮಹಾಭೂತನಿಸ್ಸಿತೋ। ಇತಿ ಓಜಟ್ಠಮಕಂ ಜಿವ್ಹಾಪಸಾದೋ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾನಿ ಮಹಾಭೂತಾನೀತಿ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ನಾಮ, ತಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾ। ಇತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ನಾಮರೂಪಮತ್ತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಸೋ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಸರಸಲಕ್ಖಣತೋ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಪಸ್ಸತಿ। ಏತ್ತಾವತಾನೇನ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಮುಖೇನ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಯಾಥಾವತೋ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಞ್ಞಾತೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ತದೇವ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ನಾಮರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾತಿ ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಸತ್ತನ್ನಂ ಅನುಪಸ್ಸನಾನಂ ವಸೇನ ಸಮ್ಮಸತಿ। ಏತ್ತಾವತಾನೇನ ಸೋ ತಿಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಸಮ್ಮಸನಞಾಣಸಙ್ಖಾತಾಯ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಞ್ಞಾತೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ನಾಮರೂಪೇ ಛನ್ದರಾಗಾವಕಡ್ಢನೇನ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಪರಿಜಾನತಾ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಞ್ಞಾತೋ ಹೋತೀತಿ।

ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೋತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಸಮ್ಭವೋ ರಾಗೋ ಪರಿಞ್ಞಾತೋ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಪನ ತಿಸ್ಸೋ ಪರಿಞ್ಞಾ ಏಕಪರಿಞ್ಞಾ ಸಬ್ಬಪರಿಞ್ಞಾ ಮೂಲಪರಿಞ್ಞಾತಿ। ಕತಮಾ **ಏಕಪರಿಞ್ಞಾ**? ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಜಿವ್ಹಾದ್ವಾರೇ ಏಕರಸತಣ್ಹಂ ಪರಿಜಾನಾತಿ, ತೇನ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೋ ರಾಗೋ ಪರಿಞ್ಞಾತೋವ ಹೋತೀತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತಸ್ಸಾಯೇವ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। ಸಾಯೇವ ಹಿ ತಣ್ಹಾ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ರೂಪರಾಗೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಸೋತದ್ವಾರಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸದ್ದರಾಗಾದಯೋ। ಇತಿ ಯಥಾ ಏಕಸ್ಸೇವ ಚೋರಸ್ಸ ಪಞ್ಚಮಗ್ಗೇ ಹನತೋ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಮಗ್ಗೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಸೀಸೇ ಛಿನ್ನೇ ಪಞ್ಚಪಿ ಮಗ್ಗಾ ಖೇಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಜಿವ್ಹಾದ್ವಾರೇ ರಸತಣ್ಹಾಯ ಪರಿಞ್ಞಾತಾಯ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೋ ರಾಗೋ ಪರಿಞ್ಞಾತೋ ಹೋತೀತಿ ಅಯಂ ಏಕಪರಿಞ್ಞಾ ನಾಮ।

ಕತಮಾ **ಸಬ್ಬಪರಿಞ್ಞಾ**? ಪತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಪಿಣ್ಡಪಾತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕರಾಗೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಕಥಂ? ಪರಿಸುದ್ಧಂ ತಾವಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಓಲೋಕಯತೋ ರೂಪರಾಗೋ ಹೋತಿ, ಉಣ್ಹೇ ಸಪ್ಪಿಮ್ಹಿ ತತ್ಥ ಆಸಿಞ್ಚನ್ತೇ ಪಟಪಟಾತಿ ಸದ್ದೋ ಉಟ್ಠಹತಿ,

ತಥಾರೂಪಂ ಖಾದನೀಯಂ ವಾ ಖಾದನ್ತಸ್ಸ ಮುರುಮುರೂತಿ ಸದ್ದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಅಸ್ಸಾದಯತೋ ಸದ್ದರಾಗೋ। ಜೀರಕಾದಿವಸಗನ್ಧಂ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತಸ್ಸ ಗನ್ಧರಾಗೋ, ಸಾದುರಸವಸೇನ ರಸರಾಗೋ। ಮುದುಭೋಜನಂ ಫಸ್ಸವನ್ತನ್ತಿ ಅಸ್ಸಾದಯತೋ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬರಾಗೋ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಆಹಾರೇ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗಪರಿಭೋಗೇನ ಪರಿಭುತ್ತೇ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಸೋ ಪರಿಞ್ಞಾತೋ ಹೋತೀತಿ ಅಯಂ ಸಬ್ಬಪರಿಞ್ಞಾ ನಾಮ।

ಕತಮಾ **ಮೂಲಪರಿಞ್ಞಾ**? ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕರಾಗಸ್ಸ ಹಿ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ಮೂಲಂ। ಕಸ್ಮಾ? ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ತಸ್ಸುಪ್ಪತ್ತಿತೋ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣತಿಸ್ಸಭಯೇ ಕಿರ ದ್ವಾದಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಜಾಯಮ್ಪತಿಕಾನಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಂ ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಆಹಾರಮನ್ದತಾಯ। ಭಯೇ ಪನ ವೂಪಸನ್ತೇ ಯೋಜನಸತಿಕೋ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪೋ ದಾರಕಾನಂ ಜಾತಮಙ್ಗಲೇಹಿ ಏಕಮಙ್ಗಲೋ ಅಹೋಸಿ। ಇತಿ ಮೂಲಭೂತೇ ಆಹಾರೇ ಪರಿಞ್ಞಾತೇ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೋ ರಾಗೋ ಪರಿಞ್ಞಾತೋವ ಹೋತೀತಿ ಅಯಂ ಮೂಲಪರಿಞ್ಞಾ ನಾಮ।

ನತ್ಥಿ ತಂ ಸಂಯೋಜನನ್ತಿ ತೇನ ರಾಗೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಹಾನೇಕಟ್ಠತಾಯ ಪಹೀನತ್ತಾ ನತ್ಥಿ। ಏವಮಯಂ ದೇಸನಾ ಯಾವ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಾ ಕಥಿತಾ। "ಏತ್ತಕೇನ ಪನ ಮಾ ವೋಸಾನಂ ಆಪಜ್ಜಿಂಸೂ"ತಿ ಏತೇಸಂಯೇವ ರೂಪಾದೀನಂ ವಸೇನ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ। ಪಠಮಾಹಾರೋ (ನಿಟ್ಠಿತೋ)।

ದುತಿಯೇ **ನಿಚ್ಚಮ್ಮಾ**ತಿ ಖುರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಸಿಙ್ಗಮೂಲಾ ಸಕಲಸರೀರತೋ ಉದ್ದಾಲಿತಚಮ್ಮಾ ಕಿಂಸುಕರಾಸಿವಣ್ಣಾ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಅಞ್ಞಂ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಗೋಣಾದಿಉಪಮಂ ಅಗಹೇತ್ವಾ ನಿಚ್ಚಮ್ಮಗಾವೂಪಮಾ ಗಹಿತಾತಿ? ತಿತಿಕ್ಖಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ। ಮಾತುಗಾಮೋ ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ದುಕ್ಖವೇದನಂ ತಿತಿಕ್ಖಿತುಂ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಮೇವ ಫಸ್ಸಾಹಾರೋ ಅಬಲೋ ದುಬ್ಬಲೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸದಿಸಮೇವ ಉಪಮಂ ಆಹರಿ। **ಕುಟ್ಟನ್ತಿ** ಸಿಲಾಕುಟ್ಟಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಂ। **ಕುಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಾ** ಪಾಣಾ ನಾಮ ಉಣ್ಣನಾಭಿಸರಬೂಮೂಸಿಕಾದಯೋ। **ರುಕ್ಖನಿಸ್ಸಿತಾತಿ** ಉಚ್ಚಾಲಿಙ್ಗಪಾಣಕಾದಯೋ। **ಉದಕನಿಸ್ಸಿತಾತಿ** ಮಚ್ಛಸುಂಸುಮಾರಾದಯೋ। **ಆಕಾಸನಿಸ್ಸಿತಾ**ತಿ ಡಂಸಮಕಸಕಾಕಕುಲಲಾದಯೋ। **ಖಾದೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ಲುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಖಾದೇಯ್ಯುಂ। ಸಾ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ತಂ ತಂಠಾನಸನ್ನಿಸ್ಸಯಮೂಲಿಕಂ ಪಾಣಖಾದನಭಯಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನಾ ನೇವ ಅತ್ತನೋ ಸಕ್ಕಾರಸಮ್ಮಾನಂ, ನ ಪಿಟ್ಠಿಪರಿಕಮ್ಮಸರೀರಸಮ್ಬಾಹನಉಣ್ಹೋದಕಾನಿ ಇಚ್ಛತಿ, ಏವಮೇವ ಭಿಕ್ಖು ಫಸ್ಸಾಹಾರಮೂಲಕಂ ಕಿಲೇಸಪಾಣಕಖಾದನಭಯಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೋ ತೇಭೂಮಕಫಸ್ಸೇನ ಅನತ್ಥಿಕೋ ಹೋತಿ।

ಫಸ್ಸೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಹಾರೇ ಪರಿಞ್ಞಾತೇತಿ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾತೇ। ಇಧಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪರಿಞ್ಞಾ। ತತ್ಥ "ಫಸ್ಸೋ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ , ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವೇದನಾ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಞ್ಞಾ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಚಿತ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ, ತೇಸಂ ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣಾನಿ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ"ತಿ ಏವಂ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಯಾಥಾವತೋ ದಸ್ಸನಂ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ। ತತ್ಥೇವ ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಸತ್ತನ್ನಂ ಅನುಪಸ್ಸನಾನಂ ವಸೇನ ಅನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ತುಲನಂ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪನ ನಾಮರೂಪೇ ಛನ್ದರಾಗನಿಕ್ಕಡ್ಢನೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾ। **ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ**ತಿ ಏವಂ ಫಸ್ಸಾಹಾರೇ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾತೇ ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ ಪರಿಞ್ಞಾತಾವ ಹೋನ್ತಿ ತಮ್ಮೂಲಕತ್ತಾ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತತ್ತಾ ಚ। ಇತಿ ಫಸ್ಸಾಹಾರವಸೇನ ದೇಸನಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ಕಥಿತಾ। ದುತಿಯಾಹಾರೋ।

ತತಿಯೇ **ಅಙ್ಗಾರಕಾಸೂ**ತಿ ಅಙ್ಗಾರಾನಂ ಕಾಸು। **ಕಾಸೂ**ತಿ ರಾಸಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ ಆವಾಟೋಪಿ।

"ಅಙ್ಗಾರಕಾಸುಂ ಅಪರೇ ಫುಣನ್ತಿ,
ನರಾ ರುದನ್ತಾ ಪರಿದಡ್ಢಗತ್ತಾ।
ಭಯಞ್ಹಿ ಮಂ ವಿನ್ದತಿ ಸೂತ ದಿಸ್ವಾ,

ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಮಾತಲಿ ದೇವಸಾರಥೀ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೧.೪೬೧)। -

ಏತ್ಥ ರಾಸಿ "ಕಾಸೂ"ತಿ ವುತ್ತೋ।

"ಕಿನ್ನು ಸನ್ತರಮಾನೋವ, ಕಾಸುಂ ಖನಸಿ ಸಾರಥೀ"ತಿ? (ಜಾ॰ ೧.೧೧.೩)। -

ಏತ್ಥ ಆವಾಟೋ। ಇಧಾಪಿ ಅಯಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಸಾಧಿಕಪೋರಿಸಾ**ತಿ ಅತಿರೇಕಪೋರಿಸಾ ಪಞ್ಚರತನಪ್ಪಮಾಣಾ। **ವೀತಚ್ಚಿಕಾನಂ ವೀತಧೂಮಾನ**ನ್ತಿ ಏತೇನಸ್ಸ ಮಹಾಪರಿಳಾಹತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಜಾಲಾಯ ವಾ ಹಿ ಧೂಮೇ ವಾ ಸತಿ ವಾತೋ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ, ಪರಿಳಾಹೋ ಮಹಾ ನ ಹೋತಿ, ತದಭಾವೇ ವಾತಾಭಾವತೋ ಪರಿಳಾಹೋ ಮಹಾ ಹೋತಿ। **ಆರಕಾವಸ್ಸಾ**ತಿ ದೂರೇಯೇವ ಭವೇಯ್ಯ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಅಙ್ಗಾರಕಾಸು ವಿಯ ಹಿ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಜೀವಿತುಕಾಮೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತೋ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನೋ। ದ್ವೇ ಬಲವನ್ತೋ ಪುರಿಸಾ ವಿಯ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಂ। ತೇಸಂ ತಂ ಪುರಿಸಂ ನಾನಾಬಾಹಾಸು ಗಹೇತ್ವಾ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸುಂ ಉಪಕಡ್ಢನಕಾಲೋ ವಿಯ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾಯೂಹನಕಾಲೋ। ಕಮ್ಮಞ್ಹಿ ಆಯೂಹಿಯಮಾನಮೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಆಕಡ್ಢತಿ ನಾಮ। ಅಙ್ಗಾರಕಾಸುನಿದಾನಂ ದುಕ್ಖಂ ವಿಯ ಕಮ್ಮನಿದಾನಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪರಿಞ್ಞಾತೇತಿ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾತೇ। ಪರಿಞ್ಞಾಯೋಜನಾ ಪನೇತ್ಥ ಫಸ್ಸೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ತಿಸ್ಸೋ ತಣ್ಹಾ**ತಿ ಕಾಮತಣ್ಹಾ ಭವತಣ್ಹಾ ವಿಭವತಣ್ಹಾತಿ ಇಮಾ ಪರಿಞ್ಞಾತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತಣ್ಹಾಮೂಲಕತ್ತಾ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಯ। ನ ಹಿ ಹೇತುಮ್ಹಿ ಅಪ್ಪಹೀನೇ ಫಲಂ ಪಹೀಯತಿ। ಇತಿ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರವಸೇನಪಿ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ದೇಸನಾ ಕಥಿತಾ। ತತಿಯಾಹಾರೋ।

ಚತುತ್ಥೇ **ಆಗುಚಾರಿ**ನ್ತಿ ಪಾಪಚಾರಿಂ ದೋಸಕಾರಕಂ। **ಕಥಂ ಸೋ ಪುರಿಸೋ**ತಿ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಕಥಂಭೂತೋ, ಕಿಂ ಯಾಪೇತಿ, ನ ಯಾಪೇತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ? **ತಥೇವ ದೇವ ಜೀವತೀ**ತಿ ಯಥಾ ಪುಬ್ಬೇ, ಇದಾನಿಪಿ ತಥೇವ ಜೀವತಿ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಇಧಾಪಿ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ರಾಜಾ ವಿಯ ಹಿ ಕಮ್ಮಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಆಗುಚಾರೀ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ವಟ್ಟಸನ್ನಿಸ್ಸಿತೋ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನೋ, ತೀಣಿ ಸತ್ತಿಸತಾನಿ ವಿಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಆಗುಚಾರಿಂ ಪುರಿಸಂ "ತೀಹಿ ಸತ್ತಿಸತೇಹಿ ಹನಥಾ"ತಿ ರಞ್ಞಾ ಆಣತ್ತಕಾಲೋ ವಿಯ ಕಮ್ಮರಞ್ಞಾ ವಟ್ಟಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಪುಥುಜ್ಜನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ ಪಕ್ಖಿಪನಕಾಲೋ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತೀಣಿ ಸತ್ತಿಸತಾನಿ ವಿಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಸತ್ತೀಸು ಪನ ದುಕ್ಖಂ ನತ್ಥಿ, ಸತ್ತೀಹಿ ಪಹಟವಣಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಏವಮೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ನತ್ಥಿ, ದಿನ್ನಾಯ ಪನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಪವತ್ತೇ ವಿಪಾಕದುಕ್ಖಂ ಸತ್ತಿಪಹಟವಣಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ ವಿಯ ಹೋತಿ।

ಪರಿಞ್ಞಾತೇತಿ ತೀಹೇವ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾತೇ। ಇಧಾಪಿ ಪರಿಞ್ಞಾಯೋಜನಾ ಫಸ್ಸಾಹಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ನಾಮರೂಪ**ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮರೂಪಂ। ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾತೇ ತಂ ಪರಿಞ್ಞಾತಮೇವ ಹೋತಿ ತಮ್ಮೂಲಕತ್ತಾ ಸಹುಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಚ। ಇತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರವಸೇನಪಿ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ದೇಸನಾ ಕಥಿತಾತಿ। ಚತುತ್ಥಾಹಾರೋ। ತತಿಯಂ।

೪. ಅತ್ಥಿರಾಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೪. ಚತುತ್ಥೇ **ರಾಗೋತಿ**ಆದೀನಿ ಲೋಭಸ್ಸೇವ ನಾಮಾನಿ। ಸೋ ಹಿ ರಞ್ಜನವಸೇನ ರಾಗೋ, ನನ್ದನವಸೇನ ನನ್ದೀ, ತಣ್ಹಾಯನವಸೇನ ತಣ್ಹಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ತತ್ಥ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿರೂಳ್ಹ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಂ ಜವಾಪೇತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಆಕಡ್ಢನಸಮತ್ಥತಾಯ ಪತಿಟ್ಠಿತಞ್ಚೇವ ವಿರೂಳ್ಹಞ್ಚ। **ಯತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟೇ ಭುಮ್ಮಂ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಾ ಪುರಿಮಪುರಿಮಪದೇ ಏತಂ ಭುಮ್ಮಂ। **ಅತ್ಥಿ ತತ್ಥ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ವುದ್ಧೀ**ತಿ ಇದಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಪಾಕವಟ್ಟೇ ಠಿತಸ್ಸ ಆಯತಿವಟ್ಟಹೇತುಕೇ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಯತ್ಥ ಅತ್ಥಿ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಅತ್ಥಿ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ರಜಕಚಿತ್ತಕಾರಾ ವಿಯ ಹಿ ಸಹಕಮ್ಮಸಮ್ಭಾರಂ ಕಮ್ಮಂ, ಫಲಕಭಿತ್ತಿದುಸ್ಸಪಟಾ ವಿಯ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಂ। ಯಥಾ ರಜಕಚಿತ್ತಕಾರಾ ಪರಿಸುದ್ಧೇಸು ಫಲಕಾದೀಸು ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ಸಸಮ್ಭಾರಕಕಮ್ಮಂ ಭವೇಸು ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಅಕುಸಲೇನ ಚಿತ್ತಕಾರೇನ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿತಂ ರೂಪಂ ವಿರೂಪಂ ಹೋತಿ ದುಸ್ಸಣ್ಠಿತಂ ಅಮನಾಪಂ, ಏವಮೇವ ಏಕಚ್ಚೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಕರೋತಿ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಂ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅದತ್ವಾ ದುಬ್ಬಣ್ಣಂ ದುಸ್ಸಣ್ಠಿತಂ ಮಾತಾಪಿತೂನಮ್ಪಿ ಅಮನಾಪಂ ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಕುಸಲೇನ ಚಿತ್ತಕಾರೇನ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿತಂ ರೂಪಂ ಸುರೂಪಂ ಹೋತಿ ಸುಸಣ್ಠಿತಂ ಮನಾಪಂ, ಏವಮೇವ ಏಕಚ್ಚೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಕರೋತಿ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಂ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಂ ಸುಸಣ್ಠಿತಂ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತಂ ವಿಯ ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಆಹಾರಂ ವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಆಹಾರನಾಮರೂಪಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋ ಸನ್ಧಿ, ವಿಪಾಕವಿಧಿಂ ನಾಮರೂಪೇನ ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಾಮರೂಪಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋ ಸನ್ಧಿ, ಸಙ್ಖಾರಾನಞ್ಚ ಆಯತಿಭವಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋ ಸನ್ಧೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಕೂಟಾಗಾರನ್ತಿ ಏಕಕಣ್ಣಿಕಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಕತಂ ಅಗಾರಂ। **ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾ**ತಿ ದ್ವೇ ಕಣ್ಣಿಕೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಕತಸಾಲಾ। **ಏವಮೇವ ಖೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಸಮಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿ ಪನ ಅತ್ಥಿ, ಸಾ ಕೇವಲಂ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಅಭಾವೇನ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾ ನಾಮ ಜಾತಾ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ನತ್ಥಿತಾಯ ಏವ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಕಾಯಾದಯೋ ಅತ್ಥಿ, ತೇಹಿ ಪನ ಕತಕಮ್ಮಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ಕಿರಿಯಮತ್ತೇ ಠತ್ವಾ ಅವಿಪಾಕಂ ಹೋತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ನತ್ಥಿತಾಯ ಏವ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ನಾಮ ಜಾತನ್ತಿ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ನಗರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ನಾಮರೂಪೇ ಖೋ ಸತಿ ವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ "ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಸತಿ ವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಚ "ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸತಿ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯ, ತದುಭಯಮ್ಪಿ ನ ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಾ ಹಿ ತತಿಯೋ ಭವೋ, ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಯಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ ನ ಘಟೀಯತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಹಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಪಞ್ಚವೋಕಾರವಸೇನ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠೋತಿ।

ನನು ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರೇಸು ಅದಿಟ್ಠೇಸು ನ ಸಕ್ಕಾ ಬುದ್ಧೇನ ಭವಿತುನ್ತಿ। ಸಚ್ಚಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಇಮಿನಾ ಪನ ತೇ ಭವಉಪಾದಾನತಣ್ಹಾವಸೇನ ದಿಟ್ಠಾವ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ನಾಮ ಗೋಧಂ ಅನುಬನ್ಧನ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ತಂ ಕೂಪಂ ಪವಿಟ್ಠಂ ದಿಸ್ವಾ ಓತರಿತ್ವಾ ಪವಿಟ್ಠಟ್ಠಾನಂ ಖಣಿತ್ವಾ ಗೋಧಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯ, ನ ಪರಭಾಗಂ ಖನೇಯ್ಯ , ಕಸ್ಮಾ? ಕಸ್ಸಚಿ ನತ್ಥಿತಾಯ। ಏವಂ ಮಹಾಪುರಿಸೋಪಿ ಗೋಧಂ ಅನುಬನ್ಧನ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಜರಾಮರಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ "ಇಮಸ್ಸ ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯೋ, ಇಮಸ್ಸ ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ಯಾವ ನಾಮರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಪಚ್ಚಯಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸಪಿ ಪಚ್ಚಯಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ವಿಞ್ಞಾಣಮೇವ ಅದ್ದಸ। ತತೋ "ಏತ್ತಕೋ ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವವಸೇನ ಸಮ್ಮಸನಚಾರೋ"ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಂ

ಪಟಿನಿವತ್ತೇಸಿ, ಪರತೋ ತುಚ್ಛಕೂಪಸ್ಸ ಅಭಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರದ್ವಯಂ ಅತ್ಥಿ, ತದೇತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಗಹಿತತ್ತಾ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಸಮ್ಮಸನೂಪಗಂ ನ ಹೋತೀತಿ ನ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ।

ಪಚ್ಚುದಾವತ್ತತೀತಿ ಪಟಿನಿವತ್ತತಿ। ಕತಮಂ ಪನೇತ್ಥ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಚ್ಚುದಾವತ್ತತೀತಿ? ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾವಿಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ। ತತ್ಥ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಚ್ಚಯತೋ ಪಟಿನಿವತ್ತತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾವಿಞ್ಞಾಣಂ ಆರಮ್ಮಣತೋ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ನಾಮರೂಪಂ ನಾತಿಕ್ಕಮತಿ, ನಾಮರೂಪತೋ ಪರಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। **ಏತ್ತಾವತಾ ಜಾಯೇಥ ವಾ**ತಿಆದೀಸು ವಿಞ್ಞಾಣೇ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೇ ಹೋನ್ತೇ, ನಾಮರೂಪೇ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೇ ಹೋನ್ತೇ, ದ್ವೀಸುಪಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಪಚ್ಚಯೇಸು ಹೋನ್ತೇಸು ಏತ್ತಕೇನ ಜಾಯೇಥ ವಾ ಉಪಪಜ್ಜೇಥ ವಾ। ಇತೋ ಹಿ ಪರಂ ಕಿಮಞ್ಞಂ ಜಾಯೇಥ ವಾ ಉಪಪಜ್ಜೇಥ ವಾ, ನನು ಏತದೇವ ಜಾಯತಿ ಚ ಉಪಪಜ್ಜತಿ ಚಾತಿ?

ಏವಂ ಸದ್ಧಿಂ ಅಪರಾಪರಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧೀಹಿ ಪಞ್ಚ ಪದಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪುನ ತಂ ಏತ್ತಾವತಾತಿ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ನಿಯ್ಯಾತೇನ್ತೋ **ಯದಿದಂ ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮರೂಪ**ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಅನುಲೋಮಪಚ್ಚಯಾಕಾರವಸೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮರೂಪಮೂಲಕಂ ಆಯತಿಜರಾಮರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ಸಳಾಯತನ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಅಞ್ಜಸನ್ತಿ ಮಗ್ಗಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಉದ್ಧಾಪವನ್ತ**ನ್ತಿ ಆಪತೋ ಉಗ್ಗತತ್ತಾ ಉದ್ಧಾಪನ್ತಿ ಲದ್ಧವೋಹಾರೇನ ಪಾಕಾರವತ್ಥುನಾ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। **ರಮಣೀಯ**ನ್ತಿ ಸಮನ್ತಾ ಚತುನ್ನಂ ದ್ವಾರಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಚ ನಾನಾಭಣ್ಡಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ರಮಣೀಯಂ। **ಮಾಪೇಹೀ**ತಿ ಮಹಾಜನಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ವಾಸಂ ಕಾರೇಹಿ। **ಮಾಪೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವಾಸಂ ಕಾರೇಯ್ಯ। ಕಾರೇನ್ತೋ ಚ ಪಠಮಂ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮನುಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ಪೇಸೇತ್ವಾ "ಸಮ್ಪುಣ್ಣ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ನ ತಾವ ಸಮ್ಪುಣ್ಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಪರಾನಿ ಪಞ್ಚಕುಲಾನಿ ಪೇಸೇಯ್ಯ। ಪುನ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ನ ತಾವ ಸಮ್ಪುಣ್ಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಪರಾನಿ ಪಞ್ಚಪಞ್ಞಾಸಕುಲಾನಿ ಪೇಸೇಯ್ಯ। ಪುನ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ನ ತಾವ ಸಮ್ಪುಣ್ಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಪರಾನಿ ತಿಂಸ ಕುಲಾನಿ ಪೇಸೇಯ್ಯ। ಪುನ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ನ ತಾವ ಸಮ್ಪುಣ್ಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಪರಂ ಕುಲಸಹಸ್ಸಂ ಪೇಸೇಯ್ಯ। ಪುನ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ನ ತಾವ ಸಮ್ಪುಣ್ಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಪರಾನಿ ಏಕಾದಸನಹುತಾನಿ ಕುಲಾನಿ ಪೇಸೇಯ್ಯ। ಪುನ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ನ ತಾವ ಸಮ್ಪುಣ್ಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಪರಾನಿ ಚತುರಾಸೀತಿಕುಲಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪೇಸೇಯ್ಯ। ಪುನ "ಸಮ್ಪುಣ್ಣ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತೇ, "ಮಹಾರಾಜ, ಕಿಂ ವದೇಸಿ? ಮಹನ್ತಂ ನಗರಂ ಅಸಮ್ಬಾಧಂ, ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಕುಲಾನಿ ಪೇಸೇತ್ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಪೂರೇತುಂ, ಭೇರಿಂ ಪನ ಚರಾಪೇತ್ವಾ 'ಅಮ್ಹಾಕಂ ನಗರಂ ಇಮಾಯ ಚ ಇಮಾಯ ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಯೇ ತತ್ಥ ವಸಿತುಕಾಮಾ, ಯಥಾಸುಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತು, ಇಮಞ್ಚಿಮಞ್ಚ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭಿಸ್ಸನ್ತೀ'ತಿ ನಗರಸ್ಸ ಚೇವ ವಣ್ಣಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಚ ಪರಿಹಾರಲಾಭಂ ಘೋಸಾಪೇಥಾ"ತಿ ವದೇಯ್ಯ। ಸೋ ಏವಂ ಕರೇಯ್ಯ। ತತೋ ಮನುಸ್ಸಾ ನಗರಗುಣಞ್ಚೇವ ಪರಿಹಾರಲಾಭಞ್ಚ ಸುತ್ವಾ ಸಬ್ಬದಿಸಾಹಿ ಸಮೋಸರಿತ್ವಾ ನಗರಂ ಪೂರೇಯ್ಯುಂ। ತಂ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಇದ್ಧಞ್ಚೇವ ಅಸ್ಸ ಫೀತಞ್ಚ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **ತದಸ್ಸ ನಗರಂ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಇದ್ಧಞ್ಚೇವ ಫೀತಞ್ಚಾ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಇದ್ಧ**ನ್ತಿ ಸಮಿದ್ಧಂ ಸುಭಿಕ್ಖಂ। **ಫೀತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ಪುಪ್ಫಿತಂ। **ಬಾಹುಜಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಬಹೂಹಿ ಞಾತಬ್ಬಂ, ಬಹುಜನಾನಂ ಹಿತಂ ವಾ। "ಬಹುಜನ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಆಕಿಣ್ಣಮನುಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಆಕಿಣ್ಣಂ ನಿರನ್ತರಂ ಫುಟ್ಠಂ। **ವುಡ್ಢಿವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತ**ನ್ತಿ ವುಡ್ಢಿಪ್ಪತ್ತಞ್ಚೇವ ವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಞ್ಚ, ಸೇಟ್ಠಭಾವಞ್ಚೇವ ವಿಪುಲಭಾವಞ್ಚ ಪತ್ತಂ, ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ಅಗ್ಗನಗರಂ ಜಾತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಅರಞ್ಞಪವನೇ ಚರಮಾನಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಹಿ ದೀಪಙ್ಕರಪಾದಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರಯಮಾನೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಕೇಹಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಅನುಯಾತಮಗ್ಗದಸ್ಸನಂ ವಿಯ ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಸ್ಸ

ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಸ್ಸ ದಸ್ಸನಂ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ತಂ ಏಕಪದಿಕಮಗ್ಗಂ ಅನುಗಚ್ಛತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಮಹಾಮಗ್ಗದಸ್ಸನಂ ವಿಯ ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಉಪರಿವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚಿಣ್ಣನ್ತೇ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗದಸ್ಸನಂ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ತೇನೇವ ಮಗ್ಗೇನ ಗಚ್ಛತೋ ಪುರತೋ ನಗರದಸ್ಸನಂ ವಿಯ ತಥಾಗತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನನಗರದಸ್ಸನಂ, ಬಹಿನಗರಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಞ್ಞೇನ ದಿಟ್ಠಂ, ಅಞ್ಞೇನ ಮನುಸ್ಸವಾಸಂ ಕತಂ, ನಿಬ್ಬಾನನಗರಂ ಸತ್ಥಾ ಸಯಮೇವ ಪಸ್ಸಿ, ಸಯಂ ವಾಸಮಕಾಸಿ। ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚತುನ್ನಂ ದ್ವಾರಾನಂ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ ವಿಯ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಚತುನ್ನಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ, ತಸ್ಸ ಚತೂಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ನಗರಂ ಪವಿಟ್ಠಕಾಲೋ ವಿಯ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪವಿಟ್ಠಕಾಲೋ, ತಸ್ಸ ನಗರಬ್ಭನ್ತರೇ ಭಣ್ಡವವತ್ಥಾನಕಾಲೋ ವಿಯ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ ಪರೋಪಣ್ಣಾಸಕುಸಲಧಮ್ಮವವತ್ಥಾನಕಾಲೋ। ನಗರಸ್ಸ ಅಗಾರಕರಣತ್ಥಂ ಕುಲಪರಿಯೇಸನಕಾಲೋ ವಿಯ ಸತ್ಥು ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತೇ ವೋಲೋಕನಕಾಲೋ, ತೇನ ಪುರಿಸೇನ ಯಾಚಿತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಏಕಂ ಮಹಾಕುಟುಮ್ಬಿಕಂ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ ವಿಯ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಯಾಚಿತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರಂ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ, ರಞ್ಞೋ ಮಹಾಕುಟುಮ್ಬಿಕಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ "ನಗರವಾಸಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ಪಹಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಭಗವತೋ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇ ಅಟ್ಠಾರಸಯೋಜನಮಗ್ಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಸಾಳ್ಹಿಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಇಸಿಪತನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಥೇರಂ ಕಾಯಸಕ್ಖಿಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಿತಕಾಲೋ, ಮಹಾಕುಟುಮ್ಬಿಕೇನ ಅಟ್ಠಾರಸ ಪುರಿಸಕೋಟಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ನಗರಂ ಅಜ್ಝಾವುಟ್ಠಕಾಲೋ ವಿಯ ತಥಾಗತೇನ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕೇ ಪವತ್ತಿತೇ ಥೇರಸ್ಸ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಕೋಟೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಕಾಲೋ, ಏವಂ ನಿಬ್ಬಾನನಗರಂ ಪಠಮಂ ಆವಾಸಿತಂ, ತತೋ ಸಮ್ಪುಣ್ಣಂ ನಗರನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ನ ತಾವಾತಿ ವುತ್ತೇ ಪಞ್ಚ ಕುಲಾನಿ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ಚತುರಾಸೀತಿಕುಲಸಹಸ್ಸಪೇಸನಂ ವಿಯ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಞ್ಚಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಸುತ್ತಾದೀನಿ ದೇಸೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಸಪಮುಖಾ ಪಞ್ಚಪಣ್ಣಾಸ ಕುಲಪುತ್ತಾ, ತಿಂಸ ಭದ್ದವಗ್ಗಿಯಾ, ಸಹಸ್ಸಪುರಾಣಜಟಿಲಾ, ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಪಮುಖಾನಿ ಏಕಾದಸಪುರಿಸನಹುತಾನಿ, ತಿರೋಕುಟ್ಟಾನುಮೋದನೇ ಚತುರಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ಏತ್ತಕಸ್ಸ ಜನಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನನಗರಂ ಪೇಸಿತಕಾಲೋ, ಅಥ ತೇನ ನಯೇನ ನಗರೇ ಅಪೂರಿಯಮಾನೇ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ನಗರಸ್ಸ ವಣ್ಣಘೋಸನಂ ಕುಲಾನಂ ಪರಿಹಾರಲಾಭಘೋಸನಂ ವಿಯ ಚ ಮಾಸಸ್ಸ ಅಟ್ಠ ದಿವಸೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನವಣ್ಣಸ್ಸ ಚೇವ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಾನಂ ಜಾತಿಕನ್ತಾರಾದಿನಿತ್ಥರಣಾನಿಸಂಸಸ್ಸ ಚ ಘೋಸನಂ, ತತೋ ಸಬ್ಬದಿಸಾಹಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ನಗರಸಮೋಸರಣಂ ವಿಯ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ತತೋ ತತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅನುಲೋಮಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ಅಪರಿಮಾಣಾನಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನಸಮೋಸರಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಪುರಾಣಂ ಮಗ್ಗನ್ತಿ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ। ಅಯಞ್ಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಪವಾರಣಸುತ್ತೇ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೫) ಅವತ್ತಮಾನಕಟ್ಠೇನ "ಅನುಪ್ಪನ್ನಮಗ್ಗೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಅವಳಞ್ಜನಟ್ಠೇನ "ಪುರಾಣಮಗ್ಗೋ"ತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಂ ಸಕಲಸಾಸನಂ। **ಇದ್ಧ**ನ್ತಿ ಝಾನಸ್ಸಾದೇನ ಸಮಿದ್ಧಂ ಸುಭಿಕ್ಖಂ। **ಫೀತ**ನ್ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಭರಣೇಹಿ ಪುಪ್ಫಿತಂ। **ವಿತ್ಥಾರಿಕ**ನ್ತಿ ವಿತ್ಥಿಣ್ಣಂ। **ಬಾಹುಜಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಬಹುಜನವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ। **ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತ**ನ್ತಿ ಯಾವ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅತ್ಥಿ, ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತಂ ಸುದೇಸಿತಂ ತಥಾಗತೇನಾತಿ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಸಮ್ಮಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೬. ಛಟ್ಠೇ **ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆಮನ್ತೇಸಿ? ಯಸ್ಮಾಸ್ಸ ಸುಖುಮಾ ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಜನಪದೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಸಹೇತುಕಾ ಪಞ್ಞವನ್ತೋ। ಸಿನಿದ್ಧಾನಿ ಕಿರೇತ್ಥ ಭೋಜನಾನಿ, ತಾನಿಸೇವತೋ ಜನಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ ವಡ್ಢತಿ, ತೇ ಗಮ್ಭೀರಂ ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನೇವ ಭಗವಾ ದೀಘಮಜ್ಝಿಮೇಸು ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೭೨ ಆದಯೋ) ಮಹಾನಿದಾನಂ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೯೫ ಆದಯೋ), ಆನೇಞ್ಜಸಪ್ಪಾಯಂ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೬೬ ಆದಯೋ), ಸಂಯುತ್ತಕೇ ಚೂಳನಿದಾನಾದಿಸುತ್ತನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ಅಞ್ಞಾನಿ ಗಮ್ಭೀರಾನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ತತ್ಥೇವ ಕಥೇಸಿ। **ಸಮ್ಮಸಥ ನೋತಿ**

ಸಮ್ಮಸಥ ನು। **ಅನ್ತರಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತಿ** ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಪಚ್ಚಯಸಮ್ಮಸನಂ। **ನ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವತೋ ಚಿತ್ತಂ ಆರಾಧೇಸೀತಿ** ಪಚ್ಚಯಾಕಾರವಸೇನ ಬ್ಯಾಕಾರಾಪೇತುಕಾಮಸ್ಸ ಭಗವತೋ ತಥಾ ಅಬ್ಯಾಕರಿತ್ವಾ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರವಸೇನ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೋ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಗಹೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ।

ಏತದವೋಚಾತಿ ದೇಸನಾ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿಂ ನ ಗತಾ, ದೇಸನಾಯ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿಗಮನತ್ಥಂ ಏತದವೋಚ। **ತೇನಹಾನನ್ದ, ಸುಣಾಥಾತಿ** ಇದಂ ತೇಪಿಟಕೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಪದಂ। ಅಞ್ಞತ್ಥ ಹಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। **ಉಪಧಿನಿದಾನನ್ತಿ** ಖನ್ಧುಪಧಿನಿದಾನಂ। ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಞ್ಹೇತ್ಥ ಉಪಧೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ** ಜಾಯತಿ। **ನಿವಿಸತೀತಿ** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪವತ್ತಿವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಹತಿ।

ಯಂ ಖೋ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪನ್ತಿ ಯಂ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಪಿಯಸಭಾವಞ್ಚೇವ ಮಧುರಸಭಾವಞ್ಚ। **ಚಕ್ಖುಂ ಲೋಕೇತಿ**ಆದೀಸು ಲೋಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಚಕ್ಖಾದೀಸು ಮಮತ್ತೇನ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಾ ಸತ್ತಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಅತ್ತನೋ ಚಕ್ಖುಂ ಆದಾಸಾದೀಸು ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಹಣಾನುಸಾರೇನ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಪಞ್ಚಪಸಾದಂ ಸುವಣ್ಣವಿಮಾನೇ ಉಗ್ಘಾಟಿತಮಣಿಸೀಹಪಞ್ಜರಂ ವಿಯ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ಸೋತಂ ರಜತಪನಾಳಿಕಂ ವಿಯ ಪಾಮಙ್ಗಸುತ್ತಂ ವಿಯ ಚ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ತುಙ್ಗನಾಸಾತಿ ಲದ್ಧವೋಹಾರಂ ಘಾನಂ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಠಪಿತಹರಿತಾಲವಟ್ಟಿಂ ವಿಯ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ಜಿವ್ಹಂ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಪಟಲಂ ವಿಯ ಮುದುಸಿನಿದ್ಧಮಧುರರಸದಂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ಕಾಯಂ ಸಾಲಲಟ್ಠಿಂ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣತೋರಣಂ ವಿಯ ಚ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ಮನಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಮನೇನ ಅಸದಿಸಂ ಉಳಾರಂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ।

ನಿಚ್ಚತೋ ಅದ್ದಕ್ಖುನ್ತಿ ನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಅದ್ದಸಂಸು। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ನ ಪರಿಮುಚ್ಚಿಂಸು ದುಕ್ಖಸ್ಮಾತಿ** ಸಕಲಸ್ಮಾಪಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಾ ನ ಪರಿಮುಚ್ಚಿಂಸು। **ದಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಪಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಆಪಾನೀಯಕಂಸೋತಿ** ಸರಕಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಆಪಂ ಪಿವನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಆಪಾನೀಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಆಪಾನೀಯೋ ಚ ಸೋ ಕಂಸೋ ಚಾತಿ ಆಪಾನೀಯಕಂಸೋ। ಸುರಾಮಣ್ಡಸರಕಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। "ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ"ತಿಆದಿವಚನತೋ ಪನ ಕಂಸೇ ಠಿತಪಾನಮೇವ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ಘಮ್ಮಾಭಿತತ್ತೋತಿ** ಘಮ್ಮೇನ ಅಭಿತತ್ತೋ। **ಘಮ್ಮಪರೇತೋತಿ** ಘಮ್ಮೇನ ಫುಟ್ಠೋ, ಅನುಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಿವತೋ ಹಿ ಖೋ ತಂ ಛಾದೇಸ್ಸತೀತಿ** ಪಿವನ್ತಸ್ಸ ತಂ ಪಾನೀಯಂ ವಣ್ಣಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ರುಚ್ಚಿಸ್ಸತಿ, ಸಕಲಸರೀರಂ ವಾ ಫರಿತ್ವಾ ತುಟ್ಠಿಂ ಉಪ್ಪಾದಯಮಾನಂ ರಸ್ಸತಿ। **ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾತಿ** ಅಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಆಪಾನೀಯಕಂಸೋ ವಿಯ ಹಿ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಘಮ್ಮಾಭಿತತ್ತಪುರಿಸೋ ವಿಯ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ, ಆಪಾನೀಯಕಂಸೇನ ನಿಮನ್ತನಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪೇನ ಸಾತರೂಪೇನ ಆರಮ್ಮಣೇನ ನಿಮನ್ತಕಜನೋ, ಆಪಾನೀಯಕಂಸೇ ಸಮ್ಪತ್ತಿಞ್ಚ ಆದೀನವಞ್ಚ ಆರೋಚೇನ್ತೋ ಆಪಾನಕಮನುಸ್ಸೋ ವಿಯ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾದಿಕೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ। ಯಥೇವ ಹಿ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಅಪಲೋಕಿತಮನುಸ್ಸೋ ಆಪಾನೀಯಕಂಸೇ ಗುಣಞ್ಚ ಆದೀನವಞ್ಚ ಆರೋಚೇತಿ, ಏವಮೇವ ಆಚರಿಯೋ ವಾ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ಕಥೇತಿ।

ತತ್ಥ ಯಥಾ ಆಪಾನೀಯಕಂಸಮ್ಹಿ ಗುಣೇ ಚ ಆದೀನವೇ ಚ ಆರೋಚಿತೇ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಪಿಯವಣ್ಣಾದಿಸಮ್ಪದಾಯಮೇವ ಸಞ್ಜಾತವೇಗೋ "ಸಚೇ ಮರಣಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಪಚ್ಛಾ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಹಸಾ ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾಯ ತಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಮರಣಂ ವಾ ಮರಣಮತ್ತಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಏವಮೇವ, ಭಿಕ್ಖು, "ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ದಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಸೋಮನಸ್ಸಮತ್ತಮೇವ ಅಸ್ಸಾದೋ, ಆದೀನವೋ ಪನ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕೋ ಬಹು ನಾನಪ್ಪಕಾರೋ, ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದಾ ಕಾಮಾ ಬಹುದುಕ್ಖಾ ಬಹುಪಾಯಾಸಾ"ತಿ ಏವಂ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯೇಹಿ ಆನಿಸಂಸಞ್ಚ ಆದೀನವಞ್ಚ ಕಥೇತ್ವಾ - "ಸಮಣಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪಜ್ಜ, ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ ಭವ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂ ಜಾಗರಿಯಂ ಅನುಯುತ್ತೋ"ತಿ ಏವಂ ಓವದಿತೋಪಿ

ಅಸ್ಸಾದಬದ್ಧಚಿತ್ತತಾಯ “ಸಚೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಆದೀನವೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಪಚ್ಛಾ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯೇ ಅಪಸಾದೇತ್ವಾ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾದೀನಿ ಚೇವ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಞ್ಚ ಪಹಾಯ ಲೋಕಾಮಿಸಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಕಾಮೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮತಾಯ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತಿ। ತತೋ ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ ಪೂರೇನ್ತೋ ಸನ್ಧಿಚ್ಛೇದನಾದಿಕಾಲೇ “ಚೋರೋ ಅಯ”ನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಇಧೇವ ಹತ್ಥಪಾದಾದಿಛೇದನಂ ಪತ್ವಾ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ಮಹಾದುಕ್ಖಂ ಅನುಭೋತಿ।

ಪಾನೀಯೇನ ವಾ ವಿನೇತುನ್ತಿ ಸೀತೇನ ವಾರಿನಾ ಹರಿತುಂ। **ದಧಿಮಣ್ಡಕೇನಾ**ತಿ ದಧಿಮಣ್ಡನಮತ್ತೇನ। **ಭಟ್ಠಲೋಣಿಕಾಯಾ**ತಿ ಸಲೋಣೇನ ಸತ್ತುಪಾನೀಯೇನ। **ಲೋಣಸೋವೀರಕೇನಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಧಞ್ಞಫಲಕಳೀರಾದೀನಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಲೋಣಸೋವೀರಕಂ ನಾಮ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇನ।

ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ ಪನೇತ್ಥ - ಘಮ್ಮಾಭಿತತ್ತಪುರಿಸೋ ವಿಯ ವಟ್ಟಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಕಾಲೇ ಯೋಗಾವಚರೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಆಪಾನೀಯಕಂಸಂ ಪಹಾಯ ಪಾನೀಯಾದೀಹಿ ಪಿಪಾಸಸ್ಸ ವಿನೋದನಂ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ ಛದ್ವಾರಾದೀನಿ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಫಲಾಧಿಗಮೋ, ಪಾನೀಯಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪಾನಾನಿ ವಿಯ ಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ, ತೇಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಸುರಾಪಿಪಾಸಿತಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಸುಖಿನೋ ಯೇನ ಕಾಮಂ ಗಮನಂ ವಿಯ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಚತುಮಗ್ಗಪಾನಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ತಣ್ಹಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಅಗತಪುಬ್ಬಂ ನಿಬ್ಬಾನದಿಸಂ ಗಮನಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ನಳಕಲಾಪೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೭. ಸತ್ತಮೇ **ಕಿನ್ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಪುಚ್ಛತಿ? “ಏವಂ ಪುಟ್ಠೋ ಕಥಂ ನು ಖೋ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯಾ”ತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯಜಾನನತ್ಥಂ। ಅಪಿಚ ಅತೀತೇ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ವಿನಿಚ್ಛಯಿಂಸೂತಿ ಅನಾಗತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತೀತಿಪಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಇದಾನೇವ ಖೋ ಮಯ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಥೇರೋ ಯಸ್ಸ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ವುತ್ತಂ, ತದೇವ ನಾಮರೂಪಂ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಆಹ । **ನಳಕಲಾಪಿಯೋ**ತಿ ಇಧ ಪನ ಅಯಕಲಾಪಾದಿವಸೇನ ಉಪಮಂ ಅನಾಹರಿತ್ವಾ ವಿಞ್ಞಾಣನಾಮರೂಪಾನಂ ಅಬಲದುಬ್ಬಲಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಅಯಂ ಉಪಮಾ ಆಭತಾ।

ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀತಿ ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವವಸೇನ ದೇಸನಾ ಕಥಿತಾ। **ಛತ್ತಿಂಸಾಯ ವತ್ಥೂಹೀ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೇಸು ದ್ವಾದಸಸು ಪದೇಸು ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಸೇನ ಛತ್ತಿಂಸಾಯ ಕಾರಣೇಹಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಗುಣೋ, ದುತಿಯಾ ಪಟಿಪತ್ತಿ, ತತಿಯಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಫಲಂ। ತತ್ಥ ಪಠಮನಯೇನ ದೇಸನಾಸಮ್ಪತ್ತಿ ಕಥಿತಾ, ದುತಿಯೇನ ಸೇಕ್ಖಭೂಮಿ, ತತಿಯೇನ ಅಸೇಕ್ಖಭೂಮೀತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಕೋಸಮ್ಬಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಅಞ್ಞತ್ರೇವಾ**ತಿ ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ಪರಸ್ಸ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ಯಂ ಏಸ ಭಣತಿ, ತಂ ಭೂತನ್ತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅಪರಸ್ಸ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ಯಂ ಕಾರಣಂ ರುಚ್ಚತಿ, ಸೋ “ಅತ್ಥಿ ಏತ”ನ್ತಿ ರುಚಿಯಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏಕೋ “ಚಿರಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏವಂ ಅನುಸ್ಸವೋ ಅತ್ಥಿ, ಭೂತಮೇತ”ನ್ತಿ ಅನುಸ್ಸವೇನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕಯತೋ ಏಕಂ ಕಾರಣಂ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಸೋ “ಅತ್ಥೇತ”ನ್ತಿ ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅಪರಸ್ಸ ಚಿನ್ತಯತೋ ಏಕಾ ದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯಾಯಸ್ಸ ತಂ ಕಾರಣಂ ನಿಜ್ಝಾಯನ್ತಸ್ಸ ಖಮತಿ, ಸೋ “ಅತ್ಥೇತ”ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಥೇರೋ ಪನ ಪಞ್ಚಪಿ ಏತಾನಿ ಕಾರಣಾನಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖಞಾಣೇನ

ಪಟಿವಿದ್ಧಭಾವಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಅಞ್ಞತ್ರೇವ, ಆವುಸೋ ಮುಸಿಲ, ಸದ್ಧಾಯಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞತ್ರೇವಾ**ತಿ ಸದ್ಧಾದೀನಿ ಕಾರಣಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ, ವಿನಾ ಏತೇಹಿ ಕಾರಣೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭವನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ।

ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸೀತಿ ಥೇರೋ ಖೀಣಾಸವೋ, ಅಹಂ ಪನ ಖೀಣಾಸವೋತಿ ವಾ ನ ವಾತಿ ವಾ ಅವತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀಯೇವ ಅಹೋಸಿ। **ಆಯಸ್ಮಾ ನಾರದೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಪವಿಟ್ಠಂ ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಅವೋಚ? ಸೋ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ – “ಭವನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮಾತಿ ಸೇಖೇಹಿಪಿ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ ಪಞ್ಹೋ ಏಸ, ಅಯಂ ಪನ ಥೇರೋ ಇಮಂ ಥೇರಂ ಅಸೇಖಭೂಮಿಯಾ ಕಾರೇತಿ, ಇಮಂ ಠಾನಂ ಜಾನಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಏತಂ ಅವೋಚ।

ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಸುದಿಟ್ಠನ್ತಿ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಸುಟ್ಠು ದಿಟ್ಠಂ। **ನ ಚಮ್ಹಿ ಅರಹ**ನ್ತಿ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇ ಠಿತತ್ತಾ ಅರಹಂ ನ ಹೋಮೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಯಂ ಪನಸ್ಸ ಇದಾನಿ “ಭವನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನ”ನ್ತಿ ಞಾಣಂ, ತಂ ಏಕೂನವೀಸತಿಯಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇಹಿ ವಿಮುತ್ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ। **ಉದಪಾನೋ**ತಿ ವೀಸತಿಂಸಹತ್ಥಗಮ್ಭೀರೋ ಪಾನೀಯಕೂಪೋ। **ಉದಕವಾರಕೋ**ತಿ ಉದಕಉಸ್ಸಿಞ್ಚನವಾರಕೋ। **ಉದಕನ್ತಿ ಹಿ ಖೋ ಞಾಣಂ ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ತೀರೇ ಠಿತಸ್ಸ ಓಲೋಕಯತೋ ಏವಂ ಞಾಣಂ ಭವೇಯ್ಯ। **ನ ಚ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ**ತಿ ಉದಕಂ ಪನ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ। ಉದಪಾನೇ ಉದಕದಸ್ಸನಂ ವಿಯ ಹಿ ಅನಾಗಾಮಿನೋ ನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸನಂ, ಘಮ್ಮಾಭಿತತ್ತಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಅನಾಗಾಮೀ, ಉದಕವಾರಕೋ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ, ಯಥಾ ಘಮ್ಮಾಭಿತತ್ತಪುರಿಸೋ ಉದಪಾನೇ ಉದಕಂ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಅನಾಗಾಮೀ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ “ಉಪರಿ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಯೋ ನಾಮ ಅತ್ಥೀ”ತಿ ಜಾನಾತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಉದಕವಾರಕಸ್ಸ ನತ್ಥಿತಾಯ ಉದಕಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತುಂ ನ ಲಭತಿ, ಏವಂ ಅನಾಗಾಮೀ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸ್ಸ ನತ್ಥಿತಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತುಂ ನ ಲಭತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಉಪಯನ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೯. ನವಮೇ **ಉಪಯನ್ತೋ**ತಿ ಉದಕವಡ್ಢನಸಮಯೇ ಉಪರಿ ಗಚ್ಛನ್ತೋ। **ಮಹಾನದಿಯೋ**ತಿ ಗಙ್ಗಾಯಮುನಾದಿಕಾ ಮಹಾಸರಿತಾಯೋ। **ಉಪಯಾಪೇತೀ**ತಿ ಉಪರಿ ಯಾಪೇತಿ, ವಡ್ಢೇತಿ ಪೂರೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅವಿಜ್ಜಾ ಉಪಯನ್ತೀ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ಉಪರಿ ಗಚ್ಛನ್ತೀ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣನ್ತೀ। **ಸಙ್ಖಾರೇ ಉಪಯಾಪೇತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರೇ ಉಪರಿ ಯಾಪೇತಿ ವಡ್ಢೇತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಪಯನ್ತೋ**ತಿ ಅಪಗಚ್ಛನ್ತೋ ಓಸರನ್ತೋ। **ಅವಿಜ್ಜಾ ಅಪಯನ್ತೀ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ಅಪಗಚ್ಛಮಾನಾ ಓಸರಮಾನಾ ಉಪರಿ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಙ್ಖಾರೇ ಅಪಯಾಪೇತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರೇ ಅಪಗಚ್ಛಾಪೇತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬಪದೇಸು। ನವಮಂ।

೧೦. ಸುಸಿಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೦. ದಸಮೇ **ಗರುಕತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಾಸಾಣಚ್ಛತ್ತಂ ವಿಯ ಚಿತ್ತೇನ ಗರುಕತೋ। **ಮಾನಿತೋ**ತಿ ಮನೇನ ಪಿಯಾಯಿತೋ। **ಪೂಜಿತೋ**ತಿ ಚತುಪಚ್ಚಯಪೂಜಾಯ ಪೂಜಿತೋ। **ಅಪಚಿತೋ**ತಿ ನೀಚವುತ್ತಿಕರಣೇನ ಅಪಚಿತೋ। ಸತ್ಥಾರಞ್ಹಿ ದಿಸ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧಾದೀಹಿ ಓತರನ್ತಿ ಮಗ್ಗಂ ದೇನ್ತಿ, ಅಂಸಕೂಟತೋ ಸಾಟಕಂ ಅಪನೇನ್ತಿ, ಆಸನತೋ ವುಟ್ಠಹನ್ತಿ ವನ್ದನ್ತಿ। ಏವಂ ಸೋ ತೇಹಿ ಅಪಚಿತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಸುಸಿಮೋ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೋ ವೇದಙ್ಗೇಸು ಕುಸಲೋ ಪಣ್ಡಿತಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ। **ಏಹಿ ತ್ವ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಕಿರ ಏತದಹೋಸಿ – “ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ನ ಜಾತಿಗೋತ್ತಾದೀನಿ ಆಗಮ್ಮ ಲಾಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಜಾತೋ, ಕವಿಸೇಟ್ಠೋ ಪನೇಸ ಉತ್ತಮಕವಿತಾಯ ಸಾವಕಾನಂ ಗನ್ಥಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ದೇತಿ, ತಂ ತೇ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ಉಪನಿಸಿನ್ನಕಥಮ್ಪಿ ಅನುಮೋದನಮ್ಪಿ ಸರಭಞ್ಞಮ್ಪೀತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ಕಥೇನ್ತಿ, ತೇ ತೇಸಂ ಪಸನ್ನಾ ಲಾಭಂ ಉಪಸಂಹರನ್ತಿ। ಸಚೇ ಮಯಂ ಯಂ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಜಾನಾತಿ, ತತೋ ಥೋಕಂ ಜಾನೇಯ್ಯಾಮ, ಅತ್ತನೋ ಸಮಯಂ ತತ್ಥ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ

ಮಯಮ್ಪಿ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ಕಥೇಯ್ಯಾಮ, ತತೋ ಏತೇಹಿ ಲಾಭಿತರಾ ಭವೇಯ್ಯಾಮ। ಕೋ ನು ಖೋ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತೇ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "ಸುಸಿಮೋ ಪಟಿಬಲೋ"ತಿ ದಿಸ್ವಾ ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಮಾಹಂಸು।

ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ? ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ, "ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಹಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಖಿಪ್ಪಂ ಲದ್ಧುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ? ತತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಗರು ತೇಜುಸ್ಸದೋ ನಿಯಮಮನುಯುತ್ತೋ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಅಕಾಲೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಂ, ಅಞ್ಞೇಪಿ ಬಹೂ ಖತ್ತಿಯಾದಯೋ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಿ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸಮಯೇ ನ ಸಕ್ಕಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಂ। ಸಾವಕೇಸುಪಿಸ್ಸ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಲಕ್ಖಣಮ್ಹಿ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ, ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಸಮಾಧಿಲಕ್ಖಣಸ್ಮಿಂ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ, ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಧುತಙ್ಗಧರೇಸು ಅನುರುದ್ಧೋ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕೇಸು, ಪುಣ್ಣೋ ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೇಸು, ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೋ ವಿನಯಧರೇಸು ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ, ಅಯಂ ಪನ ಆನನ್ದೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ತಿಪಿಟಕಧರೋ, ಸತ್ಥಾಪಿಸ್ಸ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಕಥಿತಂ ಧಮ್ಮಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಕಥೇತಿ, ಪಞ್ಚಸು ಠಾನೇಸು ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ, ಅಟ್ಠನ್ನಂ ವರಾನಂ ಲಾಭೀ, ಚತೂಹಿ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ತಸ್ಸ ಸಮೀಪಂ ಗತೋ ಖಿಪ್ಪಂ ಧಮ್ಮಂ ಲದ್ಧುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಸಯಂ ಅಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ? ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - "ಅಯಂ ತಿತ್ಥಿಯಸಮಯೇ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ 'ಅಹಂ ಸತ್ಥಾ'ತಿ ಪಟಿಜಾನನ್ತೋ ಚರತಿ, ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸಾಸನಸ್ಸ ಅಲಾಭಾಯಪಿ ಪರಿಸಕ್ಕೇಯ್ಯ। ನ ಖೋ ಪನಸ್ಸಾಹಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಆಜಾನಾಮಿ, ಸತ್ಥಾ ಜಾನಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಆದಾಯ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। **ತೇನಹಾನನ್ದ, ಸುಸಿಮಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಥಾ**ತಿ ಸತ್ಥಾ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತಿತ್ಥಿಯಸಮಯೇ 'ಅಹಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಸತ್ಥಾ'ತಿ ಪಟಿಜಾನಮಾನೋ ಚರತಿ, 'ಇಧ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿತುಂ ಇಚ್ಛಾಮೀ'ತಿ ಕಿರ ವದತಿ। ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮಯಿ ಪಸನ್ನೋ, ಉದಾಹು ಮಯ್ಹಂ ಸಾವಕೇಸು, ಉದಾಹು ಮಯ್ಹಂ ವಾ ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ವಾ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಪಸನ್ನೋ"ತಿ? ಅಥಸ್ಸ ಏಕಟ್ಠಾನೇಪಿ ಪಸಾದಾಭಾವಂ ಞತ್ವಾ, "ಅಯಂ ಮಮ ಸಾಸನೇ ಧಮ್ಮಂ ಥೇನೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪಬ್ಬಜತಿ। ಇತಿಸ್ಸ ಆಗಮನಂ ಅಪರಿಸುದ್ಧಂ; ನಿಪ್ಫತ್ತಿ ನು ಖೋ ಕೀದಿಸಾ"ತಿ? ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಕಿಞ್ಚಾಪಿ 'ಧಮ್ಮಂ ಥೇನೇಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ಪನ ಘಟೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ "ತೇನಹಾನನ್ದ, ಸುಸಿಮಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಥಾ"ತಿ ಆಹ।

ಅಞ್ಞಾ ಬ್ಯಾಕತಾ ಹೋತೀತಿ ತೇ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಮಾಸಂ ವಸ್ಸಂ ವಸನ್ತಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅನ್ತೋತೇಮಾಸೇ ಘಟೇನ್ತಾ ವಾಯಮನ್ತಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಟಿಲಭಿಂಸು। ತೇ "ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣಂ ಸತ್ಥು ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಪವಾರಿತಪವಾರಣಾ ಸೇನಾಸನಂ ಸಂಸಾಮೇತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಅಞ್ಞಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಬ್ಯಾಕತಾ**ತಿ ಆರೋಚಿತಾ। **ಅಸ್ಸೋಸೀ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ಓಹಿತಸೋತೋ ಹುತ್ವಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಠಿತಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ ತಂ ತಂ ಕಥಂ ಸುಣಿತುಕಾಮೋ। **ಯೇನ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ? ತಂ ಕಿರಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ ಏತದಹೋಸಿ - "ಅಞ್ಞಾ ನಾಮ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪರಮಪ್ಪಮಾಣಂ ಸಾರಭೂತಾ ಆಚರಿಯಮುಟ್ಠಿ ಮಞ್ಞೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ನಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಅನೇಕವಿಹಿತನ್ತಿ ಅನೇಕವಿಧಂ। **ಇದ್ಧಿವಿಧ**ನ್ತಿ ಇದ್ಧಿಕೋಟ್ಠಾಸಂ। **ಆವಿಭಾವಂ ತಿರೋಭಾವ**ನ್ತಿ ಆವಿಭಾವಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಿರೋಭಾವಂ, ತಿರೋಭಾವಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆವಿಭಾವಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋಥಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ತಿರೋಕುಟ್ಟ**ನ್ತಿ ಪರಕುಟ್ಟಂ। ಇತರಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಿಮುಜ್ಜ**ನ್ತಿ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಞ್ಚ ನಿಮುಜ್ಜನಞ್ಚ। **ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನಾ**ತಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಬನ್ಧನೇನ। **ಕಮಥಾ**ತಿ ನಿಸೀದಿತುಂ ವಾ ಗನ್ತುಂ ವಾ ಸಕ್ಕೋಥಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ? **ಪಕ್ಖೀ ಸಕುಣೋ**ತಿ ಪಕ್ಖಯುತ್ತೋ ಸಕುಣೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ

ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಇಮಸ್ಸ ಇದ್ಧಿವಿಧಸ್ಸ, ಇತೋ ಪರೇಸಂ ದಿಬ್ಬಸೋತಾದೀನಞ್ಚ ವಣ್ಣನಾನಯೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ।

ಸನ್ತಾ ವಿಮೋಕ್ಖಾತಿ ಅಙ್ಗಸನ್ತತಾಯ ಚೇವ ಆರಮ್ಮಣಸನ್ತತಾಯ ಚ ಸನ್ತಾ ಆರುಪ್ಪವಿಮೋಕ್ಖಾ। **ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾತಿ** ನಾಮಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ। **ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಾ ಖೋ ಮಯಂ, ಆವುಸೋತಿ**, ಆವುಸೋ, ಮಯಂ ನಿಜ್ಝಾನಕಾ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಾ ಪಞ್ಞಾಮತ್ತೇನೇವ ವಿಮುತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಆಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ ವಾ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ ಸುಸಿಮ, ನ ವಾ ತ್ವಂ ಆಜಾನೇಯ್ಯಾಸೀತಿ** ಕಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹಂಸು? ಏವಂ ಕಿರ ನೇಸಂ ಅಹೋಸಿ - "ಮಯಂ ಇಮಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮ, ದಸಬಲಂ ಪನ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಙ್ಖೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। **ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣನ್ತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ, ತಂ ಪಠಮತರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ನಿಬ್ಬಾನೇ ಞಾಣನ್ತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚಿಣ್ಣನ್ತೇ ಪವತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ, ತಂ ಪಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಏವಮಾಹ।

ಆಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ ವಾತಿಆದಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ? ವಿನಾಪಿ ಸಮಾಧಿಂ ಏವಂ ಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಇದಞ್ಹಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಸುಸಿಮ, ಮಗ್ಗೋ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ನ ಸಮಾಧಿನಿಸ್ಸನ್ದೋ, ನ ಸಮಾಧಿಆನಿಸಂಸೋ, ನ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ನಿಪ್ಫತ್ತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪನೇಸೋ ನಿಸ್ಸನ್ದೋ, ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆನಿಸಂಸೋ, ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ನಿಪ್ಫತ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ ವಾ ತ್ವಂ, ನ ವಾ ತ್ವಂ ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ಅಥ ಖೋ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣಂ ಪುಬ್ಬೇ, ಪಚ್ಛಾ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಞಾಣನ್ತಿ।

ಇದಾನಿಸ್ಸ ಪಟಿವೇಧಭಬ್ಬತಂ ಞತ್ವಾ ತೇಪರಿವಟ್ಟಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ದೇಸೇನ್ತೋ **ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಸುಸಿಮ? ರೂಪಂ ನಿಚ್ಚಂ ವಾ ಅನಿಚ್ಚಂ ವಾತಿಆದಿಮಾಹ**? ತೇ ಪರಿವಟ್ಟದೇಸನಾವಸಾನೇ ಪನ ಥೇರೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ। ಇದಾನಿಸ್ಸ ಅನುಯೋಗಂ ಆರೋಪೇನ್ತೋ **ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣನ್ತಿ, ಸುಸಿಮ, ಪಸ್ಸಸೀತಿಆದಿಮಾಹ**। **ಅಪಿ ಪನ ತ್ವಂ, ಸುಸಿಮಾತಿ** ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರಭಿ? ನಿಜ್ಝಾನಕಾನಂ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾಕಟಕರಣತ್ಥಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ನ ಕೇವಲಂ ತ್ವಮೇವ ನಿಜ್ಝಾನಕೋ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕೋ, ಏತೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವರೂಪಾಯೇವಾತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ। ದಸಮಂ।

ಮಹಾವಗ್ಗೋ ಸತ್ತಮೋ।

೮. ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣವಗ್ಗೋ

೧. ಜರಾಮರಣಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೭೧-೮೧. ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣವಗ್ಗೇ ಜರಾಮರಣಾದೀಸು ಏಕೇಕಪದವಸೇನ ಏಕೇಕಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಾದಸ ಸುತ್ತಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ, ತಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವಾತಿ।

ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣವಗ್ಗೋ ಅಟ್ಠಮೋ।

೯. ಅನ್ತರಪೇಯ್ಯಾಲಂ

೧. ಸತ್ಥುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೮೨. ಇತೋ ಪರಂ "ಸತ್ಥಾ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬೋ"ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಾ ದ್ವಾದಸ ಅನ್ತರಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತಥಾ ತಥಾ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ವೇನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಸತ್ಥಾತಿ** ಬುದ್ಧೋ ವಾ ಹೋತು ಸಾವಕೋ ವಾ, ಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಲಭತಿ, ಅಯಂ ಸತ್ಥಾ ನಾಮ, ಸೋ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬೋ। **ಸಿಕ್ಖಾ ಕರಣೀಯಾತಿ**

ತಿವಿಧಾಪಿ ಸಿಕ್ಖಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಯೋಗಾದೀಸು **ಯೋಗೋ**ತಿ ಪಯೋಗೋ। **ಛನ್ದೋ**ತಿ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಕುಸಲಚ್ಛನ್ದೋ। **ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಸಹಂ ಅಧಿಮತ್ತವೀರಿಯಂ। **ಅಪ್ಪಟಿವಾನೀ**ತಿ ಅನಿವತ್ತನಾ। **ಆತಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸತಾಪನವೀರಿಯಮೇವ। **ಸಾತಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಸತತಕಿರಿಯಂ। **ಸತೀ**ತಿ ಜರಾಮರಣಾದಿವಸೇನ ಚತುಸಚ್ಚಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ। **ಸಮ್ಪಜಞ್ಞ**ನ್ತಿ ತಾದಿಸಮೇವ ಞಾಣಂ। **ಅಪ್ಪಮಾದೋ**ತಿ ಸಚ್ಚಭಾವನಾಯ ಅಪ್ಪಮಾದೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಅನ್ತರಪೇಯ್ಯಾಲೋ ನವಮೋ।

ನಿದಾನಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅಭಿಸಮಯಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ನಖಸಿಖಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೪. ಅಭಿಸಮಯಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ನಖಸಿಖಾಯನ್ತಿ** ಮಂಸಟ್ಠಾನೇನ ವಿಮುತ್ತೇ ನಖಗ್ಗೇ। ನಖಸಿಖಾ ಚ ನಾಮ ಲೋಕಿಯಾನಂ ಮಹತೀಪಿ ಹೋತಿ, ಸತ್ಥು ಪನ ರತ್ತುಪ್ಪಲಪತ್ತಕೋಟಿ ವಿಯ ಸುಖುಮಾ। ಕಥಂ ಪನೇತ್ಥ ಪಂಸು ಪತಿಟ್ಠಿತೋತಿ? ಅಧಿಟ್ಠಾನಬಲೇನ। ಭಗವತಾ ಹಿ ಅತ್ಥಂ ಞಾಪೇತುಕಾಮೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾನಬಲೇನ ತತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತೋ। **ಸತಿಮಂ ಕಲನ್ತಿ** ಮಹಾಪಥವಿಯಾ ಪಂಸುಂ ಸತಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ತತೋ ಏಕಕೋಟ್ಠಾಸಂ। ಪರತೋಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅಭಿಸಮೇತಾವಿನೋತಿ** ಪಞ್ಞಾಯ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮೇತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ। **ಪುರಿಮಂ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಂ ಪರಿಕ್ಖೀಣಂ ಪರಿಯಾದಿಣ್ಣಂ ಉಪನಿಧಾಯಾತಿ** ಏತದೇವ ಬಹುತರಂ ದುಕ್ಖಂ, ಯದಿದಂ ಪರಿಕ್ಖೀಣನ್ತಿ ಏವಂ ಪಠಮಂ ವುತ್ತಂ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಂ ಉಪನಿಧಾಯ, ಞಾಣೇನ ತಂ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿಯಮಾನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕತಮಂ ಪನೇತ್ಥ ಪುರಿಮದುಕ್ಖಂ ನಾಮ? ಯಂ ಪರಿಕ್ಖೀಣಂ। ಕತಮಂ ಪನ ಪರಿಕ್ಖೀಣಂ? ಯಂ ಪಠಮಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಭಾವಿತತ್ತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಕತಮಂ ಪನ ಉಪನಿಧಾಯ? ಯಂ ಸತ್ತಸು ಅತ್ತಭಾವೇಸು ಅಪಾಯೇ ಅಟ್ಠಮಞ್ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಪರಿಕ್ಖೀಣನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುನ್ತಿ** ಸತ್ತ ವಾರೇ, ಸತ್ತಸು ಅತ್ತಭಾವೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಮತಾತಿ** ಇದಮಸ್ಸ ಪರಂ ಪಮಾಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಮಹತ್ಥಿಯೋತಿ** ಮಹತೋ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿಪ್ಫಾದಕೋ। ಪಠಮಂ।

೨. ಪೋಕ್ಖರಣೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೫. ದುತಿಯೇ **ಪೋಕ್ಖರಣೀತಿ** ವಾಪೀ। **ಉಬ್ಬೇಧೇನಾತಿ** ಗಮ್ಭೀರತಾಯ। **ಸಮತಿತ್ತಿಕಾತಿ** ಮುಖವಟ್ಟಿಸಮಾ। **ಕಾಕಪೇಯ್ಯಾತಿ** ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ತೀರೇ ಠಿತೇನ ಕಾಕೇನ ಪಕತಿಯಾಪಿ ಮುಖತುಣ್ಡಿಕಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಪಾತುಂ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಸಂಭೇಜ್ಜಉದಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೭೬-೭೭. ತತಿಯೇ **ಯತ್ಥಿಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮ್ಭಿಜ್ಜಟ್ಠಾನೇ ಇಮಾ। **ಸಂಸನ್ದನ್ತೀತಿ** ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಸನ್ದನ್ತಿ। **ಸಮೇನ್ತೀತಿ** ಸಮಾಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ದ್ವೇ ವಾ ತಿ ವಾತಿ** ದ್ವೇ ವಾ ತೀಣಿ ವಾ। **ಉದಕಫುಸಿತಾನೀತಿ** ಉದಕಬಿನ್ದೂನಿ। **ಸಂಭೇಜ್ಜಉದಕನ್ತಿ** ಅಞ್ಞಾಹಿ ನದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಭಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಉದಕಂ। ಚತುತ್ಥಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ತತಿಯಚತುತ್ಥಾನಿ।

೫. ಪಥವೀಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೭೮-೮೪. ಪಞ್ಚಮೇ **ಮಹಾಪಥವಿಯಾತಿ** ಚಕ್ಕವಾಳಬ್ಭನ್ತರಾಯ ಮಹಾಪಥವಿಯಾ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ। **ಕೋಲಟ್ಠಿಮತ್ತಿಯೋತಿ** ಪದರಟ್ಠಿಪಮಾಣಾ। **ಗುಳಿಕಾತಿ** ಮತ್ತಿಕಗುಳಿಕಾ। **ಉಪನಿಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯಾತಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಪೇಯ್ಯ। ಛಟ್ಠಾದೀಸು ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪನ **ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಅಧಿಗಮೋತಿ** ಬಾಹಿರಕಾನಂ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಗುಣಾಧಿಗಮೋ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ ಅಧಿಗತಗುಣಾನಂ ಸತಭಾಗಮ್ಪಿ ಸಹಸ್ಸಭಾಗಮ್ಪಿ ಸತಸಹಸ್ಸಭಾಗಮ್ಪಿ ನ ಉಪಗಚ್ಛತೀತಿ। ಪಞ್ಚಮಾದೀನಿ।

ಅಭಿಸಮಯಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಧಾತುಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ನಾನತ್ತವಗ್ಗೋ

೧.ಧಾತುನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೫. ಧಾತುಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ ನಿಸ್ಸತ್ತಟ್ಠಸುಞ್ಞತಟ್ಠಸಙ್ಖಾತೇನ ಸಭಾವಟ್ಠೇನ ಧಾತೂತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ನಾನಾಸಭಾವೋ **ಧಾತುನಾನತ್ತಂ। ಚಕ್ಖುಧಾತೂ**ತಿಆದೀಸು ಚಕ್ಖುಪಸಾದೋ ಚಕ್ಖುಧಾತು, ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ರೂಪಧಾತು, ಚಕ್ಖುಪಸಾದವತ್ಥುಕಂ ಚಿತ್ತಂ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು। ಸೋತಪಸಾದೋ ಸೋತಧಾತು, ಸದ್ದಾರಮ್ಮಣಂ ಸದ್ದಧಾತು, ಸೋತಪಸಾದವತ್ಥುಕಂ ಚಿತ್ತಂ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು। ಘಾನಪಸಾದೋ ಘಾನಧಾತು, ಗನ್ಧಾರಮ್ಮಣಂ ಗನ್ಧಧಾತು, ಘಾನಪಸಾದವತ್ಥುಕಂ ಚಿತ್ತಂ ಘಾನವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು। ಜಿವ್ಹಾಪಸಾದೋ ಜಿವ್ಹಾಧಾತು, ರಸಾರಮ್ಮಣಂ ರಸಧಾತು, ಜಿವ್ಹಾಪಸಾದವತ್ಥುಕಂ ಚಿತ್ತಂ ಜಿವ್ಹಾವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು। ಕಾಯಪಸಾದೋ ಕಾಯಧಾತು, ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾರಮ್ಮಣಂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಧಾತು, ಕಾಯಪಸಾದವತ್ಥುಕಂ ಚಿತ್ತಂ ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು। ತಿಸ್ಸೋ ಮನೋಧಾತುಯೋ ಮನೋಧಾತು, ವೇದನಾದಯೋ ತಯೋ ಖನ್ಧಾ ಸುಖುಮರೂಪಾನಿ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಧಾತು, ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಂ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತೂತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಸೋಳಸ ಧಾತುಯೋ ಕಾಮಾವಚರಾ, ಅವಸಾನೇ ದ್ವೇ ಚತುಭೂಮಿಕಾತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಫಸ್ಸನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೬. ದುತಿಯೇ **ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಫಸ್ಸನಾನತ್ತ**ನ್ತಿ ನಾನಾಸಭಾವೋ ಫಸ್ಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತತ್ಥ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಯೋ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ, ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪಠಮಜವನಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ। **ಮನೋಧಾತುಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಮನೋದ್ವಾರಾವಜ್ಜನಂ ಕಿರಿಯಾಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪಠಮಜವನಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ದುತಿಯಂ।

೩. ನೋಫಸ್ಸನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೭. ತತಿಯೇ **ನೋ ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಮನೋಧಾತೂ**ತಿ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪಠಮಜವನಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಆವಜ್ಜನಕಿರಿಯಾಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತತಿಯಂ।

೪. ವೇದನಾನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೮. ಚತುತ್ಥೇ **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ**ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಮನೋಧಾತುತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬಾಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ದ್ವಾರೇ ವೇದನಾ ವತ್ತೇಯ್ಯುಂ, ನಿಬ್ಬತ್ತಿಘಾಸುಕತ್ಥಂ ಪನ ಅನನ್ತರಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನವೇದನಮೇವ ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಆವಜ್ಜನಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪಠಮಜವನವೇದನಾ, ಪಠಮಜವನಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ದುತಿಯಜವನವೇದನಾತಿ ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ದುತಿಯವೇದನಾನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೯. ಪಞ್ಚಮೇ ತತಿಯಚತುತ್ಥೇಸು ವುತ್ತನಯಾವ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ದೇಸಿತಾತಿ। ಇತಿ ದುತಿಯಾದೀಸು ಚತೂಸು ಸುತ್ತೇಸು ಮನೋಧಾತುಂ ಮನೋಧಾತೂತಿ ಅಗಹೇತ್ವಾ ಮನೋದ್ವಾರಾವಜ್ಜನಂ ಮನೋಧಾತೂತಿ ಗಹಿತಂ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಚೇತಾನಿ ತಥಾ

ತಥಾ ಕಥಿತೇ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ದೇಸಿತಾನಿ। ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಬಾಹಿರಧಾತುನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೦. ಛಟ್ಠೇ ಪನ ಪಞ್ಚ ಧಾತುಯೋ ಕಾಮಾವಚರಾ, ಧಮ್ಮಧಾತು ಚತುಭೂಮಿಕಾತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಸಞ್ಞಾನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೧. ಸತ್ತಮೇ **ರೂಪಧಾತೂ**ತಿ ಆಪಾಥೇ ಪತಿತಂ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಸಾಟಕವೇಠನಾದಿವತ್ಥುಕಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ। **ರೂಪಸಞ್ಞಾ**ತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾ। **ರೂಪಸಙ್ಕಪ್ಪೋ**ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಾದೀಹಿ ತೀಹಿ ಚಿತ್ತೇಹಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। **ರೂಪಚ್ಛನ್ದೋ**ತಿ ರೂಪೇ ಛನ್ದಿಕತಟ್ಠೇನ ಛನ್ದೋ। **ರೂಪಪರಿಳಾಹೋ**ತಿ ರೂಪೇ ಅನುಡಹನಟ್ಠೇನ ಪರಿಳಾಹೋ। **ರೂಪಪರಿಯೇಸನಾ**ತಿ ಪರಿಳಾಹೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸನ್ದಿಟ್ಠಸಮ್ಭತ್ತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ರೂಪಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ ಪರಿಯೇಸನಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಞ್ಞಾಸಙ್ಕಪ್ಪಛನ್ದಾ ಏಕಜವನವಾರೇಪಿ ನಾನಾಜವನವಾರೇಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಪರಿಳಾಹಪರಿಯೇಸನಾ ಪನ ನಾನಾಜವನವಾರೇಯೇವ ಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ। **ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಾತುನಾನತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಏವಂ ರೂಪಾದಿನಾನಾಸಭಾವಂ ಧಾತುಂ ಪಟಿಚ್ಚ ರೂಪಸಞ್ಞಾದಿನಾನಾಸಭಾವಸಞ್ಞಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ನೋಪರಿಯೇಸನಾನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೨. ಅಟ್ಠಮೇ **ನೋ ಧಮ್ಮಪರಿಯೇಸನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಧಮ್ಮಪರಿಳಾಹೋ**ತಿ ಏವಂ ಆಗತಂ ಪಟಿಸೇಧಮತ್ತಮೇವ ನಾನಂ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಬಾಹಿರಫಸ್ಸನಾನತ್ತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೯೩-೯೪. ನವಮೇ **ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ರೂಪಸಞ್ಞಾ**ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸಞ್ಞಾ। **ರೂಪಸಙ್ಕಪ್ಪೋ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಆರಮ್ಮಣೇ ತೀಹಿ ಚಿತ್ತೇಹಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। **ರೂಪಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ತದೇವಾರಮ್ಮಣಂ ಫುಸಮಾನೋ **ಫಸ್ಸೋ। ವೇದನಾ**ತಿ ತದೇವ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅನುಭವಮಾನಾ ವೇದನಾ। ಛನ್ದಾದಯೋ ವುತ್ತನಯಾವ। **ರೂಪಲಾಭೋ**ತಿ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಂ ಸಹ ತಣ್ಹಾಯ ಆರಮ್ಮಣಂ "ರೂಪಲಾಭೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಯಂ ತಾವ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕನಯೋ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಯೇವಾರಮ್ಮಣೇ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ವುತ್ತೋ। ಅಪರೋ ಆಗನ್ತುಕಾರಮ್ಮಣಮಿಸ್ಸಕೋ ಹೋತಿ - ರೂಪಸಞ್ಞಾ ರೂಪಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಫಸ್ಸೋ ವೇದನಾತಿ ಇಮೇ ತಾವ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಧುವಪರಿಭೋಗೇ ನಿಬದ್ಧಾರಮ್ಮಣೇ ಹೋನ್ತಿ। ನಿಬದ್ಧಾರಮ್ಮಣಞ್ಹಿ ಇಟ್ಠಂ ಕನ್ತಂ ಮನಾಪಂ ಪಿಯಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಆಗನ್ತುಕಾರಮ್ಮಣಂ ಪನ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸಮಾನಮ್ಪಿ ಖೋಭೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ।

ತತ್ರಿದಂ ವತ್ಥು - ಏಕೋ ಕಿರ ಅಮಚ್ಚಪುತ್ತೋ ಗಾಮಿಯೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ಗಾಮಮಜ್ಝೇ ಠತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚಸ್ಸ ಸಮಯೇ ಉಪಾಸಿಕಾ ನದಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನ್ಹತ್ವಾ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತಾ ಧಾತಿಗಣಪರಿವುತಾ ಗೇಹಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ ದೂರತೋ ದಿಸ್ವಾ "ಆಗನ್ತುಕಮಾತುಗಾಮೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ "ಗಚ್ಛ, ಭಣೇ ಜಾನಾಹಿ, ಕಾ ಏಸಾ"ತಿ ಪುರಿಸಂ ಪೇಸೇಸಿ। ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಚ್ಚಾಗತೋ, "ಕಾ ಏಸಾ"ತಿ ಪುಟ್ಠೋ ಯಥಾಸಭಾವಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಏವಂ ಆಗನ್ತುಕಾರಮ್ಮಣಂ ಖೋಭೇತಿ । ತಸ್ಮಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಛನ್ದೋ ರೂಪಛನ್ದೋ ನಾಮ, ತದೇವ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಪರಿಳಾಹೋ ರೂಪಪರಿಳಾಹೋ ನಾಮ, ಸಹಾಯೇ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪರಿಯೇಸನಂ ರೂಪಪರಿಯೇಸನಾ ನಾಮ, ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಂ ಸಹ ತಣ್ಹಾಯ ಆರಮ್ಮಣಂ ರೂಪಲಾಭೋ ನಾಮ।

ಉರುವಲ್ಲಿಯವಾಸೀ ಚೂಳತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ಪನಾಹ - “ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಭಗವತಾ ಫಸ್ಸವೇದನಾ ಪಾಳಿಯಾ ಮಜ್ಝೇ ಗಹಿತಾ, ಪಾಳಿಂ ಪನ ಪರಿವಟ್ಟೇತ್ವಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸಞ್ಞಾ ರೂಪಸಞ್ಞಾ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ರೂಪಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ತಸ್ಮಿಂ ಛನ್ದೋ ರೂಪಚ್ಛನ್ದೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಪರಿಳಾಹೋ ರೂಪಪರಿಳಾಹೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಪರಿಯೇಸನಾ ರೂಪಪರಿಯೇಸನಾ, ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಂ ಸಹ ತಣ್ಹಾಯ ಆರಮ್ಮಣಂ ರೂಪಲಾಭೋ। ಏವಂ ಲದ್ಧಾರಮ್ಮಣೇ ಪನ ಫುಸನಂ ಫಸ್ಸೋ, ಅನುಭವನಂ ವೇದನಾ। ರೂಪಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ರೂಪಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾತಿ ಇದಂ ದ್ವಯಂ ಲಬ್ಭತೀ”ತಿ। ಅಪರಮ್ಪಿ ಅವಿಭೂತವಾರಂ ನಾಮ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಆರಮ್ಮಣಞ್ಹಿ ಸಾಣಿಪಾಕಾರೇಹಿ ವಾ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ತಿಣಪಣ್ಣಾದೀಹಿ ವಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಹೋತಿ, ತಂ “ಉಪಡ್ಢಂ ದಿಟ್ಠಂ ಮೇ ಆರಮ್ಮಣಂ, ಸುಟ್ಠು ನಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಓಲೋಕಯತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸಞ್ಞಾ ರೂಪಸಞ್ಞಾ ನಾಮ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಯೋ ರೂಪಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಯೋ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏತ್ಥಾಪಿ ಚ ಸಞ್ಞಾಸಙ್ಕಪ್ಪಫಸ್ಸವೇದನಾಛನ್ದಾ ಏಕಜವನವಾರೇಪಿ ನಾನಾಜವನವಾರೇಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಪರಿಳಾಹಪರಿಯೇಸನಾಲಾಭಾ ನಾನಾಜವನವಾರೇಯೇವಾತಿ। ದಸಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ। ನವಮದಸಮಾನಿ।

ನಾನತ್ತವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಸತ್ತಧಾತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೫. ದುತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಆಭಾಧಾತೂತಿ** ಆಲೋಕಧಾತು। ಆಲೋಕಸ್ಸಪಿ ಆಲೋಕಕಸಿಣೇ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಜ್ಝಾನಸ್ಸಾಪೀತಿ ಸಹಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಏತಂ ನಾಮಂ। **ಸುಭಧಾತೂತಿ** ಸುಭಕಸಿಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಜ್ಝಾನವಸೇನ ಸಹಾರಮ್ಮಣಜ್ಝಾನಮೇವ । ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಮೇವ **ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಧಾತು**। ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧೋವ **ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಧಾತು**। ಇತಿ ಭಗವಾ ಅನುಸನ್ಧಿಕುಸಲಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತತ್ಥ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತುಕಾಮಸ್ಸ ಓಕಾಸಂ ದೇನ್ತೋ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

ಅನ್ಧಕಾರಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ ಅನ್ಧಕಾರೋ ಹಿ ಆಲೋಕೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ, ಆಲೋಕೋಪಿ ಅನ್ಧಕಾರೇನ। ಅನ್ಧಕಾರೇನ ಹಿ ಸೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ “ಅನ್ಧಕಾರಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪಞ್ಞಾಯತೀ”ತಿ ಆಹ। **ಅಸುಭಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಸುಭಞ್ಹಿ ಸುಭೇನ, ಸುಭಞ್ಚ ಅಸುಭೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ, ಅಸುಭೇ ಸತಿ ಸುಭಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ರೂಪಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ** ರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಚ್ಚ। ರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಹಿ ಸತಿ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿ ನಾಮ ಹೋತಿ ರೂಪಸಮತಿಕ್ಕಮೋ ವಾ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಧಾತು**ಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ನಿರೋಧಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ** ಚತುನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಪಟಿಸಙ್ಖಾಅಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಪಟಿಚ್ಚ। ಖನ್ಧನಿರೋಧಞ್ಹಿ ಪಟಿಚ್ಚ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ನಾಮ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ನ ಖನ್ಧಪವತ್ತಿಂ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। ಏತ್ಥ ಚ ಚತುನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ನಿರೋಧೋವ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಕಥಂ ಸಮಾಪತ್ತಿ ಪತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಕಥಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಕೀದಿಸಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಾಮ ಹುತ್ವಾ ಪತ್ತಬ್ಬಾತಿ? **ಸಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ತಿ ಪತ್ತಬ್ಬಾತಿ** ಸಞ್ಞಾಯ ಅತ್ಥಿಭಾವೇನ ಸಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಾಮ ಹುತ್ವಾ ಪತ್ತಬ್ಬಾ। **ಸಙ್ಖಾರಾವಸೇಸಸಮಾಪತ್ತಿ ಪತ್ತಬ್ಬಾತಿ** ಸುಖುಮಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅವಸಿಟ್ಠತಾಯ ಸಙ್ಖಾರಾವಸೇಸಸಮಾಪತ್ತಿ ನಾಮ ಹುತ್ವಾ ಪತ್ತಬ್ಬಾ। **ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ಪತ್ತಬ್ಬಾತಿ** ನಿರೋಧೋವ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ನಾಮ ಹುತ್ವಾ ಪತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಠಮಂ।

೨. ಸನಿದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೭. ದುತಿಯೇ **ಸನಿದಾನ**ನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕಮೇತಂ, ಸನಿದಾನೋ ಸಪಚ್ಚಯೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾಮಧಾತುಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋಪಿ ಕಾಮಧಾತು ಕಾಮಾವಚರಧಮ್ಮಾಪಿ, ವಿಸೇಸತೋ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಮ್ಪಿ। ಯಥಾಹ –

> ‘‘ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಕಾಮಧಾತು? ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಅಪ್ಪನಾ ಬ್ಯಪ್ಪನಾ ಚೇತಸೋ ಅಭಿನಿರೋಪನಾ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಮಧಾತು। ಹೇಟ್ಠತೋ ಅವೀಚಿನಿರಯಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಕರಿತ್ವಾ ಉಪರಿತೋ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀ ದೇವೇ ಅನ್ತೋಕರಿತ್ವಾ ಯಂ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ ಏತ್ಥಾವಚರಾ ಏತ್ಥ ಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಾ ರೂಪಾ ವೇದನಾ ಸಞ್ಞಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಮಧಾತು। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಮಧಾತೂ’’ತಿ (ವಿಭಂ॰ ೧೮೨)।

ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಾ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾತಿ ದ್ವೇ ಕಥಾ ಹೋನ್ತಿ। ಕಥಂ? ಕಾಮಧಾತುಗ್ಗಹಣೇನ ಹಿ ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತುವಿಹಿಂಸಾಧಾತುಯೋ ಗಹಿತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಯಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಾ। ತಾಸಂ ಪನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಧಾತೂನಂ ವಿಸುಂ ಆಗತತ್ತಾ ಸೇಸಧಮ್ಮಾ ಕಾಮಧಾತೂತಿ ಅಯಂ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಕಥಾ। ಅಯಮಿಧ ಗಹೇತಬ್ಬಾ ಇಮಂ ಕಾಮಧಾತುಂ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ವಾ ಸಮ್ಪಯೋಗವಸೇನ ವಾ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಾಮಸಞ್ಞಾ ನಾಮ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಕಾಮಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಕಾಮಸಞ್ಞಂ ಪನ ಸಮ್ಪಯೋಗವಸೇನ ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ವಾ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ನಾಮ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ತೀಹಿ ಠಾನೇಹೀ**ತಿ ತೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ। **ಮಿಚ್ಛಾ ಪಟಿಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಅಯಾಥಾವಪಟಿಪದಂ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ।

ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತುಂ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಏತ್ಥ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋಪಿ ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತು ಬ್ಯಾಪಾದೋಪಿ। ಯಥಾಹ –

> ‘‘ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತು? ಬ್ಯಾಪಾದಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೋ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತು। ದಸಸು ಆಘಾತವತ್ಥೂಸು ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆಘಾತೋ ಪಟಿವಿರೋಧೋ ಕೋಪೋ ಪಕೋಪೋ…ಪೇ॰… ಅನತ್ತಮನತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತೂ’’ತಿ (ವಿಭಂ॰ ೧೮೨)।

ಇಮಂ ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತುಂ ಸಹಜಾತಪಚ್ಚಯಾದಿವಸೇನ ಪಟಿಚ್ಚ ಬ್ಯಾಪಾದಸಞ್ಞಾ ನಾಮ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವಿಹಿಂಸಾಧಾತುಂ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಏತ್ಥ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋಪಿ ವಿಹಿಂಸಾಧಾತು ವಿಹಿಂಸಾಪಿ। ಯಥಾಹ –

> ‘‘ತತ್ಥ ಕತಮಾ ವಿಹಿಂಸಾಧಾತು? ವಿಹಿಂಸಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೋ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ವಿಹಿಂಸಾಧಾತು। ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಾಣಿನಾ ವಾ ಲೇಡ್ಡುನಾ ವಾ ದಣ್ಡೇನ ವಾ ಸತ್ಥೇನ ವಾ ರಜ್ಜುಯಾ ವಾ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇನ ವಾ ಸತ್ತೇ ವಿಹೇಠೇತಿ। ಯಾ ಏವರೂಪಾ ಹೇಠನಾ ವಿಹೇಠನಾ ಹಿಂಸನಾ ವಿಹಿಂಸನಾ ರೋಸನಾ ಪರೂಪಘಾತೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ವಿಹಿಂಸಾಧಾತೂ’’ತಿ (ವಿಭಂ॰ ೧೮೨)।

ಇಮಂ ವಿಹಿಂಸಾಧಾತುಂ ಸಹಜಾತಪಚ್ಚಯಾದಿವಸೇನ ಪಟಿಚ್ಚ ವಿಹಿಂಸಾಸಞ್ಞಾ ನಾಮ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸೇಸಮಿಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತಿಣದಾಯೇತಿ ತಿಣಗಹನೇ ಅರಞ್ಞೇ। **ಅನಯಬ್ಯಸನ**ನ್ತಿ ಅವುಡ್ಢಿಂ ವಿನಾಸಂ। **ಏವಮೇವ ಖೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸುಕ್ಖತಿಣದಾಯೋ ವಿಯ ಆರಮ್ಮಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ತಿಣುಕ್ಕಾ ವಿಯ ಅಕುಸಲಸಞ್ಞಾ, ತಿಣಕಟ್ಠನಿಸ್ಸಿತಾ ಪಾಣಾ ವಿಯ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ। ಯಥಾ ಸುಕ್ಖತಿಣದಾಯೇ

ಠಪಿತಂ ತಿಣುಕ್ಕಂ ಖಿಪ್ಪಂ ವಾಯಮಿತ್ವಾ ಅನಿಬ್ಬಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ತೇ ಪಾಣಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ಏವಮೇವ ಯೇ ಸಮಣಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅಕುಸಲಸಞ್ಞಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನತದಙ್ಗಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನೇಹಿ ನಪ್ಪಜಹನ್ತಿ, ತೇ ದುಕ್ಖಂ ವಿಹರನ್ತಿ।

ವಿಸಮಗತನ್ತಿ ರಾಗವಿಸಮಾದೀನಿ ಅನುಗತಂ ಅಕುಸಲಸಞ್ಞಂ। **ನ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಪಜಹತೀ**ತಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಾದಿವಸೇನ ಸೀಘಂ ನಪ್ಪಜಹತಿ। **ನ ವಿನೋದೇತೀ**ತಿ ನ ನೀಹರತಿ। **ನ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತೀ**ತಿ ಭಙ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅನವಸೇಸೇನ್ತೋ ನ ವಿಗತನ್ತಂ ಕರೋತಿ। **ನ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತೀ**ತಿ ನ ಅನುಅಭಾವಂ ಗಮೇತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ನ - ಕಾರೋ ಆಹರಿತಬ್ಬೋ। **ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ**ತಿ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಾ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ।

ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತುಂ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಏತ್ಥ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕೋಪಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತು ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ। ಯಥಾಹ -

> "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತು? ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೋ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತೂ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೧೮೨)।

ಇಧಾಪಿ ದುವಿಧಾ ಕಥಾ। ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತುಗ್ಗಹಣೇನ ಹಿ ಇತರಾಪಿ ದ್ವೇ ಧಾತುಯೋ ಗಹಣಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ, ಅಯಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಾ। ತಾ ಪನ ಧಾತುಯೋ ವಿಸುಂ ದೀಪೇತಬ್ಬಾತಿ ತಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಾ ಸಬ್ಬಕುಸಲಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತೂತಿ ಅಯಂ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾ। ಇಮಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತುಂ ಸಹಜಾತಾದಿಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಪಟಿಚ್ಚ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಞ್ಞಾ ನಾಮ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸಞ್ಞಾದೀನಿ ಪಟಿಚ್ಚ ವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ಯಥಾನುರೂಪಂ।

ಅಬ್ಯಾಪಾದಧಾತುಂ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಏತ್ಥ ಅಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋಪಿ ಅಬ್ಯಾಪಾದಧಾತು ಅಬ್ಯಾಪಾದೋಪಿ। ಯಥಾಹ -

> "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಅಬ್ಯಾಪಾದಧಾತು ? ಅಬ್ಯಾಪಾದಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ತಕ್ಕೋ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಬ್ಯಾಪಾದಧಾತು। ಯಾ ಸತ್ತೇಸು ಮೇತ್ತಿ ಮೇತ್ತಾಯನಾ ಮೇತ್ತಾಯಿತತ್ತಂ ಮೇತ್ತಾಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಬ್ಯಾಪಾದಧಾತೂ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೧೮೨)।

ಇಮಂ ಅಬ್ಯಾಪಾದಧಾತುಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅಬ್ಯಾಪಾದಸಞ್ಞಾ ನಾಮ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಅವಿಹಿಂಸಾಧಾತುಂ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಅವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋಪಿ ಅವಿಹಿಂಸಾಧಾತು ಕರುಣಾಪಿ। ಯಥಾಹ -

> "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಅವಿಹಿಂಸಾಧಾತು? ಅವಿಹಿಂಸಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ತಕ್ಕೋ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅವಿಹಿಂಸಾಧಾತು। ಯಾ ಸತ್ತೇಸು ಕರುಣಾ ಕರುಣಾಯನಾ ಕರುಣಾಯಿತತ್ತಂ ಕರುಣಾಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅವಿಹಿಂಸಾಧಾತೂ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೧೮೨)।

ಇಮಂ ಅವಿಹಿಂಸಾಧಾತುಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅವಿಹಿಂಸಾಸಞ್ಞಾ ನಾಮ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವುತ್ತಾನುಸಾರೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಗಿಞ್ಜಕಾವಸಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೭. ತತಿಯೇ **ಧಾತುಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಧಾತೂತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸಞ್ಞಾ**ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಞ್ಞಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ವಿತಕ್ಕೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ। ಇಧಾಪಿ "ಕಚ್ಚಾನೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ತಸ್ಸ ಓಕಾಸದಾನತ್ಥಂ ಏತ್ತಾವತಾವ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। **ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಸೂ**ತಿ ಛಸು ಸತ್ಥಾರೇಸು। **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ**ತಿ

ಮಯಮಸ್ಮ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾತಿ। **ಕಿಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ** ಕಿಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಹೋತೀತಿ? ಸತ್ಥಾರಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಸು ತೇಸು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಏತೇತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ತಿತ್ಥಿಯಸಾವಕಾನಮ್ಪಿ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪುಚ್ಛತಿಯೇವ।

ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಅವಿಜ್ಜಾಧಾತುಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಾ ದಿಟ್ಠಿ ಹೋತಿ, ಅವಿಜ್ಜಾಧಾತು ಚ ನಾಮ ಮಹತೀ ಧಾತು, ತಸ್ಮಾ ಮಹತಿಂ ಧಾತುಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಸ್ಸಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ದೀಪೇನ್ತೋ **ಮಹತೀ ಖೋ ಏಸಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। **ಹೀನಂ, ಕಚ್ಚಾನ, ಧಾತುಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ** ಹೀನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ। **ಪಣಿಧೀತಿ** ಚಿತ್ತಟ್ಠಪನಂ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಇತ್ಥಿಭಾವಂ ವಾ ಮಕ್ಕಟಾದಿತಿರಚ್ಛಾನಭಾವಂ ವಾ ಪತ್ಥೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಹೀನೋ ಪುಗ್ಗಲೋತಿ** ಯಸ್ಸೇತೇ ಹೀನಾ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೋ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋಪಿ ಹೀನೋ ನಾಮ। **ಹೀನಾ ವಾಚಾತಿ** ಯಾ ತಸ್ಸ ವಾಚಾ, ಸಾಪಿ ಹೀನಾ। **ಹೀನಂ ಆಚಿಕ್ಖತೀತಿ** ಸೋ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋಪಿ ಹೀನಮೇವ ಆಚಿಕ್ಖತಿ, ದೇಸೇನ್ತೋಪಿ ಹೀನಮೇವ ದೇಸೇತೀತಿ ಸಬ್ಬಪದಾನಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನಿ। **ಉಪಪತ್ತೀತಿ** ದ್ವೇ ಉಪಪತ್ತಿಯೋ ಪಟಿಲಾಭೋ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಚ। ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೀನಕುಲಾದಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಪಟಿಲಾಭೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ಹೀನತ್ತಿಕವಸೇನ। ಕಥಂ? ತಸ್ಸ ಹಿ ಪಞ್ಚಸು ನೀಚಕುಲೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಹೀನಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ವೇಸ್ಸಸುದ್ದಕುಲೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಮಜ್ಝಿಮಾ, ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಪಣೀತಾ। ದ್ವಾದಸಾಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾನಂ ಪನ ಪಟಿಲಾಭತೋ ಹೀನೋ ಪಟಿಲಾಭೋ, ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿಲಾಭತೋ ಮಜ್ಝಿಮೋ, ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿಲಾಭತೋ ಪಣೀತೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೮. ಚತುತ್ಥೇ **ಸಂಸನ್ದನ್ತೀತಿ** ಏಕತೋ ಹೋನ್ತಿ। **ಸಮೇನ್ತೀತಿ** ಸಮಾಗಚ್ಛನ್ತಿ, ನಿರನ್ತರಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತಿಕಾತಿ** ಹೀನಜ್ಝಾಸಯಾ। **ಕಲ್ಯಾಣಾಧಿಮುತ್ತಿಕಾತಿ** ಕಲ್ಯಾಣಜ್ಝಾಸಯಾ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಚಙ್ಕಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೯. ಪಞ್ಚಮೇ **ಪಸ್ಸಥ ನೋತಿ** ಪಸ್ಸಥ ನು। **ಸಬ್ಬೇ ಖೋ ಏತೇತಿ** ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಭಗವತಾ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮಹಾಪಞ್ಞಾನಂ ಯದಿದಂ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೯) ಮಹಾಪಞ್ಞೇಸು ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ। ಇತಿ ನಂ "ಖನ್ಧನ್ತರಂ ಧಾತ್ವನ್ತರಂ ಆಯತನನ್ತರಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮನ್ತರಂ ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಂ ಗಮ್ಭೀರಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞಾವ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ। ಸೋಪಿ ತೇಸಂ ಪಥವಿಂ ಪತ್ಥರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಸಿನೇರುಪಾದತೋ ವಾಲಿಕಂ ಉದ್ಧರನ್ತೋ ವಿಯ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಂ ಭಿನ್ದನ್ತೋ ವಿಯ ಸಿನೇರುಂ ಉಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ ಆಕಾಸಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯೇ ಉಟ್ಠಾಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಪುಚ್ಛಿತಪುಚ್ಛಿತಂ ಕಥೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಬ್ಬೇ ಖೋ ಏತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ ಮಹಾಪಞ್ಞಾ"ತಿ।

ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋಪಿ ಭಗವತಾ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಇದ್ಧಿಮನ್ತಾನಂ ಯದಿದಂ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ"ತಿ ಇದ್ಧಿಮನ್ತೇಸು ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ। ಇತಿ ನಂ "ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಆನಿಸಂಸಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಕುಬ್ಬನಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಇದ್ಧಿಮನ್ತೋವ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ। ಸೋಪಿ ತೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪುಚ್ಛಿತಪುಚ್ಛಿತಂ ಕಥೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಬ್ಬೇ ಖೋ ಏತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ ಮಹಿದ್ಧಿಕಾ"ತಿ।

ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋಪಿ ಭಗವತಾ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧುತವಾದಾನಂ ಯದಿದಂ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ"ತಿ ಧುತವಾದೇಸು ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ। ಇತಿ ನಂ "ಧುತಙ್ಗಪರಿಹಾರಂ ಆನಿಸಂಸಂ ಸಮೋಧಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ

ಭೇದಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಧುತವಾದಾವ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ। ಸೋಪಿ ತೇಸಂ ತಥೇವ ಪುಚ್ಛಿತಪುಚ್ಛಿತಂ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಬ್ಬೇ ಖೋ ಏತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ ಧುತವಾದಾ"ತಿ।

ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೋಪಿ ಭಗವತಾ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕಾನಂ ಯದಿದಂ ಅನುರುದ್ಧೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೨) ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕೇಸು ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ। ಇತಿ ನಂ "ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಆನಿಸಂಸಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕಾವ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ। ಸೋಪಿ ತೇಸಂ ತಥೇವ ಪುಚ್ಛಿತಪುಚ್ಛಿತಂ ಕಥೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಬ್ಬೇ ಖೋ ಏತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕಾ"ತಿ।

ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರೋಪಿ ಭಗವತಾ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾನಂ ಯದಿದಂ ಪುಣ್ಣೋ ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೬) ಧಮ್ಮಕಥಿಕೇಸು ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ। ಇತಿ ನಂ "ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಸಙ್ಖೇಪವಿತ್ಥಾರಗಮ್ಭೀರುತ್ತಾನವಿಚಿತ್ರಕಥಾದೀಸು ತಂ ತಂ ಆಕಾರಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾವ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ। ಸೋಪಿ ತೇಸಂ "ಆವುಸೋ, ಧಮ್ಮಕಥಿಕೇನ ನಾಮ ಆದಿತೋ ಪರಿಸಂ ವಣ್ಣೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಮಜ್ಝೇ ಸುಞ್ಞತಂ ಪಕಾಸೇತುಂ, ಅನ್ತೇ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಕೂಟಂ ಗಣ್ಹಿತು"ನ್ತಿ ಏವಂ ತಂ ತಂ ಧಮ್ಮಕಥಾನಯಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಬ್ಬೇ ಖೋ ಏತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾ"ತಿ।

ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೋಪಿ ಭಗವತಾ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಿನಯಧರಾನಂ ಯದಿದಂ ಉಪಾಲೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨೮) ವಿನಯಧರೇಸು ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ। ಇತಿ ನಂ "ಗರುಕಲಹುಕಂ ಸತೇಕಿಚ್ಛಅತೇಕಿಚ್ಛಂ ಆಪತ್ತಾನಾಪತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವಿನಯಧರಾವ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ। ಸೋಪಿ ತೇಸಂ ಪುಚ್ಛಿತಪುಚ್ಛಿತಂ ತಥೇವ ಕಥೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಬ್ಬೇ ಖೋ ಏತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ ವಿನಯಧರಾ"ತಿ।

ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋಪಿ ಭಗವತಾ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಯದಿದಂ ಆನನ್ದೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨೩) ಬಹುಸ್ಸುತೇಸು ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ। ಇತಿ ನಂ "ದಸವಿಧಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಬುದ್ಧಿಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಸನ್ಧಿಂ ಪುಬ್ಬಾಪರಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಬಹುಸ್ಸುತಾವ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ। ಸೋಪಿ ತೇಸಂ "ಇದಂ ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಇದಂ ಏವಂ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಕಥೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಬ್ಬೇ ಖೋ ಏತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ ಬಹುಸ್ಸುತಾ"ತಿ।

ದೇವದತ್ತೋ ಪನ ಪಾಪಿಚ್ಛೋ ಇಚ್ಛಾಪಕತೋ, ತೇನ ನಂ "ಕುಲಸಙ್ಗಣ್ಹನಪರಿಹಾರಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ಕೋಹಞ್ಞತಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಪಾಪಿಚ್ಛಾವ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ। ಸೋಪಿ ತೇಸಂ ತಂ ತಂ ನಿಯಾಮಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಬ್ಬೇ ಖೋ ಏತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ ಪಾಪಿಚ್ಛಾ"ತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತೇ ಅವಿದೂರೇ ಚಙ್ಕಮಿಂಸೂತಿ। "ದೇವದತ್ತೋ ಸತ್ಥರಿ ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಅನತ್ಥಮ್ಪಿ ಕಾತುಂ ಉಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಆರಕ್ಖಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ। ಅಥ ದೇವದತ್ತೋ ಕಸ್ಮಾ ಚಙ್ಕಮೀತಿ? "ಅಕಾರಕೋ ಅಯಂ, ಯದಿ ಕಾರಕೋ ಭವೇಯ್ಯ, ನ ಇಧ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಕತದೋಸಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥಂ। ಕಿಂ ಪನ ದೇವದತ್ತೋ ಭಗವತೋ ಅನತ್ಥಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ, ಭಗವತೋ ವಾ ಆರಕ್ಖಕಿಚ್ಚಂ ಅತ್ಥೀತಿ? ನತ್ಥಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಆನನ್ದ, ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ತಥಾಗತೋ ಪರೂಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೪೧)। ಭಿಕ್ಖೂ ಪನ ಸತ್ಥರಿ ಗಾರವೇನ ಆಗತಾ। ತೇನೇವ ಭಗವಾ ಏವಂ ವತ್ವಾ "ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಹಿ, ಆನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘ"ನ್ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇಸಿ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಸಗಾಥಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೦. ಛಟ್ಠೇ **ಗೂಥೋ ಗೂಥೇನ ಸಂಸನ್ದತಿ ಸಮೇತೀ**ತಿ ಸಮುದ್ದನ್ತರೇ ಜನಪದನ್ತರೇ ಚಕ್ಕವಾಳನ್ತರೇ ಠಿತೋಪಿ ವಣ್ಣೇನಪಿ ಗನ್ಧೇನಪಿ ರಸೇನಪಿ ನಾನತ್ತಂ ಅನುಪಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸಂಸನ್ದತಿ ಸಮೇತಿ, ಏಕಸದಿಸೋವ ಹೋತಿ ನಿರನ್ತರೋ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಯಂ ಪನ ಅನಿಟ್ಠಉಪಮಾ ಹೀನಜ್ಝಾಸಯಾನಂ ಹೀನಅಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸ ಸರಿಕ್ಖಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಆಹಟಾ, ಖೀರಾದಿವಿಸಿಟ್ಠೋಪಮಾ ಕಲ್ಯಾಣಜ್ಝಾಸಯಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸ ಸರಿಕ್ಖಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ।

ಸಂಸಗ್ಗಾತಿ ದಸ್ಸನಸವನಸಂಸಗ್ಗಾದಿವತ್ಥುಕೇನ ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹೇನ। **ವನಥೋ ಜಾತೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸವನಂ ಜಾತಂ । **ಅಸಂಸಗ್ಗೇನ ಛಿಜ್ಜತೀ**ತಿ ಏಕತೋ ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀನಿ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಅಸಂಸಗ್ಗೇನ ಅದಸ್ಸನೇನ ಛಿಜ್ಜತಿ। **ಸಾಧುಜೀವೀ**ತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಜೀವಿತಂ ಜೀವಮಾನೋ। **ಸಹಾವಸೇ**ತಿ ಸಹವಾಸಂ ವಸೇಯ್ಯ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಅಸ್ಸದ್ಧಸಂಸನ್ದನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೧. ಸತ್ತಮೇ **ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಸ್ಸದ್ಧೇಹೀ**ತಿಆದೀಸು ಬುದ್ಧೇ ವಾ ಧಮ್ಮೇ ವಾ ಸಙ್ಘೇ ವಾ ಸದ್ಧಾವಿರಹಿತಾ ನಿರೋಜಾ ನಿರಸಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಓರಿಮತೀರೇ ಠಿತಾ ಪಾರಿಮತೀರೇಪಿ ಠಿತೇಹಿ ಅಸ್ಸದ್ಧೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತಾಯ ಅಸ್ಸದ್ಧತಾಯ ಏಕಸದಿಸಾ ನಿರನ್ತರಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾ ಅಹಿರಿಕಾ ಭಿನ್ನಮರಿಯಾದಾ ಅಲಜ್ಜಿಪುಗ್ಗಲಾ ಅಹಿರಿಕೇಹಿ, ಅನೋತ್ತಪ್ಪಿನೋ ಪಾಪಕಿರಿಯಾಯ ಅಭಾಯಮಾನಾ ಅನೋತ್ತಪ್ಪೀಹಿ, ಅಪ್ಪಸ್ಸುತಾ ಸುತವಿರಹಿತಾ ಅಪ್ಪಸ್ಸುತೇಹಿ, ಕುಸೀತಾ ಆಲಸಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ಕುಸೀತೇಹಿ, ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿನೋ ಭತ್ತನಿಕ್ಖಿತ್ತಕಾಕಮಂಸನಿಕ್ಖಿತ್ತಸಿಙ್ಗಾಲಸದಿಸಾ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀಹಿ, ದುಪ್ಪಞ್ಞಾ ಖನ್ಧಾದಿಪರಿಚ್ಛೇದಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಭಾವೇನ ನಿಪ್ಪಞ್ಞಾ ತಾದಿಸೇಹೇವ ದುಪ್ಪಞ್ಞೇಹಿ, ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪನ್ನಾ ಚೇತಿಯವನ್ದನಾದಿಕಿಚ್ಚಪಸುತಾ ಸದ್ಧೇಹಿ, ಹಿರಿಮನಾ ಲಜ್ಜಿಪುಗ್ಗಲಾ ಹಿರಿಮನೇಹಿ, ಓತ್ತಪ್ಪಿನೋ ಪಾಪಭೀರುಕಾ ಓತ್ತಪ್ಪೀಹಿ, ಬಹುಸ್ಸುತಾ ಸುತಧರಾ ಆಗಮಧರಾ ತನ್ತಿಪಾಲಕಾ ವಂಸಾನುರಕ್ಖಕಾ ಬಹುಸ್ಸುತೇಹಿ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಪರಕ್ಕಮಾ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇಹಿ, ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತೀ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾಯ ಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತೀಹಿ, ಪಞ್ಞವನ್ತೋ ಮಹಾಪಞ್ಞೇಹಿ ವಜಿರೂಪಮಞಾಣೇಹಿ ಪಞ್ಞವನ್ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ದೂರೇ ಠಿತಾಪಿ ತಾಯ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಂಸನ್ದನ್ತಿ ಸಮೇನ್ತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮-೧೨. ಅಸ್ಸದ್ಧಮೂಲಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೨-೧೦೬. ಅಟ್ಠಮಾದೀನಿ ತೇಯೇವ ಅಸ್ಸದ್ಧಾದಿಧಮ್ಮೇ ತಿಕವಸೇನ ಕತ್ವಾ ದೇಸಿತಾನಿ। ತತ್ಥ ಅಟ್ಠಮೇ ಅಸ್ಸದ್ಧಾದಿಮೂಲಕಾ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖಸುಕ್ಕಪಕ್ಖವಸೇನ ಪಞ್ಚ ತಿಕಾ ವುತ್ತಾ, ನವಮೇ ಅಹಿರಿಕಮೂಲಕಾ ಚತ್ತಾರೋ। ದಸಮೇ ಅನೋತ್ತಪ್ಪಮೂಲಕಾ ತಯೋ, ಏಕಾದಸಮೇ ಅಪ್ಪಸ್ಸುತಮೂಲಕಾ ದ್ವೇ, ದ್ವಾದಸಮೇ ಕುಸೀತಮೂಲಕೋ ಏಕೋ ತಿಕೋ ವುತ್ತೋತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪಞ್ಚಸು ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ಪನ್ನರಸ ತಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ಪನ್ನರಸ ಚೇತೇ ಸುತ್ತನ್ತಾತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ಅಯಂ ತಿಕಪೇಯ್ಯಾಲೋ ನಾಮ। ಅಟ್ಠಮಾದೀನಿ।

ದುತಿಯೋ ವಗ್ಗೋ।

೩. ಕಮ್ಮಪಥವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಅಸಮಾಹಿತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೭-೧೦೮. ಇತೋ ಪರೇಸು ಪಠಮಂ ಅಸ್ಸದ್ಧಾದಿಪಞ್ಚಕವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ತಥಾ ದುತಿಯಂ। ಪಠಮೇ ಪನ ಅಸಮಾಹಿತಪದಂ ಚತುತ್ಥಂ, ದುತಿಯೇ ದುಸ್ಸೀಲಪದಂ। ಏವಂ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಬುಜ್ಝನಕಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಹಿ ಏತಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। ಏತ್ಥ **ಅಸಮಾಹಿತಾ**ತಿ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿರಹಿತಾ। **ದುಸ್ಸೀಲಾ**ತಿ ನಿಸ್ಸೀಲಾ। ಪಠಮದುತಿಯಾನಿ।

೩-೫. ಪಞ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೯-೧೧೧. ತತಿಯಂ ಪಞ್ಚಕಮ್ಮಪಥವಸೇನ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಚತುತ್ಥಂ ಸತ್ತಕಮ್ಮಪಥವಸೇನ, ಪಞ್ಚಮಂ ದಸಕಮ್ಮಪಥವಸೇನ। ತತ್ಥ ತತಿಯೇ **ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾಯಿನೋ**ತಿ ಸುರಾಮೇರಯಸಙ್ಖಾತಂ ಮಜ್ಜಂ ಯಾಯ ಪಮಾದಚೇತನಾಯ ಪಿವನ್ತಿ, ಸಾ "ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾಯಿನೋ। ಅಯಂ ತಾವೇತ್ಥ ಅಸಾಧಾರಣಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ।

ಪಞ್ಚಮೇ ಪಾಣಂ ಅತಿಪಾತೇನ್ತೀತಿ **ಪಾಣಾತಿಪಾತಿನೋ,** ಪಾಣಘಾತಿಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯನ್ತೀತಿ **ಅದಿನ್ನಾದಾಯಿನೋ,** ಪರಸ್ಸಹಾರಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ ಮಿಚ್ಛಾ ಚರನ್ತೀತಿ **ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಿನೋ**। ಮುಸಾ ವದನ್ತೀತಿ **ಮುಸಾವಾದಿನೋ** , ಪರೇಸಂ ಅತ್ಥಭಞ್ಜಕಂ ತುಚ್ಛಂ ಅಲಿಕಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಿಸುಣಾ ವಾಚಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಪಿಸುಣವಾಚಾ**। ಮಮ್ಮಚ್ಛೇದಿಕಾ ಫರುಸಾ ವಾಚಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಫರುಸವಾಚಾ**। ಸಮ್ಫಂ ನಿರತ್ಥಕಂ ವಚನಂ ಪಲಪನ್ತೀತಿ **ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಿನೋ**। ಅಭಿಜ್ಝಾಯನ್ತೀತಿ **ಅಭಿಜ್ಝಾಲುನೋ,** ಪರಭಣ್ಡೇ ಲುಬ್ಭನಸೀಲಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬ್ಯಾಪನ್ನಂ ಪೂತಿಭೂತಂ ಚಿತ್ತಮೇತೇಸನ್ತಿ **ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತಾ**। ಮಿಚ್ಛಾ ಪಾಪಿಕಾ ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ ಏತೇಸಂ ದಿಟ್ಠೀತಿ **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ,** ಕಮ್ಮಪಥಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯ "ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿವತ್ಥುಕಾಯ ಮಿಚ್ಛತ್ತಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮ್ಮಾ ಸೋಭನಾ ವಿಞ್ಞುಪಸತ್ಥಾ ಏತೇಸಂ ದಿಟ್ಠೀತಿ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಾ,** ಕಮ್ಮಪಥಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯ "ಅತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿಕಾಯ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮ್ಮತ್ತಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯ ಮಗ್ಗದಿಟ್ಠಿಯಾ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ತಾವೇತ್ಥ ಅನುತ್ತಾನಾನಂ ಪದಾನಂ ಪದವಣ್ಣನಾಮತ್ತಂ।

ಯೋ ಪನ ತೇಸಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ಮುಸಾವಾದೋ ಪಿಸುಣವಾಚಾ ಫರುಸವಾಚಾ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ಅಭಿಜ್ಝಾ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀತಿ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ದಸವಿಧೋ ಅತ್ಥೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಪಾಣಸ್ಸ ಅತಿಪಾತೋ **ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ**, ಪಾಣವಧೋ ಪಾಣಘಾತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಾಣೋ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ವೋಹಾರತೋ ಸತ್ತೋ, ಪರಮತ್ಥತೋ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಪಾಣೇ ಪಾಣಸಞ್ಞಿನೋ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯುಪಚ್ಛೇದಕಉಪಕ್ಕಮಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರಾನಂ ಅಞ್ಞತರದ್ವಾರಪ್ಪವತ್ತಾ ವಧಕಚೇತನಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ। ಸೋ ಗುಣವಿರಹಿತೇಸು ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾದೀಸು ಪಾಣೇಸು ಖುದ್ದಕೇ ಪಾಣೇ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ಮಹಾಸರೀರೇ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಪಯೋಗಮಹನ್ತತಾಯ , ಪಯೋಗಸಮತ್ತೇಪಿ ವತ್ಥುಮಹನ್ತತಾಯ। ಗುಣವನ್ತೇಸು ಮನುಸ್ಸಾದೀಸು ಅಪ್ಪಗುಣೇ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ಮಹಾಗುಣೇ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ। ಸರೀರಗುಣಾನಂ ಪನ ಸಮಭಾವೇ ಸತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಉಪಕ್ಕಮಾನಞ್ಚ ಮುದುತಾಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ತಿಬ್ಬತಾಯ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಸಮ್ಭಾರಾ ಹೋನ್ತಿ - ಪಾಣೋ, ಪಾಣಸಞ್ಞಿತಾ, ವಧಕಚಿತ್ತಂ, ಉಪಕ್ಕಮೋ, ತೇನ ಮರಣನ್ತಿ। ಛ ಪಯೋಗಾ ಸಾಹತ್ಥಿಕೋ, ಆಣತ್ತಿಕೋ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೋ, ಥಾವರೋ, ವಿಜ್ಜಾಮಯೋ, ಇದ್ಧಿಮಯೋತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನತ್ಥೇ ವಿತ್ಥಾರಿಯಮಾನೇ ಅತಿಪ್ಪಪಞ್ಚೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ನ ವಿತ್ಥಾರಯಾಮ, ಅಞ್ಞಞ್ಚ ಏವರೂಪಂ। ಅತ್ಥಿಕೇಹಿ ಪನ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಂ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಂ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೭೨) ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಅದಿನ್ನಸ್ಸ ಆದಾನಂ **ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ,** ಪರಸ್ಸಹರಣಂ ಥೇಯ್ಯಂ ಚೋರಿಕಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ಅದಿನ್ನ**ನ್ತಿ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ, ಯತ್ಥ ಪರೋ ಯಥಾಕಾಮಕಾರಿತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ಅದಣ್ಡಾರಹೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತೇ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಸಞ್ಞಿನೋ ತದಾದಾಯಕಉಪಕ್ಕಮಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಥೇಯ್ಯಚೇತನಾ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ। ತಂ ಹೀನೇ ಪರಸನ್ತಕೇ

ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಂ, ಪಣೀತೇ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಂ। ಕಸ್ಮಾ? ವತ್ಥುಪಣೀತತಾಯ। ವತ್ಥುಸಮತ್ತೇ ಸತಿ ಗುಣಾಧಿಕಾನಂ ಸನ್ತಕೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಂ, ತಂ ತಂ ಗುಣಾಧಿಕಂ ಉಪಾದಾಯ ತತೋ ತತೋ ಹೀನಗುಣಸ್ಸ ಸನ್ತಕೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಂ।

ತಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಸಮ್ಭಾರಾ ಹೋನ್ತಿ - ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ, ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಸಞ್ಞಿತಾ, ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತಂ, ಉಪಕ್ಕಮೋ, ತೇನ ಹರಣನ್ತಿ। ಛ ಪಯೋಗಾ ಸಾಹತ್ಥಿಕಾದಯೋವ। ತೇ ಚ ಖೋ ಯಥಾನುರೂಪಂ ಥೇಯ್ಯಾವಹಾರೋ, ಪಸಯ್ಹಾವಹಾರೋ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾವಹಾರೋ, ಪರಿಕಪ್ಪಾವಹಾರೋ, ಕುಸಾವಹಾರೋತಿ ಇಮೇಸಂ ಅವಹಾರಾನಂ ವಸೇನ ಪವತ್ತಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯೨) ವುತ್ತೋ।

ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ಕಾಮೇಸೂ**ತಿ ಮೇಥುನಸಮಾಚಾರೇಸು। **ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ**ತಿ ಏಕನ್ತನಿನ್ದಿತೋ ಲಾಮಕಾಚಾರೋ। ಲಕ್ಖಣತೋ ಪನ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಕಾಯದ್ವಾರಪ್ಪವತ್ತಾ ಅಗಮನೀಯಟ್ಠಾನವೀತಿಕ್ಕಮಚೇತನಾ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ। ತತ್ಥ **ಅಗಮನೀಯಟ್ಠಾನಂ** ನಾಮ ಪುರಿಸಾನಂ ತಾವ ಮಾತುರಕ್ಖಿತಾ ಪಿತುರಕ್ಖಿತಾ ಮಾತಾಪಿತುರಕ್ಖಿತಾ ಭಾತುರಕ್ಖಿತಾ ಭಗಿನಿರಕ್ಖಿತಾ ಞಾತಿರಕ್ಖಿತಾ ಗೋತ್ತರಕ್ಖಿತಾ ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತಾ ಸಾರಕ್ಖಾ ಸಪರಿದಣ್ಡಾತಿ ಮಾತುರಕ್ಖಿತಾದಯೋ ದಸ, ಧನಕ್ಕೀತಾ ಛನ್ದವಾಸಿನೀ ಭೋಗವಾಸಿನೀ ಪಟವಾಸಿನೀ ಓದಪತ್ತಕಿನೀ ಓಭತಚುಮ್ಬಟಾ ದಾಸೀ ಚ ಭರಿಯಾ ಚ ಕಮ್ಮಕಾರೀ ಚ ಭರಿಯಾ ಚ ಧಜಾಹಟಾ ಮುಹುತ್ತಿಕಾತಿ ಏತಾ ಧನಕ್ಕೀತಾದಯೋ ದಸಾತಿ ವೀಸತಿ ಇತ್ಥಿಯೋ। ಇತ್ಥೀಸು ಪನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಾರಕ್ಖಸಪರಿದಣ್ಡಾನಂ, ದಸನ್ನಞ್ಚ ಧನಕ್ಕೀತಾದೀನನ್ತಿ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಇತ್ಥೀನಂ ಅಞ್ಞೇ ಪುರಿಸಾ। ಇದಂ ಅಗಮನೀಯಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ। ಸೋ ಪನೇಸ ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ಸೀಲಾದಿಗುಣರಹಿತೇ ಅಗಮನೀಯಟ್ಠಾನೇ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೇ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ। ತಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಭಾರಾ - ಅಗಮನೀಯವತ್ಥು, ತಸ್ಮಿಂ ಸೇವನಚಿತ್ತಂ, ಸೇವನಪ್ಪಯೋಗೋ, ಮಗ್ಗೇನಮಗ್ಗಪಟಿಪತ್ತಿಅಧಿವಾಸನನ್ತಿ। ಏಕೋ ಪಯೋಗೋ ಸಾಹತ್ಥಿಕೋ ಏವ।

ಮುಸಾತಿ ವಿಸಂವಾದನಪುರೇಕ್ಖಾರಸ್ಸ ಅತ್ಥಭಞ್ಜನಕೋ ವಚೀಪಯೋಗೋ ಕಾಯಪ್ಪಯೋಗೋ ವಾ, ವಿಸಂವಾದನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಪನಸ್ಸ ಪರವಿಸಂವಾದನಕಾಯವಚೀಪಯೋಗಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಚೇತನಾ, ಮುಸಾವಾದೋ। ಅಪರೋ ನಯೋ - **ಮುಸಾ**ತಿ ಅಭೂತಂ ಅತಚ್ಛಂ ವತ್ಥು। **ವಾದೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಭೂತತೋ ತಚ್ಛತೋ ವಿಞ್ಞಾಪನಂ। ಲಕ್ಖಣತೋ ಪನ ಅತಥಂ ವತ್ಥುಂ ತಥತೋ ಪರಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಕಾಮಸ್ಸ ತಥಾವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಚೇತನಾ ಮುಸಾವಾದೋ। ಸೋ ಯಮತ್ಥಂ ಭಞ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪತಾಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ಮಹನ್ತತಾಯ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ। ಅಪಿ ಚ ಗಹಟ್ಠಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಅದಾತುಕಾಮತಾಯ ನತ್ಥೀತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತೋ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ಸಕ್ಖಿನಾ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ಥಭಞ್ಜನತ್ಥಂ ವುತ್ತೋ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ। ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅಪ್ಪಕಮ್ಪಿ ತೇಲಂ ವಾ ಸಪ್ಪಿಂ ವಾ ಲಭಿತ್ವಾ ಹಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ "ಅಜ್ಜ ಗಾಮೇ ತೇಲಂ ನದೀ ಮಞ್ಞೇ ಸನ್ದತೀ"ತಿ ಪೂರಣಕಥಾನಯೇನ ಪವತ್ತೋ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ಅದಿಟ್ಠಂಯೇವ ಪನ "ದಿಟ್ಠ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವದನ್ತಾನಂ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ। ತಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಭಾರಾ ಹೋನ್ತಿ - ಅತಥಂ ವತ್ಥು, ವಿಸಂವಾದನಚಿತ್ತಂ, ತಜ್ಜೋ ವಾಯಾಮೋ, ಪರಸ್ಸ ತದತ್ಥವಿಜಾನನನ್ತಿ। ಏಕೋ ಪಯೋಗೋ ಸಾಹತ್ಥಿಕೋವ। ಸೋ ಕಾಯೇನ ವಾ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧೇನ ವಾ ವಾಚಾಯ ವಾ ಪರವಿಸಂವಾದಕಕಿರಿಯಾಕರಣೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಾಯ ಚೇ ಕಿರಿಯಾಯ ಪರೋ ತಮತ್ಥಂ ಜಾನಾತಿ, ಅಯಂ ಕಿರಿಯಾಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಚೇತನಾಕ್ಖಣೇಯೇವ ಮುಸಾವಾದಕಮ್ಮುನಾ ಬಜ್ಝತಿ।

ಪಿಸುಣವಾಚಾತಿಆದೀಸು ಯಾಯ ವಾಚಾಯ, ಯಸ್ಸ ತಂ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ, ತಸ್ಸ ಹದಯೇ ಅತ್ತನೋ ಪಿಯಭಾವಂ, ಪರಸ್ಸ ಚ ಸುಞ್ಞಭಾವಂ ಕರೋತಿ, ಸಾ **ಪಿಸುಣವಾಚಾ** । ಯಾಯ ಪನ ಅತ್ತಾನಮ್ಪಿ ಪರಮ್ಪಿ ಫರುಸಂ ಕರೋತಿ, ಯಾ ವಾಚಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಫರುಸಾ, ನೇವ ಕಣ್ಣಸುಖಾ ನ ಹದಯಙ್ಗಮಾ, ಅಯಂ **ಫರುಸವಾಚಾ**। ಯೇನ ಪನ ಸಮ್ಫಂ ಪಲಪತಿ ನಿರತ್ಥಕಂ, ಸೋ **ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ**। ತೇಸಂ ಮೂಲಭೂತಾ ಚೇತನಾಪಿ ಪಿಸುಣವಾಚಾದಿನಾಮಮೇವ ಲಭತಿ। ಸಾ ಏವ ಚ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ।

ತತ್ಥ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪರೇಸಂ ವಾ ಭೇದಾಯ, ಅತ್ತನೋ ಪಿಯಕಮ್ಯತಾಯ ವಾ ಕಾಯವಚೀಪಯೋಗಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಚೇತನಾ **ಪಿಸುಣವಾಚಾ**। ಸಾ ಯಸ್ಸ ಭೇದಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಗುಣತಾಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಾ, ಮಹಾಗುಣತಾಯ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ। ತಸ್ಸಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಭಾರಾ - ಭಿನ್ದಿತಬ್ಬೋ ಪರೋ, ಇತಿ ಇಮೇ ನಾನಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ವಿನಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಭೇದಪುರೇಕ್ಖಾರತಾ, ಇತಿ ಅಹಂ ಪಿಯೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ವಿಸ್ಸಾಸಿಕೋತಿ ಪಿಯಕಮ್ಯತಾ ವಾ, ತಜ್ಜೋ ವಾಯಾಮೋ, ತಸ್ಸ ತದತ್ಥವಿಜಾನನನ್ತಿ।

ಪರಸ್ಸ ಮಮ್ಮಚ್ಛೇದಕಕಾಯವಚೀಪಯೋಗಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಏಕನ್ತಫರುಸಚೇತನಾ ಫರುಸವಾಚಾ। ತಸ್ಸಾ ಆವಿಭಾವತ್ಥಮಿದಂ ವತ್ಥು - ಏಕೋ ಕಿರ ದಾರಕೋ ಮಾತು ವಚನಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಮಾತಾ ತಂ ನಿವತ್ತೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀ, "ಚಣ್ಡಾ ತಂ ಮಹಿಂಸೀ ಅನುಬನ್ಧತೂ"ತಿ ಅಕ್ಕೋಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ತಥೇವ ಅರಞ್ಞೇ ಮಹಿಂಸೀ ಉಟ್ಠಾಸಿ। ದಾರಕೋ, "ಯಂ ಮಮ ಮಾತಾ ಮುಖೇನ ಕಥೇಸಿ, ತಂ ಮಾ ಹೋತು, ಯಂ ಚಿತ್ತೇನ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ತಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಸಚ್ಚಕಿರಿಯಂ ಅಕಾಸಿ। ಮಹಿಂಸೀ ತತ್ಥೇವ ಬದ್ಧಾ ವಿಯ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಏವಂ ಮಮ್ಮಚ್ಛೇದಕೋಪಿ ಪಯೋಗೋ ಚಿತ್ತಸಣ್ಹತಾಯ ಫರುಸವಾಚಾ ನ ಹೋತಿ। ಮಾತಾಪಿತರೋ ಹಿ ಕದಾಚಿ ಪುತ್ತಕೇ ಏವಂ ವದನ್ತಿ - "ಚೋರಾ ವೋ ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಿಕಂ ಕರೋನ್ತೂ"ತಿ, ಉಪ್ಪಲಪತ್ತಮ್ಪಿ ಚ ನೇಸಂ ಉಪರಿ ಪತನ್ತಂ ನ ಇಚ್ಛನ್ತಿ। ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾ ಚ ಕದಾಚಿ ನಿಸ್ಸಿತಕೇ ಏವಂ ವದನ್ತಿ - "ಕಿಂ ಇಮೇ ಅಹಿರಿಕಾ ಅನೋತ್ತಪ್ಪಿನೋ ಚರನ್ತಿ, ನಿದ್ಧಮಥ ನೇ"ತಿ। ಅಥ ಚ ನೇಸಂ ಆಗಮಾಧಿಗಮಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ। ಯಥಾ ಚ ಚಿತ್ತಸಣ್ಹತಾಯ ಫರುಸವಾಚಾ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ ವಚನಸಣ್ಹತಾಯ ಅಫರುಸವಾಚಾಪಿ ನ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಮಾರಾಪೇತುಕಾಮಸ್ಸ "ಇಮಂ ಸುಖಂ ಸಯಾಪೇಥಾ"ತಿ ವಚನಂ ಅಫರುಸವಾಚಾ ಹೋತಿ। ಚಿತ್ತಫರುಸತಾಯ ಪನೇಸಾ ಫರುಸವಾಚಾವ। ಸಾ ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪವತ್ತಿತಾ, ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಗುಣತಾಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಾ, ಮಹಾಗುಣತಾಯ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ। ತಸ್ಸಾ ತಯೋ ಸಮ್ಭಾರಾ - ಅಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬೋ ಪರೋ, ಕುಪಿತಚಿತ್ತಂ, ಅಕ್ಕೋಸನಾತಿ।

ಅನತ್ಥವಿಞ್ಞಾಪಿಕಾ ಕಾಯವಚೀಪಯೋಗಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಅಕುಸಲಚೇತನಾ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ। ಸೋ ಆಸೇವನಮನ್ದತಾಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ಆಸೇವನಮಹನ್ತತಾಯ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ। ತಸ್ಸ ದ್ವೇ ಸಮ್ಭಾರಾ - ಭಾರತಯುದ್ಧ-ಸೀತಾಹರಣಾದಿ-ನಿರತ್ಥಕಕಥಾ-ಪುರೇಕ್ಖಾರತಾ, ತಥಾರೂಪೀಕಥಾಕಥನಞ್ಚಾತಿ।

ಅಭಿಜ್ಝಾಯತೀತಿ **ಅಭಿಜ್ಝಾ**। ಪರಭಣ್ಡಾಭಿಮುಖೀ ಹುತ್ವಾ ತನ್ನಿನ್ನತಾಯ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಾ "ಅಹೋ ವತಿದಂ ಮಮಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಂ ಪರಭಣ್ಡಾಭಿಜ್ಝಾಯನಲಕ್ಖಣಾ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ವಿಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಾ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ ಚ। ತಸ್ಸಾ ದ್ವೇ ಸಮ್ಭಾರಾ ಪರಭಣ್ಡಂ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಮನಞ್ಚ। ಪರಭಣ್ಡವತ್ಥುಕೇ ಹಿ ಲೋಭೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇಪಿ ನ ತಾವ ಕಮ್ಮಪಥಭೇದೋ ಹೋತಿ, ಯಾವ ನ "ಅಹೋ ವತಿದಂ ಮಮಸ್ಸಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಮೇತೀತಿ।

ಹಿತಸುಖಂ ಬ್ಯಾಪಾದಯತೀತಿ, **ಬ್ಯಾಪಾದೋ**। ಸೋ ಪರವಿನಾಸಾಯ ಮನೋಪದೋಸಲಕ್ಖಣೋ। ಫರುಸವಾಚಾ ವಿಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ ಚ। ತಸ್ಸ ದ್ವೇ ಸಮ್ಭಾರಾ ಪರಸತ್ತೋ ಚ, ತಸ್ಸ ಚ ವಿನಾಸಚಿನ್ತಾ। ಪರಸತ್ತವತ್ಥುಕೇ ಹಿ ಕೋಧೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇಪಿ ನ ತಾವ ಕಮ್ಮಪಥಭೇದೋ ಹೋತಿ, ಯಾವ ನ "ಅಹೋ ವತಾಯಂ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜೇಯ್ಯ ವಿನಸ್ಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ತಸ್ಸ ವಿನಾಸಂ ಚಿನ್ತೇತಿ।

ಯಥಾಭುಚ್ಚಗಹಣಾಭಾವೇನ ಮಿಚ್ಛಾ ಪಸ್ಸತೀತಿ **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ**। ಸಾ "ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಪರೀತದಸ್ಸನಲಕ್ಖಣಾ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ವಿಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಾ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ ಚ। ಅಪಿ ಚ ಅನಿಯತಾ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಾ, ನಿಯತಾ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ। ತಸ್ಸಾ ದ್ವೇ ಸಮ್ಭಾರಾ - ವತ್ಥುನೋ ಚ ಗಹಿತಾಕಾರವಿಪರೀತತಾ ಯಥಾ ಚ ನಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಥಾಭಾವೇನ ತಸ್ಸಾ ಉಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ।

ಇಮೇಸಂ ಪನ ದಸನ್ನಂ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾನಂ ಧಮ್ಮತೋ ಕೋಟ್ಠಾಸತೋ ಆರಮ್ಮಣತೋ ವೇದನಾತೋ ಮೂಲತೋತಿ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮತೋತಿ** ಏತೇಸು ಹಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ ಚೇತನಾಧಮ್ಮಾವ ಹೋನ್ತಿ, ಅಭಿಜ್ಝಾದಯೋ ತಿಸ್ಸೋ ಚೇತನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ। **ಕೋಟ್ಠಾಸತೋತಿ** ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಚಾತಿ ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಕಮ್ಮಪಥಾ

ಏವ ಹೋನ್ತಿ, ನೋ ಮೂಲಾನಿ, ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಾ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಚೇವ ಮೂಲಾನಿ ಚ। ಅಭಿಜ್ಝಾ ಹಿ ಮೂಲಂ ಪತ್ವಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ ಹೋತಿ, ಬ್ಯಾಪಾದೋ ದೋಸೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ।

ಆರಮ್ಮಣತೋತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಾರಮ್ಮಣತೋ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣೋ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ, ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣೋವ, ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣೋತಿಪಿ ಏಕೇ। ಮುಸಾವಾದೋ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣೋ ವಾ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣೋ ವಾ, ತಥಾ ಪಿಸುಣವಾಚಾ। ಫರುಸವಾಚಾ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣಾವ। ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತವಸೇನ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣೋ ವಾ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣೋ ವಾ, ತಥಾ ಅಭಿಜ್ಝಾ। ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣೋವ। ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಾ।

ವೇದನಾತೋತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ದುಕ್ಖವೇದನೋ ಹೋತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ರಾಜಾನೋ ಚೋರಂ ದಿಸ್ವಾ ಹಸಮಾನಾಪಿ "ಗಚ್ಛಥ ನಂ ಘಾತೇಥಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾ ಪನ ನೇಸಂ ದುಕ್ಖಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ ಹೋತಿ। ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ತಿವೇದನಂ, ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ಸುಖಮಜ್ಝತ್ತವಸೇನ ದ್ವಿವೇದನೋ, ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚಿತ್ತೇ ಪನ ಮಜ್ಝತ್ತವೇದನೋ ನ ಹೋತಿ। ಮುಸಾವಾದೋ ತಿವೇದನೋ, ತಥಾ ಪಿಸುಣವಾಚಾ ಫರುಸವಾಚಾ ದುಕ್ಖವೇದನಾ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ತಿವೇದನೋ, ಅಭಿಜ್ಝಾ ಸುಖಮಜ್ಝತ್ತವಸೇನ ದ್ವಿವೇದನಾ, ತಥಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ। ಬ್ಯಾಪಾದೋ ದುಕ್ಖವೇದನೋ।

ಮೂಲತೋತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ದೋಸಮೋಹವಸೇನ ದ್ವಿಮೂಲಕೋ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ದೋಸಮೋಹವಸೇನ ವಾ ಲೋಭಮೋಹವಸೇನ ವಾ, ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ಲೋಭಮೋಹವಸೇನ। ಮುಸಾವಾದೋ ದೋಸಮೋಹವಸೇನ ವಾ ಲೋಭಮೋಹವಸೇನ ವಾ, ತಥಾ ಪಿಸುಣವಾಚಾ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ಚ। ಫರುಸವಾಚಾ ದೋಸಮೋಹವಸೇನ, ಅಭಿಜ್ಝಾ ಮೋಹವಸೇನ ಏಕಮೂಲಾ, ತಥಾ ಬ್ಯಾಪಾದೋ। ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಲೋಭಮೋಹವಸೇನ ದ್ವಿಮೂಲಾತಿ।

ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತಾತಿಆದೀಸು ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಯೋ ವುತ್ತತ್ಥಾ ಏವ। ಯಾಯ ಪನ ವಿರತಿಯಾ ಏತೇ ಪಟಿವಿರತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ಸಾ ಭೇದತೋ ತಿವಿಧಾ ಹೋತಿ ಸಮ್ಪತ್ತವಿರತಿ ಸಮಾದಾನವಿರತಿ ಸಮುಚ್ಛೇದವಿರತೀತಿ। ತತ್ಥ ಅಸಮಾದಿನ್ನಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಜಾತಿವಯಬಾಹುಸಚ್ಚಾದೀನಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ "ಅಯುತ್ತಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏವರೂಪಂ ಕಾತು"ನ್ತಿ ಸಮ್ಪತ್ತಂ ವತ್ಥುಂ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ವಿರತಿ **ಸಮ್ಪತ್ತವಿರತೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ಸೀಹಳದೀಪೇ **ಚಕ್ಕನಉಪಾಸಕಸ್ಸ** ವಿಯ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ದಹರಕಾಲೇಯೇವ ಮಾತು ರೋಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ವೇಜ್ಜೇನ ಚ "ಅಲ್ಲಸಸಕಮಂಸಂ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತೋ ಚಕ್ಕನಸ್ಸ ಭಾತಾ "ಗಚ್ಛ ತಾತ ಖೇತ್ತಂ ಆಹಿಣ್ಡಾಹೀ"ತಿ ಚಕ್ಕನಂ ಪೇಸೇಸಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ಗತೋ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಮಯೇ ಏಕೋ ಸಸೋ ತರುಣಸಸ್ಸಂ ಖಾದಿತುಂ ಆಗತೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ವೇಗೇನ ಧಾವನ್ತೋ ವಲ್ಲಿಯಾ ಬದ್ಧೋ "ಕಿರಿ ಕಿರೀ"ತಿ ಸದ್ದಮಕಾಸಿ । ಚಕ್ಕನೋ ತೇನ ಸದ್ದೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಮಾತು ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ। ಪುನ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ನ ಮೇತಂ ಪತಿರೂಪಂ, ಯ್ವಾಹಂ ಮಾತು ಜೀವಿತಕಾರಣಾ ಪರಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಅಥ ನಂ "ಗಚ್ಛ ಅರಞ್ಞೇ ಸಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತಿಣೋದಕಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಾ"ತಿ ಮುಞ್ಚಿ। ಭಾತರಾ ಚ "ಕಿಂ ತಾತ ಸಸೋ ಲದ್ಧೋ"ತಿ? ಪುಚ್ಛಿತೋ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ತತೋ ನಂ ಭಾತಾ ಪರಿಭಾಸಿ। ಸೋ ಮಾತು ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ, "ಯತೋಹಂ ಜಾತೋ , ನಾಭಿಜಾನಾಮಿ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಪಾಣಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತಾ"ತಿ ಸಚ್ಚಂ ವತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ, ತಾವದೇವ ಚಸ್ಸ ಮಾತಾ ಅರೋಗಾ ಅಹೋಸಿ।

ಸಮಾದಿನ್ನಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸಮಾದಾನೇ ಚ ತತುತ್ತರಿ ಚ ಅತ್ತನೋ ಜೀವಿತಂ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ವತ್ಥುಂ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ವಿರತಿ **ಸಮಾದಾನವಿರತೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, **ಉತ್ತರವಡ್ಢಮಾನಪಬ್ಬತವಾಸೀಉಪಾಸಕಸ್ಸ** ವಿಯ। ಸೋ ಕಿರ ಅಮ್ಬರಿಯವಿಹಾರವಾಸೀಪಿಙ್ಗಲಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಖೇತ್ತಂ ಕಸತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಗೋಣೋ ನಟ್ಠೋ, ಸೋ ತಂ ಗವೇಸನ್ತೋ ಉತ್ತರವಡ್ಢಮಾನಪಬ್ಬತಂ ಆರುಹಿ, ತತ್ರ ನಂ ಮಹಾಸಪ್ಪೋ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ

- “ಇಮಾಯ ತಿಖಿಣಾಯ ವಾಸಿಯಾ ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದಾಮೀ”ತಿ। ಪುನ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ನ ಮೇತಂ ಪತಿರೂಪಂ, ಯ್ವಾಹಂ ಭಾವನೀಯಸ್ಸ ಗರುನೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ। ಏವಂ ಯಾವತತಿಯಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ - “ಜೀವಿತಂ ಪರಿಚ್ಚಜಾಮಿ, ನ ಸಿಕ್ಖಾಪದ”ನ್ತಿ ಅಂಸೇ ಠಪಿತಂ ತಿಖಿಣದಣ್ಡವಾಸಿಂ ಅರಞ್ಞೇ ಛಡ್ಡೇಸಿ। ತಾವದೇವ ಮಹಾವಾಳೋ ನಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಗಮಾಸೀತಿ।

ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಪನ ವಿರತಿ **ಸಮುಚ್ಛೇದವಿರತೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಯಸ್ಸಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪಭುತಿ ಪಾಣಂ ಘಾತೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ।

ಯಥಾ ಚ ಅಕುಸಲಾನಂ, ಏವಂ ಇಮೇಸಮ್ಪಿ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾನಂ ಧಮ್ಮತೋ ಕೋಟ್ಠಾಸತೋ ಆರಮ್ಮಣತೋ ವೇದನಾತೋ ಮೂಲತೋತಿ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮತೋ**ತಿ ಏತೇಸು ಹಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ ಚೇತನಾಪಿ ವಟ್ಟನ್ತಿ ವಿರತಿಯೋಪಿ, ಅನ್ತೇ ತಯೋ ಚೇತನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ।

ಕೋಟ್ಠಾಸತೋತಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಏವ, ನ ಮೂಲಾನಿ, ಅನ್ತೇ ತಯೋ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಚೇವ ಮೂಲಾನಿ ಚ। ಅನಭಿಜ್ಝಾ ಹಿ ಮೂಲಂ ಪತ್ವಾ ಅಲೋಭೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ ಹೋತಿ, ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ ಅದೋಸೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಅಮೋಹೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ।

ಆರಮ್ಮಣತೋತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಂ। ಆರಮ್ಮಣಾನೇವ ಏತೇಸಂ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ। ವೀತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬವತ್ಥುತೋಯೇವ ಹಿ ವಿರತಿ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹತಿ, ಏವಂ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಾದಿಆರಮ್ಮಣಾಪೇತೇ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಾನಿ ಪಜಹನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವೇದನಾತೋತಿ ಸಬ್ಬೇ ಸುಖವೇದನಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ ಮಜ್ಝತ್ತವೇದನಾ ವಾ। ಕುಸಲಂ ಪತ್ವಾ ಹಿ ದುಕ್ಖವೇದನಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ಮೂಲತೋತಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ಅಲೋಭಅದೋಸಅಮೋಹವಸೇನ ತಿಮೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ದ್ವಿಮೂಲಾ। ಅನಭಿಜ್ಝಾ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ದ್ವಿಮೂಲಾ ಹೋತಿ, ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಏಕಮೂಲಾ। ಅಲೋಭೋ ಪನ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತನೋ ಮೂಲಂ ನ ಹೋತಿ। ಅಬ್ಯಾಪಾದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಅಲೋಭಅದೋಸವಸೇನ ದ್ವಿಮೂಲಾವಾತಿ। ತತಿಯಾದೀನಿ।

೮. ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೨. ಛಟ್ಠಂ ಅಟ್ಠಮಗ್ಗಙ್ಗವಸೇನ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ದಸಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೩. ಸತ್ತಮಂ ದಸಮಿಚ್ಛತ್ತಸಮ್ಮತ್ತವಸೇನ। ತತ್ಥ **ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣೀನೋ**ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತಿನೋ**ತಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕವಿಮುತ್ತಿನೋ ಕುಸಲವಿಮುತ್ತೀತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಾ। **ಸಮ್ಮಾಞಾಣೀನೋ**ತಿ ಸಮ್ಮಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ। **ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿನೋ**ತಿ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾಯ ಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

ಕಮ್ಮಪಥವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

೪. ಚತುತ್ಥವಗ್ಗೋ

೧. ಚತುಧಾತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೪. ಚತುತ್ಥವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಪಥವೀಧಾತೂತಿ** ಪತಿಟ್ಠಾಧಾತು। **ಆಪೋಧಾತೂತಿ** ಆಬನ್ಧನಧಾತು। **ತೇಜೋಧಾತೂತಿ** ಪರಿಪಾಚನಧಾತು। **ವಾಯೋಧಾತೂತಿ** ವಿತ್ಥಮ್ಭನಧಾತು। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ವೀಸತಿಕೋಟ್ಠಾಸಾದಿವಸೇನ ಏತಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ। ಪಠಮಂ।

೨. ಪುಬ್ಬೇಸಮ್ಬೋಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೫. ದುತಿಯೇ **ಅಯಂ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಅಸ್ಸಾದೋತಿ** ಅಯಂ ಪಥವೀಧಾತುನಿಸ್ಸಯೋ ಅಸ್ಸಾದೋ। ಸ್ವಾಯಂ ಕಾಯಂ ಅಬ್ಭುನ್ನಾಮೇತ್ವಾ ಉದರಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ, “ಇಧ ಮೇ ಅಙ್ಗುಲಂ ಪವೇಸಿತುಂ ವಾಯಮಥಾ”ತಿ ವಾ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ, “ಇಮಂ ನಾಮೇತುಂ ವಾಯಮಥಾ”ತಿ ವಾ ವದತಿ, ಏವಂ ಪವತ್ತಾನಂ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅನಿಚ್ಚಾ**ತಿಆದೀಸು ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಾಕಾರೇನ ಅನಿಚ್ಚಾ, ಪಟಿಪೀಳನಾಕಾರೇನ ದುಕ್ಖಾ, ಸಭಾವವಿಗಮಾಕಾರೇನ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ। **ಅಯಂ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಆದೀನವೋತಿ** ಯೇನ ಆಕಾರೇನ ಸಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ, ಅಯಮಾಕಾರೋ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಆದೀನವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಛನ್ದರಾಗವಿನಯೋ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆಗಮ್ಮ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಛನ್ದರಾಗೋ ವಿನೀಯತಿ ಚೇವ ಪಹೀಯತಿ ಚ, ತಸ್ಮಾ ನಿಬ್ಬಾನಮಸ್ಸಾ ನಿಸ್ಸರಣಂ।

ಅಯಂ ಆಪೋಧಾತುಯಾ ಅಸ್ಸಾದೋತಿ ಅಯಂ ಆಪೋಧಾತುನಿಸ್ಸಯೋ ಅಸ್ಸಾದೋ। ಸ್ವಾಯಂ ಅಞ್ಞಂ ಆಪೋಧಾತುಯಾ ಉಪದ್ದುತಂ ದಿಸ್ವಾ, “ಕಿಂ ಅಯಂ ನಿಪನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಸ್ಸಾವಟ್ಠಾನಾಭಿಮುಖೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ ಚೇವ ಪವಿಸತಿ ಚ, ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಸೇದತಿನ್ತಂ ವತ್ಥಂ ಪೀಳೇತಬ್ಬತಾಕಾರಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅನುಮೋದನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ತಾಲವಣ್ಟಂ ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ಮಯಂ ಪನ ಸಾಯಂ ನಿಪನ್ನಾ ಪಾತೋವ ಉಟ್ಠಹಾಮ, ಮಾಸಪುಣ್ಣಘಟೋ ವಿಯ ನೋ ಸರೀರಂ, ಮಹಾಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಸೇದಮತ್ತಮ್ಪಿ ನೋ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಸನಿಸದ್ದೇನ ವಿಯ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತಾನಂ ಸರೀರೇ ಉಸುಮಾಕಾರಮತ್ತಮ್ಪಿ ನೋ ನತ್ಥೀ”ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾನಂ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಯಂ ತೇಜೋಧಾತುಯಾ ಅಸ್ಸಾದೋತಿ ಅಯಂ ತೇಜೋಧಾತುನಿಸ್ಸಯೋ ಅಸ್ಸಾದೋ। ಸ್ವಾಯಂ ಸೀತಗಹಣಿಕೇ ದಿಸ್ವಾ, “ಕಿಂ ಇಮೇ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಯಾಗುಭತ್ತಖಜ್ಜಮತ್ತಂ ಅಜ್ಝೋಹರಿತ್ವಾ ಥದ್ಧಕುಚ್ಛಿನೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಅಙ್ಗಾರಕಟಾಹಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ, ಫುಸಿತಮತ್ತೇಸುಪಿ ಸರೀರೇ ಪತಿತೇಸು ಅಙ್ಗಾರಕಟಾಹಂ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪಾರುಪಿತ್ವಾವ ನಿಪಜ್ಜನ್ತಿ? ಮಯಂ ಪನ ಅತಿಥದ್ಧಮ್ಪಿ ಮಂಸಂ ವಾ ಪೂವಂ ವಾ ಖಾದಾಮ, ಕುಚ್ಛಿಪೂರಂ ಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಾಮ, ತಾವದೇವ ನೋ ಸಬ್ಬಂ ಫೇಣಪಿಣ್ಡೋ ವಿಯ ವಿಲೀಯತಿ, ಸತ್ತಾಹವದ್ದಲಿಕಾಯ ವತ್ತಮಾನಾಯ ಸರೀರೇ ಸೀತಾನುದಹನಮತ್ತಮ್ಪಿ ನೋ ನತ್ಥೀ”ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾನಂ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಯಂ ವಾಯೋಧಾತುಯಾ ಅಸ್ಸಾದೋತಿ ಅಯಂ ವಾಯೋಧಾತುನಿಸ್ಸಯೋ ಅಸ್ಸಾದೋ। ಸ್ವಾಯಂ ಅಞ್ಞೇ ವಾತಭೀರುಕೇ ದಿಸ್ವಾ, “ಇಮೇಸಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಅನುಮೋದನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಕಥೇನ್ತಾನಂ ಸರೀರಂ ವಾತೋ ವಿಜ್ಝತಿ, ಗಾವುತಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅದ್ಧಾನಂ ಗತಾನಂ ಹತ್ಥಪಾದಾ ಸೀದನ್ತಿ, ಪಿಟ್ಠಿ ರುಜ್ಜತಿ, ಕುಚ್ಛಿವಾತಸೀಸವಾತಕಣ್ಣವಾತಾದೀಹಿ ನಿಚ್ಚುಪದ್ದುತಾ ತೇಲಫಾಣಿತಾದೀನಿ ವಾತಭೇಸಜ್ಜಾನೇವ ಕರೋನ್ತಾ ಅತಿನಾಮೇನ್ತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಮಹಾಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಾನಮ್ಪಿ ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಏಕದಿವಸೇನೇವ ದಸ ಯೋಜನಾನಿ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಹತ್ಥಪಾದಸಂಸೀದನಮತ್ತಂ ವಾ ಪಿಟ್ಠಿರುಜ್ಜನಮತ್ತಂ ವಾ ನ ಹೋತೀ”ತಿ, ಏವಂ ಪವತ್ತಾನಂ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಹಿ ಏತಾ ಧಾತುಯೋ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತಿ ನಾಮ।

ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿನ್ತಿ ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಞಾಣೇನ ಅಞ್ಞಾಸಿಂ। **ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿ**ನ್ತಿ ಉತ್ತರವಿರಹಿತಂ ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠಂ ಸಮ್ಮಾ ಸಾಮಞ್ಚ ಬೋಧಿಂ, ಅಥ ವಾ ಪಸತ್ಥಂ ಸುನ್ದರಞ್ಚ ಬೋಧಿಂ। **ಬೋಧೀ**ತಿ ರುಕ್ಖೋಪಿ ಮಗ್ಗೋಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ। "ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪಠಮಾಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧; ಉದಾ॰ ೧) ಚ "ಅನ್ತರಾ ಚ ಬೋಧಿಂ ಅನ್ತರಾ ಚ ಗಯ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೧; ಮ॰ನಿ॰ ೧.೨೮೫) ಚ ಆಗತಟ್ಠಾನೇಸು ಹಿ ರುಕ್ಖೋ ಬೋಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಬೋಧಿ ವುಚ್ಚತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ಚೂಳನಿ॰ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸ ೧೨೧) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಮಗ್ಗೋ। "ಪಪ್ಪೋತಿ ಬೋಧಿಂ ವರಭೂರಿಮೇಧಸೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೧೭) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ। "ಪತ್ವಾನ ಬೋಧಿಂ ಅಮತಂ ಅಸಙ್ಖತ"ನ್ತಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಇಧ ಪನ ಭಗವತೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ಸಾವಕಾನಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಅನುತ್ತರಾ ಬೋಧಿ ಹೋತಿ, ನ ಹೋತೀತಿ? ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಸಬ್ಬಗುಣದಾಯಕತ್ತಾ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಅರಹತ್ತಫಲಮೇವ ದೇತಿ, ಕಸ್ಸಚಿ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ, ಕಸ್ಸಚಿ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ, ಕಸ್ಸಚಿ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ಕಸ್ಸಚಿ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಮೇವ ದೇತಿ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಸಬ್ಬಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದೇತಿ ಅಭಿಸೇಕೋ ವಿಯ ರಞ್ಞೋ ಸಬ್ಬಲೋಕಿಸ್ಸರಿಯಭಾವಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಅನುತ್ತರಾ ಬೋಧಿ ನ ಹೋತಿ।

ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಪಚ್ಚಞ್ಞಾಸಿನ್ತಿ "ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಅಹಂ ಪತ್ತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಠಿತೋ"ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಜಾನಿಂ। **ಞಾಣಞ್ಚ ಪನ ಮೇ ದಸ್ಸನಂ ಉದಪಾದೀ**ತಿ ಅಧಿಗತಗುಣದಸ್ಸನಸಮತ್ಥಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಞ್ಚ ಮೇ ಉದಪಾದಿ। **ಅಕುಪ್ಪಾ ಮೇ ವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ "ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿ ಅಕುಪ್ಪಾ"ತಿ ಏವಂ ಞಾಣಂ ಉದಪಾದಿ। ತತ್ಥ ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಅಕುಪ್ಪತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ಕಾರಣತೋ ಚ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಚ। ಸಾ ಹಿ ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಕಿಲೇಸಾನಂ ಪುನ ಅನಿವತ್ತನತಾಯ ಕಾರಣತೋಪಿ ಅಕುಪ್ಪಾ, ಅಕುಪ್ಪಧಮ್ಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತತಾಯ ಆರಮ್ಮಣತೋಪಿ ಅಕುಪ್ಪಾ। **ಅನ್ತಿಮಾ**ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಾ। **ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋ**ತಿ ಇದಾನಿ ಪುನ ಅಞ್ಞೋ ಭವೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ। ಕಥಂ? ಚತೂಸು ಹಿ ಧಾತೂಸು ಅಸ್ಸಾದೋ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಆದೀನವೋ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ನಿಸ್ಸರಣಂ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ನಿರೋಧಪ್ಪಜಾನನೋ ಮಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। ವಿತ್ಥಾರವಸೇನಪಿ ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಯಂ ಪಥವೀಧಾತುಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸುಖಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಅಯಂ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಅಸ್ಸಾದೋತಿ ಪಹಾನಪಟಿವೇಧೋ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ। ಯಾ ಪಥವೀಧಾತು ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ, ಅಯಂ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ, ಆದೀನವೋತಿ ಪರಿಞ್ಞಾಪಟಿವೇಧೋ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ। ಯೋ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಛನ್ದರಾಗವಿನಯೋ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನಂ, ಇದಂ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಟಿವೇಧೋ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ। ಯಾ ಇಮೇಸು ತೀಸು ಠಾನೇಸು ದಿಟ್ಠಿ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ವಾಚಾ ಕಮ್ಮನ್ತೋ ಆಜೀವೋ ವಾಯಾಮೋ ಸತಿ ಸಮಾಧಿ, ಅಯಂ ಭಾವನಾಪಟಿವೇಧೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚನ್ತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಅಚರಿಂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೫. ತತಿಯೇ **ಅಚರಿ**ನ್ತಿ ಞಾಣಚಾರೇನ ಅಚರಿಂ, ಅನುಭವನಚಾರೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಾವತಾ**ತಿ ಯತ್ತಕೋ। ತತಿಯಂ।

೪. ನೋಚೇದಂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೬. ಚತುತ್ಥೇ **ನಿಸ್ಸಟಾ**ತಿಆದೀನಿ ಆದಿತೋ ವುತ್ತಪಟಿಸೇಧೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ "ನ ನಿಸ್ಸಟಾ, ನ ವಿಸಂಯುತ್ತಾ, ನ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಾ, ನ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರಿಂಸೂ"ತಿ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ದುತಿಯನಯೇ **ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನಾ**ತಿ ನಿಮ್ಮರಿಯಾದಿಕತೇನ। ತತ್ಥ ದುವಿಧಾ ಮರಿಯಾದಾ ಕಿಲೇಸಮರಿಯಾದಾ ವಟ್ಟಮರಿಯಾದಾತಿ। ತತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಸ ಉಪಡ್ಢಾ ಕಿಲೇಸಾ

ಪಹೀನಾ, ಉಪಡ್ಢಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ, ವಟ್ಟಂ ವಾ ಪನ ಉಪಡ್ಢಂ ಪಹೀನಂ, ಉಪಡ್ಢಂ ಅಪ್ಪಹೀನಂ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಪಹೀನಕಿಲೇಸೇ ವಾ ವಟ್ಟಂ ವಾ ಸನ್ಧಾಯ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತಂ, ಅಪ್ಪಹೀನಕಿಲೇಸೇ ವಾ ವಟ್ಟಂ ವಾ ಸನ್ಧಾಯ ನ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತಂ। ಇಧ ಪನ ಉಭಯಸ್ಸಾಪಿ ಪಹೀನತ್ತಾ "ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಮರಿಯಾದಂ ಅಕತ್ವಾ ಠಿತೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮರಿಯಾದೇನ ಚೇತಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ತೀಸುಪಿ ಇಮೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ಚತುಸಚ್ಚಮೇವ ಕಥಿತಂ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಏಕನ್ತದುಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೮. ಪಞ್ಚಮೇ **ಏಕನ್ತದುಕ್ಖಾ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ತತ್ತಕಾರೋ ವಿಯ ಏಕನ್ತೇನೇವ ದುಕ್ಖಾ। **ದುಕ್ಖಾನುಪತಿತಾ**ತಿ ದುಕ್ಖೇನ ಅನುಪತಿತಾ। **ದುಕ್ಖಾವಕ್ಕನ್ತಾ**ತಿ ದುಕ್ಖೇನ ಓಕ್ಕನ್ತಾ ಓತಿಣ್ಣಾ। **ಸುಖಾ**ತಿ ಸುಖವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ಕಥಿತಂ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬-೧೦. ಅಭಿನನ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೯-೧೨೩. ಛಟ್ಠಸತ್ತಮೇಸು ವಿವಟ್ಟಂ, ಅವಸಾನೇ ತೀಸು ಚತುಸಚ್ಚಮೇವಾತಿ। ಛಟ್ಠಾದೀನಿ।

ಚತುತ್ಥೋ ವಗ್ಗೋ।

ಧಾತುಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅನಮತಗ್ಗಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧. ತಿಣಕಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೪. ಅನಮತಗ್ಗಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅನಮತಗ್ಗೋ**ತಿ ಅನು ಅಮತಗ್ಗೋ, ವಸ್ಸಸತಂ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ ಞಾಣೇನ ಅನುಗನ್ತ್ವಾಪಿ ಅಮತಗ್ಗೋ ಅವಿದಿತಗ್ಗೋ, ನಾಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾ ಇತೋ ವಾ ಏತ್ತೋ ವಾ ಅಗ್ಗಂ ಜಾನಿತುಂ, ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಪುಬ್ಬಾಪರಕೋಟಿಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಂಸಾರೋ**ತಿ ಖನ್ಧಾದೀನಂ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಪ್ಪವತ್ತಾ ಪಟಿಪಾಟಿ। **ಪುಬ್ಬಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀ**ತಿ ಪುರಿಮಮರಿಯಾದಾ ನ ದಿಸ್ಸತಿ। ಯದಗ್ಗೇನ ಚಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಾಪಿ ತದಗ್ಗೇನೇವ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ವೇಮಜ್ಝೇಯೇವ ಪನ ಸತ್ತಾ ಸಂಸರನ್ತಿ। **ಪರಿಯಾದಾನಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಇದಂ ಉಪಮಾಯ ಖುದ್ದಕತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಬಾಹಿರಸಮಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅತ್ಥೋ ಪರಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಉಪಮಾ ಮಹತೀ। ‘‘ಹತ್ಥೀ ವಿಯ ಅಯಂ ಗೋಣೋ, ಗೋಣೋ ವಿಯ ಸೂಕರೋ, ಸಮುದ್ದೋ ವಿಯ ತಳಾಕ’’ನ್ತಿ ಹಿ ವುತ್ತೇ ನ ತೇಸಂ ತಾದಿಸಂ ಪಮಾಣಂ ಹೋತಿ। ಬುದ್ಧಸಮಯೇ ಪನ ಉಪಮಾ ಪರಿತ್ತಾ, ಅತ್ಥೋ ಮಹಾ। ಪಾಳಿಯಞ್ಹಿ ಏಕೋ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ಗಹಿತೋ, ಏವರೂಪಾನಂ ಪನ ಜಮ್ಬುದೀಪಾನಂ ಸತೇಪಿ ಸಹಸ್ಸೇಪಿ ಸತಸಹಸ್ಸೇಪಿ ತಿಣಾದೀನಿ ತೇನ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯಾದಾನಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ, ನ ತ್ವೇವ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಾತು ಮಾತರೋತಿ। **ದುಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚನುಭೂತ**ನ್ತಿ ತುಮ್ಹೇಹಿ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಭೂತಂ। **ತಿಬ್ಬ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಬ್ಯಸನ**ನ್ತಿ ಞಾತಿಬ್ಯಸನಾದಿಅನೇಕವಿಧಂ। **ಕಟಸೀ**ತಿ ಸುಸಾನಂ, ಪಥವೀಯೇವ ವಾ। ಸಾ ಹಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಮರನ್ತೇಹಿ ಸರೀರನಿಕ್ಖೇಪೇನ ವಡ್ಢಿತಾ। **ಅಲಮೇವಾ**ತಿ ಯುತ್ತಮೇವ। ಪಠಮಂ।

೨. ಪಥವೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೫. ದುತಿಯೇ **ಮಹಾಪಥವಿ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಯನ್ತಂ ಮಹಾಪಥವಿಂ। **ನಿಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತಂ ಪಥವಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣಂ ಗುಳಿಕಂ ಕರಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಠಪೇಯ್ಯ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಅಸ್ಸುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೬. ತತಿಯೇ **ಕನ್ದನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಸಸದ್ದಂ ರುದಮಾನಾನಂ। **ಪಸ್ಸನ್ನ**ನ್ತಿ ಸನ್ದಿತಂ ಪವತ್ತಂ। **ಚತೂಸು ಮಹಾಸಮುದ್ದೇಸೂ**ತಿ ಸಿನೇರುರಸ್ಮೀಹಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೇಸು ಚತೂಸು ಮಹಾಸಮುದ್ದೇಸು। ಸಿನೇರುಸ್ಸ ಹಿ ಪಾಚೀನಪಸ್ಸಂ ರಜತಮಯಂ, ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸಂ ಮಣಿಮಯಂ, ಪಚ್ಛಿಮಪಸ್ಸಂ ಫಲಿಕಮಯಂ, ಉತ್ತರಪಸ್ಸಂ ಸುವಣ್ಣಮಯಂ। ಪುಬ್ಬದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ ರಜತಮಣಿರಸ್ಮಿಯೋ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಪಿಟ್ಠೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಂ ಆಹಚ್ಚ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ದಕ್ಖಿಣಪಚ್ಛಿಮಪಸ್ಸೇಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ ಮಣಿಫಲಿಕರಸ್ಮಿಯೋ, ಪಚ್ಛಿಮುತ್ತರಪಸ್ಸೇಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ ಫಲಿಕಸುವಣ್ಣರಸ್ಮಿಯೋ, ಉತ್ತರಪಾಚೀನಪಸ್ಸೇಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ ಸುವಣ್ಣರಜತರಸ್ಮಿಯೋ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಪಿಟ್ಠೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಂ ಆಹಚ್ಚ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ತಾಸಂ ರಸ್ಮೀನಂ ಅನ್ತರೇಸು ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಸಮುದ್ದಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ ‘‘ಚತೂಸು ಮಹಾಸಮುದ್ದೇಸೂ’’ತಿ। **ಞಾತಿಬ್ಯಸನ**ನ್ತಿಆದೀಸು **ಬ್ಯಸನ**ನ್ತಿ ವಿಲಸನಂ, ವಿನಾಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಞಾತೀನಂ ಬ್ಯಸನಂ **ಞಾತಿಬ್ಯಸನಂ,** ಭೋಗಾನಂ ಬ್ಯಸನಂ **ಭೋಗಬ್ಯಸನಂ**। ರೋಗೋ ಪನ ಸಯಮೇವ ಆರೋಗ್ಯಂ ವಿಯಸತಿ ವಿನಾಸೇತೀತಿ ಬ್ಯಸನಂ, ರೋಗೋವ ಬ್ಯಸನಂ **ರೋಗಬ್ಯಸನಂ**। ತತಿಯಂ।

೪. ಖೀರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೭. ಚತುತ್ಥೇ **ಮಾತುಥಞ್ಞನ್ತಿ** ಏಕನಾಮಿಕಾಯ ಮನುಸ್ಸಮಾತು ಖೀರಂ। ಇಮೇಸಞ್ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಗಣ್ಡುಪ್ಪಾದಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಾದೀಸು ವಾ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಾದೀಸು ವಾ ಪಕ್ಖಿಜಾತೇಸು ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಾಲೇ ಮಾತುಖೀರಮೇವ ನತ್ಥಿ, ಅಜಪಸುಮಹಿಂಸಾದೀಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಕಾಲೇ ಖೀರಂ ಅತ್ಥಿ, ತಥಾ ಮನುಸ್ಸೇಸು। ತತ್ಥ ಅಜಾದಿಕಾಲೇ ಚ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚಾಪಿ "ದೇವೀ ಸುಮನಾ ತಿಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಂ ನಾನಾನಾಮಿಕಾನಂ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಾಲೇ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತಿಸ್ಸಾತಿ ಏಕನಾಮಿಕಾಯ ಏವ ಮಾತು ಕುಚ್ಛಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಾಲೇ ಪೀತಂ ಥಞ್ಞಂ ಚತೂಸು ಮಹಾಸಮುದ್ದೇಸು ಉದಕತೋ ಬಹುತರನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಪಬ್ಬತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೮. ಪಞ್ಚಮೇ **ಸಕ್ಕಾ ಪನ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖು ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಸತ್ಥಾ ಅನಮತಗ್ಗಸ್ಸ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ದೀಘತಮತ್ತಾ 'ನ ಸುಕರಂ ನ ಸುಕರ'ನ್ತಿ ಕಥೇತಿಯೇವ , ಕಥಂ ನಚ್ಛಿನ್ದತಿ , ಸಕ್ಕಾ ನು ಖೋ ಉಪಮಂ ಕಾರಾಪೇತು"ನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಕಾಸಿಕೇನಾ**ತಿ ತಯೋ ಕಪ್ಪಾಸಂಸೂ ಏಕತೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಕನ್ತಿತಸುತ್ತಮಯೇನ ಅತಿಸುಖುಮವತ್ಥೇನ। ತೇನ ಪನ ಪರಿಮಟ್ಠೇ ಕಿತ್ತಕಂ ಖೀಯೇಯ್ಯಾತಿ। ಸಾಸಪಮತ್ತಂ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಸಾಸಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೯. ಛಟ್ಠೇ **ಆಯಸಂ ನಗರ**ನ್ತಿ ಆಯಸೇನ ಪಾಕಾರೇನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ನಗರಂ, ನ ಪನ ಅನ್ತೋ ಆಯಸೇಹಿ ಏಕಭೂಮಿಕಾದಿಪಾಸಾದೇಹಿ ಆಕಿಣ್ಣನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಸಾವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೦. ಸತ್ತಮೇ **ಅನುಸ್ಸರೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಏಕೇನ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸೇ ಅನುಸ್ಸರಿತೇ ಅಪರೋ ತಸ್ಸ ಠಿತಟ್ಠಾನತೋ ಅಞ್ಞಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ, ಅಞ್ಞೋಪಿ ಅಞ್ಞನ್ತಿ ಏವಂ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಚತ್ತಾರಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅನುಸ್ಸರೇಯ್ಯುಂ। ಸತ್ತಮಂ।

೮-೯. ಗಙ್ಗಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೩೧-೧೩೨. ಅಟ್ಠಮೇ **ಯಾ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ ವಾಲಿಕಾ**ತಿ ಯಾ ಏತಸ್ಮಿಂ ಆಯಾಮತೋ ಪಞ್ಚಯೋಜನಸತಿಕೇ ಅನ್ತರೇ ವಾಲಿಕಾ। ನವಮೇ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ। ಅಟ್ಠಮನವಮಾನಿ।

೧೦. ಪುಗ್ಗಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೩. ದಸಮೇ **ಅಟ್ಠಿಕಙ್ಕಲೋ**ತಿಆದೀನಿ ತೀಣಿಪಿ ರಾಸಿವೇವಚನಾನೇವ। ಇಮೇಸಂ ಪನ ಸತ್ತಾನಂ ಸಅಟ್ಠಿಕಾಲತೋ ಅನಟ್ಠಿಕಾಲೋವ ಬಹುತರೋ। ಗಣ್ಡುಪ್ಪಾದಕಾದಿಪಾಣಭೂತಾನಞ್ಹಿ ಏತೇಸಂ ಅಟ್ಠಿಮೇವ ನತ್ಥಿ, ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಾದಿಭೂತಾನಂ ಪನ ಅಟ್ಠಿಮೇವ ಬಹುತರಂ, ತಸ್ಮಾ ಅನಟ್ಠಿಕಾಲಞ್ಚ ಬಹುಅಟ್ಠಿಕಾಲಞ್ಚ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಮಟ್ಠಿಕಾಲೋವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಉತ್ತರೋ ಗಿಜ್ಝಕೂಟಸ್ಸಾ**ತಿ ಗಿಜ್ಝಕೂಟಸ್ಸ ಉತ್ತರಪಸ್ಸೇ ಠಿತೋ। **ಮಗಧಾನಂ ಗಿರಿಬ್ಬಜೇ**ತಿ ಮಗಧರಟ್ಠಸ್ಸ ಗಿರಿಬ್ಬಜೇ, ಗಿರಿಪರಿಕ್ಖೇಪೇ ಠಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ। ದಸಮಂ।

ಪಠಮೋ ವಗ್ಗೋ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ದುಗ್ಗತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೪. ದುತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ದುಗ್ಗತನ್ತಿ** ದಲಿದ್ದಂ ಕಪಣಂ। **ದುರೂಪೇತನ್ತಿ** ದುಸ್ಸಣ್ಠಾನೇಹಿ ಹತ್ಥಪಾದೇಹಿ ಉಪೇತಂ। ಪಠಮಂ।

೨. ಸುಖಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೫. ದುತಿಯೇ **ಸುಖಿತನ್ತಿ** ಸುಖಸಮಪ್ಪಿತಂ ಮಹದ್ಧನಂ ಮಹಾಭೋಗಂ। **ಸುಸಜ್ಜಿತನ್ತಿ** ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತಂ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧಗತಂ ಮಹಾಪರಿವಾರಂ। ದುತಿಯಂ।

೩. ತಿಂಸಮತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೬. ತತಿಯೇ **ಪಾವೇಯ್ಯಕಾತಿ** ಪಾವೇಯ್ಯದೇಸವಾಸಿನೋ। **ಸಬ್ಬೇ ಆರಞ್ಞಿಕಾತಿ**ಆದೀಸು ಧುತಙ್ಗಸಮಾದಾನವಸೇನ ತೇಸಂ ಆರಞ್ಞಿಕಾದಿಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಬ್ಬೇ ಸಸಂಯೋಜನಾತಿ** ಸಬ್ಬೇ ಸಬನ್ಧನಾ, ಕೇಚಿ ಸೋತಾಪನ್ನಾ, ಕೇಚಿ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋ, ಕೇಚಿ ಅನಾಗಾಮಿನೋ। ತೇಸು ಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ವಾ ಖೀಣಾಸವೋ ವಾ ನತ್ಥಿ। **ಗುನ್ನನ್ತಿ**ಆದೀಸು ಸೇತಕಾಳಾದಿವಣ್ಣೇಸು ಏಕೇಕವಣ್ಣಕಾಲೋವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಪಾರಿಪನ್ಥಕಾತಿ** ಪರಿಪನ್ಥೇ ತಿಟ್ಠನಕಾ ಪನ್ಥಘಾತಚೋರಾ। **ಪಾರದಾರಿಕಾತಿ** ಪರದಾರಚಾರಿತ್ತಂ ಆಪಜ್ಜನಕಾ। ತತಿಯಂ।

೪-೯. ಮಾತುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೩೭-೧೪೨. ಚತುತ್ಥಾದೀಸು ಲಿಙ್ಗನಿಯಮೇನ ಚೇವ ಚಕ್ಕವಾಳನಿಯಮೇನ ಚ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪುರಿಸಾನಞ್ಹಿ ಮಾತುಗಾಮಕಾಲೋ, ಮಾತುಗಾಮಾನಞ್ಚ ಪುರಿಸಕಾಲೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಲಿಙ್ಗನಿಯಮೋ। ಇಮಮ್ಹಾ ಚಕ್ಕವಾಳಾ ಸತ್ತಾ ಪರಚಕ್ಕವಾಳಂ, ಪರಚಕ್ಕವಾಳಾ ಚ ಇಮಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಸಂಸರನ್ತಿ। ತೇಸು ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಮಾತುಗಾಮಕಾಲೇ ಮಾತುಭೂತಞ್ಞೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಯೋ ನಮಾತಾಭೂತಪುಬ್ಬೋತಿ** ಆಹ। **ಯೋ ನಪಿತಾಭೂತಪುಬ್ಬೋತಿ**ಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಚತುತ್ಥಾದೀನಿ।

೧೦. ವೇಪುಲ್ಲಪಬ್ಬತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೩. ದಸಮೇ **ಭೂತಪುಬ್ಬನ್ತಿ** ಅತೀತಕಾಲೇ ಏಕಂ ಅಪದಾನಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಮಞ್ಞಾ ಉದಪಾದೀತಿ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಅಹೋಸಿ। **ಚತೂಹೇನ ಆರೋಹನ್ತೀತಿ** ಇದಂ ಥಾಮಮಜ್ಝಿಮೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಅಗ್ಗನ್ತಿ** ಉತ್ತಮಂ। **ಭದ್ದಯುಗನ್ತಿ** ಸುನ್ದರಯುಗಲಂ। **ತೀಹೇನ ಆರೋಹನ್ತೀತಿ** ಏತ್ತಾವತಾ ಕಿರ ದ್ವಿನ್ನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಯೋಜನಂ ಪಥವೀ ಉಸ್ಸನ್ನಾ, ಸೋ ಪಬ್ಬತೋ ತಿಯೋಜನುಬ್ಬೇಧೋ ಜಾತೋ।

ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಭಿಯ್ಯೋತಿ ವಸ್ಸಸತತೋ ಉತ್ತರಿಂ ಅಪ್ಪಂ ದಸ ವಾ ವೀಸಂ ವಾ ವಸ್ಸಾನಿ। ಪುನ ವಸ್ಸಸತಮೇವ ಜೀವನಕೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಉತ್ತಮಕೋಟಿಯಾ ಪನ ಸಟ್ಠಿ ವಾ ಅಸೀತಿ ವಾ ವಸ್ಸಾನಿ ಜೀವನ್ತಿ। ವಸ್ಸಸತಂ ಪನ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಪಞ್ಚವಸ್ಸದಸವಸ್ಸಾದಿಕಾಲೇ ಮೀಯಮಾನಾವ ಬಹುಕಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಕುಸನ್ಧೋ ಭಗವಾ ಚತ್ತಾಲೀಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಕಾಲೇ, ಕೋಣಾಗಮನೋ ತಿಂಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಕಾಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋತಿ ಇದಂ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪರಿಹೀನಸದಿಸಂ ಕತಂ, ನ ಪನ ಏವಂ ಪರಿಹೀನಂ, ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪರಿಹೀನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಥಂ? ಕಕುಸನ್ಧೋ ತಾವ ಭಗವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಪ್ಪೇ ಚತ್ತಾಲೀಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಕಾಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಪಞ್ಚ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಠತ್ವಾ ಪಞ್ಚಮೇ

ವಿಜ್ಜಮಾನೇಯೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। ತಂ ಆಯು ಪರಿಹಾಯಮಾನಂ ದಸವಸ್ಸಕಾಲಂ ಪತ್ವಾ ಪುನ ವಡ್ಢಮಾನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಹುತ್ವಾ ತತೋ ಪರಿಹಾಯಮಾನಂ ತಿಂಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಕಾಲೇ ಠಿತಂ, ತದಾ ಕೋಣಾಗಮನೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ತಥೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತಂ ಆಯು ದಸವಸ್ಸಕಾಲಂ ಪತ್ವಾ ಪುನ ವಡ್ಢಮಾನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಹುತ್ವಾ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ವೀಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಕಾಲೇ ಠಿತಂ, ತದಾ ಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ತಥೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತಂ ಆಯು ದಸವಸ್ಸಕಾಲಂ ಪತ್ವಾ ಪುನ ವಡ್ಢಮಾನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಹುತ್ವಾ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ವಸ್ಸಸತಕಾಲಂ ಪತ್ತಂ, ಅಥ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ಏವಂ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪರಿಹೀನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಚ ಯಂ ಆಯುಪರಿಮಾಣೇಸು ಮನ್ದೇಸು ಬುದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ತೇಸಮ್ಪಿ ತದೇವ ಆಯುಪರಿಮಾಣಂ ಹೋತೀತಿ। ದಸಮಂ।

ದುತಿಯೋ ವಗ್ಗೋ।

ಅನಮತಗ್ಗಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಕಸ್ಸಪಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಸನ್ತುಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೪. ಕಸ್ಸಪಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಸನ್ತುಟ್ಠಾಯನ್ತಿ** ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಅಯಂ। **ಇತರೀತರೇನಾತಿ** ನ ಥೂಲಸುಖುಮಲೂಖಪಣೀತಥಿರಜಿಣ್ಣಾನಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿ, ಅಥ ಖೋ ಯಥಾಲದ್ಧಾದೀನಂ ಇತರೀತರೇನ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚೀವರಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ತಯೋ ಸನ್ತೋಸಾ ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋತಿ। ಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತೇಸಂ ಅಯಂ ಪಭೇದಸಂವಣ್ಣನಾ - ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಚೀವರಂ ಲಭತಿ ಸುನ್ದರಂ ವಾ ಅಸುನ್ದರಂ ವಾ, ಸೋ ತೇನೇವ ಯಾಪೇತಿ, ಅಞ್ಞಂ ನ ಪತ್ಥೇತಿ, ಲಭನ್ತೋಪಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಚೀವರೇ ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ। ಅಥ ಪನ ಪಕತಿದುಬ್ಬಲೋ ವಾ ಹೋತಿ ಆಬಾಧಜರಾಭಿಭೂತೋ ವಾ, ಗರುಚೀವರಂ ಪಾರುಪನ್ತೋ ಕಿಲಮತಿ, ಸೋ ಸಭಾಗೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ತಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಲಹುಕೇನ ಯಾಪೇನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಚೀವರೇ ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ। ಅಪರೋ ಪಣೀತಪಚ್ಚಯಲಾಭೀ ಹೋತಿ, ಸೋ ಪಟ್ಟಚೀವರಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಮಹಗ್ಘಚೀವರಂ ಬಹೂನಿ ವಾ ಚೀವರಾನಿ ಲಭಿತ್ವಾ - "ಇದಂ ಥೇರಾನಂ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ, ಇದಂ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಅನುರೂಪಂ, ಇದಂ ಗಿಲಾನಾನಂ, ಇದಂ ಅಪ್ಪಲಾಭೀನಂ ಹೋತೂ"ತಿ ದತ್ವಾ ತೇಸಂ ಪುರಾಣಚೀವರಂ ವಾ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟಾದಿತೋ ವಾ ಪನ ನನ್ತಕಾನಿ ಉಚ್ಚಿನಿತ್ವಾ ತೇಹಿ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಕತ್ವಾ ಧಾರೇನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಚೀವರೇ ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ।

ಇಧ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಲಭತಿ ಲೂಖಂ ವಾ ಪಣೀತಂ ವಾ, ಸೋ ತೇನೇವ ಯಾಪೇತಿ, ಅಞ್ಞಂ ನ ಪತ್ಥೇತಿ, ಲಭನ್ತೋಪಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ಯಥಾಲಾಭ ಸನ್ತೋಸೋ। ಯೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಪಕತಿವಿರುದ್ಧಂ ವಾ ಬ್ಯಾಧಿವಿರುದ್ಧಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಲಭತಿ, ಯೇನಸ್ಸ ಪರಿಭುತ್ತೇನ ಅಫಾಸು ಹೋತಿ, ಸೋ ಸಭಾಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಂ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಸಪ್ಪಾಯಭೋಜನಂ ಭುತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ। ಅಪರೋ ಬಹುಂ ಪಣೀತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಲಭತಿ, ಸೋ ತಂ ಚೀವರಂ ವಿಯ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತ-ಬಹುಸ್ಸುತ-ಅಪ್ಪಲಾಭಗಿಲಾನಾನಂ ದತ್ವಾ , ತೇಸಂ ವಾ ಸೇಸಕಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ವಾ ಚರಿತ್ವಾ ಮಿಸ್ಸಕಾಹಾರಂ ಭುಞ್ಜನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ।

ಇಧ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಸೇನಾಸನಂ ಲಭತಿ ಮನಾಪಂ ವಾ ಅಮನಾಪಂ ವಾ, ಸೋ ತೇನ ನೇವ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ನ ಪಟಿಘಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಅನ್ತಮಸೋ ತಿಣಸನ್ಥಾರಕೇನಾಪಿ ಯಥಾಲದ್ಧೇನೇವ ತುಸ್ಸತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಸೇನಾಸನೇ ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ। ಯೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಪಕತಿವಿರುದ್ಧಂ ವಾ ಬ್ಯಾಧಿವಿರುದ್ಧಂ ವಾ ಸೇನಾಸನಂ ಲಭತಿ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ವಸತೋ ಅಫಾಸು ಹೋತಿ, ಸೋ ತಂ ಸಭಾಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕೇ ಸಪ್ಪಾಯಸೇನಾಸನೇ ವಸನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಸೇನಾಸನೇ ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ। ಅಪರೋ ಮಹಾಪುಞ್ಞೋ ಲೇಣಮಣ್ಡಪಕೂಟಾಗಾರಾದೀನಿ ಬಹೂನಿ ಪಣೀತಸೇನಾಸನಾನಿ ಲಭತಿ, ಸೋ ತಾನಿ ಚೀವರಾದೀನಿ ವಿಯ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಬಹುಸ್ಸುತಅಪ್ಪಲಾಭಗಿಲಾನಾನಂ ದತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ವಸನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಸೇನಾಸನೇ ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ। ಯೋಪಿ "ಉತ್ತಮಸೇನಾಸನಂ ನಾಮ ಪಮಾದಟ್ಠಾನಂ, ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ನಿದ್ದಾಭಿಭೂತಸ್ಸ ಪಟಿಬುಜ್ಝತೋ ಪಾಪವಿತಕ್ಕಾ ಪಾತುಭವನ್ತೀ"ತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ತಾದಿಸಂ ಸೇನಾಸನಂ ಪತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತಿ, ಸೋ ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಬ್ಭೋಕಾಸರುಕ್ಖಮೂಲಾದೀಸು ವಸನ್ತೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಸೇನಾಸನೇ ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ।

ಇಧ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಭೇಸಜ್ಜಂ ಲಭತಿ ಲೂಖಂ ವಾ ಪಣೀತಂ ವಾ, ಸೋ ಯಂ ಲಭತಿ ತೇನೇವ ತುಸ್ಸತಿ, ಅಞ್ಞಂ ನ ಪತ್ಥೇತಿ, ಲಭನ್ತೋಪಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯೇ ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ। ಯೋ ಪನ ತೇಲೇನತ್ಥಿಕೋ ಫಾಣಿತಂ ಲಭತಿ, ಸೋ ತಂ ಸಭಾಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ತೇಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಾ ಅಞ್ಞದೇವ ವಾ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯೇ ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ। ಅಪರೋ ಮಹಾಪುಞ್ಞೋ ಬಹುಂ ತೇಲಮಧುಫಾಣಿತಾದಿಪಣೀತಭೇಸಜ್ಜಂ ಲಭತಿ, ಸೋ ತಂ ಚೀವರಂ ವಿಯ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತ-ಬಹುಸ್ಸುತ-ಅಪ್ಪಲಾಭಗಿಲಾನಾನಂ ದತ್ವಾ ತೇಸಂ ಆಭತೇನ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಯಾಪೇನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ। ಯೋ ಪನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಭಾಜನೇ ಮುತ್ತಹರೀತಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಚತುಮಧುರಂ "ಗಣ್ಹ, ಭನ್ತೇ, ಯದಿಚ್ಛಸೀ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಸಚಸ್ಸ ತೇಸು ಅಞ್ಞತರೇನಪಿ ರೋಗೋ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ಅಥ "ಮುತ್ತಹರೀತಕಂ ನಾಮ ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ವಣ್ಣಿತ"ನ್ತಿ ಚತುಮಧುರಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಮುತ್ತಹರೀತಕೇನ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪರಮಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯೇ ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ। ಇತಿ ಇಮೇ ತಯೋ ಸನ್ತೋಸೇ ಸನ್ಧಾಯ "ಸನ್ತುಟ್ಠಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಸ್ಸಪೋ ಇತರೀತರೇನ ಚೀವರೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ವಣ್ಣವಾದೀತಿ ಏಕೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ನ ಕಥೇತಿ। ಏಕೋ ನ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತಿ। ಏಕೋ ನೇವ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ನ ಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತಿ। ಏಕೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಚ ಹೋತಿ, ಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ಚ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತಿ। ಅಯಂ ತಾದಿಸೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಇತರೀತರಚೀವರಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಚ ವಣ್ಣವಾದೀ**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅನೇಸನ**ನ್ತಿ ದೂತೇಯ್ಯಪಹಿಣಗಮನಾನುಯೋಗಪ್ಪಭೇದಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಅನೇಸನಂ। **ಅಲದ್ಧಾ**ತಿ ಅಲಭಿತ್ವಾ। ಯಥಾ ಚ ಏಕಚ್ಚೋ "ಕಥಂ ನು ಖೋ ಚೀವರಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪುಞ್ಞವನ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ಕೋಹಞ್ಞಂ ಕರೋನ್ತೋ ಉತ್ತಸತಿ ಪರಿತಸ್ಸತಿ, ಅಯಂ ಏವಂ ಅಲದ್ಧಾ ಚ ಚೀವರಂ ನ ಪರಿತಸ್ಸತಿ। **ಲದ್ಧಾ ಚಾ**ತಿ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಲಭಿತ್ವಾ। **ಅಗಧಿತೋ**ತಿ ವಿಗತಲೋಭಗೇಧೋ। **ಅಮುಚ್ಛಿತೋ**ತಿ ಅಧಿಮತ್ತತಣ್ಹಾಯ ಮುಚ್ಛಂ ಅನಾಪನ್ನೋ। **ಅನಜ್ಝಾಪನ್ನೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾಯ ಅನೋತ್ಥಟೋ ಅಪರಿಯೋನದ್ಧೋ। **ಆದೀನವದಸ್ಸಾವೀ**ತಿ ಅನೇಸನಾಪತ್ತಿಯಞ್ಚ ಗಧಿತಪರಿಭೋಗೇ ಚ ಆದೀನವಂ ಪಸ್ಸಮಾನೋ। **ನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞೋ**ತಿ, "ಯಾವದೇವ ಸೀತಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತನಿಸ್ಸರಣಮೇವ ಜಾನನ್ತೋ ಪರಿಭುಞ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇತರೀತರೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನಾ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಯಥಾಲದ್ಧಾದೀನಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನ, ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಸೇನಾಸನೇನ, ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರೇನಾತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಕಸ್ಸಪೇನ ವಾ ಹಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಓವದಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ತೀಹಿ ಸನ್ತೋಸೇಹಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ, ತುಮ್ಹೇಪಿ ತಥಾರೂಪಾ ಭವಥಾತಿ ಓವದನ್ತೋ ಕಸ್ಸಪೇನ ಓವದತಿ ನಾಮ। **ಯೋ ವಾ ಪನಸ್ಸ ಕಸ್ಸಪಸದಿಸೋ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಯೋ ವಾ ಪನಞ್ಞೋಪಿ ಕಸ್ಸಪಸದಿಸೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ತೀಹಿ ಸನ್ತೋಸೇಹಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಭವೇಯ್ಯ, ತುಮ್ಹೇಪಿ ತಥಾರೂಪಾ ಭವಥಾತಿ ಓವದನ್ತೋ ಕಸ್ಸಪಸದಿಸೇನ ಓವದತಿ ನಾಮ। **ತಥತ್ತಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಇಮಾಯ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಸಲ್ಲೇಖಾಚಾರಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಕಥನಂ ನಾಮ ಭಾರೋ, ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಇಮಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪರಿಪೂರಂ ಕತ್ವಾ ಪೂರಣಂ ಭಾರೋಯೇವ, ಆಗತೋ ಖೋ ಪನ ಭಾರೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಯಥಾ ಮಯಾ ಕಥಿತಂ, ತಥತ್ತಾಯ ತಥಾಭಾವಾಯ ತುಮ್ಹೇಹಿಪಿ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಅನೋತ್ತಪ್ಪೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೫. ದುತಿಯೇ **ಅನಾತಾಪೀ**ತಿ ಯಂ ವೀರಿಯಂ ಕಿಲೇಸೇ ಆತಪತಿ, ತೇನ ರಹಿತೋ। **ಅನೋತ್ತಪ್ಪೀ**ತಿ ನಿಬ್ಭಯೋ ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಕುಸಲಾನುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಚ ಭಯರಹಿತೋ। **ಸಮ್ಬೋಧಾಯಾ**ತಿ ಸಮ್ಬುಜ್ಝನತ್ಥಾಯ। **ನಿಬ್ಬಾನಾಯಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ। **ಅನುತ್ತರಸ್ಸ ಯೋಗಕ್ಖೇಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ತಞ್ಹಿ ಅನುತ್ತರಞ್ಚೇವ ಚತೂಹಿ ಚ ಯೋಗೇಹಿ ಖೇಮಂ।

ಅನುಪ್ಪನ್ನಾತಿಆದೀಸು ಯೇ ಪುಬ್ಬೇ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಪುಬ್ಬಂ ಚೀವರಾದಿಂ ವಾ ಪಚ್ಚಯಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕ-ಅನ್ತೇವಾಸೀನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರತೋ ಮನುಞ್ಞವತ್ಥುಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ತಂ ಸುಭಂ ಸುಖನ್ತಿ ಅಯೋನಿಸೋ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞತರಂ ವಾ ಪನ ಅನನುಭೂತಪುಬ್ಬಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಯಥಾ ತಥಾ ವಾ ಅಯೋನಿಸೋ ಆವಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸ ಲೋಭಾದಯೋ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಞ್ಞಥಾ ಹಿ ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರೇ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ನಾಮ ಪಾಪಕಾ ಧಮ್ಮಾ ನತ್ಥಿ। ಅನುಭೂತಪುಬ್ಬೇಪಿ ಚ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಆರಮ್ಮಣೇ ವಾ ಯಸ್ಸ ಪಕತಿಬುದ್ಧಿಯಾ ವಾ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾಯ ವಾ ಪರಿಯತ್ತಿನವಕಮ್ಮಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರವಸೇನ ಪುಬ್ಬೇ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ತಾದಿಸೇನ ಪಚ್ಚಯೇನ ಸಹಸಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಇಮೇಪಿ "ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಅನತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇಸುಯೇವ ಪನ ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣೇಸು ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ನಪ್ಪಹೀಯನ್ತಿ ನಾಮ, ತೇ "ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಅಪ್ಪಹೀಯಮಾನಾ ಅನತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಉಪ್ಪನ್ನಾನುಪ್ಪನ್ನಭೇದೋ ಚ ಪಹಾನಪ್ಪಹಾನವಿಧಾನಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿನಿದ್ದೇಸೇ ಕಥಿತಂ।

ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಮೇ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಾಪಿ ಸೀಲಸಮಾಧಿಮಗ್ಗಫಲಸಙ್ಖಾತಾ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮಾ। **ಉಪ್ಪನ್ನಾ**ತಿ ತೇಯೇವ ಪಟಿಲದ್ಧಾ। **ನಿರುಜ್ಝಮಾನಾ ಅನತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ತೇ ಸೀಲಾದಿಧಮ್ಮಾ ಪರಿಹಾನಿವಸೇನ ಪುನ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಿರುಜ್ಝಮಾನಾ ಅನತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯುನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಲೋಕಿಯಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ಲೋಕುತ್ತರಾನಂ ಪರಿಹಾನಿ ನತ್ಥೀತಿ। "ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಠಿತಿಯಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಸ್ಸ ವಸೇನಾಯಂ ದೇಸನಾ ಕತಾ। ದುತಿಯಮಗ್ಗೋ ವಾ ಸೀಘಂ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ, ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ನಿರುಜ್ಝಮಾನೋ ಅನತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಕಥಿತಾತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಚನ್ದೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೬. ತತಿಯೇ **ಚನ್ದೂಪಮಾ**ತಿ ಚನ್ದಸದಿಸಾ ಹುತ್ವಾ। ಕಿಂ ಪರಿಮಣ್ಡಲತಾಯ? ನೋ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಯಥಾ ಚನ್ದೋ ಗಗನತಲಂ ಪಕ್ಖನ್ದಮಾನೋ ನ ಕೇನಚಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸನ್ಥವಂ ವಾ ಸಿನೇಹಂ ವಾ ಆಲಯಂ ವಾ ನಿಕನ್ತಿಂ ವಾ ಪತ್ಥನಂ ವಾ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ನ ಚ ನ ಹೋತಿ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪಿಯೋ ಮನಾಪೋ, ತುಮ್ಹೇಪಿ ಏವಂ ಕೇನಚಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸನ್ಥವಾದೀನಂ ಅಕರಣೇನ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಪಿಯಾ ಮನಾಪಾ ಚನ್ದೂಪಮಾ ಹುತ್ವಾ ಖತ್ತಿಯಕುಲಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕುಲಾನಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪಿಚ ಯಥಾ ಚನ್ದೋ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮತಿ, ಆಲೋಕಂ ಫರತಿ, ಏವಂ ಕಿಲೇಸನ್ಧಕಾರವಿಧಮನೇನ ಞಾಣಾಲೋಕಫರಣೇನ ಚಾಪಿ ಚನ್ದೂಪಮಾ ಹುತ್ವಾತಿ ಏವಮಾದೀಹಿಪಿ ನಯೇಹಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಅಪಕಸ್ಸೇವ ಕಾಯಂ ಅಪಕಸ್ಸ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ತೇನೇವ ಸನ್ಥವಾದೀನಂ ಅಕರಣೇನ ಕಾಯಞ್ಚ ಚಿತ್ತಞ್ಚ ಅಪಕಸ್ಸಿತ್ವಾ, ಅಪನೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಅರಞ್ಞೇಪಿ ನ ವಸತಿ, ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋಪಿ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ಅಯಂ ನೇವ ಕಾಯಂ ಅಪಕಸ್ಸತಿ, ನ ಚಿತ್ತಂ। ಯೋ ಹಿ ಅರಞ್ಞೇಪಿ ಖೋ ವಿಹರತಿ, ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ಪನ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ಅಯಂ ಕಾಯಮೇವ ಅಪಕಸ್ಸತಿ, ನ ಚಿತ್ತಂ। ಯೋ ಗಾಮನ್ತೇ ವಸತಿ , ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋಪಿ ಖೋ ನ ಚ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ಅಯಂ ಚಿತ್ತಮೇವ ಅಪಕಸ್ಸತಿ, ನ ಕಾಯಂ। ಯೋ ಪನ ಅರಞ್ಞೇ ಚೇವ ವಸತಿ, ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ಚ ನ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ಅಯಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಅಪಕಸ್ಸತಿ। ಏವರೂಪಾ ಹುತ್ವಾ ಕುಲಾನಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಥಾತಿ ದೀಪೇನ್ತೋ "ಅಪಕಸ್ಸೇವ ಕಾಯಂ ಅಪಕಸ್ಸ ಚಿತ್ತ"ನ್ತಿ ಆಹ।

ನಿಚ್ಚನವಕಾತಿ ನಿಚ್ಚಂ ನವಕಾವ, ಆಗನ್ತುಕಸದಿಸಾ ಏವ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಆಗನ್ತುಕೋ ಹಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸಮ್ಪತ್ತಗೇಹಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಚೇ ನಂ ಘರಸಾಮಿಕಾ ದಿಸ್ವಾ, "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪುತ್ತಭಾತರೋ ವಿಪ್ಪವಾಸಂ ಗತಾ ಏವಂ ವಿಚರಿಂಸೂ"ತಿ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನಾ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಭೋಜೇನ್ತಿ, ಭುತ್ತಮತ್ತೋಯೇವ "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಭಾಜನಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಉಟ್ಠಾಯ ಪಕ್ಕಮತಿ, ನ

ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸನ್ಥವಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ನ ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯಾನಿ ವಾ ಸಂವಿದಹತಿ, ಏವಂ ತುಮ್ಹೇಪಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸಮ್ಪತ್ತಘರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಯಂ ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಪಸನ್ನಾ ಮನುಸ್ಸಾ ದೇನ್ತಿ, ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಿನ್ನಸನ್ಥವಾ, ತೇಸಂ ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯೇ ಅಬ್ಯಾವಟಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಥಾತಿ ದೀಪೇತಿ।

ಇಮಸ್ಸ ಪನ ನಿಚ್ಚನವಕಭಾವಸ್ಸ ಆವಿಭಾವತ್ಥಂ ದ್ವೇಭಾತಿಕವತ್ಥು ಕಥೇತಬ್ಬಂ - ವಸಾಳನಗರಗಾಮತೋ ಕಿರ ದ್ವೇ ಭಾತಿಕಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ತೇ ಚೂಳನಾಗತ್ಥೇರೋ ಚ ಮಹಾನಾಗತ್ಥೇರೋ ಚಾತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸು। ತೇ ಚೇತ್ತಲಪಬ್ಬತೇ ತಿಂಸ ವಸ್ಸಾನಿ ವಸಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ "ಮಾತರಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಸಾಳನಗರವಿಹಾರೇ ವಸಿತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಮಾತುಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿಂಸು। ಮಾತಾಪಿ ತೇಸಂ ಉಳುಙ್ಕೇನ ಯಾಗುಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಏಕಸ್ಸ ಪತ್ತೇ ಆಕಿರಿ। ತಸ್ಸಾ ತಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾಯ ಪುತ್ತಸಿನೇಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಅಥ ನಂ ಆಹ - "ತ್ವಂ, ತಾತ, ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತೋ ಮಹಾನಾಗೋ"ತಿ। ಥೇರೋ "ಪಚ್ಛಿಮಂ ಥೇರಂ ಪುಚ್ಛ ಉಪಾಸಿಕೇ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಪಚ್ಛಿಮಥೇರಸ್ಸಪಿ ಯಾಗುಂ ದತ್ವಾ, "ತಾತ, ತ್ವಂ ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತೋ ಚೂಳನಾಗೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ? ಥೇರೋ "ಕಿಂ, ಉಪಾಸಿಕೇ, ಪುರಿಮಂ ಥೇರಂ ನ ಪುಚ್ಛಸೀ"ತಿ? ವತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಏವಂ ಮಾತರಾಪಿ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿನ್ನಸನ್ಥವೋ ಭಿಕ್ಖು ನಿಚ್ಚನವಕೋ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಅಪ್ಪಗಬ್ಭಾತಿ ನ ಪಗಬ್ಭಾ, ಅಟ್ಠಟ್ಠಾನೇನ ಕಾಯಪಾಗಬ್ಭಿಯೇನ, ಚತುಟ್ಠಾನೇನ ವಚೀಪಾಗಬ್ಭಿಯೇನ, ಅನೇಕಟ್ಠಾನೇನ ಮನೋಪಾಗಬ್ಭಿಯೇನ ಚ ವಿರಹಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಟ್ಠಟ್ಠಾನಂ ಕಾಯಪಾಗಬ್ಭಿಯಂ** ನಾಮ ಸಙ್ಘಗಣಪುಗ್ಗಲ-ಭೋಜನಸಾಲಾ-ಜನ್ತಾಘರನಹಾನತಿತ್ಥ-ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಮಗ್ಗ-ಅನ್ತರಘರಪ್ಪವೇಸನೇಸು ಕಾಯೇನ ಅಪ್ಪತಿರೂಪಕರಣಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಪಲ್ಲತ್ಥಿಕಾಯ ವಾ ನಿಸೀದತಿ ಪಾದೇ ಪಾದಂ ಆಧಾಯಿತ್ವಾ ವಾತಿ ಏವಮಾದಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೬೫)। ತಥಾ ಗಣಮಜ್ಝೇ। **ಗಣಮಜ್ಝೇ**ತಿ ಚತುಪರಿಸಸನ್ನಿಪಾತೇ ವಾ ಸುತ್ತನ್ತಿಕಗಣಾದಿಸನ್ನಿಪಾತೇ ವಾ। ತಥಾ ವುಡ್ಢತರೇ ಪುಗ್ಗಲೇ। ಭೋಜನಸಾಲಾಯ ಪನ ವುಡ್ಢಾನಂ ಆಸನಂ ನ ದೇತಿ, ನವಾನಂ ಆಸನಂ ಪಟಿಬಾಹತಿ। ತಥಾ ಜನ್ತಾಘರೇ। ವುಡ್ಢೇ ಚೇತ್ಥ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಅಗ್ಗಿಜಲನಾದೀನಿ ಕರೋತಿ। ನ್ಹಾನತಿತ್ಥೇ ಚ ಯದಿದಂ "ದಹರೋ ವುಡ್ಢೋತಿ ಪಮಾಣಂ ಅಕತ್ವಾ ಆಗತಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ನ್ಹಾಯಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಮ್ಪಿ ಅನಾದಿಯನ್ತೋ ಪಚ್ಛಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಉದಕಂ ಓತರಿತ್ವಾ ವುಡ್ಢೇ ಚ ನವೇ ಚ ಬಾಧತಿ। ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಮಗ್ಗೇ ಪನ ಅಗ್ಗಾಸನಅಗ್ಗೋದಕಅಗ್ಗಪಿಣ್ಡಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛತಿ ಬಾಹಾಯ ಬಾಹಂ ಪಹರನ್ತೋ। ಅನ್ತರಘರಪ್ಪವೇಸನೇ ವುಡ್ಢೇಹಿ ಪಠಮತರಂ ಪವಿಸತಿ, ದಹರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಾಯಕೀಳನಕಂ ಕರೋತೀತಿ ಏವಮಾದಿ।

ಚತುಟ್ಠಾನಂ ವಚೀಪಾಗಬ್ಭಿಯಂ ನಾಮ ಸಙ್ಘಗಣಪುಗ್ಗಲಅನ್ತರಘರೇಸು ಅಪ್ಪತಿರೂಪವಾಚಾನಿಚ್ಛಾರಣಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಧಮ್ಮಂ ಭಾಸತಿ। ತಥಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಸ್ಸ ಗಣಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಚ ಸನ್ತಿಕೇ, ತತ್ಥೇವ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ವುಡ್ಢತರಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। ಅನ್ತರಘರೇ ಪನ "ಇತ್ಥನ್ನಾಮೇ ಕಿಂ ಅತ್ಥಿ? ಕಿಂ ಯಾಗು, ಉದಾಹು ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ? ಕಿಂ ಮೇ ದಸ್ಸಸಿ? ಕಿಂ ಅಜ್ಜ ಖಾದಿಸ್ಸಾಮ? ಕಿಂ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮ? ಕಿಂ ಪಿವಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿಆದೀನಿ ಭಾಸತಿ।

ಅನೇಕಟ್ಠಾನಂ ಮನೋಪಾಗಬ್ಭಿಯಂ ನಾಮ ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಅಜ್ಝಾಚಾರಂ ಅನಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾಪಿ ಮನಸಾವ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದೀನಂ ವಿತಕ್ಕನಂ। ಅಪಿಚ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸೇವ ಸತೋ "ಸೀಲವಾತಿ ಮಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಪಾಪಿಚ್ಛತಾಪಿ ಮನೋಪಾಗಬ್ಭಿಯಂ। ಇತಿ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಇಮೇಸಂ ಪಾಗಬ್ಭಿಯಾನಂ ಅಭಾವೇನ ಅಪ್ಪಗಬ್ಭಾ ಹುತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಥಾತಿ ವದತಿ।

ಜರುದಪಾನನ್ತಿ ಜಿಣ್ಣಕೂಪಂ। **ಪಬ್ಬತವಿಸಮ**ನ್ತಿ ಪಬ್ಬತೇ ವಿಸಮಂ ಪಪಾತಟ್ಠಾನಂ। **ನದೀವಿದುಗ್ಗ**ನ್ತಿ ನದಿಯಾ ವಿದುಗ್ಗಂ ಭಿನ್ನತಟಟ್ಠಾನಂ। **ಅಪಕಸ್ಸೇವ ಕಾಯ**ನ್ತಿ ತಾದಿಸಾನಿ ಠಾನಾನಿ ಯೋ ಖಿಡ್ಡಾದಿಪಸುತೋ ಕಾಯಂ ಅನಪಕಸ್ಸ ಏಕತೋಭಾರಿಯಂ

ಅಕತ್ವಾವ ವಾಯುಪತ್ಥಮ್ಭಕಂ ಅಗ್ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಅನಪಕಸ್ಸ "ಏತ್ಥ ಪತಿತೋ ಹತ್ಥಪಾದಭಞ್ಜನಾದೀನಿ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಾವಿತಾಯ ಅನುಬ್ಬೇಜೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪಿಯಾಯಮಾನೋ ಓಲೋಕೇತಿ, ಸೋ ಪತಿತ್ವಾ ಹತ್ಥಪಾದಭಞ್ಜನಾದಿಅನತ್ಥಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಯೋ ಪನ ಉದಕತ್ಥಿಕೋ ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ಕಿಚ್ಚೇನ ಓಲೋಕೇತುಕಾಮೋ ಕಾಯಂ ಅಪಕಸ್ಸ ಏಕತೋ ಭಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ವಾಯುಪತ್ಥಮ್ಭಕಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ, ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಅಪಕಸ್ಸ ಆದೀನವದಸ್ಸನೇನ ಸಂವೇಜೇತ್ವಾ ಓಲೋಕೇತಿ, ಸೋ ನ ಪತತಿ, ಯಥಾರುಚಿಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಸುಖೀ ಯೇನಕಾಮಂ ಪಕ್ಕಮತಿ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಜರುದಪಾನಾದಯೋ ವಿಯ ಹಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕುಲಾನಿ, ಓಲೋಕನಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖು। ಯಥಾ ಅನಪಕಟ್ಠಕಾಯಚಿತ್ತೋ ತಾನಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ತತ್ಥ ಪತತಿ, ಏವಂ ಅರಕ್ಖಿತೇಹಿ ಕಾಯಾದೀಹಿ ಕುಲಾನಿ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಕುಲೇಸು ಬಜ್ಝತಿ, ತತೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಸೀಲಪಾದಭಞ್ಜನಾದಿಅನತ್ಥಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಅಪಕಟ್ಠಕಾಯಚಿತ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ತತ್ಥ ನ ಪತತಿ, ಏವಂ ರಕ್ಖಿತೇನೇವ ಕಾಯೇನ ರಕ್ಖಿತೇಹಿ ಚಿತ್ತೇಹಿ ರಕ್ಖಿತಾಯ ವಾಚಾಯ ಸುಪ್ಪಟ್ಠಿತಾಯ ಸತಿಯಾ ಅಪಕಟ್ಠಕಾಯಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಕುಲಾನಿ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಕುಲೇಸು ನ ಬಜ್ಝತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಯಥಾ ತತ್ಥ ಅಪತಿತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ, ನ ಪಾದಾ ಭಞ್ಜನ್ತಿ, ಏವಂ ಸೀಲಪಾದೋ ನ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಯಥಾ ಹತ್ಥಾ ನ ಭಞ್ಜನ್ತಿ, ಏವಂ ಸದ್ಧಾಹತ್ಥೋ ನ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಯಥಾ ಕುಚ್ಛಿ ನ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಸಮಾಧಿಕುಚ್ಛಿ ನ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಯಥಾ ಸೀಸಂ ನ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಞಾಣಸೀಸಂ ನ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಯಥಾ ಚ ತಂ ಖಾಣುಕಣ್ಟಕಾದಯೋ ನ ವಿಜ್ಝನ್ತಿ, ಏವಮಿಮಂ ರಾಗಕಣ್ಟಕಾದಯೋ ನ ವಿಜ್ಝನ್ತಿ। ಯಥಾ ಸೋ ನಿರುಪದ್ದವೋ ಯಥಾರುಚಿ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಸುಖೀ ಯೇನಕಾಮಂ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖು ಕುಲಾನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಚೀವರಾದಯೋ ಪಚ್ಚಯೇ ಪಟಿಸೇವನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಸುಖೇನ ಸುಖಿತೋ ಯೇನಕಾಮಂ ಅಗತಪುಬ್ಬಂ ನಿಬ್ಬಾನದಿಸಂ ಗಚ್ಛತಿ।

ಇದಾನಿ ಯೋ ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತಿಕೋ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪನ್ನೋ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ 'ತಿವಿಧಂ ಪಾಗಬ್ಭಿಯಂ ಪಹಾಯ ನಿಚ್ಚನವಕತ್ತೇನ ಚನ್ದೂಪಮಾ ಕುಲಾನಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಥಾ'ತಿ ವದನ್ತೋ ಅಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತಿ, ಅಸಯ್ಹಂ ಭಾರಂ ಆರೋಪೇತಿ, ಯಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತುಂ ತಂ ಕಾರೇತೀ"ತಿ, ತಸ್ಸ ವಾದಪಥಂ ಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ, "ಸಕ್ಕಾ ಏವಂ ಕಾತುಂ, ಅತ್ಥಿ ಏವರೂಪೋ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಕಸ್ಸಪೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಆಕಾಸೇ ಪಾಣಿಂ ಚಾಲೇಸೀತಿ ನೀಲೇ ಗಗನನ್ತರೇ ಯಮಕವಿಜ್ಜುತಂ ಚಾರಯಮಾನೋ ವಿಯ ಹೇಟ್ಠಾಭಾಗಂ ಉಪರಿಭಾಗಂ ಉಭತೋಪಸ್ಸೇಸು ಪಾಣಿಂ ಸಞ್ಚಾರೇಸಿ। ಇದಞ್ಚ ಪನ ತೇಪಿಟಕೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಪದಂ ನಾಮ। **ಅತ್ತಮನೋ**ತಿ ತುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಸಕಮನೋ, ನ ದೋಮನಸ್ಸೇನ ಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಹಿತಮನೋ। **ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಪರವಾದಂ ಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಿ ಏವರೂಪೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ।

ಪಸನ್ನಾಕಾರಂ ಕರೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಚೀವರಾದಯೋ ಪಚ್ಚಯೇ ದದೇಯ್ಯುಂ। **ತಥತ್ತಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಸೀಲಸ್ಸ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಸೀಲಂ ಪೂರಯಮಾನಾ, ಸಮಾಧಿವಿಪಸ್ಸನಾ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ತಾನಿ ತಾನಿ ಸಮ್ಪಾದಯಮಾನಾ ತಥಾಭಾವಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ। **ಅನುದಯ**ನ್ತಿ ರಕ್ಖಣಭಾವಂ। **ಅನುಕಮ್ಪ**ನ್ತಿ ಮುದುಚಿತ್ತತಂ। ಉಭಯಞ್ಚೇತಂ ಕಾರುಞ್ಞಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಕಸ್ಸಪೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಪರವಾದಂ ಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಿ ಏವರೂಪೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ಕಸ್ಸಪೇನ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚನ್ದೋಪಮಾದಿವಸೇನ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತಿಯಂ।

೪. ಕುಲೂಪಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೭. ಚತುತ್ಥೇ **ಕುಲೂಪಕೋ**ತಿ ಕುಲಘರಾನಂ ಉಪಗನ್ತಾ। **ದೇನ್ತುಯೇವ ಮೇ**ತಿ ದದನ್ತುಯೇವ ಮಯ್ಹಂ। **ಸನ್ದೀಯತೀ**ತಿ ಅಟ್ಟೀಯತಿ ಪೀಳಿಯತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಜಿಣ್ಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೮. ಪಞ್ಚಮೇ **ಜಿಣ್ಣೋ**ತಿ ಥೇರೋ ಮಹಲ್ಲಕೋ। **ಗರುಕಾನೀ**ತಿ ತಂ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಾ ಲದ್ಧಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಛಿನ್ನಭಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಸುತ್ತಸಂಸಿಬ್ಬನೇನ ಚೇವ ಅಗ್ಗಳದಾನೇನ ಚ ಅನೇಕಾನಿ ಪಟಲಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಗರುಕಾನಿ ಜಾತಾನಿ। **ನಿಬ್ಬಸನಾನೀ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಭಗವತಾ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಅಪನೀತತಾಯ ಏವಂಲದ್ಧನಾಮಾನಿ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಜಿಣ್ಣೋ ಚೇವ ಗರುಪಂಸುಕೂಲೋ ಚ। **ಗಹಪತಾನೀ**ತಿ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಙ್ಗಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಗಹಪತೀಹಿ ದಿನ್ನಚೀವರಾನಿ ಧಾರೇಹೀತಿ ವದತಿ। **ನಿಮನ್ತನಾನೀ**ತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಙ್ಗಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸಲಾಕಭತ್ತಾದೀನಿ ನಿಮನ್ತನಾನಿ ಭುಞ್ಜಾಹೀತಿ ವದತಿ। **ಮಮ ಚ ಸನ್ತಿಕೇ**ತಿ ಆರಞ್ಞಿಕಙ್ಗಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಗಾಮನ್ತಸೇನಾಸನೇಯೇವ ವಸಾಹೀತಿ ವದತಿ।

ನನು ಚ ಯಥಾ ರಾಜಾ ಸೇನಾಪತಿಂ ಸೇನಾಪತಿಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ರಾಜೂಪಟ್ಠಾನಾದಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನ ಆರಾಧೇನ್ತಸ್ಸೇವ ತಂ ಠಾನನ್ತರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದದಮಾನೋ ಅಯುತ್ತಂ ನಾಮ ಕರೋತಿ, ಏವಂ ಸತ್ಥಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನತ್ಥಾಯ ತಿಗಾವುತಂ ಮಗ್ಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜಗಹಸ್ಸ ಚ ನಾಳನ್ದಾಯ ಚ ಅನ್ತರೇ ಬಹುಪುತ್ತಕರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತೀಹಿ ಓವಾದೇಹಿ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ತನೋ ಚೀವರಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಥೇರಂ ಜಾತಿಆರಞ್ಞಿಕಙ್ಗಞ್ಚೇವ ಜಾತಿಪಂಸುಕೂಲಿಕಙ್ಗಞ್ಚ ಅಕಾಸಿ, ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಛನ್ದೇನ ಸತ್ಥು ಚಿತ್ತಂ ಆರಾಧೇನ್ತಸ್ಸೇವ ಪಂಸುಕೂಲಾದೀನಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಗಹಪತಿಚೀವರಪಟಿಗ್ಗಹಣಾದೀಸು ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ ಅಯುತ್ತಂ ನಾಮ ಕರೋತೀತಿ। ನ ಕರೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಸತ್ಥಾ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತುಕಾಮೋ, ಯಥಾ ಪನ ಅಘಟ್ಟಿತಾ ಭೇರಿಆದಯೋ ಸದ್ದಂ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿ, ಏವಂ ಅಘಟ್ಟಿತಾ ಏವರೂಪಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ನ ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತೀತಿ ನದಾಪೇತುಕಾಮೋ ಸೀಹನಾದಜ್ಝಾಸಯೇನ ಏವಮಾಹ। ಥೇರೋಪಿ ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪೇನೇವ ''ಅಹಂ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ದೀಘರತ್ತಂ ಆರಞ್ಞಿಕೋ ಚೇವಾ''ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸೀಹನಾದಂ ನದತಿ।

ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರೋ ನಾಮ ಆರಞ್ಞಿಕಸ್ಸೇವ ಲಬ್ಭತಿ, ನೋ ಗಾಮನ್ತವಾಸಿನೋ। ಗಾಮನ್ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ವಸನ್ತೋ ದಾರಕಸದ್ದಂ ಸುಣಾತಿ, ಅಸಪ್ಪಾಯರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಸಪ್ಪಾಯೇ ಸದ್ದೇ ಸುಣಾತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಅನಭಿರತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಆರಞ್ಞಿಕೋ ಪನ ಗಾವುತಂ ವಾ ಅಡ್ಢಯೋಜನಂ ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ ವಸನ್ತೋ ದೀಪಿಬ್ಯಗ್ಘಸೀಹಾದೀನಂ ಸದ್ದೇ ಸುಣಾತಿ, ಯೇಸಂ ಸವನಪಚ್ಚಯಾ ಅಮಾನುಸಿಕಾಸವನರತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ -

''ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ಪವಿಟ್ಠಸ್ಸ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ।
ಅಮಾನುಸೀ ರತೀ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಮಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಪಸ್ಸತೋ॥

''ಯತೋ ಯತೋ ಸಮ್ಮಸತಿ, ಖನ್ಧಾನಂ ಉದಯಬ್ಬಯಂ।
ಲಭತೀ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಂ, ಅಮತಂ ತಂ ವಿಜಾನತಂ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೭೩-೩೭೪)।

''ಪುರತೋ ಪಚ್ಛತೋ ವಾಪಿ, ಅಪರೋ ಚೇ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ತತ್ಥೇವ ಫಾಸು ಭವತಿ, ಏಕಸ್ಸ ರಮತೋ ವನೇ''ತಿ॥

ತಥಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಸ್ಸೇವ ಲಬ್ಭತಿ, ನೋ ಅಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಸ್ಸ। ಅಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ ಹಿ ಅಕಾಲಚಾರೀ ಹೋತಿ, ತುರಿತಚಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಪರಿವತ್ತೇತಿ, ಪಲಿಬುದ್ಧೋವ ಗಚ್ಛತಿ, ತತ್ಥ ಚ ಬಹುಸಂಸಯೋ ಹೋತಿ। ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ ಪನ ನ ಅಕಾಲಚಾರೀ ಹೋತಿ, ನ ತುರಿತಚಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಪರಿವತ್ತೇತಿ, ಅಪಲಿಬುದ್ಧೋವ ಗಚ್ಛತಿ, ತತ್ಥ ಚ ನ ಬಹುಸಂಸಯೋ ಹೋತಿ।

ಕಥಂ? ಅಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ ಹಿ ಗಾಮತೋ ದೂರವಿಹಾರೇ ವಸಮಾನೋ ಕಾಲಸ್ಸೇವ "ಯಾಗುಂ ವಾ ಪಾರಿವಾಸಿಕಭತ್ತಂ ವಾ ಲಚ್ಛಾಮಿ, ಆಸನಸಾಲಾಯ ವಾ ಪನ ಉದ್ದೇಸಭತ್ತಾದೀಸು ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಮಯ್ಹಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮಕ್ಕಟಕಸುತ್ತಾನಿ ಛಿನ್ದನ್ತೋ ಸಯಿತಗೋರೂಪಾನಿ ಉಟ್ಠಾಪೇನ್ತೋ ಪಾತೋವ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅಕಾಲಚಾರೀ ಹೋತಿ। ಮನುಸ್ಸೇ ಖೇತ್ತಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಗೇಹಾ ನಿಕ್ಖನ್ತೇಯೇವ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿತುಂ ಮಿಗಂ ಅನುಬನ್ಧನ್ತೋ ವಿಯ ವೇಗೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ತುರಿತಚಾರೀ ಹೋತಿ। ಅನ್ತರಾ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ದಿಸ್ವಾ "ಅಸುಕಉಪಾಸಕೋ ವಾ ಅಸುಕಉಪಾಸಿಕಾ ವಾ ಗೇಹೇ, ನೋ ಗೇಹೇ"ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ, "ನೋ ಗೇಹೇ"ತಿ ಸುತ್ವಾ "ಇದಾನಿ ಕುತೋ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ? ಅಗ್ಗಿದಡ್ಢೋ ವಿಯ ಪವೇಧತಿ, ಸಯಂ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಪಾಚೀನದಿಸಾಯ ಸಲಾಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಯ ಲದ್ಧಸಲಾಕಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, "ಭನ್ತೇ, ಅಹಂ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಮ ಸಲಾಕಂ ತುಮ್ಹೇ ಗಣ್ಹಥ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಲಾಕಂ ಮಯ್ಹಂ ದೇಥಾ"ತಿ ಸಲಾಕಂ ಪರಿವತ್ತೇತಿ। ಏಕಂ ವಾ ಪನ ಸಲಾಕಭತ್ತಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋ "ಅಪರಸ್ಸಾಪಿ ಸಲಾಕಭತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಂ ದೇಥಾ"ತಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ವುತ್ತೇ, "ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪತ್ತಂ ದೇಥ, ಅಹಂ ಮಯ್ಹಂ ಪತ್ತೇ ಭತ್ತಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪತ್ತಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪತ್ತಂ ದಾಪೇತ್ವಾ ಭತ್ತೇ ಆಹಟೇ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಪಟಿದೇನ್ತೋ ಪತ್ತಂ ಪರಿವತ್ತೇತಿ ನಾಮ। ವಿಹಾರೇ ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದಯೋ ಮಹಾದಾನಂ ದೇನ್ತಿ, ಇಮಿನಾ ಚ ಭಿಯ್ಯೋ ದೂರಗಾಮೇ ಸಲಾಕಾ ಲದ್ಧಾ, ತತ್ಥ ಅಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪುನ ಸತ್ತಾಹಂ ಸಲಾಕಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಅಲಾಭಭಯೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪಲಿಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ ನಾಮ। ಯಸ್ಸ ಚೇಸ ಸಲಾಕಭತ್ತಾದಿನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛತಿ, "ತಂ ದಸ್ಸನ್ತಿ ನು ಖೋ ಮೇ, ಉದಾಹು ನ ದಸ್ಸನ್ತಿ, ಪಣೀತಂ ನು ಖೋ ದಸ್ಸನ್ತಿ, ಉದಾಹು ಲೂಖಂ, ಥೋಕಂ ನು ಖೋ, ಉದಾಹು ಬಹುಕಂ, ಸೀತಲಂ ನು ಖೋ, ಉದಾಹು ಉಣ್ಹ"ನ್ತಿ ಏವಂ ತತ್ಥ ಚ ಬಹುಸಂಸಯೋ ಹೋತಿ।

ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ ಪನ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ವತ್ತಪಟಿವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಸರೀರಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಿತ್ವಾ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಉಳುಙ್ಕಭಿಕ್ಖಾದೀನಿ ದಾತುಂ ಪಹೋನಕಕಾಲೇ ಗಚ್ಛತೀತಿ ನ ಅಕಾಲಚಾರೀ ಹೋತಿ, ಏಕೇಕಂ ಪದವಾರಂ ಛ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಗಚ್ಛತೀತಿ ನ ತುರಿತಚಾರೀ ಹೋತಿ, ಅತ್ತನೋ ಗರುಭಾವೇನ "ಅಸುಕೋ ಗೇಹೇ, ನ ಗೇಹೇ"ತಿ ನ ಪುಚ್ಛತಿ, ಸಲಾಕಭತ್ತಾದೀನಿಯೇವ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅಗಣ್ಹನ್ತೋ ಕಿಂ ಪರಿವತ್ತೇಸ್ಸತಿ? ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಸೇನ ಪಲಿಬುದ್ಧೋವ ಹೋತಿ , ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ಯಥಾರುಚಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಇತರೋ ವಿಯ ನ ಬಹುಸಂಸಯೋ ಹೋತಿ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ವಾ ವೀಥಿಯಾ ವಾ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಚರತಿ। ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಚರನ್ತೋ ಮಿಸ್ಸಕೋದನಂ ಸಙ್ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಅಮತಂ ವಿಯ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ।

ಪಂಸುಕೂಲಿಕಸ್ಸೇವ ಲಬ್ಭತಿ, ನೋ ಅಪಂಸುಕೂಲಿಕಸ್ಸ। ಅಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ಹಿ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ಚರತಿ, ನ ಸೇನಾಸನಸಪ್ಪಾಯಂ ಪರಿಯೇಸತಿ। ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ಪನ ನ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ಚರತಿ, ಸೇನಾಸನಸಪ್ಪಾಯಮೇವ ಪರಿಯೇಸತಿ। ತೇಚೀವರಿಕಸ್ಸೇವ ಲಬ್ಭತಿ, ನ ಇತರಸ್ಸ। ಅತೇಚೀವರಿಕೋ ಹಿ ಬಹುಭಣ್ಡೋ ಬಹುಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಹೋತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ ನತ್ಥಿ। ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾದೀನಞ್ಞೇವ ಲಬ್ಭತಿ, ನ ಇತರೇಸನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅತ್ತನೋ ಚ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೋ"ತಿ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಓವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೬. ಭಟ್ಠೇ **ಅಹಂ ವಾ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆಹ? ಥೇರಂ ಅತ್ತನೋ ಠಾನೇ ಠಪನತ್ಥಂ। ಕಿಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾ ನತ್ಥೀತಿ? ಅತ್ಥಿ। ಏವಂ ಪನಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ "ಇಮೇ ನ ಚಿರಂ ಠಸ್ಸನ್ತಿ, ಕಸ್ಸಪೋ ಪನ ವೀಸವಸ್ಸಸತಾಯುಕೋ, ಸೋ ಮಯಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಸತ್ತಪಣ್ಣಿಗುಹಾಯಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಸಙ್ಗಹಂ ಕತ್ವಾ ಮಮ ಸಾಸನಂ ಪಞ್ಚವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಪರಿಮಾಣಕಾಲಪವತ್ತನಕಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಅತ್ತನೋ ತಂ ಠಾನೇ ಠಪೇಮಿ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಸುಸ್ಸೂಸಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ದುಬ್ಬಚಾ**ತಿ ದುಕ್ಖೇನ ವತ್ತಬ್ಬಾ। **ದೋವಚಸ್ಸಕರಣೇಹೀ**ತಿ ದುಬ್ಬಚಭಾವಕರಣೇಹಿ। **ಅಪ್ಪದಕ್ಖಿಣಗ್ಗಾಹಿನೋ**ತಿ ಅನುಸಾಸನಿಂ ಸುತ್ವಾ

ಪದಕ್ಖಿಣಂ ನ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ನ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾ ವಾಮಗಾಹಿನೋ ನಾಮ ಜಾತಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಚ್ಚಾವದನ್ತೇ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ವದನ್ತೇ, ಸುತಪರಿಯತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅತಿವಿಯ ವಾದಂ ಕರೋನ್ತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕೋ ಬಹುತರಂ ಭಾಸಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಕೋ ಬಹುಂ ಭಾಸಿಸ್ಸತಿ, ಕಿಂ ತ್ವಂ, ಉದಾಹು ಅಹನ್ತಿ? **ಕೋ ಸುನ್ದರತರ**ನ್ತಿ, ಏಕೋ ಬಹುಂ ಭಾಸನ್ತೋ ಅಸಹಿತಂ ಅಮಧುರಂ ಭಾಸತಿ, ಏಕೋ ಸಹಿತಂ ಮಧುರಂ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "ಕೋ ಸುನ್ದರತರ"ನ್ತಿ? ಏಕೋ ಪನ ಬಹುಞ್ಚ ಸುನ್ದರಞ್ಚ ಕಥೇನ್ತೋ ಚಿರಂ ನ ಭಾಸತಿ, ಲಹುಞ್ಞೇವ ಉಟ್ಠಾತಿ, ಏಕೋ ಅದ್ಧಾನಂ ಪಾಪೇತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "ಕೋ ಚಿರತರ"ನ್ತಿ? ಛಟ್ಠಂ।

೭. ದುತಿಯಓವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೦. ಸತ್ತಮೇ **ಸದ್ಧಾ**ತಿ ಓಕಪ್ಪನಸದ್ಧಾ। **ವೀರಿಯ**ನ್ತಿ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಂ ವೀರಿಯಂ। **ಪಞ್ಞಾ**ತಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮಜಾನನಪಞ್ಞಾ। **ನ ಸನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಓವಾದಕಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಓವಾದಕಾ ಅನುಸಾಸಕಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಾ ನತ್ಥೀತಿ ಇದಂ, ಭನ್ತೇ, ಪರಿಹಾನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ತತಿಯಓವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೧. ಅಟ್ಠಮೇ **ತಥಾ ಹಿ ಪನಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಸೋವಚಸ್ಸತಾಯ, ಏತರಹಿ ಚ ದೋವಚಸ್ಸತಾಯ ಕಾರಣಪಟ್ಠಪನೇ ನಿಪಾತೋ। **ತತ್ರಾ**ತಿ ತೇಸು ಥೇರೇಸು। **ಕೋ ನಾಮಾಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಕೋ ನಾಮೋ ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು? ಕಿಂ ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ಕಿಂ ನಾಗತ್ಥೇರೋತಿ? **ತತ್ರಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಏವಂ ಸಕ್ಕಾರೇ ಕಯಿರಮಾನೇ। **ತಥತ್ತಾಯಾ**ತಿ ತಥಾಭಾವಾಯ, ಆರಞ್ಞಿಕಾದಿಭಾವಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಕಾಮೋ**ತಿ "ಇಮೇ ಮಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಚರನ್ತೂ"ತಿ ಏವಂ ಕಾಮೇತಿ ಇಚ್ಛತಿ ಪತ್ಥೇತೀತಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಕಾಮೋ। **ತಥತ್ತಾಯಾ**ತಿ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರನಿಬ್ಬತ್ತನತ್ಥಾಯ। **ಬ್ರಹ್ಮಚಾರುಪದ್ದವೇನಾ**ತಿ ಯೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಅಧಿಮತ್ತಛನ್ದರಾಗೋ ಉಪದ್ದವೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತೇನ ಉಪದ್ದುತಾ। **ಅಭಿಪತ್ಥನಾ**ತಿ ಅಧಿಮತ್ತಪತ್ಥನಾ। **ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಅಭಿಪತ್ಥನೇನಾ**ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಅಧಿಮತ್ತಪತ್ಥನಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಚತುಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೨. ನವಮೇ **ಯಾವದೇವ ಆಕಙ್ಖಾಮೀ**ತಿ ಯಾವದೇವ ಇಚ್ಛಾಮಿ। ಯಾನಿ ಪನ ಇತೋ ಪರಂ **ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹೀ**ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಚತ್ತಾರಿ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಿ, **ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ**ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಚತಸ್ಸೋ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ, **ಸಬ್ಬಸೋ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧ**ನ್ತಿ ಏವಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ, **ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಇದ್ಧಿವಿಧ**ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪಞ್ಚ ಲೋಕಿಕಾಭಿಞ್ಞಾ ಚ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅನುಪದವಣ್ಣನಾಯ ಚೇವ ಭಾವನಾವಿಧಾನೇನ ಚ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೬೯) ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ। ಛಳಭಿಞ್ಞಾಯ ಪನ **ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ**ತಿ ಆಸವಾನಂ ಖಯೇನ। **ಅನಾಸವ**ನ್ತಿ ಆಸವಾನಂ ಅಪಚ್ಚಯಭೂತಂ। **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿಂ। **ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಪಞ್ಞಂ। ನವಮಂ।

೧೦. ಉಪಸ್ಸಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೩. ದಸಮೇ **ಆಯಾಮ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖುನೀಉಪಸ್ಸಯಗಮನಂ ಯಾಚತಿ? ನ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಹೇತು, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನತ್ಥಿಕಾ ಪನೇತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಅತ್ಥಿ, ತಾ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥಾಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಯಾಚತಿ। ನನು ಚ ಸೋ ಸಯಮ್ಪಿ ತೇಪಿಟಕೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ, ಕಿಂ ಸಯಂ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ? ನೋ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಬುದ್ಧಪಟಿಭಾಗಸ್ಸ ಪನ ಸಾವಕಸ್ಸ ಕಥಂ ಸದ್ಧಾತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಯಾಚತಿ। **ಬಹುಕಿಚ್ಚೋ ತ್ವಂ ಬಹುಕರಣೀಯೋ**ತಿ ಕಿಂ ಥೇರೋ

ನವಕಮ್ಮಾದಿಪಸುತೋ, ಯೇನ ನಂ ಏವಮಾಹಾತಿ? ನೋ, ಸತ್ಥರಿ ಪನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, "ಭನ್ತೇ, ಇದಾನಿ ಕಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚರಥ, ಕಸ್ಸ ಪರಿವೇಣಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜಥ, ಕಸ್ಸ ಮುಖೋದಕಂ ದೇಥಾ"ತಿ ರೋದನ್ತಿ ಪರಿದೇವನ್ತಿ। ಥೇರೋ "ಅನಿಚ್ಚಾ ಸಙ್ಖಾರಾ, ವುದ್ಧಸರೀರೇಪಿ ನಿಲ್ಲಜ್ಜೋವ ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ಪಹರಿ। ಏಸಾ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಧಮ್ಮತಾ, ಮಾ ಸೋಚಿತ್ಥ, ಮಾ ಪರಿದೇವಿತ್ಥಾ"ತಿ ಪರಿಸಂ ಸಞ್ಞಾಪೇತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ಬಹುಕಿಚ್ಚಂ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಥೇರೋ ಏವಮಾಹ। **ಸನ್ದಸ್ಸೇಸೀತಿ** ಪಟಿಪತ್ತಿಗುಣಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। **ಸಮಾದಪೇಸೀತಿ** ಗಣ್ಹಾಪೇಸಿ। **ಸಮುತ್ತೇಜೇಸೀತಿ** ಸಮುಸ್ಸಾಹೇಸಿ। **ಸಮ್ಪಹಂಸೇಸೀತಿ** ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣೇನ ಮೋದಾಪೇಸಿ।

ಥುಲ್ಲತಿಸ್ಸಾತಿ ಸರೀರೇನ ಥೂಲಾ, ನಾಮೇನ ತಿಸ್ಸಾ। **ವೇದೇಹಮುನಿನೋತಿ** ಪಣ್ಡಿತಮುನಿನೋ। ಪಣ್ಡಿತೋ ಹಿ ಞಾಣಸಙ್ಖಾತೇನ ವೇದೇನ ಈಹತಿ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ವೇದೇಹೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವೇದೇಹೋ ಚ ಸೋ ಮುನಿ ಚಾತಿ, ವೇದೇಹಮುನಿ। **ಧಮ್ಮಂ ಭಾಸಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞತೀತಿ** ತಿಪಿಟಕಧರಸ್ಸ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೇ ಸಯಂ ಅರಞ್ಞವಾಸೀ ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ಸಮಾನೋ "ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ಅಹ"ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಂ ಭಾಸಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞತಿ। ಇದಂ ಕಿಂ ಪನ, ಕಥಂ ಪನಾತಿ? ಅವಜಾನಮಾನಾ ಭಣತಿ। **ಅಸ್ಸೋಸೀತಿ** ಅಞ್ಞೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಆರೋಚಿತವಸೇನ ಅಸ್ಸೋಸಿ। **ಆಗಮೇಹಿ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋತಿ** ತಿಟ್ಠ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ। **ಮಾ ತೇ ಸಙ್ಘೋ ಉತ್ತರಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖೀತಿ** ಮಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಅತಿರೇಕಟಕಾಸೇ ತಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖೀತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಆನನ್ದೇನ ಬುದ್ಧಪಟಿಭಾಗೋ ಸಾವಕೋ ವಾರಿತೋ, ಏಕಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ನ ವಾರಿತಾ, ತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಸನ್ಥವೋ ವಾ ಸಿನೇಹೋ ವಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮಾ ತಂ ಸಙ್ಘೋ ಏವಂ ಅಮಞ್ಞೀತಿ।

ಇದಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧಪಟಿಭಾಗಭಾವಂ ದೀಪೇನ್ತೋ **ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಆವುಸೋತಿ**ಆದಿಮಾಹ? **ಸತ್ತರತನ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ। **ನಾಗ**ನ್ತಿ ಹತ್ಥಿಂ। **ಅಡ್ಢಟ್ಠರತನಂ ವಾ**ತಿ ಅಡ್ಢರತನೇನ ಊನಅಟ್ಠರತನಂ, ಪುರಿಮಪಾದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಕುಮ್ಭಾ ವಿದತ್ಥಾಧಿಕಸತ್ತಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಾಲಪತ್ತಿಕಾಯಾ**ತಿ ತರುಣತಾಲಪಣ್ಣೇನ। **ಚವಿತ್ಥಾ**ತಿ ಚುತಾ, ನ ಮತಾ ವಾ ನಟ್ಠಾ ವಾ, ಬುದ್ಧಪಟಿಭಾಗಸ್ಸ ಪನ ಸಾವಕಸ್ಸ ಉಪವಾದಂ ವತ್ವಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೇ ಛಹಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಹಿ ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತೇ ತಸ್ಸಾ ಕಾಸಾವಾನಿ ಕಣ್ಟಕಸಾಖಾ ವಿಯ ಕಚ್ಛುಸಾಖಾ ವಿಯ ಚ ಸರೀರಂ ಖಾದಿತುಂ ಆರದ್ಧಾನಿ, ತಾನಿ ಹಾರೇತ್ವಾ ಸೇತಕಾನಿ ನಿವತ್ಥಕ್ಖಣೇಯೇವಸ್ಸಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾದೋ ಉದಪಾದೀತಿ। ದಸಮಂ।

೧೧. ಚೀವರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೪. ಏಕಾದಸಮೇ **ದಕ್ಖಿಣಾಗಿರಿಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ರಾಜಗಹಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಗಿರಿನೋ ದಕ್ಖಿಣಭಾಗೇ ಜನಪದೋ ದಕ್ಖಿಣಾಗಿರಿ ನಾಮ, ತಸ್ಮಿಂ ಚಾರಿಕಂ ಚರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚಾರಿಕಾ ಚ ನಾಮ ದುವಿಧಾ ಹೋತಿ ತುರಿತಚಾರಿಕಾ ಚ ಅತುರಿತಚಾರಿಕಾ ಚ। ತತ್ಥ ಯಂ ಏಕಚ್ಚೋ ಏಕಂ ಕಾಸಾವಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಅಂಸೇ ಲಗ್ಗೇತ್ವಾ ಛತ್ತಂ ಆದಾಯ ಸರೀರತೋ ಸೇದೇಹಿ ಪಗ್ಘರನ್ತೇಹಿ ದಿವಸೇನ ಸತ್ತಟ್ಠಯೋಜನಾನಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಯಂ ವಾ ಪನ ಬುದ್ಧಾ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಬೋಧನೇಯ್ಯಸತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಯೋಜನಸತಮ್ಪಿ ಯೋಜನಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಖಣೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಏಸಾ **ತುರಿತಚಾರಿಕಾ** ನಾಮ। ದೇವಸಿಕಂ ಪನ ಗಾವುತಂ ಅಡ್ಢಯೋಜನಂ ತಿಗಾವುತಂ ಯೋಜನನ್ತಿ ಏತ್ತಕಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಅಜ್ಝತನಾಯ ನಿಮನ್ತನಂ ಅಧಿವಾಸಯತೋ ಜನಸಙ್ಗಹಂ ಕರೋತೋ ಗಮನಂ, ಏಸಾ **ಅತುರಿತಚಾರಿಕಾ** ನಾಮ। ಅಯಂ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ।

ನನು ಚ ಥೇರೋ ಪಞ್ಚವೀಸತಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಛಾಯಾ ವಿಯ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ ಪಚ್ಛತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋವ ಅಹೋಸಿ, "ಕಹಂ ಆನನ್ದೋ"ತಿ ವಚನಸ್ಸ ಓಕಾಸಮೇವ ನ ಅದಾಸಿ, ಸೋ ಕಿಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಚಾರಿಕಂ ಚರಿತುಂ ಓಕಾಸಂ ಲಭತೀತಿ? ಸತ್ಥು ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸಂವಚ್ಛರೇ। ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಕಿರ ಸತ್ಥರಿ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋ ಸತ್ಥು ಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇ ಸನ್ನಿಪತಿತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಸಙ್ಗಾಯನತ್ಥಂ ಪಞ್ಚಸತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಚ್ಚಿನಿತ್ವಾ, "ಆವುಸೋ, ಮಯಂ ರಾಜಗಹೇ

ವಸ್ಸಂ ವಸನ್ತಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಸಜ್ಝಾಯಿಸ್ಸಾಮ, ತುಮ್ಹೇ ಪುರೇ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ ಅತ್ತನೋ ಪಲಿಬೋಧಂ ಉಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ರಾಜಗಹೇ ಸನ್ನಿಪತಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ರಾಜಗಹಂ ಗತೋ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋಪಿ ಭಗವತೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಆದಾಯ ಮಹಾಜನಂ ಸಞ್ಞಾಪೇನ್ತೋ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ರಾಜಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ದಕ್ಖಿಣಾಗಿರಿಸ್ಮಿಂ ಚಾರಿಕಂ ಚರಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಕುಮಾರಭೂತಾತಿ ಯೇ ತೇ ಹೀನಾಯಾವತ್ತಾ ನಾಮ, ತೇ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಕುಮಾರಕಾ ದಹರಾ ತರುಣಾ ಏಕವಸ್ಸಿಕದ್ವೇವಸ್ಸಿಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಚೇವ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಕುಮಾರಕಾ ಚ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ಕಸ್ಮಾ ಹೀನಾಯಾವತ್ತಾತಿ? ತೇಸಂ ಕಿರ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಚಿನ್ತೇಸುಂ - "ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಸತ್ಥು ವಿಸ್ಸಾಸಿಕೋ ಅಟ್ಠ ವರೇ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಹತಿ, ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗನ್ತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ದಾರಕೇ ಏತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಾಜೇಮ, ಸೋ ಸತ್ಥಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಆಗತೇ ಮಯಂ ಮಹಾಸಕ್ಕಾರಂ ಕಾತುಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಇಮಿನಾ ತಾವ ಕಾರಣೇನ ನೇಸಂ ಞಾತಕಾ ತೇ ಪಬ್ಬಾಜೇಸುಂ। ಸತ್ಥರಿ ಪನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತೇಸಂ ಸಾ ಪತ್ಥನಾ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನಾ, ಅಥ ತೇ ಏಕದಿವಸೇನೇವ ಉಪ್ಪಬ್ಬಾಜೇಸುಂ।

ಯಥಾಭಿರನ್ತನ್ತಿ ಯಥಾರುಚಿಯಾ ಯಥಾಅಜ್ಝಾಸಯೇನ। **ತಿಕಭೋಜನಂ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ**, ಇದಂ "ಗಣಭೋಜನೇ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಮಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೧೧)। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಹಿ ತಿಣ್ಣಂ ಜನಾನಂ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನಂ ಸಾದಿಯಿತ್ವಾ ಏಕತೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ತಿಕಭೋಜನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ದುಮ್ಮಙ್ಕೂನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ನಿಗ್ಗಹಾಯಾತಿ ದುಸ್ಸೀಲಪುಗ್ಗಲಾನಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಂ। **ಪೇಸಲಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯಾತಿ** ದುಮ್ಮಙ್ಕೂನಂ ನಿಗ್ಗಹೇನೇವ ಪೇಸಲಾನಂ ಉಪೋಸಥಪವಾರಣಾ ವತ್ತನ್ತಿ, ಸಮಗ್ಗವಾಸೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ತೇಸಂ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಸ ಫಾಸುವಿಹಾರಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ। **ಮಾ ಪಾಪಿಚ್ಛಾ ಪಕ್ಖಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ಯಥಾ ದೇವದತ್ತೋ ಸಪರಿಸೋ ಕುಲೇಸು ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಪಾಪಿಚ್ಛೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದಿ, ಏವಂ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಪಾಪಿಚ್ಛಾ ಗಣಬನ್ಧೇನ ಕುಲೇಸು ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಮಾನಾ ಗಣಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ತಂ ಪಕ್ಖಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಾ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯುನ್ತಿ, ಇತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕುಲಾನುದ್ದಯತಾಯ ಚಾತಿ** ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಉಪೋಸಥಪವಾರಣಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಗ್ಗವಾಸಂ ವಸನ್ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಸಲಾಕಭತ್ತಾದೀನಿ ದತ್ವಾ ಸಗ್ಗಪರಾಯಣಾ ಭವನ್ತಿ, ಇತಿ ಇಮಾಯ ಕುಲಾನುದ್ದಯತಾಯ ಚ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಸ್ಸಘಾತಂ ಮಞ್ಞೇ ಚರಸೀತಿ ಸಸ್ಸಂ ಘಾತೇನ್ತೋ ವಿಯ ಆಹಿಣ್ಡಸಿ। **ಕುಲೂಪಘಾತಂ ಮಞ್ಞೇ ಚರಸೀತಿ** ಕುಲಾನಿ ಉಪಘಾತೇನ್ತೋ ವಿಯ ಹನನ್ತೋ ವಿಯ ಆಹಿಣ್ಡಸಿ। **ಓಲುಜ್ಜತೀತಿ** ವಿಸೇಸೇನ ಪಲುಜ್ಜತಿ ಭಿಜ್ಜತಿ। **ಪಲುಜ್ಜನ್ತಿ ಖೋ ತೇ, ಆವುಸೋ, ನವಪ್ಪಾಯಾತಿ**, ಆವುಸೋ, ಏತೇ ತುಯ್ಹಂ ಪಾಯೇನ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ನವಕಾ ಏಕವಸ್ಸಿಕದುವಸ್ಸಿಕಾ ದಹರಾ ಚೇವ ಸಾಮಣೇರಾ ಚ ಪಲುಜ್ಜನ್ತಿ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ। **ನ ವಾಯಂ ಕುಮಾರಕೋ ಮತ್ತಮಞ್ಞಾಸೀತಿ** ಅಯಂ ಕುಮಾರಕೋ ಅತ್ತನೋ ಪಮಾಣಂ ನ ಜಾನಾತೀತಿ ಥೇರಂ ತಜ್ಜೇನ್ತೋ ಆಹ।

ಕುಮಾರಕವಾದಾ ನ ಮುಚ್ಚಾಮಾತಿ ಕುಮಾರಕವಾದತೋ ನ ಮುಚ್ಚಾಮ । **ತಥಾ ಹಿ ಪನ ತ್ವನ್ತಿ** ಇದಮಸ್ಸ ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬತಾಯ ಕಾರಣದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಯಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಇಮೇಹಿ ನವೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರರಹಿತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಚರಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಕುಮಾರಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಚರನ್ತೋ ಕುಮಾರಕೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹಸೀತಿ।

ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋ ಸಮಾನೋತಿ ಇದಂ ಯಸ್ಮಾ ಥೇರಸ್ಸ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ನೇವ ಆಚರಿಯೋ ನ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಸಯಂ ಕಾಸಾಯಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಅನತ್ತಮನತಾಯ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬತಂ ಆರೋಪಯಮಾನಾ ಆಹ।

ಸಹಸಾತಿ ಏತ್ಥ ರಾಗಮೋಹಚಾರೋಪಿ ಸಹಸಾಚಾರೋ, ಇದಂ ಪನ ದೋಸಚಾರವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾತಿ** ಅಪ್ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ, ಇದಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಸೋಧೇನ್ತೋ **ಯತ್ವಾಹಂ, ಆವುಸೋತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಉದ್ದಿಸಿತು**ನ್ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಞ್ಞಂ ಮಯ್ಹಂ ಸತ್ಥಾತಿ ಏವಂ ಉದ್ದಿಸಿತುಂ ನ ಜಾನಾಮಿ। **ಸಮ್ಬಾಧೋ ಘರಾವಾಸೋತಿ**ಆದೀಸು ಸಚೇಪಿ ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥೇ ಘರೇ ಯೋಜನಸತನ್ತರೇಪಿ ವಾ ದ್ವೇ ಜಾಯಮ್ಪತಿಕಾ ವಸನ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ತೇಸಂ ಸಕಿಞ್ಚನಸಪಲಿಬೋಧಟ್ಠೇನ ಘರಾವಾಸೋ ಸಮ್ಬಾಧೋಯೇವ। **ರಜಾಪಥೋತಿ** ರಾಗರಜಾದೀನಂ ಉಟ್ಠಾನಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ। "ಆಗಮನಪಥೋ"ತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಅಲಗ್ಗನಟ್ಠೇನ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ ವಿಯಾತಿ **ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ**। ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಹಿ ಕೂಟಾಗಾರರತನಮಯಪಾಸಾದದೇವವಿಮಾನಾದೀಸು ಪಿಹಿತದ್ವಾರವಾತಪಾನೇಸು ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇಸು ವಸನ್ತೋಪಿ ನೇವ ಲಗ್ಗತಿ ನ ಸಜ್ಜತಿ ನ ಬಜ್ಝತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ"ತಿ। ಅಪಿಚ **ಸಮ್ಬಾಧೋ ಘರಾವಾಸೋ** ಕುಸಲಕಿರಿಯಾಯ ಓಕಾಸಾಭಾವತೋ **ರಜಾಪಥೋ** ಅಸಂವುತಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ರಜಾನಂ, ಕಿಲೇಸರಜಾನಂ ಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನತೋ, **ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ** ಕುಸಲಕಿರಿಯಾಯ ಯಥಾ ಸುಖಂ ಓಕಾಸಸಬ್ಭಾವತೋ।

ನಯಿದಂ ಸುಕರಂ...ಪೇ॰... ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪಕಥಾ - ಯದೇತಂ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಏಕಮ್ಪಿ ದಿವಸಂ ಅಖಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ಚರಿಮಕಚಿತ್ತಂ ಪಾಪೇತಬ್ಬತಾಯ **ಏಕನ್ತಪರಿಪುಣ್ಣಂ** ಚರಿತಬ್ಬಂ, ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ಚ ಕಿಲೇಸಮಲೇನ ಅಮಲೀನಂ ಕತ್ವಾ ಚರಿಮಕಚಿತ್ತಂ ಪಾಪೇತಬ್ಬತಾಯ **ಏಕನ್ತಪರಿಸುದ್ಧಂ, ಸಙ್ಖಲಿಖಿತಂ** ಲಿಖಿತಸಙ್ಖಸದಿಸಂ ಧೋತಸಙ್ಖಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ಚರಿತಬ್ಬಂ, ಇದಂ ನ ಸುಕರಂ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಾ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸನ್ತೇನ ಏಕನ್ತಪರಿಪುಣ್ಣಂ...ಪೇ॰... ಚರಿತುಂ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಕಸಾಯರಸಪೀತತಾಯ ಕಾಸಾಯಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರನ್ತಾನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಪರಿದಹಿತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜೇಯ್ಯನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಅಗಾರಸ್ಸ ಹಿತಂ ಕಸಿವಣಿಜ್ಜಾದಿಕಮ್ಮಂ **ಅಗಾರಿಯ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಅನಗಾರಿಯಾತಿ ಞಾತಬ್ಬಾ, ತಂ ಅನಗಾರಿಯಂ। **ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯಂ।

ಪಟಪಿಲೋತಿಕಾನನ್ತಿ ಜಿಣ್ಣಪಿಲೋತಿಕಾನಂ ತೇರಸಹತ್ಥೋಪಿ ಹಿ ನವಸಾಟಕೋ ದಸಾನಂ ಛಿನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಿಲೋತಿಕಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇತಿ ಮಹಾರಹಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕತಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಪಟಪಿಲೋತಿಕಾನಂ ಸಙ್ಘಾಟಿ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ** ಅಡ್ಢಯೋಜನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಗ್ಗೋ ಅದ್ಧಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ, ದೀಘಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ಯಥಾ ಏಸ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಯಥಾ ಚ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಇಮಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸ ಆವಿಭಾವತ್ಥಂ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ - ಅತೀತೇ ಕಿರ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಮತ್ಥಕೇ ಪದುಮುತ್ತರೋ ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಉದಪಾದಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಹಂಸವತೀನಗರಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಖೇಮೇ ಮಿಗದಾಯೇ ವಿಹರನ್ತೇ ವೇದೇಹೋ ನಾಮ ಕುಟುಮ್ಬಿಕೋ ಅಸೀತಿಕೋಟಿಧನವಿಭವೋ ಪಾತೋವ ಸುಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಪೂಜೇತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಸತ್ಥಾ ಮಹಾನಿಸಭತ್ಥೇರಂ ನಾಮ ತತಿಯಸಾವಕಂ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧುತವಾದಾನಂ ಯದಿದಂ ನಿಸಭೋ"ತಿ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇಸಿ। ಉಪಾಸಕೋ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಪಸನ್ನೋ ಧಮ್ಮಕಥಾವಸಾನೇ ಮಹಾಜನೇ ಉಟ್ಠಾಯ ಗತೇ ಸತ್ಥಾರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ, "ಭನ್ತೇ, ಸ್ವೇ ಮಯ್ಹಂ ಭಿಕ್ಖಂ ಅಧಿವಾಸೇಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಮಹಾ ಖೋ, ಉಪಾಸಕ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋತಿ। ಕಿತ್ತಕೋ ಭಗವಾತಿ। ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸನ್ತಿ। ಭನ್ತೇ, ಏಕಂ ಸಾಮಣೇರಮ್ಪಿ ವಿಹಾರೇ ಅಸೇಸೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಂ ಅಧಿವಾಸೇಥಾತಿ। ಸತ್ಥಾ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। ಉಪಾಸಕೋ ಸತ್ಥು ಅಧಿವಾಸನಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಗೇಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾದಾನಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಸತ್ಥು ಕಾಲಂ ಆರೋಚಾಪೇಸಿ। ಸತ್ಥಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ ಘರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ದಕ್ಖಿಣೋದಕಾವಸಾನೇ ಯಾಗುಭತ್ತಾದೀನಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೋ ಭತ್ತವಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಅಕಾಸಿ। ಉಪಾಸಕೋಪಿ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸೀದಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ ಮಹಾನಿಸಭತ್ಥೇರೋ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ತಮೇವ ವೀಥಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ। ಉಪಾಸಕೋ ದಿಸ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಗನ್ತ್ವಾ ಥೇರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ "ಪತ್ತಂ, ಭನ್ತೇ, ನೋ ದೇಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ ಪತ್ತಂ ಅದಾಸಿ। ಭನ್ತೇ, ಇಧೇವ ಪವಿಸಥ, ಸತ್ಥಾಪಿ ಗೇಹೇ ನಿಸಿನ್ನೋತಿ। ನ ವಟ್ಟಿಸ್ಸತಿ ಉಪಾಸಕಾತಿ। ಉಪಾಸಕೋ ಥೇರಸ್ಸ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ತತೋ ಥೇರಂ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತೋ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಏವಮಾಹ - "ಭನ್ತೇ, ಮಹಾನಿಸಭತ್ಥೇರೋ 'ಸತ್ಥಾ ಗೇಹೇ ನಿಸಿನ್ನೋ'ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಪವಿಸಿತುಂ ನ ಇಚ್ಛಿ, ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಏತಸ್ಸ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಗುಣೇಹಿ ಅತಿರೇಕೋ ಗುಣೋ"ತಿ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ವಣ್ಣಮಚ್ಛೇರಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಏವಮಾಹ - "ಉಪಾಸಕ, ಮಯಂ ಭಿಕ್ಖಂ ಆಗಮಯಮಾನಾ ಗೇಹೇ ನಿಸೀದಾಮ, ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ನ ಏವಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಂ ಉದಿಕ್ಖತಿ। ಮಯಂ ಗಾಮನ್ತಸೇನಾಸನೇ ವಸಾಮ, ಸೋ ಅರಞ್ಞಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಸತಿ। ಮಯಂ ಛನ್ನೇ ವಸಾಮ, ಸೋ ಅಬ್ಭೋಕಾಸಮ್ಹಿಯೇವ ವಸತಿ। ಇತಿ ತಸ್ಸ ಅಯಞ್ಚ ಅಯಞ್ಚ ಗುಣೋ"ತಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪೂರಯಮಾನೋವ ಕಥೇಸಿ। ಉಪಾಸಕೋ ಪಕತಿಯಾಪಿ ಜಲಮಾನದೀಪೋ ತೇಲೇನ ಆಸಿತ್ತೋ ವಿಯ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಪಸನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಕಿಂ ಮಯ್ಹಂ ಅಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ, ಅನಾಗತೇ ಏಕಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಧುತವಾದಾನಂ ಅಗ್ಗಭಾವತ್ಥಾಯ ಪತ್ಥನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ?

ಸೋ ಪುನಪಿ ಸತ್ಥಾರಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ತೇನೇವ ನಿಯಾಮೇನ ಸತ್ತ ದಿವಸಾನಿ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ತಿಚೀವರಾನಿ ದತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಪಾದಮೂಲೇ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಏವಮಾಹ - "ಯಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸತ್ತ ದಿವಸಾನಿ ದಾನಂ ದೇನ್ತಸ್ಸ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ಮೇತ್ತಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ, ಇಮಿನಾಹಂ ನ ಅಞ್ಞಂ ದೇವಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ವಾ ಸಕ್ಕಮಾರಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ವಾ ಪತ್ಥೇಮಿ, ಇದಂ ಪನ ಮೇ ಕಮ್ಮಂ ಅನಾಗತೇ ಏಕಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಮಹಾನಿಸಭತ್ಥೇರೇನ ಪತ್ತಟ್ಠಾನನ್ತರಂ ಪಾಪುಣನತ್ಥಾಯ ತೇರಸಧುತಙ್ಗಧರಾನಂ ಅಗ್ಗಭಾವಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೂ"ತಿ। ಸತ್ಥಾ "ಮಹನ್ತಂ ಠಾನಂ ಇಮಿನಾ ಪತ್ಥಿತಂ, ಸಮಿಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ ನು ಖೋ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಸಮಿಜ್ಝನಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ ಆಹ - "ಮನಾಪಂ ತೇ ಠಾನಂ ಪತ್ಥಿತಂ, ಅನಾಗತೇ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಮತ್ಥಕೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ತ್ವಂ ತತಿಯಸಾವಕೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಉಪಾಸಕೋ "ಬುದ್ಧಾನಂ ದ್ವೇ ಕಥಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಪುನದಿವಸೇ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ವಿಯ ತಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅಮಞ್ಞಿತ್ಥ। ಸೋ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಸೀಲಂ ರಕ್ಖಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕಾಲಙ್ಕತೋ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ।

ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವನ್ತೋ ಇತೋ ಏಕನವುತಿಕಪ್ಪೇ ವಿಪಸ್ಸಿಮ್ಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಬನ್ಧುಮತೀನಗರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಖೇಮೇ ಮಿಗದಾಯೇ ವಿಹರನ್ತೇ ದೇವಲೋಕಾ ಚವಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಪರಿಜಿಣ್ಣೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಕಾಲೇ "ವಿಪಸ್ಸೀ ಭಗವಾ ಸತ್ತಮೇ ಸತ್ತಮೇ ಸಂವಚ್ಛರೇ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತೀ"ತಿ ಮಹನ್ತಂ ಕೋಲಾಹಲಂ ಹೋತಿ। ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ದೇವತಾ "ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಆರೋಚೇನ್ತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತಂ ಸಾಸನಂ ಅಸ್ಸೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಚ ನಿವಾಸನಸಾಟಕೋ ಏಕೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ, ಪಾರುಪನಂ ಪನ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಏಕಮೇವ। ಸಕಲನಗರೇ "ಏಕಸಾಟಕಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಕೇನಚಿದೇವ ಕಿಚ್ಚೇನ ಸನ್ನಿಪಾತೇ ಸತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಂ ಗೇಹೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಯಂ ಗಚ್ಛತಿ , ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀನಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇ ಸತಿ ಸಯಂ ಗೇಹೇ ತಿಟ್ಠತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ತಂ ವತ್ಥಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ದಿವಸೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಂ ಆಹ - "ಭೋತಿ, ಕಿಂ ರತ್ತಿಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಸುಣಿಸ್ಸಸಿ ದಿವಾ"ತಿ? "ಮಯಂ ಮಾತುಗಾಮಜಾತಿಕಾ ನಾಮ ರತ್ತಿಂ ಸೋತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮ, ದಿವಾ ಸೋಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಗೇಹೇ ಠಪೇತ್ವಾ ವತ್ಥಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಉಪಾಸಿಕಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ದಿವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತೇ ನಿಸಿನ್ನಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಉಪಾಸಿಕಾಹಿಯೇವ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗಮಾಸಿ। ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಂ ಗೇಹೇ ಠಪೇತ್ವಾ ವತ್ಥಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗತೋ।

ತಸ್ಮಿಂ ಚ ಸಮಯೇ ಸತ್ಥಾ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಅಲಙ್ಕತಧಮ್ಮಾಸನೇ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನೋ ಚಿತ್ತಬೀಜನಿಂ ಆದಾಯ ಆಕಾಸಗಙ್ಗಂ ಓತಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಸಿನೇರುಂ ಮತ್ಥಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಗರಂ ನಿಮ್ಮಥೇನ್ತೋ ವಿಯ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪರಿಸನ್ತೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ಪಠಮಯಾಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಕಲಸರೀರಂ ಪೂರಯಮಾನಾ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಾ ಪೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಸೋ

ಪಾರುತವತ್ಥಂ ಸಞ್ಚರಿತ್ವಾ "ದಸಬಲಸ್ಸ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಆದೀನವಸಹಸ್ಸಂ ದಸ್ಸಯಮಾನಂ ಮಚ್ಛೇರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಸೋ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಚ ಮಯ್ಹಞ್ಚ ಏಕಮೇವ ವತ್ಥಂ, ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಾರುಪನಂ ನತ್ಥಿ, ಅಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಚ ನಾಮ ಬಹಿ ಚರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ"ತಿ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಅದಾತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ನಿಕ್ಖನ್ತೇ ಪಠಮಯಾಮೇ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇಪಿ ತಥೇವ ಪೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಸೋ ತಥೇವ ಚ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತಥೇವ ಅದಾತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ನಿಕ್ಖನ್ತೇ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇಪಿ ತಥೇವ ಪೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಸೋ "ತರಣಂ ವಾ ಹೋತು ಮರಣಂ ವಾ, ಪಚ್ಛಾಪಿ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ಥಂ ಸಞ್ಚರಿತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಪಾದಮೂಲೇ ಠಪೇಸಿ। ತತೋ ವಾಮಹತ್ಥಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಹತ್ಥೇನ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಅಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ "ಜಿತಂ ಮೇ ಜಿತಂ ಮೇ"ತಿ ತಯೋ ವಾರೇ ನದಿ।

ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಮಯೇ ಬನ್ಧುಮರಾಜಾ ಧಮ್ಮಾಸನಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ ಅನ್ತೋಸಾಣಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ। ರಞ್ಞೋ ಚ ನಾಮ "ಜಿತಂ ಮೇ"ತಿ ಸದ್ದೋ ಅಮನಾಪೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಪುರಿಸಂ ಪೇಸೇಸಿ "ಗಚ್ಛ ಏತಂ ಪುಚ್ಛ ಕಿಂ ವದೇಸೀ"ತಿ? ಸೋ ತೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಆಹ - "ಅವಸೇಸಾ ಹತ್ಥಿಯಾನಾದೀನಿ ಆರುಯ್ಹ ಅಸಿಚಮ್ಮಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಸೇನಂ ಜಿನನ್ತಿ, ನ ತಂ ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಅಹಂ ಪನ ಪಚ್ಛತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಕೂಟಗೋಣಸ್ಸ ಮುಗ್ಗರೇನ ಸೀಸಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ತಂ ಪಲಾಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ಮಚ್ಛೇರಚಿತ್ತಂ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಪಾರುತವತ್ಥಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಅದಾಸಿಂ, ತಂ ಮೇ ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಜಿತ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಪುರಿಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ ಆಹ - "ಅಮ್ಹೇ ಭಣೇ ದಸಬಲಸ್ಸ ಅನುರೂಪಂ ನ ಜಾನಿಮ್ಹಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪನ ಜಾನೀ"ತಿ ವತ್ಥಯುಗಮ್ಪಿ ಪೇಸೇಸಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಪಠಮಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅದತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಗುಣೇ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ಅದಾಸಿ, ಸತ್ಥು ಗುಣೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಮಯ್ಹಂ ಕೋ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ತಮ್ಪಿ ವತ್ಥಯುಗಂ ದಸಬಲಸ್ಸೇವ ಅದಾಸಿ। ರಾಜಾ "ಕಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಕತ"ನ್ತಿ? ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ, "ತಮ್ಪಿ ತೇನ ವತ್ಥಯುಗಂ ತಥಾಗತಸ್ಸೇವ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿ ಸುತ್ವಾ ಅಞ್ಞಾನಿ ದ್ವೇ ವತ್ಥಯುಗಾನಿ ಪೇಸೇಸಿ। ಸೋ ತಾನಿಪಿ ಅದಾಸಿ। ರಾಜಾ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಚತ್ತಾರೀತಿ ಏವಂ ಯಾವ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ವತ್ಥಯುಗಾನಿ ಪೇಸೇಸಿ। ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ "ಇದಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಗಹಣಂ ವಿಯ ಹೋತೀ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಏಕಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಅತ್ಥಾಯ ಏಕನ್ತಿ ದ್ವೇ ವತ್ಥಯುಗಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ತಿಂಸ ಯುಗಾನಿ ತಥಾಗತಸ್ಸೇವ ಅದಾಸಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚ ಸತ್ಥು ವಿಸ್ಸಾಸಿಕೋ ಜಾತೋ।

ಅಥ ನಂ ರಾಜಾ ಏಕದಿವಸಂ ಸೀತಸಮಯೇ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಂ ಅತ್ತನೋ ಪಾರುತಂ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಂ ದತ್ವಾ ಆಹ - "ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಇದಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾಹೀ"ತಿ। ಸೋ "ಕಿಂ ಮೇ ಇಮಿನಾ ಕಮ್ಬಲೇನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪೂತಿಕಾಯೇ ಉಪನೀತೇನಾ"ತಿ? ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ, ಅನ್ತೋಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ತಥಾಗತಮಞ್ಚಸ್ಸ ಉಪರಿ ವಿತಾನಂ ಕತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ। ಅಥ ಏಕದಿವಸಂ ರಾಜಾ ಪಾತೋವ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತೋಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸೀದಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಮಯೇ ಛಬ್ಬಣ್ಣಾ ಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ಕಮ್ಬಲಂ ಪಟಿಹಞ್ಞನ್ತಿ, ಕಮ್ಬಲೋ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚತಿ। ರಾಜಾ ಉದ್ಧಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಸಞ್ಜಾನಿತ್ವಾ ಆಹ - "ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏಸ ಕಮ್ಬಲೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಏಕಸಾಟಕಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ದಿನ್ನೋ"ತಿ। ತುಮ್ಹೇಹಿ, ಮಹಾರಾಜ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪೂಜಿತೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಅಹಂ ಪೂಜಿತೋತಿ। ರಾಜಾ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯುತ್ತಕಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ನ ಮಯ"ನ್ತಿ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ಯಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪಕಾರಭೂತಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಟ್ಠಟ್ಠಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಟ್ಠಕಂ ನಾಮ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಪುರೋಹಿತಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇಸಿ। ಸೋಪಿ "ಅಟ್ಠಟ್ಠಕಂ ನಾಮ ಚತುಸಟ್ಠಿ ಹೋತೀ"ತಿ ಚತುಸಟ್ಠಿ ಸಲಾಕಭತ್ತಾನಿ ಉಪನಿಬನ್ಧಾಪೇತ್ವಾ ಯಾವಜೀವಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸೀಲಂ ರಕ್ಖಿತ್ವಾ ತತೋ ಚುತೋ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ।

ಪುನ ತತೋ ಚುತೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸ ಚ ಭಗವತೋ ಕಸ್ಸಪದಸಬಲಸ್ಸ ಚಾತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕುಟುಮ್ಬಿಯಘರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಸೋ ವುದ್ಧಿಮನ್ವಾಯ ಘರಾವಾಸಂ ವಸನ್ತೋ ಏಕದಿವಸಂ ಅರಞ್ಞೇ ಜಙ್ಘವಿಹಾರಂ ಚರತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಮಯೇ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ನದೀತೀರೇ ಚೀವರಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಅನುವಾತೇ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇ ಸಞ್ಹರಿತ್ವಾ ಠಪೇತುಂ ಆರದ್ಧೋ। ಸೋ ದಿಸ್ವಾ, "ಕಸ್ಮಾ, ಭನ್ತೇ, ಸಞ್ಹರಿತ್ವಾ ಠಪೇಥಾ"ತಿ? ಆಹ। ಅನುವಾತೋ ನಪ್ಪಹೋತೀತಿ। "ಇಮಿನಾ,

ಭನ್ತೇ, ಕರೋಥಾ"ತಿ ಸಾಟಕಂ ದತ್ವಾ, "ನಿಬ್ಬತ್ತನಿಬ್ಬತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಮೇ ಕೇನಚಿ ಪರಿಹಾನಿ ಮಾ ಹೋತೂ"ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ। ಘರೇಪಿಸ್ಸ ಭಗಿನಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಭರಿಯಾಯ ಕಲಹಂ ಕರೋನ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ।

ಅಥಸ್ಸ ಭಗಿನೀ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಭರಿಯಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಏವರೂಪಂ ಬಾಲಂ ಯೋಜನಸತೇನ ಪರಿವಜ್ಜೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ। ಸಾ ಗೇಹದ್ವಾರೇ ಠಿತಾ ತಂ ಸುತ್ವಾ, "ಇಮಾಯ ದಿನ್ನಂ ಭತ್ತಂ ಏಸ ಮಾ ಭುಞ್ಜತೂ"ತಿ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಕಲಲಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಇತರಾ ದಿಸ್ವಾ, "ಬಾಲೇ ಮಂ ತಾವ ಅಕ್ಕೋಸ ವಾ ಪಹರ ವಾ। ಏವರೂಪಸ್ಸ ಪನ ದ್ವೇ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಪೂರಿತಪಾರಮಿಸ್ಸ ಪತ್ತತೋ ಭತ್ತಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಕಲಲಂ ದಾತುಂ ನ ಯುತ್ತ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಅಥಸ್ಸ ಭರಿಯಾಯ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಸಾ "ತಿಟ್ಠಥ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಕಲಲಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಗನ್ಧಚುಣ್ಣೇನ ಉಬ್ಬಟ್ಟೇತ್ವಾ ಪವರಸ್ಸ ಚತುಮಧುರಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ಆಸಿತ್ತೇನ ಪದುಮಗಬ್ಭವಣ್ಣೇನ ಸಪ್ಪಿನಾ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಠಪೇತ್ವಾ, "ಯಥಾ ಅಯಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಓಭಾಸಜಾತೋ, ಏವಂ ಓಭಾಸಜಾತಂ ಮೇ ಸರೀರಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ ಆಕಾಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದಿ। ತೇಪಿ ಜಾಯಮ್ಪತಿಕಾ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಕುಸಲಂ ಕತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಪುನ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಉಪಾಸಕೋ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಅಸೀತಿಕೋಟಿವಿಭವಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಿನೋ ಪುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ಇತರಾ ತಾದಿಸಸ್ಸೇವ ಧೀತಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ।

ತಸ್ಸ ವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ತಮೇವ ಸೇಟ್ಠಿಧೀತರಂ ಆನಯಿಂಸು। ತಸ್ಸಾ ಪುಬ್ಬೇ ಅದಿನ್ನವಿಪಾಕಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ ಪತಿಕುಲಂ ಪವಿಟ್ಠಮತ್ತಾಯ ಉಮ್ಮಾರಬ್ಭನ್ತರೇ ಸಕಲಸರೀರಂ ಉಗ್ಘಾಟಿತವಚ್ಚಕುಟಿ ವಿಯ ದುಗ್ಗನ್ಧಂ ಜಾತಂ। ಸೇಟ್ಠಿಕುಮಾರೋ "ಕಸ್ಸಾಯಂ ಗನ್ಧೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಸೇಟ್ಠಿಕಞ್ಞಾಯಾ"ತಿ ಸುತ್ವಾ "ನೀಹರಥ ನೀಹರಥಾ"ತಿ ಆಭತನಿಯಾಮೇನೇವ ಕುಲಘರಂ ಪೇಸೇಸಿ। ಸಾ ಏತೇನೇವ ನೀಹಾರೇನ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಪಟಿನಿವತ್ತಿತಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಹಂ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಪಟಿನಿವತ್ತಾ। ಕಿಂ ಮೇ ಜೀವಿತೇನಾ"ತಿ? ಅತ್ತನೋ ಆಭರಣಭಣ್ಡಂ ಭಞ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಿಟ್ಠಕಂ ಕಾರೇಸಿ ರತನಾಯತಂ ವಿದತ್ಥಿವಿತ್ಥತಂ ಚತುರಙ್ಗುಲುಬ್ಬೇಧಂ। ತತೋ ಹರಿತಾಲಮನೋಸಿಲಾಪಿಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಉಪ್ಪಲಹತ್ಥಕೇ ಆದಾಯ ಕಸ್ಸಪದಸಬಲಸ್ಸ ಚೇತಿಯಕರಣಟ್ಠಾನಂ ಗತಾ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಖಣೇ ಏಕಾ ಇಟ್ಠಕಪನ್ತಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛಮಾನಾ ಘಟನಿಟ್ಠಕಾಯ ಊನಾ ಹೋತಿ। ಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾ ವಡ್ಢಕಿಂ ಆಹ - "ಇಮಂ ಇಟ್ಠಕಂ ಏತ್ಥ ಠಪೇಥಾ"ತಿ। ಅಮ್ಮ, ಭದ್ದಕೇ ಕಾಲೇ ಆಗತಾಸಿ, ಸಯಮೇವ ಠಪೇಹೀತಿ। ಸಾ ಆರುಯ್ಹ ತೇಲೇನ ಹರಿತಾಲಮನೋಸಿಲಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ತೇನ ಬನ್ಧನೇನ ಇಟ್ಠಕಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಉಪ್ಪಲಹತ್ಥಕೇಹಿ ಪೂಜಂ ಕತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ, "ನಿಬ್ಬತ್ತನಿಬ್ಬತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಮೇ ಕಾಯತೋ ಚನ್ದನಗನ್ಧೋ ವಾಯತು, ಮುಖತೋ ಉಪ್ಪಲಗನ್ಧೋ"ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ, ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ, ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ।

ಅಥ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖಣೇ ಯಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮಂ ಗೇಹಂ ನೀತಾ, ತಸ್ಸ ತಂ ಆರಬ್ಭ ಸತಿ ಉದಪಾದಿ । ನಗರೇಪಿ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಸಙ್ಘುಟ್ಠಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಉಪಟ್ಠಾಕೇ ಆಹ - "ತದಾ ಇಧ ಆನೀತಾ ಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾ ಅತ್ಥಿ, ಕಹಂ ಸಾ"ತಿ? "ಕುಲಗೇಹೇ ಸಾಮೀ"ತಿ। "ಆನೇಥ ನಂ, ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ, ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಠಿತಾ "ಕಿಂ, ತಾತಾ, ಆಗತತ್ಥಾ"ತಿ? ತಾಯ ಪುಟ್ಠಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆಚಿಕ್ಖಿಂಸು। "ತಾತಾ, ಮಯಾ ಆಭರಣಭಣ್ಡೇನ ಚೇತಿಯಂ ಪೂಜಿತಂ, ಆಭರಣಂ ಮೇ ನತ್ಥೀ"ತಿ। ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸುಂ। "ಆನೇಥ ನಂ, ಪಿಳನ್ಧನಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ತೇ ಆನಯಿಂಸು। ತಸ್ಸಾ ಸಹ ಘರಪ್ಪವೇಸೇನ ಸಕಲಗೇಹಂ ಚನ್ದನಗನ್ಧಞ್ಚೇವ ನೀಲುಪ್ಪಲಗನ್ಧಞ್ಚ ವಾಯಿ।

ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೋ ತಂ ಪುಚ್ಛಿ - "ಪಠಮಂ ತವ ಸರೀರತೋ ದುಗ್ಗನ್ಧೋ ವಾಯಿ, ಇದಾನಿ ಪನ ತೇ ಸರೀರತೋ ಚನ್ದನಗನ್ಧೋ, ಮುಖತೋ ಉಪ್ಪಲಗನ್ಧೋ ವಾಯತಿ। ಕಿಂ ಏತ"ನ್ತಿ? ಸಾ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅತ್ತನೋ ಕತಕಮ್ಮಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೋ "ನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ವತ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನ"ನ್ತಿ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ಯೋಜನಿಕಂ ಸುವಣ್ಣಚೇತಿಯಂ ಕಮ್ಬಲಕಞ್ಚುಕೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ರಥಚಕ್ಕಪ್ಪಮಾಣೇಹಿ ಸುವಣ್ಣಪದುಮೇಹಿ ಅಲಙ್ಕರಿ। ತೇಸಂ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಾ ಓಲಮ್ಬಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ

ಠತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚುತೋ ಬಾರಾಣಸಿತೋ ಯೋಜನಮತ್ತೇ ಠಾನೇ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಅಮಚ್ಚಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಸೇಟ್ಠಿಕಞ್ಞಾ ದೇವಲೋಕತೋ ಚವಿತ್ವಾ ರಾಜಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಧೀತಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ।

ತೇಸು ವಯಪ್ಪತ್ತೇಸು ಕುಮಾರಸ್ಸ ವಸನಗಾಮೇ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಸಙ್ಘುಟ್ಠಂ, ಸೋ ಮಾತರಂ ಆಹ – "ಸಾಟಕಂ ಮೇ ಅಮ್ಮ ದೇಹಿ, ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಸಾ ಧೋತವತ್ಥಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। "ಅಮ್ಮ ಥೂಲಂ ಇದ"ನ್ತಿ। ಅಞ್ಞಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ, ತಮ್ಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ಅಞ್ಞಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ, ತಮ್ಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ಅಥ ನಂ ಮಾತಾ ಆಹ – "ತಾತ, ಯಾದಿಸೇ ಗೇಹೇ ಮಯಂ ಜಾತಾ, ನತ್ಥಿ ನೋ ಇತೋ ಸುಖುಮತರಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಪುಞ್ಞ"ನ್ತಿ। "ಲಭನಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ ಅಮ್ಮಾ"ತಿ। "ಪುತ್ತ ಅಹಂ ಅಜ್ಜೇವ ತುಯ್ಹಂ ಬಾರಾಣಸಿನಗರೇ ರಜ್ಜಪಟಿಲಾಭಮ್ಪಿ ಇಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ। ಸೋ ಮಾತರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಆಹ – "ಗಚ್ಛಾಮಿ ಅಮ್ಮಾ"ತಿ। "ಗಚ್ಛ, ತಾತಾ"ತಿ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸಾ ಚಿತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ – "ಕಹಂ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಇಧ ವಾ ಏತ್ಥ ವಾ ಗೇಹೇ ನಿಸೀದಿಸ್ಸತೀ"ತಿ? ಸೋ ಪನ ಪುಞ್ಞನಿಯಾಮೇನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನೇ ಮಙ್ಗಲಸಿಲಾಪಟ್ಟೇ ಸಸೀಸಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿ। ಸೋ ಚ ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಕಾಲಙ್ಕತಸ್ಸ ಸತ್ತಮೋ ದಿವಸೋ ಹೋತಿ।

ಅಮಚ್ಚಾ ರಞ್ಞೋ ಸರೀರಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ರಾಜಙ್ಗಣೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಮನ್ತಯಿಂಸು – "ರಞ್ಞೋ ಏಕಾ ಧೀತಾವ ಅತ್ಥಿ, ಪುತ್ತೋ ನತ್ಥಿ। ಅರಾಜಕಂ ರಜ್ಜಂ ನ ತಿಟ್ಠತಿ। ಕೋ ರಾಜಾ ಹೋತೀ"ತಿ ಮನ್ತೇತ್ವಾ, "ತ್ವಂ ಹೋಹಿ, ತ್ವಂ ಹೋಹೀ"ತಿ। ಪುರೋಹಿತೋ ಆಹ – "ಬಹುಂ ಓಲೋಕೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಫುಸ್ಸರಥಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಮಾ"ತಿ। ತೇ ಕುಮುದವಣ್ಣೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸಿನ್ಧವೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ, ಪಞ್ಚವಿಧಂ ರಾಜಕಕುಧಭಣ್ಡಂ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಞ್ಚ ರಥಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಪೇತ್ವಾ ರಥಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛತೋ ತೂರಿಯಾನಿ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇಸುಂ। ರಥೋ ಪಾಚೀನದ್ವಾರೇನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಾಭಿಮುಖೋ ಅಹೋಸಿ, "ಪರಿಚಯೇನ ಉಯ್ಯಾನಾಭಿಮುಖೋ ಗಚ್ಛತಿ, ನಿವತ್ತೇಮಾ"ತಿ ಕೇಚಿ ಆಹಂಸು। ಪುರೋಹಿತೋ "ಮಾ ನಿವತ್ತಯಿತ್ಥಾ"ತಿ ಆಹ। ರಥೋ ಕುಮಾರಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಆರೋಹನಸಜ್ಜೋ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಪುರೋಹಿತೋ ಪಾರುಪನಕಣ್ಣಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಪಾದತಲಾನಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ತಿಟ್ಠತು ಅಯಂ ದೀಪೋ, ದ್ವಿಸಹಸ್ಸದೀಪಪರಿವಾರೇಸು ಚತೂಸು ದೀಪೇಸು ಏಸ ರಜ್ಜಂ ಕಾತುಂ ಯುತ್ತೋ"ತಿ ವತ್ವಾ, "ಪುನಪಿ ತೂರಿಯಾನಿ ಪಗ್ಗಣ್ಹಥ ಪುನಪಿ ಪಗ್ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ತೂರಿಯಾನಿ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇಸಿ।

ಅಥ ಕುಮಾರೋ ಮುಖಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ, "ಕೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಆಗತತ್ಥಾ"ತಿ? ಆಹ। "ದೇವ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ರಜ್ಜಂ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ। "ರಾಜಾ ಕಹ"ನ್ತಿ। "ದೇವತ್ತಂ ಗತೋ ಸಾಮೀ"ತಿ। "ಕತಿ ದಿವಸಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ"ತಿ? "ಅಜ್ಜ ಸತ್ತಮೋ ದಿವಸೋ"ತಿ। "ಪುತ್ತೋ ವಾ ಧೀತಾ ವಾ ನತ್ಥೀ"ತಿ। "ಧೀತಾ ಅತ್ಥಿ ದೇವ, ಪುತ್ತೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ। "ತೇನ ಹಿ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ರಜ್ಜ"ನ್ತಿ। ತೇ ತಾವದೇವ ಅಭಿಸೇಕಮಣ್ಡಪಂ ಕತ್ವಾ ರಾಜಧೀತರಂ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರೇಹಿ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಂ ಆನೇತ್ವಾ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಅಭಿಸೇಕಂ ಅಕಂಸು।

ಅಥಸ್ಸ ಕತಾಭಿಸೇಕಸ್ಸ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಂ ವತ್ಥಂ ಉಪಹರಿಂಸು। ಸೋ "ಕಿಮಿದಂ, ತಾತಾ"ತಿ? ಆಹ। "ನಿವಾಸನವತ್ಥಂ ದೇವಾ"ತಿ। "ನನು, ತಾತಾ, ಥೂಲ"ನ್ತಿ। "ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪರಿಭೋಗವತ್ಥೇಸು ಇತೋ ಸುಖುಮತರಂ ನತ್ಥಿ ದೇವಾ"ತಿ। "ತುಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾ ಏವರೂಪಂ ನಿವಾಸೇಸೀ"ತಿ? "ಆಮ, ದೇವಾ"ತಿ। "ನ ಮಞ್ಞೇ ಪುಞ್ಞವಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾ, ಸುವಣ್ಣಭಿಙ್ಗಾರಂ ಆಹರಥ, ಲಭಿಸ್ಸಾಮ ವತ್ಥ"ನ್ತಿ। ಸುವಣ್ಣಭಿಙ್ಗಾರಂ ಆಹರಿಂಸು। ಸೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಹತ್ಥೇ ಧೋವಿತ್ವಾ, ಮುಖಂ ವಿಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ, ಹತ್ಥೇನ ಉದಕಂ ಆದಾಯ, ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಾಯ ಅಬ್ಭುಕ್ಕಿರಿ, ಘನಪಥವಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಕಪ್ಪರುಕ್ಖಾ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ಪುನ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಉತ್ತರನ್ತಿ ಏವಂ ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ ಅಬ್ಭುಕ್ಕಿರಿ, ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಅಟ್ಠ ಅಟ್ಠ ಕತ್ವಾ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಕಪ್ಪರುಕ್ಖಾ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸೋ ಏಕಂ ದಿಬ್ಬದುಸ್ಸಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ "ನನ್ದರಞ್ಞೋ ವಿಜಿತೇ ಸುತ್ತಕನ್ತಿಕಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ಮಾ ಸುತ್ತಂ ಕನ್ತಿಂಸೂತಿ ಏವಂ ಭೇರಿಂ ಚಾರಾಪೇಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ, ಛತ್ತಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ, ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತೋ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧವರಗತೋ ನಗರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ, ಪಾಸಾದಂ ಆರುಯ್ಹ ಮಹಾಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿ।

ಏವಂ ಕಾಲೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಏಕದಿವಸಂ ದೇವೀ ರಞ್ಞೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಅಹೋ ತಪಸ್ಸೀ"ತಿ ಕಾರುಞ್ಞಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। "ಕಿಮಿದಂ ದೇವೀ"ತಿ? ಚ ಪುಟ್ಠಾ, "ಅತಿಮಹತೀ, ದೇವ, ಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಅತೀತೇ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಅಕತ್ಥ, ಇದಾನಿ ಅನಾಗತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಂ ಕುಸಲಂ ನ ಕರೋಥಾ"ತಿ? ಆಹ। "ಕಸ್ಸ ದಸ್ಸಾಮಿ? ಸೀಲವನ್ತೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ। "ಅಸುಞ್ಞೋ, ದೇವ, ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ಅರಹನ್ತೇಹಿ, ತುಮ್ಹೇ ದಾನಮೇವ ಸಜ್ಜೇಥ, ಅಹಂ ಅರಹನ್ತೇ ಲಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ರಾಜಾ ಪುನದಿವಸೇ ಪಾಚೀನದ್ವಾರೇ ದಾನಂ ಸಜ್ಜಾಪೇಸಿ। ದೇವೀ ಪಾತೋವ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಉಪರಿಪಾಸಾದೇ ಪುರತ್ಥಾಭಿಮುಖಾ ಉರೇನ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ - "ಸಚೇ ಏತಿಸ್ಸಾ ದಿಸಾಯ ಅರಹನ್ತೋ ಅತ್ಥಿ, ಆಗಚ್ಛನ್ತು ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಿಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹನ್ತೂ"ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಸಂ ದಿಸಾಯಂ ಅರಹನ್ತೋ ನಾಹೇಸುಂ। ತಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕಪಣದ್ಧಿಕಯಾಚಕಾನಂ ಅದಂಸು।

ಪುನದಿವಸೇ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇ ದಾನಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ತಥೇವ ಅಕಾಸಿ, ಪುನದಿವಸೇ ಪಚ್ಛಿಮದ್ವಾರೇ। ಉತ್ತರದ್ವಾರೇ ಸಜ್ಜಿತದಿವಸೇ ಪನ ದೇವಿಯಾ ತಥೇವ ನಿಮನ್ತೇನ್ತಿಯಾ ಹಿಮವನ್ತೇ ವಸನ್ತಾನಂ ಪದುಮವತಿಯಾ ಪುತ್ತಾನಂ ಪಞ್ಚಸತಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಜೇಟ್ಠಕೋ ಮಹಾಪದುಮಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಭಾತಿಕೇ ಆಮನ್ತೇಸಿ "ಮಾರಿಸಾ, ನನ್ದರಾಜಾ ತುಮ್ಹೇ ನಿಮನ್ತೇತಿ, ಅಧಿವಾಸೇಥ ತಸ್ಸಾ"ತಿ। ತೇ ಅಧಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಅನೋತತ್ತದಹೇ ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಉತ್ತರದ್ವಾರೇ ಓತರಿಂಸು। ಮನುಸ್ಸಾ ಗನ್ತ್ವಾ "ಪಞ್ಚಸತಾ, ದೇವ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಆಗತಾ"ತಿ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ರಾಜಾ ಸದ್ಧಿಂ ದೇವಿಯಾ ಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ಪಾಸಾದಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾವಸಾನೇ ರಾಜಾ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರಸ್ಸ, ದೇವೀ ಸಙ್ಘನವಕಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ, "ಅಯ್ಯಾ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ನ ಕಿಲಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಯಂ ಪುಞ್ಞೇನ ನ ಹಾಯಿಸ್ಸಾಮ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಯಾವಜೀವಂ ಇಧ ನಿವಾಸಾಯ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದೇಥಾ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನೇ ಪಞ್ಚ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಸತಾನಿ ಪಞ್ಚ ಚಙ್ಕಮನಸತಾನೀತಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ವಸಾಪೇಸುಂ।

ಏವಂ ಕಾಲೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ರಞ್ಞೋ ಪಚ್ಚನ್ತೋ ಕುಪಿತೋ। "ಅಹಂ ಪಚ್ಚನ್ತಂ ವೂಪಸಮೇತುಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ತ್ವಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇಸು ಮಾ ಪಮಜ್ಜೀ"ತಿ ದೇವಿಂ ಓವದಿತ್ವಾ ಗತೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಅನಾಗತೇಯೇವ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಾ ಖೀಣಾ। ಮಹಾಪದುಮಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ಝಾನಕೀಳಂ ಕೀಳಿತ್ವಾ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ಆಲಮ್ಬನಫಲಕಂ ಆಲಮ್ಬಿತ್ವಾ ಠಿತಕೋವ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ, ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಸೇಸಾಪೀತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಾ। ಪುನದಿವಸೇ ದೇವೀ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ನಿಸೀದನಟ್ಠಾನಂ ಹರಿತೂಪಲಿತ್ತಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಪುಪ್ಫಾನಿ ವಿಕಿರಿತ್ವಾ ಧೂಪಂ ದತ್ವಾ ತೇಸಂ ಆಗಮನಂ ಓಲೋಕಯನ್ತೀ ನಿಸಿನ್ನಾ ಆಗಮನಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೀ ಪುರಿಸಂ ಪೇಸೇಸಿ - "ಗಚ್ಛ, ತಾತ, ಜಾನಾಹಿ, ಕಿಂ ಅಯ್ಯಾನಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಫಾಸುಕ"ನ್ತಿ? ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾಪದುಮಸ್ಸ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಚಙ್ಕಮನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಲಮ್ಬನಫಲಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತಂ ದಿಸ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ, "ಕಾಲೋ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಆಹ। ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸರೀರಂ ಕಿಂ ಕಥೇಸ್ಸತಿ? ಸೋ "ನಿದ್ದಾಯತಿ ಮಞ್ಞೇ"ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿಪಾದೇ ಹತ್ಥೇನ ಪರಾಮಸಿ। ಪಾದಾನಂ ಸೀತಲತಾಯ ಚೇವ ಥದ್ಧತಾಯ ಚ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ದುತಿಯಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ, ಏವಂ ತತಿಯಸ್ಸಾತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ರಾಜಕುಲಂ ಗತೋ। "ಕಹಂ, ತಾತ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ"ತಿ? ಪುಟ್ಠೋ "ಪರಿನಿಬ್ಬುತಾ, ದೇವೀ"ತಿ ಆಹ। ದೇವೀ ಕನ್ದನ್ತೀ ರೋದನ್ತೀ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ನಾಗರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಾಧುಕೀಳಿತಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಸರೀರಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಧಾತುಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಚೇತಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

ರಾಜಾ ಪಚ್ಚನ್ತಂ ವೂಪಸಮೇತ್ವಾ ಆಗತೋ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಆಗತಂ ದೇವಿಂ ಪುಚ್ಛಿ "ಕಿಂ, ಭದ್ದೇ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇಸು ನಪ್ಪಮಜ್ಜಿ, ನಿರೋಗಾ ಅಯ್ಯಾ"ತಿ? "ಪರಿನಿಬ್ಬುತಾ ದೇವಾ"ತಿ। ರಾಜಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಏವರೂಪಾನಮ್ಪಿ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಮರಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕುತೋ ಮೋಕ್ಖೋ"ತಿ? ಸೋ ನಗರಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಮೇವ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ರಜ್ಜಂ ಪಟಿಯಾದೇತ್ವಾ ಸಯಂ ಸಮಣಕಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿ, ದೇವೀಪಿ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಬ್ಬಜಿತೇ ಅಹಂ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ? ತತ್ಥೇವ ಉಯ್ಯಾನೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ। ದ್ವೇಪಿ ಝಾನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ತತೋ ಚುತಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು।

ತೇಸು ತತ್ಥೇವ ವಸನ್ತೇಸು ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ರಾಜಗಹಂ ಪಾವಿಸಿ। ಅಯಂ ಪಿಪ್ಪಲಿಮಾಣವೋ ಮಗಧರಟ್ಠೇ ಮಹಾತಿತ್ಥಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೇ ಕಪಿಲಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಅಯಂ ಭದ್ದಾ ಕಾಪಿಲಾನೀ ಮದ್ದರಟ್ಠೇ ಸಾಗಲನಗರೇ ಕೋಸಿಯಗೋತ್ತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ತೇಸಂ ಖೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ವಡ್ಢಮಾನಾನಂ ಪಿಪ್ಪಲಿಮಾಣವಸ್ಸ ವೀಸತಿಮೇ ವಸ್ಸೇ ಭದ್ದಾಯ ಸೋಳಸಮೇ ವಸ್ಸೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪುತ್ತಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ, "ತಾತ, ತ್ವಂ ವಯಪ್ಪತ್ತೋ, ಕುಲವಂಸೋ ನಾಮ ಪತಿಟ್ಠಪೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಅತಿವಿಯ ನಿಪ್ಪೀಳಯಿಂಸು। ಮಾಣವೋ ಆಹ – "ಮಯ್ಹಂ ಸೋತಪಥೇ ಏವರೂಪಂ ಕಥಂ ಮಾ ಕಥೇಥ। ಅಹಂ ಯಾವ ತುಮ್ಹೇ ಧರಥ, ತಾವ ಪಟಿಜಗ್ಗಿಸ್ಸಾಮಿ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪಚ್ಛತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತೇ ಕತಿಪಾಹಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುನ ಕಥಯಿಂಸು, ಸೋಪಿ ತಥೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ಪುನ ಕಥಯಿಂಸು, ಪುನಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಾತಾ ನಿರನ್ತರಂ ಕಥೇತಿಯೇವ।

ಮಾಣವೋ "ಮಮ ಮಾತರಂ ಸಞ್ಞಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ರತ್ತಸುವಣ್ಣಸ್ಸ ನಿಕ್ಖಸಹಸ್ಸಂ ದತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಕಾರೇಹಿ ಏಕಂ ಇತ್ಥಿರೂಪಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಮಜ್ಜನಘಟ್ಟನಾದಿಕಮ್ಮಪರಿಯೋಸಾನೇ ತಂ ರತ್ತವತ್ಥಂ ನಿವಾಸಾಪೇತ್ವಾ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೇಹಿ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ಚೇವ ನಾನಾಅಲಙ್ಕಾರೇಹಿ ಚ ಅಲಙ್ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಮಾತರಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಆಹ – "ಅಮ್ಮ ಏವರೂಪಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಲಭನ್ತೋ ಗೇಹೇ ವಸಾಮಿ, ಅಲಭನ್ತೋ ನ ವಸಾಮೀ"ತಿ। ಪಣ್ಡಿತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತೋ ಪುಞ್ಞವಾ ದಿನ್ನದಾನೋ ಕತಾಭಿನೀಹಾರೋ, ಪುಞ್ಞಂ ಕರೋನ್ತೋ ನ ಏಕಕೋವ ಅಕಾಸಿ, ಅದ್ಧಾ ಏತೇನ ಸಹ ಕತಪುಞ್ಞಾ ಸುವಣ್ಣರೂಪಕಪಟಿಭಾಗಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅಟ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಕಾಮೇಹಿ ಸನ್ತಪ್ಪೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣರೂಪಕಂ ರಥಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ, "ಗಚ್ಛಥ, ತಾತಾ, ಯತ್ಥ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಜಾತಿಗೋತ್ತಭೋಗೇಹಿ ಸಮಾನಕುಲೇ ಏವರೂಪಂ ದಾರಿಕಂ ಪಸ್ಸಥ, ಇಮಮೇವ ಸುವಣ್ಣರೂಪಕಂ, ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ದೇಥಾ"ತಿ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ।

ತೇ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ನಾಮ ಏತಂ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ, "ಕತ್ಥ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ? ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ, "ಮದ್ದರಟ್ಠಂ ನಾಮ ಇತ್ಥಾಕರೋ, ಮದ್ದರಟ್ಠಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಮದ್ದರಟ್ಠೇ ಸಾಗಲನಗರಂ ಅಗಮಿಂಸು। ತತ್ಥ ತಂ ಸುವಣ್ಣರೂಪಕಂ ನ್ಹಾನತಿತ್ಥೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಅಥ ಭದ್ದಾಯ ಧಾತೀ ಭದ್ದಂ ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಸಿರಿಗಬ್ಭೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ನ್ಹಾಯಿತುಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ ತಂ ರೂಪಕಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಅಯ್ಯಧೀತಾ ಮೇ ಇಧಾಗತಾ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ತಜ್ಜೇತ್ವಾ "ದುಬ್ಬಿನಿತೇ, ಕಿಂ ತ್ವಂ ಇಧಾಗತಾ"ತಿ? ತಲಸತ್ತಿಕಂ ಉಗ್ಗಿರಿತ್ವಾ, "ಗಚ್ಛ ಸೀಘ"ನ್ತಿ ಗಣ್ಡಪಸ್ಸೇ ಪಹರಿ। ಹತ್ಥೋ ಪಾಸಾಣೇ ಪಟಿಹತೋ ವಿಯ ಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಸಾ ಪಟಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ "ಏವಂ ಥದ್ಧಂ ನಾಮ ಮಹಾಗೀವಂ ದಿಸ್ವಾ, 'ಅಯ್ಯಧೀತಾ ಮೇ'ತಿ ಸಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿಂ, ಅಯ್ಯಧೀತಾಯ ಹಿ ಮೇ ಅಯಂ ನಿವಾಸನಪಟಿಗ್ಗಾಹಿಕಾಪಿ ಅಯುತ್ತಾ"ತಿ ಆಹ। ಅಥ ನಂ ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ "ಏವರೂಪಾ ತೇ ಸಾಮಿಧೀತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। "ಕಿಂ ಏಸಾ, ಇಮಾಯ ಸತಗುಣೇನ ಸಹಸ್ಸಗುಣೇನ ಮಯ್ಹಂ ಅಯ್ಯಾ ಅಭಿರೂಪತರಾ, ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೇ ಗಬ್ಭೇ ನಿಸಿನ್ನಾಯ ಪದೀಪಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ಸರೀರೋಭಾಸೇನೇವ ತಮಂ ವಿಧಮತೀ"ತಿ। "ತೇನ ಹಿ ಆಗಚ್ಛಾ"ತಿ ತಂ ಖುಜ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣರೂಪಕಂ ರಥಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಕೋಸಿಯಗೋತ್ತಸ್ಸ ಘರದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ ಆಗಮನಂ ನಿವೇದಯಿಂಸು।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕತ್ವಾ, "ಕುತೋ ಆಗತತ್ಥಾ"ತಿ? ಪುಚ್ಛಿ। "ಮಗಧರಟ್ಠೇ ಮಹಾತಿತ್ಥಗಾಮೇ ಕಪಿಲಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಘರತೋ"ತಿ। "ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ಆಗತಾ"ತಿ। "ಇಮಿನಾ ನಾಮ ಕಾರಣೇನಾ"ತಿ। "ಕಲ್ಯಾಣಂ, ತಾತಾ, ಸಮಜಾತಿಗೋತ್ತವಿಭವೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ದಸ್ಸಾಮಿ ದಾರಿಕ"ನ್ತಿ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಗಣ್ಹಿ। ತೇ ಕಪಿಲಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಸಾಸನಂ ಪಹಿಣಿಂಸು – "ಲದ್ಧಾ ದಾರಿಕಾ, ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ। ತಂ ಸಾಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಪಿಪ್ಪಲಿಮಾಣವಸ್ಸ ಆರೋಚಯಿಂಸು – "ಲದ್ಧಾ ಕಿರ ದಾರಿಕಾ"ತಿ। ಮಾಣವೋ "ಅಹಂ ನ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿಂ, ಇಮೇ ಲದ್ಧಾತಿ ಚ ವದನ್ತಿ, ಅನತ್ಥಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಪಣ್ಣಂ ಪೇಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ರಹೋಗತೋ ಪಣ್ಣಂ ಲಿಖಿ, "ಭದ್ದಾ ಅತ್ತನೋ ಜಾತಿಗೋತ್ತಭೋಗಾನುರೂಪಂ ಘರಾವಾಸಂ ಲಭತು, ಅಹಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಾ ಪಚ್ಛಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಿನೀ ಅಹೋಸೀ"ತಿ। ಭದ್ದಾಪಿ "ಅಸುಕಸ್ಸ ಕಿರ ಮಂ ದಾತುಕಾಮಾ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ರಹೋಗತಾ ಪಣ್ಣಂ ಲಿಖಿ, "ಅಯ್ಯಪುತ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಜಾತಿಗೋತ್ತಭೋಗಾನುರೂಪಂ ಘರಾವಾಸಂ ಲಭತು। ಅಹಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಾ ಪಚ್ಛಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ

ಅಹೋಸೀ"ತಿ। ದ್ವೇಪಿ ಪಣ್ಣಾನಿ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಸಮಾಗಚ್ಛಿಂಸು। "ಇದಂ ಕಸ್ಸ ಪಣ್ಣ"ನ್ತಿ? ಪಿಪ್ಪಲಿಮಾಣವೇನ ಭದ್ದಾಯ ಪಹಿತನ್ತಿ। "ಇದಂ ಕಸ್ಸ ಪಣ್ಣ"ನ್ತಿ? ಭದ್ದಾಯ ಪಿಪ್ಪಲಿಮಾಣವಸ್ಸ ಪಹಿತನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ ದ್ವೇಪಿ ವಾಚೇತ್ವಾ, "ಪಸ್ಸಥ ದಾರಕಾನಂ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞೇ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಸಮಾನಪಣ್ಣಂ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಇತೋ ಚ ಏತ್ತೋ ಚ ಪೇಸೇಸುಂ। ಇತಿ ತೇಸಂ ಅನಿಚ್ಛಮಾನಾನಂಯೇವ ಸಮಾಗಮೋ ಅಹೋಸಿ।

ತಂದಿವಸಂಯೇವ ಚ ಮಾಣವೋಪಿ ಏಕಂ ಪುಪ್ಫದಾಮಂ ಗನ್ಥಾಪೇಸಿ, ಭದ್ದಾಪಿ ಏಕಂ ಗನ್ಥಾಪೇಸಿ। ತಾನಿ ಆಸನಮಜ್ಝೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಭುತ್ತಸಾಯಮಾಸಾ ಉಭೋಪಿ "ಸಯನಂ ಆರುಹಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಮಾಣವೋ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇನ ಸಯನಂ ಆರುಹಿ। ಭದ್ದಾ ವಾಮಪಸ್ಸೇನ ಆರುಹಿತ್ವಾ ಆಹ - "ಯಸ್ಸ ಪಸ್ಸೇ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಮಿಲಾಯನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ರಾಗಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ ವಿಜಾನಿಸ್ಸಾಮ, ಇಮಂ ಪುಪ್ಫದಾಮಂ ನ ಅಲ್ಲೀಯಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। ತೇ ಪನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಸರೀರಸಮ್ಫಸ್ಸಭಯೇನ ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ನಿದ್ದಂ ಅನೋಕ್ಕಮನ್ತಾವ ವೀತಿನಾಮೇನ್ತಿ, ದಿವಾ ಪನ ಹಸಿತಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಹೋತಿ। ತೇ ಲೋಕಾಮಿಸೇನ ಅಸಂಸಟ್ಠಾ ಯಾವ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಧರನ್ತಿ, ತಾವ ಕುಟುಮ್ಬಂ ಅವಿಚಾರೇತ್ವಾ ತೇಸು ಕಾಲಙ್ಕತೇಸು ವಿಚಾರಯಿಂಸು। ಮಹತೀ ಮಾಣವಸ್ಸ ಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಏಕದಿವಸಂ ಸರೀರಂ ಉಬ್ಬಟ್ಟೇತ್ವಾ ಛಡ್ಡೇತಬ್ಬಂ ಸುವಣ್ಣಚುಣ್ಣಮೇವ ಮಗಧನಾಳಿಯಾ ದ್ವಾದಸನಾಳಿಮತ್ತಂ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಯನ್ತಬದ್ಧಾನಿ ಸಟ್ಠಿ ಮಹಾತಳಾಕಾನಿ, ಕಮ್ಮನ್ತೋ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಿಕೋ, ಅನುರಾಧಪುರಪ್ಪಮಾಣಾ ಚುದ್ದಸ ದಾಸಗಾಮಾ, ಚುದ್ದಸ ಹತ್ಥಾನೀಕಾ, ಚುದ್ದಸ ಅಸ್ಸಾನೀಕಾ, ಚುದ್ದಸ ರಥಾನೀಕಾ।

ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಅಲಙ್ಕತಂ ಅಸ್ಸಂ ಆರುಯ್ಹ ಮಹಾಜನಪರಿವುತೋ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಖೇತ್ತಕೋಟಿಯಂ ಠಿತೋ ನಙ್ಗಲೇಹಿ ಭಿನ್ನಟ್ಠಾನತೋ ಕಾಕಾದಯೋ ಸಕುಣೇ ಗಣ್ಡುಪ್ಪಾದಕಾದಿಪಾಣೇ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಖಾದನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ, "ತಾತಾ, ಇಮೇ ಕಿಂ ಖಾದನ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ? "ಗಣ್ಡುಪ್ಪಾದಕೇ ಅಯ್ಯಾ"ತಿ। "ಏತೇಹಿ ಕತಂ ಪಾಪಂ ಕಸ್ಸ ಹೋತೀ"ತಿ? "ತುಮ್ಹಾಕಂ, ಅಯ್ಯಾ"ತಿ। ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಸಚೇ ಏತೇಹಿ ಕತಂ ಪಾಪಂ ಮಯ್ಹಂ ಹೋತಿ, ಕಿಂ ಮೇ ಕರಿಸ್ಸತಿ ಸತ್ತಅಸೀತಿಕೋಟಿಧನಂ? ಕಿಂ ದ್ವಾದಸಯೋಜನೋ ಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಕಿಂ ಯನ್ತಬದ್ಧಾನಿ ಸಟ್ಠಿ ಮಹಾತಳಾಕಾನಿ, ಕಿಂ ಚುದ್ದಸ ಗಾಮಾ? ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಭದ್ದಾಯ ಕಾಪಿಲಾನಿಯಾ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ।

ಭದ್ದಾಪಿ ಕಾಪಿಲಾನೀ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಅಬ್ಭನ್ತರವತ್ಥುಮ್ಹಿ ತಯೋ ತಿಲಕುಮ್ಭೇ ಪತ್ಥರಾಪೇತ್ವಾ ಧಾತೀಹಿ ಪರಿವುತಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಕಾಕೇ ತಿಲಪಾಣಕೇ ಖಾದಮಾನೇ ದಿಸ್ವಾ, "ಅಮ್ಮಾ ಕಿಂ ಇಮೇ ಖಾದನ್ತೀ"ತಿ? ಪುಚ್ಛಿ। "ಪಾಣಕೇ ಅಯ್ಯೇ"ತಿ। "ಅಕುಸಲಂ ಕಸ್ಸ ಹೋತೀ"ತಿ? "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅಯ್ಯೇ"ತಿ। ಸಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಮಯ್ಹಂ ಚತುಹತ್ಥವತ್ಥಂ ನಾಳಿಕೋದನಮತ್ತಞ್ಚ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಯದಿ ಚ ಪನೇತಂ ಏತ್ತಕೇನ ಜನೇನ ಕತಂ ಅಕುಸಲಂ ಮಯ್ಹಂ ಹೋತಿ, ಭವಸಹಸ್ಸೇನಪಿ ವಟ್ಟತೋ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ , ಅಯ್ಯಪುತ್ತೇ ಆಗತಮತ್ತೇಯೇವ ಸಬ್ಬಂ ತಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ।

ಮಾಣವೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನ್ಹತ್ವಾ ಪಾಸಾದಂ ಆರುಯ್ಹ ಮಹಾರಹೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸೀದಿ, ಅಥಸ್ಸ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಭೋಜನಂ ಸಜ್ಜಯಿಂಸು। ದ್ವೇಪಿ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪರಿಜನೇ ನಿಕ್ಖನ್ತೇ ರಹೋಗತಾ ಫಾಸುಕಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿಂಸು। ತತೋ ಮಾಣವೋ ಭದ್ದಂ ಆಹ - "ಭದ್ದೇ, ತ್ವಂ ಇಮಂ ಘರಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ ಕಿತ್ತಕಂ ಧನಂ ಆಹರೀ"ತಿ? "ಪಞ್ಚಪಣ್ಣಾಸ ಸಕಟಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಯ್ಯಾ"ತಿ। "ಏತಂ ಸಬ್ಬಂ, ಯಾ ಚ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಘರೇ ಸತ್ತಅಸೀತಿಕೋಟಿಯೋ, ಯನ್ತಬದ್ಧಾ ಸಟ್ಠಿತಳಾಕಾದಿಭೇದಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಅತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬಂ ತುಯ್ಹಂಯೇವ ನಿಯ್ಯಾತೇಮೀ"ತಿ। "ತುಮ್ಹೇ ಪನ ಅಯ್ಯಾ"ತಿ। "ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। "ಅಯ್ಯಾ ಅಹಮ್ಪಿ ತುಮ್ಹಾಕಂಯೇವ ಆಗಮನಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ನಿಸಿನ್ನಾ, ಅಹಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತೇಸಂ ಆದಿತ್ತಪಣ್ಣಕುಟಿ ವಿಯ ತಯೋ ಭವಾ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ತೇ "ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಪಣತೋ ಕಸಾಯರಸಪೀತಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಮತ್ತಿಕಾಪತ್ತೇ ಚ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಕೇಸೇ ಓಹಾರೇತ್ವಾ, "ಯೇ ಲೋಕೇ ಅರಹನ್ತೋ, ತೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ"ತಿ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಥವಿಕಾಸು ಪತ್ತೇ ಓಸಾಪೇತ್ವಾ ಅಂಸೇ ಲಗ್ಗೇತ್ವಾ ಪಾಸಾದತೋ ಓತರಿಂಸು। ಗೇಹೇ ದಾಸೇಸು ಚ ಕಮ್ಮಕಾರೇಸು ಚ ನ ಕೋಚಿ ಸಞ್ಜಾನಿ।

ಅಥ ನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ದಾಸಗಾಮದ್ವಾರೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಆಕಪ್ಪಕುತ್ತವಸೇನ ದಾಸಗಾಮವಾಸಿನೋ ಸಞ್ಜಾನಿಂಸು। ತೇ ರುದನ್ತಾ ಪಾದೇಸು ನಿಪತಿತ್ವಾ "ಕಿಂ ಅಮ್ಹೇ ಅನಾಥೇ ಕರೋಥ ಅಯ್ಯಾ"ತಿ? ಆಹಂಸು। "ಮಯಂ, ಭಣೇ 'ಆದಿತ್ತಪಣ್ಣಸಾಲಾ ವಿಯ ತಯೋ ಭವಾ'ತಿ ಪಬ್ಬಜಿಮ್ಹಾ, ಸಚೇ ತುಮ್ಹೇಸು ಏಕೇಕಂ ಭುಜಿಸ್ಸಂ ಕರೋಮ, ವಸ್ಸಸತಮ್ಪಿ ನಪ್ಪಹೋತಿ, ತುಮ್ಹೇವ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸೀಸಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಭುಜಿಸ್ಸಾ ಹುತ್ವಾ ಜೀವಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತೇಸಂ ರೋದನ್ತಾನಂಯೇವ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ಥೇರೋ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ಭದ್ದಾ ಕಾಪಿಲಾನೀ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಗ್ಘನಿಕಾ ಇತ್ಥೀ ಮಯ್ಹಂ ಪಚ್ಛತೋ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಕೋಚಿದೇವ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಯ್ಯ 'ಇಮೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾಪಿ ವಿನಾ ಭವಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಅನನುಚ್ಛವಿಕಂ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ। "ಕೋಚಿ ವಾ ಪನ ಮನಂ ಪದೂಸೇತ್ವಾ ಅಪಾಯಪೂರಕೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಇಮಂ ಪಹಾಯ ಮಯಾ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ।

ಸೋ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ದ್ವೇಧಾಪಥಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಭದ್ದಾಪಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ನಂ ಆಹ - "ಭದ್ದೇ, ತಾದಿಸಿಂ ಇತ್ಥಿಂ ಮಮ ಪಚ್ಛತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ, 'ಇಮೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾಪಿ ವಿನಾ ಭವಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀ'ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅಮ್ಹೇಸು ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಮಹಾಜನೋ ಅಪಾಯಪೂರಕೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ದ್ವೇಧಾಪಥೇ ತ್ವಂ ಏಕಂ ಗಣ್ಹ, ಅಹಂ ಏಕೇನ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। "ಆಮ, ಅಯ್ಯ, ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಮಾತುಗಾಮೋ ನಾಮ ಮಲಂ, 'ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾಪಿ ವಿನಾ ನ ಭವನ್ತೀ'ತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೋಸಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ತುಮ್ಹೇ ಏಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಗಣ್ಹಥ, ವಿನಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ವನ್ದಿತ್ವಾ ದಸನಖಸಮೋಧಾನಸಮುಜ್ಜಲಂ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ, "ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಪ್ಪಮಾಣೇ ಅದ್ಧಾನೇ ಕತೋ ಮಿತ್ತಸನ್ಥವೋ ಅಜ್ಜ ಭಿಜ್ಜತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ, "ತುಮ್ಹೇ ದಕ್ಖಿಣಜಾತಿಕಾ ನಾಮ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ದಕ್ಖಿಣಮಗ್ಗೋ ವಟ್ಟತಿ, ಮಯಂ ಮಾತುಗಾಮಾ ನಾಮ ವಾಮಜಾತಿಕಾ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ವಾಮಮಗ್ಗೋ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪನ್ನಾ। ತೇಸಂ ದ್ವೇಧಾಭೂತಕಾಲೇ ಅಯಂ ಮಹಾಪಥವೀ "ಅಹಂ ಚಕ್ಕವಾಳಗಿರಿಸಿನೇರುಪಬ್ಬತೇ ಧಾರೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀಪಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಗುಣೇ ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮೀ"ತಿ ವದನ್ತೀ ವಿಯ ವಿರವಮಾನಾ ಅಕಮ್ಪಿ, ಆಕಾಸೇ ಅಸನಿಸದ್ದೋ ವಿಯ ಪವತ್ತಿ, ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತೋ ಉನ್ನದಿ।

ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವೇಳುವನಮಹಾವಿಹಾರೇ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪಥವೀಕಮ್ಪನಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ, "ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಪಥವೀ ಕಮ್ಪತೀ"ತಿ? ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ "ಪಿಪ್ಪಲಿಮಾಣವೋ ಚ ಭದ್ದಾ ಚ ಕಾಪಿಲಾನೀ ಮಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ತೇಸಂ ವಿಯೋಗಟ್ಠಾನೇ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಗುಣಬಲೇನ ಅಯಂ ಪಥವೀಕಮ್ಪೋ ಜಾತೋ, ಮಯಾಪಿ ಏತೇಸಂ ಸಙ್ಗಹಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಸಯಮೇವ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಆದಾಯ, ಅಸೀತಿಮಹಾಥೇರೇಸು ಕಞ್ಚಿ ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾ ತಿಗಾವುತಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕತ್ವಾ ರಾಜಗಹಸ್ಸ ಚ ನಾಳನ್ದಾಯ ಚ ಅನ್ತರೇ ಬಹುಪುತ್ತಕನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ನಿಸೀದನ್ತೋ ಪನ ಅಞ್ಞತರೋ ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ವಿಯ ಅನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧವೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಾ ಘನಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ। ಇತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಪಣ್ಣಛತ್ತಸಕಟಚಕ್ಕಕೂಟಾಗಾರಾದಿಪ್ಪಮಾಣಾ ಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಪ್ಫನ್ದನ್ತಿಯೋ ವಿಧಾವನ್ತಿಯೋ ಚನ್ದಿಮಸಹಸ್ಸಸೂರಿಯಸಹಸ್ಸಉಗ್ಗಮನಕಾಲೋ ವಿಯ ಕುರುಮಾನಾ ತಂ ವನನ್ತರಂ ಏಕೋಭಾಸಂ ಅಕಂಸು। ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಂ ಸಿರಿಯಾ ಸಮುಜ್ಜಲಿತತಾರಾಗಣಂ ವಿಯ ಗಗನಂ, ಸುಪುಪ್ಫಿತಕಮಲಕುವಲಯಂ ವಿಯ ಸಲಿಲಂ, ವನನ್ತರಂ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। ನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖಸ್ಸ ನಾಮ ಖನ್ಧೋ ಸೇತೋ ಹೋತಿ, ಪತ್ತಾನಿ ನೀಲಾನಿ ಪಕ್ಕಾನಿ ರತ್ತಾನಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ದಿವಸೇ ಸತಸಾಖೋ ನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಅಹೋಸಿ।

ಇತಿ ಯಾ ಸಾ **ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ**ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವತ್ವಾ, "ಇದಾನಿ ಯಥಾ ಏಸ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಯಥಾ ಚ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ। ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಆವಿಭಾವತ್ಥಂ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅನ್ತರಾ ಚ ರಾಜಗಹಂ ಅನ್ತರಾ ಚ ನಾಳನ್ದನ್ತಿ ರಾಜಗಹಸ್ಸ ಚ ನಾಳನ್ದಾಯ ಚ ಅನ್ತರೇ। **ಸತ್ಥಾರಞ್ಚ ವತಾಹಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ ಭಗವನ್ತಮೇವ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಸಚೇ ಅಹಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ, ಇಮಂಯೇವ ಭಗವನ್ತಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ। ನ ಹಿ ಮೇ ಇತೋ ಅಞ್ಞೇನ ಸತ್ಥಾರಾ ಭವಿತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ। **ಸುಗತಞ್ಚ ವತಾಹಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ ಭಗವನ್ತಮೇವ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಸಚೇ ಅಹಂ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸುಟ್ಠು ಗತತ್ತಾ ಸುಗತಂ ನಾಮ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ, ಇಮಂಯೇವ ಭಗವನ್ತಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ। ನ ಹಿ ಮೇ ಇತೋ ಅಞ್ಞೇನ ಸುಗತೇನ ಭವಿತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ। **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಞ್ಚ ವತಾಹಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ ಭಗವನ್ತಮೇವ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಸಚೇ ಅಹಂ ಸಮ್ಮಾ ಸಾಮಞ್ಚ ಸಚ್ಚಾನಿ ಬುದ್ಧತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ನಾಮ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ, ಇಮಂಯೇವ ಭಗವನ್ತಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ। ನ ಹಿ ಮೇ ಇತೋ ಅಞ್ಞೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಭವಿತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏವಂ ದಸ್ಸನೇನೇವ "ಭಗವತಿ 'ಅಯಂ ಸತ್ಥಾ, ಅಯಂ ಸುಗತೋ, ಅಯಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ'ತಿ ನಿಕ್ಕಙ್ಖೋ ಅಹಂ, ಆವುಸೋ, ಅಹೋಸಿ"ನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಸತ್ಥಾ ಮೇ, ಭನ್ತೇತಿ** ಇದಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದ್ವೇ ವಾರೇ ಆಗತಂ, ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಮಿನಾ ಹಿ ಸೋ "ಏವಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸಾವಕತ್ತಂ ಸಾವೇಸಿಂ, ಆವುಸೋ"ತಿ ದೀಪೇತಿ।

ಅಜಾನಞ್ಞೇವಾತಿ ಅಜಾನಮಾನೋವ। ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾತಿ** ಯಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ "ಅಜಾನಂಯೇವ ಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಸ್ಸ ಬಾಹಿರಕಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ ಏವಂ ಸಬ್ಬಚೇತಸಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಸಾವಕೋ ಏವರೂಪಂ ಪರಮನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ಕರೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ವಣ್ಟಛಿನ್ನತಾಲಪಕ್ಕಂ ವಿಯ ಗೀವತೋ ಮುದ್ಧಾಪಿ ವಿಪತೇಯ್ಯ, ಸತ್ತಧಾ ಪನ ಫಲೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಂ ವಾ ಏತೇನ, ಸಚೇ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋ ಇಮಿನಾ ಚಿತ್ತಪ್ಪಸಾದೇನ ಇಮಂ ಪರಮನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಕರೇಯ್ಯ, ತತ್ತಕಪಾಲೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಉದಕಬಿನ್ದು ವಿಯ ವಿಲಯಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ಸಚೇ ಚಕ್ಕವಾಳಸ್ಸ ಕರೇಯ್ಯ, ಥುಸಮುಟ್ಠಿ ವಿಯ ವಿಕಿರೇಯ್ಯ। ಸಚೇ ಸಿನೇರುಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಕರೇಯ್ಯ, ಕಾಕತುಣ್ಡೇನ ಪಹಟಪಿಟ್ಠಮುಟ್ಠಿ ವಿಯ ವಿದ್ಧಂಸೇಯ್ಯ । ಸಚೇ ಮಹಾಪಥವಿಯಾ ಕರೇಯ್ಯ, ವಾತಾಹತಭಸ್ಮಪುಞ್ಜೋ ವಿಯ ವಿಕಿರೇಯ್ಯ। ಏವರೂಪೋಪಿ ಪನ ಥೇರಸ್ಸ ನಿಪಚ್ಚಾಕಾರೋ ಸತ್ಥು ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೇ ಪಾದಪಿಟ್ಠೇ ಲೋಮಮತ್ತಮ್ಪಿ ವಿಕೋಪೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ತಿಟ್ಠತು ಚ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ, ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸದಿಸಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ನಿಪಚ್ಚಾಕಾರದಸ್ಸನೇನ ನೇವ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದಪಿಟ್ಠೇ ಲೋಮಮತ್ತಮ್ಪಿ ವಿಕೋಪೇತುಂ ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರೇ ವಾ ಅಂಸುಮತ್ತಮ್ಪಿ ಚಾಲೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಏವಂ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಹಿ ಸತ್ಥಾ।

ತಸ್ಮಾತಿಹ ತೇ ಕಸ್ಸಪಾತಿ ಯಸ್ಮಾ ಅಹಂ ಜಾನನ್ತೋ ಏವ "ಜಾನಾಮೀ"ತಿ, ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಏವ ಚ "ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವದಾಮಿ, ತಸ್ಮಾ, ಕಸ್ಸಪ, ತಯಾ ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। **ತಿಬ್ಬನ್ತಿ** ಬಹಲಂ ಮಹನ್ತಂ। **ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪನ್ತಿ** ಹಿರೀ ಚ ಓತ್ತಪ್ಪಞ್ಚ। **ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ಪಠಮತರಮೇವ ಉಪಟ್ಠಿತಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಯೋ ಹಿ ಥೇರಾದೀಸು ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ ಥೇರಾದಯೋಪಿ ತಂ ಸಹಿರಿಕಾ ಸಓತ್ತಪ್ಪಾ ಚ ಹುತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಆನಿಸಂಸೋ। **ಕುಸಲೂಪಸಂಹಿತನ್ತಿ** ಕುಸಲಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ। **ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಅತ್ತಾನಂ ತೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಅಟ್ಠಿಕಂ ಕತ್ವಾ, ತಂ ವಾ ಧಮ್ಮಂ "ಏಸ ಮಯ್ಹಂ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ। **ಮನಸಿ ಕತ್ವಾತಿ** ಚಿತ್ತೇ ಠಪೇತ್ವಾ। **ಸಬ್ಬಚೇತಸಾ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾತಿ** ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಥೋಕಮ್ಪಿ ಬಹಿ ಗನ್ತುಂ ಅದೇನ್ತೋ ಸಬ್ಬೇನ ಸಮನ್ನಾಹಾರಚಿತ್ತೇನ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ। **ಓಹಿತಸೋತೋತಿ** ಠಪಿತಸೋತೋ, ಞಾಣಸೋತಞ್ಚ ಪಸಾದಸೋತಞ್ಚ ಓದಹಿತ್ವಾ ಮಯಾ ದೇಸಿತಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಮೇವ ಸುಣಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಞ್ಹಿ ತೇ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। **ಸಾತಸಹಗತಾ ಚ ಮೇ ಕಾಯಗತಾಸತೀತಿ** ಅಸುಭೇಸು ಚೇವ ಆನಾಪಾನೇ ಚ ಪಠಮಜ್ಝಾನವಸೇನ ಸುಖಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಕಾಯಗತಾಸತಿ। ಯೋ ಚ ಪನಾಯಂ ತಿವಿಧೋ ಓವಾದೋ, ಥೇರಸ್ಸ ಅಯಮೇವ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಚ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಚ ಅಹೋಸಿ।

ಸರಣೋತಿ ಸಕಿಲೇಸೋ ಸಇಣೋ ಹುತ್ವಾ। **ರಟ್ಠಪಿಣ್ಡಂ ಭುಞ್ಜಿನ್ತಿ** ಸದ್ಧಾದೇಯ್ಯಂ ಭುಞ್ಜಿಂ। ಚತ್ತಾರೋ ಹಿ ಪರಿಭೋಗಾ ಥೇಯ್ಯಪರಿಭೋಗೋ ಇಣಪರಿಭೋಗೋ ದಾಯಜ್ಜಪರಿಭೋಗೋ ಸಾಮಿಪರಿಭೋಗೋತಿ। ತತ್ಥ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಪರಿಭೋಗೋ **ಥೇಯ್ಯಪರಿಭೋಗೋ** ನಾಮ। ಕಸ್ಮಾ? ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಅನಿಸ್ಸರತಾಯ। ಸೀಲವತೋ ಅಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಪರಿಭೋಗೋ **ಇಣಪರಿಭೋಗೋ** ನಾಮ। ಸತ್ತನ್ನಂ ಸೇಖಾನಂ ಪರಿಭೋಗೋ **ದಾಯಜ್ಜಪರಿಭೋಗೋ** ನಾಮ। ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಪರಿಭೋಗೋ **ಸಾಮಿಪರಿಭೋಗೋ** ನಾಮ। ಇತಿ ಖೀಣಾಸವೋವ ಸಾಮೀ ಹುತ್ವಾ ಅನಣೋ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ।

ಥೇರೋ ಅತ್ತನಾ ಪುಥುಜ್ಜನೇನ ಹುತ್ವಾ ಪರಿಭುತ್ತಪರಿಭೋಗಂ ಇಣಪರಿಭೋಗಂಯೇವ ಕರೋನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಅಟ್ಠಮಿಯಾ ಅಞ್ಞಾ ಉದಪಾದೀ**ತಿ ಅಟ್ಠಮೇ ದಿವಸೇ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ।

ಅಥ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಗವಾ ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕಮ್ಮಾತಿ ಮಗ್ಗತೋ ಓಕ್ಕಮನಂ ಪಠಮತರಂ ತಂದಿವಸೇಯೇವ ಅಹೋಸಿ, ಅರಹತ್ತಾಧಿಗಮೋ ಪಚ್ಛಾ। ದೇಸನಾವಾರಸ್ಸ ಪನ ಏವಂ ಆಗತತ್ತಾ ಅರಹತ್ತಾಧಿಗಮೋ ಪಠಮಂ ದೀಪಿತೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕನ್ತೋತಿ? ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ "ಇಮಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಜಾತಿಆರಞ್ಞಿಕಂ ಜಾತಿಪಂಸುಕೂಲಿಕಂ ಜಾತಿಏಕಾಸನಿಕಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಓಕ್ಕಮಿ।

ಮುದುಕಾ ಖೋ ತ್ಯಾಯನ್ತಿ ಮುದುಕಾ ಖೋ ತೇ ಅಯಂ। ಇಮಞ್ಚ ಪನ ವಾಚಂ ಭಗವಾ ತಂ ಚೀವರಂ ಪದುಮಪುಪ್ಫವಣ್ಣೇನ ಪಾಣಿನಾ ಅನ್ತನ್ತೇನ ಪರಾಮಸನ್ತೋ ಆಹ। ಕಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹಾತಿ? ಥೇರೇನ ಸಹ ಚೀವರಂ ಪರಿವತ್ತೇತುಕಾಮತಾಯ। ಕಸ್ಮಾ ಪರಿವತ್ತೇತುಕಾಮೋ ಜಾತೋತಿ? ಥೇರಂ ಅತ್ತನೋ ಠಾನೇ ಠಪೇತುಕಾಮತಾಯ। ಥೇರೋ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಚೀವರಸ್ಸ ವಾ ಪತ್ತಸ್ಸ ವಾ ವಣ್ಣೇ ಕಥಿತೇ "ಇಮಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿವಚನಂ ಚಾರಿತ್ತಮೇವ, ತಸ್ಮಾ "ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ"ತಿ ಆಹ। **ಧಾರೇಸ್ಸಸಿ ಪನ ಮೇ ತ್ವಂ, ಕಸ್ಸಪ, ಸಾಣಾನಿ ಪಂಸುಕೂಲಾನಿ ನಿಬ್ಬಸನಾನೀ**ತಿ, ಕಸ್ಸಪ, ತ್ವಂ ಇಮಾನಿ ಪರಿಭೋಗಜಿಣ್ಣಾನಿ ಪಂಸುಕೂಲಾನಿ ಪಾರುಪಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸೀತಿ ವದತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ನ ಕಾಯಬಲಂ ಸನ್ಧಾಯ, ಪಟಿಪತ್ತಿಪೂರಣಂ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ ಏವಮಾಹ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಅಹಂ ಇಮಂ ಚೀವರಂ ಪುಣ್ಣಂ ನಾಮ ದಾಸಿಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಆಮಕಸುಸಾನೇ ಛಡ್ಡಿತಂ ತಂ ಸುಸಾನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತುಮ್ಬಮತ್ತೇಹಿ ಪಾಣಕೇಹಿ ಸಮ್ಪರಿಕಿಣ್ಣಂ ತೇ ಪಾಣಕೇ ವಿಧುನಿತ್ವಾ ಮಹಾಅರಿಯವಂಸೇ ಠತ್ವಾ ಅಗ್ಗಹೇಸಿಂ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಇಮಂ ಚೀವರಂ ಗಹಿತದಿವಸೇ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ಮಹಾಪಥವೀ ಮಹಾವಿರವಂ ವಿರವಮಾನಾ ಕಮ್ಪಿತ್ಥ, ಆಕಾಸೋ ತಟತಟಾಯಿ, ಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾ ಸಾಧುಕಾರಮದಂಸು, "ಇಮಂ ಚೀವರಂ ಗಣ್ಹನ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಜಾತಿಪಂಸುಕೂಲಿಕೇನ ಜಾತಿಆರಞ್ಞಿಕೇನ ಜಾತಿಏಕಾಸನಿಕೇನ ಜಾತಿಸಪದಾನಚಾರಿಕೇನ ಭವಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತ್ವಂ ಇಮಸ್ಸ ಚೀವರಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ। ಥೇರೋಪಿ ಅತ್ತನಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಹತ್ಥೀನಂ ಬಲಂ ಧಾರೇತಿ, ಸೋ ತಂ ಅತಕ್ಕಯಿತ್ವಾ "ಅಹಮೇತಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ಸುಗತಚೀವರಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಕಾತುಕಾಮೋ "ಧಾರೇಸ್ಸಾಮಹಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಆಹ। **ಪಟಿಪಜ್ಜಿ**ನ್ತಿ ಪಟಿಪನ್ನೋಸ್ಮಿ। ಏವಂ ಪನ ಚೀವರಪರಿವತ್ತನಂ ಕತ್ವಾ ಚ ಥೇರೇನ ಪಾರುತಚೀವರಂ ಭಗವಾ ಪಾರುಪಿ, ಸತ್ಥು ಚೀವರಂ ಥೇರೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಮಹಾಪಥವೀ ಉದಕಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಉನ್ನದನ್ತೀ ಕಮ್ಪಿತ್ಥ।

ಭಗವತೋ ಪುತ್ತೋತಿಆದೀಸು ಥೇರೋ ಭಗವನ್ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅರಿಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಜಾತೋತಿ ಭಗವತೋ ಪುತ್ತೋ। ಉರೇನ ವಸಿತ್ವಾ ಮುಖತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಓವಾದವಸೇನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಚೇವ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಚ ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ **ಓರಸೋ ಮುಖತೋ ಜಾತೋ**। ಓವಾದಧಮ್ಮತೋ ಜಾತತ್ತಾ ಓವಾದಧಮ್ಮೇನ ಚ ನಿಮ್ಮಿತತ್ತಾ **ಧಮ್ಮಜೋ ಧಮ್ಮನಿಮ್ಮಿತೋ**। ಓವಾದಧಮ್ಮದಾಯಾದಂ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮದಾಯಾದಮೇವ ವಾ ಅರಹತೀತಿ **ಧಮ್ಮದಾಯಾದೋ** । **ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾನಿ ಸಾಣಾನಿ ಪಂಸುಕೂಲಾನೀ**ತಿ ಸತ್ಥಾರಾ ಪಾರುತಂ ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ಪಾರುಪನತ್ಥಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ।

ಸಮ್ಮಾ ವದಮಾನೋ ವದೇಯ್ಯಾತಿ ಯಂ ಪುಗ್ಗಲಂ "ಭಗವತೋ ಪುತ್ತೋ"ತಿಆದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಸಮ್ಮಾ ವದಮಾನೋ ವದೇಯ್ಯ, ಮಮಂ ತಂ ಸಮ್ಮಾ ವದಮಾನೋ ವದೇಯ್ಯ, ಅಹಂ ಏವರೂಪೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಥೇರೇನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಚ ಪರಿಸೋಧಿತಾ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಆವುಸೋ, ಯಸ್ಸ ನ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ನ ಆಚರಿಯೋ, ಕಿಂ ಸೋ ಅನುಪಜ್ಝಾಯೋ ಅನಾಚರಿಯೋ ನ್ಹಾಪಿತಮುಣ್ಡಕೋ ಸಯಂಗಹಿತಕಾಸಾವೋ "ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ"ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ ಏವಂ ತಿಗಾವುತಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಲಭತಿ, ತೀಹಿ ಓವಾದೇಹಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ವಾ ಉಪಸಮ್ಪದಂ ವಾ ಲಭತಿ, ಕಾಯೇನ ಕಾಯಂ ಚೀವರಪರಿವತ್ತನಂ ಲಭತಿ? ಪಸ್ಸ ಯಾವ ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ ವಚನಂ ಥುಲ್ಲನನ್ದಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾತಿ। ಏವಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ

ಇದಾನಿ ಛಹಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಹಿ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತುಂ **ಅಹಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏಕಾದಸಮಂ।

೧೨. ಪರಂಮರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೫. ದ್ವಾದಸಮೇ **ತಥಾಗತೋ**ತಿ ಸತ್ತೋ। **ನ ಹೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಅತ್ಥಸಂಹಿತ**ನ್ತಿ, ಆವುಸೋ, ಏತಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ಅತ್ಥಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ನ ಹೋತಿ। **ನಾದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾಪಿ ನ ಹೋತಿ। **ಏತಞ್ಹಿ, ಆವುಸೋ, ಅತ್ಥಸಂಹಿತ**ನ್ತಿ, ಆವುಸೋ, ಏತಂ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅತ್ಥಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ। **ಏತಂ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಆದಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ। ದ್ವಾದಸಮಂ।

೧೩. ಸದ್ಧಮ್ಮಪ್ಪತಿರೂಪಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೬. ತೇರಸಮೇ **ಅಞ್ಞಾಯ ಸಣ್ಠಹಿಂಸೂ**ತಿ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು। **ಸದ್ಧಮ್ಮಪ್ಪತಿರೂಪಕ**ನ್ತಿ ದ್ವೇ ಸದ್ಧಮ್ಮಪ್ಪತಿರೂಪಕಾನಿ ಅಧಿಗಮಸದ್ಧಮ್ಮಪ್ಪತಿರೂಪಕಞ್ಚ ಪರಿಯತ್ತಿಸದ್ಧಮ್ಮಪ್ಪತಿರೂಪಕಞ್ಚ। ತತ್ಥ -

"ಓಭಾಸೇ ಚೇವ ಞಾಣೇ ಚ, ಪೀತಿಯಾ ಚ ವಿಕಮ್ಪತಿ।
ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಸುಖೇ ಚೇವ, ಯೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಪವೇಧತಿ॥

"ಅಧಿಮೋಕ್ಖೇ ಚ ಪಗ್ಗಾಹೇ, ಉಪಟ್ಠಾನೇ ಚ ಕಮ್ಪತಿ।
ಉಪೇಕ್ಖಾವಜ್ಜನಾಯ ಚೇವ, ಉಪೇಕ್ಖಾಯ ಚ ನಿಕನ್ತಿಯಾ॥

"ಇಮಾನಿ ದಸ ಠಾನಾನಿ, ಪಞ್ಞಾ ಯಸ್ಸ ಪರಿಚಿತಾ।
ಧಮ್ಮುದ್ಧಚ್ಚಕುಸಲೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ಸಮ್ಮೋಹ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ॥ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೭)। -

ಇದಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಜಾತಂ **ಅಧಿಗಮಸದ್ಧಮ್ಮಪ್ಪತಿರೂಪಕಂ** ನಾಮ। ತಿಸ್ಸೋ ಪನ ಸಙ್ಗೀತಿಯೋ ಅನಾರುಳ್ಹಂ ಧಾತುಕಥಾ ಆರಮ್ಮಣಕಥಾ ಅಸುಭಕಥಾ ಞಾಣವತ್ಥುಕಥಾ ವಿಜ್ಜಾಕರಣ್ಡಕೋತಿ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಥಾವತ್ಥೂಹಿ ಪರಿಬಾಹಿರಂ ಗುಳ್ಹವಿನಯಂ ಗುಳ್ಹವೇಸ್ಸನ್ತರಂ ಗುಳ್ಹಮಹೋಸಧಂ ವಣ್ಣಪಿಟಕಂ ಅಙ್ಗುಲಿಮಾಲಪಿಟಕಂ ರಟ್ಠಪಾಲಗಜ್ಜಿತಂ ಆಳವಕಗಜ್ಜಿತಂ ವೇದಲ್ಲಪಿಟಕನ್ತಿ ಅಬುದ್ಧವಚನಂ **ಪರಿಯತ್ತಿಸದ್ಧಮ್ಮಪ್ಪತಿರೂಪಕಂ** ನಾಮ।

ಜಾತರೂಪಪ್ಪತಿರೂಪಕನ್ತಿ ಸುವಣ್ಣರಸವಿಧಾನಂ ಆರಕೂಟಮಯಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಆಭರಣಜಾತಂ। ಛಣಕಾಲೇಸು ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾ "ಆಭರಣಭಣ್ಡಕಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಪಣಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಅಥ ನೇ ಆಪಣಿಕಾ ಏವಂ ವದನ್ತಿ, "ಸಚೇ ತುಮ್ಹೇ ಆಭರಣತ್ಥಿಕಾ, ಇಮಾನಿ ಗಣ್ಹಥ। ಇಮಾನಿ ಹಿ ಘನಾನಿ ಚೇವ ವಣ್ಣವನ್ತಾನಿ ಚ ಅಪ್ಪಗ್ಘಾನಿ ಚಾ"ತಿ। ತೇ ತೇಸಂ ಸುತ್ವಾ, "ಕಾರಣಂ ಇಮೇ ವದನ್ತಿ, ಇಮಾನಿ ಪಿಳನ್ಧಿತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳಿತುಂ, ಸೋಭನ್ತಿ ಚೇವ ಅಪ್ಪಗ್ಘಾನಿ ಚಾ"ತಿ ತಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸುವಣ್ಣಭಣ್ಡಂ ಅವಿಕ್ಕಿಯಮಾನಂ ನಿದಹಿತ್ವಾ ಠಪೇತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ತಂ ಜಾತರೂಪಪ್ಪತಿರೂಪಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ ನಾಮ।

ಅಥ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನ್ತರಧಾನಂ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಗಮಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಟಿಪತ್ತಿಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪರಿಯತ್ತಿಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ ತಿವಿಧಸ್ಸಾಪಿ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನ್ತರಧಾನಂ ಹೋತಿ। ಪಠಮಬೋಧಿಯಞ್ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಪ್ಪತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ। ಅಥ ಕಾಲೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಂಸು, ಛಳಭಿಞ್ಞಾ ಅಹೇಸುಂ। ತತೋ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಇದಾನಿ ಕಾಲೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಆಸವಕ್ಖಯಮತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ

ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ, ತಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಂ, ತಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ। ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಮ್ಪಿ ಪತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಥ ನೇಸಂ ಯದಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಇಮೇಹಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಾ ಆರದ್ಧಮತ್ತಾವ ಠಸ್ಸತಿ, ತದಾ ಅಧಿಗಮಸದ್ಧಮ್ಮೋ ಅನ್ತರಹಿತೋ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಪಠಮಬೋಧಿಯಞ್ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಚತುನ್ನಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರಯಿಂಸು। ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ತಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಛನ್ನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾನಂ, ತಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ವಿಜ್ಜಾನಂ, ತಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಅರಹತ್ತಫಲಮತ್ತಸ್ಸ। ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಪನ ಕಾಲೇ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರೇಸ್ಸನ್ತಿ , ತಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಸ್ಸ, ತಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸ್ಸ। ಯದಾ ಪನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸ್ಸಪಿ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಪಟಿಪದಂ ಪೂರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಸೀಲಪಾರಿಸುದ್ಧಿಮತ್ತೇವ ಠಸ್ಸನ್ತಿ, ತದಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಸದ್ಧಮ್ಮೋ ಅನ್ತರಹಿತೋ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಯಾವ ಪನ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ವತ್ತತಿ, ನ ತಾವ ಸಾಸನಂ ಅನ್ತರಹಿತನ್ತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತಿಟ್ಠನ್ತು ತೀಣಿ ವಾ, ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕೇ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಇತರೇಸು ದ್ವೀಸು ತಿಟ್ಠನ್ತೇಸುಪಿ ಅನ್ತರಹಿತನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ। ದ್ವೀಸು ಅನ್ತರಹಿತೇಸು ವಿನಯಪಿಟಕಮತ್ತೇ ಠಿತೇಪಿ, ತತ್ರಾಪಿ ಖನ್ಧಕಪರಿವಾರೇಸು ಅನ್ತರಹಿತೇಸು ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಮತ್ತೇ, ಮಹಾವಿನಯೇ ಅನ್ತರಹಿತೇ ದ್ವೀಸು ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇಸು ವತ್ತಮಾನೇಸುಪಿ ಸಾಸನಂ ಅನನ್ತರಹಿತಮೇವ। ಯದಾ ಪನ ದ್ವೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಾ ಅನ್ತರಧಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಥ ಪರಿಯತ್ತಿಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನ್ತರಧಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಸಾಸನಂ ಅನ್ತರಹಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಹಿ ಅನ್ತರಹಿತಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತರಹಿತಾಯ ಅಧಿಗಮೋ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಅಯಞ್ಹಿ ಪರಿಯತ್ತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಪಟಿಪತ್ತಿ ಅಧಿಗಮಸ್ಸ। ಇತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿತೋಪಿ ಪರಿಯತ್ತಿಮೇವ ಪಮಾಣಂ।

ನನು ಚ ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಕಪಿಲೋ ನಾಮ ಅನಾರಾಧಕಭಿಕ್ಖು "ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಬೀಜನಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ "ಅತ್ಥಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವತ್ತನ್ತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ, ಅಥ ತಸ್ಸ ಭಯೇನ ಯೇಸಮ್ಪಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ ವತ್ತತಿ, ತೇಪಿ "ಮಯಂ ವತ್ತಾಮಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ನ ವತ್ತಾಮಾ"ತಿ ವದಿಂಸು, ಸೋ ಬೀಜನಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಗತೋ, ತದಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಾಸನಂ ಓಸಕ್ಕಿತನ್ತಿ? ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಓಸಕ್ಕಿತಂ, ಪರಿಯತ್ತಿ ಪನ ಏಕನ್ತೇನೇವ ಪಮಾಣಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಮಹತೋ ತಳಾಕಸ್ಸ ಪಾಳಿಯಾ ಥಿರಾಯ ಉದಕಂ ನ ಠಸ್ಸತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಉದಕೇ ಸತಿ ಪದುಮಾದೀನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ ನ ಪುಪ್ಫಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಏವಮೇವ ಮಹಾತಳಾಕಸ್ಸ ಥಿರಪಾಳಿಸದಿಸೇ ತೇಪಿಟಕೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಸತಿ ಮಹಾತಳಾಕೇ ಉದಕಸದಿಸಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಪೂರಕಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ನತ್ಥೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ತೇಸು ಸತಿ ಮಹಾತಳಾಕೇ ಪದುಮಾದೀನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ ವಿಯ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಯೋ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ನತ್ಥೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಏವಂ ಏಕನ್ತತೋ ಪರಿಯತ್ತಿಯೇವ ಪಮಾಣಂ।

ಪಥವೀಧಾತೂತಿ ದ್ವೇ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಚ ನಹುತಾನಿ ಬಹಲಾ ಮಹಾಪಥವೀ। **ಆಪೋಧಾತೂ**ತಿ ಪಥವಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಸುಭಕಿಣ್ಹಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಉಗ್ಗತಂ ಕಪ್ಪವಿನಾಸಕಂ ಉದಕಂ। **ತೇಜೋಧಾತೂ**ತಿ ಪಥವಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಆಭಸ್ಸರಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಉಗ್ಗತೋ ಕಪ್ಪವಿನಾಸಕೋ ಅಗ್ಗಿ। **ವಾಯೋಧಾತೂ**ತಿ ಪಥವಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ವೇಹಪ್ಫಲಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಉಗ್ಗತೋ ಕಪ್ಪವಿನಾಸಕೋ ವಾಯು। ಏತೇಸು ಹಿ ಏಕಧಮ್ಮೋಪಿ ಸತ್ಥು ಸಾಸನಂ ಅನ್ತರಧಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಇಧೇವ ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ಲೋಹತೋ ಲೋಹಖಾದಕಂ ಮಲಂ ವಿಯ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮಯ್ಹಂಯೇವ ಸಾಸನೇ ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। **ಮೋಘಪುರಿಸಾ**ತಿ ತುಚ್ಛಪುರಿಸಾ।

ಆದಿಕೇನೇವ ಓಪಿಲವತೀತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿಕೇನಾ**ತಿ ಆದಾನೇನ ಗಹಣೇನ। **ಓಪಿಲವತೀ**ತಿ ನಿಮುಜ್ಜತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಥಾ ಉದಕಚರಾ ನಾವಾ ಭಣ್ಡಂ ಗಣ್ಹನ್ತೀ ನಿಮುಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಪರಿಯತ್ತಿಆದೀನಂ ಪೂರಣೇನ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನ್ತರಧಾನಂ ನ ಹೋತಿ।

ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಹಿ ಹಾಯಮಾನಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಹಾಯತಿ, ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಹಾಯಮಾನಾಯ ಅಧಿಗಮೋ ಹಾಯತಿ। ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಪೂರಯಮಾನಾಯ ಪರಿಯತ್ತಿಧರಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರೇನ್ತಿ, ಪಟಿಪತ್ತಿಪೂರಕಾ ಅಧಿಗಮಂ ಪೂರೇನ್ತಿ। ಇತಿ ನವಚನ್ದೋ ವಿಯ ಪರಿಯತ್ತಿಯಾದೀಸು ವಡ್ಢಮಾನಾಸು ಮಯ್ಹಂ ಸಾಸನಂ ವಡ್ಢತಿ ಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಇದಾನಿ ಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನ್ತರಧಾನಞ್ಚೇವ ಠಿತಿ ಚ ಹೋತಿ, ತೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಪಞ್ಚ ಖೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಓಕ್ಕಮನೀಯಾ**ತಿ ಅವಕ್ಕಮನೀಯಾ, ಹೇಟ್ಠಾಗಮನೀಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸತ್ಥರಿ ಅಗಾರವಾ**ತಿಆದೀಸು **ಅಗಾರವಾ**ತಿ ಗಾರವರಹಿತಾ। **ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸಯಾ ಅನೀಚವುತ್ತಿಕಾ। ತತ್ಥ ಯೋ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಆರೋಹನ್ತೋ ಛತ್ತಂ ಧಾರೇತಿ, ಉಪಾಹನಂ ಧಾರೇತಿ, ಅಞ್ಞತೋ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ **ಸತ್ಥರಿ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ।

ಯೋ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸ್ಸ ಕಾಲೇ ಸಙ್ಘುಟ್ಠೇ ದಹರಸಾಮಣೇರೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ನಿಸೀದತಿ, ಅಞ್ಞಾನಿ ವಾ ನವಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಕರೋತಿ, ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಗ್ಗೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ನಿದ್ದಾಯತಿ, ವಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಕಥೇನ್ತೋ ನಿಸೀದತಿ, ಅಯಂ **ಧಮ್ಮೇ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ।

ಯೋ ಥೇರುಪಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಅವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಸೀದತಿ, ಹತ್ಥಪಲ್ಲತ್ಥಿಕಂ ದುಸ್ಸಪಲ್ಲತ್ಥಿಕಂ ಕರೋತಿ, ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಪನ ಹತ್ಥಪಾದಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ, ವುಡ್ಢಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಅನಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಕಥೇತಿ, ಅಯಂ **ಸಙ್ಘೇ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ।

ತಿಸ್ಸೋ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾ ಅಪೂರೇನ್ತೋವ **ಸಿಕ್ಖಾಯ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಅನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತೋ ತಾಸಂ ವಾ ಪನ ನಿಬ್ಬತ್ತನತ್ಥಾಯ ಪಯೋಗಂ ಅಕರೋನ್ತೋ **ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೋ ವುತ್ತವಿಪಲ್ಲಾಸೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ। ತೇರಸಮಂ।

ಕಸ್ಸಪಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧. ದಾರುಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೭. ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ದಾರುಣೋ**ತಿ ಥದ್ಧೋ। **ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಲಾಭೋ** ನಾಮ ಚತುಪಚ್ಚಯಲಾಭೋ। **ಸಕ್ಕಾರೋ**ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ಸುಕತಾನಂ ಸುಸಙ್ಖತಾನಂ ಲಾಭೋ। **ಸಿಲೋಕೋ**ತಿ ವಣ್ಣಘೋಸೋ। **ಕಟುಕೋ**ತಿ ತಿಖಿಣೋ। **ಫರುಸೋ**ತಿ ಖರೋ। **ಅನ್ತರಾಯಿಕೋ**ತಿ ಅನ್ತರಾಯಕರೋ। ಪಠಮಂ।

೨. ಬಳಿಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೮. ದುತಿಯೇ **ಬಾಳಿಸಿಕೋ**ತಿ ಬಳಿಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚರಮಾನೋ ಮಚ್ಛಘಾತಕೋ। **ಆಮಿಸಗತ**ನ್ತಿ ಆಮಿಸಮಕ್ಖಿತಂ। **ಆಮಿಸಚಕ್ಖೂ**ತಿ ಆಮಿಸೇ ಚಕ್ಖು ದಸ್ಸನಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಆಮಿಸಚಕ್ಖು। **ಗಿಲಬಳಿಸೋ**ತಿ ಗಿಲಿತಬಳಿಸೋ। **ಅನಯಂ ಆಪನ್ನೋ**ತಿ ದುಕ್ಖಂ ಪತ್ತೋ। **ಬ್ಯಸನಂ ಆಪನ್ನೋ**ತಿ ವಿನಾಸಂ ಪತ್ತೋ। **ಯಥಾಕಾಮಕರಣೀಯೋ**ತಿ ಯಥಾಕಾಮೇನ ಯಥಾರುಚಿಯಾ ಯಥೇವ ನಂ ಬಾಳಿಸಿಕೋ ಇಚ್ಛತಿ, ತಥೇವಸ್ಸ ಕತ್ತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಥಾಕಾಮಕರಣೀಯೋ ಪಾಪಿಮತೋ**ತಿ ಯಥಾ ಕಿಲೇಸಮಾರಸ್ಸ ಕಾಮೋ, ಏವಂ ಕತ್ತಬ್ಬೋ, ನಿರಯಂ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ ವಾ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಂ ವಾ ಪಾಪೇತಬ್ಬೋ। ದುತಿಯಂ।

೩-೪. ಕುಮ್ಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೯-೧೬೦. ತತಿಯೇ **ಮಹಾಕುಮ್ಮಕುಲ**ನ್ತಿ ಮಹನ್ತಂ ಅಟ್ಠಿಕಚ್ಛಪಕುಲಂ। **ಅಗಮಾಸೀ**ತಿ ''ಏತ್ಥ ಅದ್ಧಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಖಾದಿತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಮಚ್ಛರಾಯನ್ತೋ ಮಂ ಏಸ ನಿವಾರೇತೀ''ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಅಗಮಾಸಿ। **ಪಪತಾಯಾ**ತಿ ಪಪತಾ ವುಚ್ಚತಿ ದೀಘರಜ್ಜುಕಬದ್ಧೋ ಅಯಕನ್ತಕೋಸಕೇ ದಣ್ಡಕಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಗಹಿತೋ ಕಣ್ಣಿಕಸಲ್ಲಸಣ್ಠಾನೋ, ಅಯಕಣ್ಟಕೋ, ಯಸ್ಮಿಂ ವೇಗೇನ ಪತಿತ್ವಾ ಕಟಾಹೇ ಲಗ್ಗಮತ್ತೇ ದಣ್ಡಕೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ರಜ್ಜುಕೋ ಏಕಾಬದ್ಧೋ ಗಚ್ಛತೇವ। **ಸೋ ಕುಮ್ಮೋ**ತಿ ಸೋ ವಿದ್ಧಕುಮ್ಮೋ। **ಯೇನ ಸೋ ಕುಮ್ಮೋ**ತಿ ಉದಕಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಸಾಸಙ್ಕಟ್ಠಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಯೇನ ಸೋ ಅತ್ಥಕಾಮೋ ಕುಮ್ಮೋ। **ನ ದಾನಿ ತ್ವಂ ಅಮ್ಹಾಕ**ನ್ತಿ ಇದಾನಿ ತ್ವಂ ಅಮಿತ್ತಹತ್ಥಂ ಗತೋ, ನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಸಲ್ಲಪನ್ತಾನಂಯೇವ ಚ ನೇಸಂ ನಾವಾಯ ಠಿತೋ ಲುದ್ದೋ ರಜ್ಜುಕಂ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಕುಮ್ಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಯಥಾಕಾಮಂ ಅಕಾಸಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಇತೋ ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ಚ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ತತಿಯಚತುತ್ಥಾನಿ।

೫. ಮೀಳ್ಹಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೧. ಪಞ್ಚಮೇ **ಮೀಳ್ಹಕಾ**ತಿ ಗೂಥಪಾಣಕಾ। **ಗೂಥಾದೀ**ತಿ ಗೂಥಭಕ್ಖಾ। **ಗೂಥಪೂರಾ**ತಿ ಅನ್ತೋ ಗೂಥೇನ ಭರಿತಾ। **ಪುಣ್ಣಾ ಗೂಥಸ್ಸಾ**ತಿ ಇದಂ ಪುರಿಮಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥದೀಪನಂ। **ಅತಿಮಞ್ಞೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಪಾದೇ ಭೂಮಿಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪುರಿಮಪಾದೇ ಗೂಥಸ್ಸ ಉಪರಿ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ''ಅಹಮ್ಹಿ ಗೂಥಾದೀ''ತಿ ಭಣನ್ತೀ ಅತಿಮಞ್ಞೇಯ್ಯ। **ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಚಸ್ಸ ಪೂರೋ**ತಿ ಅಪರೋಪಿಸ್ಸ ಪತ್ತಪೂರೋ ಪಣೀತಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಅಸನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೨. ಛಟ್ಠೇ **ಕಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸನಿವಿಚಕ್ಕ**ನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಮತ್ಥಕೇ ಪತಿತ್ವಾ ಮದ್ದಮಾನಂ ಸುಕ್ಖಾಸನಿಚಕ್ಕಂ ಆಗಚ್ಛತು । **ಅಪ್ಪತ್ತಮಾನಸ**ನ್ತಿ ಅನಧಿಗತಾರಹತ್ತಂ। ಇತಿ ಭಗವಾ ನ ಸತ್ತಾನಂ ದುಕ್ಖಕಾಮತಾಯ, ಆದೀನವಂ ಪನ ದಸ್ಸೇತುಂ ಏವಮಾಹ। ಅಸನಿಚಕ್ಕಞ್ಹಿ ಮತ್ಥಕೇ ಪತಿತಂ ಏಕಮೇವ ಅತ್ತಭಾವಂ ನಾಸೇತಿ, ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೇನ ಪರಿಯಾದಿಣ್ಣಚಿತ್ತೋ ನಿರಯಾದೀಸು ಅನನ್ತದುಕ್ಖಂ ಅನುಭೋತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ದಿದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೩. ಸತ್ತಮೇ **ದಿದ್ಧಗತೇನಾ**ತಿ ಗತದಿದ್ಧೇನ। **ವಿಸಲ್ಲೇನಾ**ತಿ ವಿಸಮಕ್ಖಿತೇನ। **ಸಲ್ಲೇನಾ**ತಿ ಸತ್ತಿಯಾ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೪. ಅಟ್ಠಮೇ **ಸಿಙ್ಗಾಲೋ**ತಿ ಜರಸಿಙ್ಗಾಲೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋಪಿ ಕಾಯೋ ಪೂತಿಕಾಯೋ ತ್ವೇವ, ತಂಖಣಂ ಗಳಿತಮ್ಪಿ ಚ ಮುತ್ತಂ ಪೂತಿಮುತ್ತನ್ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ತದಹುಜಾತೋಪಿ ಸಿಙ್ಗಾಲೋ ಜರಸಿಙ್ಗಾಲೋತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। **ಉಕ್ಕಣ್ಣಕೇನ ನಾಮಾ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇನ ರೋಗೇನ। ಸೋ ಕಿರ ಸೀತಕಾಲೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸಕಲಸರೀರತೋ ಲೋಮಾನಿ ಪತನ್ತಿ, ಸಕಲಸರೀರಂ ನಿಲ್ಲೋಮಂ ಹುತ್ವಾ, ಸಮನ್ತತೋ ಫುಟತಿ, ವಾತಬ್ಭಾಹತಾ ವಣಾ ರುಜ್ಜನ್ತಿ। ಯಥಾ ಉಮ್ಮತ್ತಕಸುನಖೇನ ದಟ್ಠೋ ಪುರಿಸೋ ಅನವಟ್ಠಿತೋವ ಭಮತಿ, ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಭಮಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ, ಅಸುಕಟ್ಠಾನೇ ಸೋತ್ಥಿ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ವೇರಮ್ಭಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೫. ನವಮೇ **ವೇರಮ್ಭವಾತಾ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕಾ ಮಹಾವಾತಾ। ಕೀದಿಸೇ ಪನ ಠಾನೇ ತೇ ವಾತಾ ವಾಯನ್ತೀತಿ? ಯತ್ಥ ಠಿತಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ದೀಪಾ ಉಪ್ಪಲಿನಿಪತ್ತಮತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। **ಯೋ ಪಕ್ಖೀ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ನವವುಟ್ಠೇ ದೇವೇ ವಿರವನ್ತೋ ವಾತಸಕುಣೋ ತತ್ಥ ಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಅರಕ್ಖಿತೇನೇವ ಕಾಯೇನಾ**ತಿಆದೀಸು ಹತ್ಥಪಾದೇ ಕೀಳಾಪೇನ್ತೋ ಖನ್ಧಟ್ಠಿಂ ವಾ ನಾಮೇನ್ತೋ ಕಾಯಂ ನ ರಕ್ಖತಿ ನಾಮ, ನಾನಾವಿಧಂ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೋ ವಾಚಂ ನ ರಕ್ಖತಿ ನಾಮ, ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ವಿತಕ್ಕೇನ್ತೋ ಚಿತ್ತಂ ನ ರಕ್ಖತಿ ನಾಮ। **ಅನುಪಟ್ಠಿತಾಯ ಸತಿಯಾ**ತಿ ಕಾಯಗತಾಸತಿಂ ಅನುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ। ನವಮಂ।

೧೦. ಸಗಾಥಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೬. ದಸಮೇ **ಅಸಕ್ಕಾರೇನ ಚೂಭಯ**ನ್ತಿ ಅಸಕ್ಕಾರೇನ ಚ ಉಭಯೇನ। **ಸಮಾಧೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ। ಸೋ ಹಿ ತೇನ ನ ವಿಕಮ್ಪತಿ। **ಅಪ್ಪಮಾಣವಿಹಾರಿನೋ**ತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಫಲಸಮಾಧಿನಾ ವಿಹರನ್ತಸ್ಸ। **ಸಾತತಿಕ**ನ್ತಿ ಸತತಕಾರಿಂ। **ಸುಖುಮಂದಿಟ್ಠಿವಿಪಸ್ಸಕ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುಖುಮದಿಟ್ಠಿಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಅತ್ಥಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಆಗತತ್ತಾ ವಿಪಸ್ಸಕಂ। **ಉಪಾದಾನಕ್ಖಯಾರಾಮ**ನ್ತಿ ಉಪಾದಾನಕ್ಖಯಸಙ್ಖಾತೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ರತಂ। **ಆಹು ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಇತೀ**ತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸೋತಿ ಕಥೇನ್ತೀತಿ। ದಸಮಂ।

ಪಠಮೋ ವಗ್ಗೋ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೯೭-೧೯೮. ದುತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾ ಭಾಸನ್ತನ್ತಿ** ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇನಪಿ ಕಾರಣೇನ ಸಮ್ಪಜಾನಮೇವ ಮುಸಾ ಭಾಸನ್ತಂ। "ಸೀಲಂ ಪೂರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಂವಿಹಿತಭಿಕ್ಖುಂ ಸಿನೇರುಮತ್ತೋಪಿ ಪಚ್ಚಯರಾಸಿ ಚಾಲೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಯದಾ ಪನ ಸೀಲಂ ಪಹಾಯ ಸಕ್ಕಾರನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ಕುಣ್ಡಕಮುಟ್ಠಿಹೇತುಪಿ ಮುಸಾ ಭಾಸತಿ, ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಅಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ। ದುತಿಯಂ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ। ಪಠಮದುತಿಯಾನಿ।

೩-೧೦. ಸುವಣ್ಣನಿಕ್ಖಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೯೯. ತತಿಯಾದೀಸು **ಸುವಣ್ಣನಿಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ** ಏಕಸ್ಸ ಕಞ್ಚನನಿಕ್ಖಸ್ಸ। **ಸಿಙ್ಗೀನಿಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ** ಸಿಙ್ಗೀಸುವಣ್ಣನಿಕ್ಖಸ್ಸ। **ಪಥವಿಯಾತಿ** ಚಕ್ಕವಾಳಬ್ಭನ್ತರಾಯ ಮಹಾಪಥವಿಯಾ। **ಆಮಿಸಕಿಞ್ಚಿಕ್ಖಹೇತೂತಿ** ಕಸ್ಸಚಿದೇವ ಆಮಿಸಸ್ಸ ಹೇತು ಅನ್ತಮಸೋ ಕುಣ್ಡಕಮುಟ್ಠಿನೋಪಿ। **ಜೀವಿತಹೇತೂತಿ** ಅಟವಿಯಂ ಚೋರೇಹಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಜೀವಿತೇ ವೋರೋಪಿಯಮಾನೇ ತಸ್ಸಪಿ ಹೇತು। **ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣಿಯಾತಿ** ಜನಪದೇ ಉತ್ತಮಿತ್ಥಿಯಾ। ತತಿಯಾದೀನಿ।

ದುತಿಯೋ ವಗ್ಗೋ।

೩. ತತಿಯವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಮಾತುಗಾಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೭೦-೧೭೧. ತತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ನ ತಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾತುಗಾಮೋತಿ** ನ ತಸ್ಸ ರಹೋ ಏಕಕಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ತೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಅತ್ಥಿಕೋಪಿ ಮಾತುಗಾಮೋ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಯಸ್ಸ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೋ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ, ಅತ್ಥೋ। ದುತಿಯಂ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ। ಪಠಮದುತಿಯಾನಿ।

೩-೬. ಏಕಪುತ್ತಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೭೨-೧೭೫. ತತಿಯೇ **ಸದ್ಧಾತಿ** ಸೋತಾಪನ್ನಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ತಥಾ ಚತುತ್ಥೇ ಪಞ್ಚಮೇ ಛಟ್ಠೇ ಚ। ತತಿಯಾದೀನಿ।

೭. ತತಿಯಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೬. ಸತ್ತಮೇ **ಸಮುದಯನ್ತಿ**ಆದೀಸು ಸಹ ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮೇನ ಅತ್ತಭಾವೋ ಕೋಲಪುತ್ತಿಯಂ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾ ಕಲ್ಯಾಣವಾಕ್ಕರಣತಾ ಧುತಗುಣಾವೀಕರಣಂ ಚೀವರಧಾರಣಂ ಪರಿವಾರಸಮ್ಪತ್ತೀತಿ ಏವಮಾದಿ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ನಾಮ, ತಂ ಸಮುದಯಸಚ್ಚವಸೇನ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ನಿರೋಧೋ ಚ ಪಟಿಪದಾ ಚ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಮಗ್ಗಸಚ್ಚವಸೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಛವಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೭. ಅಟ್ಠಮೇ ಯಸ್ಮಾ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೋ ನರಕಾದೀಸು, ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತೋ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಇಮಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ನಾಸೇತಿ, ಇಧಾಪಿ ಮರಣಮ್ಪಿ ಮರಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ಆವಹತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಛವಿಂ ಛಿನ್ದತೀತಿ**ಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ರಜ್ಜುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೮. ನವಮೇ **ವಾಳರಜ್ಜುಯಾತಿ** ಸುತ್ತಾದಿಮಯಾ ರಜ್ಜು ಮುದುಕಾ ಹೋತಿ ವಾಳರಜ್ಜು ಖರಾ ಫರುಸಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಮೇವ ಗಹಿತಾ। ನವಮಂ।

೧೦. ಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೯. ದಸಮೇ **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾತಿ** ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖವಿಹಾರಾ। **ತೇಸಾಹಮಸ್ಸಾತಿ** ತೇಸಂ ಅಹಂ ಅಸ್ಸ । ಖೀಣಾಸವೋ ಹಿ ಲಾಭೀ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಪನ್ನೋ ಯಾಗುಖಜ್ಜಕಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತಾಗತಾನಂ ಅನುಮೋದನಂ ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತುಂ ಓಕಾಸಂ ನ ಲಭತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ। ದಸಮಂ।

ತತಿಯೋ ವಗ್ಗೋ।

೪. ಚತುತ್ಥವಗ್ಗೋ

೧-೪. ಭಿನ್ದಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೮೦-೧೮೩. ಚತುತ್ಥವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ದುತಿಯಾದೀಸು **ಕುಸಲಮೂಲನ್ತಿ** ಅಲೋಭಾದಿತಿವಿಧಕುಸಲಧಮ್ಮೋ। **ಸುಕ್ಕೋ ಧಮ್ಮೋತಿ** ತಸ್ಸೇವ ಪರಿಯಾಯದೇಸನಾ । ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಯಸ್ಸ ಕುಸಲಮೂಲಾದಿಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ದೇವದತ್ತೋ ಸಗ್ಗೇ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ, ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ವಾ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಸ್ವಾಸ್ಸ **ಸಮುಚ್ಛೇದಮಗಮಾ** ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನೋ ವಿನಟ್ಠೋ। ಪಠಮಾದೀನಿ।

೫. ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೪. ಪಞ್ಚಮೇ **ಪರಾಭವಾಯಾತಿ** ಅವಡ್ಢಿಯಾ ವಿನಾಸಾಯ। **ಅಸ್ಸತರೀತಿ** ವಳವಾಯ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಗದ್ರಭಸ್ಸ ಜಾತಾ। **ಅತ್ತವಧಾಯ ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ** ತಂ ಅಸ್ಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪಯೋಜೇನ್ತಿ, ಸಾ ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಕಾಲೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ವಿಜಾಯಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಪಾದೇಹಿ ಭೂಮಿಯಂ ಪಹರನ್ತೀ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅಥಸ್ಸಾ ಚತ್ತಾರೋ ಪಾದೇ ಚತೂಸು ಖಾಣುಕೇಸು ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕುಚ್ಛಿಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಪೋತಂ ನೀಹರನ್ತಿ, ಸಾ ತತ್ಥೇವ ಮರತಿ। ತೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಪಞ್ಚರಥಸತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೫. ಛಟ್ಠೇ **ಭತ್ತಾಭಿಹಾರೋತಿ** ಅಭಿಹರಿತಬ್ಬಂ ಭತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಪನ ಪಮಾಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಪಞ್ಚ ಚ ಥಾಲಿಪಾಕಸತಾನೀತಿ** ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಏಕೋ ಥಾಲಿಪಾಕೋ ದಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಾನಂ ಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ನಾಸಾಯ ಪಿತ್ತಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ಅಚ್ಛಪಿತ್ತಂ ವಾ ಮಚ್ಛಪಿತ್ತಂ ವಾಸ್ಸ ನಾಸಪುಟೇ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯುಂ। ಛಟ್ಠಂ।

೭-೧೩. ಮಾತುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೮೬-೧೮೭. ಸತ್ತಮೇ **ಮಾತುಪಿ ಹೇತೂತಿ** "ಸಚೇ ಮುಸಾ ಭಣಸಿ, ಮಾತರಂ ತೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸಾಮ। ನೋ ಚೇ ಭಣಸಿ, ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಏವಂ ಚೋರೇಹಿ ಅಟವಿಯಂ ಪುಚ್ಛಮಾನೋ ತಸ್ಸಾ ಚೋರಹತ್ಥಗತಾಯ ಮಾತುಯಾಪಿ ಹೇತು ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾ ನ ಭಾಸೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋತಿ। ಸತ್ತಮಾದೀನಿ।

ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ರಾಹುಲಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧-೮. ಚಕ್ಖುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೮೮-೧೯೫. ರಾಹುಲಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಏಕೋ**ತಿ ಚತೂಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಏಕವಿಹಾರೀ। **ವೂಪಕಟ್ಠೋ**ತಿ ವಿವೇಕಟ್ಠೋ ನಿಸ್ಸದ್ದೋ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ**ತಿ ಸತಿಯಾ ಅವಿಪ್ಪವಸನ್ತೋ। **ಆತಾಪೀ**ತಿ ವೀರಿಯಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಪಹಿತತ್ತೋ ವಿಹರೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮತ್ಥಾಯ ಪೇಸಿತತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರೇಯ್ಯಂ। **ಅನಿಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಾಕಾರೇನ ಅನಿಚ್ಚಂ। ಅಥ ವಾ ಉಪ್ಪಾದವಯವನ್ತತಾಯ ತಾವಕಾಲಿಕತಾಯ ವಿಪರಿಣಾಮಕೋಟಿಯಾ ನಿಚ್ಚಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋತಿ ಇಮೇಹಿಪಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಅನಿಚ್ಚಂ। **ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ದುಕ್ಖಂ ದುಕ್ಖಮನಟ್ಠೇನ ದುಕ್ಖವತ್ಥುಕಟ್ಠೇನ ಸತತಸಮ್ಪೀಳನಟ್ಠೇನ ಸುಖಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನಾತಿ। **ಕಲ್ಲ**ನ್ತಿ ಯುತ್ತಂ। **ಏತಂ ಮಮಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಗಾಹೋ। **ಏಸೋಹಮಸ್ಮೀ**ತಿ ಮಾನಗಾಹೋ। **ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಗಾಹೋ। ತಣ್ಹಾಗಾಹೋ ಚೇತ್ಥ ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತವಸೇನ, ಮಾನಗಾಹೋ ನವವಿಧಮಾನವಸೇನ, ದಿಟ್ಠಿಗಾಹೋ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನಿಬ್ಬಿನ್ದಂ ವಿರಜ್ಜತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ವಿರಾಗವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ಕಥಿತಾ, **ವಿರಾಗಾ ವಿಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಮುತ್ತಿವಸೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಪಞ್ಚಸು ದ್ವಾರೇಸು ಪಸಾದಾವ ಗಹಿತಾ, **ಮನೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ತೇಭೂಮಕಂ ಸಮ್ಮಸನಚಾರಚಿತ್ತಂ। ದುತಿಯೇ ಪಞ್ಚಸು ದ್ವಾರೇಸು ಆರಮ್ಮಣಮೇವ। ತತಿಯೇ ಪಞ್ಚಸು ದ್ವಾರೇಸು ಪಸಾದವತ್ಥುಕಚಿತ್ತಮೇವ, ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣೇನ ತೇಭೂಮಕಂ ಸಮ್ಮಸನಚಾರಚಿತ್ತಂ ಗಹಿತಂ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ। ಛಟ್ಠೇ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ। ಅಟ್ಠಮೇ ಪನ **ತಣ್ಹಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ದ್ವಾರೇ ಜವನಪ್ಪತ್ತಾವ ಲಬ್ಭತಿ। ಪಠಮಾದೀನಿ।

೯. ಧಾತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೬. ನವಮೇ ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುವಸೇನ ನಾಮಂ, ಸೇಸಾಹಿ ರೂಪನ್ತಿ ನಾಮರೂಪಂ ಕಥಿತಂ। ನವಮಂ।

೧೦. ಖನ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೭. ದಸಮೇ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ಕಾಮಾವಚರೋ, ಸೇಸಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಚತುಭೂಮಕಾ। ಇಧ ಪನ ತೇಭೂಮಕಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ದಸಮಂ।

ಪಠಮೋ ವಗ್ಗೋ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧-೧೦. ಚಕ್ಖುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೯೮-೧೯೯. ದುತಿಯೇ ದಸ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ। ಪಠಮಾದೀನಿ।

೧೧. ಅನುಸಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೦. ಏಕಾದಸಮೇ **ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕೇ ಕಾಯೇ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಕಾಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ, **ಬಹಿದ್ಧಾ ಚಾ**ತಿ ಪರಸ್ಸ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಂ ವಾ ಅವಿಞ್ಞಾಣಕಂ ವಾ। ಪುರಿಮೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ವಿಞ್ಞಾಣಮೇವ ದಸ್ಸೇತಿ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಬಹಿದ್ಧಾ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧರೂಪಂ। **ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ**ತಿ ಅಹಂಕಾರದಿಟ್ಠಿ ಚ ಮಮಂಕಾರತಣ್ಹಾ ಚ ಮಾನಾನುಸಯಾ ಚ। **ನ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಏತೇ ಕಿಲೇಸಾ ಕಥಂ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಏತೇಸು ವತ್ಥೂಸು ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಸುಟ್ಠು ಪಸ್ಸತಿ। ಏಕಾದಸಮಂ।

೧೨. ಅಪಗತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೧. ದ್ವಾದಸಮೇ **ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾಪಗತ**ನ್ತಿ ಅಹಂಕಾರತೋ ಚ ಮಮಂಕಾರತೋ ಚ ಮಾನತೋ ಚ ಅಪಗತಂ। **ವಿಧಾ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತ**ನ್ತಿ ಮಾನಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಸುಟ್ಠು ಅತಿಕ್ಕನ್ತಂ। **ಸನ್ತಂ ಸುವಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮೇನ ಸನ್ತಂ, ಕಿಲೇಸೇಹೇವ ಸುಟ್ಠು ವಿಮುತ್ತಂ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ। ದ್ವಾದಸಮಂ।

ದುತಿಯೋ ವಗ್ಗೋ।

ದ್ವೀಸುಪಿ ಅಸೇಕ್ಖಭೂಮಿ ಕಥಿತಾ। ಪಠಮೋ ಪನೇತ್ಥ ಆಯಾಚನ್ತಸ್ಸ ದೇಸಿತೋ, ದುತಿಯೋ ಅನಾಯಾಚನ್ತಸ್ಸ। ಸಕಲೇಪಿ ಪನ ರಾಹುಲಸಂಯುತ್ತೇ ಥೇರಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಧಮ್ಮಾವ ಕಥಿತಾತಿ।

ರಾಹುಲಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಲಕ್ಖಣಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧. ಅಟ್ಠಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೨. ಲಕ್ಖಣಸಂಯುತ್ತೇ ಯ್ವಾಯಂ **ಆಯಸ್ಮಾ ಚ ಲಕ್ಖಣೋ**ತಿ ಲಕ್ಖಣತ್ಥೇರೋ ವುತ್ತೋ, ಏಸ ಜಟಿಲಸಹಸ್ಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂಪಸಮ್ಪದಾಯ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಆದಿತ್ತಪರಿಯಾಯಾವಸಾನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ಏಕೋ ಮಹಾಸಾವಕೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇಸ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರೇನ ಬ್ರಹ್ಮಸಮೇನ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ತಸ್ಮಾ "ಲಕ್ಖಣೋ"ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ। ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಪನ ಪಬ್ಬಜಿತದಿವಸತೋ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ದುತಿಯೋ ಅಗ್ಗಸಾವಕೋ।

ಸಿತಂ ಪಾತ್ವಾಕಾಸೀತಿ ಮನ್ದಹಸಿತಂ ಪಾತುಅಕಾಸಿ, ಪಕಾಸಯಿ ದಸ್ಸೇಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಿಂ ಪನ ದಿಸ್ವಾ ಥೇರೋ ಸಿತಂ ಪಾತ್ವಾಕಾಸೀತಿ? ಉಪರಿ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಂ ಅಟ್ಠಿಕಸಙ್ಖಲಿಕಂ ಏಕಂ ಪೇತಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಸತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ। ತಞ್ಚ ಖೋ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ, ನ ಪಸಾದಚಕ್ಖುನಾ। ಪಸಾದಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಹಿ ಏತೇ ಅತ್ತಭಾವಾ ನ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಏವರೂಪಂ ಪನ ಅತ್ತಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ ಕಾರುಞ್ಞೇ ಕತ್ತಬ್ಬೇ ಕಸ್ಮಾ ಸಿತಂ ಪಾತ್ವಾಕಾಸೀತಿ? ಅತ್ತನೋ ಚ ಬುದ್ಧಞಾಣಸ್ಸ ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಸಮನುಸ್ಸರಣತೋ। ತಞ್ಹಿ ದಿಸ್ವಾ ಥೇರೋ "ಅದಿಟ್ಠಸಚ್ಚೇನ ನಾಮ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಪಟಿಲಭಿತಬ್ಬಾ ಏವರೂಪಾ ಅತ್ತಭಾವಾ ಮುತ್ತೋ ಅಹಂ, ಲಾಭಾ ವತ ಮೇ, ಸುಲದ್ಧಂ ವತ ಮೇ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ - "ಅಹೋ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಞಾಣಸಮ್ಪತ್ತಿ, 'ಯೋ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯೋ ನ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬೋ'ತಿ ದೇಸೇಸಿ, ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ವತ ಕತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾ ದೇಸೇನ್ತಿ, ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಧಮ್ಮಧಾತೂ"ತಿ ಏವಂ ಬುದ್ಧಞಾಣಸಮ್ಪತ್ತಿಞ್ಚ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಸಿತಂ ಪಾತ್ವಾಕಾಸೀತಿ।

ಅಥ ಲಕ್ಖಣತ್ಥೇರೋ ಕಸ್ಮಾ ನ ಅದ್ದಸ, ಕಿಮಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ನತ್ಥೀತಿ? ನೋ ನತ್ಥಿ, ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಪನ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ಅದ್ದಸ, ಇತರೋ ಪನ ಅನಾವಜ್ಜನೇನ ನ ಅದ್ದಸ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಖೀಣಾಸವಾ ನಾಮ ನ ಅಕಾರಣಾ ಸಿತಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಲಕ್ಖಣತ್ಥೇರೋ ಪುಚ್ಛಿ **ಕೋ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನ, ಹೇತು, ಕೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಸಿತಸ್ಸ ಪಾತುಕಮ್ಮಾಯಾ**ತಿ? ಥೇರೋ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಯೇಹಿ ಅಯಂ ಉಪಪತ್ತಿ ಸಾಮಂ ಅದಿಟ್ಠಾ, ತೇ ದುಸ್ಸದ್ಧಾಪಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಸಕ್ಖಿಂ ಕತ್ವಾ ಬ್ಯಾಕಾತುಕಾಮತಾಯ **ಅಕಾಲೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪುಟ್ಠೋ **ಇಧಾಹಂ, ಆವುಸೋ**ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಅಟ್ಠಿಕಸಙ್ಖಲಿಕ**ನ್ತಿ ಸೇತಂ ನಿಮ್ಮಂಸಲೋಹಿತಂ ಅಟ್ಠಿಸಙ್ಘಾತಂ। **ಗಿಜ್ಝಾಪಿ ಕಾಕಾಪಿ ಕುಲಲಾಪೀ**ತಿ ಏತೇಪಿ ಯಕ್ಖಗಿಜ್ಝಾ ಚೇವ ಯಕ್ಖಕಾಕಾ ಚ ಯಕ್ಖಕುಲಲಾ ಚ ಪಚ್ಚೇತಬ್ಬಾ। ಪಾಕತಿಕಾನಂ ಪನ ಗಿಜ್ಝಾದೀನಂ ಆಪಾಥಮ್ಪಿ ಏತಂ ರೂಪಂ ನಾಗಚ್ಛತಿ। **ಅನುಪತಿತ್ವಾ ಅನುಪತಿತ್ವಾ**ತಿ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ। **ವಿತುದೇನ್ತೀ**ತಿ ಅಸಿಧಾರೂಪಮೇಹಿ ತಿಖಿಣೇಹಿ ಲೋಹತುಣ್ಡಕೇಹಿ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಚರನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಸಾ ಸುದಂ ಅಟ್ಟಸ್ಸರಂ ಕರೋತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಸುದ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತೋ, ಸಾ ಅಟ್ಠಿಕಸಙ್ಖಲಿಕಾ ಅಟ್ಟಸ್ಸರಂ ಆತುರಸ್ಸರಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಕುಸಲವಿಪಾಕಾನುಭವನತ್ಥಂ ಕಿರ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಾಪಿ ತಾದಿಸಾ ಅತ್ತಭಾವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಪಸಾದುಸ್ಸದಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ ಪಕ್ಕಗಣ್ಡಸದಿಸಾ। ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಅಟ್ಠಿಕಸಙ್ಖಲಿಕಾ ಬಲವವೇದನಾತುರಾ ತಾದಿಸಂ ಸದ್ದಮಕಾಸೀತಿ।

ಏವಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ಪುನ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ "ವಟ್ಟಗಾಮಿಸತ್ತಾ ನಾಮ ಏವರೂಪಾ ಅತ್ತಭಾವಾ ನ ಮುಚ್ಚನ್ತೀ"ತಿ ಸತ್ತೇಸು ಕಾರುಞ್ಞಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಧಮ್ಮಸಂವೇಗಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ, ಆವುಸೋ, ಏತದಹೋಸಿ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ವತ ಭೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತೋ ಭಗವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಆನುಭಾವಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **ಚಕ್ಖುಭೂತಾ ವತ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಸಾವಕಾ ವಿಹರನ್ತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಚಕ್ಖು ಭೂತಂ ಜಾತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಚಕ್ಖುಭೂತಾ,** ಭೂತಚಕ್ಖುಕಾ ಉಪ್ಪನ್ನಚಕ್ಖುಕಾ ಚಕ್ಖುಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಯತ್ರಾ**ತಿ ಕಾರಣವಚನಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ - ಯಸ್ಮಾ ನಾಮ ಸಾವಕೋಪಿ ಏವರೂಪಂ ಞಸ್ಸತಿ ವಾ ದಕ್ಖತಿ ವಾ ಸಕ್ಖಿಂ ವಾ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅವೋಚುಮ್ಹ - "ಚಕ್ಖುಭೂತಾ ವತ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾವಕಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಞಾಣಭೂತಾ ವತ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾವಕಾ ವಿಹರನ್ತೀ"ತಿ। **ಪುಬ್ಬೇವ ಮೇ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತೋ ದಿಟ್ಠೋ**ತಿ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪಟಿವೇಧೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇಸು ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಪ್ಪಮಾಣೇ ಸತ್ತನಿಕಾಯೇ ಭವಗತಿಯೋನಿಠಿತಿನಿವಾಸೇ ಚ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಮಯಾ ಪುಬ್ಬೇವ ಸೋ ಸತ್ತೋ ದಿಟ್ಠೋತಿ ವದತಿ।

ಗೋಘಾತಕೋತಿ ಗಾವೋ ವಧಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಿತೋ ಮಂಸಂ ಮೋಚೇತ್ವಾ ವಿಕ್ಕಿಣಿತ್ವಾ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪನಕಸತ್ತೋ। **ತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಾನಾಚೇತನಾಹಿ ಆಯೂಹಿತಸ್ಸ ಅಪರಾಪರಿಯಕಮ್ಮಸ್ಸ। ತತ್ರ ಹಿ ಯಾಯ ಚೇತನಾಯ ನರಕೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಜನಿತಾ, ತಸ್ಸಾ ವಿಪಾಕೇ ಪರಿಕ್ಖೀಣೇ ಅವಸೇಸಕಮ್ಮಂ ವಾ ಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಂ ವಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪುನ ಪೇತಾದೀಸು ಪಟಿಸನ್ಧಿ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಕಮ್ಮಸಭಾಗತಾಯ ಆರಮ್ಮಣಸಭಾಗತಾಯ ವಾ "ತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಸತ್ತೋ ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। ತೇನಾಹ - "ತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನಾ"ತಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ನರಕಾ ಚವನಕಾಲೇ ನಿಮ್ಮಂಸಕತಾನಂ ಗುನ್ನಂ ಅಟ್ಠಿರಾಸಿಯೇವ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಮ್ಪಿ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಪಾಕಟಂ ವಿಯ ಕರೋನ್ತೋ ಅಟ್ಠಿಸಙ್ಖಲಿಕಪೇತೋ ಜಾತೋ। ಪಠಮಂ।

೨. ಪೇಸಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೩. ಮಂಸಪೇಸಿವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ **ಗೋಘಾತಕೋ**ತಿ ಗೋಮಂಸಪೇಸಿಯೋ ಕತ್ವಾ ಸುಕ್ಖಾಪೇತ್ವಾ ವಲ್ಲೂರವಿಕ್ಕಯೇನ ಅನೇಕಾನಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ, ತೇನಸ್ಸ ನರಕಾ ಚವನಕಾಲೇ ಮಂಸಪೇಸಿಯೇವ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಮಂಸಪೇಸಿಪೇತೋ ಜಾತೋ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಪಿಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೪. ಮಂಸಪಿಣ್ಡವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ **ಸಾಕುಣಿಕೋ**ತಿ ಸಕುಣೇ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಕ್ಕಿಣನಕಾಲೇ ನಿಪ್ಪಕ್ಖಚಮ್ಮೇ ಮಂಸಪಿಣ್ಡಮತ್ತೇ ಕತ್ವಾ ವಿಕ್ಕಿಣನ್ತೋ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ, ತೇನಸ್ಸ ನರಕಾ ಚವನಕಾಲೇ ಮಂಸಪಿಣ್ಡೋವ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಮಂಸಪಿಣ್ಡಪೇತೋ ಜಾತೋ। ತತಿಯಂ।

೪. ನಿಚ್ಛವಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೫. ನಿಚ್ಛವಿವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಸ ಓರಬ್ಭಿಕಸ್ಸ ಏಳಕೇ ವಧಿತ್ವಾ ವಧಿತ್ವಾ ನಿಚ್ಚಮ್ಮೇ ಕತ್ವಾ ಕಪ್ಪಿತಜೀವಿಕಸ್ಸ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ನಿಚ್ಚಮ್ಮಂ ಏಳಕಸರೀರಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ನಿಚ್ಛವಿಪೇತೋ ಜಾತೋ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಅಸಿಲೋಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೬. ಅಸಿಲೋಮವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸೋ ಸೂಕರಿಕೋ ದೀಘರತ್ತಂ ನಿವಾಪಪುಟ್ಠೇ ಸೂಕರೇ ಅಸಿನಾ ವಧಿತ್ವಾ ವಧಿತ್ವಾ ದೀಘರತ್ತಂ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ, ತಸ್ಸ ಉಕ್ಖಿತ್ತಾಸಿಕಭಾವೋವ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಸಿಲೋಮಪೇತೋ ಜಾತೋ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಸತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೬. ಸತ್ತಿಲೋಮವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸೋ ಮಾಗವಿಕೋ ಏಕಂ ಮಿಗಞ್ಚ ಸತ್ತಿಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ವನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಮಿಗಸ್ಸ ಸಮೀಪಂ ಆಗತಾಗತೇ ಮಿಗೇ ಸತ್ತಿಯಾ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಮಾರೇಸಿ, ತಸ್ಸ ಸತ್ತಿಯಾ ವಿಜ್ಝನಕಭಾವೋಯೇವ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಸತ್ತಿಲೋಮಪೇತೋ ಜಾತೋ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಉಸುಲೋಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೭. ಉಸುಲೋಮವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ **ಕಾರಣಿಕೋ**ತಿ ರಾಜಾಪರಾಧಿಕೇ ಅನೇಕಾಹಿ ಕಾರಣಾಹಿ ಪೀಳೇತ್ವಾ ಅವಸಾನೇ ಕಣ್ಡೇನ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಮಾರಣಕಪುರಿಸೋ। ಸೋ ಕಿರ "ಅಮುಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ವಿದ್ಧೋ ಮರತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾವ ವಿಜ್ಝತಿ। ತಸ್ಸೇವಂ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ನರಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ತತೋ ಪಕ್ಕಾವಸೇಸೇನ ಇಧೂಪಪತ್ತಿಕಾಲೇ ಉಸುನಾ ವಿಜ್ಝನಭಾವೋಯೇವ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಉಸುಲೋಮಪೇತೋ ಜಾತೋ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಸೂಚಿಲೋಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೮. ಸೂಚಿಲೋಮವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ **ಸೂತೋ**ತಿ ಅಸ್ಸದಮಕೋ। ಗೋದಮಕೋತಿಪಿ ವದನ್ತಿಯೇವ। ತಸ್ಸ ಪತೋದಸೂಚಿಯಾ ವಿಜ್ಝನಭಾವೋಯೇವ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೂಚಿಲೋಮಪೇತೋ ಜಾತೋ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ದುತಿಯಸೂಚಿಲೋಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೦. ದುತಿಯೇ ಸೂಚಿಲೋಮವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ **ಸೂಚಕೋ**ತಿ ಪೇಸುಞ್ಞಕಾರಕೋ। ಸೋ ಕಿರ ಮನುಸ್ಸೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಞ್ಚ ಭಿನ್ದಿ, ರಾಜಕುಲೇ ಚ "ಇಮಸ್ಸ ಇಮಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಇಮಿನಾ ಇದಂ ನಾಮ ಕತ"ನ್ತಿ ಸೂಚೇತ್ವಾ ಸೂಚೇತ್ವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪೇಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ತೇನ ಸೂಚೇತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಭಿನ್ನಾ, ತಥಾ ಸೂಚೀಹಿ ಭೇದನದುಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚನುಭೋತುಂ ಕಮ್ಮಮೇವ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಸೂಚಿಲೋಮಪೇತೋ ಜಾತೋ। ನವಮಂ।

೧೦. ಕುಮ್ಭಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೧. ಅಣ್ಡಭಾರಿವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ **ಗಾಮಕೂಟಕೋ**ತಿ ವಿನಿಚ್ಛಯಾಮಚ್ಚೋ। ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸಭಾಗತಾಯ ಕುಮ್ಭಮತ್ತಾ ಮಹಾಘಟಪ್ಪಮಾಣಾ ಅಣ್ಡಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸೋ ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ರಹೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ಠಾನೇ ಲಞ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕೂಟವಿನಿಚ್ಛಯೇನ ಪಾಕಟಂ ದೋಸಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಾಮಿಕೇ ಅಸ್ಸಾಮಿಕೇ ಅಕಾಸಿ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ರಹಸ್ಸಂ ಅಙ್ಗಂ ಪಾಕಟಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ದಣ್ಡಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತೋ ಪರೇಸಂ ಅಸಯ್ಹಂ ಭಾರಂ ಆರೋಪೇಸಿ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ರಹಸ್ಸಂ ಅಙ್ಗಂ ಅಸಯ್ಹಭಾರೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಿತೇನ ಸಮೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಠತ್ವಾ ವಿಸಮೋ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ರಹಸ್ಸಙ್ಗೇ ವಿಸಮಾ ನಿಸಜ್ಜಾವ ಅಹೋಸೀತಿ। ದಸಮಂ।

ಪಠಮೋ ವಗ್ಗೋ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಸಸೀಸಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೨. ಪಾರದಾರಿಕವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸೋ ಸತ್ತೋ ಪರಸ್ಸ ರಕ್ಖಿತಗೋಪಿತಂ ಸಸ್ಸಾಮಿಕಂ ಫಸ್ಸಂ ಫುಸನ್ತೋ ಮೀಳ್ಹಸುಖೇನ ಕಾಮಸುಖೇನ ಚಿತ್ತಂ ರಮಯಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಸಭಾಗತಾಯ ಗೂಥಫಸ್ಸಂ ಫುಸನ್ತೋ ದುಕ್ಖಮನುಭವಿತುಂ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ಪಠಮಂ।

೨. ಗೂಥಖಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೩. ದುಟ್ಠಬ್ರಾಹ್ಮಣವತ್ಥು ಪಾಕಟಮೇವ। ದುತಿಯಂ।

೩. ನಿಚ್ಛವಿತ್ಥಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೪. ನಿಚ್ಛವಿತ್ಥಿವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಾ ಮಾತುಗಾಮೋ ನಾಮ ಅತ್ತನೋ ಫಸ್ಸೇ ಅನಿಸ್ಸರೋ, ಸಾ ಚ ತಂ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಫಸ್ಸಂ ಥೇನೇತ್ವಾ ಪರೇಸಂ ಅಭಿರತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಮ್ಮಸಭಾಗತಾಯ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಾ ವಟ್ಟಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಅನುಭವಿತುಂ ನಿಚ್ಛವಿತ್ಥೀ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ತತಿಯಂ।

೪. ಮಙ್ಗುಲಿತ್ಥಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೫. ಮಙ್ಗುಲಿತ್ಥಿವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ **ಮಙ್ಗುಲಿನ್ತಿ** ವಿರೂಪಂ ದುದ್ದಸಿಕಂ ಬೀಭಚ್ಛಂ। ಸಾ ಕಿರ ಯಕ್ಖದಾಸಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೀ "ಇಮಿನಾ ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಏವಂ ಬಲಿಕಮ್ಮೇ ಕತೇ ಅಯಂ ನಾಮ ತುಮ್ಹಾಕಂ ವಡ್ಢಿ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀನಿ ವಞ್ಚನಾಯ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಹಾಜನಂ ದುದ್ದಿಟ್ಠಿಂ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಂ ಗಣ್ಹಾಪೇಸಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾಯ ಕಮ್ಮಸಭಾಗತಾಯ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀನಂ ಥೇನಿತತ್ತಾ ದುಗ್ಗನ್ಧಾ, ದುದ್ದಸ್ಸನಸ್ಸ ಗಾಹಿತತ್ತಾ ದುದ್ದಸಿಕಾ ವಿರೂಪಾ ಬೀಭಚ್ಛಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಓಕಿಲಿನೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೬. ಓಕಿಲಿನೀವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ **ಉಪ್ಪಕ್ಕಂ ಓಕಿಲಿನಿಂ ಓಕಿರಿನಿ**ನ್ತಿ ಸಾ ಕಿರ ಅಙ್ಗಾರಚಿತಕೇ ನಿಪನ್ನಾ ವಿಪ್ಫನ್ದಮಾನಾ ವಿಪರಿವತ್ತಮಾನಾ ಪಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಪ್ಪಕ್ಕಾ ಚೇವ ಹೋತಿ ಉಣ್ಹೇನ ಅಗ್ಗಿನಾ ಪಕ್ಕಸರೀರಾ, ಓಕಿಲಿನೀ ಚ ಕಿಲಿನ್ನಸರೀರಾ, ಬಿನ್ದೂನಿಸ್ಸಾ ಸರೀರತೋ ಪಗ್ಘರನ್ತಿ, ಓಕಿರಿನೀ ಚ ಅಙ್ಗಾರಸಮ್ಪರಿಕಿಣ್ಣಾ। ತಸ್ಸಾ ಹಿ ಹೇಟ್ಠತೋಪಿ ಕಿಂಸುಕಪುಪ್ಫವಣ್ಣಾ ಅಙ್ಗಾರಾ, ಉಭಯಪಸ್ಸೇಸುಪಿ, ಆಕಾಸತೋಪಿಸ್ಸಾ ಉಪರಿ ಪತನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಉಪ್ಪಕ್ಕಂ ಓಕಿಲಿನಿಂ ಓಕಿರಿನಿ"ನ್ತಿ। **ಸಾ ಇಸ್ಸಾಪಕತಾ ಸಪತ್ತಿಂ ಅಙ್ಗಾರಕಟಾಹೇನ ಓಕಿರೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಕಿರ ರಞ್ಞೋ ಏಕಾ ನಾಟಕಿನೀ ಅಙ್ಗಾರಕಟಾಹಂ ಸಮೀಪೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಗತ್ತತೋ ಉದಕಂ ಪುಞ್ಛತಿ, ಪಾಣಿನಾ ಚ ಸೇದಂ ಕರೋತಿ। ರಾಜಾಪಿ ತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥಞ್ಚ ಕರೋತಿ, ಪರಿತುಟ್ಠಾಕಾರಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ ತಂ ಅಸಹಮಾನಾ ಇಸ್ಸಾಪಕತಾ ಹುತ್ವಾ ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ತಂ ಅಙ್ಗಾರಕಟಾಹಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಉಪರಿ ಅಙ್ಗಾರೇ ಓಕಿರಿ। ಸಾ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ತಾದಿಸಂಯೇವ ವಿಪಾಕಂ ಪಚ್ಚನುಭವಿತುಂ ಪೇತಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಅಸೀಸಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೭. ಚೋರಘಾತವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸೋ ರಞ್ಞೋ ಆಣಾಯ ದೀಘರತ್ತಂ ಚೋರಾನಂ ಸೀಸಾನಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪೇತಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೋ ಅಸೀಸಕಂ ಕಬನ್ಧಂ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭-೧೧. ಪಾಪಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೮-೧೧೨. ಭಿಕ್ಖುವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ **ಪಾಪಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಲಾಮಕಭಿಕ್ಖು। ಸೋ ಕಿರ ಲೋಕಸ್ಸ ಸದ್ಧಾದೇಯ್ಯೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರೇಹಿ ಅಸಂಯತೋ ಭಿನ್ನಾಜೀವೋ ಚಿತ್ತಕೇಳಿಂ ಕೀಳನ್ತೋ ವಿಚರಿ। ತತೋ ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಂ

ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ಪೇತಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖುಸದಿಸೇನೇವ ಅತ್ತಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಭಿಕ್ಖುನೀಸಿಕ್ಖಮಾನಾಸಾಮಣೇರಸಾಮಣೇರೀವತ್ಥೂಸುಪಿ ಅಯಮೇವ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ। ಸತ್ತಮಾದೀನಿ।

ಲಕ್ಖಣಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಓಪಮ್ಮಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಕೂಟಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೩. ಓಪಮ್ಮಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ ಕೂಟಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ **ಕೂಟಙ್ಗಮಾ**। ಕೂಟಂ ಸಮೋಸರನ್ತೀತಿ **ಕೂಟಸಮೋಸರಣಾ**। **ಕೂಟಸಮುಗ್ಘಾತಾ**ತಿ ಕೂಟಸ್ಸ ಸಮುಗ್ಘಾತೇನ। **ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುಗ್ಘಾತಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಮುಗ್ಘಾತೇನ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ**ತಿ ಸತಿಯಾ ಅವಿಪ್ಪವಾಸೇ ಠಿತಾ ಹುತ್ವಾ। ಪಠಮಂ।

೨. ನಖಸಿಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೪. ದುತಿಯೇ **ಮನುಸ್ಸೇಸು ಪಚ್ಚಾಜಾಯನ್ತೀ**ತಿ ಯೇ ಮನುಸ್ಸಲೋಕತೋ ಚುತಾ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಜಾಯನ್ತಿ, ತೇ ಏವಂ ಅಪ್ಪಕಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅಞ್ಞತ್ರ ಮನುಸ್ಸೇಹೀ**ತಿ ಯೇ ಪನ ಮನುಸ್ಸಲೋಕತೋ ಚುತಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ಪಚ್ಚಾಜಾಯನ್ತಿ, ತೇ ಮಹಾಪಥವಿಯಂ ಪಂಸು ವಿಯ ಬಹುತರಾ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸುತ್ತೇ ದೇವಾಪಿ ಮನುಸ್ಸೇಹೇವ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಜಾಯನ್ತಾ ಅಪ್ಪಕಾ, ಏವಂ ದೇವೇಸುಪೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಕುಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೫. ತತಿಯೇ **ಸುಪ್ಪಧಂಸಿಯಾನೀ**ತಿ ಸುವಿಹೇಠಿಯಾನಿ। **ಕುಮ್ಭತ್ಥೇನಕೇಹೀ**ತಿ ಯೇ ಪರಘರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದೀಪಾಲೋಕೇನ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಪರಭಣ್ಡಂ ಹರಿತುಕಾಮಾ ಘಟೇ ದೀಪಂ ಕತ್ವಾ ಪವಿಸನ್ತಿ, ತೇ ಕುಮ್ಭತ್ಥೇನಕಾ ನಾಮ, ತೇಹಿ ಕುಮ್ಭತ್ಥೇನಕೇಹಿ। **ಸುಪ್ಪಧಂಸಿಯೋ ಹೋತಿ ಅಮನುಸ್ಸೇಹೀ**ತಿ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾರಹಿತಂ ಪಂಸುಪಿಸಾಚಕಾ ವಿಧಂಸಯನ್ತಿ, ಪಗೇವ ಉಳಾರಾ ಅಮನುಸ್ಸಾ। **ಭಾವಿತಾ**ತಿ ವಡ್ಢಿತಾ। **ಬಹುಲೀಕತಾ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕತಾ। **ಯಾನೀಕತಾ**ತಿ ಯುತ್ತಯಾನಂ ವಿಯ ಕತಾ। **ವತ್ಥುಕತಾ**ತಿ ಪತಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ವತ್ಥು ವಿಯ ಕತಾ। **ಅನುಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಿತಾ । **ಪರಿಚಿತಾ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಚಿತಾ ಸುವಡ್ಢಿತಾ। **ಸುಸಮಾರದ್ಧಾ**ತಿ ಚಿತ್ತೇನ ಸುಟ್ಠು ಸಮಾರದ್ಧಾ। ತತಿಯಂ।

೪. ಓಕ್ಖಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೬. ಚತುತ್ಥೇ **ಓಕ್ಖಾಸತ**ನ್ತಿ ಮಹಾಮುಖಉಕ್ಖಲೀನಂ ಸತಂ। **ದಾನಂ ದದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಣೀತಭೋಜನಭರಿತಾನಂ ಮಹಾಉಕ್ಖಲೀನಂ ಸತಂ ದಾನಂ ದದೇಯ್ಯ। "ಉಕ್ಕಾಸತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ , ತಸ್ಸ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾಸತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಾಯ ಪನ ದೀಪಿಕಾಯ ಯತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ಆಲೋಕೋ ಹೋತಿ, ತತೋ ಸತಗುಣಂ ಠಾನಂ ಸತ್ತಹಿ ರತನೇಹಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ದಾನಂ ದದೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಗದ್ದುಹನಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಗೋದುಹನಮತ್ತಂ, ಗಾವಿಯಾ ಏಕವಾರಂ ಅಗ್ಗಥನಾಕಡ್ಢನಮತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಗನ್ಧಊಹನಮತ್ತಂ ವಾ, ದ್ವೀಹಿ ಅಙ್ಗುಲೀಹಿ ಗನ್ಧಪಿಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕವಾರಂ ಘಾಯನಮತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ತಕಮ್ಪಿ ಹಿ ಕಾಲಂ ಯೋ ಪನ ಗಬ್ಭಪರಿವೇಣವಿಹಾರೂಪಚಾರ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ವಾ ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ವಾ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ವಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ಹಿತಫರಣಂ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ ಭಾವೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಇದಂ ತತೋ ಏಕದಿವಸಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ದಿನ್ನದಾನತೋ ಮಹಪ್ಫಲತರಂ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಸತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೭. ಪಞ್ಚಮೇ **ಪಟಿಲೇಣಿಸ್ಸಾಮೀತಿ**ಆದೀಸು ಅಗ್ಗೇ ಪಹರಿತ್ವಾ ಕಪ್ಪಾಸವಟ್ಟಿಂ ವಿಯ ನಾಮೇನ್ತೋ ನಿಯ್ಯಾಸವಟ್ಟಿಂ ವಿಯ ಚ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಅಲ್ಲಿಯಾಪೇನ್ತೋ **ಪಟಿಲೇಣೇತಿ** ನಾಮ। ಮಜ್ಝೇ ಪಹರಿತ್ವಾ ನಾಮೇತ್ವಾ ಧಾರಾಯ ವಾ ಪಹರಿತ್ವಾ ದ್ವೇಪಿ ಧಾರಾ ಏಕತೋ ಅಲ್ಲಿಯಾಪೇನ್ತೋ **ಪಟಿಕೋಟ್ಟೇತಿ** ನಾಮ। ಕಪ್ಪಾಸವಟ್ಟನಕರಣೀಯಂ ವಿಯ ಪವತ್ತೇನ್ತೋ ಚಿರಕಾಲಂ ಸಂವೇಲ್ಲಿತಕಿಲಞ್ಜಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಪುನ ಸಂವೇಲ್ಲೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚ **ಪಟಿವಟ್ಟೇತಿ** ನಾಮ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಧನುಗ್ಗಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೮. ಛಟ್ಠೇ **ದಳ್ಹಧಮ್ಮಾ ಧನುಗ್ಗಹಾ**ತಿ ದಳ್ಹಧನುನೋ ಇಸ್ಸಾಸಾ। ದಳ್ಹಧನು ನಾಮ ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಥಾಮಂ ವುಚ್ಚತಿ, ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಥಾಮಂ ನಾಮ ಯಸ್ಸ ಆರೋಪಿತಸ್ಸ ಜಿಯಾಬದ್ಧೋ ಲೋಹಸೀಸಾದೀನಂ ಭಾರೋ ದಣ್ಡೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಯಾವ ಕಣ್ಡಪ್ಪಮಾಣಾ ಉಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪಥವಿತೋ ಮುಚ್ಚತಿ। **ಸುಸಿಕ್ಖಿತಾ**ತಿ ದಸದ್ವಾದಸವಸ್ಸಾನಿ ಆಚರಿಯಕುಲೇ ಉಗ್ಗಹಿತಸಿಪ್ಪಾ। **ಕತಹತ್ಥಾ**ತಿ ಯೋ ಸಿಪ್ಪಮೇವ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸೋ ಕತಹತ್ಥೋ ನ ಹೋತಿ, ಇಮೇ ಪನ ಕತಹತ್ಥಾ ಚಿಣ್ಣವಸೀಭಾವಾ। **ಕತೂಪಾಸನಾ**ತಿ ರಾಜಕುಲಾದೀಸು ದಸ್ಸಿತಸಿಪ್ಪಾ।

ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಜವೋತಿ ಏವರೂಪೋ ಅಞ್ಞೋ ಪುರಿಸೋ ನಾಮ ನ ಭೂತಪುಬ್ಬೋ, ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸೇವ ಪನ ಜವನಹಂಸಕಾಲೋ ನಾಮ ಆಸಿ। ತದಾ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಚತ್ತಾರಿ ಕಣ್ಡಾನಿ ಆಹರಿ। ತದಾ ಕಿರಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠಭಾತರೋ "ಮಯಂ, ಭಾತಿಕ, ಸೂರಿಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಜವಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಆಹ – "ಸೂರಿಯೋ ಸೀಘಜವೋ, ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಥ ತುಮ್ಹೇ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಜವಿತು"ನ್ತಿ। ತೇ ದುತಿಯಂ ತತಿಯಮ್ಪಿ ತಥೇವ ವತ್ವಾ ಏಕದಿವಸಂ "ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ಯುಗನ್ಧರಪಬ್ಬತಂ ಆರುಹಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ "ಕಹಂ ಮೇ ಭಾತರೋ"ತಿ? ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ, "ಸೂರಿಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಜವಿತುಂ ಗತಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ, "ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ ತಪಸ್ಸಿನೋ"ತಿ ತೇ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ ಸಯಮ್ಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸೀದಿ। ಅಥ ಸೂರಿಯೇ ಉಗ್ಗಚ್ಛನ್ತೇ ದ್ವೇಪಿ ಭಾತರೋ ಸೂರಿಯೇನ ಸದ್ಧಿಂಯೇವ ಆಕಾಸಂ ಪಕ್ಖನ್ತಾ, ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂಯೇವ ಪಕ್ಖನ್ತೋ। ತೇಸು ಏಕಸ್ಸ ಅಪತ್ತೇಯೇವ ಅನ್ತರಭತ್ತಸಮಯೇ ಪಕ್ಖನ್ತರೇಸು ಅಗ್ಗಿ ಉಟ್ಠಹಿ, ಸೋ ಭಾತರಂ ಪಕ್ಕೋಸಿತ್ವಾ "ನ ಸಕ್ಕೋಮೀ"ತಿ ಆಹ। ತಮೇನಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ "ಮಾ ಭಾಯೀ"ತಿ ಸಮಸ್ಸಾಸೇತ್ವಾ ಪಕ್ಖಪಞ್ಜರೇನ ಪಲಿವೇಠೇತ್ವಾ ದರಥಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ "ಗಚ್ಛಾ"ತಿ ಪೇಸೇಸಿ।

ದುತಿಯೋ ಯಾವ ಅನ್ತರಭತ್ತಾ ಜವಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖನ್ತರೇಸು ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಉಟ್ಠಹಿತೇ ತಥೇವಾಹ। ತಮ್ಪಿ ಸೋ ತಥೇವ ಕತ್ವಾ "ಗಚ್ಛಾ"ತಿ ಪೇಸೇಸಿ। ಸಯಂ ಪನ ಯಾವ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಾ ಜವಿತ್ವಾ, "ಏತೇ ಬಾಲಾತಿ ಮಯಾಪಿ ಬಾಲೇನ ನ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ – "ಅದಿಟ್ಠಸಹಾಯಕಂ ಬಾರಾಣಸಿರಾಜಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ನಗರಮತ್ಥಕೇ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತೇ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಂ ನಗರಂ ಪತ್ತಕಟಾಹೇನ ಓತ್ಥಟಪತ್ತೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಅಥ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಛಿದ್ದಾನಿ ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸು। ಸಯಮ್ಪಿ ಅನೇಕಹಂಸಸಹಸ್ಸಸದಿಸೋ ಪಞ್ಞಾಯಿ। ಸೋ ವೇಗಂ ಪಟಿಸಂಹರಿತ್ವಾ ರಾಜಗೇಹಾಭಿಮುಖೋ ಅಹೋಸಿ। ರಾಜಾ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ – "ಆಗತೋ ಕಿರ ಮೇ ಪಿಯಸಹಾಯೋ ಜವನಹಂಸೋ"ತಿ ವಾತಪಾನಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ರತನಪೀಠಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ರತನಪೀಠೇ ನಿಸೀದಿ।

ಅಥಸ್ಸ ರಾಜಾ ಸಹಸ್ಸಪಾಕೇನ ತೇಲೇನ ಪಕ್ಖನ್ತರಾನಿ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ, ಮಧುಲಾಜೇ ಚೇವ ಮಧುರಪಾನಕಞ್ಚ ಅದಾಸಿ। ತತೋ ನಂ ಕತಪರಿಭೋಗಂ "ಸಮ್ಮ, ಕಹಂ ಅಗಮಾಸೀ"ತಿ? ಪುಚ್ಛಿ। ಸೋ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ "ಅಥಾಹಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಯಾವ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಾ ಜವಿತ್ವಾ – 'ನತ್ಥಿ ಜವಿತೇನ ಅತ್ಥೋ'ತಿ ನಿವತ್ತೋ"ತಿ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ಅಥ ರಾಜಾ ಆಹ – "ಅಹಂ, ಸಾಮಿ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸೂರಿಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಜವನವೇಗಂ ಪಸ್ಸಿತುಕಾಮೋ"ತಿ । ದುಕ್ಕರಂ, ಮಹಾರಾಜ, ನ ಸಕ್ಕಾ ತಯಾ ಪಸ್ಸಿತುನ್ತಿ। ತೇನ ಹಿ, ಸಾಮಿ, ಸರಿಕ್ಖಕಮತ್ತಮ್ಪಿ ದಸ್ಸೇಹೀತಿ। ಆಮ, ಮಹಾರಾಜ, ಧನುಗ್ಗಹೇ ಸನ್ನಿಪಾತೇಹೀತಿ। ರಾಜಾ ಸನ್ನಿಪಾತೇಸಿ। ಹಂಸೋ ತತೋ ಚತ್ತಾರೋ ಗಹೇತ್ವಾ ನಗರಮಜ್ಝೇ ತೋರಣಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಗೀವಾಯ ಘಣ್ಡಂ ಪಿಳನ್ಧಾಪೇತ್ವಾ ತೋರಣಸ್ಸ ಉಪರಿ

ನಿಸೀದಿತ್ವಾ - “ಚತ್ತಾರೋ ಜನಾ ತೋರಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಚತುದಿಸಾಭಿಮುಖಾ ಏಕೇಕಂ ಕಣ್ಡಂ ಖಿಪನ್ತೂ”ತಿ ವತ್ವಾ, ಸಯಂ ಪಠಮಕಣ್ಡೇನೇವ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ, ತಂ ಕಣ್ಡಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾವ, ದಕ್ಖಿಣಾಭಿಮುಖಂ ಗತಕಣ್ಡಂ ಧನುತೋ ರತನಮತ್ತಾಪಗತಂ ಗಣ್ಹಿ। ದುತಿಯಂ ದ್ವಿರತನಮತ್ತಾಪಗತಂ, ತತಿಯಂ ತಿರತನಮತ್ತಾಪಗತಂ, ಚತುತ್ಥಂ ಭೂಮಿಂ ಅಪ್ಪತ್ತಮೇವ ಗಣ್ಹಿ। ಅಥ ನಂ ಚತ್ತಾರಿ ಕಣ್ಡಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ತೋರಣೇ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲೇಯೇವ ಅದ್ದಸಂಸು। ಸೋ ರಾಜಾನಂ ಆಹ - “ಪಸ್ಸ, ಮಹಾರಾಜ, ಏವಂಸೀಘೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಜವೋ”ತಿ। ಏವಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೇನೇವ ಜವನಹಂಸಕಾಲೇ ತಾನಿ ಕಣ್ಡಾನಿ ಆಹರಿತಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಪುರತೋ ಧಾವನ್ತೀತಿ ಅಗ್ಗತೋ ಜವನ್ತಿ। ನ ಪನೇತಾ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಪುರತೋವ ಹೋನ್ತಿ, ಕದಾಚಿ ಪುರತೋ, ಕದಾಚಿ ಪಚ್ಛತೋ ಹೋನ್ತಿ। ಆಕಾಸಟ್ಠಕವಿಮಾನೇಸು ಹಿ ಉಯ್ಯಾನಾನಿಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯೋಪಿ, ತಾ ತತ್ಥ ನಹಾಯನ್ತಿ, ಉದಕಕೀಳಂ ಕೀಳಮಾನಾ ಪಚ್ಛತೋಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ವೇಗೇನ ಪನ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುನ ಪುರತೋವ ಧಾವನ್ತಿ। **ಆಯುಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿ ರೂಪಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತಞ್ಹಿ ತತೋ ಸೀಘತರಂ ಖೀಯತಿ। ಅರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಪನ ಭೇದೋ ನ ಸಕ್ಕಾ ಪಞ್ಞಾಪೇತುಂ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಆಣಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೯. ಸತ್ತಮೇ **ದಸಾರಹಾನ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕಾನಂ ಖತ್ತಿಯಾನಂ। ತೇ ಕಿರ ಸತತೋ ದಸಭಾಗಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು, ತಸ್ಮಾ “ದಸಾರಹಾ”ತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸು। **ಆನಕೋ**ತಿ ಏವಂಲದ್ಧನಾಮೋ ಮುದಿಙ್ಗೋ। ಹಿಮವನ್ತೇ ಕಿರ ಮಹಾಕುಳೀರದಹೋ ಅಹೋಸಿ। ತತ್ಥ ಮಹನ್ತೋ ಕುಳೀರೋ ಓತಿಣ್ಣೋತಿಣ್ಣಂ ಹತ್ಥಿಂ ಖಾದತಿ। ಅಥ ಹತ್ಥೀ ಉಪದ್ದುತಾ ಏಕಂ ಕರೇಣುಂ ಸಕ್ಕರಿಂಸು “ಇಮಿಸ್ಸಾ ಪುತ್ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸೋತ್ಥಿ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಸಾಪಿ ಮಹೇಸಕ್ಖಂ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾಯಿ। ತೇ ತಮ್ಪಿ ಸಕ್ಕರಿಂಸು। ಸೋ ವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತೋ ಮಾತರಂ ಪುಚ್ಛಿ, “ಕಸ್ಮಾ ಮಂ ಏತೇ ಸಕ್ಕರೋನ್ತೀ”ತಿ? ಸಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಮಾಚಿಕ್ಖಿ। ಸೋ “ಕಿಂ ಮಯ್ಹಂ ಕುಳೀರೋ ಪಹೋತಿ? ಏಥ ಗಚ್ಛಾಮಾ”ತಿ ಮಹಾಹತ್ಥಿಪರಿವಾರೋ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಠಮಮೇವ ಓತರಿ। ಕುಳೀರೋ ಉದಕಸದ್ದೇನೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಮಹನ್ತೋ ಕುಳೀರಸ್ಸ ಅಳೋ, ಸೋ ತಂ ಇತೋ ವಾ ಏತ್ತೋ ವಾ ಚಾಲೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಮುಖೇ ಸೋಣ್ಡಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಿರವಿ। ಹತ್ಥಿನೋ “ಯಂನಿಸ್ಸಾಯ ಮಯಂ ‘ಸೋತ್ಥಿ ಭವಿಸ್ಸತೀ’ತಿ ಅಮಞ್ಞಿಮ್ಹಾ, ಸೋ ಪಠಮತರಂ ಗಹಿತೋ”ತಿ ತತೋ ತತೋ ಪಲಾಯಿಂಸು।

ಅಥಸ್ಸ ಮಾತಾ ಅವಿದೂರೇ ಠತ್ವಾ “ಮಯಂ ಥಲನಾಗಾ, ತುಮ್ಹೇ ಉದಕನಾಗಾ ನಾಮ, ನಾಗೇಹಿ ನಾಗೋ ನ ವಿಹೇಠೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ಕುಳೀರಂ ಪಿಯವಚನೇನ ವತ್ವಾ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ -

“ಯೇ ಕುಳೀರಾ ಸಮುದ್ದಸ್ಮಿಂ, ಗಙ್ಗಾಯ ಯಮುನಾಯ ಚ।
ತೇಸಂ ತ್ವಂ ವಾರಿಜೋ ಸೇಟ್ಠೋ, ಮುಞ್ಚ ರೋದನ್ತಿಯಾ ಪಜ”ನ್ತಿ॥

ಮಾತುಗಾಮಸದ್ದೋ ನಾಮ ಪುರಿಸೇ ಖೋಭೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಗಹಣಂ ಸಿಥಿಲಮಕಾಸಿ। ಹತ್ಥಿಪೋತೋ ವೇಗೇನ ಉಭೋ ಪಾದೇ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಂ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಅಕ್ಕಮಿ। ಸಹ ಅಕ್ಕಮನಾ ಪಿಟ್ಠಿ ಮತ್ತಿಕಭಾಜನಂ ವಿಯ ಭಿಜ್ಜಿ। ಅಥ ನಂ ದನ್ತೇಹಿ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಥಲೇ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ತುಟ್ಠರವಂ ರವಿ। ಅಥ ನಂ ಹತ್ಥೀ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮದ್ದಿಂಸು। ತಸ್ಸ ಏಕೋ ಅಳೋ ಪಟಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪತಿ, ತಂ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಗತೋ।

ಇತರೋ ಪನ ಅಳೋ ವಾತಾತಪೇನ ಸುಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಲಾಖಾರಸವಣ್ಣೋ ಅಹೋಸಿ, ಸೋ ದೇವೇ ವುಟ್ಠೇ ಉದಕೋಘೇನ ವುಯ್ಹನ್ತೋ ದಸಭಾತಿಕಾನಂ ರಾಜೂನಂ ಉಪರಿಸೋತೇ ಜಾಲಂ ಪಸಾರಾಪೇತ್ವಾ ಗಙ್ಗಾಯ ಕೀಳನ್ತಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಜಾಲೇ ಲಗ್ಗಿ। ತೇ ಕೀಳಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಜಾಲಮ್ಹಿ ಉಕ್ಖಿಪಿಯಮಾನೇ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿಂಸು “ಕಿಂ ಏತ”ನ್ತಿ? “ಕುಳೀರಅಳೋ ಸಾಮೀ”ತಿ। “ನ ಸಕ್ಕಾ ಏಸ ಆಭರಣತ್ಥಾಯ ಉಪನೇತುಂ, ಪರಿಯೋನನ್ಧಾಪೇತ್ವಾ ಭೇರಿಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ? ಪರಿಯೋನನ್ಧಾಪೇತ್ವಾ ಪಹರಿಂಸು।

ಸದ್ದೋ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಂ ನಗರಂ ಅವತ್ಥರಿ। ತತೋ ಆಹಂಸು - “ನ ಸಕ್ಕಾ ಇದಂ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ವಾದೇತುಂ, ಛಣದಿವಸತ್ಥಾಯ ಮಙ್ಗಲಭೇರೀ ಹೋತೂ”ತಿ ಮಙ್ಗಲಭೇರಿಂ ಅಕಂಸು। ತಸ್ಮಿಂ ವಾದಿತೇ ಮಹಾಜನೋ ಅನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ ಅಪಿಳನ್ಧಿತ್ವಾ ಹತ್ಥಿಯಾನಾದೀನಿ ಆರುಯ್ಹ ಸೀಘಂ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ। ಇತಿ ಮಹಾಜನಂ ಪಕ್ಕೋಸಿತ್ವಾ ವಿಯ ಆನೇತೀತಿ **ಆನಕೋ** ತ್ವೇವಸ್ಸ ನಾಮಂ ಅಹೋಸಿ।

ಅಞ್ಞಂ ಆಣಿಂ ಓದಹಿಂಸೂತಿ ಅಞ್ಞಂ ಸುವಣ್ಣರಜತಾದಿಮಯಂ ಆಣಿಂ ಘಟಯಿಂಸು। **ಆಣಿಸಙ್ಘಾಟೋವ ಅವಸಿಸ್ಸೀತಿ** ಸುವಣ್ಣಾದಿಮಯಾನಂ ಆಣೀನಂ ಸಙ್ಘಾಟಮತ್ತಮೇವ ಅವಸೇಸಂ ಅಹೋಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೋ ಸದ್ದೋ ಅನ್ತೋಸಾಲಾಯಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖೇನ ಸುಯ್ಯಿತ್ಥ।

ಗಮ್ಭೀರಾತಿ ಪಾಳಿವಸೇನ ಗಮ್ಭೀರಾ ಸಲ್ಲಸುತ್ತಸದಿಸಾ। **ಗಮ್ಭೀರತ್ಥಾತಿ** ಅತ್ಥವಸೇನ ಗಮ್ಭೀರಾ ಮಹಾವೇದಲ್ಲಸುತ್ತಸದಿಸಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೪೯ ಆದಯೋ)। **ಲೋಕುತ್ತರಾತಿ** ಲೋಕುತ್ತರಅತ್ಥದೀಪಕಾ। **ಸುಞ್ಞತಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾತಿ** ಸತ್ತಸುಞ್ಞತಧಮ್ಮಮತ್ತಮೇವ ಪಕಾಸಕಾ ಸಂಖಿತ್ತಸಂಯುತ್ತಸದಿಸಾ। **ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೇ ಚ ಪರಿಯಾಪುಣಿತಬ್ಬೇ ಚ। **ಕವಿಕತಾತಿ** ಕವೀಹಿ ಕತಾ। ಇತರಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಚಿತ್ತಕ್ಖರಾತಿ** ವಿಚಿತ್ರಅಕ್ಖರಾ। ಇತರಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಬಾಹಿರಕಾತಿ** ಸಾಸನತೋ ಬಹಿಭೂತಾ। **ಸಾವಕಭಾಸಿತಾತಿ** ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸಾವಕೇಹಿ ಭಾಸಿತಾ। **ಸುಸ್ಸೂಸಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಅಕ್ಖರಚಿತ್ತತಾಯ ಚೇವ ಸವನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಅತ್ತಮನಾ ಹುತ್ವಾ ಸಾಮಣೇರದಹರಭಿಕ್ಖುಮಾತುಗಾಮಮಹಾಗಹಪತಿಕಾದಯೋ “ಏಸ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ”ತಿ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಸೋತುಕಾಮಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ತಥಾಗತಭಾಸಿತಾ ಸುತ್ತನ್ತಾ ಅನುಗ್ಗಯ್ಹಮಾನಾ ಅನ್ತರಧಾಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಕಲಿಙ್ಗರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೦. ಅಟ್ಠಮೇ **ಕಲಿಙ್ಗರೂಪಧಾನಾತಿ** ಕಲಿಙ್ಗರಘಟಿಕಂ ಸೀಸೂಪಧಾನಞ್ಚೇವ ಪಾದೂಪಧಾನಞ್ಚ ಕತ್ವಾ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತಾತಿ** ಸಿಪ್ಪುಗ್ಗಹಣೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ। **ಆತಾಪಿನೋತಿ** ಉಟ್ಠಾನವೀರಿಯಾತಾಪೇನ ಯುತ್ತಾ। **ಉಪಾಸನಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಸಿಪ್ಪಾನಂ ಅಭಿಯೋಗೇ ಆಚರಿಯಾನಞ್ಚ ಪಯಿರುಪಾಸನೇ। ತೇ ಕಿರ ತದಾ ಪಾತೋವ ಉಟ್ಠಾಯ ಸಿಪ್ಪಸಾಲಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಜ್ಝಾಯಾದೀಹಿ ಅಭಿಯೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಯಾಗುಪಾನಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಯಾಗುಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಪುನ ಸಿಪ್ಪಸಾಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಿಪ್ಪಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋನ್ತಾ ಪಾತರಾಸಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಕತಪಾತರಾಸಾ ಸಮಾನಾ “ಮಾ ಪಮಾದೇನ ಚಿರಂ ನಿದ್ದೋಕ್ಕಮನಂ ಅಹೋಸೀ”ತಿ ಖದಿರಘಟಿಕಾಸು ಸೀಸೇ ಚ ಪಾದೇ ಚ ಉಪದಹಿತ್ವಾ ಥೋಕಂ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುನ ಸಿಪ್ಪಸಾಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಿಪ್ಪಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತಿ। ಸಾಯಂ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋನ್ತಾ ಚ ಗೇಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭುತ್ತಸಾಯಮಾಸಾ ಪಠಮಯಾಮಂ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕತ್ವಾ ಸಯನಕಾಲೇ ತಥೇವ ಕಲಿಙ್ಗರಂ ಉಪಧಾನಂ ಕತ್ವಾ ಸಯನ್ತಿ। ಏವಂ ತೇ ಅಕ್ಖಣವೇಧಿನೋ ವಾಲವೇಧಿನೋ ಚ ಅಹೇಸುಂ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಓತಾರನ್ತಿ ವಿವರಂ। **ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ** ಪಚ್ಚಯಂ। **ಪಧಾನಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಪಧಾನಭೂಮಿಯಂ ವೀರಿಯಂ ಕುರುಮಾನಾ। ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾವ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಾನಂಯೇವ ಸೂರಿಯೋ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತೇ ನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ ಪುನ ಚಙ್ಕಮಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಪಠಮಯಾಮಂ ಚಙ್ಕಮನ್ತಿ। ತತೋ “ಮಾ ಚಿರಂ ನಿದ್ದಾಯಿಮ್ಹಾ”ತಿ ಸರೀರದರಥವಿನೋದನತ್ಥಂ ನಿಪಜ್ಜನ್ತಾ ಕಟ್ಠಖಣ್ಡಂ ಉಪದಹಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇ ಪುನ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ವುಟ್ಠಾಯ ಚಙ್ಕಮಂ ಓತರನ್ತಿ। ತೇ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತಂ। ಅಯಮ್ಪಿ ದೀಪೋ ತಿಣ್ಣಂ ರಾಜೂನಂ ಕಾಲೇ ಏಕಘಣ್ಡಿನಿಗ್ಘೋಸೋ ಏಕಪಧಾನಭೂಮಿ ಅಹೋಸಿ। ನಾನಾಮುಖೇ ಪಹಟಘಣ್ಡಿ ಪಿಲಿಚ್ಛಿಕೋಳಿಯಂ ಓಸರತಿ, ಕಲ್ಯಾಣಿಯಂ ಪಹಟಘಣ್ಡಿ ನಾಗದೀಪೇ ಓಸರತಿ । “ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು

ಪುಥುಜ್ಜನೋ, ಅಯಂ ಪುಥುಜ್ಜನೋ"ತಿ ಅಙ್ಗುಲಿಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬೋ ಅಹೋಸಿ। ಏಕದಿವಸಂ ಸಬ್ಬೇ ಅರಹನ್ತೋವ ಅಹೇಸುಂ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಕಲಿಙ್ಗರೂಪಧಾನಾನಂ ಮಾರೋ ಆರಮ್ಮಣಂ ನ ಲಭತಿ, ತಸ್ಮಾ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ನಾಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೧. ನವಮೇ **ಅತಿವೇಲ**ನ್ತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತವೇಲಂ ಕಾಲಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಪ್ಪಮಾಣಂ ಕಾಲಂ। **ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನಾಹ**ನ್ತಿ ಅಹಂ ಪನ ಕಿಂಕಾರಣಾ ನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮಿ? **ಭಿಸಮುಳಾಲ**ನ್ತಿ ಭಿಸಞ್ಚೇವ ಮುಳಾಲಞ್ಚ। **ಅಬ್ಬುಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ। **ಭಿಙ್ಕಚ್ಛಾಪಾ**ತಿ ಹತ್ಥಿಪೋತಕಾ। ತೇ ಕಿರ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಭಿಙ್ಕಾರಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಿಙ್ಕಚ್ಛಾಪಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಪಸನ್ನಾಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೀ**ತಿ ಪಸನ್ನೇಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಾಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ದೇನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮಂ ಭಾಸನ್ತೀ**ತಿ ಏಕಂ ದ್ವೇ ಜಾತಕಾನಿ ವಾ ಸುತ್ತನ್ತೇ ವಾ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನೇನ ಸರೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ। **ಪಸನ್ನಾಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೀ**ತಿ ತೇಸಂ ತಾಯ ದೇಸನಾಯ ಪಸನ್ನಾ ಗಿಹೀ ಪಚ್ಚಯೇ ದೇನ್ತಿ। **ನೇವ ವಣ್ಣಾಯ ಹೋತಿ ನ ಬಲಾಯಾ**ತಿ ನೇವ ಗುಣವಣ್ಣಾಯ, ನ ಞಾಣಬಲಾಯ ಹೋತಿ, ಗುಣವಣ್ಣೇ ಪನ ಪರಿಹಾಯನ್ತೇ ಸರೀರವಣ್ಣೋಪಿ ಸರೀರಬಲಮ್ಪಿ ಪರಿಹಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸರೀರಸ್ಸ ನೇವ ವಣ್ಣಾಯ ನ ಬಲಾಯ ಹೋತಿ। ನವಮಂ।

೧೦. ಬಿಳಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೨. ದಸಮೇ **ಸನ್ಧಿಸಮಲಸಂಕಟೀರೇ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಸನ್ಧೀ**ತಿ ಭಿನ್ನಘರಾನಂ ಸನ್ಧಿ, **ಸಮಲೋ**ತಿ ಗಾಮತೋ ಗೂಥನಿಕ್ಖಮನಮಗ್ಗೋ, **ಸಂಕಟೀರ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನಂ। **ಮುದುಮೂಸಿ**ನ್ತಿ ಮುದುಕಂ ಮೂಸಿಕಂ। **ವುಟ್ಠಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀ**ತಿ ದೇಸನಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ದಸಮಂ।

೧೧. ಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೩. ಏಕಾದಸಮೇ **ಯೇನ ಯೇನ ಇಚ್ಛತೀ**ತಿ ಸೋ ಜರಸಿಙ್ಗಾಲೋ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನೇ ಇರಿಯಾಪಥಕಪ್ಪನೇನ ಸೀತವಾತೂಪವಾಯನೇನ ಚ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾದಮ್ಪಿ ಲಭತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಪಟಿಞ್ಞೋ**ತಿ ಇದಂ ದೇವದತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸೋ ಹಿ ಏತ್ತಕಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾದಂ ಅನಾಗತೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ನ ಲಭಿಸ್ಸತೀತಿ। ಏಕಾದಸಮಂ।

೧೨. ದುತಿಯಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೪. ದ್ವಾದಸಮೇ **ಕತಞ್ಞುತಾ**ತಿ ಕತಜಾನನಂ। **ಕತವೇದಿತಾ**ತಿ ಕತವಿಸೇಸಜಾನನಂ। ತತ್ರಿದಂ ಜರಸಿಙ್ಗಾಲಸ್ಸ ಕತಞ್ಞುತಾಯ ವತ್ಥು - ಸತ್ತ ಕಿರ ಭಾತರೋ ಖೇತ್ತಂ ಕಸನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಸಬ್ಬಕನಿಟ್ಠೋ ಖೇತ್ತಪರಿಯನ್ತೇ ಠತ್ವಾ ಗಾವೋ ರಕ್ಖತಿ। ಅಥೇಕಂ ಜರಸಿಙ್ಗಾಲಂ ಅಜಗರೋ ಗಣ್ಹಿ, ಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಯಟ್ಠಿಯಾ ಪೋಥೇತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇಸಿ। ಅಜಗರೋ ಸಿಙ್ಗಾಲಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ತಮೇವ ಗಣ್ಹಿ। ಸಿಙ್ಗಾಲೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಮಯ್ಹಂ ಇಮಿನಾ ಜೀವಿತಂ ದಿನ್ನಂ, ಅಹಮ್ಪಿ ಇಮಸ್ಸ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಯಾಗುಘಟಸ್ಸ ಉಪರಿ ಠಪಿತಂ ವಾಸಿಂ ಮುಖೇನ ಡಂಸಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಇತರೇ ಭಾತರೋ ದಿಸ್ವಾ, "ಸಿಙ್ಗಾಲೋ ವಾಸಿಂ ಹರತೀ"ತಿ ಅನುಬನ್ಧಿಂಸು। ಸೋ ತೇಹಿ ದಿಟ್ಠಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ವಾಸಿಂ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಪಲಾಯಿ। ಇತರೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಕನಿಟ್ಠಂ ಅಜಗರೇನ ಗಹಿತಂ ದಿಸ್ವಾ ವಾಸಿಯಾ ಅಜಗರಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಗಮಂಸು। ಏವಂ ಜರಸಿಙ್ಗಾಲೇ ಸಿಯಾ ಯಾ ಕಾಚಿ ಕತಞ್ಞುತಾ ಕತವೇದಿತಾ। **ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಪಟಿಞ್ಞೇ**ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ಆಚಾರಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ। ದ್ವಾದಸಮಂ।

ಓಪಮ್ಮಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಭಿಕ್ಖುಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಕೋಲಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೫. ಭಿಕ್ಖುಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ, **ಆವುಸೋತಿ** ಸಾವಕಾನಂ ಆಲಾಪೋ। ಬುದ್ಧಾ ಹಿ ಭಗವನ್ತೋ ಸಾವಕೇ ಆಲಪನ್ತಾ, "ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ ಆಲಪನ್ತಿ, ಸಾವಕಾ ಪನ "ಬುದ್ಧೇಹಿ ಸದಿಸಾ ಮಾ ಹೋಮಾ"ತಿ, "ಆವುಸೋ"ತಿ ಪಠಮಂ ವತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ, "ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ ಭಣನ್ತಿ। ಬುದ್ಧೇಹಿ ಚ ಆಲಪಿತೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ, "ಭನ್ತೇ"ತಿ ಪಟಿವಚನಂ ದೇತಿ ಸಾವಕೇಹಿ, "ಆವುಸೋ"ತಿ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತೀತಿ** ಯಸ್ಮಾ ದುತಿಯಜ್ಝಾನೇ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ಯೇಸಂ ನಿರೋಧಾ ಸದ್ದಾಯತನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯದೇತಂ ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ ನಾಮ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಅರಿಯಾನಂ ತುಣ್ಹೀಭಾವೋ"ತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ। "ಧಮ್ಮೀ ವಾ ಕಥಾ ಅರಿಯೋ ವಾ ತುಣ್ಹೀಭಾವೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮನಸಿಕಾರೋಪಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀನಿಪಿ ಅರಿಯೋ ತುಣ್ಹೀಭಾವೋತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗತಾನಿ।

ವಿತಕ್ಕಸಹಗತಾತಿ ವಿತಕ್ಕಾರಮ್ಮಣಾ। **ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾತಿ** ಸಞ್ಞಾ ಚ ಮನಸಿಕಾರೋ ಚ। **ಸಮುದಾಚರನ್ತೀತಿ** ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಕಿರ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಂ ನ ಪಗುಣಂ। ಅಥಸ್ಸ ತತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾ ನ ಸನ್ತತೋ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ಇಚ್ಚಸ್ಸ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಮ್ಪಿ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾಪಿ ಹಾನಭಾಗಿಯಾವ ಅಹೇಸುಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಸಣ್ಠಪೇಹೀತಿ** ಸಮ್ಮಾ ಠಪೇಹಿ। **ಏಕೋದಿಭಾವಂ ಕರೋಹೀತಿ** ಏಕಗ್ಗಂ ಕರೋಹಿ। **ಸಮಾದಹಾತಿ** ಸಮ್ಮಾ ಆದಹ ಆರೋಪೇಹಿ। **ಮಹಾಭಿಞ್ಞತನ್ತಿ** ಛಳಭಿಞ್ಞತಂ। ಸತ್ಥಾ ಕಿರ ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಸತ್ತ ದಿವಸೇ ಥೇರಸ್ಸ ಹಾನಭಾಗಿಯಂ ಸಮಾಧಿಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಥೇರಂ ಛಳಭಿಞ್ಞತಂ ಪಾಪೇಸಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಉಪತಿಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೬. ದುತಿಯೇ **ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಕಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಇದಂ ಅತಿಉಳಾರಮ್ಪಿ ಸತ್ತಂ ವಾ ಸಙ್ಖಾರಂ ವಾ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಸತ್ಥುಪಿ ಖೋತಿ** ಇದಂ ಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸತ್ಥರಿ ಅಧಿಮತ್ತೋ ಛನ್ದೋ ಚ ಪೇಮಞ್ಚ, ತಸ್ಮಾ "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಇಮಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಸತ್ಥು ವಿಪರಿಣಾಮೇನಪಿ ಸೋಕಾದಯೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಜಾನನತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛತಿ? **ದೀಘರತ್ತನ್ತಿ** ಸೂಕರಖತಲೇಣದ್ವಾರೇ ದೀಘನಖಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ವೇದನಾಪರಿಗ್ಗಹಸುತ್ತನ್ತಂ ದೇಸಿತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಕಾಲಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ದಿವಸೇ ಥೇರಸ್ಸ ಇಮೇ ವಟ್ಟಾನುಗತಕಿಲೇಸಾ ಸಮೂಹತಾತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಘಟಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೭. ತತಿಯೇ **ಏಕವಿಹಾರೇತಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಬ್ಭೇ। ತದಾ ಕಿರ ಬಹೂ ಆಗನ್ತುಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। ತಸ್ಮಿಂ ಪರಿವೇಣಗ್ಗೇನ ವಾ ವಿಹಾರಗ್ಗೇನ ವಾ ಸೇನಾಸನೇಸು ಅಪಾಪುಣನ್ತೇಸು ದ್ವಿನ್ನಂ ಥೇರಾನಂ ಏಕೋ ಗಬ್ಭೋ ಸಮ್ಪತ್ತೋ। ತೇ ದಿವಾ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೇಸು ಠಾನೇಸು ನಿಸೀದನ್ತಿ, ರತ್ತಿಂ ಪನ ನೇಸಂ ಅನ್ತರೇ ಚೀವರಸಾಣಿಂ ಪಸಾರೇನ್ತಿ। ತೇ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಪತ್ತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ನಿಸೀದನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಏಕವಿಹಾರೇ"ತಿ। **ಓಳಾರಿಕೇನಾತಿ** ಇದಂ ಓಳಾರಿಕಾರಮ್ಮಣತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುದಿಬ್ಬಸೋತಧಾತುವಿಹಾರೇನ ಹಿ ಸೋ ವಿಹಾಸಿ, ತೇಸಞ್ಚ ರೂಪಾಯತನಸದ್ದಾಯತನಸಙ್ಖಾತಂ ಓಳಾರಿಕಂ ಆರಮ್ಮಣಂ। ಇತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಸ್ಸ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ದಿಬ್ಬಾಯ ಚ ಸೋತಧಾತುಯಾ ಸದ್ದಸ್ಸ ಸುತತ್ತಾ ಸೋ ವಿಹಾರೋ ಓಳಾರಿಕೋ ನಾಮ ಜಾತೋ। **ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ವಿಸುಜ್ಝೀತಿ** ಭಗವತೋ ರೂಪದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ವಿಸುದ್ಧಂ ಅಹೋಸಿ। **ದಿಬ್ಬಾ ಚ ಸೋತಧಾತೂತಿ** ಸಾಪಿ ಭಗವತೋ ಸದ್ದಸುಣನತ್ಥಂ ವಿಸುಜ್ಝಿ । ಭಗವತೋಪಿ ಥೇರಸ್ಸ ರೂಪದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚೇವ ಸದ್ದಸುಣನತ್ಥಞ್ಚ ತದುಭಯಂ ವಿಸುಜ್ಝಿ। ತದಾ ಕಿರ ಥೇರೋ "ಕಥಂ ನು ಖೋ ಏತರಹಿ ಸತ್ಥಾ ವಿಹರತೀ"ತಿ ಆಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಜೇತವನೇ

ವಿಹಾರೇ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಾಯ ಸೋತಧಾತುಯಾ ಸದ್ದಂ ಸುಣಿ। ಸತ್ಥಾಪಿ ತಥೇವ ಅಕಾಸಿ। ಏವಂ ತೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಸ್ಸಿಂಸು ಚೇವ, ಸದ್ದಞ್ಚ ಅಸ್ಸೋಸುಂ।

ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣವೀರಿಯೋ ಪಗ್ಗಹಿತವೀರಿಯೋ। **ಯಾವದೇವ ಉಪನಿಕ್ಖೇಪನಮತ್ತಾಯಾ**ತಿ ತಿಯೋಜನಸಹಸ್ಸವಿತ್ಥಾರಸ್ಸ ಹಿಮವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಠಪಿತಾ ಸಾಸಪಮತ್ತಾ ಪಾಸಾಣಸಕ್ಖರಾ "ಹಿಮವಾ ನು ಖೋ ಮಹಾ, ಅಯಂ ನು ಖೋ ಪಾಸಾಣಸಕ್ಖರಾ"ತಿ ಏವಂ ಯಾವ ಉಪನಿಕ್ಖೇಪನಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಾಯ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪರತೋಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಕಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಆಯುಕಪ್ಪಂ। **ಲೋಣಘಟಾಯಾ**ತಿ ಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಾ ಆಧಾರಕಂ ಕತ್ವಾ ಮುಖವಟ್ಟಿಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಿತಾಯ ಲೋಣಚಾಟಿಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಇಮೇ ಪನ ಥೇರಾ ಉಪಮಂ ಆಹರನ್ತಾ ಸರಿಕ್ಖಕೇನೇವ ಚ ವಿಜ್ಜಮಾನಗುಣೇನ ಚ ಆಹರಿಂಸು। ಕಥಂ? ಅಯಞ್ಹಿ ಇದ್ಧಿ ನಾಮ ಅಚ್ಚುಗ್ಗತಟ್ಠೇನ ಚೇವ ವಿಪುಲಟ್ಠೇನ ಚ ಹಿಮವನ್ತಸದಿಸಾ, ಪಞ್ಞಾ ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮೇ ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ ಠಿತಟ್ಠೇನ ಸಬ್ಬಬ್ಯಞ್ಜನೇಸು ಅನುಪವಿಟ್ಠಲೋಣರಸಸದಿಸಾ। ಏವಂ ತಾವ ಸರಿಕ್ಖಕಟ್ಠೇನ ಆಹರಿಂಸು। ಸಮಾಧಿಲಕ್ಖಣಂ ಪನ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಭೂತಂ ಪಾಕಟಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಇದ್ಧಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಭಗವತಾ ಪನ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಇದ್ಧಿಮನ್ತಾನಂ ಯದಿದಂ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ"ತಿ ಅಯಮೇವ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ। ವಿಪಸ್ಸನಾಲಕ್ಖಣಂ ಪನ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಭೂತಂ ಪಾಕಟಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರಸ್ಸಾಪಿ ಪಞ್ಞಾ ಅತ್ಥಿ, ಭಗವತಾ ಪನ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮಹಾಪಞ್ಞಾನಂ ಯದಿದಂ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೯) ಅಯಮೇವ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಏತೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಧುರಂ ನ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ಏವಂ ವಿಜ್ಜಮಾನಗುಣೇನ ಆಹರಿಂಸು। ಸಮಾಧಿಲಕ್ಖಣಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ಗತೋ, ವಿಪಸ್ಸನಾಲಕ್ಖಣೇ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ, ದ್ವೀಸುಪಿ ಏತೇಸು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ನವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೮. ಚತುತ್ಥೇ **ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ**ತಿ ನಿರುಸ್ಸುಕ್ಕೋ। **ಸಙ್ಕಸಾಯತೀ**ತಿ ವಿಹರತಿ। **ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಚೇವರೇ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ। **ಆಭಿಚೇತಸಿಕಾನ**ನ್ತಿ ಅಭಿಚಿತ್ತಂ ಉತ್ತಮಚಿತ್ತಂ ನಿಸ್ಸಿತಾನಂ। **ನಿಕಾಮಲಾಭೀ**ತಿ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಸಮಾಪಜ್ಜನಸಮತ್ಥತಾಯ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ। **ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ**ತಿ ಝಾನಪಾರಿಪನ್ಥಿಕೇ ಸುಖೇನ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜನಸಮತ್ಥತಾಯ ಅದುಕ್ಖಲಾಭೀ। **ಅಕಸಿರಲಾಭೀ**ತಿ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ವುಟ್ಠಾನಸಮತ್ಥತಾಯ ವಿಪುಲಲಾಭೀ, ಪಗುಣಜ್ಝಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಿಥಿಲಮಾರಬ್ಭಾ**ತಿ ಸಿಥಿಲವೀರಿಯಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಸುಜಾತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೯. ಪಞ್ಚಮೇ **ಅಭಿರೂಪೋ**ತಿ ಅಞ್ಞಾನಿ ರೂಪಾನಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತರೂಪೋ। **ದಸ್ಸನೀಯೋ**ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಯುತ್ತೋ। **ಪಾಸಾದಿಕೋ**ತಿ ದಸ್ಸನೇನ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ। **ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯಾ**ತಿ ಛವಿವಣ್ಣಸುನ್ದರತಾಯ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೦. ಛಟ್ಠೇ **ದುಬ್ಬಣ್ಣ**ನ್ತಿ ವಿರೂಪಸರೀರವಣ್ಣಂ। **ಓಕೋಟಿಮಕ**ನ್ತಿ ರಸ್ಸಂ। **ಪರಿಭೂತರೂಪ**ನ್ತಿ ಪಮಾಣವಸೇನ ಪರಿಭೂತಜಾತಿಕಂ। ತಂ ಕಿರ ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ, "ಆವುಸೋ ಭದ್ದಿಯ, ಆವುಸೋ, ಭದ್ದಿಯಾ"ತಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪರಾಮಸಿತ್ವಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಕೀಳನ್ತಿ ಆಕಡ್ಢನ್ತಿ ಪರಿಕಡ್ಢನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪರಿಭೂತರೂಪ"ನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇಸ ಏವರೂಪೋ ಜಾತೋ? ಅಯಂ

ಕಿರ ಅತೀತೇ ಏಕೋ ಮಹಾರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಸ ಮಹಲ್ಲಕಾ ಚ ಮಹಲ್ಲಕಿತ್ಥಿಯೋ ಚ ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸೋ ಸಚೇ ಮಹಲ್ಲಕೇ ಪಸ್ಸತಿ, ತೇಸಂ ಚೂಳಂ ಠಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಚ್ಛಂ ಬನ್ಧಾಪೇತ್ವಾ ಯಥಾರುಚಿ ಕೀಳಾಪೇತಿ। ಮಹಲ್ಲಕಿತ್ಥಿಯೋಪಿ ದಿಸ್ವಾ ತಾಸಮ್ಪಿ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಯಥಾರುಚಿ ಕೀಳಾಪೇತಿ। ತೇಸಂ ಪುತ್ತಧೀತಾದೀನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಮಹಾಸಾರಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಸ ಪಾಪಕಿರಿಯಾ ಪಥವಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಛದೇವಲೋಕೇ ಏಕಕೋಲಾಹಲಂ ಅಕಾಸಿ।

ಅಥ ಸಕ್ಕೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ಅನ್ಧಬಾಲೋ ಮಹಾಜನಂ ವಿಹೇಠೇತಿ, ಕರಿಸ್ಸಾಮಿಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಹ"ನ್ತಿ। ಸೋ ಮಹಲ್ಲಕಗಾಮಿಯವಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ಯಾನಕೇ ಏಕಂ ತಕ್ಕಚಾಟಿಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಯಾನಂ ಪೇಸೇನ್ತೋ ನಗರಂ ಪವಿಸತಿ। ರಾಜಾಪಿ ಹತ್ಥಿಂ ಆರುಯ್ಹ ನಗರತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಅಯಂ ಮಹಲ್ಲಕೋ ತಕ್ಕಯಾನಕೇನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಭಿಮುಖೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ವಾರೇಥ ವಾರೇಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಮನುಸ್ಸಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಪಕ್ಖನ್ದನ್ತಾಪಿ ನ ಪಸ್ಸನ್ತಿ। ಸಕ್ಕೋ ಹಿ "ರಾಜಾವ ಮಂ ಪಸ್ಸತು, ಮಾ ಅಞ್ಞೇ"ತಿ ಏವಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿ। ಅಥ ತೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು "ಕಹಂ, ದೇವ, ಕಹಂ ದೇವಾ"ತಿ ವದನ್ತೇಸು ಏವ ರಾಜಾ ಸಹ ಹತ್ಥಿನಾ ವಚ್ಛೋ ವಿಯ ಧೇನುಯಾ ಯಾನಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಾವಿಸಿ। ಸಕ್ಕೋ ತಕ್ಕಚಾಟಿಂ ಭಿನ್ದಿ।

ರಾಜಾ ಸೀಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಕ್ಕೇನ ಕಿಲಿನ್ನಸರೀರೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಸರೀರಂ ಉಬ್ಬಟ್ಟಾಪೇತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಪೋಕ್ಖರಣಿಯಂ ನ್ಹತ್ವಾ ಅಲಙ್ಕತಸರೀರೋ ನಗರಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ಪುನ ತಂ ಅದ್ದಸ। ದಿಸ್ವಾ "ಅಯಂ ಸೋ ಅಮ್ಹೇಹಿ ದಿಟ್ಠಮಹಲ್ಲಕೋ ಪುನ ದಿಸ್ಸತಿ। ವಾರೇಥ ವಾರೇಥ ನ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಮನುಸ್ಸಾ "ಕಹಂ, ದೇವ, ಕಹಂ, ದೇವಾ"ತಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಧಾವಿಂಸು। ಸೋ ಪರಮವಿಪ್ಪಕಾರಮೇವ ಪುನ ಪಾಪುಣಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಸಕ್ಕೋ ಗೋಣೇ ಚ ಯಾನಞ್ಚ ಅನ್ತರಧಾಪೇತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಠತ್ವಾ ಆಹ, "ಅನ್ಧಬಾಲ, ತ್ವಂ ಮಯಿ ತಕ್ಕವಾಣಿಜಕೋ ಏಸೋ"ತಿ ಸಞ್ಞಂ ಕರೋಸಿ, ಸಕ್ಕೋಹಂ ದೇವರಾಜಾ, "ತವೇತಂ ಪಾಪಕಿರಿಯಂ ನಿವಾರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಗತೋ, "ಮಾ ಪುನ ಏವರೂಪಂ ಅಕಾಸೀ"ತಿ ಸನ್ತಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ। ಇಮಿನಾ ಕಮ್ಮೇನ ಸೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ಅಹೋಸಿ।

ವಿಪಸ್ಸೀಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಪನೇಸ ಚಿತ್ತಪತ್ತಕೋಕಿಲೋ ನಾಮ ಹುತ್ವಾ ಖೇಮೇ ಮಿಗದಾಯೇ ವಸನ್ತೋ ಏಕದಿವಸಂ ಹಿಮವನ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಧುರಂ ಅಮ್ಬಫಲಂ ತುಣ್ಡೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವಾರಂ ಸತ್ಥಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಹಂ ಅಞ್ಞೇಸು ದಿವಸೇಸು ರಿತ್ತಕೋ ತಥಾಗತಂ ಪಸ್ಸಾಮಿ। ಅಜ್ಜ ಪನ ಮೇ ಇಮಂ ಅಮ್ಬಪಕ್ಕಂ ಅತ್ಥಿ, ದಸಬಲಸ್ಸ ತಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಓತರಿತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಚರತಿ। ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಞತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಕಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। ಸೋ ಪತ್ತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಸಬಲಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಹತ್ಥೇ ಠಪೇಸಿ। ಕೋಕಿಲೋ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪತ್ತೇ ಅಮ್ಬಪಕ್ಕಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಸತ್ಥಾ ತತ್ಥೇವ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿ। ಕೋಕಿಲೋ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಗುಣೇ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ದಸಬಲಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕುಲಾವಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಪೀತಿಸುಖೇನೇವ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ। ಇಮಿನಾ ಕಮ್ಮೇನ ಸರೋ ಮಧುರೋ ಅಹೋಸಿ।

ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಪನ ಚೇತಿಯೇ ಆರದ್ಧೇ "ಕಿಂಪಮಾಣಂ ಕರೋಮ? ಸತ್ತಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ। ಅತಿಮಹನ್ತಂ ಏತಂ, ಛಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಕರೋಮ। ಇದಮ್ಪಿ ಅತಿಮಹನ್ತಂ, ಪಞ್ಚಯೋಜನಂ ಕರೋಮ, ಚತುಯೋಜನಂ, ತಿಯೋಜನಂ, ದ್ವಿಯೋಜನ"ನ್ತಿ। ಅಯಂ ತದಾ ಜೇಟ್ಠಕವಡ್ಢಕೀ ಹುತ್ವಾ, "ಏವಂ, ಭೋ, ಅನಾಗತೇ ಸುಖಪಟಿಜಗ್ಗಿತಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ರಜ್ಜುಂ ಆದಾಯ ಪರಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಗಾವುತಮತ್ತಕೇ ಠತ್ವಾ, "ಏಕೇಕಂ ಮುಖಂ ಗಾವುತಂ ಹೋತು, ಚೇತಿಯಂ ಯೋಜನಾವಟ್ಟಂ ಯೋಜನುಬ್ಬೇಧಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಆಹ। ತೇ ತಸ್ಸ ವಚನೇ ಅಟ್ಠಂಸು। ಚೇತಿಯಂ ಸತ್ತದಿವಸಸತ್ತಮಾಸಾಧಿಕೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಸಂವಚ್ಛರೇಹಿ ನಿಟ್ಠಿತಂ। ಇತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ ಅಕಾಸೀತಿ। ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಓಕೋಟಿಮಕೋ ಜಾತೋ।

ಹತ್ಥಯೋ ಪಸದಾ ಮಿಗಾತಿ ಹತ್ಥಿನೋ ಚ ಪಸದಮಿಗಾ ಚ। **ನತ್ಥಿ ಕಾಯಸ್ಮಿಂ ತುಲ್ಯತಾ**ತಿ ಕಾಯಸ್ಮಿಂ ಪಮಾಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಕಾರಣಂ ಕಾಯಪಮಾಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ವಿಸಾಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೧. ಸತ್ತಮೇ **ಪೋರಿಯಾ ವಾಚಾಯಾ**ತಿ ಪುರವಾಸೀನಂ ನಗರಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾಚಾಸದಿಸಾಯ ಅಪರಿಹೀನಕ್ಖರಪದಾಯ ಮಧುರವಾಚಾಯ। **ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ಅಸನ್ದಿದ್ಧಾಯ ಅಪಲಿಬುದ್ಧಾಯ, ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹೇಹಿ ಅನುಪಹತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನೇಲಗಲಾಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ದನ್ಧಮನುಸ್ಸಾ ಮುಖೇನ ಖೇಳಂ ಗಳನ್ತೇನ ವಾಚಂ ಭಾಸನ್ತಿ, ನ ಏವರೂಪಾಯ, ಅಥ ಖೋ ನಿದ್ದೋಸಾಯ ವಿಸದವಾಚಾಯ। **ಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯಾ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಾಯ। **ಅನಿಸ್ಸಿತಾಯಾ**ತಿ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಂ ಕತ್ವಾ ಅಕಥಿತಾಯ। **ಧಮ್ಮೋ ಹಿ ಇಸಿನಂ ಧಜೋ**ತಿ ನವವಿಧಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋ ಇಸೀನಂ ಧಜೋ ನಾಮಾತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೨. ಅಟ್ಠಮೇ **ಆಕೋಟಿತಪಚ್ಚಾಕೋಟಿತಾನೀ**ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಸ್ಸೇ ಪಾಣಿನಾ ವಾ ಮುಗ್ಗರೇನ ವಾ ಆಕೋಟನೇನ ಆಕೋಟಿತಾನಿ, ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಆಕೋಟನೇನ ಪಚ್ಚಾಕೋಟಿತಾನಿ। **ಅಞ್ಜೇತ್ವಾ**ತಿ ಅಞ್ಜನೇನ ಪೂರೇತ್ವಾ। **ಅಚ್ಛಂ ಪತ್ತ**ನ್ತಿ ವಿಪ್ಪಸನ್ನವಣ್ಣಂ ಮತ್ತಿಕಾಪತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಥೇರೋ ಏವಮಕಾಸೀತಿ? ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಜಾನನತ್ಥಂ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ "ಸಚೇ ಸತ್ಥಾ 'ಸೋಭತಿ ವತ ಮೇ ಅಯಂ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕೋ'ತಿ ವಕ್ಖತಿ, ಯಾವಜೀವಂ ಇಮಿನಾ ವಾಕಾರೇನ ಚರಿಸ್ಸಾಮಿ। ಸಚೇ ಏತ್ಥ ದೋಸಂ ದಸ್ಸತಿ, ಇಮಂ ಆಕಾರಂ ಪಹಾಯ ಸಙ್ಕಾರಚೋಳಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚೀವರಂ ಕತ್ವಾ ಧಾರೇನ್ತೋ ಪರಿಯನ್ತಸೇನಾಸನೇ ವಸನ್ತೋ ಚರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। **ಅಸ್ಸಸೀ**ತಿ ಭವಿಸ್ಸಸಿ।

ಅಞ್ಞಾತುಞ್ಛೇನಾತಿ ಅಭಿಲಕ್ಖಿತೇಸು ಇಸ್ಸರಜನಗೇಹೇಸು ಕಟುಕಭಣ್ಡಸಮ್ಭಾರಂ ಸುಗನ್ಧಂ ಭೋಜನಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಸ್ಸ ಉಞ್ಛೋ ಞಾತುಞ್ಛೋ ನಾಮ। ಘರಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪನ ದ್ವಾರೇ ಠಿತೇನ ಲದ್ಧಂ ಮಿಸ್ಸಕಭೋಜನಂ ಅಞ್ಞಾತುಞ್ಛೋ ನಾಮ। ಅಯಮಿಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಕಾಮೇಸು ಅನಪೇಕ್ಖಿನ**ನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಕಿಲೇಸಕಾಮೇಸು ನಿರಪೇಕ್ಖಂ। **ಆರಞ್ಞಿಕೋ ಚಾ**ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ಸಮಾದಾನವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ। **ಕಾಮೇಸು ಚ ಅನಪೇಕ್ಖೋ**ತಿ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ದೇವಲೋಕೇ ಅಚ್ಛರಾಯೋ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಆಗತೇನ ಅಪರಭಾಗೇ ಕಥಿತಂ। ಇಮಸ್ಸ ಕಥಿತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಥೇರೋ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ಜಾತೋ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ತಿಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೩. ನವಮೇ **ದುಮ್ಮನೋ**ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನದೋಮನಸ್ಸೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನಾಯಂ ಏವಂ ದುಕ್ಖೀ ದುಮ್ಮನೋ ಜಾತೋತಿ? ಖತ್ತಿಯಪಬ್ಬಜಿತೋ ಹೇಸ, ತೇನ ನಂ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ದುಪಟ್ಟಸಾಟಕಂ ನಿವಾಸಾಪೇತ್ವಾ ವರಚೀವರಂ ಪಾರುಪೇತ್ವಾ ಅಕ್ಖೀನಿ ಅಞ್ಜೇತ್ವಾ ಮನೋಸಿಲಾತೇಲೇನ ಸೀಸಂ ಮಕ್ಖೇಸುಂ। ಸೋ ಭಿಕ್ಖೂಸು ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಗತೇಸು "ಭಿಕ್ಖುನಾ ನಾಮ ವಿವಿತ್ತೋಕಾಸೇ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಅಜಾನನ್ತೋ ಭೋಜನಸಾಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾಪೀಠಂ ಆರುಹಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ದಿಸಾವಚರಾ ಆಗನ್ತುಕಾ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಗನ್ತ್ವಾ, "ಇಮಿನಾವ ನೀಹಾರೇನ ರಜೋಕಿಣ್ಣೇಹಿ ಗತ್ತೇಹಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ದಸಬಲಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ। ಭಣ್ಡಕಂ ತಾವ ಠಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಭೋಜನಸಾಲಂ ಅಗಮಂಸು। ಸೋ ತೇಸು ಮಹಾಥೇರೇಸು ಆಗಚ್ಛನ್ತೇಸು ನಿಚ್ಚಲೋ ನಿಸೀದಿಯೇವ। ಅಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ "ಪಾದವತ್ತಂ ಕರೋಮ, ತಾಲವಣ್ಟೇನ ಬೀಜಾಮಾ"ತಿ ಆಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ನಿಸಿನ್ನಕೋವ "ಕತಿವಸ್ಸತ್ಥಾ"ತಿ? ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ, "ಮಯಂ ಅವಸ್ಸಿಕಾ। ತುಮ್ಹೇ ಪನ ಕತಿವಸ್ಸತ್ಥಾ"ತಿ? ವುತ್ತೇ, "ಮಯಂ ಅಜ್ಜ ಪಬ್ಬಜಿತಾ"ತಿ ಆಹ। ಅಥ ನಂ ಭಿಕ್ಖೂ, "ಆವುಸೋ, ಅಧುನಾ ಛಿನ್ನಚೂಳೋಸಿ, ಅಜ್ಜಾಪಿ ತೇ ಸೀಸಮೂಲೇ ಊಕಾಗನ್ಧೋ ವಾಯತಿಯೇವ, ತ್ವಂ ನಾಮ ಏತ್ತಕೇಸು ವುಡ್ಢತರೇಸು ವತ್ತಂ ಆಪುಚ್ಛನ್ತೇಸು ನಿಸ್ಸದ್ದೋ ನಿಚ್ಚಲೋ ನಿಸಿನ್ನೋ, ಅಪಚಿತಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ತೇ ನತ್ಥಿ, ಕಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋಸೀ"ತಿ? ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ತಂ ವಾಚಾಸತ್ತೀಹಿ ಪಹರನ್ತಾ "ಕಿಂ ತ್ವಂ ಇಣಟ್ಟೋ ವಾ ಭಯಟ್ಟೋ ವಾ ಜೀವಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋ"ತಿ? ಆಹಂಸು। ಸೋ

ಏಕಮ್ಪಿ ಥೇರಂ ಓಲೋಕೇಸಿ, ತೇನ “ಕಿಂ ಮಂ ಓಲೋಕೇಸಿ ಮಹಲ್ಲಕಾ”ತಿ? ವುತ್ತೇ ಅಞ್ಞಂ ಓಲೋಕೇಸಿ, ತೇನಪಿ ತಥೇವ ವುತ್ತೇ ಅಥಸ್ಸ “ಇಮೇ ಮಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ವಾಚಾಸತ್ತೀಹಿ ವಿಜ್ಝನ್ತೀ”ತಿ ಖತ್ತಿಯಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಅಕ್ಖೀಸು ಮಣಿವಣ್ಣಾನಿ ಅಸ್ಸೂನಿ ಸಞ್ಚರಿಂಸು। ತತೋ ನೇ ಆಹ - “ಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗತತ್ಥಾ”ತಿ। ತೇ “ಕಿಂ ಪನ ತ್ವಂ ‘ಮಯ್ಹಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗತಾ’ತಿ? ಅಮ್ಹೇ ಮಞ್ಞಸಿ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಭಟ್ಟಕಾ”ತಿ ವತ್ವಾ, “ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗತಮ್ಹಾ”ತಿ ಆಹಂಸು। ಸೋ “ಮಯ್ಹಂ ಭಾತು ಸನ್ತಿಕೇ ಆಗತಾ ತುಮ್ಹೇ, ಯದಿ ಏವಂ ಇದಾನಿ ವೋ ಆಗತಮಗ್ಗೇನೇವ ಗಮನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಮಯಿ ಇಮಿನಾವ ನೀಹಾರೇನ ಗತೇ ಸತ್ಥಾ ಏತೇ ನ ನೀಹರಾಪೇಸ್ಸತೀ”ತಿ ದುಕ್ಖೀ ದುಮ್ಮನೋ ಅಸ್ಸೂನಿ ಪವತ್ತಯಮಾನೋ ಅಗಮಾಸಿ। ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಏಸ ಏವಂ ಜಾತೋತಿ।

ವಾಚಾಸನ್ನಿತೋದಕೇನಾತಿ ವಚನಪತೋದೇನ। **ಸಞ್ಜಮ್ಭರಿಮಕಂಸೂತಿ** ಸಞ್ಜಮ್ಭರಿತಂ ನಿರನ್ತರಂ ಫುಟಂ ಅಕಂಸು, ಉಪರಿ ವಿಜ್ಝಿಂಸೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವತ್ತಾತಿ** ಪರೇ ಯದಿಚ್ಛಕಂ ವದತಿಯೇವ। **ನೋ ಚ ವಚನಕ್ಖಮೋತಿ** ಪರೇಸಂ ವಚನಂ ಖಮಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಇದಾನಿ ತಾವ ತ್ವಂ ಇಮಿನಾ ಕೋಪೇನ ಇಮಿನಾ ವುತ್ತವಾಚಾಸನ್ನಿತೋದಕೇನ ವಿದ್ಧೋ। ಅತೀತೇ ಪನ ರಟ್ಠತೋ ಚ ಪಬ್ಬಾಜಿತೋತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ, “ಕತರಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಭಗವಾ”ತಿ? ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವನ್ತಂ ಯಾಚಿಂಸು।

ಸತ್ಥಾ ಆಹ - ಅತೀತೇ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಬಾರಾಣಸಿರಾಜಾ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಸಿ। ಅಥೇಕೋ ಜಾತಿಮಾ, ಏಕೋ ಮಾತಙ್ಗೋತಿ ದ್ವೇ ಇಸಯೋ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಅಗಮಂಸು। ತೇಸು ಜಾತಿಮಾ ಪುರೇತರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಾಯಂ ನಿಸೀದಿ। ಮಾತಙ್ಗೋ ತಾಪಸೋ ಪಚ್ಛಾ ಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ಓಕಾಸಂ ಯಾಚಿ ಕುಮ್ಭಕಾರೋ “ಅತ್ಥೇತ್ಥ ಪಠಮತರಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ತಂ ಪುಚ್ಛಾ”ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಾಲಾಯ ದ್ವಾರಮೂಲೇ ಠತ್ವಾ, “ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಆಚರಿಯ ಏಕರತ್ತಿವಾಸಾಯ ಓಕಾಸಂ ದೇಥಾ”ತಿ ಆಹ। “ಪವಿಸ, ಭೋ”ತಿ। ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಂ, “ಭೋ, ಕಿಂ ಗೋತ್ತೋಸೀ”ತಿ? ಪುಚ್ಛಿ। “ಚಣ್ಡಾಲಗೋತ್ತೋಮ್ಹೀ”ತಿ। “ನ ಸಕ್ಕಾ ತಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿತುಂ, ಏಕಮನ್ತಂ ಗಚ್ಛಾ”ತಿ। ಸೋ ಚ ತತ್ಥೇವ ತಿಣಸನ್ಥಾರಕಂ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿ, ಜಾತಿಮಾ ದ್ವಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ನಿಪಜ್ಜಿ। ಇತರೋ ಪಸ್ಸಾವತ್ಥಾಯ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ ತಂ ಉರಸ್ಮಿಂ ಅಕ್ಕಮಿ। “ಕೋ ಏಸೋ”ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ? “ಅಹಂ ಆಚರಿಯಾ”ತಿ ಆಹ। “ರೇ ಚಣ್ಡಾಲ, ಕಿಂ ಅಞ್ಞತೋ ಮಗ್ಗಂ ನ ಪಸ್ಸಸಿ? ಅಥ ಮೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅಕ್ಕಮಸೀ”ತಿ। “ಆಚರಿಯ, ಅದಿಸ್ವಾ ಮೇ ಅಕ್ಕನ್ತೋಸಿ, ಖಮ ಮಯ್ಹ”ನ್ತಿ। ಸೋ ಮಹಾಪುರಿಸೇ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತೇ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಅಯಂ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಇತೋವ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋಪಿ “ಆಚರಿಯೋ ಇತೋ ಸೀಸಂ ಕತ್ವಾ ನಿಪನ್ನೋ, ಪಾದಸಮೀಪೇನ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಪವಿಸನ್ತೋ ಪುನ ಉರಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅಕ್ಕಮಿ। “ಕೋ ಏಸೋ”ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ? “ಅಹಂ ಆಚರಿಯಾ”ತಿ ಆಹ। “ಪಠಮಂ ತಾವ ತೇ ಅಜಾನನ್ತೇನ ಕತಂ, ಇದಾನಿ ಮಂ ಘಟೇನ್ತೋವ ಅಕಾಸಿ, ಸೂರಿಯೇ ತೇ ಉಗ್ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಸತ್ತಧಾ ಮುದ್ಧಾ ಫಲತೂ”ತಿ ಸಪಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಅವತ್ವಾ ಪುರೇಅರುಣೇಯೇವ ಸೂರಿಯಂ ಗಣ್ಹಿ, ನಾಸ್ಸ ಉಗ್ಗನ್ತುಂ ಅದಾಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಯೋ ಚ ಪಬುಜ್ಝಿಂಸು।

ಮನುಸ್ಸಾ ರಾಜಕುಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ, “ದೇವ, ಸಕಲನಗರೇ ಅಪ್ಪಬುದ್ಧೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ನ ಚ ಅರುಣುಗ್ಗಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಕಿನ್ನು ಖೋ ಏತ”ನ್ತಿ? ತೇನ ಹಿ ನಗರಂ ಪರಿವೀಮಂಸಥಾತಿ। ತೇ ಪರಿವೀಮಂಸನ್ತಾ ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಾಯಂ ದ್ವೇ ತಾಪಸೇ ದಿಸ್ವಾ, “ಇಮೇಸಂ ಏತಂ ಕಮ್ಮಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ರಞ್ಞಾ ಚ “ಪುಚ್ಛಥ ನೇ”ತಿ ವುತ್ತಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಜಾತಿಮನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು - “ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅನ್ಧಕಾರಂ ಕತ”ನ್ತಿ। “ನ ಮಯಾ ಕತಂ, ಏಸ ಪನ ಕೂಟಜಟಿಲೋ ಛವೋ ಅನನ್ತಮಾಯೋ, ತಂ ಪುಚ್ಛಥಾ”ತಿ। ತೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು - “ತುಮ್ಹೇಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಅನ್ಧಕಾರಂ ಕತ”ನ್ತಿ। “ಆಮ ಅಯಂ ಆಚರಿಯೋ ಮಂ ಅಭಿಸಪಿ, ತಸ್ಮಾ ಮಯಾ ಕತ”ನ್ತಿ। ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ರಾಜಾಪಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾಪುರಿಸಂ “ತುಮ್ಹೇಹಿ ಕತಂ, ಭನ್ತೇ”ತಿ? ಪುಚ್ಛಿ। “ಆಮ, ಮಹಾರಾಜಾ”ತಿ। “ಕಸ್ಮಾ ಭನ್ತೇ”ತಿ? “ಇಮಿನಾ ಅಭಿಸಪಿತೋಮ್ಹಿ, ಸಚೇ ಮಂ ಏಸೋ ಖಮಾಪೇಸ್ಸತಿ, ಸೂರಿಯಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ರಾಜಾ “ಖಮಾಪೇಥ, ಭನ್ತೇ, ಏತ”ನ್ತಿ ಆಹ। ಇತರೋ “ಮಾದಿಸೋ ಜಾತಿಮಾ ಕಿಂ ಏವರೂಪಂ ಚಣ್ಡಾಲಂ ಖಮಾಪೇಸ್ಸತಿ? ನ ಖಮಾಪೇಮೀ”ತಿ।

ಅಥ ನಂ ಮನುಸ್ಸಾ “ನ ಕಿಂ ತ್ವಂ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ಖಮಾಪೇಸ್ಸಸೀ”ತಿ? ವತ್ವಾ ಹತ್ಥೇಸು ಚ ಪಾದೇಸು ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾದಮೂಲೇ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ “ಖಮಾಪೇಹೀ”ತಿ ಆಹಂಸು। ಸೋ ನಿಸ್ಸದ್ದೋ ನಿಪಜ್ಜಿ। ಪುನಪಿ ನಂ “ಖಮಾಪೇಹೀ”ತಿ ಆಹಂಸು। ತತೋ “ಖಮ ಮಯ್ಹಂ, ಆಚರಿಯಾ”ತಿ ಆಹ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ “ಅಹಂ ತಾವ ತುಯ್ಹಂ ಖಮಿತ್ವಾ ಸೂರಿಯಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸಾಮಿ, ಸೂರಿಯೇ ಪನ ಉಗ್ಗತೇ ತವ ಸೀಸಂ ಸತ್ತಧಾ ಫಲಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ, “ಇಮಸ್ಸ ಸೀಸಪ್ಪಮಾಣಂ ಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡಂ ಮತ್ಥಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಏತಂ ನದಿಯಾ ಗಲಪ್ಪಮಾಣೇ ಉದಕೇ ಠಪೇಥಾ”ತಿ ಆಹ। ಮನುಸ್ಸಾ ತಥಾ ಅಕಂಸು। ಏತ್ತಾವತಾ ಸರಟ್ಠಕಂ ರಾಜಬಲಂ ಸನ್ನಿಪತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಸೂರಿಯಂ ಮುಞ್ಚಿ। ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡಂ ಪಹರಿ। ಸೋ ಸತ್ತಧಾ ಭಿಜ್ಜಿ। ತಾವದೇವ ಸೋ ನಿಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಏಕೇನ ತಿತ್ಥೇನ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ಪಲಾಯಿ। ಸತ್ಥಾ ಇಮಂ ವತ್ಥುಂ ಆಹರಿತ್ವಾ, “ಇದಾನಿ ತಾವ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪರಿಭಾಸಂ ಲಭಸಿ, ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಇಮಂ ಕೋಧಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ರಟ್ಠತೋ ಪಬ್ಬಾಜಿತೋ”ತಿ ಅನುಸನ್ಧಿಂ ಘಟೇತ್ವಾ ಅಥ ನಂ ಓವದನ್ತೋ **ನ ಖೋ ತೇ ತಂ ತಿಸ್ಸ ಪತಿರೂಪ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ನವಮಂ।

೧೦. ಥೇರನಾಮಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೪. ದಸಮೇ **ವಣ್ಣವಾದೀ**ತಿ ಆನಿಸಂಸವಾದೀ। **ಯಂ ಅತೀತಂ ತಂ ಪಹೀನ**ನ್ತಿ ಅತೀತೇ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕೇ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನ ತಂ ಪಹೀನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಅನಾಗತ**ನ್ತಿ ಅನಾಗತಮ್ಪಿ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ತತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ನಾಮ ಹೋತಿ । **ಸಬ್ಬಾಭಿಭು**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾ ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತುಯೋ ಚ ತಯೋ ಭವೇ ಚ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಠಿತಂ। **ಸಬ್ಬವಿದು**ನ್ತಿ ತಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಸಬ್ಬಂ ವಿದಿತಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತಂ। **ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ತೇಸ್ವೇವ ಧಮ್ಮೇಸು ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಲೇಪೇಹಿ ಅನುಪಲಿತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬಞ್ಜಹ**ನ್ತಿ ತದೇವ ಸಬ್ಬಂ ತತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನ ಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತಂ। **ತಣ್ಹಕ್ಖಯೇ ವಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಕ್ಖಯಸಙ್ಖಾತೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ತದಾರಮ್ಮಣಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ವಿಮುತ್ತಂ। ದಸಮಂ।

೧೧. ಮಹಾಕಪ್ಪಿನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೫. ಏಕಾದಸಮೇ **ಮಹಾಕಪ್ಪಿನೋ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೋ ಅಭಿಞ್ಞಾಬಲಪ್ಪತ್ತೋ ಅಸೀತಿಮಹಾಸಾವಕಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೋ ಮಹಾಥೇರೋ। ಸೋ ಕಿರ ಗಿಹಿಕಾಲೇ ಕುಕ್ಕುಟವತೀನಗರೇ ತಿಯೋಜನಸತಿಕಂ ರಜ್ಜಂ ಅಕಾಸಿ। ಪಚ್ಛಿಮಭವಿಕತ್ತಾ ಪನ ತಥಾರೂಪಂ ಸಾಸನಂ ಸೋತುಂ ಓಹಿತಸೋತೋ ವಿಚರತಿ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಅಮಚ್ಚಸಹಸ್ಸಪರಿವುತೋ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತದಾ ಚ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸತೋ ಜಙ್ಘವಾಣಿಜಾ ತಂ ನಗರಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಭಣ್ಡಂ ಪಟಿಸಾಮೇತ್ವಾ, “ರಾಜಾನಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಪಣ್ಣಾಕಾರಹತ್ಥಾ ರಾಜಕುಲದ್ವಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ, “ರಾಜಾ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗತೋ”ತಿ ಸುತ್ವಾ, ಉಯ್ಯಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ದ್ವಾರೇ ಠಿತಾ, ಪಟಿಹಾರಸ್ಸ ಆರೋಚಯಿಂಸು। ಅಥ ರಞ್ಞೋ ನಿವೇದಿತೇ ರಾಜಾ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ನಿಯ್ಯಾತಿತಪಣ್ಣಾಕಾರೇ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಠಿತೇ, “ತಾತಾ, ಕುತೋ ಆಗತತ್ಥಾ”ತಿ? ಪುಚ್ಛಿ। “ಸಾವತ್ಥಿತೋ ದೇವಾ”ತಿ। “ಕಚ್ಚಿ ವೋ ರಟ್ಠಂ ಸುಭಿಕ್ಖಂ, ಧಮ್ಮಿಕೋ ರಾಜಾ”ತಿ? “ಆಮ, ದೇವಾ”ತಿ। “ಅತ್ಥಿ ಪನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದೇಸೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಾಸನ”ನ್ತಿ? “ಅತ್ಥಿ, ದೇವ, ನ ಪನ ಸಕ್ಕಾ ಉಚ್ಛಿಟ್ಠಮುಖೇಹಿ ಕಥೇತು”ನ್ತಿ। ರಾಜಾ ಸುವಣ್ಣಭಿಙ್ಗಾರೇನ ಉದಕಂ ದಾಪೇಸಿ। ತೇ ಮುಖಂ ವಿಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ದಸಬಲಾಭಿಮುಖಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ, “ದೇವ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೇಸೇ ಬುದ್ಧರತನಂ ನಾಮ ಉಪ್ಪನ್ನ”ನ್ತಿ ಆಹಂಸು। ರಞ್ಞೋ “ಬುದ್ಧೋ”ತಿ ವಚನೇ ಸುತಮತ್ತೇ ಸಕಲಸರೀರಂ ಫರಮಾನಾ ಪೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ತತೋ “ಬುದ್ಧೋತಿ, ತಾತಾ, ವದಥಾ”ತಿ? ಆಹ। “ಬುದ್ಧೋತಿ ದೇವ ವದಾಮಾ”ತಿ। ಏವಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವದಾಪೇತ್ವಾ, “ಬುದ್ಧೋತಿ ಪದಂ ಅಪರಿಮಾಣಂ, ನಾಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾ ಪರಿಮಾಣಂ ಕಾತು”ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪಸನ್ನೋ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ದತ್ವಾ ಪುನ “ಅಞ್ಞಂ ಕಿಂ ಸಾಸನ”ನ್ತಿ? ಪುಚ್ಛಿ। “ದೇವ ಧಮ್ಮರತನಂ ನಾಮ ಉಪ್ಪನ್ನ”ನ್ತಿ। ತಮ್ಪಿ ಸುತ್ವಾ ತಥೇವ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಪರಮ್ಪಿ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ದತ್ವಾ ಪುನ “ಅಞ್ಞಂ ಕಿಂ ಸಾಸನ”ನ್ತಿ? ಪುಚ್ಛಿ। “ಸಙ್ಘರತನಂ ದೇವ ಉಪ್ಪನ್ನ”ನ್ತಿ। ತಮ್ಪಿ ಸುತ್ವಾ ತಥೇವ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಪರಮ್ಪಿ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ದತ್ವಾ ದಿನ್ನಭಾವಂ ಪಣ್ಣೇ ಲಿಖಿತ್ವಾ, “ತಾತಾ, ದೇವಿಯಾ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛಥಾ”ತಿ ಪೇಸೇಸಿ। ತೇಸು ಗತೇಸು ಅಮಚ್ಚೇ ಪುಚ್ಛಿ, “ತಾತಾ, ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತುಮ್ಹೇ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಥಾ”ತಿ? “ದೇವ ತುಮ್ಹೇ ಕಿಂ

ಕತ್ತುಕಾಮಾ"ತಿ? "ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। "ಮಯಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಘರಂ ವಾ ಕುಟುಮ್ಬಂ ವಾ ಅನಪಲೋಕೇತ್ವಾ ಯೇ ಅಸ್ಸೇ ಆರುಯ್ಹ ಗತಾ, ತೇಹೇವ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು।

ವಾಣಿಜಾ ಅನೋಜಾದೇವಿಯಾ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಣ್ಣಂ ದಸ್ಸೇಸುಂ। ಸಾ ವಾಚೇತ್ವಾ "ರಞ್ಞಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಬಹೂ ಕಹಾಪಣಾ ದಿನ್ನಾ, ಕಿಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಕತಂ, ತಾತಾ"ತಿ? ಪುಚ್ಛಿ। "ಪಿಯಸಾಸನಂ ದೇವಿ ಆನೀತ"ನ್ತಿ। "ಅಮ್ಹೇಪಿ ಸಕ್ಕಾ, ತಾತಾ, ಸುಣಾಪೇತು"ನ್ತಿ। "ಸಕ್ಕಾ ದೇವಿ, ಉಚ್ಛಿಟ್ಠಮುಖೇಹಿ ಪನ ವತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ"ತಿ। ಸಾ ಸುವಣ್ಣಭಿಙ್ಗಾರೇನ ಉದಕಂ ದಾಪೇಸಿ। ತೇ ಮುಖಂ ವಿಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚಿತನಯೇನೇವ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಸಾಪಿ ಸುತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಪಾಮೋಜ್ಜಾ ತೇನೇವ ನಯೇನ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಟಿಞ್ಞಾಗಣನಾಯ ತೀಣಿ ತೀಣಿ ಕತ್ವಾ ನವಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅದಾಸಿ। ವಾಣಿಜಾ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ದ್ವಾದಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಲಭಿಂಸು। ಅಥ ನೇ "ರಾಜಾ ಕಹಂ, ತಾತಾ"ತಿ, ಪುಚ್ಛಿ। "ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ದೇವೀ"ತಿ। "ತೇನ ಹಿ, ತಾತಾ, ತುಮ್ಹೇ ಗಚ್ಛಥಾ"ತಿ ತೇ ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ ರಞ್ಞಾ ಸದ್ಧಿಂ ಗತಾನಂ ಅಮಚ್ಚಾನಂ ಮಾತುಗಾಮೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ, "ತುಮ್ಹೇ ಅತ್ತನೋ ಸಾಮಿಕಾನಂ ಗತಟ್ಠಾನಂ ಜಾನಾಥ ಅಮ್ಮಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಜಾನಾಮ ಅಯ್ಯೇ, ರಞ್ಞಾ ಸದ್ಧಿಂ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳಿಕಂ ಗತಾ"ತಿ। ಆಮ ಗತಾ, ತತ್ಥ ಪನ ಗನ್ತ್ವಾ, "ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಧಮ್ಮೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಸಙ್ಘೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ, "ದಸಬಲಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಗತಾ। "ತುಮ್ಹೇ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಥಾ"ತಿ? "ತುಮ್ಹೇ ಪನ ಅಯ್ಯೇ ಕಿಂ ಕತ್ತುಕಾಮಾ"ತಿ? "ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಿ, ನ ತೇಹಿ ವನ್ತವಮನಂ ಜಿವ್ಹಗ್ಗೇ ಠಪೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। "ಯದಿ ಏವಂ, ಮಯಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಬ್ಬಾ ರಥೇ ಯೋಜಾಪೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು।

ರಾಜಾಪಿ ಅಮಚ್ಚಸಹಸ್ಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಗಙ್ಗಾಯ ತೀರಂ ಪಾಪುಣಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಮಯೇ ಗಙ್ಗಾ ಪೂರಾ ಹೋತಿ। ಅಥ ನಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಅಯಂ ಗಙ್ಗಾ ಪೂರಾ ಚಣ್ಡಮಚ್ಛಾಕಿಣ್ಣಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗತಾ ದಾಸಾ ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಯೇ ನೋ ನಾವಂ ವಾ ಉಳುಮ್ಪಂ ವಾ ಕತ್ವಾ ದದೇಯ್ಯುಂ, ಏತಸ್ಸ ಪನ ಸತ್ಥು ಗುಣಾ ನಾಮ ಹೇಟ್ಠಾ ಅವೀಚಿತೋ ಉಪರಿ ಯಾವ ಭವಗ್ಗಾ ಪತ್ಥಟಾ, ಸಚೇ ಏಸ ಸತ್ಥಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಇಮೇಸಂ ಅಸ್ಸಾನಂ ಖುರಪಿಟ್ಠಾನಿ ಮಾ ತೇಮೇನ್ತೂ"ತಿ ಉದಕಪಿಟ್ಠೇನ ಅಸ್ಸೇ ಪಕ್ಖನ್ದಾಪೇಸುಂ । ಏಕಅಸ್ಸಸ್ಸಾಪಿ ಖುರಪಿಟ್ಠಮತ್ತಂ ನ ತೇಮಿ, ರಾಜಮಗ್ಗೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ವಿಯ ಪರತೀರಂ ಪತ್ವಾ ಪುರತೋ ಅಞ್ಞಂ ಮಹಾನದಿಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ತತ್ಥ ಅಞ್ಞಾ ಸಚ್ಚಕಿರಿಯಾ ನತ್ಥಿ, ತಾಯ ಏವ ಸಚ್ಚಕಿರಿಯಾಯ ತಮ್ಪಿ ಅಡ್ಢಯೋಜನವಿತ್ಥಾರಂ ನದಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿಂಸು। ಅಥ ತತಿಯಂ ಚನ್ದಭಾಗಂ ನಾಮ ಮಹಾನದಿಂ ಪತ್ವಾ ತಮ್ಪಿ ತಾಯ ಏವ ಸಚ್ಚಕಿರಿಯಾಯ ಅತಿಕ್ಕಮಿಂಸು।

ಸತ್ಥಾಪಿ ತಂದಿವಸಂ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಲೋಕಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಅಜ್ಜ ಮಹಾಕಪ್ಪಿನೋ ತಿಯೋಜನಸತಿಕಂ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಅಮಚ್ಚಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರೋ ಮಮ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತುಂ ಆಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ದಿಸ್ವಾ, "ಮಯಾ ತೇಸಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕಾತುಂ ಯುತ್ತ"ನ್ತಿ ಪಾತೋವ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವಾರೋ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ, ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಸಯಮೇವ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಚನ್ದಭಾಗಾಯ ನದಿಯಾ ತೀರೇ ತೇಸಂ ಉತ್ತರಣತಿತ್ಥಸ್ಸ ಅಭಿಮುಖೇ ಠಾನೇ ಮಹಾನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖೋ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಛಬ್ಬಣ್ಣಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ತೇ ತೇನ ತಿತ್ಥೇನ ಉತ್ತರನ್ತಾ ಚ ಛಬ್ಬಣ್ಣಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಧಾವನ್ತಿಯೋ ಓಲೋಕೇನ್ತಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಸಸ್ಸಿರಿಕಂ ಮುಖಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಯಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಮಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ಅದ್ಧಾ ಸೋ ಏಸೋ"ತಿ ದಸ್ಸನೇನೇವ ನಿಟ್ಠಂ ಗನ್ತ್ವಾ ದಿಟ್ಠಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಓನತಾ ವನ್ದಮಾನಾ ಆಗಮ್ಮ ಸತ್ಥಾರಂ ವನ್ದಿಂಸು। ರಾಜಾ ಗೋಪ್ಫಕೇಸು ಗಹೇತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಮಚ್ಚಸಹಸ್ಸೇನ। ಸತ್ಥಾ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸಬ್ಬೇ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಸತ್ಥಾರಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿಂಸು। ಸತ್ಥಾ "ಪುಬ್ಬೇ ಇಮೇ ಚೀವರದಾನಸ್ಸ ದಿನ್ನತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಚೀವರಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾವ ಆಗತಾ"ತಿ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ, "ಏಥ ಭಿಕ್ಖವೋ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಧಮ್ಮೋ, ಚರಥ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಕಿರಿಯಾಯಾ"ತಿ ಆಹ। ಸಾವ ತೇಸಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಾನಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಚ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಚ ಅಹೋಸಿ, ವಸ್ಸಸಟ್ಠಿಕತ್ಥೇರಾ ವಿಯ ಸತ್ಥಾರಂ ಪರಿವಾರಯಿಂಸು।

ಅನೋಜಾಪಿ ದೇವೀ ರಥಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಾ ಗಙ್ಗಾತೀರಂ ಪತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಅತ್ಥಾಯ ಆಭತಂ ನಾವಂ ವಾ ಉಳುಮ್ಪಂ ವಾ ಅದಿಸ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಬ್ಯತ್ತತಾಯ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ರಾಜಾ ಸಚ್ಚಕಿರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಗತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಪನ ಸತ್ಥಾ ನ ಕೇವಲಂ ತೇಸಂಯೇವ ಅತ್ಥಾಯ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಸಚೇ ಸೋ ಸತ್ಥಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಥಾ ಮಾ ಉದಕೇ ನಿಮುಜ್ಜಿಂಸೂ"ತಿ ಉದಕಪಿಟ್ಠೇ ರಥೇ ಪಕ್ಖನ್ದಾಪೇಸಿ। ರಥಾನಂ ನೇಮಿವಟ್ಟಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ತೇಮಿ। ದುತಿಯತತಿಯನದೀಪಿ ತೇನೇವ ಸಚ್ಚಕಾರೇನ ಉತ್ತರಮಾನಾಯೇವ ನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಸತ್ಥಾರಂ ಅದ್ದಸ। ಸತ್ಥಾ "ಇಮಾಸಂ ಅತ್ತನೋ ಸಾಮಿಕೇ ಪಸ್ಸನ್ತೀನಂ ಛನ್ದರಾಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಸೋ ಏವಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಯಥಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೇ ನ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ತಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ತಿತ್ಥತೋ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ದಸಬಲಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಸತ್ಥಾ ತಾಸಂ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇಸಿ, ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೇ ಪಸ್ಸಿಂಸು। ಸತ್ಥಾ "ಉಪ್ಪಲವಣ್ಣಾ ಆಗಚ್ಛತೂ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಥೇರೀ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಆದಾಯ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಪಸ್ಸಯಂ ಗತಾ। ಸತ್ಥಾ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ಜೇತವನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಇಮಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ - "ಮಹಾಕಪ್ಪಿನೋತಿ ಏವಂ ನಾಮಕೋ ಅಭಿಞ್ಞಾಬಲಪ್ಪತ್ತೋ ಅಸೀತಿಮಹಾಸಾವಕಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೋ ಮಹಾಥೇರೋ"ತಿ।

ಜನೇತಸ್ಮಿನ್ತಿ ಜನಿತೇ ಪಜಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯೇ ಗೋತ್ತಪಟಿಸಾರಿನೋತಿ** ಯೇ "ಮಯಂ ವಾಸೇಟ್ಠಾ ಗೋತಮಾ"ತಿ ಗೋತ್ತಂ ಪಟಿಸರನ್ತಿ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಖತ್ತಿಯೋ ಸೇಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ** ಅಟ್ಠಹಿ ವಿಜ್ಜಾಹಿ ಚೇವ ಪನ್ನರಸಧಮ್ಮಭೇದೇನ ಚರಣೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ತಪತೀತಿ** ವಿರೋಚತಿ। **ಝಾಯೀ ತಪತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ** ಖೀಣಾಸವಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ದುವಿಧೇನ ಝಾನೇನ ಝಾಯಮಾನೋ ತಪತಿ ವಿರೋಚತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಖಣೇ ಕಾಲುದಾಯಿತ್ಥೇರೋ ದುವಿಧೇನ ಝಾನೇನ ಝಾಯಮಾನೋ ಅವಿದೂರೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। **ಬುದ್ಧೋ ತಪತೀತಿ** ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧೋ ವಿರೋಚತಿ। ಸಬ್ಬಮಙ್ಗಲಗಾಥಾ ಕಿರೇಸಾ। ಭಾತಿಕರಾಜಾ ಕಿರ ಏಕಂ ಪೂಜಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಆಚರಿಯಕಂ ಆಹ - "ತೀಹಿ ರತನೇಹಿ ಅಮುತ್ತಂ ಏಕಂ ಜಯಮಙ್ಗಲಂ ವದಥಾ"ತಿ। ಸೋ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ವದನ್ತೋ "ದಿವಾ ತಪತಿ ಆದಿಚ್ಚೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೇನ್ತಸ್ಸ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಿ। "ರತ್ತಿಮಾಭಾತಿ ಚನ್ದಿಮಾ"ತಿ, ಉಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ಚನ್ದಸ್ಸ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಿ। "ಸನ್ನದ್ಧೋ ಖತ್ತಿಯೋ ತಪತೀ"ತಿ ರಞ್ಞೋ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಿ। "ಝಾಯೀ ತಪತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಿ। "ಬುದ್ಧೋ ತಪತಿ ತೇಜಸಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪನ ಮಹಾಚೇತಿಯಸ್ಸ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಿ। ಅಥ ನಂ ರಾಜಾ "ಮಾ ಹತ್ಥಂ ಓತಾರೇಹೀ"ತಿ ಉಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಹತ್ಥೇ ಸಹಸ್ಸಂ ಠಪೇಸಿ। ಏಕಾದಸಮಂ।

೧೨. ಸಹಾಯಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೯. ದ್ವಾದಸಮೇ **ಚಿರರತ್ತಂಸಮೇತಿಕಾತಿ** ದೀಘರತ್ತಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಸಮೇತ್ವಾ ಠಿತಲದ್ಧಿನೋ। ತೇ ಕಿರ ಪಞ್ಚಜಾತಿಸತಾನಿ ಏಕತೋವ ವಿಚರಿಂಸು। **ಸಮೇತಿ ನೇಸಂ ಸದ್ಧಮ್ಮೋತಿ** ಇದಾನಿ ಇಮೇಸಂ ಅಯಂ ಸಾಸನಧಮ್ಮೋ ಸಂಸನ್ದತಿ ಸಮೇತಿ। **ಧಮ್ಮೇ ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೇತಿ** ಬುದ್ಧೇನ ಪವೇದಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ಏತೇಸಂ ಸಾಸನಧಮ್ಮೋ ಸೋಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುವಿನೀತಾ ಕಪ್ಪಿನೇನಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ಅರಿಯಪ್ಪವೇದಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ಸುಟ್ಠು ವಿನೀತಾ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ। ದ್ವಾದಸಮಂ।

ಭಿಕ್ಖುಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಇತಿ ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ನಿದಾನವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।